

יוצא לאור במיוחד לקראת חנוכה הבעל"ט

קונטרס

אאלפך

חכמה

בלבני משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך אור

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקיישים: כוכבית [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור] סולמית
[#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלה בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבכי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

”בא אל התיבה”

ערך אור

חלק ב': שאר שיעורי 'אור'

מועדים

רז	סוכות
רה	פסח
רי	בין המצרים
תורה אור	
סנ	נר מצווה תורה אור ומאור
רכא	חיבור לחלקו הפרטי
רלא	מאור שבה
רמד	נמשך שפעת אור וברכה מהתורה
רנו	

כללי

רסג	אורו של משיח
רעג	חיבור בין אור א-ס לאדם
רעז	גילוי אור א"ס בבריאה

חלק א': "אור" בהקשר לחנוכה

עבודה

ז	בלבכיפדיה עבודת ה' אור
זז	בלבכיפדיה עבודת ה' אורים
כד	אוצר האותיות אור פנימי של חנוכה
כט	אוצר האותיות [ארוך] אור - נ'
מג	אוצר האותיות 'יהי אור'
נ	אוצר האותיות [אוצר] אור - צר
סא	אוצר האותיות [אורכ] אור - רב
סט	אוצר האותיות [אך] זר וכלי
עז	אוצר האותיות [אכזר] אור כלי רו
פז	אוצר האותיות [אכף] אור כלי פה
צד	אוצר האותיות [אכר] אור כלי ריבוי
	אוצר האותיות
	אור וחושך משמשים בערבוביא
	אוצר האותיות ביתים מעל אור וחושך
	אוצר האותיות האור בעומק הנפש

מחשבה

קלא	בלבכיפדיה מחשבה אור
קמג	בלבכיפדיה מחשבה אורים
קנב	אוצר האותיות גילוי אור דשליפה
קנח	אוצר האותיות חכמת יון לעומת אור תורה
קסה	סוגיות במחשבה אור

רל"א שערים

קסט	צירוף א-ו / א-ר / ו-ו-ר

קבלה

קעב	בלבכיפדיה קבלה
קפב	מילון ערכים בקבלה

ארמית

קצז	אור-אוריא - אורי-אורתא-אהוריירי

ליתר שיעורים הקשורים לערך 'אור': עמוד רפה

חלק א': "אור" בהקשר לחנוכה

מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'
אור / אורים

אוצר האותיות

אור פנימי של חנוכה

אור - נ' / 'זיהי אור'

אור - צר / אור - רב

אור וכלי / אור כלי רז

אור כלי פה / אור כלי ריבוי

אור וחושך / מעל אור וחושך

האור בעומק נפש

בלבניפדיה עבודת ה'

אור

חושך מלשון מניעה - מונע את התפשטות אור השי"ת ואור התורה

אלא שביאור הדברים, כמו שנתבאר, הרי חושך כידוע מאד, נקרא חושך מלשון "ולא חשכת את בנך את יחידך ממני", חושך הוא מלשון של מניעה, שהוא מונע את האור מלהתפשט, והרי נחלקו כבר הקדמונים כידוע, האם חושך הוא בריאה או שחושך הוא העדר, והכריח הגר"א שהוא בריאה כפי שנאמר "יוצר אור ובורא חושך", אבל בין כך ובין כך, החושך הוא מלשון חשך, מנע, הוא מונע את ההתפשטות של האור.

וא"כ, כשנאמר "ויאמר אלקים יהי אור", כמו שנתחדד, הגדרת הדבר היא, שהאור נכנס למקום של גבול, למקום של צמצום, כלומר, הוא נכנס למקום של חושך שמונע מהאור להתפשט יתר על כן.

וא"כ, זה מדוקדק מאד, "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך", היינו, שמחמת שכל מה שנאמר "ויאמר אלקים יהי אור" הוא כניסה לתוך ההגבלה, לתוך המניעה הנקראת חושך, זהו ה"אור וחושך משמשים בעירבוביא", וע"ז נאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך". היינו, שמחמת שכל מה שנאמר "ויאמר אלקים יהי אור" הוא כניסה לתוך ההגבלה, לתוך המניעה הנקראת חושך, זהו ה"אור וחושך משמשים בעירבוביא", וע"ז נאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך". והיינו שנתן מקום התרחבות יתירה לאור והוא הנקרא יום העולה מן הדברים, שיש את מציאות האור שאין לו גבולות, ויש את מציאות האור שהוא בר גבול.

האור דיום הראשון אינו אור חדש אלא המשכת אור השי"ת והתורה שאיין לו קץ וגבול

אור, "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", אומרים חז"ל מתורתו של רבי נחוניה בן הקנה, ש"יהי אור" זה לא בריאה חדשה של "יהי אור" אלא "האור שהיה כבר", האור שכבר היה קודם לכן, כביכול, קודם שנברא העולם, היה את ה"תורה אור", ויתר על כן את אורו יתברך שמו, ע"ז נאמר "ויאמר אלקים יהי אור", המשכה של אותו אור לתוך מציאות הבריאה.

כלומר, קודם לכן היה את אורו יתברך שמו, אור שאין לו סוף, היה את האור המתגלה בתורה הקדושה "תורה אור" שעליה נאמר "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים", שאין לתורה גבולות.

וכשנאמר "ויאמר אלקים יהי אור", כביכול, האור הזה נכנס למקום הגבול, למקום של צמצום, וזהו החידוש שנתחדש באור, לא עצם ההיות של האור הוא חידוש, אלא כניסת האור ממצב שקודם לכן היה "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", מציאות של אור שאין לו קץ וגבול, כניסתו לתוך תפיסת מקום הגבול היא נהייתה במאמר "ויאמר אלקים יהי אור".

וזה מדוייק מאד בפסוקים, שהרי מיד לאחר מכן נאמר "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה". הרי קודם שנאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך" לא נאמר מפורש בקרא שהיה תערובת של אור וחושך, אמנם מפורש שהיה חושך "וחושך על פני תהום", אבל לא מפורש בקרא שהאור היה מעורב עם החושך.

אינו מעיקר המילה אור, וכמו במילה הארה, וכן ע"ז הדרך, שהו' נופלת. בדקות הגדרת הו' שהיא ממשיכה את הדבר ממציות הא' עד מציאות הו', שזה מציאות האות ו', שאחד מהפנים באות ו' שהיא אות ההמשכה, הוא ממשיך את האור ממדרגת הא' עד מדרגת הו' זה עומק המדרגה שמתגלה במדרגה הנקראת אור.

במדרגת תורה האור מתפשט עד ת', במדרגת "ברא עלמא" עד ר' - בחינת "תש"

ולפ"ז, בהבנה בהירה, הרי האותיות אינם מסתיימים באות ר', אלא סיומם הוא באות ת' באופן של מנצפ"ך יש אופן נוסף, אבל כהגדרה כוללת מא' ועד ת', הסיפא של האותיות הוא באות ת'.

במדרגת התורה "תורה אור", במדרגת אותיות אות שם באמת האור מתפשט מא' ועד ת', זה מדרגת תורה, "אותיות מחכימות אותיות מאירות", שם מקום התפשטותם הוא מרישא ועד סיפא, מא' עד ת', זהו במדרגת "תורה אור", ב"איסתכל באורייתא".

אבל במדרגת "ברא עלמא" שנעשה כניסה למציאות של החושך, האור מתפשט מא' ועד ר', נחסר לו שני השלבים הנוספים של הת' והש', לשם האור איננו מתפשט ומתגלה ב"ברא עלמא", זה העומק שעליו נאמר "צור ילדך תשי ותשכח א-ל מחוללך", וכמו שדורשים חז"ל כידוע, על "תשי", מצד הקדושה נאמר "ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה" אבל מהצד השני יש "מתישין כח של פמליא של מעלה", זהו תשי כלומר ת' - ש', היינו שלעולם במקום שחלה נקודת ההגבלה חל התשה בדבר, זהו ת' - ש'.

דוגמאות להתפשטות האור והגבלתו במקום, נפש, וזמן

והדוגמא השורשית והבהירה לכך בקומת נפש, מה שנאמר בקרא "ויקם קין על הבל אחיו

נתבונן בכמה פנים לראות את ההגבלה, את הגבול הנמצא במציאותו של האור.

האור, הווייתו היא שהוא מתפשט, זה טבעו, וזה עומק דברי חז"ל הידועים "אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", כלומר, כי מהות האור היא התפשטות, ושיעור ההתפשטות היא "מסוף העולם ועד סופו", והתולדה מזה היא שאדם הראשון היה צופה מכח האור הזה מסוף העולם ועד סופו, כי הוא היה במדרגה של אותה התפשטות. ומ"מ, מהות אור היא התפשטות, ושיעורו, מסוף העולם ועד סופו. אבל, יש "סופו" שהוא כח המניעה, ששמה הוא מעכב מן האור לחול.

כל דבר בבריאה תחילת הווייתו היא אור, והגבלתו היא כלי מלשון "כלות"

והפנים של אותו עיכוב: הרי בכללי הדרשות שבתורה נאמר "גמין ריבויין, אכין ורקין מיעוטים הן", וגדר המיעוט של אך, אך ר"ת אור כלי, כלומר, זה שורש כל המיעוט שקיים בעולם, השורש של הוויית כל דבר בבריאה הוא המאמר הראשון שמפורש להדיא בקרא "ויאמר אלקים יהי אור", זה ההויה הראשונה של כל דבר, היא מציאות של אור, וזה עומק הגדרה של "איסתכל באורייתא וברא עלמא", "איסתכל באורייתא", זהו ה"תורה אור", "וברא עלמא", כלומר, כל דבר נשתלשל מה"תורה אור", תחילת הווייתו הוא אור, וע"ז נאמר "וברא עלמא".

והרי שתחילת הוויית הדבר היא מציאות של האור. ההגבלה שלה, באחד מהפנים שלה היא מציאות של כלי, הכלי כידוע נקרא כלי באחד מהלשונות, מלשון "כלות", כלומר כאן גבול הדבר, כאן הדבר מגיע לידי כילוי, אין לו התפשטות יתירה מגבולות הדבר.

זהו אור וכלי, שזהו אך שהוא מיעוט, הכלי מגביל את מציאותו של האור, כמו שנתחדד, אבל יתר על כן, כאשר הכלי מגביל את מציאות האור, האור בנוי מהאות א' ומהאות ר', הו' הוא

לוקח את מדרגת האור והופך אותו להריון לילה, שהוא חושך, ניתן להריון, הר-הריון, זהו מקום הגבול של אותו דבר, בהריון אמנם אין הסתלקות גמורה של אור, אלא מהאור נעשה נורא, זהו "נר דלוק על ראשו" שנאמר אצל עובר במעי אמו, כלומר, אין לו את עצם מדרגת האור כשלעצמו, אלא "נר דלוק על ראשו".

ובדקות, "נר דלוק על ראשו ובא מלאך ומלמדו את כל התורה כולה", כלומר, ה"מלמדו תורה", זה מדרגת "תורה אור", אבל אין לו השגה ב"תורה אור" מדין "תורה אור" שהרי "ראשו בין ברכיו", יש לו השפלה של המוחין דייליה למקום רגלים, אלא מתגלה אצלו התורה במדרגת "נר מצוה ותורה אור", זה "הנר דלוק על ראשו ובא מלאך ומלמדו כל התורה", כלומר, הוא מלמד אותו תורה בהלבשה של "הנר מצווה", של "נר דלוק על ראשו", לא במדרגת אור, אלא במדרגת נורא שזה תרגום של אור לארמית, שזה ירידת האור למדרגה תחתונה, כי כל תרגום הוא צמצום של הדבר, זה יורד ממדרגת אור למדרגת נר, לכן בארמית מתרגמים אור - נורא, יש כמוכן אופן של נהורא, אבל זה היינו הך, כלומר, זה יורד למדרגת של נ', של נר.

מדרגת חנוכה - "הוכר עוברת", גילוי שמדרגת ההריון שורשה באור

ומ"מ, זה הגילוי שמתגלה במדרגת ההריון "לילה אמר הורה גבר", יורד ממדרגת אור למדרגה של הריון, ובדקות, להבין ברור, הרי הריון עצמו שעליו נאמר "לילה אמר הורה גבר", שהוא בבחינת מקום הסתר, אבל הרי, בשלושה חדשים "הוכר עוברת", וא"כ, אחרי שלושה חדשים שהוכר עוברת, מתגלה שהשורש של ההריון בה' שורשו באור בא'.

זה נקרא חנוכה שהוא אחרי שלוש חדשים מבריאת העולם - ראש השנה, כלומר בחנוכה מתגלה השלוש חדשים של "הוכר עוברת", שמה מתגלה ה'נר דלוק על ראשו", ומתגלה

ויהרגהו", ולאחר מכן נאמר "ותלד בן ותקרא את שמו שת כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין", כלומר שת הם האותיות האחרונות של ש' ות', והגדרת הדבר, קין קם על הבל אחיו והרגו, הוא מתיש את כחו של הבל, ועיקר ההתפשטות של האור כאן בעולם הוא מא' ועד ר' כמו שנתבאר, וא"כ נקודת המעכב חלה על הת' - ש', ש' ת' שם חלה נקודת המעכב זהו התש, וב"שת לי אלקים זרע אחר" כלומר, באותו מקום שחלה ההתשה שמנעה את נקודת ההתפשטות, בבחינת חושך "חשכת את בנך יחידיך ממני", האותיות האלו גופא הם הם אותיות שמו של שת "כי שת לי אלקים זרע אחר". ש' - ת', שם הוא מקום התיקון.

וא"כ, ההארה במדרגת עלמא מצטמצמת במקום גבולותיה ומגיע לגבול של מדרגת הא' - ר' כמו שנתבאר. זהו הפנים הנוספות לצמצום של מציאות האור, שנעשה מניעה מציאות האור שמגבילה אותה, שתתפשט רק עד המדרגה הנקראת ר'.

וא"כ, ציירנו את זה במהלכי מקום "מסוף העולם ועד סופו", ציירנו את זה במהלכי נפש בדוגמא של שת.

ובמהלכי זמן: במילה אור עצמה, הא' שבה היא הרי מקבילה לאותיות ה', ע', בשורשי לשון הקודש כידוע, וא"כ המילה אור עצמה הא' ר' מתחלף למילה הר, ומתחלף למילה ער - ער.

מדרגת אור והריון - ירידה ממדרגת "אור תורה" למדרגת "נר מצוה"

וביאור הדברים, ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך", נקרא "אורי", "לדוד ה' אורי" זה ר"ה, כדברי חז"ל כידוע, והרי הוא נקרא בלשון של אור. אבל כאשר זה משתלשל לתתא נעשה "חשכת את בנך", מציאות של חשך, ומתגלה בו "היום הרת עולם", זהו האופן של ההריון שעליו אומרת הגמ' "לילה אמר הורה גבר" "לילה ניתן להריון ויום ניתן להריון", לילה שהוא בבחינת "ולחושך קרא לילה", הוא

והדוגמא השורשית והבהירה, זהו דוד מלכא משיחא שהוא נמשל ללבנה שהיא בזמן ה"לילה אמר הורה גבר", עליו נאמר שהיה ספק על יחוסו מיהו אביו, ומדין "רוב בעילות הלך אחר הבעל" אמרינן שעל פי דין זה אביו.

ובעומק, זהו המדרגה של אור הא' שבהתחלה זה האב, והר' זה מדין "רוב בעילות הלך אחר הבעל" שמכח הרוב מבררים את האור הראשון, אבל לא מצד עצמותו של הדבר.

הבירור בחנוכה של האור במדרגת הריון למדרגת תורה אור

וכשזה משתלשל למדרגה של חנוכה שהוזכר, זהו השורש של ההארה שאחרי הג' חדשים של ההריון, שזה הציורוף של שתי המדרגות של אור והריון, ומתגלה גם המדרגה של "עורו ישנים משנתכם", כדברי הרמב"ם הידועים ש"אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה", ובעיקר בלילי טבת שהם הלילות הארוכים שישנם, זהו תקופת טבת המתחילה לערך בחנוכה, שאז מתגלה דייקא, ה"עורו ישנים משנתכם" מכח אותה מדרגה, ומתגלה מצד הקלקול ה"ערו עד היסוד בה" שיש ספק מיהו אביו, שהרי אחד מהגזירות שגזרו היוונים, כמו שאומרת הגמ', שבתולה הנישאת, ח"ו, תיבעל להגמון תחילה, נעשה שורש של הספק כביכול על היחוס, על אף שבתולה אינה מתעברת מביאה ראשונה אבל יש אופנים שמתעברת כמו תמר וכדו', כלומר, נעשה כאן ההשרשה של מציאות הדבר שיש שורש לספק, ממי הוא מקור ההריון. וכאשר גברו על היוונים ונצחום וחזרה מלכות לישראל ק"פ שנה, ונעשה גילוי של שלימות ההארה, ההארה שבאה להאיר את ה"תורה אור" באופן של גילוי תוקף מציאות ההארה, ויתר על כן, עד הגילוי התחתון שבא לסלק את ה"ערו ערו עד היסוד בה" של "תיבעל להגמון תחילה", נעשה הבירור של כח ההריון, זהו ראש השנה שהסיפא שלו בחנוכה, כמו

"מלמדו תורה", זהו האור שלאחר ג' חדשים, ההארה של חנוכה, ודייקא כ"ה כסלו שחנוכה מתחיל אחרי ג' חדשים מכ"ה אלול, שזה ג' חדשים בדקדוק, זה מדרגת חנוכה, "בשלושה חדשים הוכר עובריה".

ויתר על כן, כמו שהוזכר, הא' מקביל לה' וע', הא' מתפשט גם למדרגת הע', הרי טבע הקטן שהוא ישן רובו של זמן, עובר במעי אמו, חלק גדול מזמנו הוא כידוע, במצב של שינה, וכשהוא יוצא לאויר העולם, טבעו כשהוא קטן ממש, להיות, ברוב כ"ד שעות של היממה, במצב של שינה, ועליו נאמר בעיקר "עורו ישנים משנתכם והקיצו נרדמים מתרדמתכם", זהו המדרגה של "יום תרועה יהיה לכם", "תרועה" מלשון ער.

וא"כ, ג' המדרגות: אורי, הריון "הורה גבר", ומשתלשל למדרגת "עורו ישנים משנתכם" ההתעוררות המתגלה.

נפילה האור למדרגת ערעור

אבל יתר על כן, כאשר זה נופל למדרגה יותר נמוכה, זה הופך ממדרגה של ער עורו ישנים", למדרגה של ערעור, למדרגה של "ערו ערו עד היסוד בה", שמערער על הדבר.

ובלשון מדוייקת יותר, ביחס למדרגה של הריון "לילה ניתן להריון", כאשר חל הערו עד היסוד בה", מתגלה שיש ערעור על יחוסו, מיהו אביו, בחינת ערוה, זה הנפילה הגמורה מהאור.

כאשר מתגלה האור מצד הקדושה זה "אור זרוע לצדיק", כח ההולדה.

וזה נתלכש ונשתלשל, שההריון הוא "לילה אמר הורה גבר" שנעשה באופן של החשכה, של מניעת האור.

וזה משתלשל, שהקטן הופך להיות מציאות של ישן, שלצורך כך צריך "עורו ישנים".

וזה נשתלשל, שזה הופך להיות שיש "קמו עליו עוררין" לערער אחר יחוסו, שמא היה דבר ערוה.

המילה אור, הא' זה האור עצמו, אבל הר' הופך להיות ר' של ריבוי, מקודם הזכרנו מהלך של רוב, שזהו דין "רוב בעילות הלך אחר הבעל", אבל באופן דידן השתא, מהאור נעשה מציאות של ריבוי של אור, וריבוי ההארה היא גופא שורש של מציאות של חושך, הריבוי של אור הוא תוקף נקודת ההחשכה.

ריבוי הארה דתיקון בחנוכה

במקביל לכך יש לזה מהלך מצד התיקון כמו שיבואר, וזה בעומק ההגדרה של נר חנוכה. הרי בבית המקדש יש שבעה נרות שהם כנגד שבעת ימי בראשית, נר כנגד כל יום, זהו גילוי מציאות ההארה, אבל בחנוכה שמתגלה ההדלקה של נר חנוכה שהוא שמונה, כלומר מתגלה מציאות תוספת של ריבוי של הארה, מעבר למדרגת שבעת הנרות שמתגלים במנורה שבבית המקדש שזה שורש מדרגת הזמן המאיר, הארת שבעה קנים, שבעה נרות. שבעה ימים מאירים כשמתגלה מדרגת ההארה של שמונה, כלומר, מתגלה תוספת של ריבוי של אור, והתוספת של ריבוי האור הרי יוצר החשכה, אבל מצד התיקון הוא מסלק את החושך, היפך "חושך על פני תהום", "ולחושך קרא לילה" "שהחשיכו עיניהם של ישראל", מתגלה ההארה דתיקון במהלכי חנוכה.

ריבוי אור דהחשכה - כלי מקבל, ריבוי אור דתיקון - כלי הבטל ונכלל בהארה

הגדרנו ראשית את ההקבלה זה לזה, ועכשיו ההבנה, יסוד מוסד בדברי רבותינו, מתי ריבוי של אור יוצר החשכה, ומתי ריבוי של אור הוא שורש ההארה דתיקון.

כפי שהוזכר בראשית הדברים, יש אור, ויש כלי, אך - מיעוט אור כלי, הכלי ממעט, מצמצם מגביל, יוצר כלות למציאות ההארה. כאשר יש ריבוי של אור בכלי, זה גופא יוצר מציאות של החשכה, אם הכלי רוצה לקבל את אותו מציאות של אור, תוקף ריבוי האור יוצר מציאות של חושך, כמשל הידוע

שמוזכר באחרונים, שהסיפא של הדין של ראש השנה הוא בחנוכה, כלומר, הוא הבירור של ההריון של שורש האור הראשון שמתגלה עד מציאות של חנוכה, כמו שנתבאר.

צמצום האור באופן של קללה - "ארה"

אבל יתר על כן, פנים נוספות שמתגלה שורש של צמצום של מציאות האור. הרי היפך מציאות של ברכה, יש מציאות של קללה, והקללה מוזכר בתורה בלשון של "ארה" "ומקלליך אאר", "ארה לי את העם הזה", וכן ע"ז הדרך, מהו גדר של מציאות של קללה שנקרא ארה? כאשר כח האור עצמו נופל ח"ו, לתתא, הוא הופך להיות מציאות של קללה.

עד עכשיו נתבאר האופן שהקלקול נעשה באופן של מניעת האור, צמצום האור. "אור וחושך משמשים בעירבוביא", וחושך מלשון מניעה, זהו אופן אחד שבפרטותו הוזכר כל החלקים שהוזכרו עד השתא.

"ארה" - ריבוי אור היוצר החשכה

אבל האופן הנוסף של מציאות צמצום האור, חל באופן של קללה, שזהו הארה.

ולהבין עמוק מהו המושג שנקרא קללה שנקרא ארה בלשון התורה, כידוע מאד בדברי רבותינו יש שני אופנים איך נעשה מציאות של החשכה, האופן התחתון של מציאות החשכה, כאשר יש גבול וצמצום למציאותו של האור זהו החושך, "ולחושך קרא לילה".

האופן הנוסף של מציאות החשכה, דייקא להיפך, ריבוי של מציאות של אור, שאי אפשר להסתכל על חמה בטירתה, בצהרתה, בתוקף של ריבוי של הארה שבה, זה גופא מכה בסנוורים ויוצר מציאות של החשכה למי שריבוי האור מאיר אליו, וא"כ, מתוך גילוי שורש האור נעשה ריבוי, והריבוי הוא גופא הופך להיות מציאות של "ארה", של קלקול.

ראשית בדרך רמז, ולאחר מכאן בהבנה, המילה ארה עצמה שהיא מאותו שורש של

האור, הנשמה בטילה לשורשה, זהו "תוסף רוחם יגועון", כלומר "נפש אדוני צרורה בצרור החיים", מיתת נשמה, שנקשרת למקור שורשה העליון.

זהו ריבוי של אור שיוצר את שני ההבחנות האלה, גם יחד, כמו שנתבאר.

בפך שמן היה ב"בכח" ריבוי הארה לז' ימים שלא כמידת הכלי

ולפי"ז, בהבנה בהירה מאד, המציאות של ריבוי האור שמתגלה מהצד העליון, הוא גופא שורש נקודת ההארה של הביטול שמבטלת את מציאות הכלים.

הדוגמא הבהירה והשורשית שהזכרנו, זהו ההגדרה של נס חנוכה, טמאו היוונים את כל השמנים ולא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול, שהיה ראוי לדלוק יום אחד, ונעשה נס ודלק שמונה ימים.

עומק הדבר, למהלך דידן כאן, השתא מה שלא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול, כלומר, לא כתוב בחז"ל שמצאו שמן, שראוי ליום אחד, וכפשוטו, משום שאם היו מוצאים שמן היה חשש שוב, שאותו שמן נטמא, כמו שתוס' מאריכים שם על המקום בגדר הטומאה, אם מטמא בטומאת היסט ועוד, אבל ההבנה הבהירה יותר, שזהו דקדוק לשון דברי חז"ל, מצאו פך שמן אחד, כלומר, מצאו כלי אחד, אבל מהכלי אחד הזה, היה אור שדלק לשמונה ימים, ידוע הנידון איך נעשה הנס שדלק שמונה ימים, האם כל יום נתכלה חלק, או שלא נתכלה כלום עד היום השמיני, ועוד צדדים שנאמרו.

אבל העומק, במהלך דידן השתא, אם היה מציאות שהיה שמן שבאמת ראוי לדלוק שמונה ימים בתוך אותו כלי, הכלי באמת היה נשבר, הוא לא היה יכול להכיל אותו, ומהו הנס שנעשה? שמאותו שמן שהיה באותו כלי, דלק שמונה ימים, כלומר, בשמן הזה היה ב"בכח" שלו, ריבוי של הארה, זהו הנס

שהוזכר, שאדם שמסתכל בחמה בטהרתה, הוא אינו יכול לראות אותה, והיא גופא, זה מכריח אותו לעצום את עיניו, או יתר על כן, "הוכה בסנוורים" והוא דבק במדרגת החושך, אבל כאשר האדם מקבל ריבוי של אור והוא בטל למציאות האור, דייקא, אז, הוא נכלל במציאותו של האור, זה הכלי העליון, לא כלי של בית קיבול, אלא כלי מלשון כלות הנפש לאלקים, מלשון "ויכולו" שהוא נכלל בדבר, וכאשר הוא נכלל במציאותו של האור, תוקף ריבוי האור יוצר את מציאות ההתכלות.

מיתת הצדיקים - שילוב ריבוי אור דהחשכה ודתיקון יחודי

הדוגמא הבהירה שיש את שתי החלקים בבת אחת, זהו מה שנאמר בקרא "תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון", במיתת צדיקים, כמו שאומרים חז"ל הוא בבחינת "כי לא יראני האדם וחי" בחייהם אינם רואים ובמיתתם רואים".

מה קורה כאשר "במיתתם רואים"? מיתת של צדיקים מורכבת משתי החלקים, מורכבת מהחלק התחתון של העפר, שבו נאמר "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", והיא מורכבת מהחלק העליון של הנשמה שהיא בבחינת נשמה שנקראת נר. החלק הזה של הנשמה, כאשר הוא מקבל תוספת של הארה, דייקא עליה נאמר "תוסף רוחם יגועון" מכח תוספת האור, הנשמה נכללת במדרגת "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים", כי ריבוי האור יוצר ביטול לנשמה שנכללת בשורשה, שזה מיתת צדיקים, מיתת נשיקה.

לעומת זאת מדין הגוף שהוא הכלי המקבל, דייקא נעשה ריבוי של האור, והכלי נעשה בו מציאות של ביטול, מציאות של שבירה, מציאות של קלקול, מציאות של מיתה, זהו "ואל עפרם ישובון", "עפר אתה ואל עפר תשוב".

אבל מצד מדרגת הנשמה שנקראת נר, מדרגת הארה, בשעה שמתגלה הריבוי של

שנמצא בתוך אותו שמן, יכול לדלוך שמונה ימים, נעשה בו ריבוי של מציאות של הארה זהו כח של "קץ שם לחשך" כמו שדורשים חז"ל, כלומר, מה שהוא הסיבה של חושך תחתון, הפך להיות סיבה שזה נכלל ובטל לעליון, זה נקרא חושך דקדושה מעיקרא, שנכלל בשורש היא גופא נעשה העלאה של מציאות החושך התחתון, ומתגלה השורש של החושך העליון, זה האור שמדליקים בלילה בשמונה לילות של ימי חנוכה, מציאות של ריבוי של אור שנעשה התוקף של ההארה הראשונה כדברי רבותינו כידוע מאד, זה שלימות עומק נקודת ההארה.

קללה דתיקון מלשון קל - מתכלל בעליון

וזה נקרא תיקון של הקללה, כל קללה נקראת קללה מלשון דבר קל, דבר כבד, יורד לתתא, דבר קל עולה ללעילא, כל קללה בעומקה זה מחמת שיש כאן ריבוי של אור, התובע לעלות מעלה ולהתכלל, וכאשר אין התכללות נעשה מציאות של קללה, זהו הקללה שנקראת בלשון תורה "ארה" הקללה היא ריבוי של הארה, הוא גופא יוצר את מציאות הקללה.

אבל כאשר הקללה מתהפכת לברכה, "זיהפוך ה' את הקללה לברכה", שנאמר אצל בלעם, כלומר, כשהקללה מתהפכת לברכה, מתגלה שהריבוי של האור יוצר ביטול של התחתון לעליון, ביטול של הכלי למציאות של האור, זה החושך שבטל למציאות של האור, שזה החושך העליון, זה גופא ההפיכה של ה"ארה" של קללה למציאות של ברכה.

באור התחתון יש חושך, באור העליון אין חושך

ובעומק יותר, האור שמאיר, הוא לא רק האור שהיה ביום ראשון שאדם הראשון היה צופה בו מסוף העולם ועד סופו, "אור וחושך משמשים בעירבוביא", שמתגלה החושך השורשי של ה"חשכת את בנך יחידך" מלשון מניעה, שזהו אור, אבל יש גבול לאותו

שנעשה בחנוכה, התגלה אצלו ה"תוסף רוחם", התגלה אצלו הכח של האור העליון שמתגלה תוקף של ריבוי של הארה.

מה יוצר תוקף של ריבוי של הארה ביחס לנס שנעשה שם? אם היה כפשוטו מתגלה, שבשמן עצמו היה ריבוי, הכלי היה נשבר, אולם הנס לא נעשה בשמן עצמו שבכפועל יהיה ריבוי של שמן, הנס נעשה שההארה שיוצאת ממציאות השמן, בה היה מציאות של ריבוי, זהו הנס של נר חנוכה, ולכן יש שמונה נרות ולא שבעה, זה בדיוק כל מהלך פני הדברים, כלומר, עומק ההארה המתגלה, מתגלה הארה שהאור שמאיר מתוך אותו שמן הוא במדרגה של אור שלא מצומצם למדרגת הכלי.

ולכן, גופא, גם היוונים לא מצאו את אותו פך שמן, "מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", וודאי, הכל בהשגחה פרטית, וכך סיבב מסבב כל הסיבות שלא ימצאו אותו אבל גדר צורת סיבוב הדברים, באיזה אופן הוא נעשה? היה כאן מדרגה שהכלי בטל למציאות של האור, ליוונים אין השגה באור אלא בכלי, לכן היוונים לא מצאו את אותו כלי אם זה היה כלי המקבל כפשוטו, אז צמצום האור היה לפי שיעור הכלי המקבל, אבל הגדרת אותה הארה היא היתה שזה כלי מלשון של כלות, הוא מתכלל לאור שלו.

בכל הדלקת נרות השמן בטל למציאות האור

ובעומק זה הגדרה של כל נר עם שמן, הפעולה שיש בשמן שבנר, שהשמן מתכלל ונעשה ממנו מציאות של הארה, סתם נר בלשון חז"ל הרי, זה נקרא הכלי עצמו, הוא גופא נקרא הנר. בכל נר יש לנו נר שמן פתילה, ועצם האור עצמו, השמן עצמו שנמצא, הוא בטל למציאות האור, ממנו מציאות האור, זה הרי צורה של הדלקה של נרות.

כלומר, עומק ההארה שמתגלה בנר חנוכה הוא, שהכלי בטל למציאות האור, לכן לא ראו היוונים את אותו כלי, ולכן האור

נרות של חנוכה הם כנגד הל"ו שעות ששימש האור הראשון, יום שישי, ליל שבת, ושבת קודש, אבל אחרי שבת כל"ו שעות, זה נעצר אלא שמתגלה בתוך הל"ו שעות שזה לא חושך תחתון אלא חושך שבטל לאור, זה מדרגת ליל שבת ששמש האור, ולכן האור שימש ל"ו שעות, אבל מצד כך, אחרי הל"ו שעות יש הפסק לאותו מציאות של אור.

אבל האור השלם שהוא האור שאין לו קץ ואין לו גבול, זו מדרגה שכאשר מצרפים את ה"נר מצווה" למדרגה של "תורה אור", ומתגלה ה"ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", אז מתגלה האור שאין לו קץ ואין לו גבול, זהו המדרגה של "אור חדש על ציון תאיר".

שאלה מהשומעים - חנוכה מביאה לידי פורים - ידיעה מביאה לאי ידיעה

שאלה מהשומעים: איך האופן להוציא מהכח לפועל את הביטול לעליון תשובה בלשון פשוטה זה נקרא בדברי רבותינו תכלית הידיעה שנדע שלא נדע, אם תפיסת האדם, שהאדם רוצה להשיג דעת, אז הוא רוצה להיות כלי מקבל. [ש - אבל צריך שיהיה הרבה שמן בשביל זה] ת - שמתוך הידיעה הוא מגיע לאי הידיעה, לא שהוא מדלג על הידיעה ומגיע לאי הידיעה.

נגדיר את זה בלשון אחרת, יש חנוכה ויש פורים, חנוכה מביא לידי פורים, שזה הרי סדר המועדים בסדר השנה - אף שבסדר הדורות זה היה הפוך - קודם כל חנוכה, זהו הסדר של החכמה, כשהוא מגיע לפורים זה מביא לאי ידיעה. זהו המועדים דרבנן, "תכלית הידיעה" זה חנוכה, "שנדע שלא נדע" זה פורים, זה הולך בתהליך עד שהוא מגיע ל"לא נדע".

יש את הריבוי שמן שמתגלה בחנוכה של היום השמיני, וזה גופא מביא לאי ידיעה שמתגלה בפורים, זהו בשלבים, יש מה התכלית ויש מה האמצעי.

בלשון פשוטה בקומת נפש, יש ריבוי שבהתחלה מתגלה באופן של מקיפים, ויש

מציאות של אור. אלא עיקר האור המתגלה, כמו שהוזכר בראשית הדברים, "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", "אור שהיה כבר", כלומר זהו האור שהיה קודם מציאות העולם, ומצד ההבחנה הזו, שלימות ההארה זה אור שאין לו כלל מציאות של חושך.

יש את האור התחתון, שיש חושך שמונע אותו בפועל, הכלים המגבילים, כמו שהוזכר כל מהלך הדברים.

יש את האור העליון, שהחושך הוא בבחינת "מנעת" "חשכת" שהוא יוצר שיש לאור גבול בעצם מציאותו, אבל החושך בטל למציאות האור, אין לו הויה עצמית, אך זהו אור שהוא עדיין בר גבול.

ויש את האור העליון יותר, אור שאין לו קץ, אור שאין לו סוף, "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", שזה אור שאין לו קץ, זהו עומק ההארה המתגלה.

שלימות ההארה מפורים וחנוכה - אור שאין בו גבול של חושך

זה ה"תורה אור" שיוצא מתוך הדברים האלה, כידוע מאד, יש את הנר חנוכה שהוא ה"נר מצווה", ויש את הפורים שהוא ה"תורה אור", זה "הדר קיבלוה", כמו שמאריך המהר"ל שזה שני מהלכי הימים האלו של המועדים דרבנן.

ושלימות ההארה המתגלה מתוך כך, היא ה"ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", אור שאין לו מציאות של גבול, אין לו מציאות של קץ, זה האור דקדושה שהר' הוא ר' דריבוי זה אור שחל בו מציאות שאין חושך שמעכב בעדו.

וזה ההגדרה של ההדלקה בלילה, בעומק, גדר ההדלקה בלילה היא לא במהלך של יום ולילה "ולחושך קרא לילה", אלא מהלך שהאור מאיר באופן כזה שאין לו שום מציאות של גבול, אין לו שום מציאות של דבר המונע ממנו מלהתפשט, זה עומק נקודת ההארה.

בלשון אחרת, והיינו הך, כידוע מאד, הל"ו

המקיף לפנימי שזה תנועה בין ה"שלא נדע" ל"נדע", בין ה"רצוא" ל"שוב" שבין זה לזה, ויש אופן שכולו נכלל ברצוא של תכלית הידיעה שנדע שלא נדע, זהו בקומת נפש בלשון קצרה

אופן שהמקיפים הופכים להיות פנימיים, ויש אופן שהאדם משאיר אותו כמקיפים, וברצוא ושוב הוא נע בין המקיפים לפנימיים, עד שכולו נכלל ב"רצוא", שזה "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע".

א-ז אור-חנוכה-בלבניפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 1132925

יש לאדם פנימי ויש לו מקיף, בפשטות העבודה היא להפוך כל מקיף לפנימי, ואז זה גופא הופך את זה להשגה, אולם יש עבודה להשאיר את המקיף כמקיף, ולהתנועע בין

בלבניפדיה עבודת ה' אורים

הארת ה"אורים ותומים"

"האורים" המאירים הם אותיות המצורפים זה לזה, כלומר, זה לא רק שכל אות ואות מאירה לעצמה, שהרי עניינו של האורים ותומים הוא לא להעמיד כל אות ואות לעצמה, אלא נשאלים באורים ותומים בכדי שיצטרפו האותיות ויתחברו אהדדי. ה"אורים" נקראים אורים כדברי חז"ל "שמאירין דבריהם", ומסביר רש"י מאירין דבריהם, כלומר, דבריהם מבוררים, היפך מציאות של חושך שעליו נאמר "ויהי ערב" שהוא מלשון של תערובת, והיפך כך, במציאות של הארה, ההארה הוא הברור של הדבר. זהו "מאירים דבריהם", "מבוררים דבריהם". ויתר על כן, אומרים רבותינו הם מאירים את דרכי השואל, את דרכיהם של ישראל כיצד ואיך לנהוג, וא"כ, ההארה הזו, היא לא הארה של כל אות ואות לעצמה, שמזה א"א ללמוד את הדבר, אלא כל צורת קבלת התשובה מהאורים ותומים הוא באופן כזה שנעשה ריבוי הארות של האותיות שמצורפים יחד ועולים להצטרף לתיבות, ועל ידי כן יש ביאור וברור לידע את המעשה אשר יעשון.

ותולדת הדברים, א"כ, שבשורש ההארה, היא הארה של אור אחד, ובהתפשטותה נעשה ריבוי של הארות שהם הריבוי של האותיות, והאותיות המצטרפות לתיבות, ומעין מה שהיה מתחילה אור אחד, שממנו התפרטו ריבוי של הארות, כך התיבות הם בבחינת הכלל האחרון שחוזר וכולל את האורות להצטרף יחד אהדדי, מעיקרא זה היה אור אחד בעצם, ולאחר מכן, אף שאינו אור אחד בעצם, אבל זה מתחבר ומתאחד אהדדי מעין האור הראשון, זוהי המדרגה של ה"אורים" שבאורים ותומים.

אור, אורים, "לעושה אורים גדולים", וזה מתפשט ל"אורים ותומים".

מעיקרא יש מציאות של אור אחד, "אור שברא הקב"ה ביום ראשון מתפשט מסוף העולם ועד סופו" הוא מציאות של אור אחד, אבל כפי שהוזכר מדברי חז"ל, שהאור שנאמר בו "ויאמר אלקים יהי אור" זה לא אור מחודש, אלא זוהי התפשטות, המשכה של "האור שהיה כבר".

ה"אור שהיה כבר", הוא אור של הבורא יתברך שמו, והוא הארתה של תורה.

האותיות - גילוי הריבוי של אור התורה

ופנימיות ההארה של תורה היא אור אחד, זהו ה"תורה אור", והכלים שהם ההתגלות של האור של תורה, שהם האותיות, שם דייקא נעשה "אותיות מאירות", כל אות ואות הוא אור לעצמו, שכדי להבדיל בין הדבקים צריך הפרדה בין האותיות, ולפיכך נעשה מציאות של ריבוי של אור, ריבוי של הארה.

זוהי ההבחנה של האותיות מלשון "אתא" בארמית, שהוא מלשון המשכה, שראשיתם של האותיות זהו האות א' - אחד, אבל נעשה ההמשכה ע"י הו' עד סיפא של האותיות שהוא ת', ועי"כ נעשה ריבוי של כלים שהם הארות, שהם הריבוי של האותיות.

זו המדרגה של "אורים ותומים", הרי באורים ותומים היו מאירים האותיות שהיו חקוקים על האבנים שבחושן המשפט, והרי שהאותיות המאירות הם בבחינת "אורים", לשון של ריבוי של אור, ריבוי של הארות, שפנימיותם כמו שהוזכר, אינו אלא אחד, ובחיצוניותם נעשה ריבוי של הארות, ריבוי של אותיות.

יום רביעי - ריבוי של הארות

ובלשון אחרת, והיינו הך, בשורש צורת בריאת האור, ביום הראשון נאמר "ויאמר אלקים יהי אור", וביום רביעי היתה תליית המאורות כמו שנאמר "ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים", ובתחילה נאמר "את שני המארת הגדולים" ולאחר מכן "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים", כלומר, ביום ראשון הגילוי היה אור אחד, ביום רביעי נעשה ריבוי של הארות, "את שני המאורות הגדולים", ויתר על כן "את המאור הגדול וגו' ואת המאור הקטן וגו' ואת הכוכבים", שכוכים הם ריבוי של הארות, כמו שנאמר "הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם וגו' כה יהיה זרעך", וא"כ, ביום רביעי מתגלה המציאות של ריבוי הארות, ושורש הריבוי של ההארה. זהו החמה והלבנה, "את המאורות הגדולים", שלאחר מכן נהיו מאור גדול ומאור קטן.

ולפי"ז, הגדרת הדבר - שהמציאות של עומק ההארה היא, שביסוד היא אור אחד, שזה האור של יום ראשון שהוא אחד, והיא מתפשטת ביום רביעי, שנעשה בו ריבוי של הארות.

שורש הפך שמן אחד במקום הארון - אור אחד

כשמציירים את זה בציור של האור המתגלה בבית המקדש, שזהו עניינו של חנוכה, "והדליקו נרות בחצרות קדשך", יש את פנימיות האור האחד שמקום גילוי הוא בבית קדשי הקדשים, מקום הארון, כמו שהוזכר פעמים הרבה, ארון אותיות אור - נ', שזהו בחינת יומין דחנוכה שמתגלה בהם הנ' שערי בינה "בני בינה ימי שמונה קבעו וכו', זהו האור - נ', האור האחד שנמצא במדרגת קודש הקדשים.

וברור ופשוט הדבר, מה שהיה במעשה דחנוכה שלא מצאו אלא פך שמן אחד חתום

בחותמו של כהן גדול שהיה ראוי להדליק בו יום אחד, כלומר הוא היה במדרגה של אור אחד, זהו "ראוי להדליק בו יום אחד", אבל הרי, על האור הראשון שהוא אחד נאמר "צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים עמד וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר אור צדיקים ישמח" כדברי חז"ל, והיכן גנזו? אומרים רבותינו, שגנזו בתורה, סיבת הגניזה היתה, מפני מעשיהם של רשעים שהם נקראים חושך כמו שדורשים חז"ל, ועיקר החושך שמתגלה במעשיהם של רשעים, זה מעשיהם של יוונים שעליהם נאמר לשון של חושך כמו שדורשים חז"ל על הפסוק "וחושך על פני תהום", זה יון שהחשיכה עיניהם של ישראל, ובהם דייקא, צפה הקב"ה והסתיר את האור הגנוז, והאור הגנוז הזה, כדברי רבותינו כידוע, הוא זה שמאיר באור של חנוכה, כלומר, הוא מאיר ב"פך שמן אחד".

מהו הדבר שגרם לאותו "פך שמן אחד" להיות חתום בחותמו של כהן גדול ולהיסתר ולהעלם מהיוונים? הרי את המזבח שקצו היוונים, וכן בשמנים הם טמאו את כל השמנים, ואעפ"כ את הפך שמן הזה הם לא מצאו, כי מכח ה"צפה במעשיהם של רשעים" שזה היוונים, התגלה בשמן הזה ה"עמד וגנזו", שחל דייקא באותו מציאות של ה"פך שמן אחד".

ובעומק, השורש של עומק נקודת הגניזה הוא במקום הארון שהוא אור אחד, משם היה המציאות של הפך שמן אחד שהיה ראוי להדליק בו יום אחד, כמו שנתבאר, שזה מכח מדרגת היום אחד, וכמו שאומרת הגמ' "מקום ארון אינו מן המידה", ובהבחנה הזאת שהארון הוא אינו מן המדה, השמן שנמצא באותו מדרגה [לאו דווקא שכפשוטו השמן היה בבית קדשי הקדשים, שלכאו' וודאי זה לא היה שם], שהמדרגה המתגלה בשמן מכח הארון שבמקום בית קדשי הקדשים, ש"מקום ארון אינו מן המדה", זהו המקום שהיה הפך שמן נסתר שם, שלא מוצאים אותו, וזהו ההבחנה שהיוונים לא מצאו את הפך שמן הזה שהיה

חתום בחותמו של כהן גדול.

וא"כ מצד עצם האור שבפך שמן אחד, הם לא מצאו אותו, כי על האור הזה נאמר "עמד וגנזו", וכמו שנתבאר, שמפני מי גנזו, מפני היוונים.

ומקום הגניזה הוא בבחינת מדרגת קדשי הקדשים שמקום הארון אינו מן המידה, ששם הוא מקום ההארה של האור האחד, במקום הזה יש מקום של נעלמות שהוא איננו נגלה, זהו שורש הגניזה של אותו פך שמן שהחשמונאים מצאו.

צירוף הארת הארון והמנורה - מכח מדרגת כה"ג

"היה ראוי להדליק בו יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" ברור ופשוט הדבר, יש את השורש שהוא דלק שבעה ימים, ויש את השורש שהוא דלק שמונה ימים.

והשורש שהוא דולק שבעה ימים, זהו מכח שהארון הוא שורש למנורה, שבה נאמר "יאירו שבעת הנרות", שהמנורה יונקת את הארתה ממקום הארון.

מה שמצרף את ההארה של הארון שנמצא בבית קדשי הקדשים עם ההארה שנמצאת במנורה זהו המדרגה שנקראת כהן גדול, שהוא זה שמצרף וגורם את עומק נקודת היניקה של המנורה מהארון, ובלשון פשוטה וברורה, נאמר בקרא "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו את שבעת הנרות", וכדברי רש"י שם שחלשה דעתו של אהרן כאשר "הביאו הנשיאים את האבנים, [ודייקא האבנים של החושן, שזה השורש של האורים ותומים] אמר לו הקב"ה, שלך גדול משלהם, שאתה מיטיב ומדליק את הנרות", וכדברי הרמב"ן הידועים, שעל אף שחרב הבית, אבל כח המנורה מאיר בכל שנה ושנה בהדלקת נר חנוכה, זהו הכהן גדול שמדליק את המנורה, שעל זה נאמר "שלך גדול משלהם".

אבל, זה צד אחד של המטבע של כהן גדול,

הצד השני של המטבע של כהן גדול, שהוא היחיד שנכנס ללפני ולפנים, למקום הארון ביום הכיפורים, הדלקת המנורה לא מעכב שתהיה דווקא ע"י כהן גדול, אבל בכניסה לבית קדשי הקדשים, דייקא "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", כל הכניסה למדרגת קדשי הקדשים [מלבד מי שנכנס לתקן דבר בבית קדשי הקדשים מפני הבלאי שבו], הוא רק לכהן גדול.

"חתום בחותמו של כה"ג" - ממקום כניסתו לפני ולפנים

וא"כ, ברור הדבר, אותו כהן גדול שנכנס לפני ולפנים, זהו אותו כהן גדול שמדליק את המנורה, ולכן דייקא נאמר "ולא מצאו אלא פך שמן אחד שהיה חתום בחותמו של כהן גדול", וכמו שהעירו כבר רבותינו, שלכאור' לא מצאנו שיש דין שכל השמנים שנועדו לצורך עבודת בית המקדש יהיו חתומים בחותמו של כהן גדול, ומדוע דווקא ה"פך שמן אחד" הזה, היה חתום בחותמו של כהן גדול? רק, ברור הדבר להמתבאר, זהו מדרגה של פך שמן שמתגלה ממדרגת הכהן גדול, שמצרף את מקום הארון אור - נ' עם ההדלקה של המנורה של "יאירו שבעת הנרות", שהארתם מצטרפת ע"י הכהן גדול. אם ה"פך שמן אחד" לא היה חתום בחותמו של כה"ג, זה מדרגה של שמן בהבחנה של מנורה כפשוטו, אבל כשהוא חתום בחותמו של כהן גדול, הוא חתום מאותו מקום שכה"ג נכנס לפני ולפנים, ולכן השמן היה נעלם, כמו שהוזכר, כי הוא שייך למדרגת האור אחד מצד מדרגת מקום, שהוא מדרגת "מקום ארון אינו מן המידה", והשורש של השמן הזה שהוא ראוי לדלוק, דייקא, יום אחד, הוא ממקום הארון.

ולפי"ז, ברור הדבר, המקום שבו מתגלה הכח, כעצם הכהן גדול, שמצד כח זה הוא מצרף את הארון יחד עם המנורה - זהו בלבושי הכהן גדול שבכללות יש לו שמונה בגדים [שזה השורש של השמונה ימים, שמונה נרות חנוכה] ובפרטות יותר, בחושן האפוד, שעל

תערובת של אותיות, וכאשר מתגלה הכח הזה, מצטרפים האותיות גם יחד.

והשורש של הדימוע של האותיות, זהו ה"שמונה פסוקים אחרונים שבתורה שהיה משה כותב בדמע", והם השמונה ימים שמונה נרות של שורש ההארה שמגיע ממדרגה של דימוע.

תיקון העיניים מכח הדמעות ובכח הראייה

ובעומק, יש שתי תיקונים לעינים, יש תיקון לעינים באופן של "דמוע תדמע עיני", "עיני עיני יורדה מים", זה תיקון אחד של העין, ויש תיקון שני לעין שזהו כל מצות נר חנוכה, שלהלכתא אסור להשתמש לאורם, וכל מה שיש בהם זה "לראותם בלבד", זה תיקון של מציאות הראיה, אלו הם שתי אופנים של תיקון העיניים.

והדוגמא הבהירה זהו שורש משה רבינו, שלא זכה להיכנס לארץ, מצד אחד הוא לא זוכה להיכנס לארץ, והוא "כותב בדמע" מלשון דמעות העיניים, כמו שמבארים חלק מרבותינו, ומצד שני שנאמר "הראיתך בעיניך ושמה לא תעבור", שזוכה רק למדרגה של ראייה, כאן מונח שני החלקים בשורש, אצל משה רבינו.

ולעניינא דידן, מדרגת העינים של דמעות שייכים בעיקר לתשעה באב, ומדרגת העינים של תיקון הראיה שבעינים, זה נמצא במדרגת נר חנוכה, "לראותם בלבד" והשורש זהו הח' פסוקים אחרונים שבתורה שמונה רבינו כותב בדמע, כמו שנתבאר, מצד אחד זה מגיע מהדימוע של תערובת. ומצד אחד תיקון העינים בדמעות, ומהצד השני בכח הראיה, זה שמונת הנרות, שמונה ימים שרואים את מציאות הנרות, כמו שנתבאר.

ומ"מ א"כ, כח ההארה שמתגלה במדרגת הארון, מתפשט לכהן גדול, לשמונה בגדים דיליה, ובעיקר לחושן המשפט, "חשן" כידוע

גביו יש את האורים ותומים, שהם האבנים שהגיעו מכחם של הנשיאים, דייקא, כמו שחודד, באבנים הללו מאיר האורים שהוא מלשון הארה, שההארה הזו מצרפת ומחברת את האותיות, כלומר, שהיא מאירה מהמקום של האור אחד, והיא מאירה את ההתפשטות של האותיות שהם ריבוי של הארה, כמו שהוזכר, ואופן ההארה שהיא מאירה את ריבוי ההארות הללו הוא, שזה יהא בבחינת "מאירים דבריהם", לחזור ולצרף את ההארות למדרגת צירוף של מציאות האותיות.

'כותב בדמע' מלשון דימוע - שורש הארת האותיות

ולהבין עמוק, דברי הגמ' הידועים בסוף פ"ק דב"ב, שמונה פסוקים אחרונים שבתורה מי כתבן, יש אומרים משה כותבן, וכותבן בדמע, ויש אומרים יהושע כתבן, "כותב בדמע", כמו שמבארים חלק מן הראשונים שהוא מלשון דימוע, לשון של תערובת, כלומר שנכתב בהבחנה של דימוע ותערובת, והיינו שהאותיות מעורבין זה בזה.

בגמ' ביומא בדף פ"ג יש מחלוקת ר' יוחנן וריש לקיש איך היה האופן שהאותיות היו משיבים, כאשר היו שואלים באורים ותומים, באיזה אופן נעשה ה"מאירים דבריהם", לחד מ"ד, האותיות בולטות, ולחד מ"ד, האותיות היו נעקרים ממקומם ומצטרפים יחד אהדדי, כלומר, מעיקרא הם היו באופן של דמע מעורבין, היה בהם את הסדר, כמו שאומרת הגמ', ראובן שמעון וכו', שמות האבות הקדושים, והתיבות "שבטי ישורון", על מנת שיהיה בהם את כל הכ"ב אותיות, אבל כאשר הם היו נשאלים, והאורים והתומים היה משיב, כל אות היתה נעקרת ממקומה ומצטרפת למילה הנצרכת, נמצא שקודם לכן בערך לשאלות [לא בערך לשמות השבטים והאבות אלא בערך לשאלות], היא היתה כדימוע בתערובת, וכאשר נשאלים באורים ותומים, האותיות יוצאות מאותו דימוע ואותו

נ', וכל בינה נקראת בינה כידוע, משני לשונות שורשיים, היא נקראת בינה מלשון של בנין "ויבן את הצלע", והיא נקראת בינה מלשון "בין לבין", כדוגמת הלשון "דברים שבינו לבינה", דברים שנמצאים בין לבין, כדרך לבינים שבונים אותם, שבין לבינה ללבינה שמים חומר כטיט וכדו', שהוא הכח המכחבם, שבין לבין יש כח המצרפם.

ולפי"ז ניתן להבין עומק נוסף, האותיות הרי, נקראים אבנים כלשון רבותינו כידוע, ששני אותיות הם בבחינת שני אבנים, והדוגמא השורשית שמביאים רבותינו שבפרק הבונה בשבת נאמר דיני כתיבה, כי אותיות יש להם גדר של אבנים, ולכן מלאכת בונה ומלאכת כותב, שורשם חד. ומ"מ, כאשר כותבים אותיות, יש את הריח ששני אבנים, כמו שכאשר בונים בנין, ומניחים את הלבינים, יש את מה שנמצא בין לבינה ללבינה. האותיות כשלעצמם, הם אותיות המאירות, אבל מה שנמצא בין אור לאור, בין אור לאור, זה גופא שורש מציאות החושך, זה נקרא קליפת יון, בחושך שנמצא במציאותם של יון.

יש אופן אחד של חושך שהוא כפי שהוזכר בראשית הדברים, "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים", איזה רשעים? דייקא, אלו יוונים "וחושך על פני תהום" שהחשיכו עיניהם של ישראל, מכח כך נאמר "עמד וגנזם לצדיקים לעתיד לבוא", והיכן גנזו, כמו שנתבאר, בתורה, בארון, ובלוחות שנמצאים בתוך הארון, ככל סדר הדברים שנתבארו.

אבל יש עוד מהלך שנעשה בתליית המאורות של יום רביעי, כמו שהוזכר, כאן כבר מתגלה המהלך של האורות הנחלקים מהדדי, שהשורש של זה באותיותיה של תורה, ולכן גם החמה והלבנה נאמר בהם "והיו לאותות ולמועדים", כי הם מגיעים מכח האותיות המאירות שיש בהם חלוקה.

אותיות נחש, כמו שאומרים רבותינו, שהחשך בא לתקן את מדרגת קלקול הנחש, וכדברי חז"ל שהבאנו "ראה הקב"ה במעשיהם של רשעים עמד וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא שנאמר אור צדיקים ישמח" ישמח זה גימטריא של חשן - נחש, כלומר, זה הכח של הגניזה של האור, איפה האור גנוז? במקום, הוא גנוז במדרגת מקום הארון כמו שנתבאר, וכאשר הוא מתפשט משם, מכח מדרגת הנפש, הוא מתפשט מכח מדרגת כהן גדול, ה"פך שמן" היה חתום בחותמו של כה"ג, אבל גם התפשטותו היא מכח מדרגת כהן גדול, וכח ההתפשטות בח' בגדים הוא בחושן המשפט שבאפוד, במציאות האורים שנשאלים בהם, ועל ידי כן ההארה הפנימית, יוצאת מן הכח לפועל, והיא מתגלה, כשזה כתוב עדיין באבנים שעל גבי חושן המשפט, זה כתוב עדיין באופן של דימוע, זה עדיין בבחינת "חתום בחותמו של כהן גדול", כל עוד שהוא לא נענה באורים ותומים, האותיות כשלעצמם הם אותיות חתומות, הם אותיות נעלמות שנמצאת במדרגה של דימוע, מעין מדרגת השמן, כמו שנתבאר.

אבל כאשר האותיות האלה יוצאים מהכח לפועל, שהם מצטרפים יחד אהדדי, בצירופם גם יחד אהדדי, מונח עומק המדרגה של ההארה המתגלה מכח האורים, שהם מאירים את האור הגנוז בתוכם, האור שקודם לכן היה במדרגת דימוע, כעין שמונה פסוקים אחרונים שבתורה, הדימוע יוצא מהכח לפועל, כל ההארה של כל השמונה בגדים יוצא מהכח לפועל באורים "שמאירים דבריהם" במדרגת שמונה, כמו שנתבאר.

יון -נקודת החושך שבין האורות בחלוקתם מהדדי

ההארה הזו שמתגלה, מכחו של כהן גדול, היא עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה. ובדקות יותר, כמו שהוזכר, האור של חנוכה שהוא אור של "בני בינה", נ' שערי בינה, אור -

לבנה, לכן דייקא, הזמן שהוא מדרגת הגילוי של ההדלקה שהוא התיקון חושך יון - הגילוי מתגלה בין זמן של חמה לבין זמן של לבנה, שם נעשה מציאות של ההארה של ההדלקה.

ולפי"ז, העומק הנפלא בהדלקה, כאשר מדליקים בין חמה ללבנה, "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", זה הארה שמצרפת את החמה והלבנה, ואז מחברים את שני האורות האלה גם יחד והופכים אותם למציאות של אור אחד, מבטלים את החושך שנמצא בין שני החלקים האלה גם יחד. זה עומק המדרגה הזו שנעשה בה המציאות של האחדות.

כח החיבור של ה'אור אחד' דלעת"ל

זה נקרא בעומק אור דלעתיד לבוא, הרי השתא, כמו שהוזכר, יש אותיותיה של תורה, וח"ו בספר תורה, אם האותיות דבוקים אהדדי, הספר תורה פסול "להפריד בין הדבקים", זהו מצד מדרגת העולם, שאותיות צריכות להיות נפרדות אחת מן השניה.

אבל לעתיד לבוא, כאשר יחזור ויאיר בתוקף האור הגנוז, האור של ה-אחד, הוא יחזור ויחבר אותיותיה של תורה, שם לא יהיה את המהלך שיש השתא, להפריד בין הדבקים, שם דייקא יתקיים "ודבק", צירוף חיבור, וקישור כל האותיות בבת אחת, וכשכל האותיות יחזרו ויצטרפו בבת אחת, א"כ, המבדיל שהיה בין אות לאות אין בו את מקום החושך,

ובדקות, נחדד, הזכרנו לעיל שיש כח של תערובת של האותיות שנקרא "דמע", שזה אחדות של האותיות מדין תערובת אבל זה עדיין לא אחדות גמורה, כאשר מתגלה ההפרדה של החלל הנמצא בין האותיות, הוא מקום ההבדלה שהוא שורש נקודת החושך, וכאשר מצרפים אותם יחד אהדדי, זו אחדות של חמה ולבנה, ובדרך רמז חמה לבנה זה ר"ת ח' - ל', שהוא שורש של המילה חול - חלל, מלשון לחלל את הדבר, כלומר, בין חמה ללבנה יש מציאות של חללות שהיא נותנת את נקודת ההפרדה שבין הדבקים.

והיינו שמכח "איסתכל באורייתא וברא עלמא" מכח האור אחד שבתורה מתגלה ה"אור ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", ומכח האותיות שבתורה נעשה תליית המאורות שנאמר בהם "והיו לאותות ולמועדים", ולפיכך זה השורש של הארת נר חנוכה שהוא המועד שמגיע מכח האותיות של החמה והלבנה שמצטרפים אהדדי כמו שהוזכר, אבל מ"מ, בהארה של יום רביעי שנעשה בו תליית המאורות ששורשה באותיות, יש "בין לבין", כאן נמצא נקודת החושך של יון ש"החשיכו עיניהם של ישראל".

זמן ההדלקה בבין השמשות - תיקון ה'בין לבין' דיון

ולפי"ז ברור ופשוט, הרי מעיקרא נאמר "את שני המאורות הגדולים", שהם שני אורות שווים שמצורפים יחד אהדדי, אבל כשנאמר "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", כמו שאומרת הגמ' שהקב"ה מיעט את הלבנה, ורצה לפייסה במה שהיא תאיר ביום, ולא היה יכול לפייסה בזה משום ד"שרגא בטיהרא מאי אהני ליה", כלומר. לכן יש הארה של יום ויש הארה של לילה, יש הארה של יום שהיא החמה, ויש הארה של לילה שהיא הלבנה.

מה נמצא ב"בין לבין", בין הזמן של הארת החמה לבין הזמן של הארת הלבנה? זהו בין השמשות, "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק" כהגדרה כוללת לעניינא דימי חנוכה, כלומר, עומק הזמן שאנחנו מדליקים נר חנוכה לבטל את הכח של יון שהחשיכו עיניהם של ישראל, החושך נמצא ב"בין לבין", הוא נמצא בשורש באורייתא, בין האותיות כמו שהוזכר, בין אותיותיה של תורה, שזה ה"להשכיחם תורתך" של יון, ששורשו הוא מכח הריוח שבין האותיות, מכח כך הם רצו "להשכיחם תורתך", וכשזה מתגלה ב"ברא עלמא", זה מתגלה בזמן שבין הארת חמה לזמן של הארת

והמאור הקטן לממשלת הלילה", אלא חוזר ומאיר "את שני המאורות הגדולים", והם חוזרים ומצטרפים יחד אהדדי, "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כאור שבעת ימי בראשית" אור הלבנה כמו קודם מיעותה, ויתר על כן, שניהם חוזרים ומתעלים יחד ומשמשים בכתר אחד, ועל ידי כן נעשה תוקף ריבוי של הארה. ומצד כך, מה שהדלקת נר חנוכה היא כלילה ולא ביום, זה לא רק כפשוטו, מדין "שירגא בטיהרא מאי אהני ליה", אלא כפי שנתחדד, עיקר ההדלקה היא "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", זמן חיבור חמה ולבנה, זה נעשה מחמת תוקף ריבוי של הארה ודייקא ההדלה בזמן זה היא שורש עומק נקודת הדבר של תוקף ריבוי הארה, כפי שנתחדד.

שורש חיבור דיום ולילה אצל יעקב אבינו

והעומק שבדבר שורש הדברים - בפרשת ויצא, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום ההוא וילן שם כי בא השמש וישכב במקום ההוא", כמו שאומרים חז"ל, ומביא רש"י כידוע, "שקעה לו חמה שלא בעונתה". א"כ הזמן הזה היה צריך להיות זמן של יום, והזמן הזה הפך להיות זמן של לילה, והעומק שבדבר הוא, שנעשה צירוף של יום ולילה אהדדי. כפשוטו הכוונה היא, כמו שאומרים חז"ל שמתגלה בתקופת השנה שהיום לוח מן הלילה והלילה לוח מן היום, תלוי בתקופת תמוז או בתקופת טבת, אבל בהגדרה העמוקה כאן, לעניינא דידן, מה ש"שקעה לו חמה שלא בעונתה" כלומר, היום והלילה נכנסו זה בזה, תמיד יש מציאות של חמה, ויש מציאות של שקיעת החמה, ואז באה כניסת הלבנה, יש ריוח בין הדבקים, אבל כששקעה לו חמה שלא בעונתה, נעשה מציאות הדבר שיום ולילה הצטרפו יחד אהדדי.

ומכח מה נעשה אותו דבר? "ויפגע במקום ההוא וילן שם", כדברי חז"ל, ועד השתא לא לן, שהם הי"ד שנה שהוא היה עסוק בתורה, כלומר, מה שצריך להיות תמיד לילה באופן של חושך, הוא הפך את הלילה לסגי נהור, לריבוי של אור. "אין אדם לומד רוב תורתו אלא כלילה", כלשון הרמב"ם כידוע, כלומר. "יעקב אבינו עסק בתורה

אבל כאשר מאירים את ההארה של נר חנוכה, מכח ההארה של נר חנוכה, מצטרפים החמה והלבנה, ונעשה הסילוק של החלל שנמצא בינתיים, אין חלל שנמצא בינתיים, ונעשה חיבור של שני האורות האלו גם יחד, וכפי שהוזכר, שזה העומק של ההגדרה, שההארה שמאירה בחנוכה היא הארה של אור הגנוז, כלומר, אור האחד הפנימי שחוזר ומצרף את כולם גם יחד אהדדי זה שלימות תוקף ההארה שמתגלה ביומין דחנוכה.

ה'סגי נהור' בנר דבדיקת חמץ ובנר דחנוכה

ולהבין עמוק, יש לנו בכללות שני לילות שמדליקים נר, [יש נר שנהגו להדליק בתשעה באב, אבל זה לא מעיקר הדבר] מלבד נר שבת.

יש את "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר", וכמו שמאריכה הגמ' בתחילת פסחים ש"אור לארבעה עשר" זה לשון של סגי נהור, לגמ' היה הוה אמינא שאור היינו יומא, ומסקנת הגמ' שזה לשון של לילה, וזה לשון של סגי נהור.

ויש זמן של הדלקה כלילה שהוא הדלקה של נר חנוכה שמונה ימים.

ובלשון פשוטה כליל בדיקת חמץ, כאשר מדליקים את הנר ב"אור לארבעה עשר", זהו מלשון של סגי נהור, שהרי הסיבה שלא בודקים ביום משום "שירגא בטיהרא מאי אהני ליה", לכן דייקא בודקים בזמן של חושך, ומה שזה נקרא בלשון "אור", זה בלשון של "סגי נהור", כלומר, לשון היפכי.

אבל כאשר מתגלה הדלקת נר כלילה בחנוכה, זה לא לשון של סגי נהור בלשון הופכי, אלא דייקא "סגי נהור" כפשוטו. מהו לשון סגי נהור? סגי הוא מלשון רב, כלומר תוקף רוב ההארה המתגלה בנר חנוכה הוא סגי נהור, ריבוי של הארה.

וכבר הוזכר, יש שני אופנים של החשכה, אופן תחתון של החשכה, ע"י סילוק האור, צמצום האור, ואופן עליון של החשכה, מציאות של ריבוי של אור.

בנר חנוכה, כאשר מחברים את שני המאורות, לא מתגלה "המאור הגדול לממשלת היום

"כהרף עין" כלומר, זה התיקון של ה"לראותם בלבד" שמתגלה בהדלקה של נר חנוכה, זה רק "כהרף עין" אין אמת "בין לבין", וב"הרף עין" הזה שישנו, בו יש דין של "לראותם בלבד", ה"הרף עין" הזה מחבר ומצרף את היום והלילה, כלומר, שמכח מדרגת נר חנוכה מתגלה שאין הבדל עצמי, אלא רק ראיית העין של "כהרף עין" נעשה אחדותם, נעשה חיבורם, נעשה צירופים יחד.

זה "אורים ותומים", "אורים, שמאירים דבריהם, תומים שמתמימים דבריהם", מלשון "איש תם יושב אהלים" שזה נאמר אצל יעקב כמו שהוזכר, זה "אורים ותומים", האור של יעקב הוא נקרא "אורים ותומים", ש"מאירים דבריהם", ו"מתמימים דבריהם" זהו ה"איש תם יושב אוהלים", על ידי כן מתגלה "את שני המאורות הגדולים", אבל לא רק "שני מאורות" שני אור, אלא דייקא מתגלה שאין רווח ביניהם, אלא מתגלה אחדותם גם יחד, אורו יתברך שמו, אור שכולו אחד.

קודם לכן, י"ד שנה, באופן של ריבוי המאורות שהתגלה באותם לילות, ריבוי המאורות הללו גרם לידי כך שהלבנה והחמה נצטרפו אהדדי, זה מה שמתגלה ב"שקעה לו חמה שלא בעונתה", כלומר מכח מה שהוא למד י"ד שנה שלא טעם טעם שינה, והוא חיבר יום ולילה, שזה סוד עסק בתורה בחיבור יום ולילה ולילה ויום כמו שהביאו הפוסקים, כידוע [מה שמובא בשל"ה ועוד] אצל יעקב אבינו נעשה אותו חיבור של יום ולילה, ולילה ויום שמצורפים יחד אהדדי, ומכח כך מתגלה שאין "בין לבין" במציאות הדבר.

וזה מה שמתגלה באבנים, ו"יקח מאבני המקום וישם מראשותיו" ש"ב האבנים נעשו אבן אחת, כלומר, אין את הרווח בין האבנים אלא כולם נעשו מקשה אחת "וישם מראשותיו", שנעשה מציאות של אחדות.

ומאותו כח הוא יוצא מביתו לחרן, וחוזר בחזרה לא", אבל קודם חזרתו, כדברי חז"ל, יעקב אבינו חוזר על פכים קטנים, שכידוע עד מאד שזה השורש של הפך קטן שמצאו חתום בחותמו של כהן גדול, מכח כך, הוא מאיר את ההארה של הפך, לחבר יום ולילה, שאין "בין לבין", אלא ה"בין השמשות" הופך להיות מציאות של אחדות.

זה עומק שיטת רבי יוסי שבין השמשות שבין יום ללילה הוא כהרף עין זה נכנס וזה יוצא.

א-1 אורים-כלכליפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 1132926

אוצר האותיות אור פנימי של חנוכה

בהוציאי אותם מארץ מצרים], דהארתם היא בתוך שית אלפי שנין דעלמא דידן, לעומת תקנת חנוכה שדרבנן היא, ומהותה היא תחי' לת גילוי להאיר הגאולה העתידה, והיינו 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' - שהוא על ידי חנוכה ופורים, וג' רגלים מועדים הם כזכר לעבר.

ומבואר כן שהרי קיבלנו תורה בסיני - בחג השבועות, אך הוצרכו לקבלה מחדש כדאיתא בגמרא (שבת פח א) 'הדר קבלוה מאהבה בימי אחשורוש', דמשום מועדים אלו נצרכו לכ' לים חדשים, לקבל מאהבה, וכן בחנוכה איתא בגמרא בשבת (כג ב) 'הרגיל בנר הויא ליה בנים ת"ח ופרש"י המקור לזה מהפסוק 'כי נר מצוה ותורה אור', דלמדנו ש'על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה - בא אור דתורה', והיינו שב' חנוכה איכא גילוי חדש בעומק התורה, [וח"ו אין בזה תורה חדשה, שהרי 'את התורה לא תהא מוחלפת', אלא שמתגלה 'אור חדש על ציון תאיר'], כאשר נסתלקה בחנוכה הקליפה דחכמת יוון, שאז נתגלתה חכמת התורה ביתר גיולי ותוקף, וכל זמן שלא נשתברה קליפת יוון אף שודאי עסקו בתורה מ"מ היא מעכבת את הגילוי האמיתי שבתורה.

יוון גזרו לכתוב על קרן השור

ונפרש לפי האמור לשון הגמרא בשבת (כא ב) 'וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצ' חום וכו' קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה', דקבע קאי על כל גילוי האמת שב' עולם, דהדרין בנצחון על קליפת יוון למצב שהיה בעולם בהקדם. כדברי המדרש (רבה ב ד) הנודע עה"פ 'חושך על פני תהום' ז"ל

הארת החנוכה אינה בטילה לעת"ל

פשוט וברור לכל בר דעת שהרי כנודע בכל המועדים מתגבר בנו אור אותו הזמן, על אחת כמה וכמה שבימי החנוכה ישנו אור גדול, שהרי כל מהות ימים אלו היא בהדלקת נרות. ונבא לפרש ולברר מהות אור זה.

נזכרו ברבותינו דברי הירושלמי הידועים שכל המועדים בטלים לעת"ל חוץ מפורים, וי"א אף חנוכה. ויש לפרש שהלא כל המועדים ענין ביטולם נתבאר בגמרא [שבת סג א, בענין ביטול המלחמות אך נראה שהוא הגדרה בכל ימות המשיח] שהוא כמציאות 'שרגא בטיהרא למה לי', והיינו שתגדל הארת הזמן לעת"ל למעלה ממדרגת המועדים, ומ"מ פורים והשייך לדידן - חנוכה אינם בטלים, שהארתם שייכת אף בימים העת"ל. ויש לפרש ענין זה, דהארת חנוכה גופא היא הארת העתיד לבא, על כן ודאי אינה טפלה למציאות העת"ל, כניסי מצרים ושאר גאולות ישראל הטפלים לגאולה ואינם ניכרים אז כלל, וכלשון המשנה בברכות בענין הזכרת יציאת מצרים 'להביא לימות המשיח', שאתא לרבנותא שהארת ימות המשיח אינה כעוה"ז השתא.

וענין הארת החנוכה היא מעין הארת לעת"ל בהא דגברו בית חשמונאי וניצחום ליונים, וכיון שהארת החנוכה היא הארת עוה"ב בעוה"ז הוצרכו לכלים חדשים - לחדש כל מציאותם, דחנוכה (ופורים) נשתנו משאר המועדים פסח שבועות וסוכות - שהם מסדר הגאולה דבנין כלל"י, [שהרי כולם זכר ליציא"מ, כדאיתא על קבלת התורה 'בהוציאיך את העם הזה מארץ מצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', וכן בסוכות נאמר 'כי בסוכות הושבתי וגו'

חורב', ונלקחו מהם, ובנצחון זכו לגילוי מעין לעת"ל כמשנ"ת, וא"כ ברור שמהות ימים אלו הם אור מעין הארת לעת"ל.

י"ג פרצות פרצו היוונים

ובמשנה במידות איתא (פ"ב מ"ג) 'שלש עשרה פרצות היו שם שפרצום מלכי יון חזרו וגדרום', נתפרש במהר"ל ענין היג' פרצות, שבאו היוונים לפרוץ ולפרד קומת כנסת יש"אל, דהשבטים י"ב הם, וכשנתחלקו למנשה ואפרים הרי הם י"ג, ועוד פירש המהר"ל דהי"ג שבטים נתחלקו לג' חילוקים - א' ח' וד', ח' בני האמהות, וד' בני השפחות, וא' הוא לוי - שנב' חר לעבודת השי"ת, וזהו שבאו לפרד.

ויתפרש כנזכר, שקליפת יוון היא לעורר חטא העגל, ומבואר שהרי ניטלה העבודה מן הבכורות וניתנה לשבט לוי בחטא העגל, [כמבואר ברמב"ן שחטא בית חשמונאי היה במה שלקחו לעצמם מלכות, שהמלכות היא חלק ליהודה ורק הכהונה ללוי], וא"כ בפרצות אלו עוררו את חטא העגל שבו נתפרדו כלל ישראל.

ומבואר לפי"ז מה שנעשה נס הנצחון בחנוך כה על ידי שבט לוי, שמגלים הא' - את האחדות שבא', לעומת הי"ג פרצות שפרצו היוונים באחדות כנסת ישראל. ושייך זה למשנ"ת דבנס חנוכה באה שלימות מעמד הר סיני וק' בלת התורה, שהרי נאמר שם 'ויחן שם ישראל נגד הרה', ופרשו חז"ל דלא ניתנה התורה אלא כשהיו בדרגת 'כאיש אחד בלב אחד'. א"כ בחטא העגל פגמו באחדות ישראל, כמו שמ' צינו שם שנצטוו 'הרגו איש באחיו' - דמכח החטא בא פירוד כלל"י, ותיקון כל זה הוא גי' לוי האחדות על ידי שבט לוי שלא חטאו בעגל, וכאשר הם באחדות באים למדרגת שלימות בקבלת התורה.

'וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של יש"אל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל'. ופירש המהר"ל (וכבר נזכר כן ברבותינו בה' קדם) ענין מה שרצו שיכתבו 'אין לכן חלק באלקי ישראל', דשייך לחטא העגל שאמרו בו 'אלה אלהיך ישראל', דהעמידו בזה יוון הקל' קול שקלקלו, שהרי אילו לא חטאו בעגל היו משה נכנס לארץ ובונה ביהמ"ק, ולא היה חרב לעולם כדאיתא בגמרא בסוטה (יד א), והיתה אז מגיעה הבריאה לתכליתה - למנוחת עול' מים בבית המקדש, אך כשחטאו ואמרו 'אלה אלהיך ישראל' בזה גרמו שלא באה הבריאה לשלימותה. וכן נאמר (תהילים פב ו-ז) 'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון כולכם' היינו במתן תורה, אך 'אכן כאדם תמותון' בחטא העגל, ואף שאח"כ עלה משה להר מ' יום ומחל הקב"ה לישראל, מ"מ הרי אין לך פורענות שאין בה מחטא העגל (כמבואר בגמ' סנהדרין קב א). א"כ מבואר שמלחמת החשמונאים עם היוונים היא לגלות ולהביא העולם לתיקונה, ומציאות שורש הרע דיוון הם מה ששמעכבים את העולם לבא לידי תיקון על ידי התורה, וזהו שגזרו עליהם שיכתבו על קרן השור - המכוון כנגד העגל, 'אלה אלהיך ישראל' - שורש פגם החטא. והרי ששורש יוון הוא מציאות הוצאת הפגם דחטא העגל מן הכח אל הפועל.

ויתבאר מה שגזרו שיכתבו על קרן השור דיקא ולא על רגלו או שאר גופו, דקרן השור הוא מציאות 'כוונתו להזיק' כיסוד מזיק דקרן, ולא אמרו על רגל שדרכו לילך ולהזיק ושן שיש הנאה להזיקא, אלא קליפת יוון היא כוונה להזיק ולפגום על ידי כתיבת 'אין לנו חלק בא' לוקי ישראל' משורש 'אלה אלהיך ישראל'.

ולפי"ז כשגברה מלכות בית חשמונאי ונ' צחום הרי מלבד שנצחו את קליפת יוון כפ' שוטה, גם השלימו מעמד הר סיני שלא נתקן בשלימות, כנאמר שם שקיבלו כ"א ב' כתרם, וכשחטאו 'ויתנצלו בני ישראל' את עדים מהר

העולם ועד סופו, אלא ודאי היינו שהיה העולם כולו כמקשה אחת, והרי 'איסתכל באורייתא וברא עלמא', א"כ ה"נ התורה הרי שהיתה שלימה כמקשה אחת שהיתה המנורה

המנורה צריכה שתהא מקשה אחת

והרי ברור שהדין שהמנורה צריכה שתהא מקשה אחת הוא הגדרה בנרות, שלזה עומדת המנורה, ויתבאר מה שנתקשה משה בעשיית המנורה עד שהראה לו קוב"ה דמות המנורה, [ואף אח"כ איתא בחז"ל 'כן עשה את המנורה' ולא אמר משה דנעשתה מאליה], כי המנורה היא מקשה - אחדות של האור, כמדרכת 'כאיש אחד בלב אחד', וזה לא השיגו במתן תורה.

וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום הרי גילו בזה שהתורה אינה של פרקים, ואינה 'עניים במקום זה ועשירים במקום אחר', אלא תורה אחת 'בה איסתכל וברא עלמא ועל כן העולם 'צופה בו מסוף העולם ועד סופו', והתורה כולה ברורה היא.

אנו בענייני הורגלנו שהלימוד הוא באופן של קושיא ותירוץ, והיא הנקראת תורת בבל - לשון בבלול, דכל קושיא היא חוסר בהירות, ובתירוץ כ"א לפי ערכו זוכה לברירות בתורה. אך התורה האמיתית שקיבלנו במעמד הר סיני היא כמו שלומד האדם את התורה במעי אמו - מרישא ועד גמירא, ואינה בנקודת העלם ממנו ו'תיקו' - שעומד הדבר נעלם, אלא ברור ומושלם.

ברור הדבר שבשביל להתחבר לאור ימי החנוכה צריך האדם להיות משתוקק לאור הפנימי, לבהירות בתורה, שאף שמעייץ מקשה ומתרץ, לא יהיה ניחא ליה בזה, אלא יבקש גם לעמוד על יסוד ושורש אמיתת הדברים ולגלות את פנימיות התורה, ולהגיע למדרגת התורה בשורשה כנתינתה מסיני, שהיתה אז כוללת 'מסוף העולם ועד סופו' - כנתיב באר שבמדרגה זו האדם מתחבר לכל התורה

היוונים החריבו ביהמ"ק מקדושתו ע"י הפירוד

ושייכים דברינו לדברי הגר"א הידועים על מה שאומרים אחר תפילת שמו"ע 'שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו ותן חלקינו בתורתך', דשייכי להדדי והיינו שכל זמן שביהמ"ק חרב אין השגתינו בתורה שלימה, ועל כן מבקשים אנו מקודם שיבנה בית המקדש ועל ידי כן נוכל לבא לידי שלימות בחליקנו והשגתינו בתורה.

וכשנכנסו היוונים לביהמ"ק ביטלו קדושתו, כנאמר ('חזקאל ז כב) 'באו פריצים חיללוה', וחשוב בזה ביהמ"ק כחרב, דאמנם עמד הבניין על מכונו אך מ"מ קדושתו פקעה, ויתבאר א"כ שורש פגם יוון בתורה, למשנת שבחורבן ביהמ"ק נפגמה השגתינו בתורה, דאף שתורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול כתרה יבוא ויטול, מ"מ אין אנו משיגים אותה כיון שחרב האור הפנימי שבתורה, שהרי האור הפנימי שבתורה הוא האור הפנימי שבבריאה, וכידוע מפרקי ר' אליעזר קודם שנברא העולם היה הוא ית' אחד ושמו אחד, ותכלית הבריאה גם היא 'והיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', ועומדים אנו לפני תיקון השלימות בין הראשית - קודם העולם לתכלית - אחר העולם, שהיה בהם קוב"ה ושמו אחד, ונמצי צאים אנו במקום פירוד האחדות, וזהו נמי ענין שנאת חנם שעליו חרב הבית, ועדיין אנו שרויים במצב פירוד זה.

א"כ מבואר מה שחסרה ממנו השגת הארת התורה, שבאה רק בדרגת 'כאיש אחד בלב אחד' כנזכר. ועתה תורתנו היא באופן ש'דברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר' (ירושלמי ר"ה ג ה), שלא נמצאת הלכה ברורה במקום אחד, לעומת מציאות הבריאה בתחילתה, שהרי 'אור שברא הקב"ה ביום הראשון היה צופה בו מסוף העולם ועד סופו' (תנחומא פר' שמיני), ובודאי שאין המכוון שראה ממקום אחד למקום אחד בעולם, דאינו חשוב 'מסוף

דינא את כל בני הבית, ועכ"פ מוציא יד"ח את אשתו, ויש לברר מכח מה מוציאה, דבש' למא מזוזה הדין הוא שתהיה מזוזה בבית והרי ישנה, ואין בה דין קיום שכל אחד מקיים בע"צמו, [אף שמזוזה 'חובת הדר', ודאי אין המ' כוון להמצווה מתקיימת בו אלא שעליו מוטל החיוב], אך בנר חנוכה צ"ב מכח מה יוצאת אשה יד"ח, שפשוט דאינו חיוב על הבית, ולא מצינו דבעינן לדין שליחות.

ויש לפרש עפ"י דברי הגמרא בע"ז (ה א)
 'אמר ר"ל בואו ונחזיק טובה לאבותינו שא' למלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם', ומסקי' שם שהיינו קיימים אך היינו בטלים וטפלים לאבותינו, ויתפרש שהרי הקב"ה ברא את האדם 'זכר ונקבה בראם', והרי שהיתה מציאות אחת הכוללת זכר ונקבה, אך אחר החטא נתפרדה מציאותם, כדאיתא בעירובין (יח ב) שפרש אדה"ר מאשתו ק"ל שנה, ונעשה טומאה בעולם על ידי פירוד זה.

ויתפרש לפי"ז דבנר חנוכה חוזר העולם לשורשו, ו'מצות נר חנוכה היא איש וביתו' היינו דמתקיימת במציאות מאוחדת הכוללת איש ואשה, וכן הדלקת נרות שבת המקבילים לנרות חנוכה ומדליקים אותם ביום השישי שאז נולדו אדם וחיה, [ונתחלקו, דנר חנוכה עיקר מצוותו באיש ונר שבת עיקר מצוותו באשה, ומ"מ שוו כמה שהגדרת הדין בהם היא הדלקת 'איש וביתו' כאחד].

ועיקר המצוה היא העמדת שורש זה דהצור' רה השלימה אינה כפירוד שאנו נמצאים בו השתא, אלא הצורה שלימה והאמיתי של הב' ריאה היא אבחדות איש וביתו, וכן בתורה אין בה שנאת חינם אלא מאירה כנתינתה מסיני.

מכח שזוכה לאור התורה במעט

משתוקק ושייך בהשגת שלימות הארת כל התורה

וכל זמן שהאדם אינו מכיר במעמקים שיש

כולה כאחד ובהירה היא ושלימה, ושייך בה שמחה שלימה כנודע לכל (מירושלמי חגיגה ב א) 'שמחים הדברים כנתינתן מסיני', ונקרא זה 'תורה שלפני החטא'. ורק כאשר זוכה האדם לטעום מעט מן המעט שיגע בסוגיא אחת ועמד על ברירותה כהשגתו ומדרגתו אז הוא בבחינת 'טעמו וראו', ורק אז יכול לצייר בד' עתו מהי מציאות זו שנמצאת כל התורה כולה מונחת בקופסא בבהירות, ואז משתוקק לזה בכל נפשו.

לשון חז"ל (זוהר פר' וירא קג ב) דבחינת 'נודע בשערים בעלה' 'לפום מה דמשער בל' ביה הכי אתידע בלביה', היינו כנזכר שהאדם מצייר בנפשו הדבר הברור לו לגמרי דכן יש לו להשיג בכל התורה.

הארת נר החנוכה היא בזמן שאין הארת היום שולטת

זמן הדלקת נר חנוכה נתפרש בגמרא (שבת כא ב) 'משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק', והרבה טעמים נאמרו בשיעור זה, ד'שרגא בטיהרא למה לי' ועוד, אך יש לפרש מה דזמנה בין שקיעת החמה שזמן שתכ' לה רגל. והנה בכריאת העולם מתחילה היה העולם 'תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלוקים מרחפת על פני המים', ונתפרש בחז"ל שהיה אור וחושך משמשים בערבוביא, עד שקרא ה' 'לאור יום ולחושך קרא לילה'. ויש לבאר דהארת החנוכה אינה מתוך כלל שנק' בע שהאור הוא ביום ומכח היום, [והיינו דאף הלבנה המאירה בלילה היא מכח החמה - כח היום], אלא הארת נר החנוכה היא מכח האור שקדם לחלוקה זו, ועל כן דוקא כשתשקע החמה מדליקים הנר, בזמן שאין הארת היום שולטת.

נר חנוכה 'מצות איש וביתו'

עוד איתא בגמרא (שם) 'מצות חנוכה נר איש וביתו', והיינו שמוציא האדם מעיקרא

הנר היא שיהיה האור מובדל ממנו, ומהות הנר הוא שאחרים יראו אותו. ויתבאר דכמו"כ ישנה למדרגה זו בתורה, דהגילוי של החכמה עיקרה היא אינה לאדם לעצמו אלא לרבים, וצריך להאיר התורה וחכמתו לרשות הרבים. וכן איתא בחז"ל על המנורה 'אמר הקדוש ברוך הוא וכי לאורה שלכם אני צריך והלא ונהורא עמה שרא (דניאל ב, כב) אלא בשביל לזכות אתכם ולכפר על נפשתיכם שנמשלת כנר'. והתורה צריכה שתהא במדרגה זו, דאם עוסק שלא לשמה הרי עוסק לעצמו, ואף שמור תר לעסוק כן (כמש"כ התוס' בברכות ז' א) מ"מ אינו בבחינת 'לראותם בלבד' כמדרגת נר חנוכה, וצריך שיבוא מתוך שלא לשמה ללשמה, לדרגה שבו אינו משתמש באור התורה מידי.

וזו מדרגת התורה בחנוכה, שמגלה בה האדם 'אור חדש על ציון תאיר', וכמו שעוור אינו יודע מהם מאורות כך אדם שלא עסק בתורה לשמה אינו יכול לדעת מה יש בתורה באמת, ויתכן אף שיגידו שניים את אותה הסברא, אך לאחד יש בה חיות כיון שיש לו אור בתורה, ולשני אין בתורה אור ולומד מתוך שכלו, וזה אין חיות.

יתן השי"ת שנזכה כולנו להכין כלי אמיתי לאור פנימי של תורה להגיע למעמקים הפנימיים לתורה שמונחת בקרן זווית וכל אחד שרוצה יבוא ויטול להגיע לאור תורה באמת, לזכות לאור הגנוז שהוא מעין תורה לעת"ל, 'תורה חדשה מאיתי תצא', ואז כאשר האדם באמת מגיע לאותם המעמקים אז הוא יכול להיות קשור לקב"ה ולתורתו באמת לא תורה כקודם לחפור בה אלא 'לראותה בלבד' לצור רך אחרים, זו הארה שלימה של מתן תורה, נזכה כולנו בעז"ה לרצות להשיג בשלימות כל כנסת ישראל ולקבל את האור הגנוז בפועל ממש במהרה בימינו אמן.

בתורה אין שייך שישתוקק להשיגם, ומיילא ברור שאין בידו הכלים להשיגם, וכמו שמי צינו בעיקר הי"ג שלשון הרמב"ם 'אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו', ונתקשו רבותי"נו (חת"ס) בזה דמשמע שמהעיקר עצמו הוא ההמתנה למשיח, וביארו שדבר שהאדם אינו מחכה לו אין לו כלי להשיגו, ורק כאשר 'ואנכי פניתי הבית' שמחכה האדם למשיח וכן בכל ההארות, אז משיגם.

וכן ידוע לבאר הפסוק 'תומים היינו ואין אב' (איכה ה ג), דצ"ב לכאורה דאם תומים ודאי דאין אב, ומפרשים העולם דהמכוון בזה דמתאוננים שהיינו כיתומים שכבר אינם זוכרים מאביהם ואז כבר אינם מרגישים ב"תמותם, ואינם משתוקקים עוד לאב, וכן בתורה כמשנ"ת רק אחר ששיג האדם מקצת אז יתחבר ויוכל להכיל ולהשיג עוד שאר חלקי התורה.

וחנוכה היא האור הפנימי במהלכי התורה, והיינו האור הפנימי שהקב"ה ברא וצפה בו, וכדי שהרשעים לא ישתמשו בו עמד וגנוז, אך גנוז בתורה גופא, ומתגלה בנר חנוכה בשמור נת ימי החנוכה, וכדי להשיג זה צריך האדם להגיע למדרגת 'כאיש אחד בלב אחד', על ידי שיפשיט כל הרצונות הפנימיים ולמוד התורה לשמה, דכאשר יש בלימוד עוד רצונות אז הלימוד הוא פרט, ואז הוא בבחינת אכסנאי שנתן פרוטה בנר, שמוסיף הבעה"ב עוד מעט שמן (כמש"כ הרשב"א) אך מ"מ אין לו נר אלא יש לו פפרוטה, היינו מלשון פרט - פירוד.

עסק האדם בתורה צריך שיהיה כנר חנוכה ד'אין לנו רשות להשתמש בהם ואור זה מדרגתו 'לראותם בלבד', ומצינו נידון בפוסקים (בהגה' אשרי ועוד) אם ידליק האדם נרות במקום שאין רואים, אף שהוא רואה, וחז"ל מזה שעיקר המצוה בהדלקת

אוצר האותיות

[ארון] אור – נ'

אִיבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ. וּבְנַחַה יֹאמֶר שׁוֹבֵה ה' רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל". אִיפֹה רִמּוּז כַּאֲן תּוֹרָה שִׁבְע"פ?

הצלת ס"ת מהדליקה בשבת

הגמ' במסכת שבת, לגבי הדין שמותר להציל את כתבי הקודש מפני הדליקה בשבת, אומרת הגמ', שספר תורה, על מנת להציל אותו, צריך שיהיה בו שמונים וחמש אותיות, [אם יש בו הזכרות - שמות שאינם נמחקים, אז כוודאי שמצילין אותו. אבל אם אין בו הזכרות, נצרך שיהא בו פ"ה תיבות, אם יש בו פ"ה תיבות, מצילים, אם אין בו פ"ה תיבות לא מצילים]. ונחלקו בדברי הגמ', מה הדין באופן שהשמונים וחמש אינם מצורפים יחד, אלא מפוזרים, ורק אפשר 'ללקט' פ"ה -אותיות, האם מצילים, או לא. זה תמצית דברי הגמ', בקצרה ממש. מאיפה הגיעה הגמ' ל'שמונים וחמשה' אותיות? אומרת הגמ' שזה מנין ה'ספר' הקטן ביותר שיש בתורה. היכן מצינו 'ספר' שיש בו פ"ה אותיות בלבד?

פרשת ויהי בנסוע הארון - 'ספר' בפני

עצמו שיש בו פ"ה אותיות

אומרת הגמ' פרשת 'ויהי בנסוע הארון', ספר

שורש חנוכה ב'ארון', אור - נ'

חנוכה כידוע עד מאד, במנורה היו שבעה נרות, משא"כ בנס חנוכה דלק שמונה ימים מדליקים ח' נרות, שהוא בבחינת שבע פעמים שבע, ועולה למדרגת החמישים. וזה החנוכה, הח' שבחנוכה. ח'-נ', ח' - שמונה נרות, שהוא יציאה מהשבע פעמים שבע לשמונה, שזהו הנ', דברים ידועים עד מאד.

כבר הוזכר פעמים הרבה, שורש האור של חנוכה, הוא לא רק במנורה שהיא שבעה קנים, שבעה נרות. אלא שורש האור של חנוכה, נעוץ ב'ארון' - 'אור-נ', זהו האור הגנוז שמאיר בחנוכה, כידוע, אור - נ', שורשו בארון.

חנוכה - שורש תורה שבע"פ

ועיקר הגילוי שהארון מתגלה בנס חנוכה, כידוע, פורים - תורה שבכתב, "כתבוני לדורות", חנוכה - שורש תורה שבע"פ, כמו שהרחיבו רבותינו. הרי דיני חנוכה אינם כתובים בתורה שבכתב, נכתבו רק בתורה שבע"פ*. איפה השורש של תורה שבע"פ בתורה שבכתב? ולפ"ז, זה יהיה השורש של חנוכה בתורה שבכתב? זוהי פרשת 'ויהי בנסוע הארון', מה שנאמר בפרשת בהעלותך: "וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קִנְיָה ה' וַיִּפְצוּ

* בגמ' במסכת שבת [דף כ"א. ואילך], שם עיקר הסוגיא של חנוכה.

ב כלומר: מאחר שנתבאר שחנוכה היא שורש לתורה שבע"פ, יוצא לפ"ז, שכשנמצא את השורש של תורה שבע"פ בתורה שבכתב, זה גם יהיה השורש של חנוכה בתורה שבכתב.

ג במדבר מ', ל"ה - ל"ו.

ד תחילת פרק 'כל כתבי' דף קט"ו ע"ב.

ה ז"ל הגמ' שם: בעא מיניה רב הונא בר חלוּב מרב נחמן: ס"ת שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון, מצילין אותה מפני הדליקה או אין מצילין, וכו'.

ו איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפוזרות, רב הונא אמר מכונסות, רב חסדא אמר אפילו מפוזרות.

אבל נחזור לעיקר סוגייתנו, א"כ, תורה שבעל פה, היכן שורשה בתורה שבכתב? בפרשת 'ויהי בנסוע הארון', שהוא פ"ה תיבות, זה נקרא יסוד תורת חנוכה.

שורש תורה שבע"פ, באותיות 'שלא כסדרם'

כשמתגלה א"כ, חכמת התורה של חנוכה, השורש שלה בפרשת 'ויהי בנסוע הארון'. הזכרנו את דברי הגמ' שנחלקו האמוראים, באיזה אופן צריך שיהא פ"ה אותיות, האם צריך שיהיו כסדרם מצורפים, או אפילו יש בהם כדי ללקט. אז אם צריך שיהיה כסדרם, ברור שזה מובן, זה ספר של מה שכתוב שיש בו שמונים וחמשה אותיות. אבל, מה הסברא של החידוש שאפילו יש בו כדי ללקט? הרי 'ללקט' זה לא דומה לפרשת ויהי בנסוע הארון? פרשת ויהי בנסוע הארון מה היא? פרשה שלימה תיבה אחר תיבה, אבל 'ללקט' מאיפה החידוש שלא נמצא בפרשת ויהי בנסוע הארון, שגם שמונים וחמשה אותיות, יהיה בהם דין של 'ספר'? איפה השורש של זה?

ברור ופשוט, התורה הרי כידוע היתה כתובה כדברי חז"ל "אש שחורה על גבי אש לבנה", תורה שיש בידינו השתא, כדברי חז"ל הידועים עד מאד, [מה שהובא ברמב"ן ועוד], היתה כתובה בהתחלה כולה ברצף אחד, הבריאה נבראה באופן "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ". נמצא, שמצד מדרגת התורה שמתגלית בידינו, זה הסדר שנמצא בידינו. אבל, מדרגת התורה עצמה, יש בה צירופים אחרים.

בפני עצמו הוא, לכן "עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו", נוני"ם הפוכים בראשיתה ובסופה, בכדי להבדיל אותה מהחלק הקודם של ספר במדבר, לחלק האחרון שבספר במדבר. כמה אותיות יש ב'ספר' הזה של "ויהי בנסוע הארון"? אומרת הגמ' שמונים וחמשה אותיות. ולכן כל שיש בו שמונים וחמשה אותיות, הוא הופך להיות חשוב כמו 'ספר', [אלא שנחלקו בגמ' האם צריך שיהיה באותו מקום, או אפילו ללקט]. הזכרנו ראשית כל בקצרה ממש, עכשיו לאט לאט להתחיל להבין.

פ"ה אותיות שב'ויהי בנסוע הארון' - שורש תורה שבעל פה

זה ברור לכל בר דעת, כל 'ספר' זה תורה שבכתב, יש לנו ספר שיש בו מנין של שמונים וחמשה אותיות, שזה כמנין פ"ה. כך מבואר בר' צדוק, זה שורש של תורה ש'בעל פה', פשוט וברור, אם יש ספר כתוב שמנין אותיותיו הוא פ"ה, זאת אומרת שהגדרת הדבר הוא 'פה'.

[יש דוגמא נוספת שמבואר ברבותינו (יסוד הדברים במדרש, מובא בגר"א ועוד). פרשת האזינו, שירת האזינו, מתחילת שירת האזינו עד הפעם הראשונה שכתוב שם ה', יש ג"כ פ"ה תיבות. 'האזינו' - דבר שבכתב לא שייך בו האזנה, האזנה שייך ביחס של פה לאוזן, שומעים דבר שבעל פה, גם שם רמוז אותה נקודה, אחרי פ"ה אותיות, כתוב שם ה', כלומר זה בבחינת 'האזינו' - האזנה, שמיעה, ספר שבבחינת שמיעה, הוא פ"ה אותיות, זה עוד דוגמא שורשית לאותו דבר].

¹ ת"ר ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה לומר שאין זה מקומה רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו.

² זה ודאי שם תואר 'ספר' נאמר לאו דווקא אם יש פה שמונים וחמשה אותיות, ביחסויות אחרות. דוגמא בהירה שמזכירים רבותינו, 'ספר כריתות' כתובים גט לא צריך שיהיה בו שמונים וחמשה אותיות, אבל כשמדברי על ספר שהוא ספר של תורה, הספר הקטן ביותר הוא פרשת ויהי בנסוע הארון, ויש בו שמונים וחמשה אותיות, ולכן ספר על מנת להציל אותו צריך שיהיה בו שמונים וחמשה אותיות.

³ בהקדמתו לתורה.

⁴ ברכות נ"ה, ע"א.

רבתינו. נאמר הרי "מימינו אש דת למו", אז מבחינת מדרגת תורה שבכתב, איפה נמצא עדין האש? מימינו. חנוכה, איפה מדליקים הרי את ההדלקה? משמאלו. 'שיהיה מסובב במצוות', מזוהה מימין, ולכן מניחים אותו בשמאלו.

מדרגת התורה כשלעצמה "מימינו אש דת למו", אבל מדרגת תורה שבע"פ מה הוא? הוא במדרגה ששייכת לשמאל. איפה השורש של הדבר, שתורה שבכתב שייכת לימין, ותורה של מדרגת חנוכה היא במדרגה שייכת לשמאל? כל שמאל נקרא שמאל, [כבר הוזכר פעמים רבות מאד], אותיות: "שם - א-ל", כאן הוא נעלם, ושם הוא נגלה. ימין - דרום, שם נמצאת המנורה, "הרוצה להחכים ידרים, שמנורה בדרום", זה נקרא בעומק "מימינו אש דת למו" על איזה אש זה קאי? [ביאור אחד -] על אש המנורה, להעלות את נרותיה, היתה שלהבת עולה מאליה, זה מימינו אש דת למו, זו מדרגת המנורה.

לעומת כך הצפון, לא מתגלה בו החכמה, מה מתגלה בפשטות בצפון? העושר, שם האלוקות 'צפון' כמו שאומרים רבותינו, נקרא 'צפון' מלשון - 'אור הצפון לצדיקים לעתיד לבוא'. זה דרום וצפון, ימין ושמאל, הרי יסוד דברי רבותינו - עיקר פנינו להיכן הוא? למזרח. ימין זה דרום, שמאל זה צפון. לפ"ז ברור, בחנוכה כמו שהוזכר בריש הדברים מרבתינו כידוע מאד, מאיר האור הגנוז, אור ה'צפון' לצדיקים לעת"ל, אז איזה אור מאיר בחנוכה? אור הצפון, אז באיזה צד מדליקים? בשמאל - בצפון. שם יש את מקום ההארה הנעלמת, המוסתרת, שהיא בבחינת 'שם'. ובחנוכה כאשר מתגלה ההארה של שמאל, בבחינת "שם - א-ל" כמו שהוזכר, זה העומק של מהלך ההארה, שמצרפים דברים שאינם במקומם.

חז"ל הרי אומרים^א - כל פניות שאתה פונה, לא יהיו אלא לימין. אבל, זה אם הולכים כסדר,

התורה שבע"פ, איפה השורש שלה? הגדרה אחת [מדגשים] - לא לפי הסדר שכתוב. לפי הסדר שכתוב מה זה? זה תורה שבכתב. ואיפה השורש של תורה שבע"פ? הוא האותיות שכתובות בתורה, רק בסדר אחר, זה שורש עמוק לתורה שבע"פ. זה נקרא הארת חכמת התורה של חנוכה, של תורה שבע"פ.

לפ"ז העומק עכשיו הוא ברור מאד, ספר תורה שיש בו פ"ה אותיות כסדרם, בוודאי הוא שורש דק לתושבע"פ בתורה שבכתב, פ"ה אותיות שכתובות, אבל כסדרם. אבל פ"ה אותיות 'ללקט', מאיזה דין יהיה לזה דין של 'ספר'? זה מדין תורה שבע"פ, שסדר האותיות שלה, הוא לא לפי הסדר שקיים השתא בידינו. נמצא שגם אותיות שאינם כסדרם, אלא רק ללקט אותיות, מהליקוט אותיות הזה, מה אפשר לעשות? צירופי אותיות של תורה שבע"פ, זה ספר שצריך להציל אותו מפני הדליקה.

דין זה נאמר לגבי של דליקה^א. זה ברור ופשוט לכל בר דעת, חנוכה זה דין של 'דליקה', "מצילין אותן מפני הדליקה", כלומר, כשמצילין אותן מפני הדליקה, זה האש דתיקון שהאש דקלקול לא שולטת בו. זה ההגדרה של האור של חנוכה, שהאותיות שמאירות שמכוחו נעשה הנס, הוא אותיות שלא כסדרם, כדי 'ללקט' מהם פ"ה תיבות, זה שורש ההארה של נס חנוכה במדרגת תורה שבע"פ.

לפ"ז מה יוצרת אותה תושבע"פ? היא יוצרת צירופים חדשים לתורה, נס חנוכה יצר צירופים חדשים לתורה. מאיפה השורש שלה? מה שהתורה בתחילה היתה כתובה: "אש שחורה ע"ג אש לבנה".

עכשיו להבין עמוק, שלב הבא: נאמר הרי בפרשת האזינו, הוזכר, 'האזינו' בנוי במהלך של פ"ה אותיות עד שנכתב בה שם ה', מו שאמרו

^א ונאמר ג"כ לגבי הדין שרבנן גזרו ש'כתבי הקודש שמטמאים את הידיים'.
^ב יומא טו ע"ב.

יש 'קטנות', ויש 'גדלות'. אם אנחנו מתייחסים למדרגה הנקראת 'גדלות', איפה מקום הגדלות השלם בעולם? בית המקדש.

אז אם לוקחים את שמואל, ומיד בקטנותו, היכן נותנים אותו? במקום בית המקדש, לוקחת אותו חנה ומעלה אותו למקום בית המקדש, 'לה' שאלתיהו", היא מכניסה אותו למקום בית המקדש, ושם הוא קובע את מקומו, אז מה מתגלה בו? מתגלה בו, שגם הקטנות שבו מה היא? גדלות! אימו עשתה לו מעיל קטן, כמו שהזכירו רבותינו, זה לשמור מפני החיצונים שדבקים ב'קטנות', אז היא עשתה לו מעיל קטן, זה בתחילה, אבל לאחמ"כ מה עשתה איתו? 'מעלה' אותו לבית המקדש, היא מעלה אותו מבחינת קטנות לבחינת גדלות. זה בתמצית, נשתדל להרחיב כפי העת והזמן.

זה הגדרה של חנוכה כמו שהוזכר, חנוכה גימט' פ"ט - טף, אבל בחנוכה מה מתגלה? לוקחים טיפה אחת, ומה היא הופכת להיות? אור 'גדול'. 'להעלות' את נרותיה, זו בבחינה שהקטנות היא במדרגת גדלות, ולא קטנות כפשוטו.

אבל נפתח עוד, יתר על כן: כמו שהוזכר, ההארה שמתגלה בחנוכה, היא הארה 'לצרף' אותיות שלא כסדרם'. ניתן את הדוגמא הבהירה, הגמ' הידועה במסכת שבת (דף ק"ד), "אתו דרדקי לבי מדרשא", והם התחילו לדרוש אותיות, א' ב' - אלפך בינה, ג' ד' - גמול דלים, וכן ע"ז הסדר, כמו שדורשת שם הגמ'.

שמואל, אימו העלתה אותו לבית המקדש. ומה היה שם הרי כל המעשה? הוא הורה הלכה בפני רבו, ורצו לדון אותו כדין 'מורה הלכה בפני רבו' שחייב מיתה. אז התחננה חנה וכו', אל הנער הזה התפללתי וכו'. מה עומק הדבר שהוא הורה הלכה בפני רבו? אם אנחנו מסדרים את סדר הדברים, סדר הדברים הפשוט מה הוא? יש קטן ויש גדול, הרב הוא מורה את ההוראה, הקטן מקבל את אותה הוראה, כך סדר ברייתו של עולם. "משה קיבל תורה מסיני, ומסרה

אז איך סדר צורת הדברים? "כל פנימיות שאתה פונה, לא יהיו אלא לימין". אבל בנר חנוכה מה מתגלה מהלך? שמתחילים מהשמאל. זה 'לא כסדרו', זה לא הסדר, הסדר הזה זה נקרא לצרף אותיות שאינם נמצאים במקומם. מה שנמצא שם, מצרפים אותו לכאן. זה נקרא 'שמאל' - מלשון 'שם - א-ל'. כלפי הא-ל זה שם, אבל בהגדרה מהו? אני לא משתמש עם מה שכאן, אלא עם מה ששם. פ"ה אותיות כסדרם, הם בבחינת "מימינו" אש דת למו", פ"ה אותיות 'ללקט' אותיות, זה בבחינת שמאל 'שם א-ל'.

נתבונן ונבין עמוק, יש לנו תורה שמתגלה מכוחו של משה, בכללות משה ואהרן. רבותינו אומרים [כך כידוע יש ברש"ש ועוד], חנוכה אותיות חנה - כ"ו. חנה [ופנינה], כ"ז - שם הוי"ה. [כידוע יש ארבעה צירופים איך ממלאים אותיות הוי"ה, א' מהצירופים שממלאים זה ב' ובא', ואז עולה בידינו ס"ג גימ' חנה, זה נקרא כ"ו - הוי"ה, מילוי העולה ס"ג, הוא גימט' חנ"ה. זה בהגדרה הכוללת]. בלשון ברורה ופשוטה, פנינה וחנה, לחנה לא היה ילדים. אבל לאחר כל סדר הדברים, מי נולד לה? שמואל. כמובן, איפה מדליקים נר חנוכה [- חנה]? בשמאל, זה מקום ההדלקה.

יתר על כן מבואר שם, כמה עולה חנוכה בגימטריה? פ"ט, זה גימט' של חנוכה, אותיות 'טף' - קטן. בהגדרה השורשית, זה ברור ופשוט: הרי ממה היו מדליקים במנורה, מאיזה שמן? מטיפה ראשונה. זה רמוז שחנוכה מה השורש שלו? 'טף' - טיפה ראשונה. אבל בעומק יותר, אצל כל אדם יש מדרגה של קטנות ויש לו מדרגה של גדלות, כשהוא קטן, הוא בבחינת טף, כשהוא גדל, כסדר גדילתו עד שמגיע לגיל כ', וכו' כל סדר שסידרו רבותינו, משנה באבות וכו', סדר הגדילה.

שמואל כאשר הוא נולד, מה עשתה עמו אימו? היא לקחה אותו, והיכן העלתה אותו? לבית המקדש. זה ברור ופשוט לכל בר דעת,

זרה אלמלי נשתברו הלוחות לא היתה בישראל מיתה, כאשר חטאו 'אכן כאדם תמותון'. אז מה מתגלה בחטא העגל? השורש של המוות, המוות יוצר 'ליקוט עצמות'.

עכשיו לפ"ז להבין את סדר הדבר, בעומק, ה'חיים' יוצרים הארה של 'כסדרו', ה'מוות' יוצר מציאות של 'פיזור'. איזה תורה שייכת לחיים, ואיזה תורה לפ"ז שייכת למוות? תורה ששייכת לחיים - תורה כסדרה, תורה ששייכת למוות - תורה של 'ליקוט עצמות'. ספר תורה שבאים להציל אותו מן הדליקה, אם מצילים אותו מדין שזה אותיות כסדרם, אז זה שייך למערכת של החיים. אם מצילים אותו מדין שאפשר ללקט ממנו פ"ה אותיות זה שייך למציאות המוות.

לפ"ז עכשיו מה העומק. שמואל הורה הלכה בפני רבו והתחייב מיתה, בקשה חנה "אל הנער הזה" כלומר הוא לא בא אלא ע"י מה? על ידי תפילת כל 'פה', שמואל מה' שאלתיהו הוא לא נולד כסדר ברייתו של עולם סדר ברייתו של עולם יש אב יש אם, חנה אבל לא יכלה ללדת, מכח מה הוא נולד? מכח תפילה, אז לאיפה הוא שייך? ל"ויהי בנסוע הארון", הוא שייך לפרשה הזו של ויהי בנסוע הארון אבל לאיזה חלק? של ליקוט שלא כסדרה, לפ"ז מה העומק שהוא נתחייב מיתה ולא הרגו אותו?

כשהוא מתחייב מיתה אז חל בו תפיסת המוות, הוא שייך לתפיסת המוות אז הוא משתייך לתפיסת ליקוט עצמות, אבל כשלא הורגים אותו לאיזו תפיסה עכשיו הוא משתייך? ל'פרשה קטנה', 'שמואל -קטן', אבל זה עדין הופך להיות ספר בפני עצמו זה נקרא 'קטנות שבגדלות', מדגישים - פרשה קטנה הופכת להיות ספר של פ"ה אותיות, אז מה הוא שמואל, מכח מה הוא נולד? "רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע", משם הוא נולד. אז מאיפה נולד שמואל? מה'פה', הוא נולד מפרשת ויהי בנסוע הארון.

"ויהי בנסוע הארון", זה הרי ביטוי כביכול

ליהושע, ויהושע לזקנים", יש 'סדר' למדרגת איך שהם פועלים, ברור ופשוט.

השורש הפנימי שממנו הורה שמואל הלכה בפני רבו, הוא אותו שורש שהטף מה הוא הפך להיות? גדול! זה דבר ראשון. יש גם שלב הבא, אבל השלב הראשון מה הטף הפך להיות? גדול. אז כמו שרבו מורה הוראה, גם הוא מורה הוראה.

האי, יש כאן עוד נקודה נוספת - הוא מורה הלכה 'בפני רבו', אז מצד כך הגדרת הדבר זה 'שלא כסדרם', זה ה'ליקוט' של האותיות. בעומק, מאיפה הלכה שהוא הורה בפני רבו? רבו הורה הלכה מדין 'אותיות כסדרם', שמואל הורה את ההלכה מהיכן? מ'ליקוט אותיות', שמלקטים את הדבר 'שלא כסדרם'.

מורה הלכה בפני רבו, הרי יש דין שחייב מיתה. אדם שקוברים אותו, כך היה בזמן חז"ל, כמו שמפורש בגמ' במשנה ועוד כמה וכמה פעמים, איך היה סדר הדבר בימיהם? היו קוברים אותם היכן שקוברים אותם, לאחר י"ב חודש, היו עושים 'ליקוט עצמות' ומביאים אותם לקברי אבותיהם [כך היה סדר הדברים בזמן רבותינו, היום לא נהגינן כך, כבר נשתברו ע"ז הרבה קולמוסים], אבל זה היה סדר הדבר שמלקטים את העצמות.

הרי תלמיד חכם שמת, מה הדין שלו? נשמה שנפטרה, כנתינתה כך נטילתה, מה נתינתה בשישים ריבוא, אף נטילתה בשישים ריבוא, ת"ח אין לו שיעור. אז הגדרת הדבר, מהו 'ליקוט עצמות'? כמו מתן תורה, יש 'ליקוט', יש מדרגת 'אדם חי'. כמו שבירת הלוחות, אז יש ליקוט עצמות. נסביר: היה מתן תורה שבה הלוחות היו כתובים, הלוחות היו כתובים כסדרם. נשתברו הלוחות, 'אותיות פורחות באויר', אז מה הגדרת הדבר, עכשיו האותיות לא כתובות כסדרם, אז מאיזה דין עכשיו האותיות מצטרפות? מדין 'ליקוט האותיות'. שבירת הלוחות היא שורש המוות, דברי הגמ' הידועים מאד במסכת עבודה

ששקול כמשה ואהרן.

עכשיו לעניינינו דידן, הרי היכן של קרח היה? "בית כולו מלא ספרים, האם חייב במזווה או לא חייב במזווה?" על כרחך שהוא חייב במזווה, כולו מלא ספרים.

עכשיו בפרטות לעניינינו דידן, איפה מתבלט בפתח המזווה? כשיש נר חנוכה בשמאל מתבלט המזווה שהיא בימין כשקח בא וטוען בית כולו ספרים שיהיה פטור ממזווה, הוא טען שיהיה פטור ממזווה, אבל מה יהיה בפתח? מדרגת נר חנוכה ישאר בפתח.

כלומר, קרח כאשר הוא טוען לבוא לחלוק על מציאותו של משה, אז סדר הדברים מצד מה הוא בא לחלוק על מציאותו של משה? מכח מה שעתידי לצאת ממנו שמואל, שהוא במדרגת השמאל, שהוא במדרגת חנוכה - כ"ו חנה, בשמאל. אז מה עומק כוחו שבא לפתור מהמזווה מכח מה שנר חנוכה עומד משמאל, הוא לא צריך את מציאות המזווה.

אבל בעומק, מה היא המזווה? כדברי רבותינו כידוע מאד 'מזוזות' אותיות 'זו מוות', אצל מי 'זו' - מוות? אצל שמואל, הרי הוא הורה הוראה בפני רבו, ונתחייב מיתה, הסברנו מה הגדרת הדבר שזו מוות, זה לא רק שהסתלק ממנו המות, אלא התגלה בו הכח של המות, שכאשר אדם מת מתגלה ליקוט עצמות, ונעשה בו מציאות, של שורש אותו דבר שמתגלה בשמואל - ההארה של השמאל, של ה'שם', שמכח כך נעשה צירוף של אותיות, שהם אינם כסדרם.

לפ"ז עכשיו העומק, הרי מה היה עומק טענתו של קרח? קרח הרי טען שלפי סדר ההולדה, צריך לחלק את ה'מישרות' שניתנים. וטען שמשה ואהרן לקחו את הדברים כרצון עצמם, שלא ע"פ הנבואה, כי היה צריך לחלק את הדבר לפי סדר גידולו של הדבר. מה היתה עומק טענתו של קרח?

כאשר האדם נפטר "ויהי בנסוע ארון", ואז "ובנוחו יאמר", הופך להיות מקום משכבו. אבל מצד התיקון מהו? זו מדרגתו של שמואל, שמואל כל שורש לידתו, מדגישים - כל שורש לידתו מהיכן הוא היה? משורש ספר, שיש ספר בפני עצמו, שהוא ספר של ויהי בנסוע הארון שהוא ספר בעל פה במדרגת תורה, זה מדרגתו של שמואל.

"משה ואהרן בכהניו, ושמואל - בקוראי שמו" מה זה 'בקוראי שמו'? זה במדרגת הפה שקוראים את שמו. 'טרם יקראו ואני אענה', כלומר זוהי מדרגת ה'פה', שמתגלה מכח תפילתה של חנה "רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע", זו מדרגת הפה, של מדרגת נר חנוכה, של מדרגת שמאל, של מדרגת שמואל, ששורשה בויהי בנסוע הארון, וליקוט האותיות של ויהי בנסוע הארון, זה מדרגת נר חנוכה.

חזרנו על הדברים בקצרה ממש. השלב הבא: יש תורה שבכתב, תורה שבעל פה, נר חנוכה מדליקו על 'פתח' ביתו. ברור לכל בר דעת, הוזכר פעמים רבות, מדוע 'פתח' נקרא 'פתח'? מלשון 'פה' - תוך, יש כאן את הפה, שהוא המקור להיכנס ל'תוך' הדברים, זה נקרא 'פ-תח': 'פה' - תוך. בבית זה נקרא פתח, באדם איפה מקום הפתח? אם כפי שנתבאר, כל נר חנוכה איפה השורש שלו? תורה שבעל 'פה', שורש לתורה שכתב של פרשת ויהי בנסוע הארון, אז איפה השורש של זה במדרגת אדם? במדרגת ה'פה', אז איפה מקום ההדלקה כאשר מדליקים אותו בבית? צריכים להדליק אותו במקום ה'פה' שבבית, איפה ה'פה' של הבית? ב'פתח' זה מקום הפה של הבית, זה מקום ההדלקה של נר חנוכה. מקום ההדלקה של נר חנוכה הוא באותה מדרגה שהוא שייך לו, כל המציאות של השמאל.

עכשיו לפ"ז עומק נפלא. הרי כידוע מאד, משה ואהרן בכוהניו, ומי חלק עליהם? קרח ועדתו, אומרים חז"ל כידוע, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? ראה שיוצא ממנו שמואל,

עצמו. זה מה שהזכרנו בהתחלה, שפרשת ויהי בנסוע הארון הופכת להיות ספר בפני עצמו.

כמאן אזלא הא דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן, חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורה, איך יש שבעה ספרי תורה? הרי לכאורה אין בידינו אלא ה' ספרי תורה? פרשת ויהי בנסוע הארון מחלקת את ספר במדבר לג' ספרים. ד' ספרים בראשית שמות ויקרא ודברים, ועוד ג' ספרים שבמדבר, עלה בידינו ז' ספרים, חצבה עמודיה שבעה'.

ממשיכה הגמ': כמאן כר' מאן תנא דפליג עליה דר', רשב"ג הוא, דתניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן, ותכתב במקומה. הפרשה הזאת נכתבה שלא במקומה, לא כתוב רק שנכתבה שלא במקומה, אלא מה עתיד להיות איתה? "עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן, ותכתב במקומה". אז מה הפרשה הזו מגלה? איך מצרפים דברים שאינם מצורפים, זה השורש של אותה ההארה שמתגלה בפרשה הזו לעתיד לבוא. זה האור של חנוכה, כדברי רבותינו כידוע מאד, שאינו עתיד להתבטל, למה הוא לא עתיד להתבטל? כי מה המהות של האור של חנוכה כמו שנתבאר? הוא לצרף אותיות שלא כסדרם. זה האותיות שיצרפו ויחדשו את העולם הבא.

כמו שכשהקב"ה ברא את העולם הזה, "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ" הקב"ה עתיד להחריב את העולם, ולהחזיר אותו. כשיחדש את עולמו זה יהיה מכח צירוף אותיות חדש, איפה הצירוף הזה נעוץ? בעתידה פרשה זו שתעקר ותכתב במקומה.

נמשיך הלאה: ולמה כתבה כאן? כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה, פורענות שנייה מאי היא "ויהי העם כמתאוננים", מה שנאמר כאן בלשון הפסוק: "וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאֲזְנֵי ה', וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר-בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּהּ הַמִּחְנָה", אז מה היה לאחר

אתם לשיטתכם, שהכל בנוי באופן של הסדר, אז צריך לתת את זה לפי הסדר. הוא לשיטתו, מדגישים, הוא שייך למדרגת 'שמואל', הוא שייך למדרגת ה'שמאל', [למדרגת דילוג וקיבוץ האותיות], הוא שייך למדרגה של "כל העדה קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'", אבל אתם לשיטתכם שהולכים לפי הסדר, א"כ את השררות שישנם אתם צריכים לחלק לפי סדר ההולדה, וזה לשיטתכם לא עשיתם כפי הראוי שיהיה.

אבל מ"מ א"כ, מה שמתגלה בפרשת ויהי בנסוע הארון כמו שחודד, היא שורש תורה שבעל פה, היא הפ"ה אותיות שישנם, והיא במדרגת שורש ההארה של חנוכה, תורה שבעל פה.

הגמ' אומרת: "ת"ר ויהי בנסוע הארון ויאמר משה", פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה, [מה הם הסימניות? נוני"ם - הפוכים] לומר שאין זה מקומה.

מבואר שפרשת "ויהי בנסוע הארון", אין זה מקומה. מה הגדרת הדבר שאינה כתובה במקומה? "ויהי בנסוע הארון", כל עניינה - 'שאיין זה מקומה'.

למה אין זה מקומה? אומר רש"י, שאינה ראויה לכאן, דלאו בהליכות מסעות משתעי לעיל מינה, אלא בדגלים היתה ראויה ליכתב בפרשת במדבר סיני [- היכן שהם נושאים את הדגלים].

ברור הדבר, ויהי בנסוע הארון זה שייך לשורש הארת נר חנוכה, כל נר חנוכה מדליקים אותו שיראוה עוברי דרכים, זה נקרא 'ויהי בנסוע הארון', האור הזה מאיר להיכן? למי ש'הולך בדרך', זה פרשת ויהי בנסוע הארון, כל עניינה - מקום הנסיעה.

ממשיכה הגמ': רבי אומר לא מן השם הוא זה, לא זה הטעם, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני

² שבת קט"ו ע"ב, קט"ז ע"א.

³ במדבר י"א, א'.

שהוא שורש תורה שבע"פ, חנוכה? התווסף להם עכשיו מצוות דרבנן.

זה לא רק מפסיק בעלמא ליצור הפסק, אם יש שני דברים רעים מפסיקים ביניהם. אלא ברור שההפסק מה הוא יוצר? שורש דתיקון. איפה השורש דתיקון שהוא יוצר?

הוא יוצר את זה שמה שהם ברחו מהר סיני, שרצו שלא יהא להם את ה"הרבה להם תורה ומצוות" שלא ירבה להם מצוות, אז מה מתגלה? מתגלה שהוא מרבה להם עוד, זה נקרא נר חנוכה.

עכשיו להבין נפלא מאד, הרי כמו שהוזכר בראשית הדברים, נר חנוכה זה לא שבעה נרות, אלא שמונה נרות, זה נקרא "הרבה להם" תוספת של מצוה, לא רק ז' דרבנן, אלא פשוט איפה השורש של ז' דרבנן? בז' קני מנורה, יש שורש לז' דרבנן.

אבל בדקות יותר מה התחדש בחנוכה, לא שהרבה להם עוד מצוה, אלא את המצוה הקיימת, מה הוא עשה? הוא הוסיף עוד נר. הדוגמא הפשוטה והבהירה, כשיש דין של בל תוסיף, מה הדוגמא שאסור בל תוסיף? למשל אם אדם במקום ד' פרשיות עושה חמש. בציצית במקום ד' הוא שם ה'.

אבל שם מה ההוספה? הוא לא מוסיף עוד מצוה, אלא את אותו מצוה הוא מוסיף עליה, לפי זה מה התחדש בתוספת של מצוות דרבנן? התחדש שנעשה תוספת של ז' דרבנן, זה תוספת אחת, וזה תיקון של תינוק הבורח מבית ספרו, אבל יתר על כן מה התגלה? שנעשה תוספת של עוד מצוה.

עכשיו בדקות לאור מה שנתבאר, נתבאר שיש 'כסדר', ויש את הליקוט של הדבר כאשר נעשה צירוף. מה קרה כאשר התינוק ברח מבית ספרו, ההבנה הפשוטה, הוא ברח ורוצים להוסיף אז מה עושים? מחזירים אותו לבית ספרו. אבל בעומק מה התגלה? פרשה זו נכתבה שלא במקומה.

התחדש שנוסף ז' דרבנן, זה תיקון של תינוק הבורח מבית ספרו. אבל יתר על כן מה התגלה שהרבה עליהם עוד מצוה, אלא המצוה הקיימת

ה'יהי בנסוע הארון', מה פרץ? אש. ברור שלאיפה זה שייך? לאש של חנוכה. זו פורענות שניה. ומהי פורענות ראשונה?

אומרת הגמ': 'ויסעו מהר ה', וא"ר חמא בר' חנינא שסרו מאחרי ה'. [יש כאן שיטת רש"י], אבל התוס' על המקום מסבירים, מה הפורענות הראשונה: כדאמר במדרש (ילמדנו) 'ויסעו' שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים, כתינוק היוצא מבית הספר, שבורח לו והולך לו, כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים, לפי שלמדו הרבה תורה בסיני, אמר הקב"ה נסמוך פורענות לפורענות? וכו'.

אז מה היא הפורענות הראשונה? כתינוק הבורח מבית ספרו, שהם ברחו מהר סיני. אומרים חז"ל למה הם ברחו מהר סיני? תוס' מזכיר כאן את דברי חז"ל בקצרה, שכבר למדו הרבה תורה בסיני, ויתר על כן מחדדים חז"ל, פחדו שהקב"ה יוסיף להם עוד מצוות.

בפשטות למה בורח מבית ספרו? כבר הוא לא רוצה ללמוד אז הוא הולך. אבל חז"ל במקום אחר מפרשים "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" כשהם בורחים מהר סיני מה קורה? יותר הוא לא ירבה להם כי כבר לא נמצאים שם.

פרשת "ויהי בנסוע הארון" הרי כל מה שנתבאר עד השתא, היא שורש הארת חנוכה. ולמה הם הלכו משם, כדי שלא ירבה להם תורה ומצוות, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, הפורענות השניה כמו שהוזכר - "מְתַאֲנְנִים רַע... וְתִבְעַר- בָּם אֵשׁ ה' וְתֹאכַל בְּקֶצֶה הַמִּחְנֶה". זה אש דקלקול היפך אש דתיקון דחנוכה. לתקן את האש דקלקול זה הארת חנוכה של אש דתיקון.

פרשת ויהי בנסוע הארון מפסיקה בין פורענות ראשונה לשניה, ומה היא פורענות ראשונה? שברחו כתינוק הבורח מבית ספרו, זה לא סתם להפסיק אלא זה לתקן את הפורענות, איך מתוקן פורענות ראשונה?

כל מה שברחו משם כדי לא לקבל יותר מצוות, מה מחדש פרשת "ויהי בנסוע הארון"

הקודשים, זה יכול רק כהן גדול, ועל זה הם נענשו. ולכן יצא אש מבית קדשי הקדשים כמו שאומרים חז"ל, "שני שלהבי אש", ושרפו אותם.

ברור למהלך פני הדברים, שורש חנוכה ב'ארוך', האור- נ', שנמצא בבית קדשי הקודשים, ששם ההקטרה הפנימית. שמואל הוא השורש של ההורה הלכה שלא כסדרם, שזה הארת חנוכה. מאיפה השורש הקדום לכך?

בנדב ואביהו - בהקריבם אש זרה, מה זה נקרא אש 'זרה'? הרי הם לא 'זרים'? אלא מה, ביחס לכהן גדול הוא נקרא זר. [בעומק, כל זר כידוע הוא גימט' של אור, כלומר, האור שלא לפי מדרגתו, הוא נקרא 'זר']. מה היה סדר הדבר? רבותינו אומרים הרי, כמה טעמים מדוע הם מתו: א' מהטעמים מה הם אמרו? מתי ימותו שני זקנים הללו וננהיג אנחנו את הדור. איפה השורש שהם אומרים כך? מאותו שורש שנאמר, "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו", שמואל שקול כמשה ואהרן, אז יש כאן שנים שבאים להחליף את משה ואהרן, שמואל ג"כ שקול כמותם, ונדב ואביהו מתי ימותו שני זקנים הללו וננהיג אנחנו את הדור.

אז ברור ופשוט, שמקבילים אחד לשני, זה מאותו שורש של שמואל, מאותו שורש של נדב ואביהו, זה אותו שורש. [הדברים כמעט מפורשים בדברי רבותינו, שזה תיקון נר חנוכה לתקן את נדב ואביהו].

כמו שהוזכר, נדב ואביהו, זה שורש של כניסה לבית קודשי הקודשים. מאיזה עומק הם רצו להיכנס, הרי הם לא כהנים גדולים? יש סדר של משה ואהרן ובפרטות עכשיו אהרן לאחמ"כ נדב אולי יהיה כהן גדול, אולי אביהו יהיה כהן גדול. מאיפה רוצים להכנס לבית קדשי הקודשים?

משורש הדילוג של הדבר כמו שנתבאר, ואז הם אומרים 'מתי ימותו שני זקנים הללו וננהיג אנחנו את הדור', אז הם רוצים 'לדלג' כבר, על סדר חיהם, ולהיכנס. אז מונח בכניסת נדב ואביהו, סדר של דילוג של כניסה לבית קדשי הקודשים, ומשם הם מתו.

עכשיו נבין ברור, הרי כל הארת נר חנוכה,

הוא הוסיף לה עוד נר, זה הריבוי שמתגלה בחנוכה. זה לא רק עוד ריבוי, זה ריבוי שמתגלה במצוה שלא כסדרה, זה גופא עומק ההגדרה של מצות נר חנוכה, שהגדרת הדבר מה הוא? הוא שלא כסדרו, אלא באופן של דילוג.

התינוק 'ברח', מי שבורח הוא לא הולך כסדרו, מי שיוצא ממקום למקום, הולך כסדרו. אבל מי שהולך ממקום למקום מה טבעו? לברוח, הוא הולך שלא כסדרו. ושם מרבים לו מצוה, מרבים לו מצוה שהיא איננה כסדר. זה הגדרת הדבר שמתגלה ההארה של חנוכה.

בעומק זה חנוכה ופורים, מועדים דרבנן, כל יסודם מגיע מצד המהלך של 'שלא כסדרו', ב'ליקוט אותיות' כמו שנתבאר, זה שורש הארת נר חנוכה של מצוות דרבנן שמוסיף נר שמיני כמו שהוזכר.

א"כ, אז כפי שהוסבר בס"ד, הארת חנוכה ונר חנוכה, היא מגלה מציאות של דבר שהיא הופכת להיות מציאות של 'שלא כסדרה'.

עכשיו נחدد את הדברים עוד פעם. הרי הוזכר, שהארת נר חנוכה, שורשה ב'ארוך' אור- נ', זה בבחינת נ' הפוכה. מה זה נ' הפוכה? 'שלא כסדרו', הדבר מתהפך. דבר שהוא כסדרו, הוא הולך אחד אחרי השני. דבר שהוא שלא כסדרו אז נעשה בו נקוד שינוי, שינוי נובע מנקודת ההתהפכות של הדברים. אפשר להרחיב את הדבר, אבל בלשון כללית מאד זה שורשה של הנ' הכפופה.

אבל בדקות יותר, הרי שורש של שמואל, [שזה הרחבת הדברים שהוזכרה לעיל, שהוא שורש של 'חנה' של שלא כסדרו], הורה הלכה בפני רבו מי השורש שנאמר בו הורה הלכה בפני רבו, ונתחייב מיתה? נדב ואביהו, רבותינו אומרים כמה וכמה טעמים מדוע מתו אחד מהלשונות מדוע מתו נדב ואביהו, בפשוטו של מקרא נאמר "בהקריבם אש זרה" רש"י מביא מיסוד דברי חז"ל שהורו הלכה בפני רבם, "בהקריבם אש זרה", איפה הם רצו להקריב אש זרה? להכניס קטורת, איפה להכניס קטורת? הרי כהן יכול להקטיר קטורת, רק איפה הוא יכול להקטיר קטורת? רק במזבח הפנימי! הוא לא יכול להכניס קטורת להיכן? לבית קודשי

הרי בבורא ית"ש ידעינן שהוא קיים, אבל אין לנו שום סברא והגיון במהותו ח"ו, אז השינוי בזה שקודם שנברא העולם היה הוא ושמו לבדו, היה הוא ושמו אחד, ועכשיו נתחדש מציאות של נברא, יש סדר מעבר מבורא לנברא? לא. זה נקרא בלשון רבותינו תפיסת דילוג.

בתוך מערכת הנברא עצמו, ודאי יש את כל סדר ההשתלשלות שלב אחרי שלב זה כל מערכת הבריאה שיש בה מציאות של סדר, שגם בה פעמים מאיר אור הדילוג אבל היא בר סדר. משא"כ המעבר מתפיסת המאציל לנאצל, מתפיסת בורא לנברא זו מערכת של דילוג.

לפי זה עכשיו ברור מאד, איפה שורש של הארת נר חנוכה, ששורשה במערכת שנקראת דילוג שאיננה באה כסדרה?

בשורש הבריאה בתחילתה, שיש את המעבר בין המאציל לנאצל, בין הבורא לנברא, התפיסה הזו היא באה במערכת של דילוג. המערכת הזו נקראת שיש ממוצע ביניהם שהוא גם בורא וגם נברא, שהוא שער הנ' דקדושה, על זה נאמר מה שהוזכר ש"כל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והיה העולם". אבל עוד פעם א"כ, השורש הפנימי של הארת נס חנוכה [ולפי זה נר חנוכה] את מה הוא מאיר? הוא מאיר את שער הנ' 'עשה לה סימנים', ואיזה סימנים? סימנים שהם נ', אבל מה אותה מדרגת הנ'?

זה נקודת המעבר בין מאציל לנאצל בין בורא לנברא שם שורש מדרגת הדילוג של הארת נר חנוכה.

זה ההבדל בין הארת החכמה שבמנורה, להארת שורש נר חנוכה שבארון, מדרגת נר חנוכה מצד המנורה הרוצה להחכים ידרים כל החכמה באיזה אופן הוא? באופן של סדר, זה כל הגדרת חכמה. חכמה מה כל הגדרתו? שלב אחרי שלב סדרו של הדבר זה מדרגת 'חכמה'.

אבל הארון כידוע עד מאד דברי הגמ', מקום

שורש הנס שנעשה מבית חשמונאים, שמסרו נפשם במלחמה על אף שלא יכלו לעשות כך, "גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים", אז אם רבים ומעטים נלחמים והרבים מנצחים, זה מצד מלחמה כסדרו, אם הגיבורים מנצחים את החלשים זה מצד מחלמה כסדרו מה התגלה במלחמה בחנוכה? שזה נעשה בדרך דילוג, לא בדרך של סדר, זה עומק הניצחון שנתגלה בחנוכה ודאי כפשוטו זה הגדרה של נס, ודאי כפשוטו זה הגדרה של נס אבל איפה השורש הפנימי של ההארה של נס חנוכה?

מה שיש סדר ברייתו של עולם ויש דברים שבאים בדרך דילוג ההארה של נס חנוכה מה היא היתנה? היא היתנה הארה של דרך דילוג, ואיפה השורש שלה? "וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֵיהֶּ, וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךְ מִפְּנֵיךְ, מִי נִלְחַם לָהֶם בַּיָּמִי הַחֲשֹׁמוֹנָאִים? הָאֵרוֹן, הָאוֹר-נ', קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֵיהֶּ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךְ מִפְּנֵיךְ.

אומר רש"י מדברי חז"ל, כתוב בפסוק 'וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךְ' מי הוא משנאיך? אלו שונאי ישראל, שזה קאי על הקב"ה. אומר רש"י: שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והיה העולם, שנאמר "ומשנאיך נשאו ראש" ומי הם, על עמך יערימו סוד.

אז מה כתוב כאן? כאילו הם שונאים את הקב"ה. מה עומק נקודת הדבר? זה מדרגת שער הנ', שער הנ' נקרא נוצץ בורא בנברא. על הניצוץ הזה נאמר ש"כל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והיה העולם". הגדרות ברורות בדברי רבותינו, מחשבנים את הדבר, ונכנסים שלב הבא יותר לעומק.

הבריאה בנויה במהלך של סדר בחכמה יבנה בית וכו', זה סדר כל בריאתו של עולם. איפה שורש מערכת הדילוג שקיימת בבריאה? יסוד מוסד בדברי רבותינו, איפה שורש הדילוג?

המעבר בין מהלך של בורא למהלך של נברא, לא שייך בו סדר. הסדר הוא בתוך תפיסת הנברא,

השמן.

השורש של ההארה הזו במנורה מהיכן הוא? מה'ארון' שהיא עולה מאליה. הרי זה ההבדל בין מדרגת האור העליון למדרגת הנר, אור דולק מצד עצמו נר מכלה את השמן, כבר הוזכר, מה הנס שלא התכלה השמן?

זה עלה ממדרגת נר למדרגת אור, זה האור שמתגלה בנר חנוכה, שהוא לא בנוי במהלך של נר. נעשה דילוג ממדרגת הנר למדרגת האור, ממדרגת נברא למדרגת בורא יש דילוג, משם דולק כל אותה הארה.

כביכול קודם נברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד, בלשון רבותינו הידוע זה היה 'אור אין סוף', אור אין סוף יכול להתכלות? ברור שלא. זה האור שדלק בנר חנוכה, ממילא הוא לא מכלה את השמן. הוא יוצא מתפיסת הסדר של הנברא, ומדלג לאור הבורא, והלכנו צעד אחד עוד יותר קדימה בעומק, כשהוא דיילג לאור הבורא, אז מה עכשיו מה הוא מאיר בו? אור המאציל כביכול, אור המאציל הוא אור שאין לו סוף, 'אור שאין לו סוף' אז ממילא הוא דולק עכשיו כסדר.

[הזכרנו כאן ב' שלבים. או עצם הדילוג שמדלג על השמן, ויתר על כן כניסה לאין סוף משם מאיר עומק נקודת ההארה].

וא"כ במעמקי האור של נר חנוכה, האור שמאיר בנר חנוכה, כמו שנתבאר, שורשו בפרשת "יהי בנסוע הארון". הארון הוא 'נוסע' ממקום למקום, "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", כאשר הוא נח במקומו. ומה ההגדרה בעומק? הרי מקום ארון כמו שהוזכר, אינו מן המידה. אז היכן שהוא נמצא, הוא לא תופס מקום. אם הוא לא תופס מקום, אז הוא יכול לנסוע ממקום למקום?

דבר שתופס מקום, אז נעתק מהמקום הזה והולך למקום אחר, ברור, יש לו את מקומו ויש לו מהיכן שהוא נוסע להיכן שהוא נוסע, זה ההגדרה כפשוטה. אבל 'מקום ארון אינו

הארון אינו מן המידה". כלומר אין בו את מערכת הסדרים שאנחנו מכירים, הוא לא נמצא במערכת הסדרים שאנחנו מכירים אלא באיזה אופן הוא נמצא? זה נמצא באופן של מערכת של דילוג, זה שורש האור שמתגלה בארון.

לפי זה עכשיו להבין נפלא מאד מה היה הנס של נר חנוכה שהיה צריך לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים?

ביאורים רבים נאמרו בדבר. עכשיו מהלך נוסף לענייננו דידן, תמיד סדר הדבר הוא באופן כזה: הקב"ה ברא נבראים, שורש הנבראים זה נקרא בעלי נפ"ש, דברי רבותינו כידוע מאד, נפ"ש ר"ת: נר שמן ופתילה. באיזה אופן הוא דולק? יש את הנר שהוא הכלי, יש את השמן, יש את הפתילה ששואבת, ואז הנר עולה. אבל, זה 'סדר' הדברים, כך מדליקים נרות, כך זה פועל. אבל הנר חנוכה שדלק בנס של חנוכה הוא לא דלק מצד מהלך של סדר, זה הרי כל מהלך הדברים שנתבאר. אז מכח מה הוא דלק? מכח 'דילוג', אם הוא מדלג, אז הוא לא בהכרח מכלה את השמן, זה נקרא הנס שהוא לא נתכלה השמן.

אם הוא פועל כסדרו אז יש נר, יש שמן ויש פתילה, והפתילה שואבת את השמן ומכלה את השמן, והוא דולק - כפי שיעור השמן, כך שיעור הדליקה שלו.

אבל בנס חנוכה שהשמן דלק יותר ממה שהוא ראוי לדלוק, הגדרת הדבר: הנר לא דלק מעצמו, אלא מכח מה הוא דלק? מדילוג. [יש לזה גם שורש במנורה עצמה הרי זה מה שנאמר "בהעלותך את הנרות - שתהא שלהבת עולה מאליה", מה הכוונה 'עולה מאליה'? הרי הוא הדליק אותה. פשטות, הוא הדליק אותה כ"כ טוב, שכבר עכשיו השמן והפתילה דולקים כראוי וממילא היא עולה עכשיו מאליה. זה כפשוטו, מה שנאמר בדברי חז"ל.

אבל בעומק מצד השורש הפנימי זה קאי על נר חנוכה, ושם השורש 'שתהא עולה מאליה' מה ההגדרה? היא עולה מאליה בלי לכלות את

בנר חנוכה להבין עמוק זה עוד טעם למה מדליקים נר חנוכה בפתח פתח הבית הוא מקום קבוע אבל מה הגדרתו של פתח? ם כל מקומו מה הוא? או להיכנס או לצאת, הוא לא מקום קבוע להיות באותו מקום, זה כל ההגדה של 'פתח'. בית הגדרתו מהו הוא מקום קביעות, פתח מה ההגדרה שלו? כניסה ויציאה במקום של אינו של קביעות.

כפשוטו מצד שמדליקים לעוברי דרכים שהם אינם קבועים, זה גופא ההגדרה לפי מה שהוזכר לעיל. אבל בעומק יותר לפי מה שנתחדד השתא, אז מה עומק הדבר שמדליקים אותו בפתח? באותו מקום שנראה כפתח, כלומר שנראה ששם המקום הפחות קבוע שיתכן כי שם נכנסים ויוצאים, נר חנוכה מדליקו על פתח ביתו, אבל מאיר בו האור של הארון. וכמו שהארון 'ויהי בנסוע הארון', אינו נוסע כפשוטו כי זה אותו מקום, אז גם מקום ההדלקה של נר חנוכה בעומק מה הוא? אותו מקום עצמו.

זה נקרא שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות. אומר רש"י כידוע מדברי חז"ל שהיה אהרן מיצר שהנשיאים הביאו את קורבנם והוא לא זכה להיות שותף עמהם, מה אמר לו הקב"ה? שלך גדולה משלהם, שההדלקה שלך היא לך ולדורות.

דברי רמב"ן הידועים, לכאן בית המקדש חרב, ולא מדליקים, אומר הרמב"ן תמיד מדליקים, איפה מדליקים? בחנוכה. בעומק, מה הגדרת הדבר? יש מדרגת זמן יש מדרגת מקום ויש מדרגת נפש. מצד נפש מי הדליק בבית המקדש? כהן, נאמר באהרן, אבל הדלקה לא צריכה כהן גדול, כל כהן יכול להדליק, אפשר גם בזר באופן שהמנורה היא בחוץ אבל לפי זה מה ההגדרה ההדלקה במי היא כשרה?

ע"י נר חנוכה בפועל, כל אחד יכול להדליק. מדרגת זמן נר שנדלק בבית המקדש, רק באותו זמן, מה אומר רש"י, שלך גדולה משלהם ההדלקה תהיה לדורות בכל זמן תהיה הדלקה. בכל זמן. עוד פעם, גם בבית המקדש רבותינו שהיא כשרה בזר רק יש בעיה חיצונית שהזר

מן המידה', הוא לא תופס את אותו מקום. אז בעומק, הוא גם לא 'נוסע' ממקום למקום. עד כמה שהוא תופס מקום, אז יש בו מציאות שהוא נוסע ממקום למקום. עד כמה שהוא איננו תופס מקום, אז הוא לא נוסע ממקום למקום. ודאי כפשוטו 'ויהי בנסוע הארון', אומרים חז"ל מה שנאמר כאן בפסוק: "ארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה", להם - לצרכם, היה נוסע לפניו דרך שלוש ימים לתור להם מנוחה, להם - לצרכם, היה מיישר את הגבעות מכלה את המזיקים. אבל מדין הארון עצמו, כיון שכאשר הוא נמצא במקומו שלו, אז 'מקום ארון אינו מן המידה', אם מקום ארון אינו מן המידה, אז גם כאשר הוא נוסע ממקום למקום, הוא נמצא באותו מקום עצמו.

זה עומק ההארה של מדרגת נר חנוכה, מדרגת הארת נר חנוכה, הרי היו מדליקים מנורה בבית המקדש, היכן שהיו מדליקים, זה מקום בית המקדש, היכן מקומו בקודש פנימה. אבל נר חנוכה היכן מדליקים אותו? כל אחד מדליק אותו בפתח ביתו, איפה? כ"א איפה שביתו שלו, בכל העולם כולו, הוא מדליק את אותו נר חנוכה. אז מה מתגלה בנר חנוכה? אדם נמצא ביום ראשון בבית הזה, איפה הוא מדליק? בבית הזה. הוא נסע ביום השני לבית אחר איפה הוא מדליק? בבית השני אז איפה המקום? 'ויהי בנסוע - ובנוחה', היכן שמקום מנוחתו איפה שוהא קבע את מקומו, שם מקום הדלקתו.

אבל אם שורש הארת הנר חנוכה כמו שנתבאר, הוא בארון, והארון 'מקום הארון אינו מן המידה', אז כשהארון נוסע ממקום למקום, אין לזה שם של נסיעה גמורה, אלא זה נקרא אותו מקום, אז כל הנרות חנוכה שמדליקים, איפה מדליקים אותם מדין הארון? באותו מקום עצמו. זה מקום ההדלקה שנמצא בנר חנוכה.

להבין עמוק, זה עוד טעם למה מדליקים בפתח, הזכרנו לעיל, ועכשיו מחדדים עוד דקות. אם מדליקים אותו בתוך הבית, הבית הוא מקום קבוע.

באותו מקום עצמו זה מקום ההדלקה שנמצא

הכתיבה? "אותיות פורחות באויר".

"ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", לפי זה, מה זה 'ויהי בנסוע הארון', ומה זה 'בנוחה'?

'ויהי בנסוע הארון' - האותיות נוסעות ממקום למקום, לא שהארון נוסע כפשוטו, הרי זה באותו מקום, [אז מה הגדרנו בהתחלה? מה הוא הנסיעה ממקום מקום, לצורך לתור להם מנוח], עכשיו בעומק, מה הוא הנסיעה של הארון? עתידה פרשה זו שתעקר ממקומה, זה נקרא 'ויהי בנסוע הארון' - האותיות נוסעות ממקומם. 'ממקומם', כלומר: 'מסדרם', לא מקום בפועל, שהרי מקום ארון אינו מן המידה, אז מה היא הנסיעה של הארון? האור נ' נוסע.

ובעומק, הגדרת הדבר היא כך: אותיות יש להם סדר, מה קורה כאשר האותיות נוסעות? משתנה הסדר שלהם, ואז יש להם סדר חדש. זה נקרא ויהי בנסוע, וזה נקרא ובנוחה.

ויהי בנסוע, ומה נח? נעשה צירוף חדש לאותיות זה כמעט מפורש ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל כ"ב אלפי"ן שהם כ"ב אותיות זה חדש שמתגלה, זה האור של חנוכה כמו שנתבאר. האור של חנוכה הוא דילוג, אבל יתר על כן חידדנו מצד כך, זה מעלה ממדרגת מקום ומדרגת הארון מקום הארון אינו מן המידה. אז מה הנסיעה ששייך שם? זה הנסיעה של האותיות עצמם שנוסעים מהסדר שלהם זה נקרא 'מקומם' בערכין, והאותיות נוסעות מסדרם, ואז מצטרף צירוף חדש לאותיות ואז כאשר הצירוף הזה נעשה צירוף של קבע, מה הוא הופך להיות? ובנוחה יאמר' זה דרגת מסעותיהם של בני ישראל.

לפי זה מה הוא בעומק מדרגת הנס של חנוכה? **מלשון** וינס ויצא החוצה ואז נס להתנוסס להתרומם, אז האותיות הללו יוצאים ממקומם, זה עיקר הנס ואז האותיות פרוחות באויר עולים למעלה לשורשם וחוזרים ומצטרפים בצירוף חדש זה מדרגת הנס של נר חנוכה שמדליקים שמן.

הרוצה להחכים ידרים - מנורה בדרום אנחנו

לא יכול להיכנס פנימה. אבל בפועל מתגלה בנר חנוכה מתגלה שכל אחד יכול להדליק. [אשה מעיקר הדין חייבת, רק שהיא יוצאת בהדלקת בעלה, אבל היא חייבת בהדלקת נר חנוכה].

בזמן נר חנוכה מודלק לדורות, לפי זה במקום ג"כ כפשוטו אבל בעומק יותר ממה שנתבאר השתא, שורש הדלקת נר חנוכה הוא לא מדין של מנורה, אלא מדין ארון אינו מן המידה כמה נרות חנוכה אנו מדליקין? כידוע מאד, יש מעיקר הדין סגי בשמונה נרות, כל אחד נר אחד, יש מהדרין ומהדרין מן המהדרין רש"י תוס' וכו', ולמעשה מדליקים למנהג בני אשכנז, מדליקים ל"ז נרות ועם השמש מ"ד, כמובן מ"ד זה שורש המילה 'מידה', מקום של 'מידות', מה העומק שמדליקים מ"ד נרות?

מדליקים הרי זכר לנס, שמה שהיה ראוי לדלוק יום אחד, דלק שמונה ימים, הוא דלק מעבר לכך. מדליקים מ"ד נרות שהם המידה אבל רמוז בזה הנס שזה דלק מעבר למה שזה היה אמור לדלוק.

אז מה עומק הגדרת הנס? שזה דולק מעבר למידה. הרי במנורה כאשר שמו את הנרות, מה נאמר? "תן לו כמידתו", יש את מידה כמה נותנים את השיעור של הנר, כאשר מדליקים מ"ד - נרות, לזכר הנס, אז מה הוא הנס? שמה שנראה מ"ד, שזה ה'מידה', זה בוקע את מדרגת המידה, זה 'מקום ארון אינו מן המידה', זה עומק ההארה של מדרגת הארון. במדרגת הארון מה מתגלה? ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" דורשת הגמ"י הרי כידוע מה זה 'רבבות אלפי ישראל'? 'רבבות' - כ' פעמים אלף, 'אלפי' - ב' פעמים אלף, כמה הוא? כ"ב אלפים. מה עומק הדבר כ"ב אלפים? כניגד כ"ב אותיות.

"ובנוחה יאמר" מה נח שם? מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משתי אלפים ושתי רבבות. זה נאמר ביחס לארון שהוא מדרגת השראת השכינה.

הארון נמצא הרי לוחות ושברי לוחות נחים בארון זה הרי כל מהלך הדברים שנתבארו לעיל, מדין שברי לוחות שמונחים בארון, אז מה היא

יאמר. "זוהי בנסוע הארון" נסע אותיות 'נס', נס - ע', השבעים פנים לתורה, מכח מה נעשה שבעים פנים לתורה? כי האותיות הם ברי צירופים שונים, זה נקרא נס חנוכה.

מכח כך, יון בגימ' גלגל כך הרחיב הרב אבולפיה גלגול אותיות דקדושה, מה מתגלה בגלגול האותיות דקדושה?

אפשר לצרף ולחבר את האותיות בכל האפשרויות שיש זה הארת חנוכה. [הדברים כמעט מפורשים להדיא בדבריו. לא כל המהלך שאמרנו, אבל העומק הפנימי מונח בכל דבריו]. יון בגימ' 'גלגל', אז מתגלה שאפשר לגלגל ולצרף את כל האותיות באופנים שונים, זה עומק ההכחשה שהכחישו החשמונאים את יונים, ועי"כ הם גילו את הגלגל דקדושה, מגלים את כל אופני צירופי האותיות, זה עומק פרשת ויהי בנסוע הארון, שיש בה פ"ה אותיות - תורה שבעל פה, כדי 'ללקט' אותיות, זהו שורש האור דתורה דלעתיד לבוא.

מדליקים שמן בנר חנוכה, אנחנו מדליקים שמן של נס. מה הוא שמן של נס? חכמה של נס, חכמה של נס הוא צירוף חדש. זה הדלקת נר חנוכה. נר חנוכה מאיר צירוף חדש של התורה, וכמו שהוזכר, 'עתיד לחדש את עולמו', בנר חנוכה מתגלה הצירוף של האותיות של נר חנוכה.

לפי זה להבין נפלא מאד, כל מצוה ומצוה האדם מקיים את המצוה, כפי שיעורה של מה שצריך להדליק.

בנר חנוכה הרי יש דין מיוחד, אז ודאי כפשוטו סגי בנר לכל אחד, אבל מדין מהדרין כמו שמבואר שם בסוגיא לחלק מהראשונים, נר איש וביתו לפי מספר בני ביתו הוא מדליק, אם היה דין שכל אחד מבני ביתו ידליק בעצמו תינח, כי כל אחד מצווה להדליק, אז כל אחד ידליק לעצמו. כמו שאומר הרמב"ם ראש הבית מדליק לפי כל אחד מהבית אז מה הגדרת הדבר?

כל אחד לפי הצירופים שיש לו בבית, לפי הנפשות שיש לו, ככה הוא מדליק. כ"א יש לו צירופים אחרים, נר חנוכה, יוצר צירופים חשים בתורה שהם השורש של הצירופים לעתיד לבוא זה נקרא נס של נר חנוכה כמו שנתבאר. הדברים מסתדרים באופנים שונים הם נסים יוצאים מהמקום, וחוזרים ומצטרפים זה "ובנוחה

חנוכה 081 שער הנויין דקדושה ארון אור-ן
תשפ"ב
מספר שיעור בקול הלשון 32434340

אוצר האותיות

'ויהי אור'

בלשון אחרת והיינו הך, כידוע עד מאד, כמו שמאריך הדעת תבונות יש שתי הנהגות בעולם הנהגת היחוד, והנהגה של "להטיב לבריותיו", הנהגה התחתונה שהיא "להטיב לבריותיו", היא מכח "חוק הטוב להטיב", כלומר, הוא ברא את הבריאה למען זולתו.

והנהגה העליונה יותר של הבריאה היא גילוי יחודו יתברך שמו שאין כח שליט בעולם אלא הוא יתברך, ובלשון הנביא: "למעני למעני אעשה".

זה ההגדרה של "שמש" שמדליקים, וזה ההגדרה של עצם נרות חנוכה. ה"שמש" הוא בא לשמש לאחרים, זהו ההגדרה של "כי אמרתי עולם חסד יבנה", "להטיב לבריותיו", שכל תכלית הבריאה היא לזולתו, להטיב, וכמו שאומרת הגמ' בקידושין "משה עומד על גביהם בסעודה ומשמשם", מעין הבורא יתברך שמו שמשמש את כל העולם כולו, זה התפיסה שהבריאה נבראה לזולתו, "להטיב לבריותיו".

אבל בפנים העמוקות יותר של הבריאה, שזה האור העיקרי של אור ימי החנוכה, גילוי יחודו יתברך שמו, אין כח שליט אלא הוא, "למעני למעני אעשה", שכאשר מתראה אורו יתברך שמו, זה לא להאיר לזולתו, שיראו את זולתו, אלא להאיר, שיראו את עצם האור, "זה ה' קיוינו לו ויושיענו", אור לעצם ההארה עצמה, להכיר את עצם האור, זה גילוי יחודו יתברך שמו.

התפשטות כח הראיה בצורת אדם

כשמציירים את זה בצורת אדם [במדרגת נפש] מקום הראיה הוא בעינים. "עינים לראות".

ובהתפשטות זה יורד לתתא, זה יורד למקום הלב, שמה נמצא מקום החזה, וכמו שאומרים חז"ל כידוע, שחזה נקרא חזה מלשון "ואתה תחזה", "תא

אור לצורך האור עצמו ואור לצורך זולתו

אור "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", כדוגמא בעלמא, כאשר יש חושך, אי אפשר לראות כלל, כאשר יש אור, נר, חמה וכדומה, הרי, שמכח הנר, מכח החמה, רואים את הנר עצמו, רואים את החמה עצמה, ומכח כך, אפשר גם לראות דברים אחרים, וזה בבחינת "נר לאחד - נר למאה", "נר לאחד" כלומר, זה אור לעצם הנר עצמו, שזה ה"אחד", שלולי שהיה את ההארה של הנר, לא היו רואים את הנר עצמו, וכאשר יש את הארת נר, רואים את הנר עצמו, ורואים גם את שאר הדברים הנמצאים סביבותיו.

זה עומק ההגדרה שנאמר בנר חנוכה [שהגמ' דנה אם מותר להשתמש לאורה או אסור להשתמש לאורה] "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם", וצריך להדליק נר אחד ע"מ להשתמש, עומק הגדרת הדבר הוא שהאור של הנר חנוכה, הוא מאיר על מנת שיראו את עצם האור עצמו, שיראו את הנר עצמו, "אסור להשתמש לאורה" כלומר, שעצם ההארה של מדרגת הנר היא לא הארה שפונה להאיר את זולתו, אלא היא הארה שפונה להאיר את הפנים, את ההויה העצמית של מציאות מקור האור. זה הגדרה של ה"לראותם בלבד", ולכן "אסור להשתמש לאורה".

כאשר הוא רוצה להשתמש הוא צריך להוסיף נר אחד, ע"מ להשתמש, ובמקום שיש אבוקה, כמו שאומרת הגמ', הוא משתמש לאורה של האבוקה, ותלמיד חכם שאין דרכו להשתמש באבוקה צריך שיוסיף נר בכדי שיהיה היכרא, גדר הנר הנוסף שמוסיפים, כלומר, שיש כאן סוג נוסף של הארה, שהמהות שלה היא לא להאיר לצורך עצמה אלא להאיר לצורך זולתה.

שהיא "לגופו" לעצמו שמאיר לעצמו כמות שהוא. זהו ההארה המתגלה בנר חנוכה, שמתגלה אור שמאיר לעצמו במדרגה של זמן.

אור דיום ראשון - לעצם האור. הארה ביום רביעי - לזולתו

ובשורש האור דמעשה בראשית, ביום ראשון דמעשה בראשית נאמר "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", כמו שהוזכר, היה אור אחד, וביום רביעי דמעשה בראשית יש את תליית המאורות, "יהי מארת ברקיע השמים", ההבדל העצמי בין האור של יום ראשון לאור של יום רביעי למהלך שנתבאר הוא כך: ההארה של יום ראשון זה ההארה שמאירה לצורך לראות את העצם של ההארה עצמה, וזהו מה שנאמר על האור של יום ראשון שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לא שהוא רואה מסוף העולם ועד סופו, עוד פרטים ועוד פרטים, אלא הוא רואה מסוף העולם ועד סופו, שכל מה שיש כאן זה רק ההארה, וא"כ התכלית היא עצם ההארה, ההארה מגלה את עצמה מיניה וביה, וזהו ה"צופה בו מסוף העולם ועד סופו".

אבל ההארה שמתגלה ביום רביעי דמעשה בראשית "יהי מאורות ברקיע השמים", שנעשה התפשטות של הארה, ההארה הזו שמאירה ביום רביעי זוהי הארה שמאירה לזולתו, שורש כל ההארה היא החמה, היא נקראת חמה, והיא נקראת שמש, שלשון שמש היא מכח שהיא משמשת לזולתה. וזהו ה"צריך נר אחר" על מנת להשתמש, הנר אחר שבא על מנת שיוכלו להשתמש בו, זה ההארה של יום רביעי שההארות לצורך זולתם, חמה, לבנה וכוכבים ששורשם חמה שנקראת שמש שמשמשת את זולתה.

אבל לעומת כך, האור של יום ראשון, הוא אור שמאיר בעצם, לעצם ההארה עצמה, להכיר את ההארה, וזהו מה שנאמר בנס חנוכה "ולא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שלא היה ראוי לדלוק אלא יום אחד" כמו שהוזכר, שזה היום ראשון דמעשה בראשית, זה ה"יום אחד" שהוא היה ראוי לדלוק, וההארה שהוא ראוי לדלוק בה, הוא ראוי לדלוק לצורך מציאות שהוא

חזי" מלשון ראייה, על זה אמר "ליבי ראה", הלב מצד שהוא נמצא במקום החזה הוא במדרגה של "ליבי ראה".

וכשזה משתלשל יותר למטה זה מגיע עד מקום טבורו של האדם, וכמו שדורשת הגמ' בריש מגילה על טבריה שהיא טבור הארץ - "שטובה ראייתה", מלשון ראייה. וא"כ, הראיה המשתלשלת עד מקום הטבור, כלומר, כח הראיה של האדם במקום גופו של האדם זה ראייה לעצמו.

מטבורו ולמטה, ששם מתחיל מקום רגלי האדם, שמה הראיה היא לראות את זולתו, ובעומק, על זה נאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אחרי מקום הראיה של מקום גופו של אדם, וכן במה שנאמר בעשרה קדושות של רבי שלא נסתכל חוץ מד' אמותיו, כלומר ההגדרה של הראיה שמתגלה, שהוא רואה רק את ד' אמות שלו, את ה"ד' אמות של אדם שקונות לו", הוא רואה רק את חלקו שלו, כלומר, הראיה התפשטה עד מקום הטבור, עד מקום גופו.

אבל ממקום הטבור, כמו שאומרים חז"ל כידוע, מתחיל מקום רגליו של האדם, כל רגלים הם במה שהאדם הולך לזולתו למקום אחר.

אלו הם שתי המדרגות שהוזכרו לעיל כפי שהם מתראים בצורת אדם, הראיה שמתגלה מהעיניים, מתפשטת למקום החזה, ומגיעה עד מקום טבורו של האדם, זה ראייה לצורך מה שרואים את עצם מקור ההארה עצמו, והראיה שמתגלה מהטבור ולמטה, ממקום הרגלים ולמטה, היא ראייה לצורך זולתו.

והארת נר חנוכה כמו שהוזכר, ש"אסור להשתמש לאורה", "לראותם בלבד", זה הארה שבאה לצורך ראיית ההארה עצמה, ולכן זמן ההדלקה הוא "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", "עד שתכלה רגל מן השוק" כלומר, שהראיה לא משתלשלת למקום הרגלים, ל"מטבורו ולמטה" של האדם, אלא הוא נשאר "מטבורו ולמעלה" של האדם, לא במקום הרגלים, וזהו "עד שתכלה רגל מן השוק", ואז ההארה המתגלה היא לא בבחינת רגלים, אלא מתגלה במדרגת "גופא", כההארה

מדריגת שמש דהשתא ומדרגת חמה דלעת"ל

וזו ההבדל בין מדרגת השמש השתא למדרגת השמש דלעתיד לבוא, מדרגת השמש השתא "הנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי" שמש מלשון משמש, "דמות שמש" כלשון הגמ', על שם שהמאורות משמשים אחרים, זה גופא ההגדרה במה שיש לשמש נרתיק. אבל לעתיד לבוא ש"עתידי הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", יתגלה שההארה של השמש היא לא נקראת שמש אלא היא נקראת רק חמה, כלומר, העומק של מציאות הארחה, היינו שהיא מאירה לגלות את עצם המאור עצמו, לא שמש לשמש את זולתו. מה שהשמש הופכת להיות שמש כי יש נרתיק של האור, שהוא מסתיר את עצמות האור, ולא מתגלה אלא חיצוניות האור, שהוא משמש את זולתו, ולכן צריך לצמצם את ההארה לפי שיעור המקבלים. אבל לעתיד לבוא, "עתידי הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", הרי אי אפשר לראות את האור כאשר השמש יוצאת מנרתיקה ולהשתמש בו, מכח ריבוי האור שיש בה, כשיש ריבוי של אור מתגלה עצם האור כתכלית לעצמו, ולא לצורך מציאות של זולתו, זהו אור החמה דלעתיד לבוא.

זהו האור של נר חנוכה שמאיר בו האור של לעתיד לבוא, מאיר בו האור שעצם ההארה היא איננה לזולתו. אלא כל מציאותו היא כמציאות לעצמו.

כח ה'לראותם בלבד' - בבחינת עיני השכל

בלשון אחרת והיינו הך, יש באדם את כח המחשבה המוחין, ההשכלה, שנמצא בראש, ויש את התפשטות חושי המחשבה כמו שמבארים הראשונים ועוד. מכח המחשבה יוצא באדם החושים של ראייה, שמיעה, ריח, טעם ומישוש. המחשבה היא נעלמת, "אין אדם יודע מה שבלב חבירו", כמו שאומרת הגמ'. וא"כ, המחשבה היא אור שמאיר לאדם בתוך עצמו, כשה"חובת הלבבות" מצייר בלשון בהירה מהו כח המחשבה

יאיר את הדבר כמות שהוא ולא לצורך מציאות של זולתו.

כשזה מתראה במדרגה של מקום, כפי שכבר הוזכר לעיל, שורש ההארה מתגלה בארון, הארון נקרא ארון, כמו שאומרים חז"ל להדיא מלשון של אור, [יש בו את האותיות הללו] שממנו יוצא האורה לעולם, מהארון מתפשט האור למדרגת המנורה "יאירו שבעת הנרות" וכמו שאומרת הגמ' בשבת "וכי לאורה הוא צריך אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל", אבל יתר על כן, בנס דחנוכה מתגלה "והדליקו נרות בחצרות קדשך", וכמו ששואלים המפרשים, שמקום ההדלקה הוא לא "בחצרות". וכמו"כ בעיקר ההדלקה דידן דנר חנוכה "מדליקו על פתח ביתו מבחוץ".

על דרך כלל הסיבה שהאדם מדליק נר בחוץ היינו מכח מבואות האפלים שיש צורך להדליק שמה ע"מ שההולכים במבואות האפלים לא יכשלו, וא"כ כל נר שמדליקים אותו בחוץ, מדליקים אותו לצורך מי שנמצא בחוץ. אבל העומק של ההדלקה של נר חנוכה ש"מדליקו על פתח ביתו מבחוץ", ושם, כל מה שיש באותה הארה היינו שיראו את עצם האור עצמו, ולא שישתמשו באור, זה עומק המדרגה של מה שהנר חנוכה נמצא בחוץ, שאז הוא מגלה שהמציאות של הדבר הוא לצורך הפנים, לצורך המציאות של מי שנמצא "בתוך" ולא לצורך מי שנמצא בחוץ.

וכמוכן, כמו שאומרת הגמ' מזוהה מימין ונר חנוכה משמאל, שהטעם הוא כדי שיהיה מוקף במצוות, מוגדר כאן ההגדרה שהנר חנוכה הוא לא למי שנמצא בחוץ אלא הנר חנוכה הוא למי שדר בפנים, שמי שנמצא בתוך הבית יהיה מסובב במצוות, ובדקות ההגדרה היא שמי שנכנס לבית יהיה מסובב במצוות, לכאן'.

אבל בעומק, הרי זהו "נר איש וביתו", הנר שייך למדרגת הבית כמו שכבר הוזכר בהרחבה לעיל, ומ"מ א"כ, מקום ההדלקה הוא באופן שהנר חנוכה לא מאיר למי שנמצא בחוץ, אלא הוא יוצא לחוץ לגלות שכל ההארה היא הארה מצד מדרגה שמציאותה היא פנים.

במדרגת החכמה הסתומה, מדרגה של מוחין פנימיים, ולא כפיציאה לחוץ של מדרגת חמשת החושים.

ומצד כך, כאשר מתגלה הראיה בחוץ, זה לא חלק מהמערכת של חמשת החושים, אלא הראיה הזאת נקראת עין מלשון עיון, במדרגת "עיני השכל", זה הראיה שמכחה רואים את מדרגת נר חנוכה.

השורש במשה של הכניסה לא"י במדרגת ראייה

ומהו השורש של ההארה שהרי כמו שהוזכר יש מדרגה של יציאת הדבר לחוץ, ראייה, שמיעה, ריח טעם, מישוש, וא"כ איפה השורש של ראייה שהיא בלי שייכות לחמשת החושים, בלי למשש את הדבר?

ברור הדבר, הרי גלות יון ונס של חנוכה, בשונה משאר הניסים של המועדים היה בארץ ישראל, הגלות היתה בארץ ישראל, ולפי"ז גם הגאולה היא בתוך ארץ ישראל, ושורש הדבר הוא אצל משה רבינו שהתפלל להיכנס לארץ ישראל, "ואתחנן אל ה'" ולבסוף אומר לו הקב"ה "בעיניך תראה ושמה לא תבוא", הוא רק רואה את ארץ ישראל, אבל הוא לא נכנס לארץ ישראל. משה רבינו לא נכנס לארץ ישראל, וא"כ הוא לא ממשש את ארץ ישראל בפועל, אלא הוא רק רואה את ארץ ישראל

זה שורש ההארה של נר חנוכה. "שמונה פסוקים אחרונים שבתורה משה כותב בדמע", בשמונה פסוקים הללו של "וימת משה" וכו' נעצר הדבר, והוא לא זוכה להיכנס לארץ ישראל, וכמו שכבר הוזכר, זה השורש לשמונה ימים של חנוכה. בשמונה פסוקים האלו מתגלה אי כניסה לארץ ישראל בפועל, בחוש המישוש, וכניסה לארץ ישראל במדרגה של ראייה. זה ה"לראותם בלבד" שמתגלה במדרגת הנר חנוכה.

מדרגת משה - כח המישוש בשמים

בלשון אחרת והיינו הך, בראיה, האדם רואה למרחוק, ובגובה מקום השיעור ששולט עינו הוא

שבאדם, הוא מגדיר אותו כנר פנימי בתוך האדם שמאיר לו. זה מדרגת המחשבה, וכשהחושים יוצאים לחוץ ומתפשטים לראיה שמיעה ריח טעם ומישוש, הוא רואה את מה שנמצא בחוץ, שומע את מה שנמצא בחוץ, וכך הוא מריח טועם וממשש.

העומק של ההארה שמתגלה בנר חנוכה שיש דין של "לראותם", עומק ההגדרה במה ש"מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול" ומכחו הדליקו, לעניינא דידן הוא - האופן שבו הם מצאו את השמן שעתידי להאיר, לא ע"י מדרגה של ראייה, ולכן הוא היה חתום - אלא במדרגה של מחשבה, מחשבה סתומה שאיננה ניגלית לאחרים. זה עומק ההגדרה של "פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", זה שורש ההארה שנמצאת במדרגת המחשבה שאיננה גלויה לזולתו, ולא במדרגת הראיה שיוצאת במציאות לחוץ, אלא בעצמות מדרגת המחשבה כמו שנתבאר.

ומצד כך, הראיה שמתגלה ב"לראותם בלבד", היא מתגלה כראיה פנימית, בבחינת "עיני השכל" זה העינים שדרכם צריך לראות את האור של נר חנוכה.

"הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום" ולכן כאשר מדליקים נר חנוכה, עיקר הראיה היא לא בעינים, אלא עיקר הראיה היא במדרגת המחשבה, עיני השכל הפנימי, זה עיקר מדרגת ההארה של נר חנוכה. הארה שיוצאת לחוץ ורואים אותה בעין כפשוטו, היא שייכות לכח ההתפשטות שבחושים, ששורש ההתפשטות מתחיל מראיה, כסדר, שמיעה, ריח, טעם עד המישוש שמישוש הוא מלשון להשתמש בדבר.

וא"כ במה שנאמר כאן בעומק ש"אסור להשתמש לאורה", לא נאמר כאן רק ביחס לחוש האחרון של המישוש, שהוא לא יהא קיים, אלא נאמר כאן שכל מהלך חמשת החושים של ראייה שמיעה ריח טעם מישוש, שהוא במדרגת ההתפשטות מכח המחשבה, כאן לא מתחיל המהלך של חיצוניות חמשת החושים, אלא מתגלה המדרגה של הכח האחד הפנימי שהוא כח המחשבה, זהו "פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול", עצם ההארה עצמה

תראה ושמה לא תבוא".

עומק התפיסה שנו חנוכה לא ניתן למישוש

וזה מדרגת נר חנוכה, ולפיכך עומק הגילוי של נר חנוכה הוא גילוי של מה שנמצא שם, שיש אליו חיבור מכח מדרגת הראיה. וזהו מה שהנס נעשה בשמן, כל שמן הוא אותיות שם - נ', "לראותם בלבד" שמתגלה בהארה של נר חנוכה, היינו שאי אפשר לממש את אותו מציאות של אור, מה שאפשר להשיג מאותו מציאות של אור זה להתייחס אליו במדרגה שהוא שם, "ולראותם בלבד".

ובעומק, מהצד התחתון זה נתפס שזה רחוק מאיתנו ואינו ניתן למישוש אלא זה רק "לראותם בלבד" בבחינת "מרחוק הוי"ה נראה לי".

אבל בעומק, זה בדיוק להיפך - עומק התפיסה של הדבר כמו שנתבאר לעיל, שמה שאפשר רק "לראותם בלבד" ואין לו מציאות של מישוש זה מחמת שהוא לא משתלשל למדרגת החמשת חושים, אלא זה נשאר בעין שקשורה במדרגת המוחין, במדרגת המחשבה, "עיני השכל" מתגלים בעינים כפשוטו, זה עומק ההארה של נר חנוכה, שרואים את האור העליון, ועל ידי כן מצטרפים למדרגת "הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום", זה שלימות ההארה שמתגלה בנר חנוכה, ולכן אין בו מציאות של מישוש, כי אין בו את ההשתלשלות לתת להוריד את אותו אור למדרגה התחתונה, זה העומק של ה"לראותם בלבד".

הארת נר חנוכה שסביב לאדם והארת נ"ח שהאדם נכלל בה

בלשון אחרת והיינו הך, נר חנוכה, כפי שחודד, הוא לא אור פנימי, הוא אור שנמצא סביב לאדם, זהו הגדרת "נר איש וביתו", מה שנמצא סביבותיו של האדם בבחינת דיוורן בביתו זה המדרגה של ההארה, מה שנמצא תוך האדם, זה נקרא חוש המישוש, הוא ממשש אותו, מה שנמצא סביבותיו, הוא דבר שמקיף אותו ואינו נכנס אל תוכו, זו המדרגה של ההארה שנאמר בה "לראותם בלבד".

עד עשרים אמה, שלכן נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה לא יצא כסוכה וכמבוי, למעלה מעשרים אמה הוא יכול לראות בעיני השכל, עד עשרים אמה הוא יכול לראות בעינים כפשוטו, אבל גם בפחות מעשרים אמה, הוא רואה, אבל הוא לא יכול לממש את דבר עד עשרים אמה.

זהו מדרגתו של משה רבינו, אצל כל אדם מה שנמצא רחוק הוא נקרא שם מכח שהוא היפך המש - מישוש "וימש חושך" שניתן לממש אותו, ודבר שלא ניתן לממש אותו רק הוא מושג כרחוק, הוא נקרא שם, זהו מדרגת שם שהיא היפך מש, מישוש, בראיה הוא יכול לראות גם שם, למרחוק, אבל במישוש, הוא ממשש את הדבר שנמצא קרוב אליו **אבל משה רבינו**. מה שנמצא רחוק, אצלו הוא קרוב, "איש האלקים" שעולה לשמים, היינו, שמה שנמצא שם שזהו לשון שמים, אצלו זה מש, זהו משה, מלשון מישוש על שם שהשם, אצלו הוא במדרגת מישוש.

מעיקרא כשהניחו אותו בתיבה, כל הצלתו נעשתה ע"י "ותתצב אחותו למרחוק לדעה מה יעשה לו", ובתיה בת פרעה מרחוק, שולחת את ידה, שהיא משתרבת אמות הרבה, כלומר, שמה שהיה רחוק הופך להיות במדרגת מישוש, אפשר לממש אותו, זה שורש הצלתו של משה, וזהו שורש מדרגתו של מה רבינו בעצם, זוהי מדרגתו של משה רבינו "מחציו ולמעלה אלקים", מה שאצל כל בני אדם זה שם, אצל משה רבינו זה הופך להיות מציאות של מישוש.

ומה שאצל משה רבינו אי אפשר לממש, זהו את החלק התחתון, "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" כדברי חז"ל שפותח ב"האזינו השמים" משום שהוא יותר קרוב לשמים מאשר לארץ, אצלו כלפי הארץ יש חסרון של חוש המישוש. זה העומק במה שמשה רבנו לא נכנס לארץ ישראל אלא הוא רק רואה את ארץ ישראל. כמו אדם העומד על הארץ וממשש את הארץ והוא רואה מרחוק את השמים, אצל משה רבינו זה להיפך, הוא עומד בשמים, ממשש את השם ואת הארץ הוא רואה מרחוק. זהו מדרגת "בעיניך

האור הרי, לא דולק מעצמו, הוא דולק מכח מה שהוא שואב מהשמן, שעל ידי כן הוא מכלה את השמן, וכשהשמן מתכלה, הנר כבר באמת כבה, - ובעומק, הנר כל הזמן נמצא בתפיסת כילוי,

אבל יתר על כן, הוא לא מאיר אור עצמי, הוא מאיר על גבי כך שהוא שואב את השמן. - בימי חג הסוכות נאמר "ושאבתם מים בששון", ובמדרגת נר חנוכה הנר שואב שמן ומכתו הוא מאיר. זה תפיסה שהוא מאיר מדבר שחוצה לו, התפיסה הזו הגדרת ההארה שבה היא הארה שמאירה מדבר אחר, ולכן היא גם מאירה לדבר אחר, לצורך השתמשות של דבר, אם כל ההארה היא ע"י שהיא משתמשת בזולתו, שהוא מאיר ע"י שמן, שהוא דבר חיצוני לאור עצמו, - ההארה הזו בהכרח שמהותה היא לזולתו - זה מדרגת השמש - זה מדרגת ההארה של יום רביעי.

אבל כשנעשה נס של פך השמן שמה שראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, וכמו שהביא הב"י ומוכא בראשונים, לפי חלק מהשיטות הנס היה שעד היום השמיני לא כלה שום שמן, הגדרת הדבר היא שהאור לא האיר מכח משהו אחר, אלא זה אור שהאיר במדרגה של נס, ולכן השמן לא התכלה, כלומר, הוא אור בעצם, ולכן הוא לא מאיר מזולתו, והוא לא בא להאיר את זולתו, אלא הוא מאיר להאיר את עצם המציאות שלו עצמו. זה המדרגה השלימה שמתגלה במדרגת נר חנוכה

שורש הנס - מדרגת נר מערבי שבמנורה

זה הנס של "פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהיה ראוי לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים", עומק הדבר הוא - במדרגת המנורה נאמר "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", ועומק ההגדרה היא שכולם מאירים ופונים למשהו אחר, זהו ה"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", אבל בנס חנוכה שנעשה ששמן שראוי לדלוק יום אחד, דלק שמונה ימים, מתגלה כמו שהוזכר, שהוא דולק בעצם, והוא לא פונה לזולתו, - מה שהוא לא פונה לזולתו, זה נקרא שהשמן היה במדרגת "נר מערבי".

"עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים" וכולהו מחוי באמצע, ואמרי "זה ה' קיוינו לו", מה שמראים באצבע היינו שהם נמצאים סביבות הדבר, הם לא משיגים את הדבר מפנימיותו אלא נמצאים סביבותיו, זה ההארה שמתגלה במדרגה של ה"לראותם בלבד".

ולפי"ז, ראשית הדברים שנתבאר, העומק של ההארה של נר חנוכה הוא לא מאיר לזולתו, הוא מאיר לעצמו, וא"כ, מי שנמצא חוצה לו הוא מתייחס לאור שהוא נמצא סביבותיו, הוא לא חלק מאותו אור, אבל מי שנכלל בהארה של נר חנוכה, הוא הופך להיות עצם מאיר בעצמו, זה עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה.

כפי שחודד בראשית הדברים, ההארה של נר חנוכה היא "מטבורו ולמעלה" של האדם, במדרגת עינים, חזה, "תא חזי" טבור. "טובה ראייתה", היא לא הארה שמאירה למישהו אחר אלא היא מאירה למציאות עצמו, מי שנמצא למטה, שהוא נמצא במקום הרגלים, ההארה הזו נמצאת מעליו, היא איננה מצורפת אליו, זהו גדר "נר איש וביתו", היא נמצאת במה שנמצא סביבותיו.

אבל כשנכללים בעומק של ההארה של נר חנוכה, כשנכללים בהארה הכלולה באותו אור, נכללים באור שלא מאיר לזולתו אלא הוא מאיר כמציאות לעצמו, זה עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה, בנר חנוכה מתחברים לאור שהוא לא מאיר למשהו אחר, הוא מאיר לעצמו, למציאות עצמו, ההארה הזו של "מאיר לעצמו" זהו "נהורא עמיה שריא", האור כביכול נמצא עמו, אצלו, זה עומק המדרגה, מדרגת נר חנוכה.

אור מדרגת הנס - מאיר מעצמו, לעצמו, מה שבכל נר, על מנת שיאיר לו הנר הוא צריך ללכת עם הנר, ההארה של חנוכה כשהיא מאירה, היא מאירה מעצם העצמיות הפנימית, משמה מתגלה המציאות של הנר.

וזוה העומק של הדבר שנעשה נס שהשמן לא כלה, ברור ופשוט הדבר בכל נר שמאיר, על דרך כלל, יש את הבית קיבול - הכלי, שהוא הנקרא נר, יש את השמן, יש את הפתילה, ויש את האור.

חכמה לצורך חכמה.

היוונים טמאו את כל השמנים, כלומר, כל שמן שנועד להדליק בו לצורך זולתו, אותו הם מצליחים לטמאות, כי זה מהות הטומאה, דבר שפונה לאחר, הוא מאיר מכח אחר, ובזה יש להם יד ושם, שזה הגדרת חכמתם, החכמה המעשית שפונה לזולתו.

אבל החכמה העיונית שפונה לעצמה, זה ה"שעשועים" מיניה וביה, שאין בה תכלית לזולתו - בה אף אחד לא יכול לגעת בה בעצם, כי היא לא פונה לאחר, ולכן יד זר לא יכול לגעת בה, היא פונה רק לעצמה, זה "חתום בחותמו של כהן גדול", היא עומדת כמציאות לעצמו.

כשההארה הזו מאירה, זוהי ההשגה השלימה במדרגת התורה, השתא התפיסה שלנו בתורה היא "איסתכל באורייתא וברא עלמא" - זה תורה לצורך משהו אחר - "איסתכל באורייתא וברא עלמא", אבל ההארה השלמה שמאיר בנר חנוכה, מאיר ה"איסתכל באורייתא" לצורך ה"אורייתא" עצמה, "לראותם בלבד", לא "איסתכל" - "וברא", אלא "איסתכל" בעצם, "לראותם בלבד".

זה המדרגה של "עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון", זוהי שלמות ההארה, כאשר מסתכלים ב"אורייתא" לצורך ה"אורייתא", וכביכול "עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון", אז מבקשים את התורה בעצם, ואת מציאות הבורא יתברך שמו בעצם, "למעני למעני אעשה", - "אנכי ה' אלקיך", - "נהורא עימיה שריא", "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", אור שגנוז לצדיקים לעתיד לבוא.

הרי השורש של כל הנס של ה"היה ראוי לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים" הוא מכח נר מערבי שנאמר בו "תן לה כמידתה" כשאר הנרות, ואפילו הכי הוא דולק יותר מכל שאר הנרות, הוא השורש במנורה גופא, לכלל הנס של פך השמן, וא"כ כשמתגלה בנס דנר חנוכה שדלק שמונה ימים היינו שכל הנרות הופכים להיות במדרגת "נר מערבי", - תמיד כולם פונים ל"מערבי", וה"נר מערבי" עצמו, הוא לעצמו, אבל בנס חנוכה מתגלה בכל הנרות שיש בהם הארה לעצמו, זה עומק המדרגה שהשורש של כל הנס נעשה מכח "נר מערבי".

גילוי "למעני למעני אעשה" שבחנוכה

שלמות ההארה הזו היא עומק הגילוי, כמו שאומרים חז"ל "אנכי" - "מי שאנכי", "אנכי ה' אלקיך", - מתגלה ה"אנכי" כביכול, הוא לעצמו. התפיסה התחתונה היא הבחינה של אורו יתברך שמו - "להטיב לבריותיו", אבל התפיסה העליונה של ההארה שמתגלה בנר חנוכה כפי שחודד, היא הארה שמאירה כהארה של מציאות לעצמו.

נס חנוכה מאיר את האור שכל הבריאה כולה היא גילוי יחודו יתברך שמו, שכל הבריאה כולה היא "למעני למעני אעשה" - למען עצמו כביכול, זה תכלית מציאות הבריאה, היא מאירה את עומק ההארה שלא משתמשים בדבר אחד למציאות של זולתו, אלא בכל אחד מתגלה ה"אמיתת המצאו" כביכול הפנימית הנעלמת, הוא יתברך שמו, ומכח כך כל דבר עומד כהויה, כמציאות לעצמו, ולא עומד כמציאות של זולתו.

'חכמה תתאה' לעומת 'חכמה מילאה' - חכמה לעצמה

זה העומק שהיוונים לא מצאו את אותו שמן, היוונים כל עניינם כלשון רבותינו, יש להם "חכמה תתאה", - מה ההגדרה של "חכמה תתאה" לעומת "חכמה עילאה"? - "חכמה תתאה" היא נקראת "חכמת המעשה", זה חכמה לצורך לעשות, "חכמה עילאה" היא חכמה למען חכמה. זה נקרא "תורת שעשועים", החכמה המעשית היא לצורך לעשות, החכמה העיונית - היא נקראת "שעשועים", היא

א-ו ויהי אור בלבכפידיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 39149381

אוצר האותיות

[אוצר] אור – צר

להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים". למה דווקא יראת שמים שמו הוא "אוצר של יראת שמים"? - ברור הדבר, יש בורא ויש נברא, והחידוש שמתגלה בנברא, מה שהנברא הוא בעל גבול. שורש נקודת הגבול העיקרית, הנקודה הפנימית שיוצרת את גבולותיו זה כח הבחירה שנמסר לאדם, - שבכח הבחירה שנמסר לו, הוא יכול לעשות כביכול, נגד רצונו יתברך שמו, והרי שהוא יכול לצמצם את גילוי הרצון של הקב"ה, להפוך אותו מרצון מלשון רץ, להיפוך אותיות של צר, זה מונח בכח הבחירה שבאדם, מה שכביכול "קודם שנברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד", הוא לבדו, "הוא ורצונו חד, הוא וחכמתו חד", כלשונות רבותינו, כשמתגלה קומת הבריאה בכלל, וצורת אדם שהיא הצורה השורשית והעיקרית של הבריאה, כשנמסר לו מציאות הבחירה, הרי שהבחירה יוצרת צרות, יוצרת צמצום, צרות ברצון, - הוא יכול לעשות נגד רצונו יתברך שמו, וזה המוגדר בלשון חז"ל "עוברי רצונו", הרצון נעשה צר, זהו צמצום של הרצון, ולכן דייקא נאמר "אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים", - "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", כלומר, נקודת הבחירה גילוייה ביראת שמים, ולכן דייקא הוא מקום הצמצום, ועליה נאמר "אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים", זה מקום היראה, מקום הגבול, מקום הצמצום, הוא דייקא ביראת שמים בנקודת הבחירה, "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".

וזוהו א"כ, שורש האוצר שמתגלה בבריאה, עיקר האוצר הוא אוצר של יראת שמים, - זהו האור שהוא צר שמתגלה מתוך היראת שמים, שם מקום צרותו, שם מקום גילוי. ובעומק, האור שחל כאן בכל קומת מציאות

אוצר - "יפתח לך ה' את אוצרו הטוב", אוצר נקרא אוצר סדר הימשכות האור שאין לו גבול - לאור צר מלשון אור-צר.

שרשי הדברים: כפי שהוזכר בשיעור הקודם מיסוד דברי חז"ל, מתורתו של רבי נחוניה בן הקנה, קודם שנברא העולם היה מציאות של אור, - "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", - "אור שהיה כבר" - הוא זה שנמשך לתוך מציאות הבריאה ביום ראשון - "אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", כלשון חז"ל.

וביום רביעי דמעשה בראשית, נעשה תליית המאורות, ושם, מעיקרא נאמר "את שני המארת הגדולים" [-וגם כאן מארת חסר ו'] ולאחר מכן, נעשה בפגם הלבנה - "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה".

זה בקצרה ממש, סדרי האור.

ושרשי הדברים, לענינא דידן, האור שהיה מתחילה הוא אור שאין לו גבול - אין לו קץ, אין לו קיצבה, ואין לו מידה, "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", נמשך מציאות של אור לתוך מציאות הבריאה. וההמשכות של אותו אור לתוך מציאות הבריאה, היא הימשכות למקום של גבול - "הן הן גבולות עולם", וא"כ, מה שמעיקרא היה מציאות של אור שאין לו קץ, נעשה מציאות של אור שיש בו גבול.

זה נקרא אוצר, כל האור הנמצא כאן בהאי עלמא הוא אוצר - הוא אור-צר, זה מציאותו.

אוצר של יראת שמים - הצמצום שבכח הבחירה
ובעומק יותר, לשון חז"ל הידוע: "אין לו

מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן.

ואחד מהמצות דרבנן, זהו נר חנוכה, מה עומק ההגדרה של מצות נר חנוכה עפ"י המתבאר השתא?

'פח אחד חתום' שהפך לפתח

שרשי הדברים בקצרה, סדר הדבר הרי היה שהיוונים טמאו כל השמנים, ולבסוף מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול, שנעשה נס שבמקום שידלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים.

ברור הדבר, הפך שמן שחתום בחותמו של כהן גדול, כלומר, זהו האור שמתגלה דרך הצרות, זה הצוררים שמגיעים מעיקרא לטמאות השמנים. וכאשר מתגלה האור הוא מתגלה דרך מהלך של צרות, זהו ה"פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול", מה שנעשה מתחילה אופן של "חתום", מתהפך ה-חתם לפתח, -המ' בחתם הרי היא מ' סגורה, ממ"ם סופית לאות פ', זהו הגדר של החותם - חתם שהופך להיות פתח, - "יפתח לך ה' את אוצרו הטוב".

והפתח הזה המתגלה, זהו הפתח שבו נאמר דין - "מניחו על פתח ביתו מבחוץ" בנר חנוכה, וא"כ, ההארה שהתגלתה היא, שמה שמעיקרא היה בבחינת הארה של אוצר, שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, כלומר, מציאות הפך שמן היה בגדר של אוצר, - שזהו מה ש"מצאו פך שמן אחד חתום", כלומר שזה גדר של אוצר.

וכאשר מתגלה לאחר מכן שנעשה נס ודולק במקום יום אחד, שמונה ימים, איפה שורש מציאות הנס? - ברור הדבר, שגדר מציאות הנס היא, שההארה של "אור תורה" האירה ב"נר מצוה", מה שמדין הנר כשלעצמו הוא ראוי לדלוק יום אחד, אבל כאשר מצטרף ההארה של "תורה אור" למדרגת ה"נר מצוה", כלומר, מתגלה השורש של ה"נר מצוה", דהיינו שמתגלה ה"תורה אור", שמצד השורש

הבריאה, א"כ, הוא לא אור גמור, אלא הוא אור-צר, זה הגדר של אוצר - אור צד", שכל צד"י זה מלשון של צד, כלומר, זה אור שמתגלה כדבר הבא מן הצד, הוא בא מהמיצר, כל המיצרים הם הצדדים של הדבר, - "המוכר שדה לחבירו כותב לו מיצריה", כלומר, גבולותיה הם נקראים מיצריה, צדדי השדה, - מקום הקצה, - מקום הצר, זהו האוצר, זה אור שבא דרך דפנות, דרך צדדים, דרך מקום צר, - זה קומת הבריאה, כל הוויתא של הבריאה הוא אוצר, - זה עומק הגילוי שמתגלה בבריאה.

אור - צר במדרגת תורה

אשר על כן, כאשר חל צמצום של מציאות האור, צורת הדברים היא באופן כזה, - "קודם שנברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד", והתורה הקדושה, שעליה דורשים חז"ל "ה' קנני ראשית דרכו", והיא הנקראת "תורה אור", ובמדרגת האור שבתורה היא קודם הבריאה, כביכול - "חמדה גנוזה לך תתקע" דורות", היא בבחינת "ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים", זהו "תורה אור", שאין לה קץ, שאין לה גבול, אין לה מידה, שאין לה מציאות של צרות.

ומכח 'איסתכל באורייתא וברא עלמא', האוצר שנמצא בתורה משתלשל לעלמא, - ואז הוא נעשה אוצר - אור צר, זה נהפך מדרגה של "תורה אור" למדרגה של "נר מצוה", כלומר, חלה העתקה מאור של "ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים", שהוא דבר שאין לו קץ ואין לו גבול, והוא נעשה אור בעל קצבה ובעל מציאות של גבול, זה העתקה ממדרגת "תורה אור" למדרגה של "נר מצוה".

"נר מצוה" עניינו, איך האור של התורה מתגלה דרך דבר צר יותר, והדבר שהוא בבחינת צר דקדושה, השורש שיש בבריאה זהו תרי"ג מצות, זהו גדר של גילוי של הצרות שמתגלה במציאות הבריאה - זה "נר מצוה". ולפי"ז, להבין בעומק יותר, הרי יש לנו תרי"ג

שמאיר מבחוץ, אלו הם הנקראים "צהר תעשה לתיבה" מלשון של צהרים.

אבל בדקות יותר, הרי תליית המאורות היתה ביום הרביעי, ומעיקרא היה "את שני המארת הגדולים" ולאחר מכן "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, בפשוטו המיעוט היה בלבנה - "לכי ומעטי את עצמך" שזה "המאור הקטן", אבל ברור הדבר, שאם מעיקרא הם היו "שני המארת הגדולים", ולאחר מכן נעשה מאור גדול ומאור קטן, היינו שהצמצום שחל במאור הקטן, הוא מבטל את המדרגה של "שני המארת הגדולים", שמכאן ואילך "שני המארת הגדולים" הם אינם קיימים, ומה שמתחילה הם היו שנים "מקבלים דין מן דין", עכשיו זה הופך להיות חמה נותנת ולבנה מקבלת.

ונמצא א"כ בעומק, שההתפשטות, היא לא רק במדרגת הלבנה שנאמר בה "לכי ומעטי את עצמך", שנעשה בה צמצום של האור, צרות של האור, אלא הצמצום בעומק חל גם במדרגת החמה, ועל שם כן בעומק החמה בטהרתה נקראת צהרים, כלומר, שגם בשעה שהיא נמצאת בתוקפה, היא ג"כ עדיין מיצר, אין לה את ההארה שהיתה קודם הפגם של "לכי ומעטי את עצמך".

ויתר על כן, ביחס ליום ראשון - "אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו". ההארה שמתגלה במאורות, ואפילו ב"מאור הגדול לממשלת היום", - ה"מאור הגדול" הוא צר בהארתו ביחס לאור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו.

וא"כ, גדר ראשון שנתבאר, שצהרים הוא ביחס לקודם פגם הלבנה, ופגם הלבנה יצר מיעוט גם בחמה, והעומק הנוסף שנתבאר, שזה נקרא צהרים, ביחס להארה הראשונה של יום ראשון לפני תליית המאורות, כפי שהוזכר

של התורה "ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים", זה אור שאין לו קץ ואין לו גבול, ההארה הזו משתלשלת ומתגלה בנר מצוה, לכן מה שהיה ראוי לדלוק יום אחד, דולק שמונה ימים. כלומר, ההארה הפנימית ממשיכה להאיר במקום הצמצום של ה-אוצר, של הנר הצר, ועל ידי כן נעשה מציאות ההרחבה, שורש ההארה של הנס שנעשה בימי חנוכה.

ולכן דייקא מקום ההדלקה הוא במקום הפתח, כמו שהוזכר, כלומר, כיון שהחתום הפך להיות פתח, שורש אותו פתח, היינו שמאיר בו הבחינה של "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה" מאור הפתיחה של חכמה, "את פתח לו", מתגלה הפתיחה של החכמה שהיא מאירה בנר, ולכן מקום ההדלקה של הנר הוא "מניחו על פתח ביתו מבחוץ".

מדרגת ההארה שב'צהרים' והמיצר שבצהרים

ויתר על כן, "היה דר בעליה מניחו בחלון", - להבין ברור, כידוע נח, כידוע, זה ראשי תיבות של נר חנוכה, ואצל נח נאמר בעשיית התיבה "צהר תעשה לתיבה", וכמו שרש"י מביא מדברי חז"ל כידוע, שיש בזה שתי לשונות, או חלון, או שהוא אבן טובה, וזה נקרא צהר מלשון צהרים, - דבר המאיר, טהירו - צהרים.

צהרים נקרא כן מלשון צר-ה', כלומר, בתחילת היום כאשר השמש זורחת במזרח, מתגלה השמש בבחינת קרן אור באופן של אור צר, אבל כאשר מגיע הצהרים, כשהשמש בתוקפה, "חמה בראש כל אדם", היא יוצאת מן המיצר שלה, "כצאת השמש בגבורתה", היא יוצאת ממקום המיצר שלה ומתרחבת, זהו צהרים, המיצר נעשה בו הרחבה, "מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה", נעשה מציאות של הרחבה, שהיא הופכת להיות ממדרגה של צר לצהר, - צהרים.

והחלון שדרכו נכנס האור או האבן טובה שמאירה, האבן טובה מתוך עצמו והחלון

מציאות של הבדלה ביניהם, - בנר חנוכה מתגלה ההארה שחוזרת ומצרפת את שניהם בבת אחת.

מה שידוע עד מאד בדברי רבותינו שהאור של נר חנוכה זה אור הגנוז שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, - בעומק יותר זה אור של קודם מציאות ההבדלה ש"אור וחושך משמשים בעירבוביא", זה עומק האור שמתגלה בהדלקה של נר חנוכה.

עומק הצטרפות החושך למציאות האור
ובלשון עמוקה יותר, אור וחושך משמשים בערבוביא, אז כפשוטו יש אור, ויש חושך, ויש בהם מציאות של ערבוביא, אבל העומק הדק יותר של דברי חז"ל, שהאור יש לו גבול ושיעור, והוא גופא נקרא החושך שלו, זה נקרא "אור וחושך משמשים בערבוביא".

כלומר, ששורש החושך עניינו, עצם ההגבלה של האור, זה נקרא חושך, וההתפשטות מכך היא שהם כפשוטו בערבוביא, שזהו "אור וחושך משמשים בערבוביא", אבל בשורש הדבר ענינם של האור והחושך, האור זה ההתפשטות, החושך זה מקום הגבול, - "קץ שם לחושך", זה מקום ההגבלה של הדבר, ו"משמשים בעירבוביא", כלומר, מתגלה האור שהופך להיות במציאות של גבול, זה "אור חושך משמשים בעירבוביא".

וזה עומק ההגדרה של הצור, של הצר שמתגלה בחנוכה, אבל כאשר נעשה מציאות של נס "מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח", צור דייקא, כלומר, נעשה הנס שהצרות הזו הופקעה, החושך מצטרף לאור - ההגבלה של מציאות החושך נעתקה בנר חנוכה, וזה העומק שמה שמתחילה היה בגדר של אוצר, "מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", שהוא ההבחנה של אוצר, אור-צר, אבל כשנעשה נס ובמקום לדלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים, הנס מפקיע את האוצר, את האור-צר, ונעשה המציאות של ההרחבה של

השורש שזמן ההדלקה בבין השמשות ולפי"ז, כעת, - להבין בעומק, הרי זמן הדלקת נר חנוכה הוא כמבואר בגמ', "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", - והזמן הזה, כהגדרה כללית מאד, הוא הערב האחרון בלי להכנס למחלוקת השיטות, אבל כהגדרה כוללת ממש, הוא הזמן שנעתק הארת החמה ונכנס הארת הלבנה, ובכללות ממש בתוכו נמצא זמן של בין השמשות.

"בין השמשות" הוא אותו זמן שיש בו מעין מה שהיה ביום ראשון, ש"אור וחושך משמשים בערבוביא", שאז נאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה", שנעשה מציאות של הבדלה, ב"בין הערבים" בכלל, וב"בין השמשות" בפרט, מתגלה המעין דמעין של מה שהיה בראשית הדברים - "אור וחושך משמשים בערבוביא", היום והלילה לא נבדלים שם, אלא דייקא זה בין השמשות, ספק מן היום ספק מן הלילה, כלומר, מעורב שם שני החלקים גם יחד, זהו זמן ההדלקה של נר חנוכה.

ובהקבלה למה שהוזכר קודם לכן, מצד המדרגה התחתונה, מקודם היה "את שני המארת הגדולים", אבל לאחר מכן "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה" שנעשה הבדלה ביניהם, - בזמן בין השמשות מתגלה האחדות של חמה ולבנה, וזה עומק ההארה של נר חנוכה שהוא בא להאיר את האחדות של החמה והלבנה, את צירופם גם יחד, מעין האור של קודם הפגם של "לכי ומעטי את עצמך".

אבל יתר על כן, כפי שהוזכר, שורש הדבר הוא באור של יום ראשון, שנעשה בו הבדלה, "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה", זמן ההדלקה של נר חנוכה הוא בא לחזור ולצרף את בחינת האלקים של "ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה ויבדל", שנעשה

ההארה.

הנר חנוכה מתגלה עצמות האור ממקום של "יתרון האור מן החושך".

וא"כ, מה שבכללות ממש נאמר בחז"ל "תשת חושך ויהי לילה - זה העוה"ז שדומה לחושך", ותכלית כל הבריאה כולה כנודע מדברי רבותינו, הוא "יתרון האור מן החושך", - עיקר הגילוי הזה מתגלה בנר חנוכה, שיש תוספת של מציאות הארה, שגדר התוספת הוא "יתרון האור מן החושך".

תורה חדשה שמתגלה בחנוכה

ולפי"ז, כעת להבין בעומק, כשהוזכר בראשית הדברים מדרגת "תורה אור", ו"נר מצוה", נתבאר שנעשה צמצום ממדרגת "תורה אור" ונשתלשל למדרגה של "נר מצוה", אבל לפי העומק שנתבאר השתא, ה"נר מצוה" שמתגלה בחנוכה הוא באופן של ריבוי, הוא באופן של גם שיוצר מציאות של ריבוי, הריבוי הזה יוצר עכשיו חידוש של הארת תורה חדשה שמתגלה בימי החנוכה, ה"יתרון האור מן החושך" של הריבוי של הגם על המדרגה של אור, הופך להיות ב"תורה אור", - "יתרון האור מן החושך".

בלשון אחרת, והיינו הך, ידוע מאד שאור בגימטריא רז, כמו שאומרים רבותינו, - מעיקרא היה אור-צר חתום בחותמו של כהן גדול, כלומר, שמתגלה מציאות של צמצום של נעלמות, זה ההבחנה שהאור מתראה כרז, כנסתר, כנעלם, כמכוסה.

אבל כאשר נעשה הנס, "יתרון האור מן החושך" ונתהפך מדרגת החושך לאור, הרז מתהפך ממדרגה של רז למציאות של אור, והופך להיות ריבוי של גם של נר, ואז מתגלה שהרז הנעלם הפנימי, הופך להיות עכשיו גלוי, זהו תוקף ההארה של ימי החנוכה.

האור של "פך שמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול", להבין עמוק, זה לא שבמקרה היה פך שמן אחד שהיה חתום בחותמו של כה"ג, אלא זה אותו מדרגה של רז, חתום,

השלימות של מה שהוזכר, שמדליקים בזמן של "בין השמשות", לאחר שנאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום [-אור לעצמו] ולחושך קרא לילה [-לילה לעצמו], אבל בבין השמשות מתגלה החושך שמגביל את מציאות האור, "משמשים בערבוביא", וכאשר נצטוונו להדליק בזמן של בין השמשות, הרי שההדלקה מגדירה את הדבר, שהצמצום של עצם מציאות האור ע"י החושך שהופך אותו להיות מציאות של אור-צר, נעשה כאן מציאות ההרחבה, ע"י עומק הריבוי שנעשה כאן, כמו שנתבאר.

'אור גם' שבנר, היפך האור צר'

לפי"ז, להבין נפלא מאד, יש לנו מדרגה של אור ויש לנו מדרגה של נר, אור הוא ר"ז בגימטריא, נר הוא ר"ג, ההבדל בין אור לנר יוצא מ"ג, בחינת גם - ריבוי.

ולהבין עמוק, במובן החיצוני, הנר הוא הצמצום של מציאות האור, דייקא אור-צר, כפי שנתבאר. זה הצרות שנעתקת ממדרגת "תורה אור" למדרגת "נר מצוה" נעשה הצמצום של האור, וזו מדרגת הנר, אבל בעומק יותר, נר חנוכה בבחינת "יתרון האור מן החושך" דייקא, כאשר מתגלה "וחושך על פני תהום" שזו יון, כדברי חז"ל, וכאשר נעשה הנס ונתהפך למציאות של אור, שאז מתגלה "יתרון האור מן החושך", האור שמתגלה במדרגת ה"נר מצוה", הוא לא צמצום של אור-צר, כמו שהוזכר, ככל ראשית מהלך פני הדברים, אלא מתגלה המהלך שהנר הופך להיות גם תוספת על האור, כמו שהוזכר, שאור וגם עולה נר, והיינו שגם ריבוי הוא, כלומר, נעשה כאן מציאות של ריבוי, שנעתק ממדרגה של "תורה אור" והופך להיות "נר מצוה".

כלומר, מה שהיה מעיקרא התורה "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", זה אור כשלעצמו, בנר חנוכה מתגלה המדרגה של "יתרון האור מן החושך", - זהו הגם של הריבוי, שבמדרגת

הארט החנוכה, "חביבין דברי סופרים" של המצוה מדברי סופרים של הדלקת נר חנוכה, שמתגלה בה ה"יתרון האור מן החושך" שמתוך אותו חושך יצא מציאות של הארה, היא גדולה יותר ממדרגת האור, כמו שנתבאר.

מדרגת נר חנוכה הבית עצמו עצם מאיר
ועומק הדברים, להבין עמוק, "איסתכל באורייתא וברא עלמא", זה מדרגת תורה, שמכח האורייתא הקב"ה ברא את העולם, אבל כאשר מתגלה ה"עלמא" הוא נקרא "עלמא" מלשון העלם, "בחכמה יבנה בית ובתבונה יכונן ובדעת חדרים ימלאון", הבית שמתגלה בעולם הוא נברא ב-חכמה, "איסתכל באורייתא" ו-"ברא עלמא", אבל הבית עצמו, "הבית בהבנותו", הוא נראה בית כפשוטו, אבל מכח מדרגת נר חנוכה, כאשר מניחים את הנר חנוכה על פתח ביתו מבחוץ, וכשהוא דר בעליה מניחה בחלון ביתו, להבין ברור, זה לא רק שמניחים כפשוטו נר במקום הפתח של הבית, אלא מגלים שהאור מאיר בבית עצמו, זה מדרגת ההדלקה שהיא חובת הבית, שמתגלה בנר חנוכה, כלומר, וודאי שזה חובה על הגברא להדליק, אבל שורש ההארה, הגדרתה היא שהבית עצמו הופך להיות מציאות של הארה.

מה שמתגלה מכח מדרגת תורה אור, שיש הארה של "איסתכל באורייתא" שמכחה יש "ברא עלמא", שבית - "בחכמה יבנה בית", כמו שנתבאר, גדרו רק השורש של הבית, אבל הבית הוא בית כפשוטו.

אבל הבית שמתגלה מכח מדרגת הנר חנוכה, הוא מדרגה שהבית עצמו, הוא הופך להיות מציאות של אור.

ואיפה השורש - ברור הדבר, הרי, כמו שאומרת הגמ' בפ"ק דב"ב שתי לשונות, בית המקדש נקרא אורו של עולם, ונקרא עינו של עולם, הוא נקרא אורו של עולם, שם הוא המקור שממנו יוצאת ההארה, וברור הדבר

נעלם, מכוסה, שאיננו בר גילוי, זה נקרא "חתום בחותמו של כה"ג, כלומר, מדרגת כהן גדול, היא החותמת את אותה מדרגה לבלתי תתגלה, זהו ה"חתום בחותמו של כה"ג", וכאשר נעשה הנס ומצאו את אותו פך שמן, ויתר על כן משיעור של יום אחד הוא דלק שמונה ימים. אותו חלק של תורה שהיה רו, שהיה בו מציאות של נעלמות, מציאות של נסתר בלתי גלוי, ע"י תוקף הנס שנעשה, ע"י מציאות ההארה, ההסתרה שבדבר הופך להיות מציאות של גילוי, זה "יתרון האור מן החושך", מדרגת ה"תורה אור" שמתגלה בימי החנוכה, כמו שהוזכר.

מדרגת חנוכה שלמעלה ממדרגת פורים
ולהבין כעת, יתר על כן, "חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה", כדברי חז"ל, וודאי שפנים רבות לדבר. אבל פנים אחד לדבר לעניינא דידן, הוזכר כבר בשיעור הקודם מיסוד דברי המהר"ל הידועים שיש מדרגת חנוכה ויש מדרגת פורים, מדרגת חנוכה "נר מצוה", מדרגת פורים "הדר קיבלוה בימי אחשוורוש", "תורה אור".

מה למעלה ממה? - ההבנה הפשוטה, הפורים הוא למעלה מחנוכה, כי פורים הוא במדרגה של תורה, "תורה אור", וחנוכה הוא במדרגה של נר "נר מצוה", ו"תורה אור" הוא למעלה ממדרגה של "נר מצוה" זה המושכל ראשון, פשוט.

אבל בעומק יותר, להמתבאר, ע"ז נאמר "חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה", - "יינה של תורה" בעיקר מתגלה במדרגת הפורים, "חייב איניש לבסומי בפוריא", זה הזמן שמתגלה ה"יינה של תורה", כלומר, לא כפשוטו שהגדרה של "יינה של תורה" הוא הדינים דאורייתא שבדבר, אלא "חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה", - מהיין שמתגלה במדרגת הפורים, ששמה מתגלה בעיקר ה"יינה של תורה", "תורה אור". במדרגת

עצום ונורא. יש לאדם מדרגה של **נפש**, רוח ונשמה, וכידוע, נפש נמצאת בכבד, רוח בלב, נשמה במח, כהגדרות כלליות ממש, ויש לאדם חיה ויחידה, החיה מתגלה בבגדים, והיחידה מתגלה בבית של האדם, כדברי רבותינו.

אצל אדם הראשון היה כתנות אור בא מעיקרא, כי אור החיה הפנימית התגלתה בבגדים, זה היה הכתנות אור, אבל הבית עדיין היה בית כפשוטו, חומר.

ובנר חנוכה שמאיר האור הפנימי של ההבחנה של היחידה שבנפש, מתגלה מכח המעמקים הללו ההארה, שגם הבית מאיר, מה שאצל אדם הראשון היה רק בלבוש, ששם היה מציאות של כתנות אור בא, מציאות של הארה, בהארת נר חנוכה מתגלה שהבית עצמו הופך להיות עצם מאיר, זה עומק ההגדרה של "יתרון האור מן החושך".

כהגדרה כוללת, "יתרון האור מן החושך" הוא על מעשה האדם - חטאיו, אבל בהגדרה המדוקדקת, מובן מתוך עצם הדברים, החומר שהוא החומר העב והחושך והגס ביותר, עליו נאמר ה"יתרון האור מן החושך".

נר חנוכה זה לא רק שמן ופתילה שבה יש אור, אלא זה הופך להיות מציאות שהדבר עצמו מאיר.

וזה העומק שנעשה נר חנוכה, מה שנעשה בנר חנוכה, שבמקום לדלוק יום אחד, זה דלק שמונה ימים, הפנים העמוקות לפי"ז, שבנס, תמיד מה שמאיר, יש את הכלי של הנר, יש את השמן שבנר, יש את הפתילה ויש את האור על גביו, ותמיד, השמן הוא זה שמאיר, אבל בנר חנוכה, הכלי עצמו הופך להיות מציאות מאירה, זה השורש שנעשה נס והוא דולק יותר, כי השורש של ההארה היא לא רק מהשמן, כמובן שמן שהוא מלשון שמונה, הוא שורש לשמונה ימים - אבל נעשה הכללות של השמונה בכל יום ויום שזה הכלי שהוא מלשון כללות, שכולל את כל השמונה בבת אחת, הוא כולל את כולם והוא יכול להאיר שמונה ימים מתוכו, זה עומק הנס שנעשה מכח מציאות

שמה שהבית נקרא אורו של עולם, זה לא רק שמשם יוצאת ההארה, אלא הגדרת הדבר, הבית עצמו הוא עצם מאיר, זהו מדרגת בית המקדש, שהוא עצם מאיר, - בפנימיות הבית יש ארון - אור נ', ומנורה בהיכלי - בנר חנוכה, כאשר מדליקים את הנר על פתח הבית, מגלים שמה שבמדרגת בית המקדש האור שנמצא בפנים של בית המקדש, מתגלה בכותלי הבית, בנר חנוכה מתגלה, שבכל בית ובית, הבית עצמו הופך להיות עצם מאיר, זה מצות הדלקת נר חנוכה.

זהו "יתרון האור מן החושך", החושך הגמור הוא חומר ולבנים, שמהחומר נעשה מציאות בנין הבית, שחומר הוא בכחינת עפר, שעפר הוא היסוד החשוך ביותר שיש, זהו חומר ולבנים שהם מיסוד העפר.

וכש מניחו על פתח ביתו מבחוץ, הוא מניח אותו במקום החומר עצמו, וכשהוא מניח אותו שם, הבית עצמו הוא גופא מאיר, הוא גופא נהיה אור.

הארת היחידה שבנר חנוכה

ובעומק, ברור הדבר, כמו שאומרת הגמ' שמזוזה מימין ונר חנוכה משמאל כדי שיהא מוקף במצות, כלומר, מזוזה, כדברי חז"ל, ש"מזוזות ביתך", - "מזוזות", זז מוות. כל זמן שיש מציאות של מות, כמו שבמצרים היה צריך לשים דם על הפתח כדי שלא יבוא מלאך המוות, כי "לפתח חטאת רובץ" - שמה מקומו, - כאשר מסלקים ע"י המזוזה את מלאך המות מן הבית, שהסתלק השורש של ה"עפר אתה ואל עפר תשוב" שהופך להיות מכח כך אצל אדם הראשון במקום כתנות אור בא, כתנות עור בע', כאשר מסלקים את המלאך המוות שהוא שורש החטא, "מזוזות ביתך" - זז מות, אז מתגלה בנר חנוכה שהוא בשמאל, שהבית עצמו הופך להיות מציאות של הארה.

כמו שהיה מדרגה של אדם הראשון קודם החטא, שהיה לו כתנות אור, כך מתגלה בבית, אבל זה שלב על גבי שלב, ומונח כאן עומק

מציאות של הכאה, וממנו נעשה מציאות של צורה, וזהו "מבשרי אחזה", דברים פשוטים, הרי איך עושים צורה לדבר? כאשר לוקח הנפח ברזל ורוצה לעשות לו צורה, הוא עושה כן ע"י שהוא מכה עליו, וע"י כן נעשה מציאות של צורה, לא שזה כל האפשרויות לצורה, אבל זהו אחת מהאפשרויות לצורה, אבל מ"מ, הצורה הזו מתגלה ע"י מציאות של הכאה, - ההכאה היא גופא זו שיוצרת את מציאות הצור כמו שנתבאר.

שורש הארת ההכאה שבאות כ'

וכעת להבין לפי"ז את עומק נקודת הדבר שנתבארה, השורש של ההארה היא הארה שמתגלה מנקודה של הכאה, בלשונות הקודש כידוע ממש, יש שורשים של שני אותיות ויש שורשים של שלוש אותיות, כל פועל, יכול להיות של שנים, וכל עצם הוא משורש של שלוש אותיות, נידון שלם בדברי הראשונים כידוע, אבל כמו שמחדדים לפי חלק משיטות הראשונים, [גם מה שהזכרנו קודם זה מחלוקת] - כהגדרה כוללת ממש, כמו שמבארים חלק מהמפרשים שיש שורשים בלשון הקודש שהם בנויים מאות אחת, ומביאים כמה וכמה דוגמאות לזה, בשורשים שלא ברור מה השורש שלהם, חלק מרבתינו סבורים שישנם שורשים מאות אחת.

לדוגמא בעלמא, כעת לעניינא דידן, מה שורש של המילה מכה? - יש בה כמובן את הכ', ובהכאה יש בה את הא', האות היחידה ששוה במילה מכה ו-הכאה זה האות כ', שהיא השורש של אות אחת שמתגלה בהכאה.

וכעת - להבין עמוק, הדוגמא השורשית והיסודית היא כשאנחנו מציירים את הנר חנוכה שאסור להניחו למעלה מעשרים אמה, כסוכה וכמבוי, כלומר, שההגדרה של אותה הארה שמתגלה ככ', היא שורש הכאה, הוא היכה על הדבר.

כל שמן שמוציאים אותו מזית, אופן הוצאתו

הכלי. זהו האוצר, כל אוצר זה בית קיבול של הדבר, זה המעמקים של האוצר, האוצר, לא שהוא מיצר את האור, אלא האור מתגלה במקום הצרות, שזה "יתרון האור מן החושך", זהו "יפתח לך ה' את אוצרו הטוב".

[הוספה מהשיעור הסמוך במה שהוזכר בהקבלה לשיעור הנ"ל, השיעור נסוב על ע"ח ש' ז"א רפ"ד מ"ב אות א']

'אוצר' א' - הוי"ה צור - ההכאה שבהוי"ה

כהמשך למה שהוזכר, זו המדרגה הנקראת אוצר, א'-צ, א-צור, כלומר, אחד מהשורשים הידועים של שם הוי"ה הוא נמצא בתוך האות א', וצורת הדבר כידוע, הא' מורכבת משלוש חלקים י' למעלה וי' למטה וו' באמצע. עלה בידינו כ"ו שהוא גימטריא שם הוי"ה, וא"כ הא' היא הבחנה של שם הוי"ה וממנה נעשה המציאות של צור, זו המדרגה בעומק, הנקראת אוצר, יש כאן לפי"ז, פנים עמוקות לאוצר, מהו אוצר הא' הוא ההוי"ה, והצור זה ההכאה שבהוי"ה וממנה נעשה מציאות של אוצר, כלומר, הארת האוצר היא הגבול של הצור, של התוקף של הדינים המכים בא שהוא שם הוי"ה, וממנו נעשה מציאות של המשכת הארה שהופך להיות מציאות של צור כמו שנתבאר.

אבל יתר על כן, בלשון פשוטה מאד, הרי כידוע יש ארבע עולמות אבי"ע, וכנגדם יש את העסמ"ב,

כנגד האצילות זה ע"ב, כנגד בריאה זהו ס"ג, כנגד יצירה זהו מ"ה, וכנגד עשיה זהו ב"ן, נוקבא, מלכות, יסודות ברורים ופשוטים.

ולפי"ז, לעניינא דידן השתא, עולם היצירה הוא כנגד מ"ה, וא"כ כשהרב אומר שיש הכאה של שם הוי"ה דמ"ה, בהדגשה שכאן כותב הרב שההכאה היא בשם הוי"ה דמ"ה, בחינת ז"א, וממנו הופך להיות מציאות של צור, זולת השם אלקים במילוי ההי"ן שעולה צור, כלומר, שורש הצור שמתגלה בשם הוי"ה דמ"ה, זהו עולם היצירה, עולם היצירה הוא כולו בנוי על

מציאות של "הן עם לבדד ישכון", מציאות של נבדלות שעם ישראל הוא כמציאות לעצמו, - זה ההארה של ההן שחל בכל קומת ההכאה כמו שנתבאר.

ההכאה הזו היא הכאה של שם הוי"ה, השורש של ההכאה היא ההבחנה של הכ' שהוזכר, לכן מקום ההדלקה עיקרו הוא עד עשרים אמה, שאסור להניחו למעלה מעשרים אמה כמו שנתבאר, ועיקר מקומו שבפתח, הוא בעשרה טפחים, שזה ההבחנה של השם הוי"ה במ"ה שהוא עשר אותיות, שם מקומו.

נמצא שכל שורש הדבר הוא באופן של הכאה שחלה בשם הוי"ה, זה שלימות ההארה של הצור.

שלימות ריבוי השמן שבנס חנוכה מכח הארת שם הוי"ה בצור

ולפי"ז, בלשון קצרה, יש לנו את הצור שמתגלה מכח שם הוי"ה, ויש לנו את הצור שמתגלה מכח שם אלקים במילוי של ההי"ן, הצור שמתגלה מכח שם אלקים במילוי של ההי"ן זה הופך להיות דינים כפשוטו, שורש הדינים, כמו שאומר הרב, זה מדרגת הצור, שזה מדרגה של דינים.

אבל הצור שמתגלה מכח הארת שם הוי"ה הוא לא צור של דינים כפשוטו, הוא נקרא צור של עמל התורה, זה מדרגת משה רבינו שהקב"ה אומר לו להיות בנקרת הצור, ושם הקב"ה מתגלה אליו, זה צור של שם הוי"ה, זה לא צור של שם אלקים במילוי ההי"ן שהופך להיות מציאות של דינים, שזה הצור התחתון, זה הצור העליון.

כאשר נאמר במשה רבינו להכות את הצור, פעם אחת נאמר לו להכות, בספר שמות, ופעם אחת נאמר לו לדבר, בספר במדבר, - הגדרת הדבר הוא, שמעיקרא שנאמר "והכית על הצור", כוונת הדבר, שזה גופא שורש הארתו שהוא מוציא את מדרגת שם הוי"ה, הוא מכה בו ומוציא את הארת הצור, זהו "והכית על

הוא ע"י שהוא מכה בזית ועל ידי כן הוא מוציא ממנו את מציאות השמן, - וכפי שחז"ל ממשילים את הדברי תורה לזית, שכך דברי תורה נקנים ע"י ההכאה שמכים את האדם, כלומר, ההארה שמתגלה ככ' היא הארה של הכאה, מכח ההכאה נעשה המציאות של הארה של כ'.

מדרגת 'קן' 'צא' ו'הן' שהארת נר חנוכה

ראשית כל בדרך רמז, מה שנאמר כאן בדברי הרב, בקצרה לעניינא דידן, הרב כותב בהתחלה שיש את הסדר 'פעמים', 'פ' פעמים ה', שאומר הרב שזה עולה בגימטריא קן, כלומר, קן זהו בחינה של בית, לאחר מכן אומר הרב, יש את החלק השלישי, ו' פעמים ו', ו' פעמים ה', ה' פעמים ה' עולה בגימטריא צא, זה ההבחנה של צא - מקום הפתח, קן - בית וצא, שמקום ההדלקה הוא מדליק את הנר על פתח ביתו מבחוץ, כלומר, ההכאה, מקום ההארה המתגלה מכח מדרגת "מעוז צור ישועתי" בבחינת צור שבדבר, הוא מתגלה בבחינת קן שמאיר במקום ההכאה שמכה ויוצא לחוץ, זה מקום הצא כמו שנתבאר, אבל מה קורה כאשר מתגלה נקודת האמצע? שכמו שאומר הרב היא ה' פעמים ה', ה' פעמים ו' בגימטריא נ"ה, שזהו ה"הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", כדברי חז"ל כידוע, מה מתגלה במדרגת נר חנוכה, איפה מתגלה בעיקר המדרגה של "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב"? - הרי כאשר מדליקים נר חנוכה בין האומות, שמה מתגלה ההיבדלות של ישראל מן האומות בהדלקה של נר חנוכה, - תמיד כשהוא מניח מזוזה בפתחו, גם זה ניכר לבחוץ, אבל זה ניכר במקצת. אבל נר חנוכה שכל הגדרתו הרי, שיאיר למרחוק לעין הרואה, שם מתגלה ה"הן עם לבדד ישכון", זה עומק ההארה שמתגלה, זה השם הוי"ה של ההכאה של הקן, שזה הבית, מקום ההדלקה זהו ה-בגימטריא צא, "על פתח ביתו מבחוץ" אור שיוצא לחוץ, וההארה הזאת יוצרת

תשובה: כל הכאה בחיצוניותה היא הכחשה, הכשה וכן ע"ז הדרך, כל הכשה זה הכחשה, שהם שורשים קרובים אהדדי, כי דרך ההכשה שהיא מכחישה את הדבר. אבל בעומק, במה שמכחישים את הדבר בחיצוניותו, מצד פנימיותו, הוא מוציא את הנקודה הפנימית הנעלמת שנמצאת בתוך הדבר. כדוגמת הזית שכאשר מכישים בו, דייקא יוצא מה שנמצא בתוך פנימיותו, מה שבשם הוי"ה יש צור בנעלמות, זה איננו נגלה, והצור הזה יוצא מהכח לפועל ע"י מציאות ההכאה כמו שנתבאר, ובהקבלה למה שהוזכר, זה נקרא "יתרון האור מן החושך", שם הוי"ה זה העצם המאיר כשלעצמו, אבל ברגע שמכים אותו זה החשכה שלו כביכול, זה הכחשה שלו, מההכחשה הזו יוצא אור חדש, זה פנימיות ההארה היוצאת.

שאלה: מה היחס של "יכה יוסי את יוסי" ביחס לנאמר.

תשובה: זהו ח"ו, מקלל השם. דייקא הוא מכה בו את עצמו, כיון שהוזכר שזה י' פעמים י', זה הגדרה של "יכה יוסי את יוסי", זה ההגדרה שהוא מכה את עצמו מיניה וביה.

נגדיר את ההגדרה בלשון קצרה מאד. בכל הכאה שנאמר כאן, נאמר כאן שתי הכאות, יש הכאה בדוגמא הראשונה י' פעמים י', י' פעמים ה', אז יש מה שהוא מכה את עצמו, ויש מה שהוא מכה את זולתו, מי שמכה את זולתו לחוד, זהו "ויאמר לרשע למה תכה רעך", מי שמכה את עצמו, ומכח כך מכה את זולתו, זה נקרא הכאה דקדושה, זה ההבחנה של "חנוך לנער עפ"י דרכו גם כי זיקין לא יסור ממנה", מכח מה שהאב עמל בתורה, "כל שמצוה ללמוד מצוה ללמד", - כיון שהוא מכה את עצמו, ולכן הוא גם מצוה ללמד, זה נקרא "חנוך לנער על פי דרכו", זה נקרא הכאה מיניה וביה, י' פעמים י', ולאחר מכן י' פעמים ה', וכן ע"ז הדרך, הכאה שבאה מהכחשת עצמו, שמכח כך הוא מאיר יותר ועל ידי כן הוא מכה את זולתו שיאיר, זה נקרא "חנוך לנער על פי דרכו", זה נקרא הכאה של מצוה, כמו שאומרת הגמ'.

הצור" כפשוטו יש צור שהוא צריך להכות אותו, - בעומק, "והכית על הצור", הוא מכה בשם הוי"ה, הוא מכה במטה - בשם הוי"ה, ובשם הוי"ה הוא מוציא את מציאות הצור - זהו "והכית על הצור", הוא מכה בשם הוי"ה, הוא מכה במטה, בשם הוי"ה, ובשם הוי"ה הוא מוציא את מציאות הצור - זהו "והכית על הצור", ומשם יש מציאות שיזו בו מים כמו שנתבאר.

זה השורש שנעשה שבתחילה היה יוצא טיפין טיפין כמו שאומרים חז"ל, ולאחר מכן נעשה מציאות של ריבוי.

ולפי"ז ברור, הנס חנוכה שנעשה שמן שהיה ראוי לדלוק יום אחד, שדלק שמונה ימים, הרי שבעה משקין שהם י"ד שח"ט ד"ם שאחד מהם הוא השמן, ושורש השבעה משקים הוא המים. השורש שנעשה ממעט שמן ריבוי, הוא משורש "והכית על הצור" שמעיקרא היו יוצאים טיפין ולאחר מכן יצא ריבוי של מים מהשורש הזה נעשה ג"כ שממעט שמן יוצא מציאות של ריבוי של שמן כמו שנתבאר, - זה "מעוז צור ישועתי", דייקא, "צור ישועתי לך נאה לשבח", מתגלה הארה של ריבוי השמן.

אבל ההארה של ריבוי השמן, הוא לא מהצור שמתגלה באלקים במילוי ההי"ן שהופך להיות מציאות של צור, אלא זה מהמשכה של שם הוי"ה שמאיר לשם אלקים, שמשם מאיר עומק הארת הצור, זה שלימות ההארה כפי שנתבאר.

כמוכן הזכרנו את הסוגיא מעט בהקבלה לשיעור הקודם ולענינא דיומא, כיון שכבר נכנסו הדברים בדברי הרב במדרגת הצור, כדרכה של תורה הדברים רחבים יותר וארוכים, אבל שלמות הארת הצור היא עומק הארת שם הוי"ה עצמו - הופך להיות מדרגה של צור.

וזה נקרא האוצר שנתבאר, אוצר זה הא' שהוא הוי"ה שהופך להיות צור, זה ההמשכה של ההוי"ה במקום הצור, זה שלימות מדרגת "יפתח לך ה' את אוצרו הטוב".

שאלה מהשומעים: מה ההסבר של ענין ההכאה?

ח"ו, ביצר הרע, ובקדושה הוא בוחר ביצר טוב, אבל בצד העליון שבדבר, הוא בוחר בצהר, - הזכרנו "יתרון האור מן החושך", אז מהצור יוצא הצהר, זהו ה"יתרון האור מן החושך", ואז הוא בוחר בהארה העליונה, אבל שהיא למעלה מדעתו, כהגדרה כוללת ממש.

שאלה: זה אמור להאיר לו שהוא יבחר בקדושה?

תשובה: בבחינת שהוא בוחר בצהר, הוא בוחר בצהרים, בצהרים אדם לא יכול להסתכל בחמה, הוא יכול להסתכל עליה כשהיא בשעת הדמדומים שלה, שהיא הופכת מגם לדם - דם לא הזכרנו, - הזכרנו את הגם שיצא ביחד עם האור מציאות של נר, - זה הגם, ולאחר מכן זה הופך להיות כבר דמדומים, - אז מהצד התחתון זה המ"ד נרות, שאז האדם באמת יכול להסתכל, זה מכח המדמה, מכח הדמדום הוא יכול להסתכל, אבל כשחמה בטהרתה, חמה בהארתה, הוא לא יכול להסתכל, כי זה בבחינת "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", - הוא לא משיג שמה, הוא בוחר רק בלא לבחור, ולהחזיר את הדבר לשורשו העליון.

שאלה: מה המדרגה של יראת שמים קשורה למהלך של "שלא נדע" שלכאו' זה עבודה אחרת

תשובה: כשיש לנו מציאות של "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, והיראת שמים היא נקודת הבחירה, במה האדם בוחר? בהגדרה פשוטה יש בו שכל והוא מעמיד נקודה של שני הצדדים, אבל יש את הבחירה העליונה שהוא בוחר לא לבחור, שהוא בוחר שהקב"ה יבחר, מצד כך, כמו שאמרת ש"תכלית הידיעה שלא נדע", מצד עצם הבחירה כפשוטו, אדרבה, יש לו שני צדדים ודעת המכרעת היא זאת שמכריעה, אבל מצד מה שהבחירה היא ב"תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", הוא בוחר שלא לבחור, והוא מחזיר את הבחירה להקב"ה מחמת שהוא איננו יודע והוא מחזיר את בחירתו להקב"ה, זה תכלית הבחירה שנאמרה, יש את הבחירה התחתונה ששם זה דעת המבדלת, דעת המכרעת, ששם זה ההבחנה של צור בהבחנה של חיתוך, ["ותקח צפורה צור"] בהבחנה של שני הצדדים, ויש את ההבחנה של צור שזה בגימטריא צהר עם הכולל, שזה הופך להיות צור, ומצד כך הוא בוחר בהארה העליונה שלמעלה, - למטה זה צור מבחינת מקום צר, או זה, או זה, בבחינת יצר הטוב ויצר הרע, והוא בוחר ביצרים. -

אוצר האותיות [אורב] אור – רב

ומצד כך זהו נקרא החשכה, כלומר, לא החשכה גמורה, ובעומק הרי אין חושך גמור בבריאה, שכיון שיש מציאות של אור בבריאה, שלעולם כל דבר כאשר הוא מסתלק הוא משאיר מציאות של "רשימו", ולכן אין החשכה גמורה בבריאה, והדוגמא הפשוטה והבהירה זהו ה"ולחושך קרא לילה", והלילה הוא לא חושך גמור, אלא יש בו מציאות של לבנה שמקבלת מן החמה ויש בה הארה, ומ"מ א"כ, הגדרת חושך אינו חושך גמור אלא התמעטות ההארה - זהו הגדרה של חושך, וכמו שהוזכר בפעמים הקודמות, שכידוע חושך הוא מלשון "לא חשכת את בנך את יחידיך ממני" מלשון של מניעה. וא"כ הגדרת חושך, שהוא מונע את מציאות האור באופן חלקי, זהו חושך.

ולפי"ז, בערכיך דידן גדר מציאות החושך היא התמעטות האור ממדרגת "תורה אור" למדרגת "נר מצוה" וזה גופא נקרא "להשכיחם תורתך" דייקא, "תורתך" הוא מדרגת "תורה אור", ו"להשכיחם" היינו חושך שהוא אותיות שכה, וא"כ ה"להשכיחם תורתך" הוא באופן של "החשיכו עיניהם של ישראל" כמו שדורשים חז"ל על יון את הפסוק של "וחושך על פני תהום", ואיך הוא אופן ההחשכה? ע"י ההתמעטות ממדרגת אור "תורה אור", חכמה, למדרגת "נר מצוה" דהיינו חלוקת האור לפרטים.

וזהו אורב, יון הם אורבים על ישראל, להמעט מהם את מדרגת התורה הזו.

מדרגת תלמוד ירושלמי ומדרגת תלמוד בבלי

ובעומק יותר, יש לנו מדרגת תורת ארץ ישראל שזהו ה"תלמוד ירושלמי", שפעמים

אורב, פעמים נכתב מלא, עם ו', ופעמים נכתב חסר ו', מלשון או-רב, אור - רב, ורב הוא מלשון "רבת את ריבם", והוא מלשון של ריבוי, מלשון "ריבים ביד מעטים". כשנעשה הנס של הנצחון, המציאות שקדמה לנס היא שהיה מציאות של רבים שבאו למלחמה, וזה הגדר של אורב, כאשר הוא אורב לזולתו, היינו שהוא בא לריב עמו, והוא מעמיד את עצמו להיות רב, מלשון של ריבוי ביחס למי שהוא בא להילחם עמו. זה אורב.

ה'אורב' דיללן - להמעט ה'אור אחד' לאור-רב

אבל יתר על כן, כמו שהוזכר, אורב הוא מלשון של אור-רב, או או-ריבוי או אור-ריבוי מלשון של הארה, ישראל הם בבחינת אור, "יאר ה' פניו אליך", ישראל אותיות של יאר שזהו ה"יאר ה' פניו אליך", וכאשר באים לריב ולהלחם עם האור שבישראל, יש בזה כמה פנים מהו האופן של המלחמה, אופן אחד של מלחמה הוא ע"י הריבוי של אותה הארה, כלומר, לא ריבוי מצד המעליותא, אלא ריבוי מצד החסרון שבדבר, מדרגת "תורה אור" זה מדרגה של אור, וכאשר באים להרכות את האור, כלומר, שבאים לחלק אותו לחלקיו, שזהו בבחינת "נר מצוה",

וזה גופא עומק המלחמה שהיוונים טמאו כל השמנים, בכדי שלא יהיה שמן להדליק בו את אור ז' הנרות שבמנורה, כלומר, המלחמה היא לצמצם את האור ממדרגה של אחד - אור, ולהשפיל את אותו אור למדרגה של נר, זהו הפירוד של האור, הפיזור של האור, הריבוי של האור הוא שנעשה מציאות של אור אחד ריבוי של הארות, זה גופא אופן אחד מאופני המלחמה,

נקרא בלשון רבותינו "גמרת ארץ ישראל", ויש לנו את תורתה של בבל, וכמו שדורשת הגמ' הרי. על מה שנאמר בקרא "במחשכים הושיבני כמתי עולם" זה תלמודה של בבל, ומכנגד כך אומרים חז"ל להדיא שתורת ארץ ישראל ה"ירושלמי" נקרא תורה של אור, היפך ה"מחשכים הושיבני כמתי עולם" של תורת בבל, תורת ארץ ישראל נקראת אור.

וא"כ ברור הדבר, במצב של "במחשכים הושיבני" שנמצאים בחושך, הרי דרך האדם להדליק נר, ביום, "שירגא בטיהרא מאי אהני ליה", ועיקר שימושו של הנר הוא בלילה, ולפי"ז, תורת בבל היא במדרגה של "נר מצוה", ומדרגת תורת ארץ ישראל היא בבחינת "אוריא דארץ ישראל מחכים" וכידוע בלשון רבותינו שאויר אותיות אור - י', שאור שהוא בבחינת י' - עשרה, זה ההארה השלימה, ובארץ ישראל מצטייר שלימות ההארה הזו ע"י ה"אוריא דארץ ישראל מחכים", ובבבל שעליה נאמר "במחשכים הושיבני כמתי עולם" זו תלמודה של בבל, ההחשכה היא שזה הופך להיות בבחינת "נר מצוה" קיום המעשה של הדבר.

ובעומק, זה נקרא בלשון חז"ל "הן הן גופי תורה" שזה קאי על "הויות דאביי ורבא" שזהו תורתה של בבל, גדר גופים כמו שמצינו בלשון הש"ס בכמה מקומות, "גופים חלוקים", כלומר, בגופים הם חלוקים מהדדי, אבל מדרגת ארץ ישראל שהיא בבחינת "אוריא דארץ ישראל מחכים", היא לא במדרגת גוף אלא במדרגה של ראש, גולגולת ומוחין.

יון-התנגדות למדרגת ראש

ולמדרגת ראש שמתגלה בארץ ישראל, מתנגדת יון, שהרי כידוע עד מאד, כל המועדים פסח שבועות וסוכות, וכן פורים מצד המאורעות שמכתם הם הוקבעו, המאורעות הללו היו בחוץ לארץ, חוץ מנס חנוכה שגלות יון היא גלות שהיתה בארץ ישראל, וא"כ הגלות

של יון, יסודה היא ביחס לגולגולת, למוחין, לתורה של ארץ ישראל, ובדרך רמז, כידוע, יון בגיטמריא גלגל [ס'ו], זהו גלגלת, שהיא הבית קיבול למציאות המוחין, שהמוחין נמצאים בתוך הגולגולת, ומכח הגולגולת שהוא הכלי קיבול, יון מורידים את מדרגת המוחין ראש למדרגת "הן הן גופי תורה", כלומר, שהדבר מצטמצם והופך להיות במדרגה של גופא כמו שהוזכר.

בדקות, כל גוף נקרא גוף מלשון הגפת דלתות, כלומר מלשון סגירה של דבר, ובחנוכה נאמר דייקא, "מדליקו על פתח ביתו מבחוץ" כלומר, הוא לא מעמיד את הפתח באופן של "הגפת דלתות" בבחינת גוף, אלא באופן של ראש, של חכמה שנאמר בו "את פתח לו", במקום הפתיחה ולא במקום הסתום, כמו שנתבאר.

ומ"מ א"כ, מדרגת "תורה אור" שהיא מדרגת ראש, מדרגת מוחין, לזה מתנגדים יון שהם בבחינת הגולגולת כמו שהוזכר, והם מגלגלים את הדבר מלעילא לתתא, ומורידים אותו למדרגת "גופא", למדרגת "במחשכים הושיבני כמתי עולם, זו תלמודה של בבל".

ובעומק, ההבנה הדקה - יש לנו תורת ארץ ישראל "תלמוד ירושלמי", ותורת בבל "תלמוד בבלי", והרי בין כל שני דברים יש כח המחברם. איפה הכח שמחבר את תלמוד בבלי ואת תלמוד ירושלמי? יש בזה כמה פנים. ונזכיר פנים אחד לסוגיא דידן השתא, הסוגיא של "מאי חנוכה" שנמצאת בפרק "במה מדליקין", היא כח הממצע בין תורת "בבלי" לתורת "ירושלמי", מצד אחד זה "נר מצוה", שזהו ה"במה מדליקין ובמה אין מדליקין", שזה הרי יסודו ותחילתו של כל הפרק, דיני הדלקת הנר, אבל כאשר נעשה הנס דחנוכה ובמקום שידלוק יום אחד, זה דלק שמונה ימים - והיינו, שנעשה ריבוי של הארות.

אור השמונה נרות דחנוכה שמשורש ה'אור אחד'

אבל עומק הגדרת הדבר מה שהוא יכול היה לדלוק יום אחד, זה מהשורש של האחד הגמור, והאור של ה'יום אחד' שהוא בכחית "תורה אור" כמו שהוזכר לעיל, שזהו בחינת האור שברא הקב"ה ביום ראשון, הוא האיר אותו במקום ההתפרטות של ההארות. וזהו ההבחנה של אורב - אור ב', "את שני המאורות הגדולים" אבל נעשה התפרטות יתר על כן, שזהו "ואת הכוכבים",

וההארה שמתגלה בנר חנוכה, שזהו הנס שמה שהיה ראוי לדלוק יום אחד, דלק שמונה, ביאור הדבר מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול, כלומר הארה של תורה אור, שזוהי ההבחנה הפנימית של ה'יום אחד', "אור אחד", ומה שהוא הוא חתום, כלומר חתום מלהתפרט לחלקיו, זהו "חתום בחותמו של כהן גדול", ונעשה נס ודלק שמונה נרות, כלומר האיר האור של הנרות, לא מהכח של הנרות כשלעצמם, שהם "נר מצוה" אלא האור שעל הנרות האיר מכח מדרגת ה"תורה אור" שהיא אחד, זה גופא ההכנעה של יון, למהלך המתבאר, כלומר, מה שמצד יון נעשה ההשפלה מתורת ארץ ישראל - מוחין שבגולגולת - לתורת בכל "גופי תורה" שהוא מקום ההתפרטות של ה"נר מצוה", כאשר נמצא ה"פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול" שאין בו את ההתפרדות - זוהי חתימתו, דבר הסתום וחתום שהוא בלתי מתפרט, מה שהוא דלק שמונה ימים, כלומר, שה"נר מצוה" מאיר ממדרגת "תורה אור", היפך ה"להשכיחם תורתך", חזר והאיר ההארה של התורה, וזה גופא ההכנעה של יון.

וזה עומק שיטת בית הלל, שכדבריהם אנחנו נוהגים למעשה, שמתחילים ביום ראשון נר אחד, עד יום השמיני שמדליקים שמונה ימים, וביום הראשון, כדברי הב"י הידועים, מדליקים כנגד כך שמצאו את הפך שמן, כלומר, שהיום

הראשון מאיר את ההארה של עצם ה"תורה אור", והשבעה ימים שאחריו, מאירים את מדרגת ה"נר מצוה" שזה שבעת נרות, זה גופא מהלך פני ההדלקה, "זה לעומת זה" בכדי להכניע את כח רוח הטומאה של היוונים, כנגד כך רוח דקדושה של אור התורה, "זה לעומת זה עשה האלקים", זהו "מאי חנוכה", שקבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה.

מדרגת נר שבת ומדרגת אבוקה שבנר הבדלה

מהלך הפוך לדברים, יש סדר של ריבוי של אור, שהוא לא ריבוי ממקום של התפרטות אלא להיפך, והדוגמא הבהירה לכך, יש לנו נר שבת ונר הבדלה, נר שבת, מעיקר הדין לכתחילה צריך שני נרות, כנגד זכור וכנגד שמור, שני נרות דייקא, ואילו במוצאי שבת יש דין להיפך, דייקא לקחת אבוקה שני נרות שמאירים באור אחד. וברור הדבר שבת היא היום השביעי בבחינת מנורה שנאמר בה "ועשית את נרותיה שבעה" שיש בה שבעה קנים, שבעה נרות, כנגד שבעת ימים, והיום השביעי מקביל למה שנאמר במנורה "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", שכל הנרות פונים לנר המערבי שהוא עיקר, ואמנם בששה ימים אין לנו דין של הדלקה, אבל בכל שבת קודש יש לנו דין של הדלקה כנגד הנר המערבי שהוא הנר העיקרי, שעליו נאמר "אל מול פני המנורה" שאליו פונים כל הנרות, זהו הדין של הדלקה בשבת, להדליק את הנר השביעי, ובבית המקדש שקדושתו גבוהה, גם כנגד ששת ימי המעשה היתה ההדלקה של ששת הנרות שבמנורה.

אבל במוצאי שבת, מוצאי שבת הוא היום השמיני, ההדלקה שמדליקים במוצאי שבת הוא השורש להדלקה של נר חנוכה, וזה ברור ופשוט, שהרי שורש ההדלקה של מוצ"ש כמו שאומרת הגמ' בפסחים שהאור [אש] שישנו בידינו הוא מאדם הראשון, שבמוצאי שבת, כיון ששקעה חמה ונעשה חושך, "מה עשה

בחינת האבוקה שהאורות מתערבבים יחד אהדדי, ומצד כך יכול להיות שהתערובת יוצר מקום של מלחמה, זהו "ערב רב", "ערב ועיר", מקום של מלחמה, אבל מצד נקודת פנימיות הדברים שזה בחינת האבוקה שהוא לשון של איבוק - מל' חיבוק, שהאורות מצטרפים יחד אהדדי ונקשרים זה בזה ומחברים יחד, ועל ידי כן נהפך האור למציאות של אור אחד גדול, זה עומק המדרגה של הדלקת נר חנוכה ולהבין עמוק, זה עומק שיטת בית שמאי שמתחילים בשמונה נרות ומסיימים בנר אחד, כלומר, מתחילים ממקום ההתפרטות, והאורות לאט לאט מתאחדים, כטבע האש שעולה מעלה. לבית הלל זה הארה מהשורש לענפים, מלמעלה למטה, ולבית שמאי זה הארה מלמטה למעלה, שהנרות הולכים ומתאחדים, עד שמגיעים למקום האחד.

הגמ' הרי, אומרת בנר חנוכה שכאשר הדליק כמה נרות באופן שהם מתערבבים יחד והם נראים כאבוקה, ההדלקה פסולה כי יש דין בנרות, שכל נר יהיה ניכר לעצמו, בעומק, לשיטת בית שמאי, זה כל מהלך הנרות, לחבר בחזרה את הנרות [בוודאי שאפשר להבין שגם לב"ש הדין הוא שזה יהיה פסול, כי זה גופא הדין לראות שזה לאט לאט מתאחד מיום ליום, כלומר במהדרין] ועכ"פ היסוד של הדברים לשיטת בית שמאי, הוא שתכלית כל ההארה של כל שמונת ימי חנוכה שהנרות הולכים ומתמעטים, "כנגד ימים היוצאים", כלומר שהאורות הולכים ומצטרפים, הולכים ומתאחדים, עד היום השמיני ששמה מתגלה שלימות האבוקה, שכל האור מאיר בבת אחת, זהו עומק נקודת האחדות.

ובעומק, לשיטת בית שמאי מה שמצאו פך שמן אחד שראוי לדלוק יום אחד, ומה שביום האחרון מדליקים נר אחד, הרי שתפיסת ההארה היא כלל, פרט, כלל, זה שלימות נקודת ההארה, ובעומק העצום, האחדות של בית שמאי ובית הלל בבת אחת, זוהי שלימות ההארה.

אדם הראשון לקח שני אבנים וחיכך זה בזה ומשם יצא האור לעולם, ועל זה אומרת הגמ' שמשם מקור האור שיש בדינו. כלומר, האור שיש בדינו הוא בא מכח שחשך לו לאדם הראשון, שלכן הוא לקח שני אבנים והקישם זה בזה, והרי שזה אור שבא מתוך החושך.

זה ההגדרה של נס חנוכה, היוונים בקשו "להשכיחם תורתך", "וחושך על פני תהום" זה יון שהחשיכה עיניהם של ישראל, כמו אומרים חז"ל, ונעשה מחושך זה אור של הדלקה, זהו השמונה ימים מכח המוצאי שבת שהוא ביום השמיני, ולכן בהבחנה מסוימת, זמן ההדלקה הוא בצאת הכוכבים, כלומר הזמן המקביל לצאת השבת קודש אצל אדם הראשון שאז חשך העולם בעדו, שאז נעשה אצלו זמן ההדלקה, כאן מונח שורש עומק ההדלקה של נר חנוכה כמו שנתבאר.

אבל בהדלקה של מוצאי שבת, דייקא, לא נאמר בה להדליק נרות נפרדים, אלא אדרבה, יש בה דין של אבוקה, הגדרת אבוקה מהצד החיצון שלה, זה מלשון "ויאבק איש עמו" שהנרות בבחינת "מיאבק אהדדי", אבל הפנימיות של האבוקה, זהו איבוק מלשון חיבוק, כמו שאומר הרמב"ן שבלשון הקודש האותיות מתחלפות אהדדי, וכדרשת הגמ' בחולין לגבי "ויאבק איש עמו עד עלות השחר", "ויאבק" "ויחבק", והרי ששם הושרש השורש שהנרות מתחברים יחד אהדדי, ומצד כך "ויאבק" הוא מלשון אב, שהוא מלשון ההתחלה, שהוא א' ב', הב' שהוא שנים יונק מן הא' האחד ומכח כך השנים חוזרים לאחד.

פנימיות מדרגת אבוקה מל' חיבוק - צרוף האורות לאור אחד

ולפי"ז, לעניינא דידן במדרגת האורב כמו שהוזכר שזהו אור - ב', כלומר שני האורות הללו מצטרפים יחד אהדדי, ישנה הבחנה של אורב בא' שהוא מקביל לעורב בע', שהוא מלשון ערב, בבחינת "ויהי ערב ויהי בוקר", שערב נקרא ערב מלשון של תערובת שזה

עצמו הוא השורש לחנוכה כידוע, חג הסוכות שמונה ימים כחנוכה ושם יש גם דין של סוכה בבחינת מקום הדירור, שהסוכה זהו ביתו בסוכות, וכמו כן יש דין של "נר איש וביתו בנר חנוכה, ועוד דברים שהם מקבילים אהדדי ולכן שם בנר חנוכה יש בו קדושה, ומ"מ בנר חנוכה, שיש קדושה בעצם הנרות עצמם, אבל כ"ז רק בנרות של המצוה, אבל בנר שמדליקים להשתמש לאורו שאין בו את אותה קדושה, ונמצא שהוא פחות ממדרגת שאר הנרות.

אור ה'שמש' - שלימות הארת ה'אחד' שבנר חנוכה

אבל האופן שביארו רבותינו, שאורו של השמש הוא אור גדול יותר, ולכן הוא בוקע אפילו את מקום החומר ומותר להשתמש לאורו.

והשורש של השמש, בצד התחתון זה הנחש שעליו נאמר "חבל על שמש גדול שאבד מן העולם" כלשון הגמרא בסנהדרין, ומהצד העליון הוא מההבחנה של השמש, אבל לא שמש חמה במדרגה שהיא נמצאת השתא, בתוך נרתיקה, אלא מעין מה שאומרת הגמ' בנדריים ועוד, שלעתיד לבוא עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה, ב"שמש" מתגלה האור הגנוז של ה"עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", ושם נאמר "צדיקים מתעדנין בה, מתרפאין בה" וזוהי שלימות ההארה שמתגלה בנר חנוכה.

ובהבחנה דקה יותר, בשאר הנרות יש התפרטות ואחדות, מאחד לשמונה לב"ה, ומשמונה לאחד לב"ש, אבל יש בחינה של אחד, והתפרטות, בכדי שיאותו לאורו, מדליקים נר אחד שמש.

ובאמת זה שאלה גם בהלכה, שלכא' אם עומדים למשל ביום השמיני שיש שמונה נרות, ויש נר אחד שהוא הנר התשיעי, שלמעשה כאשר האדם משתמש לאור השמש, לכא' הארת השמש בטילה בשאר האורות כולם,

וא"כ, לבית הלל ההארה היא מאחד לריבוי, מה"תורה אור" לריבוי של ה"נר מצוה", אבל לא באופן של "להשכיחם תורתך" אלא באופן ששורש ההארה דתורה מאירה בענפים.

לבית שמאי המהלך הוא הפוך, להעצים את ההתפרטות ע"י אחדותם עד שמאחדים את הכל שזה עומק ההדלקה של "נר אחד".

ושלימות ההארה הזו, כאשר היא מצטרפת גם יחד, זוהי שלימות ההארה של מדרגת נר חנוכה.

האור של נר ה'שמש'

וביתר חידוד, הרי כמו שאומרת הגמ' בשבת, שבאופן שההדלקה היא בבית, לצורך השתמשות באור יש דין להדליק - נר אחר שיאותו לאורו, על מנת שלא ישתמש בנר חנוכה כיון ש"אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד", וכידוע, על שם כן נקרא הנר הזה "שמש" מלשון שימוש, כי בשאר הנרות אסור להשתמש בהם, ואותו מדליקים לצורך שיוכלו להשתמש בו, על שם כן הוא נקרא "שמש".

וידוע עד מאד מדברי רבותינו, שאמנם בפנים הפשוטות, השמש הוא הנר הפשוט יותר משאר הנרות, כי בו אין את הקדושה שנאמר בנרות חנוכה "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם", כי הרי בנר הזה מותר להשתמש בו וממילא אין לו גדר של קודש, בדקות, יש הרי דין של תשמישי קדושה ויש דין של תשמישי מצוה, שבתשמישי מצוה חפצא דמצוה אין בהם דין של קדושה שטעונונים גניזה, ובתפילין ומזוזות מה שצריכים גניזה הוא מכח קדושת הפרשיות שכתובים בהם ולא מכח המצוה, ובזה שונה נר חנוכה שיש בו קדושה אף שהוא רק מצוה, ואמנם יש עוד דבר שנאמר בו קדושה בעצם המצוה, במצוות סוכה ששם נאמר כדברי הגמ' בסוכה ששם שמים שורה על הסוכה ולכן יש קדושה בסוכה עצמה, ובעומק, חג הסוכות

כנגד אברהם, כנגד יעקב, שייך שיהיה גלות בחוץ לארץ, כי הם היו בחוץ לארץ, משא"כ אצל יצחק אבינו, וכח היניקה של יון מיצחק ברור "להשכיחם תורתך", "החשיכו עיניהם של ישראל", זה מכח מה שנאמר ביצחק "ותכהין עיניו מראות", וככל סדר הדברים שנאמר לאחר מכן שיצחק לא ראה, כלומר, שורש הדבר הוא במי שהיה להדיא "סגי נהור" שזה מתגלה ביצחק [אף שהיה גם שורש של "כסות עינים" באברהם, וכן "ועיני ישראל כבדו מזוקן" ביעקב] שם מושרש השורש של יניקת יון במדרגת ארץ ישראל, כי יצחק אינו יוצא מארץ ישראל, ולכן גלות יון היא גלות בתוך ארץ ישראל, מהות הגלות היא חושך מכח שחשכו עיניו של יצחק, והכח הזה הוא כח יניקתם ליצור מציאות של גלות בתוך ארץ ישראל.

ומצד כך האורב שהוא אור - רב, הריבוי של אור מתגלה אצל יצחק שהוא נקרא "סגי נהור", שכמו שהוזכר בפעמים הקודמות, כפשוטו "סגי נהור" זה לשון של הפוך, אבל בעומק הוא כפשוטו, שיש לו ריבוי של הארה, והשורש של זה הוא מה שמצינו בחז"ל, שאחד מהטעמים שיצחק נהיה "סגי נהור" [יש בחז"ל כמה וכמה טעמים] בגלל שהוא הסתכל בדבר שלמעלה מהשגתו, שלכן הוא נעשה "סגי נהור", כעין מה שמצינו "אסור להסתכל בקשת", "אסור להסתכל בכהנים בשעה שמברכים", וכן הפגם שהיה בהר סיני "ויחזו את האלקים", שאסור להסתכל בשכינה, וא"כ, השורש של "סגי נהור" הוא הסתכלות בדבר שלמעלה ממדרגתו.

ולהבין ברור, נר חנוכה לפי"ז, שנאמר בו "אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד", החידוש הוא לא שאסור להשתמש בהם, החידוש הוא שאפשר לראותם, ולא הופכים להיות "סגי נהור" מכח ההסתכלות בנר חנוכה, כי עד כמה ש"אסור להשתמש בהם", כלומר, שנרות חנוכה הם אור שמופקע מהאי עלמא, ודבר שמופקע מהאי עלמא, היה צריך להפוך את האדם להיות "סגי נהור", מציאות

ונמצא שהוא משתמש באור של הנרות, אם זה רק סברא להיכר, תינח, אבל זה לא סברא להיכר, זה סברא של "אסור להשתמש לאורה", ואם כן, מה מועיל שיש כאן נר אחד שהוא שמש.

אבל בעומק, [לא בגדרי ההלכה, אבל בעומק הדברים], האור של השמש הוא האור הגדול יותר מכל שאר האורות כולם, שזה בבחינת ה"עתידי הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה", ובו מונח שלימות ההארה של האחד שמתגלה בנר חנוכה.

ובדקות יותר, יש מחלוקת בית שמאי ובית הלל כמה מדליקים כל יום, אבל כולי עלמא מודו בשמש שסגי בנר אחד, כאן מקום האחדות שמאחד את הכל, ובלשון אחרת והיינו הך, בכל יום יש התפרטות אחרת של נר, אבל השמש הוא תמיד אחד - זהו האחד שמחבר את כולם.

ובעומק, לב"ש מדליקים ל"ו נרות, משמונה לאחד, ולב"ה מדליקים ל"ו נרות, מאחד לשמונה. כפשוטו, אלו הם שני מהלכים, ובלשון פשוטה, באבות הקדושים יש חילוק בין אברהם ויעקב ליצחק לענין ארץ ישראל, אברהם אבינו לא נולד בארץ, בא לארץ, יצא מן הארץ וחזר לארץ. יעקב אבינו נולד בארץ, יצא מן הארץ וחזר לארץ, ושוב יצא מן הארץ ומת בחוץ לארץ. יצחק אבינו הוא עולה תמימה, לו נאמר "גור בארץ הזאת", הוא איננו יוצא ממדרגת ארץ ישראל, כולו נמצא במדרגת ארץ ישראל.

מדרגת סגי נהור דיצחק שכנגד מדרגת אורב דיון

ופשוט וברור הדבר, שגלות יון שהיתה בארץ ישראל היא הגלות שהיא כנגד יצחק, כלומר, כנגד מדרגתו של יצחק, שכל הווייתו היא שהוא אינו יוצא מן הארץ, גלות שהיא מקבילה אליו, לא יכול להיות שהיא תהיה בחוץ לארץ, כי זהו כל הווייתה.

גר, בצד הנפול כל גר זה מי שנמצא במקום לא לו, כאשר היוונים היו בארץ ישראל, הם לא הוציאו את עם ישראל מארץ ישראל, אלא הם הפכו אותם לגרים בתוך ארץ ישראל, וזהו כמו שאמר אברהם אבינו "גר ותושב אנכי עמכם", אלא ששם זה נאמר קודם ירושת הארץ וההחזקה בה בפועל, כמו שאמרו רועי אברהם לרועי לוט.

אבל בעומק יותר, לעניינא דידן, בקצרה, כח הגר שמתגלה בהארה של נר חנוכה, מתגלה שלימות ההארה של אורו של משיח שהוא מתייחס לגרים, מתגלה שלימות ההארה של כח הגרים שהם מתווספים על בני ישראל, זה כח ההארה של נר חנוכה, מכח הארת נר חנוכה מתגלה ריבוי של תוספת כמו שהגרים הם תוספת על כלל ישראל, מצד הקלקול, הם "קשים גרים לישראל כספחת", אבל מצד התיקון, שורש הארתו של משיח, מאיר ההארה של הגרים שנעשה ריבוי של הארה של תוספת הגרים.

כל הארת חנוכה, כשזה מצטייר בקומת נפש זה נקרא גרים.

כשזה מצטייר במדרגה של זמן, זה נקרא ימי חנוכה - הארת משיח.

כשזה מתגלה במדרגה של עולם "איסתכל באורייתא וברא עלמא", זה "תורה חדשה מאתי תצא".

ה"פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", כמו שהוזכר לעיל, הוא מעין מקום הארון שאינו מן המידה, ולכן לא יכלו למצוא את אותו פך, כי זה מקום חדש, בקלקול זה "נעץ גבריאל קנה שבים" שמשם איטליא של יון, מקום חדש דקלקול, אבל כשזה מתגלה מצד התיקון, זוהי שלימות ההארה של נר חנוכה במדרגה של גר, נעשה תוספת של הארה, ריבוי של הארה, והריבוי הזה "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", לא "שני אבנים שחייכם זה בזה שמשם יצא אור לעולם" שמצד הקלקול, אלא "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", שלימות ההארה של מדרגת נר חנוכה, זהו "נר

של חושך, זה גופא קליפת יון ש"החשיכה את עיניהם של ישראל", כלומר האורב - אור - רב, הריבוי של אור בצד העליון, יוצר מציאות של החשכה, כמו שכבר הוזכר לעיל בהרחבה, וכאשר נתקן המהלך על ידי יצחק, שקליפה של ה"כסות עינים" שהיה ביצחק נתקנת, זהו מה שגברו בית חשמונאי ונצחום, ולכן אפשר להסתכל בדבר שא"א להשתמש בו, כאן מונח עומק ההארה של התיקון שמתגלה בנר חנוכה. זה האורב בגימטריא יצחק שאפשר להסתכל בריבוי של האור, כלומר האורב, מעמיד ריבוי של אור שיוצר החשכה, זה ה"סגי נהור" מצד הקלקול, וכאשר נעשה כח התיקון, הוא הופך להיות במדרגה שאפשר להסתכל באור שלמעלה מהשגתו.

'לראותם בלבד' דנ"ח - 'יש לך עסק בנסתרות'

אם תמיד נאמר "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן, אין לך עסק בנסתרות", אבל כש"מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול", אם הוא "חתום בחותמו של כה"ג ומצאו אותו, א"כ "יש לך עסק בנסתרות", זה מה שמתגלה ב"לראותם בלבד", שבהארה של נר חנוכה אין בו "הציץ ונפגע" אלא דייקא "לראותם", כל השנה כולה נאמר "ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, שאסור להסתכל בפתח חבירו מדין עין רעה, כמו שאומרת הגמ' בב"ב, אבל בחנוכה מותר להסתכל בפתח חבירו, ומצוה להסתכל בפתח חבירו, אפשר לראות דבר שמי רואה אותו תמיד הוא הופך להיות "שתום העין", כמו שנאמר על בלעם, שבחנוכה יש הארה לראות יותר גבוה. זה א"כ האופן הראשון של האורב גימטריא יצחק כמו שהוזכר.

גר בגימטריא ארב - הארת משיח שבימי חנוכה

האופן הנוסף של ארב בלא ו' הוא בגימטריא

שירודים כאן לתת "ירדו הכלים" מקום המיתה שלהם, נבנה עולם חדש של ניצוצות, כמה ניצוצות יש שמה? ש"ך ופ"ר, שזה הגימטריא של שש מאות, כמו שהוזכר, אבל העומק שבדבר, מהי המציאות של אותה הארה, זה קומה לעצמה של הארה.

הקומה הזו היא נקראת "נר מצוה" כמו שחידדנו, רפ"ח ניצוצין, זה מדרגה של "נר מצוה".

מי שנמצא במדרגת אור, זה בלשון חז"ל יש מי שזיווגו בא אצלו ויש מי שהולך אצל זיווגו, ובלשון אחרת מסבירים רבותינו, שהגרים שמתגיירים הם בבחינת "מי שזיווגו בא אצלו" חלקי נפשו חוזרים ומתקבצים אליו, מעין מה שנאמר אצל נח "שנים שנים באו אל התיבה" מאליהם באו, שהענפים חוזרים אליו, מי שנמצא במדרגת האור, הניצוצות חוזרים ומתאחדים באור ומעלים את הכלים אליו, זה בחינת "זיווגו בא אצלו" שהוא בחינת כלי, שאשה נקראת כלי, "אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי", ומי שלא במדרגה של אור, הוא יורד לתתא זה נקרא הולך אצל זיווגו, מדרגת יעקב מדין העקב שבו, "הולך אצל זיווגו" מדין ה"ישראל" שבו, זה "זיווגו בא אצלו", לכן הם חזרו איתו לארץ ישראל, ששם הוא נקרא ישראל.

"נר מצוה ותורה אור", זה מהלך פני הדברים שהוזכר, במדרגת התורה זה אור, במדרגת הנר מצוה, זה מדרגה של רפ"ח ניצוצין, מי ששורשו באצילות עיקר העבודה שלו באורות, מי ששורשו בבי"ע עיקר השורש של העבודה שלו היא בניצוצין, ויש את הנשמות שמחברים את שניהם, וזה כהבחנה גם בצורת התלמוד תורה, האם התלמוד תורה הוא באופן של "אורה מישר" שזה אור או שהתורה בנויה על אופן של קושיות וסתירות, ותשובות, קושיות וסתירות זה בבחינת "חיכך שני אבנים ומשם יצא אורה לעולם", זו ההבחנה של צורת תורה שהיא בנויה על ניצוצות, כי היא בנויה על הקשה של שני דברים, משא"כ מדרגת הזהר שזה בחינת אור בעצם, זה הארה עצמית, לא מכח שאלה - סתירה, הקשה של שני דברים.

ולפי"ז, מה ששאלתם מה העבודה בעיקר, מי שחלקו באצילות אצלו לימוד הסוד שהוא בחינת הזוהר, זה עצמות ההארה, ומי שנמצא למטה, "הן הן גופי תורה" זה ההבחנה של "שני כתובים המכחישים זה את זה" ואז מגיע מציאות שכל הכחשה היא הבחנה של הסתירה שיוצרת מציאות של ניצוצות.

איש וביתו" להאיר את ה"אבן מאסו הבונים" שבאבנים שבבית, "היתה לראש פנה" - "נר איש וביתו".

[הוספה מהעמוד הסמוך במה שהוזכר בהקבלה לשיעור הנ"ל, השיעור נסוב על ע"ח ריש ש' רפ"ח ניצוצין]

האור שיש בידינו מדרגת נר - מדרגת ניצוצות

בהקבלה למה שהוזכר קודם לכן, מה שהזכרנו מהגמ' בפסחים שאור שיש בידינו השתא הוא מכח שאדם הראשון לקח שתי אבנים וחיככם זה בזה ומהם יצא אור לעולם. ההבדל בין אור עצמי לאור יוצא משני אבנים? אור עצמי הוא אור, אור שיוצא משני אבנים הוא באופן של ניצוץ, והניצוץ מתלהט ונעשה ממנו מציאות של הארה, זה נקרא מדרגת נר, ונחדד את ההגדרה, יש מדרגת אור ויש מדרגת ניצוצות, ובהקבלה לכך, יש מדרגה של אור, ומדרגה של נר, אור הוא אור, רפ"ח ניצוצין זה מדרגה של נר. טבע הנר הרי, שהוא מוציא פעמים רבות ניצוצות, שאלו הם חלק מהשמיים שלא מדליקים בהם מחמת הניצוצות שיוצאים בהדלקתם, וכהגדרה כוללת, נר נעשה מכח ניצוץ, זה נר של מוצאי שבת, וזה האור. שיש בידינו השתא בעולם, כלומר שהאור שיש בידינו השתא הוא במדרגת ניצוצות - במדרגת נר. נר מדליקים בלילה, במקום החשוך, "במחשכים הושיבני כמתי עולם", "כמתי עולם" זהו המקום של החושך, שם מדליקים נר, כלומר, מדרגת הניצוצות, שזה שער רפ"ח ניצוצין. הגדרתו הוא מציאות של הארה בבחינת נר, שהיא איננה האור העצמי. זה נקרא מדרגת רפ"ח ניצוצין, בלשון אחרת והיינו הך, אנחנו מחדדים את הדברים, כידוע מאד יש שני מהלכים שרשיים הרי, בדברי הרב, מה הם שורשי הדינים, מהלך אחד הנקרא ש"ך דינים והמהלך השני הנקרא רפ"ח דינים, וזה סתירה עצומה בדברי הרב כמו שר' חיים ויטאל בעצמו כבר העמיד, מה הדוכרא ומה הנוקבא, אבל בהגדרה כוללת, יש ש"ך דינים ויש רפ"ח ניצוצין, וכמו שכבר הוזכר, מהלך אחד של רפ"ח שורשו הוא רק ר"פ, כלומר גימטריא של אותיות מנצפ"ך והח" זה תוספת. [גם בש"ך יש אופן שזה ש"ך ויש אופן של ש"כ" עם ה' גבורות הכוללים] ומ"מ מצד כך זה פ"ר וש"ך, כמו שנמצא כסדר בדברי הרב. ושורש הפ"ר וש"ך, פ"ר וש"ך עולים שש מאות, כלומר מציאות שלימות ההארה שמתראה בפועל של שלימות הדבר, זה מאיר קומה שלימה של כל ו"ק תחתון, זו הארה שנקראת ש"ך ופ"ר, מדגישים עוד פעם, בירידה מעולם עליון לעולם תחתון, התחתון נקרא ו"ק ביחס לקודם אליו שנקרא ג"ר, ונמצא שירידת הניצוצות

אוצר האותיות [אך] אור וכלי

מלשון כלות אבל משמעותו היא שעד כאן הוא מתפשט ומכאן ואילך נפסק התפשטותו, אבל במהלך השלישי מציאות של כלי הוא מלשון כלות כלומר שחוזר הדבר בחזרה לשורשו.

ד. למעלה מכך מדרגת הכלי היא בבחינת כלי שלמעלה מהאור, בבחינת 'כופה עליו את הכלי', הוא כלי מלשון של כללות כי הוא כללות הדבר למעלה משורש מציאות האור. זה בקצרה ממש ארבעה המדרגות של הכלים.

כח ההמשכה מה'אך שמח' דחג הסוכות ובערכין לעניינם של הימים האלה ימי חודש כסליו, - האור מתפשט והכלי מגביל אותו ומצמצם אותו ומעלה אותו בחזרה לשורשו, שורש האור שמתגלה בחודש כסליו זה הדלקת הנר, "נר מצוה ותורה אור", ופשוט וברור הדבר, נאמר לשון של אך ביחס לחג הסוכות "והיית אך שמח" ועיקר השמחה שמתגלה בחג הסוכות היא בשמחת בית השואבה כמו שאומרת המשנה "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", יש מדרגה של "שמחו צדיקים בה", "ושמחתם לפני ה'" שמחה במקום בית המקדש עצמו, ויש את ההתפשטות של השמחה שהיא מתפשטת ממקום ביהמ"ק, וההדלקה של תוך המקדש בבחינת מנורה מתפשטת לירושלים כמו שאומרים חז"ל שאשה היתה בוררת חיטים לאור הנר של בית השואבה, ויתר על כן האור מתפשט אף מחוץ לירושלים.

זה שורש ההארה של "והיית אך שמח", - זה ה'שמחה יתירה' שהיתה בשמחת בית השואבה, זה מדרגת ה'אך', אור - כלי שמתפשט ויוצא לחוץ, והאופן של השמחה

אור - התפשטות, כלי - הגבלה

אך "כל אכין שבתורה מיעוטין הן", כמו שמבו' בש"ס, וגדר הדברים, אך ראשי תיבות אור כלי, מצד מציאות האור הוא כולו התפשטות, והדוגמא השורשית והבהירה לכך זהו לשון חז"ל בגמ' הידועה בחגיגה, לגבי האור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, - הגמ' אומרת שהאור הזה היה הולך ומתפשט עד שגער ואמר לעולמו די, - הגמ' אומרת את זה על העולם אבל זה נעשה מכח האור שמתפשט, ואז גער בעולמו ואמר לעולמו די.

ד' מדרגות הכלים

וא"כ טבע האור ביסודו ובמהותו הוא מציאות של התפשטות, זהו אור, ומה מצמצם את האור ומגביל אותו - זהו הכח הנקרא כלי. ובדקות, יש כמה וכמה סוגי כלים.

א. כלי תחתון הוא כלי שהוא בית קיבול, הוא מקבל אל תוכו את השפע, הוא מקבל אל תוכו את המים, ובשורש יותר הוא מקבל אל תוכו את מציאות האור, זה המציאות של כלי תחתון.

ב. למעלה מכך כמו שהוזכר, מציאות הכלי היא מגבילה ומצמצמת את מציאות האור, ועל ידי כן נעשה חסרון כביכול בהתפשטות של האור, ובדרך רמז, אור - כלי עם הכולל בגימטריא חסר, כלומר שהוא מחסר את הדבר, זהו כלי שהוא בבחינת 'אכין מיעוטין הן', הוא ממעט ומחסר את מציאות האור, הוא מחסר את התפשטותו.

ג. יתר על כן מדרגת כלי נקראת כלי מלשון כלות הנפש לאלקים, שמשמעותו שהיא חוזרת לשורשה, - במהלך השני זה גם נקרא כלי

כלי מלשון 'כלות הנפש לאלקים' שהוא עולה בחזרה לשורשו, - זה עומק הנס שנעשה בפך השמן, שהרי הוא היה ראוי לדלוק יום אחד ודלק שמונה ימים, ובמהלך הזה הנס הוא לא בעצם הריבוי של השמן אלא בזה שהוא דולק שמונה ימים, - וזה הנקודה הבהירה של דליקתו שהרי כל אש עולה מתתא לעילא, וכאשר היא עולה מתתא לעילא היא מכלה את הדבר שממנו היא דולקת, זהו גידרו וטבעו של אש.

ונמצא שכאשר נעשה הנס של פך השמן שהיה ראוי לדלוק יום אחד והוא דלק שמונה ימים, בערכין שנאמר השתא גדר הנס הוא כך, - שכת ה'כלות' שחוזר בחזרה לשורשו נתגלה, זה גופא העומק של כח הנס, הנס הוא שכת ה'כלות' בחזרה לשורש הולך ומתגלה ביתר תוקף וביתר עוז, הוא היה צריך להיפסק ממילא כי כבר אין יותר מציאות של המשכה מתתא לעילא, שיהא חזרת הדבר לשורשו, אבל כאשר נעשה המציאות שבמקום לדלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים הרי שהרחבה נעשית בתנועת האש מתתא לעילא בכלות לשורשו, שם נעשה המציאות של ההרחבה כמו שהוזכר.

שורש הארת פורים שמכח המדרגה הרביעית שבכלי

יתר על כן זה מה שמתגלה במדרגת חג הפורים, ה'נהפוך הוא' שבחג הפורים כמו שהוזכר הרבה, שורש המילה הפך היא פ' וכ בבחינת כף, שכף היא מציאות של כלי, שזה צורת הכלי שמתגלה באדם במציאות כף ידו של האדם ששם הוא מקום הבית קיבול - כלי שמתגלה באדם, וכאשר נאמר 'ונהפוך הוא' כלומר שנתהפך מציאות הכלי שבמקום שהכלי יהיה כלי לתתא הוא הופך להיות כלי לעילא.

והרי כל ימי הפורים באו על כך שבמתן תורה הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית שמצד כך יש 'מודעא רבה לאורייתא', וכאשר נעשה

היתה ע"י שהיו זורקים אבוקות כמו שאומרת הגמ' בפרק החליל בסוכה, כלומר שהשמחה היתה באורות ובכלים שמתגלים יחד אהדדי, זוהי מציאות השמחה שמתגלה בחג הסוכות בשמחת בית השואבה.

והאור של מציאות ה'אך' הזה ממשיך לכל ימות החורף, הוא ממשיך לחנוכה והוא ממשיך לפורים, שהם המועדים דרבנן שנמשכים מ'והיית אך שמח', מהאור - כלי זה נמשך לחנוכה ולפורים.

ג' גדרי נס דחנוכה בהקבלה לג' מדרגות הכלים

וראשית בלשון קצרה, כפשוטו 'נר מצוה' היינו שמתגלה מציאות של אור וכלי, שנמצא לו לאור בית קיבול שהוא יכול לחול בתוכה - וזה עומק הנס ששמן שהיה ראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, כלומר שנעשה גילוי של תכונת האור בכלי, שהרי שהוזכר מציאות טבע האור שהוא מתפשט, ומציאות טבע הכלי שהוא כלי קיבול - גבול, וכאשר נעשה נס שנר שהיה ראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, - ובדקות זה לפי המהלך שנתרבה השמן עצמו - כלומר שנעשה בו בחינה של שמנוניות שעניינה התרחבות וזה גדר נס פך השמן, ההרחבה של השמנוניות שזה הרחבה של בחינת הכלי עצמו.

זהו גופא עומק כח החידוש שמתגלה בנס של חנוכה שנעשה גילוי האור במציאות הכלי, שגילוי טבע האור המתפשט חל בשמן עצמו שנעשה בו מציאות של הרחבה כמו שהוזכר.

אבל יתר על כן כמו שהוזכר בדקות, המדרגה השניה של מציאות הכלי הוא מלשון של 'כלות' מצד כך שהדבר מסתיים, - כמו שחודד השתא, נתחדש כלי חדש ונתחדש שה'כלות של הכלי איננו מגביל את מציאות האור אלא דייקא האור שולט על מציאות הכלי ונעשה הרחבה של מציאות הכלי.

ובהבחנה השלישית שהוזכר שכלי נקרא

ימים, מתגלה שתכונת האור חלה בכלי ומה שהכלי מצד עצמו הוא כלי חשוך הופך עכשיו להיות במציאות הכלי גילוי של תפיסת ריבוי של מציאות האור שמתגלה גם במציאותו של כלי, זהו גדר שורש הנס, כלומר שמה שיש מציאות של חושך בכלי מכח הנס מתגלה בו מציאות של אור, ומה שיש חושך במציאות הזמן שזהו הזמן של שקיעת החמה שבערכין של זמן זהו הזמן שמתגלה בו מציאות של חושך, - ומצות נר חנוכה היא להדליק אותו "משתשקע החמה", מה שבמדרגת הכלי, הוא עצמו חשוך ומאיר בו האור, בהקבלה לכך זה מתגלה במדרגת הזמן של 'משתשקע החמה', שכאשר מאירים את האור בבחינת "נר מצוה" להדליק את האור משתשקע החמה, כלומר שמגלים את תכונת מציאות האור שחל גם במציאות החושך.

גדר ההדלקה - המשכת הארת היום

ובהגדרה מדוקדקת יותר, יש מציאות של אור היום ויש את הזמן של 'תשקע החמה', כאשר החמה שוקעת היא מגבילה ומצמצמת את מציאות האור, ולפי"ז כאשר נאמר במצות נר חנוכה להדליק נר חנוכה משתשקע החמה, - ברור לכל בר דעת שאין כוונת הדבר שמדליקים אור חדש משתשקע החמה, לא זה גדר ההדלקה, אלא גדר ההדלקה עניינו להמשיך את הארת היום בלילה זהו הגדר של מצות נר חנוכה.

במנורה שבבית המקדש מצות הדלקתה היתה מערב עד ערב, כלומר היא מתחילה בערב והיא מסתיימת במציאות הערב, זה מהלך אחד של הדלקה שהיה בבית המקדש שמתגלה במנורה, אבל האור שמתגלה בימי החנוכה שמדליקים משתשקע החמה זה לא מקביל לגמרי למדרגת המנורה אלא יש בו גם בחינה הפוכה, ממשיכים את מציאות הארת היום גם לאחר הזמן ששוקעת החמה ומסתלקת ההארה של היום, שכאשר מדליקים את אותו אור ממשיכים את אותו אור שהיה

כח הנס בחג הפורים, ה'כפה עליהם' חוזר ומתגלה מכח ה'ונהפוך הוא' דפורים אלא שהוא באופן של 'מאהבת הנס' שזה גורם את הקבלה מרצון, אבל אותו מהלך של 'כפה עליהם' מתגלה במציאות ימי הפורים, וע"י כן מתגלה שתוקף כח הכלי הוא נמצא למעלה ממציאותו של האור, זה כח הכללות שמתגלה בימי הפורים באופן של "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" ועומק הכללות הזו היא מצד בחינת הכלי מלשון כללות שהוא למעלה ממציאות האור, זה שורש ההארה של ימי הפורים במדרגה הרביעית של מדרגת הכלי כמו שחודד.

עד כאן א"כ סידרנו בקצרה ממש את ארבעת מדרגות הכלים, את ג' המדרגות המתגלים בימי החנוכה ואת המדרגה הרביעית שמתגלה בימי הפורים וכמו שהוזכר ששורש ההארה הזו היא בחג הסוכות שנאמר בו "והיית אך שמח" שיסודו בשמחת בית השואבה, שם שורש מציאות השמחה של האורות והכלים כמו שנתחדד.

אבל יתר על כן - נפתח בסיעד"ש יותר את הדברים, - מציאות האור ומציאות הכלי זהו הגדר של האך כפי שהוזכר, האור מאיר, והכלי מצד טבע עצמו נעשה בו החשכה שהיפך האור יש בו מציאות של חושך.

מצד סדר הדברים הפשוט של אור וכלי, האור הוא אור והכלי הוא מציאות חשוכה, - הוא כח החושך שנמצא במציאותו של אור.

הגילוי שבנס שתכונת האור חל במציאות החושך

כאשר נעשה הנס בפך השמן כמו שהוזכר שזה בבחינת אך - אור וכלי, ותכונת האור היא זו שהתגלתה בכלי, - בערכין של מה שנאמר השתא, כיון שנתבאר שתכונת הכלי היא מציאות של חושך, הרי שכאשר האור שולט על הכלי, מלבד כך שהוא מרחיב את גבולות הכלי - שזה הנס שהוא דלק שמונה

הבהירה שהיה בסנה, "הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל", שאין לו מציאות שהוא מתכלה, - שזהו "איננו אוכל" אופל מלשון אופל ומלשון כלי, שטבע הכלי - הדבר הנוצר - להתכלות בשעה שמאיר בו מציאות האור, ואם מעין אותו הארה מאירה בנס של פך השמן, א"כ היה צריך להיות שהאור ידלק לעולם כי הכלי לעולם נכלל במציאות האור וא"כ אין לו מציאות של כילוי, אבל כאן מתגלה נקודת החידוש שבדבר שאחרי שמונה ימים כבר ההארה הזו פוסקת ועל ידי כן חוזר הדבר לסדרו של עולם, לטבעו של עולם ומכח כך פוסק ההארה של פך שמן להאיר.

נמצא שעומק נקודת החידוש הוא לא רק מציאות הדבר שתחילתו האיר והנס נעשה שההארה המשיכה לשמונה ימים, אלא החידוש הוא בעצם שהאור נפסק אחרי שמונה ימים זה גופא נקודת החידוש, שמצד מדרגת הדבר כפי שהוא היה צריך להיות שההמשך שלו יהיה מציאות של הארה שאין בה הפסק עולמית.

שורש האור הגנוז שבנס

וההגדרה העמוקה - יש כאן בעומק שתי תפיסות, בהגדרה החיצונית אופן הנס שנעשה שכל יום מחדש היה עוד נס ועוד נס וכך זה דלק שמונה ימים, [- בלי להיכנס כרגע לכל השיטות איך היה צורת הנס למעשה], וא"כ גדר הדבר שהיה כאן עוד יום נס ועוד יום נס, וביום שכבר אין נס, כבר אין הנס קיים, אבל בעומק יותר כפי שחודד הנס נעשה בזה שהאור והכלי נתחברו יחד אהדדי, שהשמן והאור נעשה בהם מציאות של צירוף אחד שלם שמאיר בו עומק נקודת השלימות שבדבר שהם מאוחדים יחד אהדדי, ועל ידי כן זה מה שגורם שההארה הזו הולכת וממשיכה.

ולכן בשורש של הדבר מתגלה האור שאין לו הספק, - זה העומק הידוע בדברי רבותינו שבנס פך השמן מתגלה האור הגנוז לעתיד לבוא, ולכא' מה שייך שיאיר בו האור הגנוז

ביום לתוך מציאות הלילה, זה גדר מצות נר חנוכה. ההארה של נר חנוכה היא אותו הארה של האור שקיים, ועכשיו מתגלה שהמציאות של הכלי נזדכך, נעשה בכלי מציאות של זיכוך ועל ידי כן הכלי עצמו הופך להיות מציאות של אור.

זהו הגדר במה שההדלקה היא באופן של "שמן זית זך כתית למאור" כמו שנאמר במנורה, אז בוודאי - ככל שהוא זך יותר הוא מאיר יותר, אבל בעומק בערכין שהוזכר השתא ההגדרה היא שכאשר הוא זך יותר א"כ גדר מציאות האור מתפשט במציאות הכלים ועל ידי כן מה שמאיר כאן עכשיו הוא שהכלי עצמו הופך להיות מציאות של אור, ועל מנת כן לוקחים את הכלי הזך ביותר שישנו שזהו ה'שמן זית זך', שהשמן זית זך הוא בעצם ההכפלה של מציאות האור, ב' פעמים אור עם שתי התיבות ועם הכולל עולה זית, כלומר שזה השמן זית זך להאיר את מציאות האור שיאיר בתוך מציאות הכלי, שימשיך את מציאות האור למציאות הכלים, זהו הדבר שבו נעשה שורש ההארה.

עומק החידוש שבהפסקת האור לאחר ח' ימים

ולפי"ז להבין ביתר עומק, כאשר מציאות האור מתפשטת במציאות הכלים היא מגלה בעומק שהאור והכלי הוא מציאות אחת, - ולפי"ז יש כאן עומק עצום, כפשוטו הנס שנעשה בנס פך השמן שבמקום לדלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים, זה גדר הנס, אבל בעומק יותר שורש הנס כמו שנתבאר שהאור והכלי נתגלו כעצם אחד מאיר ולכן היה את אותו מציאות של הארה, וא"כ מהו עיקר מהלך הדברים - שאחרי שמונה ימים פסק מלהאיר אותו אור, זה החידוש שמתגלה בחנוכה.

כלומר יש את החידוש הראשון שהאור והכלי משתוים יחד אהדדי, אבל החידוש הנוסף שמתגלה אחרי ההארה של האך המתפשטת, - סדר הדברים היה צריך להיות כמו בדוגמא

כח ההעלאה שמתגלה בנס

המדרגה השלישית שחודדה במדרגת ההארה של חנוכה, שלא רק שאין גבול למציאות האור אלא נעשה 'כלות' של האור שמתתא לעילא חוזר ומאיר מציאות של כלי שמחזיר את האור בחזרה לשורשו, - שזה טבע האש שהיא עולה מתתא לעילא כלשון הפסוק "להעלות נר תמיד".

וביתר חידוד, הרי מה שמצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כה"ג בקרקע כמו שמבואר שם בסוגיא ובתוס' שם, - בדרך כלל הגדרת כל שמן היא - שלוקחים אותו מהזית שגדל מן הקרקע, אבל כאן יתר על כן, השמן עצמו היה טמון בקרקע, וא"כ תחילת ההעלאה שלו שהיתה מתתא היא ממה שהוא ספון וטמון בקרקע ומוצאים אותו, ומעלים אותו לנר תמיד, זה עומק של נקודת העליה שהוא עולה מהמקום השפל ביותר שהוא מקום הקרקע ומשם מקום עלייתו שהוא עולה לעילא כמו שהוזכר.

מדרגת הדלקה ד'פתח ביתו מבחוץ' ומדרגת 'דר בעלייה'

אבל יתר על כן, הרי הגמ' אומרת, נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ, ואם היה דר בעליה מניחו בחלון, - מה עומק הדבר שאם הוא דר בעליה הוא מניחו בחלון, אז כפשוטו כיון שאין לו את הפתח הפתוח לרה"ר לכן סגי בהדלקה במקום החלון, אבל להתבאר השתא מה שנאמר כאן שבהיה דר בעליה הוא יכול להדליק את זה בעליה, זה מעומק ההגדרה של עצם הדלקת הנר, שהרי כמו שהוזכר נאמר לגבי נר הלשון של 'להעלות נר תמיד', ומצד כך מי שהיה דר בעליה - אין כוונת הדבר שמי שדר בקרקע מדליק בקרקע ומי שדר בעליה מדליק בעליה, אלא 'דר בעליה' כלומר שהוא מדליק את הנר במדרגה של 'להעלות', במדרגה של נר שמהותו הוא שהוא עולה מתתא לעילא, - זה מה שמדליק מי שנמצא בעליה, - זה עומק נקודת הדלקתו, מי שנמצא

דלעתיד לבוא, הרי מה שהאיר כאן שנעשה הנס שבמקום לדלוק יום אחד זה דלק שמונה ימים, - הרי יש עוד הרבה ניסים שנעשו בסדר ימות עולם, מה שנאמר בפסוקים ובדברי חז"ל ועוד.

אבל לפי המתבאר, אם גדר הנס שנעשה הוא שבמקום להאיר יום אחד זה האיר שמונה ימים, א"כ זה עוד נס מכלל מהלכי הניסים שקיימים, זה לא שייך לאור הגנוז, אבל אם הנס שנעשה הוא האור שמאיר בלי גבול וממילא הוא היה צריך להאיר כך לעולם אלא שאחרי שמונה ימים נעשה הפסקה לדבר.

זה השורש של אור הגנוז, "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", כלומר שאין לו מציאות של גבול, הכלי נכלל במציאותו של האור ואינו מגביל את מציאותו של האור ועל ידי כן אין גבול למציאות האור, מכאן נעשה שורש הדבר שמאיר אור הגנוז כי זה מהותו, זה גידרו, אלא שאחרי שמונה ימים נעשה חידוש שההארה הזו נסתלקה, - כמו שמעיקרא כשהקדוש ברוך הוא ברא את האור הראשון, הוא עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, כמו כן גם כאן בנס פך השמן, אחרי שמונה ימים מתגלה אותו מהלך של 'עמד וגנוז', זה גופא עומק נקודת הדבר.

וכמוכן כאן שמעיקרא מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהוא גופא היה גנוז, - מכח כך האיר בו האור הגנוז, ומכח כך באותו תפיסה הוא נגנז אחרי שמונה ימים, שנגנז אותו תפיסה והאור חזר להאיר כגדרו וסדרו שנצרך שמן לכל יום ויום כמו סדרם של דברים, - זה עומק נקודת האור שמתגלה בנס דחנוכה.

כל זה במהלך שהוזכר שמציאות האור הוא במדרגה של אור וכלי והכלי הוא ה'כלות' של האור, כאן נעשה הנס שבמקום שיהיה 'כלות' של האור נעשה שיהא תפיסת האור בכלי שהכלי מאיר, כפי שחודד.

הדלקת הנר במדרגה של כלות הדבר בחזרה לשורשו למעלה, - לפי"ז החלון הוא היפך ממציאות הנחל שהדלקתו במקום החלון הוא בתפיסה של אש שעולה מתתא לעילא היפך מציאות המים שיוורדים מלעילא לתתא.

ולהבין עמוק יותר, - הרי הדין הוא במצות נר חנוכה שגר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, - מאיפה השורש שמתגלה בסדר הדבר שמניחים נר חנוכה במקום של גובה שבזה נאמר שלמטה מעשרים כשר ולמעלה מעשרים פסול, - מאיפה השייכות לכך שמניחים נר חנוכה במקום של גובה - הרי מי שגר בבית שיש בו פתח לרשות הרבים, א"כ מקום ההדלקה הוא "על פתח ביתו מבחוץ" אבל צריך להדליק אותו באופן שמזוזה מימין ונר חנוכה משמאל בכדי שיהא מוקף במצוות, וסדר הדבר כמו שאומרים רבותינו שבתוך עשרה טפחים זה עיקר מדרגת ההדלקה, נמצא שאין סיבה שהאדם ידליק במקום של גובה שמצד כך יהיה סוגיא של הדלקה למעלה מעשרים אמה, וא"כ מאיפה השורש להדלקה בעשרים אמה שעל זה נאמר הדין שעד עשרים אמה שלטא ביה עינא, למעלה מעשרים אמה לא שלטא ביה עינא.

פשוט וברור שזה נאמר למי שהיה דר בעליה, כלומר שמדרגת העליה היא זו שמחדדת את נקודת הדבר שה'שלטא ביה עינא' זה עד עשרים אמה ולמעלה מעשרים אמה לא שלטא ביה עינא.

וברור ופשוט - עשרים זהו האות כ' שמניינה עשרים, זה הסוגיא שהוזכר, ומכח כך מתגלה הסוגיא של עשרים אמה בנר חנוכה, [- האות כ"ף והיפוכה פך שמן דחנוכה].

מדרגת 'מעין' ומדרגת 'בעין'

ובעומק יותר כמו שהוזכר הנחל שנובע הוא נובע מן המעין, וכל מעין שנקרא מעין - הגדרה בהירה - הוא מלשון מעין, זה לא עצם

בקרקע א"כ מקום ההדלקה שלו הוא על פתח ביתו מבחוץ, שגדר 'פתח הבית' הוא מקום ה'כלות' של הבית, שם נקודת ההארה שהוא מאיר בהדלקתו, שהאור שנמצא בתוך הבית מתפשט לחוץ אל פתח ביתו מבחוץ וא"כ הוא מאיר שהיכן שנראה שיש גבול, היכן שנראה שיש מציאות של 'כלות' חוזר האור וגובר על הכלי ומתפשט לחוץ, - זה 'מניחו על פתח ביתו מבחוץ'.

אבל "היה דר בעליה מניחו בחלון" הגדרת הדבר הוא שהאור שמתגלה שם הוא מאיר במדרגה עליונה יותר שבמדרגת ההארה שבכלי, - מי שדר בעליה מדרגת ההדלקה של הנר חנוכה שלו הוא במדרגת כלי בבחינת 'כלות הנפש לאלקים', כלי שעולה מתתא לעילא, וברור הדבר - מה שהוא נקרא "דר בעליה" זה לא רק היכ"ת כפשוטו שבמציאות הוא דר בעלייה אלא על משקל הלשון של הגמ' הידועה בסוכה בדברי רבי שמעון בן יוחאי "ראיתי בני עליה ומועטין הן אם אלף וכו' ואם שנים הם אני ובני הם", - כלומר ש'היה דר בעליה' זה מדרגת בן עליה שהוא נמצא בעליה בעצם ואצלו האור הוא במדרגת 'להעלות נר תמיד', זוהי מדרגת ההדלקה שמתגלה הן בפתח ביתו מבחוץ ויתר על כן במדרגת 'היה דר בעליה' שמדליקו בחלון.

תפיסת מים דנחל ותפיסת אש דחלון

אבל יתר על כן להבין עמוק, - כידוע "להדליק נר חנוכה" ר"ת נחל [אף שהמטבע הוא "של חנוכה" מ"מ להדליק נר חנוכה הוא ר"ת נחל], שזה בחינת חלון כמו שאומרים רבותינו [- אותם אותיות].

כפשוטו הנחל שייך ליסוד המים, שכשיש נחל שנובע ממקור המעין נעשה מציאות של המשכת המים שמתגלה בנחל, וא"כ כפשוטו הוא מציאות של מים, אבל במדרגת חלון כשנאמר 'היה דר בעליה מדליקו בחלון' שזה נאמר דייקא על בני עליה כמו שחודד שהוא עולה מתתא לעילא, כלומר שזה מדרגה של

תפיסת הכלי - כלות הדבר בחזרה לשורשו, שם בדקדוק נאמר 'סוד הדין שגר חנוכה שהניחו למעלה מעשרים פסול, - מדוע הניחו למעלה מעשרים פסול? - כי כל היסוד שהוא עולה לעשרים זה מדין הכ"ף, מדין ה'כלות' של הכלי שחוזר בחזרה לשורשו, זה מקום ההדלקה שנאמר במדרגה של עשרים.

ובמקום ההדלקה הזה, זהו היפך של ה'נחל נובע' שהוא בבחינת מעין, אלא כאן הוא מדליק על חלון ביתו, - מהי הגדרת חלון דייקא, הרי אם המצוה היתה רק להדליק א"כ סגי במה שמניח על שולחנו ודי, - כיון שהמצוה היא לצורך הראיה של בני רשות הרבים לכן יש דין של מניחה בחלון, - הדין 'מניחה בחלון' הוא לא מדין ההדלקה כשלעצמו אלא מדין ה'לראותם' בכדי שאחרים יראו.

אבל מ"מ ברור הדבר, כל ההדלקה בחלון מדליקים שם בשביל שיהיה גילוי של 'עין רואה', - ולהבין בעומק, הרי 'מבשרי אחזה' שאדם יכול לראות גם למעלה מעשרים אמה, וא"כ מהו הדין לא להדליק למעלה מעשרים אמה משום שלא שלטא ביה עינא? - כי הוא רואה את ה'מעין' והוא לא רואה את הדבר 'בעין', זהו הגדר בלמעלה מעשרים אמה, זהו שיעור הדבר שנאמר בנר חנוכה שכשהוא מניחו בחלון זהו רק עד עשרים אמה, מחמת שצריך שיהא 'עין רואה' לראות את עצם הדבר עצמו.

מדרגת ראיית נר שבפתח ומדרגת ראיית נר שבחלון

ומה ה'עין רואה'? - הרי כאשר האדם רואה דבר שנמצא בתוך העשרים אמה, הרי הדבר לא נמצא על פתח הבית וא"כ הוא צריך להסתכל למעלה, - זוהי דרגת הראיה של מי שרואה את הנר חנוכה הזה שמונח בחלון מכח 'היה דר בעליה מדליקה בחלון', - הוא רואה את התנועה של ההארה הנמצא מתתא לעילא של ה'כלות' של מציאות הכלים, הוא רואה את אותה הארה שמאירה מתתא לעילא וחוזרת בחזרה לשורשה, - זה מה שהוא רואה בחלון.

הדבר עצמו אלא מתגלה ה'מעין' של הדבר, בשורש זהו "והחכמה מאין תמצא ואיה מקום בינה", וכאשר הדבר מתגלה לתתא מתגלים מים שנובעים ממקור המעין, כלומר שהוא מעין מה שנמצא בפנים, זהו מעין, כמו הלשון "מעין עולם הבא יום שבת מנוחה" וכן ע"ז הדרך, כל מעין זה ה'מעין' של מה שנמצא בנקודת הפנים של שורש מציאות המים, זה נקרא מעין.

אבל יתר על כן, כאשר רוצים להגדיר את הדבר שהוא לא בגדר 'מעין' אז מגדירים אותו 'בעין', שהוא נמצא בעין בעצם, זהו מדרגת נר חנוכה שנאמר בו שמצוה לראותו, יש את מצות ההדלקה, ובאופן שאינו מדליק יש את מצות הראיה שע"ז תיקנו שעל הראיה לבד הוא מברך, כלומר שיש מצוה בעצם מציאות הראיה עצמה, בבחינת "לראותם בלבד", עצם הראיה של הדבר.

כלומר שבנר חנוכה מתגלה מדרגת כח הראיה, ה'עין רואה' זה עיקר גדר פנימיות מציאות המצוה, - 'לראותם' - , וגם בהדלקה החיוב הוא להדליק ע"מ שיהיה מי שיראה, אבל גדר המצוה, תכליתה מהותה והווייתה, היא גדר של ראייה.

וא"כ מה שמתגלה תמיד במדרגת המים האופן של ה'מעין', בנר חנוכה כאשר הוא מדליק אותו ההדלקה היא באופן של ה'לראותם', באופן של ה'עין רואה' ולא באופן של ה'מעין', - ה'עין רואה' רואה את הדבר כשלעצמו, זוהי מדרגת ההדלקה של נר חנוכה

מדרגת חלון - 'בעין', ולמעלה מכ' 'מעין'

ועל המדרגה הזו נאמר בעיקר שצריך להאיר את אותו אור בבחינת א' וכ' אור וכלי כמו שנתבאר, ומציאות הכלי הוא כלות האור לשורשו, - לכן יש דין של דר בעליה מניחו בחלון שבעליה שכמו שהוזכר זה מדין כלות האור בחזרה לשורשו, כשהוא מניח את הנר בעליה א"כ מאיר בו תפיסת הכ' - כ"ף שזהו

אור הכלים, הוא מחבר את המנורה עם השולחן יחד אהדדי, וזהו "מניחו על שולחנו ודיו", שנעשה מציאות הדבר שמאיר שורש נקודת חיבור הכלים.

למעלה מכל זה כמוכן יש את הסוגיא של פורים שזה לא עיקר סוגייתנו השתא באופן של 'כופה עליו את הכלי'.

ג' ההארות שבג' אופני ההדלקה

אבל בהבנה בהירה א"כ, כשמתגלה מציאות האך מציאות האורות והכלים בכלל. ומתפשט בימי החנוכה, יש כאן ג' מדרגות של הארה, כפשוטו מדליקים נר שהוא כלי אבל למעלה מכך יש את ג' המדרגות שנתבאר.

ההארה שמעלה את ה'כלות' מצד כך שהדבר מסתיים והוא מתפשט כאשר הוא מניחו על פתח ביתו.

ההארה שמעלה את הדבר שזה כלות בחזרה לשורשו ב'היה דר בעליה'.

וההארה שמאירה את הכלי שלמעלה מן האורות כלומר כח כללות הכלים שמחברים יחד אהדדי והופכם לאחד, שזהו 'מניחו על שולחנו ודיו', צירוף של מדרגת המנורה יחד עם מדרגת השולחן.

מה שנראה כפשוטו 'שעת הסכנה' שזה עומק של נקודת הנפילה, אבל ברור הדבר ששעת הסכנה היא מגלה את המעמקים הנעלמים של מציאות הפנימיות, ששם שורש מציאות הכלים מתאחדים, המנורה והשולחן מתאחדים יחד אהדדי וע"י כן בוקע האור של הארון שהוא שורש מציאות ההארה, זה שלימות של מדרגת האך, מ'היית אך שמח', ששמחת ימי הסוכות מתפשט לכל חודשי החורף בכלל ולחנוכה ופורים בפרט

כשהראיה שרואים היא ראיית הנר חנוכה שמניחו על פתח ביתו מבחוץ, - הוא רואה איך האור מתפשט לחוץ.

וכשהראיה שרואים היא ראיית נר שמניחה בחלון, הוא רואה איך האור עולה מתתא לעילא, זה מהות ההארה שמתגלה שם ותנועת ההארה המתגלה זהו ה'עשרים אמה' שנתבאר, ומצד כך הראיה היא באופן שהדבר הוא כפי שהוא נמצא בתנועתו מתתא לעילא, - לא באופן של 'מעין' אלא באופן של 'עין רואה', זה עומק נקודת הראיה שנאמר במדליקו בחלון כמו שנתבאר.

האור העליון שמאיר בשעת הסכנה

וכמוכן יש את האופן שבשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו שזה עוד מערכת לעצמה בגדרי מציאות הכלים, ובלשון תמציתית וקצרה ממש, יש את הכלי שמתגלה מצד שורש ההדלקה של נר חנוכה שהוא מכח ההארה של מנורה, - והרי בכלים שהיו בבית המקדש - 'מנורה בדרום שולחן בצפון'.

כאשר מתגלה המציאות של שעת הסכנה שמניחה על שולחנו ודיו, שעת הסכנה הוא האופן של ה'כופה עליו את הכלי' בדקות שמתגלה בימי החנוכה, ומצד כך מתחבר ההארה של המנורה והשולחן שהם מתחברים יחד אהדדי.

זה סוד מדרגתו של משה רבינו שעליו נאמר "מן המים משיתיהו" ועיקר השורש שבתוכה משה זה הש' והמ' ראשי תיבות שולחן ומנורה, שהמנורה והשולחן מתחברים יחד אהדדי.

ובשעת הסכנה מתגלה השורש של הכלים, ומצד שורש הכלים זה לא "הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום והרוצה להעשיר יצפין ששולחן בצפון", - מי שרוצה לחברם, כמו שידוע מהמגיד ממעזריטש, שישים עצמו כאין - זה מה שמתגלה בשורש של מציאות ההדלקה של שעת הסכנה, ששעת הסכנה מאירה את האור העליון שמחבר את מציאות

א-כ אך-בלבביפדיה עבודת השם

אור וכלי חנוכה

מספר שיעור בקול הלשון 30786115

אוצר האותיות [אכזר] אור כלי רז

מהות הזר שבאכזר

אכזר אך-זר, לשון של זרות, כל זה נקרא זר מלשון של "זורה לרוח", כלומר דבר המתפזר, החלקים אינם מצורפים זה עם זה אלא כל חלק פונה להיכן שהוא פונה וא"כ הוא זר לחלק האחר, - על שם כן הוא נקרא זר, זהו זורה לרוח שחלקי הדבר מתפזרים.

היחס הנוסף של זרות זהו ביחס שהוזכר בפעם הקודמת שאך הוא ר"ת אור-כלי, ומצד כך, יש את הזרות בעצם האור עצמו שחלקי האור מתפזרים כמו שהוזכר קודם, ויש את היחס של זרות שהאור והכלי נעשים זרים זה לזה שאינם מחוברים זה עם זה.

ובעומק כאשר יש כלי - כל חלקי האור מתקבצים לתוך הכלי וע"ש כן הכלי נקרא כלי מלשון כללות כי הוא כולל לתוכו את כל חלקי האור וע"י כן הוא מצרפם ומחברם, - היפך מציאות הזרות נעשה בהם מציאות של צירוף אבל כאשר יש זרות בין האור והכלי, הזרות הזו גורמת לכך שהכלי אינו מצרף את חלקי האור, וכשהוא לא מצרף את חלקי האור א"כ כל חלק מחלקי האור עומד כמציאות לעצמו שיש זרות בין החלקים עצמם, זה עומק מציאות כח הכלי שבכחו לצרף את הכל, וכאשר הוא אינו מצרף זה גורם שחלקי האור עומדים כמציאות נבדלת זה מזה.

תיקון האכזר בנס חנוכה

ולפי"ז בהבנה בהירה, כאשר התגלה מציאות הנס בימי החנוכה שמצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהיה ראוי לדלוק יום אחד והוא דלק שמונה ימים, - יש כמה וכמה פנים במציאות הנס, אבל פנים נוספות

השתא במציאות הנס, - אותו שיעור שמן של יום אחד, אם הוא דולק יום אחד בפועל א"כ כל יום ויום צריך לתת עוד שמן, - כלומר יש אור ויש כלי והשמן הוא הכלי למציאות האור, ומצד הסדר של הדבר כל יום ויום נצרך שיהא שמן חדש עבור אור פרטי לאותו יום, אבל כאשר מתגלה הנס והשמן הראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, כלומר שאותו שמן מחבר שמונה הארות, זה עומק הצירוף שמונח בדבר, והיינו שמציאות הכלי שבשמן מצרפת אל תוכה, חובקת אל תוכה את כל חלקי האור, - זה ההיפך מציאות ה-אכזר אך אור כלי זר שנהפך לאך רז, כלומר - הם מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהפך היה נעלם ונסתר בבחינת רז, וכידוע עד מאד מה שמבואר כבר בקדמונים שאור בגימטריא רז, בזה נעשה צירוף של האור והכלי, שזה הרי גדר האכזר, אור-כלי זר, שהאור זר למציאות הכלי, אבל כאשר הוא נתקן הרז הופך להיות אור ואזי האור והכלי מצורפים יחד אהדי.

וא"כ יש כאן פנים נוספות לעומק מציאות הנס שהיה בימי חנוכה שהשמן שהוא הכלי דולק בו שמונה הארות בשמונת הימים וכולם מצורפים ע"י מציאות פנימיות כח השמן, נתהפך מציאות האכזריות לאך-רז שהוא מציאות של אור.

זה האור הגנוז שמאיר בימי חנוכה כידוע בבחינת רז שמשמעותו גנוז, נעלם, מכוסה, נסתר, והגילוי הוא שהחלקים שבמציאות האור עצמו מתקבצים ע"י שמן אחד כמו שהוזכר.

כהונה וזרות - דבר והיפוכו

אבל יתר על כן, בהגדרה הכוללת ממש

לי", והפך כך מי שלא שייך בעם ישראל לשבט הכהונה עליו נאמר "ויזר על פני המים וישק את בני ישראל", התגלה בו מציאות של הפירור שבדבר, זה עומק הפיזור והפרור שהוא היפך מציאות הכהונה כמו שנתבאר.

מהות הכיור וכנו בשונה משאר כלי המקדש

אבל ביתר עומק, הלשון של כהן שנאמר בו 'לכהנו לי' זהו מלשון כן כמו שנאמר "ואת הכיור ואת כנו", הכהן הוא הכן, הוא הכלי שבדבר.

ובדקות בהגדרה יותר מדוייקת, יש כלים בבית המקדש שהם שייכים בעצם לעבודה: המנורה עומדת להדלקה, שולחן ללחם הפנים, מזבח הפנימי להקטרה, מזבח החיצון להקרבה, וא"כ הם כלים שנעשה בהם עבודה, הקרבה, משא"כ בכיור וכנו שהוא ג"כ מכלי המקדש, אבל כיור אינו כלי של עבודה בעצם, אין עבודה בכיור עצמו, הגדר של כיור אינו אלא המכשיר לעבודה, שכיון שהכהן צריך קידוש ידים ורגלים, לצורך כך הכיור מכין את הגברא, את הכהן למציאות העבודה, בזה שונה מציאות הכיור משאר הכלים שינוי עצמי.

זה בעומק ההגדרה שבכיור נאמר תמיד "כיור וכנו" בשונה משאר כלים שלא מתגלה בהם ענין של 'כנו', אבל גדר הדבר הוא - כל מציאות של כן הוא מלשון הכן, ובהקבלה לכך כהן בהיפוך אותיות הוא הכן, כלומר ענין של הכנה, - זה ההבחנה של מציאות הכהונה, - מה שבכיור מתגלה 'כן' כיון שגם הכיור עצמו כל כולו אינו אלא מציאות של הכנה להכין את הגברא, להכין את הכהן למציאות העבודה.

יסוד ההכנה - בכלים ולא באור

ובפנימיות, על אף שכפשוטו הכהונה היא לצורך עבודה, אבל בעומק לפי מה שנתבאר השתא מהו עומק הדבר שכהן הוא אותיות הכן? - כי עיקר החידוש שמתגלה בכהונה

הגדר של זרות הוא שבכל מדרגה ומדרגה מי שאינו שייך לאותה מדרגה הוא נקרא זר ביחס לאותה מדרגה, אבל בגדרי הדינים מה שמצינו כסדר בלשונות הפסוקים וכן הוא כסדר בש"ס ועוד, זה מה שנאמר "והזר הקרב יומת" "כל זר לא יאכל בו" וכן על זה הדרך, עיקר מציאות השם זרות נאמר בתורה כלפי מי שהוא היפך מציאות הכהן, ע"ז חל מציאות של זר, דבר והיפוכו, כהן והיפוכו הופך להיות זר, - וברור הדבר כמו שהוזכר, כהגדרה כוללת בכל מדרגה מי שאינו שייך לאותה מדרגה הוא נקרא זר, וביחס למדרגת הכהונה מי שאינו שייך למדרגת שבט הכהונה הוא נקרא זר ביחס לכהונה.

אבל בפרטות, אם עיקר שם זרות נאמר ביחס לכהונה ברור הדבר שמציאות הזרות היא שייכת בעצם לענין הכהונה בבחינת דבר והיפוכו שהיא היפך ענין הכהונה, שם עיקר מציאות הזרות, והדוגמא הבהירה לכך - ולפי"ז גדרם של דברים - הרי מעיקרא בשורש הדבר העבודה היתה בככורות, ביעקב ועשיו, ואף קודם לכן כמו שאומרים חז"ל, ונשתנה סדר הדבר בהר סיני ע"י חטא העגל שנעתקה העבודה מהבכורות לכהנים, - ואזי נאמר שם "הרגו איש באחיו" שנעשה מציאות של פרוד, כמו שנאמר בפסוק "ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע" וגו', וכמו שמבואר בחטא העגל שלקחו את העגל כמו שמשוה רבינו נצטווה מפי הקב"ה, - "ויקח את העגל וגו' ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל" (שמות ל"ב, כ'), שנעשה שם מציאות של פירור שהדבר נעשה מפורר.

כלומר, הכהונה היא כח של חיבור, כח של צירוף, ומי שהיה זר היה בו את הבחינה של 'זורה לרוח', והוא ההיפך של מציאות הכהונה

ובדרך רמז, כידוע כהן בגימטריא דע עם הכולל, כלומר מציאות של חיבור בבחינת "והאדם ידע", שהוא מצורף מקושר ומחובר, זה מה ששבט הכהונה נבחר "לקדשו לכהנו

הראוי להיכנס לתוכו, ולכן הכיור וכנו הוא בתחילת בית המקדש, - כפשוטו כיון שקליפה קודמת לפרי לכן הכיור וכנו נמצאים שם בכדי לסלק את הטומאה בבחינת 'וטהרתו וקדשתו', אבל בעומק יותר כפי מה שנתחדד, מציאות הכיור וכנו שנמצאים בראשית הכניסה לבית המקדש, בראשית הכניסה לעבודה בפועל, זהו מחמת שבכיור וכנו מונח עומק התפיסה של כל סדר העבודה של הכהונה, ועל שם כן הכהן נקרא כהן כמו שהוזכר שזה אותיות הכן - הכנה בבחינת כנו, להכין את הדבר.

זה עומק כל מציאות העבודה להכין את הכלים שיהיו ראויים לקבל אל תוכן את מציאות השפע, ובזה ההגדרה א"כ של אכזר, אור - וכלי, שמתהפך הדבר שהכלי אינו זר אלא מתגלה שבו נכנס האור - רז, האור נכנס אל מציאות הכלי, - זוהי עבודת הכהונה, הכהונה ביסודה ובמהותה היא לגלות את מציאות האור שהאור והכלי יוכלו להצטרף יחד אהדדי. ולפי"ז מה שהזרות היא ההיפוך ממציאות הכהונה כמו שחודד, גדר מציאות הזרות הוא שהדבר איננו יכול להצטרף.

צירוף הכהן והזר במדרגת פאר - אפר
ולפי"ז להבין בעומק יותר, - יש את ההבדל מצד העובד עצמו שיש כהן ויש זר, אבל יש את ההבדל מצד מה שעובדים, אם מקריבים קרבן שהוא קדשים או שמקריבים את הקרבן באופן שהוא חולין, אבל יתר על כן ההקרבה היותר פנימית היא קטורת שמקטירים במזבח הפנימי, וכנגד כך מה שנאמר לגבי נדב ואביהו במטבע לשון הפסוק "בהקריכם אש זרה".

ולהבין עמוק - כמו שהוזכר הדבר והיפוכו של מציאות הכהונה היא הזרות, כהן זר הם דבר והיפוכו. אבל כאשר אנחנו מצרפים את הגימטריא של המילה כהן שהיא ע"ה עם המילה זר [=רז] שהיא 207 עולה בידינו רפ"ב - שזהו אפר עם הכולל, זהו האפר שמתגלה כאן שכאשר הוא מתגלה מהצד העליון שלו

זה התפיסה של הכן, של ההכנה, של הכלי, כל עניינו הוא הכנת הכלי שיוכל להצטרף למציאות האור.

נחדד ונסביר, - כל הכנה יסודה היא לעולם הכנה מצד הכלים, אין הכנה באור אלא שכשיש הכנה בכלי האור שורה בתוך מציאות הכלי, כל סדר הדבר שההכנה נצרכת היא להכין כלי ראוי שיוכל לקבל את אותו שפע, ובלשון רבותינו כידוע מאד, מצד טבע האור עצמו הוא מתפשט - "היה האור מתפשט", ומה שמעכב הוא שכאשר אין מציאות של כלי הראוי לקבל את האור, זהו המעכב במציאות האור, אבל טבעו של האור מצד עצמו - שכולו עומד במציאות של התפשטות.

ולפיכך על מנת לא לעכב את מציאות האור נצרך להכין את הכלי, ולכן לעולם גדר הכנה היא שייכת במהותה, בהוייתה, למציאות הכלים.

עומק ההכנה שבכהונה ובכיור וכנו
והרי שהמציאות של כל העבודה של הכהונה בעומק היא ליצור מציאות של כלים שלא יהיה מעכב בכלי והשפע יוכל לבוא אל תוכו.

ולכן מה שכפשוטו מתגלה שהכיור וכנו הוא רק הכנה לשאר העבודה הפנימית, אבל ברור הדבר בעומק, הרי הכלי החיצון ביותר שיש הוא הכיור וכנו, - סדר הדבר הוא מזבח החיצון, מזבח הפנימי, מנורה ושולחן, והארון שנמצא בפנים, אבל הדבר שנפגשים בו בהתחלה בכניסה לבית המקדש הוא הכיור וכנו, - וזה פשוט שכיון שזה ההכנה לכל סדר העבודה לכן הוא הכלי הראשון, - מן החיצוניות לפנימיות הוא הכלי הראשון, וההבנה הפשוטה שהוא ראשון רק מצד הסדר מחיצוניות לפנימיות, אבל בעומק ברור שמונח כאן שיסוד הדברים הוא שהכיור וכנו מה שהם נמצאים בראשית היינו מחמת שכל הפנימיות שבאה אחרי הכיור היא בתפיסה של כיור וכנו, בכדי שיהיה מציאות של כלי לצורך השפע

מדרגת כלי דמנורה ומדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה'

אבל ביתר עומק, הסברנו שכל מהות העבודה בבית המקדש יסודה היא מדין כיוור וכנו שמונח בהם הדין של ההכנה בבחינת הכנת הכלים בכדי שהאור יוכל לשרות בתוך הכלי שאז האור לא יתפזר לצדדים.

אבל למעלה מכך, זה המדרגה הנקראת ארון, וכמו שהוזכר פעמים הרבה ארון זה האור-נ' ששם שלימות מציאות ההארה, מה ההבדל העצמי בין האור של הארון לאור של המנורה, - כמוכן שיש כמה וכמה הבדלים אבל ההבדל העצמי היסודי בין האור של המנורה לאור של הארון הוא, - מנורה נקראת מנורה כמו שהוזכר מלשון מה-נר, "נר ה' נשמת אדם" שאדם בגימטריא מ"ה, וא"כ אדם-נר זה הגימטריא של מנורה [-ללא הו'], כלומר מצד המנורה יש מציאות של אור ויש מציאות של כלי, אבל במדרגה של ארון מתגלה למעלה מכך, וכמו שאומרת הגמ' בבבא בתרא ועוד "מקום ארון אינו מן המדה", מה עומק הדבר לערכין דידן השתא שמקום ארון אינו מן המדה? - כלומר כל מקום של כל דבר הוא הבית קיבול הוא הכלי לאותו דבר, יש את הכלי עצמו לאור, ויש את המקום של הבית קיבול שזה המקום שהכלי נמצא בתוכו שהוא הכלי שחופף ומצרף את האור ואת הכלי גם יחד, עיקר שורש הכלי הוא המקום שהוא הכלי שמקבל אל תוכו את הכל.

כאשר נאמר יסוד הדבר ש"מקום ארון אינו מן המדה" כלומר, מתגלה כאן תפיסה שאין כאן מציאות של כלי, מציאות הכלי איננה מתגלה בו שהיא מציאות הארון כפשוטו.

משה ובצלאל - השגה מצד האור והשגה מצד הכלי

הרי ידוע עד מאד מה שאומרים חז"ל ביחס למשה ובצלאל, שמשה נצטוה לעשות ארון שנאמר "ועשו ארון עצי שיטים" וגו', ובפועל

הרי שהוא מתהפך מאותיות אפר לאותיות פאר שזהו לשון הקרא "לתת לך פאר תחת אפר" כמו שדורשים חז"ל שזה קאי על מקום של תפילין, וא"כ כאשר זה מתעלה למעלה הכהן והזר מצטרפים יחד אהדדי להיות פאר, וגדר הדבר לפי מה שנתבאר, לתתא יש מציאות של הכנה ויש מציאות של דבר שהוא בלתי מוכן, ומצד כך הכהן הוא הכן ובוזר שהכלי אינו מוכן זה גורם שהאור מתפזר, - כשהכלי אינו מצטרף לאור והאור מתפזר זה ההבחנה הנקראת זר בבחינת זורה לרוח.

אבל כאשר נעשה פנימיות מציאות העבודה והדבר מתעלה ונקשר לשורשו, כאשר הוא נקשר לשורשו ההתעלות שלו היא באופן שהוא מצרף את הזר, את האך-זר, והוא הופך אותו מאך זר לאך-רז, כלומר שהזר מצטרף ומתחבר גם יחד, זה עומק פנימיות הגילוי של כח הצירוף של הכהן והזר.

כאשר נעשה העבודה על ידי הכהן, - מצטרף הזר, מתהפך הזרות והופך למציאות של רז ועל ידי כן מתגלה האפר, - זה הגילוי בכל קרבן שכשהוא הופך להיות מציאות של אפר אז נעשית מצותו, זה גדר ה'נעשית מצותו' שמצינו בקרבן, שזה הדין שאיברים שנתעכלו נחשב שנעשית מצותן ויוצאים לחולין, כלומר מה שהוא יוצא לחולין היינו שהוא הופך להיות מקדשים למעין המדרגה של זר, - וזה נהיה כאשר הוא נעשה אפר, כלומר שנתחבר בו מציאות הכהן עם מציאות הזר, אז כפשוטו כשנעשית מצותו מה שנעתק ממנו הקדושה כי פרוחה לה קדושתו, ובלשון עמוקה כיון שכל קדושתו היא לתכליתו, ממילא כנעשית התכלית - זה גופא קדושתו.

אבל מ"מ ההגדרה היותר כללית, מציאות הדבר שכאשר נתחבר האור - הכהן והזר גם יחד זהו הגימטריא של האפר, הכהן והזר [-רז] מתחברים יחד אהדדי וזהו שלימות מציאות אותה הארה של מדרגת הכהונה שהיא מצרפת את מדרגת הזר למדרגת הכהן שיצטרפו יחד כמו שנתחדד.

דברים נבדלים מהדדי, זה היינו הך, - על משה רבינו נאמר "שני לוחות אבנים הוריד בידו" שאלו הם הלוחות והשכרי לוחות שמונחים בארון, וא"כ הארון אינו תופס מקום מחמת מה שנמצא בתוכו שזה מתגלה מכח ה"הורידה משה לארץ", ומצד כך כמו שמקום ארון אינו מן המדה שאין מקום שתופס את הדבר כך גם במדרגת קבורתו של משה נאמר "ולא ידע איש את קבורתו" מצד מדרגת המקום, - והרי לפי חלק מדברי רבותינו, אז זכה משה רבינו להשגת שער הנ' בבחינת "במיתתן רואים", - בחיים של משה רבינו הוא זכה רק למ"ט שערי קדושה, מ"ט שערי בינה, שע"ז נאמר "בחייהם אינם רואים", אבל במיתתו הוא זכה לשער הנ', - זה האור - נ' שבארון שמכח כך "מקום ארון אינו מן המדה", שזה מחמת שהוא לא אור של מ"ט בבחינת "מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור" אלא הוא אור של מדרגת שער הנ', ולזה זכה משה במיתתו ולכן נאמר בו "ולא ידע איש את קבורתו".

מהו בעומק "ולא ידע"? - כמו שהוזכר, כהן הוא בגימטריא דע [- עם הכולל] כלומר הדע זהו מציאות ההכנה שנצרך להכין את מציאות הכלי. אבל אצל משה רבינו שהוא למעלה מאותה מדרגה, עליו נאמר "ולא ידע".

משה למעלה ממדרגת כהונה - הכנה

ובעומק בהקבלה הזאת, כמו שאומרת הגמ' שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת השכינה, ואחד מהם הוא שפירש מן האשה, שנשא משה ק"ו בעצמו, ומה כנסת ישראל שלא דיברה עמהם שכינה אלא במתן תורה נאמר בהם "היו נכונים ליום השלישי" - ושם נאמר "והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' פן יפרץ בהם", כלומר, "היו נכונים" מאותו בחינה של 'כהנים' מלשון הכן, שהיה צריך שם למדרגת מתן תורה הכנה של שלושה ימים להכנת מציאות הכלי, וכידוע כלי הוא ר"ת כהן לוי ישראל שהם ג' המדרגות, זהו ה"היו נכונים לשלושת ימים", הכנה של ג'

עושה אותו בצלאל, ומשה רבינו סבר לעשות קודם את מה שנמצא בתוך המשכן ולאחר מכן את אוהל מועד, ואמר לו בצלאל אם קודם נקדים את מה שנמצא בתוכו, להיכן נכניסם, - צריך שסדר הדבר יהיה שקודם כל בונים את הכלים [- את אוהל מועד], ולאחר מכן את מה שרוצים להכניס אל תוך אוהל מועד, וע"ז אמר לו משה רבינו "בצל א-ל היית" שזהו השם בצלאל, מהו 'בצל א-ל היית'? - כמו שהוזכר, משה רבינו השיג את הדבר מכח מדרגת האור, אבל בצלאל השיג את הדבר מכח מדרגת הכלי שזה מדרגת הצל, שכאשר האור מסתלק יש את הצל.

מצד סדר הדבר מכח תפיסת בצלאל שהוא 'בצל א-ל', קודם צריכים לבנות כלים [- אוהל מועד] ולאחר מכן לבנות את מה שרוצים להכניס אל תוכו, - לוחות העדות.

אבל מצד מדרגת האור, הכלי בטל לאור וא"כ אין צורך קודם לעשות את הכלי על מנת שיהיה מקום להכניס אל תוכו את מה שרוצים להכניס. - זה עומק המדרגה של הארון, בצלאל עשה את הארון ובתפיסתו הארון הוא כמו המנורה שקודם צריך שיהא מציאות של כלים ולאחר מכן יש את מה שמכניסים אל תוך מציאות הכלי, אבל מכח מדרגתו של משה רבינו מתגלה תפיסת האור שלמעלה ממציאות הכלי, - הכלי הוא מלשון 'כלות' שנכלל בחזרה בשורשו כמו שהוזכר, ועל ידי כן מתגלה פנימיות תפיסת הארון שזהו ה"מקום ארון אינו מן המידה".

ההקבלה בין מדרגת מקום הארון למקום דקבורת משה

וברור הדבר מה שנאמר בגמ' בסוטה בענין קבורתו של משה רבינו "ולא ידע איש את קבורתו" שכשהיו עומדים בהר נבו למעלה נראה להם קברו למטה, וכשהיו עומדים למטה נראה להם למעלה, ומה שנאמר לענין הארון שמקום הארון אינו מן המידה זה לא שני

המדרגות. אבל משה רבינו שנשא ק"ו בעצמו צריך לפרוש מן האשה משום ששכינה שורה בו בכל שעה, מה עומק הדבר ששכינה שורה בו כל שעה - וכמובן בפשטות הוא לא צריך הכנה כי הוא למעלה מהמדרגה של הכנה אלא הוא שייך כבר לעצם הדבר.

אבל בדקות יותר למה שנתבאר השתא, - אין לו את מציאות הכנת הכלי, כולו הוא "כי קרן עור פני משה", כלומר שהוא נמצא באותה מדרגה שאין צורך של הכנה אלא מציאותו הוא שהוא מוכן לדבר.

זה העומק הפנימי שמשה רבינו הוא איננו כהן, כפשוטו כמובן כמו שאומרים חז"ל שמכח שהוא אמר "שלח נא ביד תשלח" לכן נעתק הכהונה ממשה שהוא נשאר להיות רק בשבט לוי והכהונה נעתקה למדרגתו של אהרן, אבל בעומק יותר הגדרת הדבר הוא שמשה רבינו בפנימיות הדבר - הוא למעלה ממציאות הכהונה, למעלה ממציאות ה'הכן' כי הוא עומד מוכן מצד עצמו בכל עת ובכל שעה, - שהרי בזה שונה נבואת משה מנבואת שאר כל הנביאים כולם שבכל שעה הוא מוכן לנבואה, ולכן הוא למעלה ממדרגת הכהונה.

משה - מדרגת הארון, אהרן הכהן - מדרגת מנורה

ובהקבלה עיקר העבודה של הכהן כמו שכתוב בקרא "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" שזה נאמר באהרן הכהן וכמו שאומרים חז"ל 'שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות', מהו 'מדליק ומטיב את הנרות' - כל ההגדרה של דין הטבת הנרות היא להכין את הנרות, יש את ההדלקה שזה עצם העלאת הנרות - 'להעלות נר תמיד' ויש את ה'מטיב את הנרות', שכל הטבה היינו שמכינים את הנר להדלקה, ואהרן הכהן מכח מציאות ה'כהן' שבו - כהן גדול - הוא מכין את הנרות, - זה מדרגתו של אהרן הכהן.

אבל מדרגתו של משה רבינו היא מדרגת התורה, - הוא לא במדרגה של מנורה אלא הוא במדרגה של ארון, זו מדרגתו של משה רבינו, מצד מדרגתו של אהרן הכהן הוא נכנס פעם בשנה אל מקום הארון - "בזאת יבוא אהרן אל הקדש בפר בן בקר" שזה ביום הכפורים יום שניתנו בו לוחות שניות, ומצד כך הוא נכנס גם לפני ולפנים, - ואז הוא צריך הכנה דרבה - "שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישים כהן גדול מביתו" שהכנה שעושים לו היא לא רק הכנה של שלושה ימים כמו במתן תורה אלא הכנה של שבעה ימים.

אבל מצד מדרגתו של משה רבינו ששכינה מדברת עמו בכל שעה, ומאיפה היה הדיבור - "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים" שהדיבור היה ממקום ארון, משם היה מקור הדיבור אל משה רבינו שהוא זוכה לנבואה, כלומר שמדרגת נבואתו היה מ'מקום ארון אינו מן המדה' מאותו תפיסה שהכלי עומד מוכן כסדר לדבר, זה עומק כח מדרגתו של משה רבינו שזהו גדר שיעור הדבר שחל בו - שורש פנימיות ההארה שהכלי והאור מצורפים יחד אהדדי ואין בו מציאות של חסרון אלא כולו עומד כמציאות של שלימות.

ובדרך רמז - אור - כלי עם הכולל בגימטריא רפ"ח שזה אותיות של חסר, - מצד התפיסה התחתונה הכלי מצמצם את האור, מחסיר את האור, מגביל את מציאות האור כמו שהוזכר בהרחבה לעיל, אבל מהצד העליון זה מתהפך לאותיות סרח בכחינת "סרח העודף", כאשר האור גובר על מציאות הכלי הרי זה בבחינת 'כלי מלא מחזיק' כדברי הגמ' בברכות - "לא כמידת בשר ודם מידת הקב"ה, מדת בשר ודם כלי ריקם מחזיק כלי מלא אינו מחזיק, אבל מידת הקב"ה כלי מלא מחזיק כלי ריקם אינו מחזיק שנאמר 'היב חכמה לחכימין', - כשמתקיים 'היב חכמה לחכימין' אזי כמשל הידוע של המגיד מדובנא שהכלי מלא השפע נשפך סביבות הכלי, - זהו 'סרח העודף' וזוהי

נר חנוכה מתגלה האור וכלי שמי שמצרפם הוא הזר, הישראל שנמצא בחוץ הוא זה שמצרף אותם.

הארת מדרגת מקום דארון במקום ההדלקה דחנוכה

ומאיפה השורש הפנימי - עד כמה שיש גדר של מנורה שהיא בבחינת כלי שיש אור ויש כלי, א"כ יש לה גדר של מקום, - 'מנורה בדרום' זהו מקומה בבית המקדש, אבל עד כמה שמתגלה שורש ההארה מדין הארון 'מקום ארון אינה מן המדה', א"כ כמו שאפשר להדליק בפנים אפשר להדליק בחוץ, - אם אפשר להדליק רק בפנים א"כ זה אור וכלי כפשוטו, אבל אם מאיר התפיסה של הארון שמקום ארון אינו מן המדה, א"כ אין מקום לדבר ולכן שייך גם "הדליקו נרות בחצרות קדשך", ומצד כך שייך גם שכל כנסת ישראל ידליקו שכל אחד "מדליקו על פתח ביתו מבחוץ", "מדליקו בחלון", "מדליקו על שולחנו ודיו", כל אלה הם המקומות של ההדלקה, שהמציאות היא שההדלקה יכולה להיות בכמה וכמה מקומות, פתח ביתו, עליה, שולחנו, - עד שמפני החשש הוא מדליק בשתי מקומות, כלומר שאין גדר של מציאות מקום כפשוטו שאותו מקום שייך דייקא להדלקה, - וודאי זה מתלבש למעשה לדיני מקום, אבל השורש של הדבר מתגלה שזה יכול להעתק ממקום למקום, זה עומק נקודת ההדלקה.

וזוה עומק הדבר שההדלקה כשרה בזר, - ובחנוכה לא רק שהיא כשרה בזר אלא כל מצות נר חנוכה היא 'נר איש ביתו', כלומר שזר לכתחילה מצווה להדליק נר בחנוכה זכר למנורה שנמצאת במקדש בפנים שהדלקתה ע"י כהן, כי בחנוכה מתגלה התיקון שהזר מתהפך מזר לרז, - זה פנימיות מציאות ההארה.

המדרגה של אור וכלי מהצד העליון שבו, לא שהכלי מחסר ומצמצם את מציאות האור אלא האור נמשך ונשפע בריבוי של שפע אור, זהו המדרגה של סרח העודף כאשר האור והכלי מצורפים יחד אהדדי כמו שנתבאר.

מדרגת נר חנוכה - צירוף האור והכלי ע"י הזר המדליקו

אבל מ"מ מצד כך להבין עמוק - מטבע הלשון שתיקנו לומר בעל הניסים 'והדליקו נרות בחצרות קדשך' והשאלה הידועה עד מאד וכבר דנו בכך הפוסקים, מהו 'והדליקו נרות בחצרות קדשך' הרי מקום ההדלקה צריך להיות בפנים, וגדר הדברים בקצרה ממש, כידוע עצם ההדלקה עצמה אינה פסולה בזר, הקושי הוא להיכנס לפנים, זה נקודת האיסור, ומצד כך עומק הכח ש'הדליקו נרות בחצרות קדשך' זהו מהשורש של ההארה שהכהונה והזרות יכולים להצטרף יחד אהדדי.

וזוה העומק הנורא של נר חנוכה, שהרי הדלקת נר חנוכה היא זכר למה שהדליקו במקדש, והרי במקדש מי שיכול להדליק בפועל בפנים הוא רק כהן שזה עבודתו - עד כהן גדול כמו שנמר לאהרן "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

אבל בחנוכה כל ישראל מדליקים נר זכר להדלקה שכהן עושה במקדש, והדבר הוא פלא כמובן, הרי המעשה הזה הוא מעשה ששייך רק לכהונה ומה שייך לעשות זכר שכל ישראל יעשו מעשה שביסודו הוא הדלקה בפנים ע"י כהן, - וכמובן השורש כבר מונח בעצם ההגדרה של 'והדליקו נרות בחצרות קדשך' שההדלקה לא היתה בפנים וממילא יש להדלקה הזו שורש של הדלקה ע"י זר, - כאן מונח עומק התשובה.

אבל להמתבאר בכל מהלך פני הדברים, זה העומק של נר חנוכה, בחנוכה מתגלה האך-זר האור - כלי זר, שההדלקה נעשית ע"י מדרגת אכזר, זה מדרגת נר חנוכה, - במדרגה הזו של

מדרגת ההכרח שבהארת חנוכה

בלשון עמוקה, אכזר בגימטריא רכ"ח שמתהפך למילה פרח שהיא השורש של המילה הכרח, וכידוע עד מאד יש את כח הבחירה ויש את הידיעה שלמעלה מן הבחירה שהיא כח ההכרח שהאדם מוכרח לדבר.

ומהי פנימיות ההארה שמתגלה לפי"ז בנר חנוכה? - מצד החלק החיצוני היה את המתיוונים שזה שורש מציאות החטא ושורש הגזירה שגזרו יון "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", אבל כשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, זה לא רק כפשוטו שהיה מלחמה והם נצחום, שהרי ברור הדבר - הם מצאו פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שלא נגע בו זר וטמא אותו ומשם היה שורש נקודת ההצלה, - וזה לא במקרה שהיה את הפך שמן אחד שלא נגע בו זר, אלא מה התפיסה שמתגלה שם, - מצב הבחירה של היוונים הם היו בוחרים לטמא כל שמן, וא"כ מה שגרם שאת אותו שמן הם לא מטמאים זהו האור שלמעלה מהבחירה, הוא המקום שגרם שנשאר פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שאין בו מגע יד אדם כמו שאומרים רבותינו, כי הוא למעלה מהמקום של מגע יד אדם, הוא למעלה ממציאות הבחירה.

זה עומק מציאות הכח שמתגלה במדרגת האכזר שהוא בגימטריא פרח, כח ההכרח שבהארה של נר חנוכה.

פנימיות ההארה של נר חנוכה שהוא צירוף של האור והכלי הוא מכח כך שנעשה החיבור בעל כרחו, והדוגמא הבהירה לכך מה שנאמר בפרשת אונס "ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו", והיינו שיש כאן צירוף של אור וכלי - זכר ונקיבה יחד בדבר שהוא הכרח, כלומר הוא עשה מעשה של אונס שהוא מעשה של הכרח, ולכן הוקבע ההכרח בדין ש'לא יוכל לשלחה כל ימיו'.

פנימיות הארת חנוכה - חיבור בגדר

אונס

זה העומק שמתגלה בכנסת ישראל במדרגת חנוכה, - מצד הקלקול הגזירה של יון היתה שבתולה הנישאת תיבעל להגמון תחילה, אבל מצד נקודת התיקון מתגלה האור של ה"לו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו", מכאן מתגלה עומק ההארה של נר חנוכה שעל אף שח"ו היה מציאות של מתיוונים אבל מתגלה שהחיבור של כנסת ישראל עם הקב"ה הוא במדרגה של הכרח.

כאשר הקדוש ברוך הוא כפה עליהם הר כגיגית במדרגת מתן תורה, זה היה בגדר של אונס והאונס גורם את ה"לא יוכל לשלחה", - יש אופן דתיקון שזה מתגלה בפורים "הדר קבלוה בימי אחשורוש" מאהבת הנס, וא"כ עוד פעם חוזר הבחירה מכח אהבת הנס, זה התיקון של פורים.

אבל התיקון של חנוכה זה הגילוי של לא יוכל לשלחה כל ימיו, מציאות של הכרח, זה פנימיות ההארה שמתגלה בחנוכה.

שהרי זהו מציאות של אונס, - הרי אין לך זר יותר גדול מאונס שהאור והכלי מצטרפים באופן של זרות.

זה עומק פנימיות ההארה של נר חנוכה של תיקון האכזר, תוקף החיבור שהוא למעלה מנקודת הבחירה, ממקום ההכרח כמו שהוזכר שאכזר בגימטריא פרח שהוא מכריח את הדבר זה פנימיות ההארה של צירוף האור והכלי, ומצד כך מתגלה הפנימיות של הארת נר חנוכה שהחיבור של כנסת ישראל והקדוש ברוך הוא הוא גדר של אונס, "לא יוכל לשלחה כל ימיו" **שאלה מהשומעים:**

מה שהרב אמר ביחס למשה ובצלאל שזה נאמר גם על הארון ומה שבתוכו שזה לוחות העדות, לכאורה לא מצינו את זה רק לגבי המשכן והכלים.

תשובה:

כן. - לא הזכרנו את המילה ארון ומה שבתוכו, רק שהסברנו לאחר מכן שמקום ארון הוא ביחס למציאות של איפה שהארון נמצא, - הזכרנו הרי שני שלבים, אם שמתם לב שדקדקנו וכשהזכרנו את הארון ואמרנו ביחס של מה שנמצא בתוכו לא הגדרנו שזה הלוחות, והגדרת הדבר - דובר שיש הבחנה של כלי כמו נר ומנורה שיש את האור ואת הנר שהוא הכלי, ויש את ההבחנה של המקום שהוא עוד הבחנה של כלי של הדבר, ובעומק - אם אנחנו לוקחים את הדוגמא הבהירה כאשר משה רבינו הוריד את הלוחות - "שני לוחות אבנים הוריד בידו" האם כבר נבנה הארון או לא נבנה הארון? - והיינו שמשה רבינו הוריד את האור שעתיד להיות אחר כך בתוך הכלי בדיק ממותו נקודה של שורש, ורק שהסברנו שהשורש של הדבר נמצא בהגדרה של הנידון

מה לעשות קודם, האם מה שנמצא בתוך הארון או הארון עצמו, וזה גופא היה גם שם, שהרי הארון נבנה אחרי שהיה את מציאות הלוחות שירדו, אבל השורש הוא האם דנים לפני כן על האור או שדנים לפני כן על הכלי, וביחס של הארון אם מקום ארון אינו מן המדה א"כ זה גורם שגם הארון ביחס ללוחות הלוחות צריכים לקדום למציאות הארון, - כשדקדקנו בלשוננו לא אמרנו את הלשון שהנידון של בצלאל ומשה היה ביחס ללוחות, רק אמרנו ביחס למה שנמצא בתוכו, ובעומק זה היחס של מציאות המקום, - יש לנו מקום שזה הכח הכולל ויש לנו את הכלי עצמו ויש לנו את מה שנמצא בתוכו.

א-כ אכזר-בלבביפדיה עבודת השם

פנימיות האור חנוכה

מספר שיעור בקול הלשון 30786763

אוצר האותיות [אכף] אור כלי פה

אכף - כפיה, כיפוף

אכף "אכף עליו פיהו" וכן ע"ז הדרך, - זהו מלשון של כפיה, והגדר של כפיה הוא שכאשר כופים על דבר מכופפים את קומתו ע"ש כן כפיה נקראת כפיה - הוא כופה את הדבר בעל כרחו וע"י כן הוא מכופף את קומתו.

כפי שהוזכר שורש הא-כ הוא ראשי תיבות אור-כלי, ולפי"ז אכף הוא ר"ת אור כלי פה שזה ה'אכף עליו פיהו', - יסודות ידועים - מבואר בלשון הפסוק 'הלכוף כאגמון ראשו' - זה הגילוי שהתגלה בגזירות היונים שאחת מהגזירות שהם גזרו זה מה שמבואר הרי בסוגיא בריש כתובות ש'בתולה הנישאת תבעל להגמון תחילה" - 'להגמון' דייקא שזהו גדר הגזירה - 'לכוף כאגמון', - ששורש מציאות ה'לכוף כאגמון' זהו ב'תיבעל להגמון תחילה', - והגמ' שם אומרת ע"ז 'ולידרוש להו דאונס שרי" והיינו שמבואר בגמ' שזה גדר של אונס וא"כ 'לכוף כאגמון' הוא אונס.

כפיית הידיעה את הבחירה

כידוע יש את החלק שבאדם מצד נשמתו של האדם ויש את החלק שמצד גופו, - בהגדרות כלליות מאד - מצד נשמתו של האדם - בשורש נשמתו שזה החלקים העליונים של הנשמה, מצד כך האדם משועבד לידיעתו יתברך שמו, כלשון המשנה באבות 'הכל צפוי'.

אבל מצד הגוף כלומר, מצד חלקי הנשמה המולבשים בגוף המוסתרים בתוך הגוף שהם קונים במידת מה את תפיסת הלבשת הגוף, יש לאדם מציאות של בחירה.

ובלשון אחרת בהקבלה למה שהוזכר, זהו

הגדר של אור וכלי, מצד האור זהו ה"הכל צפוי", כלומר - היכן הכל צפוי? - באור צופים ורואים כמו הלשון 'צופה הייתי' וכן ע"ז הדרך, וא"כ ה'הכל צפוי' זהו מדין האור.

לעומת כך מדין הכלי שזה חלקי הנפש - הנשמה המולבשים בכלי - בגוף, נמצא אצל האדם מציאות הבחירה.

ולפי"ז מהו הגדר של אכף - האור כופה את הכלי, כלומר הידיעה כופה את הבחירה.

נס' להתנוסס' דחנוכה שמשורש השמן
וברור לכל בר דעת שזה גדר ההדלקה של נר חנוכה, שהרי בנר חנוכה הנס שנעשה הוא שבמקום לדלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים, ובפנים עמוקות להגדרת הנס, נס נקרא נס מלשון 'נס להתנוסס', הוא מתרומם ועולה, יש הנהגה תחתונה ויש הנהגה עליונה, בהנהגה התחתונה האש דולקת ומכלה מהשמן, אבל בהנהגה העליונה שהיא 'נס להתנוסס' - אין מציאות של כילוי, ולפי"ז גדר מציאות הנס שהרי טבע השמן שהוא צף ועולה למעלה, - זה שורש מציאות הנס, והרי כבר נתבאר הרבה מיסוד דברי רבותינו שהנס שנעשה שמה שהיה ראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים והיינו שמתגלה השמן - שמונה, שהשמן זה השורש של מה שזה דלק שמונה ימים, - ובדקות לעניינא דידן כאן השתא - כלומר שהשמן צף ועלה למעלה 'נס להתנוסס', זה גופא אופן העלייה שהוא נתרומם ועלה וע"י כן במקום לדלוק יום אחד הוא דלק שמונה ימים, - היפך תפיסת ההדלקה של טבע הדלקה של שפילות, למטה, הוא דולק מהתפיסה העליונה של תפיסת נס, זה בחינת שמן.

עולה לעילא, - יש מה שמקום ההדלקה שהוא הבית עולה ע"י ההדלקה ויש מה שהנפש עולה, כאשר האדם מדליק את הנר א"כ מתגלה השמן שצף שבאדם הוא בכחינת 'צופה הייתי', זהו כח המדרגה שמתגלה מעומק כח ההדלקה בנר חנוכה.

ועומק העלייה שעולים כפי שמתחדד היינו שעולים למדרגה של כח הכפיה דקדושה, זהו עומק מדרגת ההארה של נר חנוכה.

כאשר מתגלה הגזירה שזהו ה'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך', ה'חוקי רצונך' זה מקום החקיקה - כך עלה ברצונו יתברך שמו, חקיקת הרצון נקראת תמיד בלשון רבותינו "שתוק, כך עלה במחשבה", זה מקום של חקיקת הרצון.

ה'כך עלה במחשבה', זה מקום ההדלקה כלשון הפסוק 'להעלות נר תמיד', זה מקום העלייה של הכפיה שעולים למקום העליון שמכח הכפיה עולים ללמעלה.

מהות חנוכה ששייכת ללעת"ל מכח ה'הכל צפוי'

ומ"מ א"כ, מהו מציאות פנימיות ההארה שמתגלה בימי החנוכה - הרי כידוע עד מאד דברי רבותינו 'כל המועדים בטלים חוץ מפורים וי"א אף חנוכה', שחנוכה אינו בטל, מה העומק של הדבר שחנוכה אינו בטל לפי מה שנתחדד השתא - הרי כמו שדורשת הגמ' על ימות משיח 'באו ימים שאין לי בהם חפץ', בעלמא דידן אנחנו נמצאים בעולם של בחירה, אבל כאשר תהיה הגאולה ויבואו ימות משיח זהו 'ימים שאין לי בהם חפץ', זה מה שיתגלה לעתיד לבוא.

חנוכה מצד הפנימיות של ההארה שנתחדד השתא שמאיר בו האור של האונס דקדושה, הכפיה של הקדושה, - זה עומק ההגדרה - בהקבלה הברורה - שיש אומרים שאף חנוכה לא בטל לעתיד לבוא, לא נאמר כאן גדר חיצוני שהדבר אינו בטל - ברור ופשוט - אלא

העלייה שבנר חנוכה למדרגת הידיעה - כפיה דקדושה

ובהקבלה למה שהוזכר, האופן של ה'צופה הייתי' שמתגלה כאשר האור דולק, זהו ראייה שצופים ממקום המצפה שהוא מקום גבוה, שכאשר אדם רוצה לצפות הוא עומד על מקום המצפה ומשם הוא צופה ורואה, ומצד כך נר חנוכה שנאמר בו 'אסור להשתמש לאורה', 'אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד', כל הגדרתו הוא ראייה של 'צופה הייתי', זה עומק ההארה של נר חנוכה.

ולפי"ז מה שמתגלה בנר חנוכה בעומק, שמה שהיה בגזירה מצד אונס דקלקול שבתולה הנישאת תיבעל להגמון תחילה שזה כפייה דקלקול, - כאשר מתגלה הנס ונעשית ההפקעה מהיונים וגילוי קומתם של ישראל, פנים אחד לגילוי הוא ה'זה לעומת זה' שמתגלה לעומת כך כח הכפיה של הקדושה, זהו 'פך שמן אחד', שבהיפוך אותו הוא כף מלשון כפיה, מתגלה כח הכפיה שבקדושה בבחינת 'כפה עליהם הר כגיגית' שהיה במתן תורה, מתגלה אותו דבר בימי החנוכה שחוזר ומאיר אור התורה, וא"כ מאיר אותה הארה של 'כפה עליהם הר כגיגית'.

זהו עומק ההארה של השמן הצף [- ומלשון צופה] ועולה למעלה שמאיר בחנוכה, שזה מה שהקב"ה עשה לישראל במתן תורה כל' הפסוק "כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים", כלומר נס להתנוסס, לרומם ולהעלותם למעלה, וזהו גדר מציאות הנס שהתגלה מדרגת ישראל שעולים למעלה וע"י כן הם חיים במדרגת הידיעה שהיא למעלה מן הבחירה, זהו הכפיה - אונס דקדושה.

זה ברור לכל בר דעת, מה שמדליקים בשמן שהוא דבר שטבעו שהוא צף ועולה למעלה, הדלקת נר בעצם מקבילה ל'נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן', היא מקבילה בעצם לקומת נפשו של האדם 'נר ה' נשמת אדם', - בשעה שדולק השמן ועולה גם נפש האדם

הכפיה דקדושה שבהודאה דחנוכה שכנגד הכפיה דקלקול

וכאשר נעשה ההיפוך של הדבר ונעשה ההצלה לכנסת ישראל, "קבעום בהלל והודאה", יש כח של שפלות דקלקול לתתא, ש'תבעל תחילה' ע"י ההגמון, שזהו כפיפת הדבר שהוא נתכופף ונמצא למטה, וכנגד כך עומד מציאות ההודאה דקדושה 'להודות ולהלל', 'קבעום בהלל והודאה'.

כאשר האדם מודה - זוהי ההבחנה שהוא מכופף את עצמו, והדוגמא הבהירה והשורשית לכך זהו ברכת מודים שאנחנו מברכים ב"ח ברכות שבתפילה, ובשלוש ראשונות ושלוש אחרונות יש לנו דיני כריעה, כריעה באבות וכריעה במודים בפתחה ובחתימה, והפתחה של ברכת מודים היא 'מודים אנחנו לך' ואז יש כריעה, וב'הטוב שמך ולך נאה להודות' עוד פעם כורעים, והרי שכל הודאה מונח בה אופן של 'הלכוף כאגמון כראשו', זה הגדר לדינא של ברכת ההודאה.

וא"כ, כנגד המציאות של 'תבעל להגמון תחילה' שמונח בה השפלות, הכפיה של הדבר מצד הקלקול, מכנגדו מונח כפיה דתיקון, ביטול דתיקון, שזוהי ההבחנה שנקראת הודאה, 'מודים אנחנו לך', 'ברוך א-ל ההודאות'.

ובעומק מה שהאדם מודה - הגדרה עמוקה - הוא מודה ל'הכל צפוי' שבדבר זה הכח שמתגלה בהודאה. והרי יהודה נקרא יהודה כמו שנאמר מתחילה שלא אמרה 'הפעם אודה את ה', אבל לאחר מכן חל בו בהשתלשלות מציאות של הודאה אצל יהודה עצמו במעשה דיהודה ותמר, שיהודה אמר 'צדקה ממני', שבזה הוא הודה על הדברים, וע"ז הרי אומרים חז"ל לגבי כל המעשה דיהודה ותמר 'ממני יצאו כבושים', מכבשונו של עולם, - כלומר שזה הפנימיות של מקום ההודאה.

נאמר כאן שהמהות של חנוכה שייכת ללעתיד לבוא, זה עומק נקודת הדבר.

וגדר הדבר שחנוכה שייך ללעתיד לבוא, בפרטות למה שהוזכר השתא - הוא שייך לאותו מקום של האור שעליו נאמר 'הכל צפוי'.

זה יסוד דברי רבותינו שנהר חנוכה מאיר בו אור הגנוז שעליו נאמר 'אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו', וברור הדבר שאם אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו בבחינת 'צופה עד סוף הדורות', זה מאותו אור שהקדוש ברוך הוא צופה את כל מעשיהם של נבראים, שזה משתלשל גם לנברא עצמו לאדם הראשון שצופה באותו אור מסוף העולם ועד סופו, - האדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו אבל זה לא מתחיל שאדם צופה בו, אלא זה השתלשלות של אותו אור שעליו נאמר 'הכל צפוי', 'ה'הכל צפוי' הוא גופא גורם לידי כך שמתגלה מציאות הכפיה שנתבאר.

זה העומק שנאמר בנהר חנוכה שמותר להניחו עד עשרים אמה, וכידוע זה בחינת הכף, עשרים-כ"ף, כלומר שמה שההנחה של נהר חנוכה הוא בתוך עשרים היינו שמניחים אותו בתוך הכף בתוך ההארה של הכפיה, - זה שיעור מקום קביעות ההדלקה של הכ' אמה שמניחים אותו מחמת שזה מקומו, זה גדרו, זה הויתו של אותו מציאות של אור שהוא שייך ללעתיד לבוא, הוא שייך למציאות הכפיה.

ולפי"ז להבין ביתר עומק, מציאות ההארה של נהר חנוכה שמאיר בו הכפיה, היפך הגזירה של בתולה הנישאת תבעל להגמון תחילה, - בדקות, כאשר היא נבעלת להגמון תחילה, כל בעל נקרא בעל מלשון בא-על, הוא נמצא על הדבר, והדבר השני נמצא תחתיו, שפל אליו, ולפי"ז גדר הגזירה של 'תבעל להגמון תחילה' א"כ - שהוא מכופף את הדבר, הוא משפיל אותו והוא מעמיד אותו לתתא.

אודיתא, - שהרי בבחירתו כביכול, הוא בחר להתחייב, - אם הוא מודה על מה שכבר קדם קודם לכן, א"כ הכח כאן הוא לא בחירה של התחייבות אלא רק הודאה על מה שהיה, אבל אם אודיתא הוא קינן של התחייבות, א"כ עכשיו הוא מתחייב מחדש.

אבל עד כמה שהוא מודה מכח ה'הכל צפוי' - מונח כאן ההגדרה שהוא לא מתחייב מחדש אלא הוא רק מודה ל'הכל צפוי'.

זהו פנימיות ההארה של "קבעום בהלל והודאה", - וודאי שכפשוטו 'לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה (שבת כ"א ע"ב) היינו על הנס שהיה, וודאי שזה גם מתגלה בדבר, אבל מהו השורש הנעלם? - ה'ממני יצאו כבושים' שבהודאה של 'הודא' "צדקה ממני", מה שמתגלה ה'צדקה ממני' בדבר הוא מכח כך שהם מודים על הדבר שלעולם הדבר לא התחיל אצלי אלא היה לו שורש נעלם ב'הכל צפוי', וא"כ, מצד כך, זה הודאה דווקא מכח ההארה של "מצאו פך שמן אחד" וכו' שדלק שמונה ימים, ונעשה ה'נס להתנוסס' כמו שהוזכר שזה מאיר את האור של הידיעה שלמעלה מהבחירה, ולכן כשקבעום בהלל והודאה, קבעו הודאה שמודים ל'הכל צפוי', זה פנימיות ההארה שבהארת נר חנוכה וכלל ימי חנוכה שהם ימי הלל והודאה.

ולפיכך מציאות ההודאה היא איננה הודאה פרטית על הנס הזה אלא זה הודאה על כל מציאות קומת הבריאה, ולפי"ז ברור הדבר שזה מביא לידי מציאות של אור של משיח, - זה לא פרט שמאיר בו ניצוץ, אלא ש'לא ללמד על עצמו בלבד יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא', אלא בעומק זה גופא ההודאה, זה הודאה שהכל נמצא ב'הכל צפוי'.

עומק ההודאה שבהדלקה עצמה

וא"כ, בפשטות קיום הדין של 'קבעום בהלל והודאה' זהו כאשר האדם מודה בפה שזה כפשוטו ע"י המטבע שתיקנו, אמירת הלל

כח ההתחייבות שבהודאת בעל דין

יש הרי את ההגדרה היסודית כידוע בדין של הודאה של המהר"י בן לב מה שמוכא ב'קצות' לענין קנין אודיתא, שקנין אודיתא יכול לחייב אדם על דבר שאינו חייב, - כפשוטו 'הודאת בעל דין' היינו שהוא מודה שהוא חייב, שזהו הדין של 'הודאת בע"ד כמאה עדים דמי' שהוא נאמן שכבר קדם להודאתו מציאות של חיוב, זו ההגדרה הפשוטה, אבל ההגדרה המחודשת שנמצאת במהר"י בן לב, שכח ההודאה עצמו יכול ליצור מציאות של התחייבות על אף שברור ופשוט הדבר שעד עכשיו אין לו חיוב, - אין הגדר שאנחנו מאמינים לו על החיוב שהיה קודם לכן שמכאן ואילך הוא נאמן על זה, אלא שזה גופא יוצר מציאות של התחייבות ע"י דיבורו דהשתא.

זהו ה'אכף עליו פיהו' כלומר שהפה עצמו מחייב אותו, הוא כופה את עצמו בחיוב מכח מציאות הפה, שהפה עצמו הוא כח המחייב שיוצר את החיוב.

פנימיות ההודאה - ל'הכל צפוי'

ובפנימיות של הדברים - מציאות ההודאה שמתגלה מכח יהודה שהוא אומר צדקה ממני - 'ממני יצאו כבושים', מונח כאן הגדרה יותר עמוקה - כפשוטו זה מתפרש שעכשיו הוא יצר מציאות של חיוב חדש במה שהוא הודה, אבל בעומק מצד ה'הכל צפוי' א"כ ההודאה שהוא מודה בקנין אודיתא זה מצד ה'הכל צפוי' שהוא צריך להיות חיוב, - זה לא כפשוטו התחייבות חדשה, - אין הכי נמי שמצד סדר גדרי הדין, עד עכשיו הוא לא היה חייב ומכח ההודאה מתחדש לו מציאות של ההתחייבות.

אבל מצד ה'הכל צפוי' נמצא שלעולם לא שייך שיהיה התחייבות חדשה כי לעולם הכל היה כלול ב'הכל צפוי', ונמצא שההודאה שהוא מודה על דבר שהוא חדש, בשורש שלו הוא כבר מונח ב'הכל צפוי'.

וברור הדבר שזה מה שנאמר בעומק בקנין

החינוך שבחנוכה שמכח אור הידיעה
 וא"כ, פנימיות ההארה של נר חנוכה זהו החנוכה דלעתיד לבוא, וכמו שידוע בדברי רבותינו שחנוכה זה מלשון חינוך, והוא חינוך לימות משיח.

'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו', אז כפשוטו למה 'כי יזקין לא יסור ממנו' - כיון שהרגל נעשה טבע ועי"כ 'כי יזקין לא יסור ממנו' מאותו דרך שהוא התרגל בה, ועל אף שבוודאי נשאר לו מציאות של בחירה אבל נעשה בו טבע שני, זהו כפשוטו 'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו'.

אבל בעומק יותר לפי מה שהתחזק השתא שחנוכה הוא בבחינת חינוך דלעתיד לבוא כדברי רבותינו - בחנוכה מתגלה שמה שמחנכים את האדם ש'גם כי יזקין לא יסור' זהו מחמת שזה אור הידיעה שהוא מוכרח לדבר, זה נקרא לחנך אותו מכח הארת נר חנוכה, - זה לחנך אותו שהוא 'הא מוכרח לדבר, וממילא גם כי יזקין לא יסור ממנו', - מיניה וביה הוא לא יכול לסור מהדבר, כי כיון שהוא מוכרח לדבר והוא כפוי לדבר מכח כך אין לו מציאות שהוא יכול לסור מהדבר, - זהו חנוכה מלשון חינוך, 'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו'.

תנועת הרגל שמתכלה בהדלקה
 ולפי"ז בעומק, הרי זמן ההדלקה הוא משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, מהו 'תכלה רגל מן השוק', - רגל כידוע נקרא רגל מלשון של הרגל. - 'הרגל דבר' ש'תרגילנו בתורתך', ולפי"ז 'תכלה רגל מן השוק' כלומר שתתכלה תפיסת הרגל כפשוטו לתת, ויתגלה פנימיות מציאות הרגל, זהו 'התכלה רגל מן השוק', הרגל החיצונית שנראית היא רגל של שוק, זה רגל של יוצא ונכנס, זוהי מציאות הרגליים כפשוטו, אבל הרגל הפנימית שמתגלה שזה נקרא 'תכלה רגל מן השוק' כלומר 'התכלה' זהו מלשון 'כלות' שזהו

והזכרת 'על הנסים' שזה הפשטות של קבעום בהלל והודאה, ובהרחבה יותר זהו השירות ותשבחות, - אדם עושה סעודה וכדברי המהרש"ל הידועים שזה סעודת מצוה באופן שיש בסעודה שירות ותשבחות, אבל בעומק יותר מהו ה'קבעום בהלל והודאה' - ההדלקה עצמה היא ה'הלל והודאה', כי בהדלקה עצמה מתגלה ה'צופה הייתי', שזהו ה'צופה הייתי' שמאיר מכח מה שהוא מודה על ה'הכל צפוי', על מה שהכל כבר מושרש בידיעה הראשונה שקדמה לו, זהו ה'קבעום בהלל והודאה' בתפיסת פנימיות מציאות ההודאה.

וזה הרי יסוד דברי רבותינו שדנו מה נשתנה ההודאה שיש בחנוכה משאר ההודאות שיש בכל השנה כולה, - מוסיפים באמת 'על הנסים' אבל המקום שתיקנו להוסיף את זה, זה בברכת ההודאה, וא"כ מה היחודיות של ההודאה שמתגלה בחנוכה, ונאמרו כמה ביאורים בדבר, אבל ביאור אחד להמתבאר השתא - עולה ממילא - ההודאה של כל השנה כולה היינו שהוא מודה על מה שהוא נתחייב קודם לכן, שזה בבחינת 'מודה על האמת', - הוא מודה על מה שהוא קיבל, אבל ההודאה של חנוכה היא מגלה שהוא מודה על הכל - ש'הכל צפוי'.

ונמצא ברור, שמונח כאן בעומק שיש כאן שורש עמוק, שורש נעלם, - זהו ה'פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול', זה לא רק שהפך נעלם ולאחר מכן מצאו אותו, אלא מצאו את עצם הנעלמות, - את הנעלמות שנמצאת בכל דבר שזהו ה'נעלם' של הידיעה - ה'ממנו יצאו כבושים', - זה מה שמתגלה ב'פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול' שיש כאן את מקום החתימה של ה'נעלם', של הידיעה הנעלמת, וע"ז נאמר 'קבעום בהלל והודאה' שזה כל מציאות הימים האלה בכלל, ובפרט מהות ההדלקה היא גופא ה'קבעום בהלל והודאה' כמו שנתבאר.

שיש כאן מציאות של הארה פרטית, זה מאיר את הדבר בפרטותו ליום אחד, אבל כאשר הוא מאיר שמונה ימים זהו הבחינה של 'צופה בו מסוף העולם ועוד סופו', כלומר שזה לא אור שנמצא בנקודה של פרט אלא זה אור שמתפשט

והרי גם בעולם עצמו נאמר בגמ' שמתחילה היה העולם מתפשט עד שגער בעולמו ואמר לעולמו ד', ולהבין לפי"ז עמוק - מה שאחרי שמונה ימים זה הפסיק לדלוק זה הרבותא, - הנס לא נעשה שזה דלק שמונה ימים, מצד הטבע של הנס זה היה צריך לדלוק לעולם, אלא שכמו שגער בעולמו ואמר לעולמו ד', מעין כך היה באותו נס של פך השמן שנעשה בו מעין אותו 'גער' והוא דלק רק שמונה ימים.

יש הבנה כפשוטו שבכל יום ויום נעשה נס חדש. יש הבנה שהנה נעשה שהוא ידלוק שמונה ימים.

ויש את ההבנה הפנימית שהנס נעשה שהוא ידלוק לעולם, אלא שלאחר שמונה ימים נעשה חידוש שגער ואמר לו די ונעשה מציאות של הגבלה לנס. זה מבט הפוך בדיוק מהתפיסה הפשוטה של תפיסת הנר.

הגדרנו את שלושת התפיסות מהו גדר מדרגת הנס, וא"כ בפנימיות מציאות הארת הנס נעשה ההארה שהדבר מאיר לעולם, והוא מאיר לעולם מכח אותו תפיסה של 'הכל צפוי', 'הכל' דייקא, זה כולל את הכל ואין לו מציאות של הגבלה לדבר, זה פנימיות ההארה שמאיר בהארת נר חנוכה שבעצם מצד היותו הוא היה צריך שמציאותו תהיה שהוא ידלק לעולם, זה מהות פנימיות ההארה כפי שחודד.

וא"כ ההארה שמתגלה בנר חנוכה בבחינת הכף שהוא מכופף את הדבר, זה הארה שנמצאת לעולם.

גילוי מדרגת 'שונה פרקו מאה ואחד

פעמים' שבחנוכה

ידועים דברי חז"ל מה שנאמר - 'אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד פעמים'. 'שונה פרקו מאה פעמים' ק

אחד מהמשמעויות של לשון כלי, זה ה'תכלה רגל מן השוק' שהכלי מתכלה ונכלל באור, זה הרגל שמתכלה מן השוק של ה'יוצא ונכנס', ואז מתגלה אותו מציאות של רגל ששייכת ל'תרגילנו בתורתך' שהוא קבוע בדבר.

זה ההבדל בין רגליים חיצוניות לרגליים פנימיות, הרגליים החיצוניות זהו בחינת נכנס ויוצא, אבל בזמן של ההדלקה שנאמר בו 'עד שתכלה רגל מן השוק' כלומר שהוא מדליק את הנר חנוכה עד שהוא מגיע לאותו מקום ששם אין את התנועה של הרגליים, שזה הכליון הרגל מן השוק, והוא מגיע למקום של ההרגל שכדבר, כלומר שהוא רגל וקבוע בדבר, הוא עומד קבוע באותו דבר.

כמו שבדיני רוב יש 'קבוע' ויש 'כל דפריש מרובא פריש', 'ש'פריש' זהו דבר שמתנועע ממקומו וה'קבוע' הוא במקומו, ומצד כך, הרגל החיצונית זה רגל של יוצא ונכנס זה בגדר 'פריש' כי הוא מתנועע - יוצא ונכנס, אבל הרגל הפנימית של 'תרגילנו בתורתך' זהו ה'קבעת עתים לתורה' שפנימיות ה'קביעות עתים לתורה' היא ה'תרגילנו בתורתך' שזה הבקשה של מטבע הברכה שבברכות השחר, שהוא יהיה קבוע בדבר שיתקיים בה ה'קבעת', - וזהו הלשון 'עקב איש תם יושב אהלים' שיעקב זהו לשון של קביעות כי הוא קבוע בדבר, מה שהוא קבוע בדבר כלומר שמתגלה אצלו ההרגל.

זה מה שנאמר 'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו', 'יזקין' זה מדרגה של 'זקן ויושב בישיבה', - היפך הנער שהולך ממקום למקום הזקן הוא 'יושב בישיבה' שזהו מקום קביעותו. זהו עומק ההארה שמתגלה ב'תכלה רגל מן השוק'.

פנימיות הנס - שהיה צריך לדלוק לעולם

מכל מקום ההארה שמתגלה בנר חנוכה שכפי שחודד מאיר בה מציאות פנימיות שורש ההארה, זה העומק שמה שהיה ראוי לדלוק יום אחד דלק שמונה ימים, 'היה ראוי לדלוק יום אחד' כלומר

עליה מכח כילוי לעומת 'עולה מאליה'
 תמיד מה שהוא עולה למעלה האופן של הדבר הוא מכח מה שהוא צף, ויש מה שהפתילה שואבת את השמן וע"י כן הוא עולה למעלה ונהיה ה'שלהבת עולה מאליה', - אבל זה נעשה ע"י שמתכלה השמן.

אבל בהארט נר חנוכה מתגלה הנס של 'צף' בבחינת 'היה צופה בו', עולה למעלה שזה הנצח - עולה למעלה, ומצד ההבחנה שהוא עולה למעלה מתגלה בו מציאות פנימיות הדבר שמה שעכשיו השלהבת עולה היא עולה מאליה, היא לא עולה מכח כילוי מציאות השמן, אלא יש בו את המציאות של 'צופה הייתי' שהוא עולה למעלה, זה עומק המציאות שמתגלה מכח שורש תפיסת מהות ההארה, - ומדגישים - מהות ההארה היא מכח כך שמה שהוא עולה למעלה הוא צף, אבל הוא לא צריך להגיע גם למה שהשמן נשאב לפתילה וע"י כן הפתילה עולה, אלא זה עולה מאליו, - זה ה'מאה ואחד פעמים' שמתגלה בהדלקה של נר חנוכה כמו שהוזכר, אכף - מקום הכפיה.

והרי, שפנימיות מציאות ההארה שמתגלה בנר חנוכה זה העומק שהשמן איננו מתכלה ולכן הוא באמת דולק לעולם, - והחידוש הוא שלאחר שמונה ימים, שכיון שכבר יכלו לחזור להנהגת הטבע כיון שכבר יכלו לכתוש את הזיתים, שלכן חזרה הנהגת הטבע, בבחינת 'אמר לעולמי די' כמו שנתבאר, אבל השורש של פנימיות ההארה היא שמה שזה עולה מאליו זה מדין 'צף', אבל זה לא מדין התכלות השמן, - לא מכח ההתכלות השמן עולה ונשאב ועולה למעלה.

עומק גילוי ה'בנס היו עומדים' בחנוכה

זה הפנימיות של מציאות ההארה שבנר חנוכה שמהותו, גדרו וטבעו שהוא עולה מאליו, הוא עומד מאליו בבחינת מ' וס' שבלוחות, - כל דבר בכדי שהוא יהיה למעלה צריך שיהיה לו על מה שהוא יסמך, - אחרת הוא נופל לתתא, אבל השמן שצף מאליו - היינו שיש בו את התנועה של ה'צופה', - עכשיו גם כשהוא צף מאליו צריך עדיין שיהיה דבר מסויים תחתיו, אבל בעומק של ה'צף מאליו' מכח השורש של

פעמים זה בגימטריא סס בבחינת סס המות, ובבחינת הס"מ - מלאך רע דקלקול, וזהו מלשון 'סמי מכאן' בארמית, להסיר מכאן, זה הק פעמים שיש בו עדיין מציאות של שכחה.

אבל 'שונה פרקו מאה ואחד פעמים' זה סגולה לזכירה כידוע שמאה ואחד - ק"א זהו בגימטריא מיכאל ועוד כידוע בדברי רבותינו, - וזהו בגימטריא אכף - והיינו שאכף זהו בבחינת 'שונה פרקו מאה ואחד פעמים'.

כנגד מה שהיה גזירה של 'להשכיחם תורתך', ה'להשכיחם תורתך' זה במדרגת מאה פעמים, - מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים' כדברי חז"ל, שזה קאי על לוחות ראשונות ועל אותו נס חל מציאות דקלקול של השכחה זהו גדר ה'להשכיחם תורתך' שכיון שהוא היה קיים בנס והם התנגדו לדבר שכידוע זהו כח הטבע של היונים - הם התנגדו למ' וס' שבלוחות וזהו ה'להשכיחם תורתך' ששורש השכחה היא על המ' וס' שבלוחות. אבל הרי כאשר נעשה במתן תורה 'כפה עליהם הר כגיגית' שנעשה המציאות של הכפיה, ומהאור הזה של הכפיה כפי שחודד עד השתא בסיעתא דשמיא, מתגלה פנימיות ההארה של מדרגת נר חנוכה, מדרגת ההארה של ההודאה שמתגלה בימי חנוכה, מתגלה ה'שונה פרקו מאה ואחד פעמים'.

ועי"כ מה שנעשה בנס חנוכה שהשמן יכול לדלוק - יש כאן עומק עצום - תמיד השמן דולק ע"י הפתילה שעומדת על גביו - היא צפה על גבי השמן ומכח כך היא עולה מאליה, אבל כאשר מאיר בנר חנוכה הפנימיות של "מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים", - אבל זה לא מ' וס' שעולה מאה - ק' אלא זה אחד יותר - מאה ואחד פעמים, ומצד ה'בנס היו עומדים' נס הוא בגימטריא ק"י ומצד ה'מאה ואחד פעמים' - הא' הנוסף זה עולה לקי"א שזה האל"ף במילוי, - נעשה שורש ההארה של המ' וס' שזה הא' של האחד שנוסף על המ' וס' - מאה ואחד - שנעשה בו מציאות של נס, מכח כך 'בנס היו עומדים', והשמן שצף ועולה למעלה והפתילה שדולקת מכח השמן הוא בבחינת 'בנס היו עומדים', כלומר הוא עולה למעלה מכח מדרגת הנס.

'הראני דוגמתו בעולם הזה', ובעולם הבא הדבר עומד מאליו ודולק ואין מציאות של התכלות הדבר. זה אור דלעתיד לבוא שלעולם איננו בנוי על מהלכי כילוי אלא הכל צף ועולה מאליו, זה מדרגת עולם הבא, בעולם הבא כל הזמן "ילכו מחיל אל חיל", עולים ועולים ועולים ועולים, זה מדרגת ההארה של נר חנוכה לא מכח נקודת ההתכלות.

מה שייך שכר לעתיד לבוא לנצח נצחים [נצח דייקא], הרי לכאור' אם הוא קיבל את שכרו א"כ פירות מעשיו מתכלים? - אבל העומק שבדבר - זה הכח דלעתיד לבוא שהקורן קיימת לעולם הבא.

זה התיקון של 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל', קרן דייקא, היוונים רצו לכלות את הקרן שיהיה בבחינת 'מכליא קרנא' שיש בדבר מציאות של כילוי, אבל מצד פנימיות הארתו הוא צף ועולה והוא איננו מתכלה, זהו הגדר של האור שמתגלה באור חנוכה, - לנצח נצחים הדבר איננו בר כילוי, מחובר ל'היתי צופה' אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו'.

תגובה לשאלה:

כל דבר שצף שהוא לעולם עולה מתא לעילא זה בבחינת 'עתיק' שזה האור חוזר' של ה'אור ישר', מים זה בסוד 'אור מים רקיע' - אור ישר, שאור ישר שמתגשם הוא הפך להיות מים, ואש שעולה מתא לעילא זה אור חוזר, - ובתוך מהלך העליה מתא לעילא התבארו שני המהלכים, יש מהלך שהוא עולה מעצמו מתא לעילא, ויש מה שאחרי כן השמן נשאב להדלקה והוא מתכלה שזה עוד אופן נוסף של עליה, - אלא שזה עליה מדין כילוי שזה עוד דקות נוספת בהגדרת הדבר

ה"מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים", - מתגלה בו השורש הנעלם שהוא עומד מאליו למעלה, זה עומק פנימיות מציאות ההארה של תפיסת ההדלקה של נר חנוכה.

זה בעצם שורש ההארה דלעתיד לבוא, שמתגלה ה"עולה מאליה", ולהבין עמוק - סדר הדבר כמו שהוזכר, יש את האופן שהוא נמצא למטה שזה הגזירה של 'תיבעל להגמון תחילה' שהוא נמצא למטה, וכנגד זה יש את ההודאה שמי שמודה הוא נמצא למטה.

אבל בנר חנוכה מתגלה שגם מה שנמצא למטה הוא צף ועולה למעלה מאליו, - ולכן מצד אחד ההגדרה של חנוכה כידוע זה ג"כ שמניחה סמוך לקרקע עד ג' טפחים, אבל מצד שני ההנחה היא עד מקום גבוה של עשרים אמה, כי הוא מאיר גם את ההודאה למטה וגם את הנצחון למעלה, - זה עומק ההגדרה של פנימיות ההארה של נר חנוכה, - הוא מאיר את אותו הארה שמה שיורד למטה מכח הודאה, - אבל הוא כל הזמן צף ועולה לעילא - מכח עצמו הוא עומד ועולה כסדר, וגם ההדלקה אינה נצרכת עוד כח של שאיבת השמן אלא הוא נשאב ועולה למעלה מכח תנועת ה'בנס היו עומדים' כמו שנתבאר, - 'שונה פרקו מאה ואחד פעמים', וע"י כן נעשה עומק תפיסת ההארה של ה'תהא עולה מאליה', שמתגלה בהארת ההדלקה של נר חנוכה.

מדריגת אור דעולם הבא

כשהאור הזה מאיר בשלימות - השתא הוא הוגבל למדרגת שמונה ימים כמו שהוזכר אבל לעתיד לבוא תוסר אותה הגבלה שחלה אחרי המציאות של שמונה ימים ואז יחזור השמן - השמונה בהגדרה המהותית שלה, בלי נקודת ההפסקה והרי שהאור הזה 'והיה ה' לך לאור עולם' 'ועלייך יזרח ה'" - יחזור ויאיר בשלימות נקודת הארתו.

זהו ההבחנה שלעתיד לבוא ההדלקה לא תהיה באופן שיתכלה השמן, - מה שנעשה הנס בנר חנוכה שלא התכלה השמן זה בבחינת

א.כ-אכף-בלבביפדיה עבודת השם אור

כלי פה חנוכה

מספר שיעור בקול הלשון 30787898

אוצר האותיות [אכר] אור כלי ריבוי

מאד" שהיה במצרים, ששה בכרס אחד.

וא"כ, מציאות הכלי איננה רק מקום של בית קיבול, מקום של שימור, אלא מציאות הכלי בעומקה היא כלי של ריבוי.

וכפי שהוזכר זה ההגדרה של **אכר** - אור, כלי, ריבוי, האכר הוא עובד אדמה והרי שמתגלה באכר האופן שהוא מכניס קימעא ויוצא הרבה, שזהו פעולת האדמה.

ולפי"ז בהבנה בהירה מאד, המהלך שממנו יצאנו בימי החנוכה ששם נעשה אור וכלי ונעשה מציאות של ריבוי שמה שהיה ראוי לדלוך יום אחד דלק שמונה ימים, - זה לא רק אור וכלי שהכלי מקבל את האור, אלא שנעשה ריבוי במציאות של הכלי, - וזהו מה שלא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול ואותו פך היה טמון בקרקע, - כפשוטו זה היה אופן של הסתרה ושמירה בקרקע שכמו כספים שאין להם שמירה אלא בקרקע כך גם הפך הזה היה טמון בקרקע כמו שתוס' שם מחדדים על המקום.

אבל בעומק יותר מה שהוא היה טמון בקרקע כלומר שהתגלה אצלו תפיסת הקרקע, התגלה אצלו תפיסת האכר, - תפיסת הכלי שאינו רק בית קיבול אלא יוצר מציאות של ריבוי.

"פרו ורבו" - ב' אופנים של ריבוי

ובעומק יותר, יש שני מהלכים, מהלך של חנוכה ומהלך של פורים, - ושרשי הדברים - כל ריבוי בבריאה יש בו שני שרשים עצמיים, הרי המצוה הראשון שנצטוו בה אדם וחיה שמפורש בקרא היא מה שאומר להם הקדוש ברוך הוא "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" וב'פרו ורבו' מונח שני השורשים.

ראשית הפ'ר' של המילה פרו עצמה היא

אכר - עובד אדמה. - אכר ראשי תיבות אור, כלי, ריבוי.

ישנם שני מהלכים שורשיים עד למאד בגדר המציאות של כלי, המהלך הראשון בכלי זהו כלי שהוא כלי-קיבול, זהו הכלי המקבל את מה שנכנס לתוכו - זה מה שקיים במציאות הכלי ותו לא מידי. זהו אופן אחד של כלי.

והאופן השני של כלי שנכנס לתוך הכלי מה שנכנס והכלי עצמו יוצר מציאות של ריבוי לדבר שנמצא בתוכו.

המהלך הראשון של כלי זהו המהלך הפשוט יותר וכדוגמא - יש כלי עצים כלי אבנים וכן ע"ז הדרך מכניסים את הדבר לתוך הכלי והכלי משמר את הדבר, - נושאים את הדבר ע"י הכלי.

אדמה - כלי של ריבוי

אבל באופן השני של הכלי - הדוגמא השורשית והבהירה לכך זה אדמה וזהו **אכר** שהוא עובד אדמה, כאשר שמים דבר באדמה באופן הנכון זה מוגדר זריעה, - לא שמה שנכנס לתוך האדמה נשאר בתוכה ותו לא מידי, אפשר להכניס כמובן גם באופן אחר כגון כספים שאין להם שמירה אלא בקרקע שאז זה עוד פעם בגדר כלי המקבל שבאופן הראשון, אלא עיקרו של הדבר שמכניסים לתוך האדמה יסוד מציאות ההכנסה של דבר לקרקע הוא באופן של זריעה שמכניסים דבר לתוך האדמה והאדמה יוצרת מציאות של ריבוי, זורעים זרע ולאחר מכן קוצרים את מציאות הריבוי שנעשה, והדוגמא המקבילה לכך זהו אשה, שמה שנכנס לתוכה באופן של טיפה יוצא במציאות של ولد, ופעמים אף ריבוי של ולדות עד האופן של "וישרצו וירבו ויעצמו במאד

האבנים מריבות על מי יניח צדיק ראשו עד שעשה הקב"ה נס והם נעשו אבן אחת, - שם זה בדיוק מהלך הפוך - שמהמריבה התגלה השורש שהוא מציאות ה'אחד'. - זה מתתא לעילא שהבנים עלו בחזרה לראשו של יעקב נ- שהאבנים כאן הם בחינת שורש השבטים בני יעקב] למח האב ששם שורשם והווייתם ושם יש להם שורש של מציאות של אחד, - שם דייקא המריבה גרמה לנקודה של התכללות והם הפכו להיות אבן אחת שזה מה שנאמר שם בסוף הפרשה "אבן".

אבל בהיפך כשמתגלה הדבר מלעילא לתתא בכח ההולדה, שם המהלך הוא בדיוק הפוך, - שם המהלך הוא שהפירורים יוצרים מציאות של ריבוי מכח שהפירורים מריבים זה עם זה ועי"כ נוצר הריבוי, וזה העומק של הדבר מדוע באחים מתגלה מציאות של מריבה, וכמו שאומרת הגמ' (בכתובות דף נ') על הפסוק "וראה בנים לבניך שלום על ישראל" שכשיש' בנים לבניך' אז יש 'שלום על ישראל' "דלא אתו לאינצויי" על הירושה, והדוגמא השורשית והבהירה לכך זהו בשבטי י-ה [- כמו שהוזכר קודם לכן שורש מריבתם באבנים] - יש קומה של האבות ככנסת ישראל שע"ז נאמר 'אין קורין אבות אלא לשלושה, אברהם יצחק ויעקב' שהם שורש לכל האבות שקיימים בפרטות בכל ישראל, ויש את שורש הקומה של האחים שהם שורש האחים לכל הכנסת ישראל שזה היחס של י"ב שבטי י-ה וכשמתגלה מריבה בין האחים - וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" שמתגלה מריבה בין האחים ליוסף, כמובן כל בר-דעת מבין שהמריבה הזו היא לא מקרה, אלא זה גילוי שמונת בשורש האחים המריבה, - מצד התיקון זה הופך להיות אח מלשון איחוי - שהיפך 'קרע שאינו מתאחה' יש איחוי שהוא מציאות של חיבור, אבל מעומק נקודת הדבר שחל מריבה בין האחים - מחמת שהאחווה יש בה אופן של מריבה בעצם הויתא שזה השורש למציאות המריבה, וזה השורש שאצל האחים חל המריבה כי הם נולדו ממצות 'פרו ורבו'

ראשי תיבות פרו-רבו, כלומר, על אף שזה מחולק בלשון הפסוק לשני חלקים - 'פרו ורבו' אבל בעומק במילה 'פרו' עצמה כבר רמוזים שני החלקים גופא.

מה ההבדל היסודי בין מציאות ה'פרו' למציאות ה'רבו'? - כבר הוזכר ש'פרו' הוא מלשון פירורים, מפוררים את הדבר לחלקיו, שהדבר היה מציאות אחת ופוררנו אותה לחלקיה, - זהו 'פרו'.

לעומת כך ה'רבו' הוא שנעשה מציאות של התרבות כדוגמת כח ההולדה שנקרא מעין בכחינת מעין הנובע, והרי שיש בו נקודה של חידוש.

וא"כ אלו הם שני שורשים עצמיים של מציאות של ריבוי שמתגלה בכריאה, אופן אחד של ריבוי הוא מלשון פירור שהדבר מתפורר לחלקיו. ואופן שני של ריבוי בכריאה הוא באופן של מעין - "כמעין המתגבר".

מריבה שיוצרת ריבוי ומריבה שגורמת התכללות

בדקות, - כאשר הדבר מתפורר לחלקיו, הרי כמו שהוזכר בפרו בפ' ר' ג"כ מונח כבר בר"ת ה'רבו', כי הריבוי שנעשה בפירור הוא מחמת שחלקיו מריבים זה עם זה ורבו מלשון מריבה וזהו הרי מה שהגמרא אומרת (בספ"ק דבבא בתרא) שבלידת נקיבה לחד מ"ד רביה באה לעולם, ולחד מ"ד מריבה באה לעולם, - מצד ה'עזר' זהו לשון של ריבוי ומצד ה'כנגדו' נעשה מציאות של ריב, אבל מ"מ, פנימיות הויתא הדבר מה שמונת 'פרו ורבו' בעצם ה'פרו' עצמו שגם ב'פרו' יש מציאות של ריבוי - כי בחלקי הדבר נעשה מריבה והמריבה הזו יוצרת את ההתרבות.

ובהיפוך הדבר, זה הדוגמא השורשית שמצאנו בחלומו של יעקב אבינו "וישכב במקום ההוא וילן שם" שקודם לכן נאמר שם "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" כמו שאומר רש"י מדברי חז"ל כידוע, שהיו

וכיון שהם נולדו ממצות 'רבו' - בהכרח שיש להם שורש מריבה כמו שהוזכר, שריבה זה לשון של 'רביה באה לעולם' - 'מריבה באה לעולם' בלידת נקיבה שהיא שורש הלידה, זהו שורש הריב ושורש הריבוי שמתגלה ב'פרו ורבו'.

יצירת האשה בהפרדתה מהאדם - מציאות של 'פרו'

ובדקות יותר, שרשי הדבר - כמו שהוזכר בלידת נקיבה נאמר 'רביה באה לעולם' מלשון של ריבוי, מאיפה השורש של הנקבה עצמה - ממה שנאמר אצל אדם הראשון "ויפל ה' תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו" והרי שהנקיבה ביצירתה לא התגלה בה מציאות של מעין שמכחו נוצרת הנקבה אלא התגלה פירור מציאות הזכר, כלומר הפרדת הזכר לחלק וחלק, - לעיקר האדם, ונקודת הבדל של צלע שנפרדה מגופו של האדם, זהו שורש יצירתה של האשה, והרי ששורש ה'רביה באה לעולם', הנקיבה שהיא שורש הריבוי של כח ההולדה מתגלה ביחס ליצירתה ממציאות הזכר ככח של הפרדה, ככח של פירור, זה שורש הריבוי שבעצם הנקיבה עצמה.

אחרי שכבר יש מציאות של נקיבה מכאן ואילך "וידע אדם את חוה אשתו" - נעשה טיפה שזה כבר טיפה הנמשכת מן המח שהיא בחינת מעין הנובע, - המח זהו "החכמה מאין תמצא" מלשון אין ועין - זה מעין הנובע שנעשה ממנו מציאות של נביעה, עכשיו מתחדש כח ההולדה שזה באופן של ריבוי. וא"כ, עצם מציאות הנקיבה בא באופן של 'פרו' בבחינת פירור של דבר, ולעומת כך במציאות ההולדה שזה ה'רביה באה לעולם' מתגלה ככח ההולדה של טיפה שנמצא בזכר מכח מציאות של מעין. - ויתר על כן, כאשר זה נכנס למציאות הנקיבה אז כבר נעשה ההתרבות של הדבר שנכנס טיפה ויוצא ולד, נעשה מציאות של ריבוי מכח ההולדה שהנקיבה מולידה.

פורים - 'פרו' חנוכה - 'רבו'

ולפי"ז מה שהוזכר קודם לכן - יש מהלך של חנוכה ויש מהלך של פורים, וברור ופשוט - פורים מעיד על שמו, הוא נקרא פורים מלשון 'פרו' - פור ופרו הם אותם אותיות, - זה מה שנאמר "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד", כלומר שההויה של פורים היא לקיחת הויה שזה המציאות של 'ישנו עם אחד' וחילוקו לחלקים לפירורים שה'עם אחד' הופך ל'מפוזר ומפורד', זה המציאות של פורים.

לעומת כך המציאות של חנוכה זה הגילוי של ה'רבו', של הריבוי, שממה שהיה ראוי לדלוק יום אחד נעשה הנס שהוא דלק שמונה ימים, ולפי"ז מהו גדר מציאות הנס - כמו שיש מעין של מים שהוא יוצר ריבוי של מים כך כאשר התגלה הנס בפך השמן מתגלה שהשמן הוא כמו מים [בבחינת מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק כדוגמא בעלמא] שהרי שורש כל הז' משקין - י"ד שח"ט ד"ם - הוא מים ולכן כמו שבמעין יש מציאות של ריבוי כמו"כ אותו פך שמן היה לו מדרגה של מעין אלא שזה לא התגלה כמים אלא כשמן כמובן, אבל שורש הריבוי נעשה מדין מעין הנובע שמעין הנובע הוא הולך ומתרבה ממקורו, "מכיפיה מתבריך" - כל' הגמ' שממקורו הוא נובע ומשם יש לו את שורש הברכה שבו, וזה שורש ה'רבו' שמתגלה בנס של פך השמן.

וא"כ שני המהלכים שהוזכרו מהלך דפורים ומהלך דחנוכה, מהלך של פירור הדבר לחלקיו ומהלך של ריבוי שהדבר מתרבה.

כח הפירור שבעפר וכח המגדל שבעפר

ולפי"ז בעומק אכר שהוא ר"ת אור כלי ריבוי כמו שהוזכר בראשית הדברים, האכר שהוא עובד אדמה יש בו את שני החלקים האלה, - כידוע הלשון של אדמה מקביל ללשון של עפר, ועפר נקרא עפר מלשון פירור, לעומת כך הכח המגדל שקיים באדמה שמכחו האדמה מגדלת שמכניסים בה חיטה ונעשה בה מציאות של

והיפך כך יש את בחינת הפר שבעפר שזה הפירור שמונח בעצם העפר עצמו - שגוף העפר נבנה ממציאות של פירורים, - גם ברוח בדקות, יש פירור כי הרי יש ארבע רוחות שבשמים אלא שיש כח המאחדם, אבל בעפר שבאדמה מתגלה המציאות של פירור שעל כן הוא נקרא עפר.

וא"כ העפר כולל את הרוח ואת העפר, חציו הראשון - העף זה הרוח בבחינת עוף הפורח - "התעף עיניך בו ואיננו", וחלקו התחתון הפר הוא מציאות הפירור, כלומר שמונח בעפר שני סוגי פירורים, ובדקות, כח הפירור של הרוח שבעפר זה מדין החלל, מדין האויר הנמצא בין החלקים, וכח הפירור של העפר שבעפר זה מצד היש של כל פרט שבחלקי העפר.

אבל מ"מ, זה החלק הראשון של מציאות העפר, והחלק הזה שייך למדרגת הזכר כמו שהוזכר, זוהי ההבחנה שהזכר שורשו בפירור שהוא מפורר את הדבר לחלקיו.

וביציירת אדם הראשון - וודאי שהנקבה היתה כלולה עמו כמו שנאמר 'זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם' אבל בכללות זה נקרא אדם שהוא שם תואר של זכר ויסודו הוא מעפר ורוח כמו שהוזכר.

כח הריבוי שבאש ובמים

ומכנגד יש את המהלך של האש והמים ובעיקרו הוא מתגלה מכח המים שזה האופן של כל מעין מים הנובע שיש בו נקודת חידוש, אבל הדבר מתגלה גם באש שהרי האש בטבעה כשלוקחים דבר ושורפים אותו בזה מתחדש עוד לבת אש שהאש הולכת וגדלה, זהו מציאות החידוש שנעשה באש, אבל הרוח ביסודה איננה יוצרת מציאות של חידוש כשלעצמו וכן העפר כשלעצמו ג"כ לא יוצר מציאות של ריבוי, אם נשים דבר באדמה מצד האדמה כשלעצמה, לעולם הוא לא יתרבה, ואיך הוא מתרבה - צריך להשקות אותו 'ואד יעלה מן הארץ' שזהו המים הנצרכים ליצור

ריבוי, הריבוי הזה הוא מעין מעין שנעשה בו מציאות של ריבוי כך גם כאן נעשה מציאות של התרבות.

ובדקות יותר, הרי תהליך ההתרבות שנעשה הוא שכאשר זורעים דבר בקרקע הוא מתפורר ולאחר מכן חוזר וצומח, - וזה העומק שהוא נזרע באדמה - בעפר ומהזריעה הזאת נעשה מציאות של ריבוי לאחר מכן, וא"כ שני השלבים האלה מונחים בכל מציאות של זריעה בקרקע, שלב ראשון עצם הקרקע עצמה היא עפר מלשון פירור ולכן כאשר זורעים דבר בקרקע השלב הראשון של הצמיחה היא שהדבר מתפורר - מתפרק לחלקיו, והשלב השני שלו הוא בבחינת ריבוי של מעין שנובע כח הפירור שברוח ובעפר

ובהגדרה עוד יותר מחודדת, כידוע יש ארבע יסודות - אש מים רוח ועפר, והארבע הללו מתחלקים לב' זוגות, אש ומים, רוח ועפר, - כל זוג בנוי ומצורף מדבר והיפוכו, - ובקומת הבריאה, השמים הם מאש ומים כמו שדורשת הגמ' בחגיגה, ובארץ מתגלה עפר ורוח כמו שנאמר בקרא "וייצר את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה" וכמו שהאונקלוס מתרגם - 'לרוח ממלא', וא"כ שמים הם אש ומים וארץ היא רוח ועפר - וכמו שחידד הגר"א.

ולפי"ז בערכין דידן השתא, מה שבעפר נעשה מציאות של ריבוי - כל עפר שנקרא עפר הוא כולל בתוכו דבר והיפוכו, - כפשוטו זה עפר לחוד אבל בעומק הוא מורכב משתי תיבות עפ-פר העף זהו מלשון "התעף עיניך בו ואיננו", עוף הפורח באויר, וכן ע"ז הדרך כלומר שזהו בבחינת רוח שזהו עוף הפורח באויר, יש גם רוח במציאות העפר גופא, והדוגמא היסודית שבה מתגלה בעפר הפריחה הזו, שכאשר באים לפורר דבר זהו כמו שמצאנו במצות השבתת חמץ "מפרר וזורה לרוח" שזה אופן אחד מאופני השבתת חמץ, - זהו בחינת העף שבעפר.

דרש - ריבוי, סוד - אור ה'אחד' שמאיר מכח הפירור

אבל דרש וסוד כל הויתו הוא מציאות שיש בו כח של פירור וריבוי, בדרש הרי נאמר 'אין בית המדרש בלא חידוש', 'דרוש וקבל שכר', ההגדרה של 'דרוש' הוא כמו מעין חדש המתרבה, נעשה מציאות של התחדשות בבחינת 'רבו', נעשה מציאות של ריבוי, - וזהו הכח שמתגלה בחנוכה שנתרבה הפך שמן ומכח כך יש ריבוי של חידושי תורה.

אבל בבחינת הסוד 'נכנס יין יצא סוד' שזה מדרגת פורים, 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד', הסוד כידוע, הוא 'אחד' וכל החידושים שיש בסוד זה לפורר את הדבר לחלקיו ולסדר אותם כסדרם הראוי - זה הגדרה עמוקה של ההבדל בין מדרגת הדרש למדרגת הסוד.

זה ההבחנה בין מדרגת חנוכה למדרגת פורים, חנוכה היא במדרגה של דרש, 'דרוש וקבל שכר', "אין בית המדרש בלא חידוש", כלומר - כדברי חז"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה רבינו בסיני" והיינו שיש כאן חידוש רק החידוש היה באיתכסאיא, - אבל נעשה מציאות של חידוש בפועל שהחידוש יוצא מהכח לפועל וזהו מציאות חידוש, - זה ההארה שיש בימי החנוכה, - מה שהוא היה ראוי לדלוק יום אחד והוא דלק שמונה ימים זה מדין "אין בית המדרש בלא חידוש" והחידוש שנעשה זה הריבוי של מציאות השמן, זה כח מציאות החידוש שבשמן.

אבל בימי הפורים שהוא בבחינת יין וכמו שהוזכר - 'נכנס יין יצא סוד', והסוד הוא באופן של 'אחד', זה כל המהות של הסוד.

ככל שהאדם מחובר למדרגת ה'אחד' הוא נמצא בעולם שנקרא סוד, וככל שהוא יוצא מה'אחד' הוא נמצא בעולמות היותר נמוכים.

את מציאות הריבוי. וא"כ הרוח והעפר הם יסוד הפירור שבדבר והמים והאש הם יסוד כח ההתחדשות שכח מציאות הריבוי נעשה על ידם כפי שחודד.

ובהקבלה לכך, יש ארבע חלקים בתורה הקדושה כידוע,
פשט / רמז / דרוש / וסוד.

פשט ורמז שבתורה - הדבר כמות שהוא

ובאופן התחלקותם יש שתי צורות חלוקה, בחלוקה הפשוטה פשט ורמז הם מהלך אחד ודרוש וסוד הם מהלך לעצמו, - יש חלוקה אחרת [= שמבואר בגר"א] אבל זה החלוקה היותר פשוטה.

ומצד כך, החלק התחתון פשט ורמז הוא כח של הויה שאין בו מציאות של התחדשות כלל, כשיש מציאות של פשט ומציאות של רמז זה בא להגדיר מה קיים כאן.

במדרגת פשט - הדוגמא הבהירה לכך הם דברי ר' חיים ואלוז'נר הידועים שעיקר החידוש שנקרא חידושי תורה הוא כאשר האדם עומד על הפשט עצמו, זה גופא נקרא נקודת החידוש, אבל בעומק אין כאן חידוש בעצם, - "אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותיה", זה ההגדרה של פשט שהוא באופן של עפר כפשוטו מצד מה שקיים, אלא שהיה בו כח של כיסוי שהיה מעלים על הדבר שמכחו הוא נסתר, אבל כאשר מסירים את אותו כיסוי שזהו ה'חספא' שעליו נאמר 'אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותיה', הרי שהדבר נגלה ונעשה המציאות שרואים את הדבר כמות שהוא.

כמו כן ברמז הדבר רמוז בתוך מציאות עצמו אלא שצריך עין פנימית לראות את מה שקיים כאן - 'יש רומזים לו ונרמזו ויש רומזים לו ואינו נרמז' כמו שדורשים חז"ל.

סוד בעצם וסוד במקרה

הסוד הפנימי ביותר הוא הקדוש ברוך הוא כביכול, - הוא הנעלם, "אכן אתה א-ל מסתתר" וזהו עולם כידוע מלשון העלם, הוא מעלים על אמיתת המצאו, אמיתת המצאו הוא "הוי"ה אחד ושמו אחד", זה נקרא סוד.

- הסודות החיצוניים שזה מה שאדם לא שמע באוזן כי הסתירו את הדבר ממנו, - זה לא סוד בעצם כמו שאומרים רבותינו כידוע אלא הוא סוד במקרה.

מהו סוד בעצם? - עולם עליון הוא עולם יותר מאוחד מהעולם התחתון וביחס לתפיסת התחתון שהוא נמצא בהתפרטות א"כ הוא לא משיג את העולם העליון שהויתו היא אחד, - שזה נקרא 'סוד' בערכו.

ומ"מ א"כ, זה עומק ההארה שמתגלה בימי הפורים, בימי הפורים שמאיר האור של ה'פרו' כלומר האור של הדבר כשהוא מתפורר, אלא שכפשוטו מה שמתגלה זה מציאות ההתפוררות אבל מי שאמר "מפוזר ומפורד" זה המן, - "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד", - "הפיל פור הוא הגורל לפני המן", הוא פורר את הדבר.

אבל בפנימיות, אם הוא פורר את הדבר א"כ מתגלה שהשורש של הכל הוא 'אחד', זה העומק הפנימי של נס ההצלה שהיה בפורים, הנס של ההצלה מברר שכל מה שנעשה הריבוי של הכנסת ישראל הוא לא ריבוי כפשוטו מדין חידוש, אלא הריבוי שנמצא בכנסת ישראל יסודו ומהותו הוא מכח מדרגת 'אחד', ומכאן ואילך כל מציאות החידוש שמתגלה הוא אינו אלא פירור של מה שקדם לכך.

זה ההבדל בין מדרגת חנוכה למדרגת פורים, מדרגת חנוכה זהו מדרגת 'כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה בסיני' אבל עדיין יש לו שם 'חידוש' כי למשה זה נאמר בכח ולא בפועל וכידוע בדוגמא של רבי עקיבא ומשה בסוגיא במנחות.

אבל במדרגת פורים מתגלה שכל מה שמחדשים, בעומק הוא לא חידוש אלא הוא רק פירור של ההויה האחת שקיימת, זה עומק נקודת החידוש.

מדרגת הבורא - אחד מוחלט, מדרגת נבראים - תפיסה של חידוש

ובעומק זה ההבדל היסודי בין מדרגת נבראים למדרגת בורא.

מדרגת נבראים יסודו הוא שיש מציאות של נברא ונברא יש חידוש כי הרי כל נברא הויתו היא התחדשות, הוא מחודש, - "המחדש בטובו בכל יום טוב מעשה בראשית" הנבראים הם מחודשים, וא"כ נמצא שכיון שהם נבראו מהויה של חידוש לכן מונח בהם כל הזמן כח של התחדשות - ברור ופשוט לכל בר-דעת - הבורא הוא היה הוה ויהיה, קדמון - אבל הנבראים כל הויתם של הנבראים היא מציאות מחודשת אין הכוונה שפעם הם התחדשו או בעומק יותר שבכל רגע הם מתחדשים שזה ה'מחדש בטובו' כמו שהרחיב הנפש החיים, אלא בעומק מונח בהם שעומק התפיסה שלהם היא תפיסה של חידוש, זה הויתם וזה תפיסתם, התפיסה הזו היא התפיסה של "אין בית המדרש בלא חידוש" שכל הזמן נעשה מציאות של ריבוי, וכדברי חז"ל שהנחש פיתה את חוה במה שאמר לה "מה הוא בורא עולמות אף אתם בוראי עולמות", כלומר זה התפיסה, התפיסה היא של מציאות של חידוש אבל בעומק מצד מציאות הבורא המציאות היא שונה לגמרי, הבורא הוא היה הוה ויהיה, הוא קדמון, הוא הויה אחת, לא שייך כביכול מציאות של חידוש, הוא אחד מוחלט, וכל מה שמתגלה כאן בבריאה זהו רק התפרטות כביכול מחלקי הגילוי שלו יתברך שמו, זה מה שמתגלה כאן בעולם אבל אין מציאות של חידוש.

זה ההבדל העצמי בין האור של חנוכה לאור של פורים.

ובמקביל לזה אכף במהלכי הדברים, הוא אור כלי 'פרו'.

פורים - גילוי ה'רצוננו לעשות רצונך' שבפנימיות הכפיה

וכפי שחודד לעיל, כל אכף זה מלשון שהוא מכופף את הדבר, - וזה הרי מה שמתגלה במהלכי הפורים, שהרי כדברי הגמ' הידועים עד מאד במסכת שבת לגבי מהלכי הפורים, שכשקיבלו בני ישראל את התורה מחד הם אמרו 'נעשה ונשמע' ומאידך 'כפה עליהם הר כגיגית' וע"ז יש מודעא רבא לאורייתא מכח שהדבר התקיים על ידי כפיה שלכן הקבלה היא איננה קבלה גמורה, עד ש'הדר קיבלוה בימי אחשורוש' כמו שמסביר שם רש"י שקיבלו בימי אחשורוש מאהבת הנס.

אבל בעומק יותר שזה מה שמונח בדברי הגמ' ובעומק דברי רש"י בפנימיותו - מתגלה כאן האופן שבפנימיות הכפיה היא רצון כידוע עד מאד שזהו ה'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני' שמכח כך יש קיום לעצם הכפיה עצמה, והרי שאור הפורים מגלה את האכף, את האור כלי והכף שזה כפיה, הוא מגלה את פנימיות מציאות ה'כפה עליהם הר כגיגית', הוא מגלה שמהי פנימיות הכפיה? - ה'רצוננו לעשות רצונך'. וה'רצוננו לעשות רצונך' זהו רצון אחד בלבד, "אין לנו אלא לב אחד לאבינו שבשמים", כלשון הגמ' בסוכה כידוע שזהו לולב - לו לב, לב אחד לאבינו שבשמים, מצד החיצונית יש מציאות של רצונות רבים, אבל מצד נקודת פנימיות נשמתן של ישראל - 'רצוננו לעשות רצונך' והרי ה'רצונך' זה רצון אחד ותו לא וזהו ה'רצוננו', 'לב אחד לאבינו בשמים' והרי שמצד האור הפנימי שמתגלה באכף - מתגלה התפיסה שהאכף הוא מציאות של 'אחד'.

וזה גם ברור ופשוט לכל בר-דעת, ה'רצוננו' אלו הם ריבוי של רצונות וזה מצד 'כשם שפרצופיהם שונים דעותיהם שונות' וכמו כן 'רצונותיהם שונים', - מה קורה כאשר האחד כופה את רעהו? - הוא מגלה שהרצון של

כח ה'פרו' שבתורה וכח ה'רבו' שבתורה

ובלשון אחרת והיינו הך, בכל דבר כשיש שני צדדים יש לו נקודת ממוצע, יש בורא ויש נבראים והממוצע היא תורה, "ביני וביניכם", - יש תורה שמתגלה מהצד של הנברא ויש תורה שמתגלה מהצד של הבורא, התורה שמתגלה בימי החנוכה הוא החידוש מהצד של הנברא, אבל התורה שמתגלה מכח פורים היא התורה ששייכת מהצד של הבורא - לכן בחנוכה זה מהלך של 'רבו' שהוא החידוש כמו שהוזכר שזהו "אין בית המדרש בלא חידוש" - זה מהות הנבראים.

משא"כ התורה שמתגלה בימי הפורים היא מצדו יתברך שמו, ומצדו יתברך שמו זה הויה אחת, - זה עומק התורה שמתגלה בפורים, - "לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלושת ימים לילה ויום" - ואנחנו נהגינן לדינא לצום מכח כך ביום תענית אסתר שהוא יום י"ג באדר כי ביום הי"ג נעשה מציאות של אחד [= בגימטריא י"ג] זה עומק כח ההצלה של פורים.

זה שני חלקי התורה שמתגלים יחד כפי שחודד.

ורבותינו הרי אומרים להדיא כידוע שכמו שיש 'פרו ורבו' בעולם יש גם 'פרו ורבו' בתורה, ונקטו את זה לגבי מי שאין לו בנים שכשיעסוק בתורה יחדש בה חידושים, והיינו שהוא צריך לקיים בתורה את מצות 'פרו ורבו', - וזה שני האופנים איך לקיים פרו ורבו מכח אור התורה עצמה, שמכח אור התורה עצמה הוא מקיים את שני החלקים האלה כמו שנתבאר, במהלכי החנוכה ובמהלכי הפורים.

ולפי"ז בהבנה בהירה, הזכרנו בשיעור הקדום אופן אחד שזה מהלך של אכף והאופן השני שזה מה שהוזכר השתא הוא מהלך של אכר.

ולפי"ז אכר כמו שהוזכר הוא ראשי תיבות אור כלי ריבוי.

תוספת, - ולכן יש דין של 'תוספת שבת', - זה לא שנאמר דין בעלמא של תוספת שבת, אלא מה שיש דין של תוספת שבת זהו בגלל ששבת בהוויתה מוסיפה, לכן יש דין תוספת בכניסתה וביציאתה [- מחלוקת הראשונים אם זה דאורייתא או דרבנן כידוע], שבת מוסיפה ולכן יש דין של תוספת שבת.

'פרו' ו'רבו' במדרגת שבת

והאופן ששבת מוסיפה יש בו שני הגדרות - מצד אחד הוא 'מקור הברכה' מלשון של 'הברכה', וכמו שמים היוצאים מן המעיין יש בהם אופן של 'ברכת המים' שנעשה הברכה זהו מציאות של המשכה שנעשה בבחינת מדרגת חנוכה שנתבאר, זה מהלך אחד של שבת.

אבל מצד שני כלשון חז"ל כידוע עד מאד, שבת נקראת "רזא דאחד", ולפיכך מה שמתגלה בשבת הוא שהריבוי של שבת הוא מדין 'פרו', לא מדין ריבוי כפשוטו של 'מקור הברכה', אלא זה 'פרו' כשלעצמו שמתגלה שמפוררים את הדבר כי ביסודו הוא מציאות של 'אחד', וע"ז הרי דורשת הגמ' כידוע על הפסוק 'אשר פרו יתן בעתו' - 'זה עונתן של תלמידי חכמים משבת לשבת' שאז עיקר מצות פרו ורבו, כלומר, שבשבת קודש שמתגלה בה מצות 'פרו ורבו' זהו מכח שההויה של שבת היא כלי של קיבול, היא כלי של ריבוי והיא כלי של 'פרו', אלו הם כל שלושת החלקים האלה שמתגלים במדרגה של שבת קודש.

וכלשון הגמ' בסוגיא בשבת "לכו"ע בשבת ניתנה תורה" והיינו שבה מונח השורש של 'ניתנה תורה' - בה מונח שורש נתינת התורה של ריבוי של חנוכה, - שורש לנתינת התורה של ה"הדר קיבלוה בימי אחשורוש", מכח האור של שבת קודש מאיר כל שלושת החלקים הללו שנתבארו במדרגת הכלי.

אז נעשה השלימות של ההארה - כלי דקיבול, כלי דריבוי וכלי ד'פרו'.

שניהם הוא אחד, זה העומק שהכפיה היא יוצרת מציאות של אחד במעמקים.

בחיצוניות הוא כופה אותו לעשות את מה שהוא רוצה אבל הכפוי הוא עדיין רוצה דבר אחר מזולתו.

אבל בפנימיות מה שהוזכר שמתגלה ב'הדר קיבלוה' שאחר ה'מודעא רבא לאורייתא' של ה'כפה עליהם הר כגיגית' שמגלים את ה'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני', א"כ נמצא שכל פעם שכופים מישהו הרי שמתאחדים נקודת הרצונות לרצון אחד, זה העומק של האכף, עומק של נקודת החיבור, - עומק של נקודת הצירוף יחד.

אלו הם שני מהלכי הכלים האלו שמתגלים.

שני הבחנות הכלים במדרגת שבת

קודש

ובשורש - ברור הדבר - כידוע עד מאד ששבת קודש נקראת כלי, וזה הרי כמעט מפורש בקרא "יום השישי ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלקים ביום השביעי" וגו' שהקב"ה כילה מלאכתו, 'כילה' - 'ויכל' הוא מלשון של כלי, ויכל אותיות וכלי, - יש אופן שזה כלי מלשון של 'כלות' שזה דבר המסתיים, אבל בעומק כידוע שבת היא במדרגה של כלי.

בשבת יש את שני ההבחנות האלו של הכלי, מחד שבת היא כלי של השפע הנכנס לתוכה כלשון חז"ל כידוע, "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת אל יאכל בשבת" ומצד כך הגילוי של שבת הוא כלי ו'מי שטרח בערב שבת' משם הוא מביא את השפע למציאות השבת קודש, זה כלי שהוא בבחינת 'בית קיבול'.

אבל בעומק יותר מתגלה בשבת קודש האופן של כלי כלשון חז"ל כידוע 'כי היא מקור הברכה' כלומר שהיא כלי באופן של אם המולידה, של אדמה, שנעשה בשבת אופן של

ובדקות זה הכ' ל' וי' שהם האותיות שנמצאות בתוך תיבת הכלי עצמו.

מכח מדרגת משה זה הכ' שבבחינת קיבול.

מכח מדרגת משיח בן דוד - יהודה, יהודה בגימטריא ל'.

ומכח משיח בן יוסף זה הי' של הכלי - יוסף

שלימות שלושת החלקים הללו שמתגלה בשלימות הארת הכלי הוא הכלי דלעתיד לבוא.

ג' הכלים - שלימות הגילוי דלעת"ל זה האור של מדרגת שלימות הגילוי דלעתיד לבוא.

ובעומק, זה מדרגת משה, משיח בן יוסף, ומשיח בן דוד, שלושת החלקים האלה מקבילים למשה, משיח בן יוסף, ומשיח בן דוד.

משה - "משה קיבל תורה מסיני".

משיח בן יוסף זה בחינת תוספת שזהו בחינת יוסף.

והכלי של משיח בן דוד זהו הכלי של ה'אחד' כששלושת החלקים האלה יתגלו בשלימותם גם יחד, - זה האור של ימי החנוכה וימי הפורים שמאירים את ה'לעתיד לבוא', חיבור כל ג' הכלים הללו בבת אחת זה עומק מעמקי מציאות הכלי.

א-כ אכר- בלבכיפדיה עבודת השם אור
כלי ריבוי חנוכה
מספר שיעור בקול הלשון 30791315

אוצר האותיות

אור וחושך משמשים בערבוביא

גדולה", "אימה זו בכל וכו' חשכה זו מדי וכו' גדולה זו יון וכו'". א"כ יון נקראת חשכה גדולה, ישנה חשכה וישנה חשכה גדולה. וזה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז' י"ד), ישנו אור וישנו אור גדול (עי' ישעי' ט' א'). וכנגד האור והאור הגדול ישנם חשך וחשכה גדולה שזו מלכות יון. ובנרות חנוכה נגלה לפי דברי חז"ל הכח של ההארה כנגד מלכות יון. כשם שמלכות יון היא חשכה גדולה, כך גם אור חנוכה הוא אור גדול. ואין זו בחינה של המאור הגדול, אלא ישנה כאן גדלות מיוחדת מעל המאור הגדול [בעומק ישנה בחינה שהמאור למעלה מן האור, ואכמ"ל].

לשון יונית מותרת באהלי שם, חכמה יונית אסורה

והנה מקור כוחה של יון הוא ביפת. דהנה על הפסוק (נח ט' כ"ז) "יפת אלקים ליפת וישכון באהלי שם", דורשת הגמרא במגילה (ט' ב'), "דבריו של יפת יהיו באהלי שם וכו' יפיתו של יפת יהא באהלי שם". דהיינו, לשונו של יפת שיון הוא מבניו (נח י' ב'), הותרה לבוא באהלי שם שאברהם הוא מצאצאיו (בראשית י"א י"ב-י"ד). אם כן מוכרח שנקודת החיבור של ישראל עם היון הוא מנקודת היפת. ובנקודת החיבור של יון עם ישראל שהוא הוישכון באהלי שם, שם ישנה כח המלחמה, משום דאילו לא היתה נקודת חיבור ביניהם, גם לא היתה נקודת מלחמה ביניהם. אלא דייקא במקום נקודת המלחמה, שם הוא מקום נקודת החיבור. א"כ מחד ישנו חלק הנקרא והוא ישכון באהלי שם, שזה בחינת ברירה של טוב מן הרע, ופירושו שלשונו של יפת מותרת לבוא באהלי שם, וזו נקודת החיבור. ומאידך, חכמת יון אסורה לבוא באהלי שם, כמו שאומרת הגמרא בבבא

אור חנוכה מתחיל כאשר תמה הארת החמה

ימי החנוכה כידוע הם ימים של אור. נרות הללו שאנו מדליקין, הם נרות להאיר את משך זמן ההדלקה. כמו שמבואר בגמרא (שבת כ"א ב'), משתשקע החמה מתחיל הזמן של ההדלקה, שהוא דייקא במקום החשך, לאחר השקיעה. הקב"ה תלה את שתי המאורות הגדולים, את החמה להאיר ביום, ואת הלבנה להאיר בלילה. ובזמן שהמאור הגדול שוקע, שאז מתחיל ההעדר וההעלם של האור, אז הוא זמן ההדלקה. בעומק גנוז כאן סוג חדש של הארה. ודאי שכפשוטם של דברים זמן ההדלקה הוא משתשקע החמה משום דשרגא בטיהרא מאי מהני, כמו שביארו הראשונים (עי' מאירי שבת כ"א ב', תוס' מנחות כ' ב' ד"ה נפסל, טור תרע"ב). אבל בעומק, אם זמן ההדלקה הוא משתשקע החמה, שהיא המאור הגדול לשמש ביום, ובזמן גמר שימושה אז חל הדין להדליק נר של חנוכה, הרי שגנוז כאן אור חדש. אין זו בחינה של הארה המאירה ביום, שהיא הארת החמה, אלא דייקא משתשקע החמה, מזמן ההעלם של החמה, שם מתגלה אור חדש. וצריך להבין מהו אותו אור.

חנוכה הוא אור גדול כנגד יון שהיא חשכה גדולה

והנה בחינת יון היא חשך, כמו שדורשים חז"ל (בר"ר ב' ד') את הפסוק (בראשית א' ב') "וחשך על פני תהום", "וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל". וכן דרשו חז"ל (שמ"ר נ"א ז') את הפסוק (לך לך י"ד י"ב) "והנה אימה חשכה

בעבודה זרה (ט' א') מונה את הת"כ שנה שעמד הבית השני, שהם ל"ד שנה שמלכות פרס שלטה בישראל, ואחריהם שלטו יון ק"פ שנה, ואחריהם מלכות חשמונאי ק"ג שנה, ואח"כ בית הורדוס ק"ג שנה. והנה הכח של יון לטעון על ישראל כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, היה מכח חטא העגל, הוא העגל שנעשה לשור, עגל גימ' ק"ג, אלה השנים שהיתה מלחמה וגברה מלכות בית חשמונאי.

ענין הערוה התחדש לאחר החטא הקדמון ושוב לאחר העגל

והנה יפת כיסה את ערות אביו. כל המושג שנקרא ערוה הרי הוא תולדה של חטא אדה"ר. קודם החטא כמו שמפורש בפסוק, ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו. בחטא נולד מהלך חדש של צניעות, כיסוי הערוה. קודם החטא לא היה מושג של ערוה. אמנם ישנו כח של כיסוי שהוא קודם החטא, וישנו כח של כיסוי שהוא לאחר החטא. הכח של הכיסוי שלאחר החטא מפורש בקראי, "ויתפרו עלה תאנה" (בראשית ג' ז'), "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג' כ"א). עור וערוה שורשם אחד. א"כ מעשהו של יפת נוגע בהבחנה שהיא לאחר החטא, בהבחנה של עור וערוה, במקום אור נעשה עור (ע"י בר"ר כ' י"ב - בתורתו של ר' מאיר היה כתוב כתנות אור). תחילת המעשה דיפת הוא רק במקום שישנה הבחנה של ערוה. זהו כח הכיסוי שמתחדש ביפת שהוא בהבחנה שלאחר החטא, וכח זה לאחר מכן נתקן במעמד הר סיני, "אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם" (תהלים פ"ב ו'), אבל אח"כ "אכן כאדם תמותון" (שם) - כח הערוה חזר בחטא העגל. א"כ ההתחדשות של כח יון וכח הערוה התחדש בכח חטא העגל. וממילא הכח של ההעלם שמכוחו יונק יפת-יון את כוחו, חזר ונתחדש. לכן כשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, היה בהם כח של שליטה ק"ג שנה בפני הבית, כמנין עגל, כי מהחטא הזה ינקה מלכות יון. כל הכח של מלכות בית

קמא (פ"ב ב'), וזו נקודת המלחמה. הרי שנקודת הנשיקה היא מכח יפת, חלקו הותר לבוא בתוך הכנסת ישראל, דהיינו לשונו של יפת, משא"כ חכמת יון נאסרה לבוא באהלי שם.

כח הכיסוי דקדושה התהפך לכיסוי להחשיך עיניהם של ישראל

והנה מקור כוחו של יפת לבוא באהלי שם בא ממה שכתוב בפסוק (נח ט' כ"ג) שיפת [ביחד עם שם] לקח את השמלה וכיסה את ערותו של אביו. הרי ששורש יון התחיל ממעשה יפת שהוא כח כיסוי והעלם, שהעלים את ערות נח. וברור לכל משכיל שאם חז"ל דרשו וחשך על פני תהום זו מלכות יון, שכל ענינו של חשך הוא העלם והסתור וכיסוי, ומאידך דרשו חז"ל ששרש יון הוא ביפת, שכוחו הוא ממה שכיסה את ערות אביו, הרי שהחשך של יון והכח של הכיסוי הם היינו הך, ואינם שני דברים. אלא כח הכיסוי, מה שיפת כיסה את ערות אביו, הוא כח של העלם, הוא כח של כיסוי, הוא כח שנקרא חשך. בעוד שהאור מגלה, החשך מעלים. שרש כוחו של יון שהוא חשך, שהוא מחשיך עיניהם של ישראל, שהוא מעלים ומסתיר, כח זה בא מהניצוץ דקדושה במעשה הטוב שעשה יפת שכיסה את ערות אביו. ומכח אותו כיסוי של ערות אביו קיבל יפת כח להסתיר ולהעלים. וכח זה שהיה אצלו בשורשו בקדושה, לאחר מכן כח זה הגיע לאופן של העלם וכיסוי וחשך, להחשיך עיניהם של ישראל. זהו כח שרש המלחמה, שהתחיל בכיסוי ערות אביו, ומשם הגיע ל"כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל", שאין לך כיסוי גדול מזה.

ק"ג שנה כמנין עגל היתה מלחמת חשמונאי ביון

והנה שור הוא אותיות שור שהוא מלשון אשורנו מלשון ראייה כידוע (ע"י רש"י ויחי מ"ט כ"ב). א"כ כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, פירושו שיון רצו להעלים את כח השור, את כח הראייה. והנה הגמרא

אפילו הכי נאמר בו "יום אחד", נשארה נקודת האחדות, וקל וחומר קודם ה"ויבדל" שאור וחשך משמשים בעירבוביא. ורק לאחר שהתחדש מהלך שנקרא יום שני, שהקב"ה הבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, שם התחדש מהלך שהאור נלחם עם החשך. כמו שאמרו חז"ל (חגיגה י"ב א', מובא ברש"י בראשית א' ח'), שמים הם אש ומים שטרפן הקב"ה זה בזה. כלומר, המים העליונים יכולים להכיל הבחנות סותרות. משא"כ המים התחתונים, המים מכבים את האש, והאש מכלה את המים. כלומר, מצד המים העליונים אין מלחמה. אבל מצד המים התחתונים ישנה מלחמה. א"כ ביום השני התחדש מהלך של מחלוקת בין החשך של יון לאור של הכנסת ישראל. בחינת אור מים רקיע (עי' זהר תרומה קס"ז א', ועי' אפיקי ים לבעל פתחי שערים על ב"ב ע"ג ב'). משא"כ במהלך של יום הראשון, אור וחשך משמשים בעירבוביא, ואין מלחמה בין האור לחשך.

נצחון החשמונאים היה העלאת כח החשך למקורו שקודם החטא

לפי זה עומק הכח שגברה בית מלכות חשמונאי ונצחה את מלכות יון, אינו מצד המהלך של מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך וקל וחומר ריבוי אור דוחה חשך, אלא שהתיקון של המלחמה נגד יון היה לגלות את החשך במקומו השרשי, במקור של אור וחשך משמשים בעירבוביא. וכאשר מעלים את החשך למקום השרש שלו, שמה אין מלחמה וזוהי נקודת הנצחון. מצד ההבחנה החיצונית, הרי שהיתה כאן מלחמה בין אור לחשך, בין אורם של ישראל לחשך של מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל. אבל מצד העומק הפנימי של המלחמה, היתה כאן העלאה של כח החשך למקורו, לשרשו העליון, לגילוי הראשון שלו ביום ראשון דמזעשה בראשית. ומצד עומק הגילוי של אור וחשך משמשים בעירבוביא, הרי שאין מלחמה, ומכח כך אין כח למלכות יון לבטל את נקודת הקדושה.

חשמונאי שנלחמה במלכות יון הוא לבטל את הכח של חשך על פני תהום.

צניעות היא תולדה שלאחר החטא

והנה ישנם כמה מהלכים בכיצד מבטלים את החשך על פני תהום. המהלך הפשוט הוא מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך (חובות הלבבות שער יחוד המעשה פ"ה, רבינו בחיי עה"ת בראשית ד' ז'), זה מהלך אחד והוא אמת, ולפי פשוטם של דברים זהו המהלך של ימי חנוכה - להאיר את החשכה. אבל ביתר עומק, הנה ישנו כח של חשך שהוא קודם החטא, וישנו כח של חשך שהוא לאחר החטא. חשך הוא כח של העלם, כח של כיסוי, כח של הסתרה. הכח של ההעלם ושל הכסוי ושל ההסתרה לאחר החטא התחדש במצוה הנקראת צניעות. המצוה הנקראת צניעות היא מצוה של כח של העלם, כח של כיסוי בחלק מהמעשים שיפה להם הצניעות, כגון שישראל קדושים אין משמשים מיטותיהם ביום (כתובות ס"ה ב'), אלא דייקא בלילה שהוא חשך. כח העלם זה שהוא תכונה של צניעות, הינו תולדה של אחר החטא.

כח הכיסוי והחשך שקודם החטא

אבל היכן השרש דקדושה של כח ההעלם, כח הכיסוי, כח החשך - קודם החטא? הנה כתיב "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה". ורש"י על הפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל", פירש "ראהו כי טוב ואין נאה לו ולחשך שיהיו משמשין בעירבוביא". הרי שקודם ההבדלה היו האור והחשך משמשים בעירבוביא. ואותו כח ההעלם, כח החשך הראשון שהיה נמצא בבריאה, קודם ה"ויבדל", לא היה באופן של מלחמה. דהרי מבואר בדברי חז"ל (בר"ר ד' ו') שהבחינה הנקראת מחלוקת [וכן גיהנם] התחדשה ביום השני, "ויהי מבדיל בין מים למים", אבל ביום הראשון שהקב"ה הבדיל בין האור ובין החשך, "ויבדל אלקים בין האור ובין החשך",

כהות עינים דיצחק

כח החשך, כח ההעלם, שישנו בכריאה לאחר החטא, הוא המהלך כמו שמתגלה בפסוק שנאמר ביצחק "ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות" (תולדות כ"ז א'), היתה לו כהות עינים. אבל ביעקב נאמר "ועיני ישראל כבדו מזוקן" (ויחי מ"ח י'). ולא נאמר כאן לשון של כהות עינים כמו שנאמר אצל יצחק, אלא נאמר כאן לשון של כבודות עינים, שהיא לשון פחותה מכהות, כי שרש החשך נמצא אצל מידת יצחק שהוא מידת הדין ומידת המלחמה. משא"כ אצל יעקב שהוא מידה ממוצעת בין מידת אברהם שהוא מידת החסד למידת יצחק שהוא מידת דין כידוע (עי' ספר מבוא לחכמת הקבלה ח"א שער ג' פ"א). והנה בחז"ל מצינו כמה מהלכים מדוע היתה ליצחק כהות עינים. עי' ברש"י על הפסוק שמביא מדרש שכהו עיניו מעשן קטורת ע"ז שהקטירו נשותיו של עשיו. ועוד מדרש מביא רש"י (בר"ר ס"ה י') שבשעה שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח, בכו מלאכי השרת, ודמעוניהם נטפו לתוך עיני יצחק, ולכן כהו עיניו. ועוד כתוב במדרש שם שנענש על שהביט בשכינה בעת העקידה, עי"ש. א"כ ישנם כאן שני מהלכים של כהות עינים. האחד שיון החשיכה את עיניהם של ישראל, בגלל חטא ע"ז שעבדו ישראל בעגל, כנגד עשן ע"ז שהכה את עיני יצחק. אבל השרש של התיקון הוא בכחינת העקידה, שהוא בחינת מסירות נפש על קדושת ה' ית'. דחז"ל הקדושים אומרים "כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל רואים הם במיתתם" (תו"כ ויקרא א' דבורא דנדבה פ"ב, מסכת כלה רבתי פ"ג). וראיה זו שרואים במיתתם, בשעת מסירות הנפש, כביכול זו ראית השכינה הקדושה, זו סוג אחר של ראייה. ומשם מגיע הכח של כהות עינים, וזה נקרא אור וחשך משמשים בעירבוביא.

קדושה היא פרישות

ויש להבין מהו אור וחשך משמשים

בעירבוביא. מהו התיקון של החשך של יון להעלות אותו חזרה למקור של החשך של אור וחשך משמשים בעירבוביא ששם אין מלחמה. והנה בהקדם קי"ל להלכה שנרות חנוכה קדש הן ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד (או"ח תרע"ג א'). אמנם זו מחלוקת בגמרא (שבת דף כ"א) אבל כך קיימא לן להלכה. והנה עי' ברש"י והרמב"ן בריש פרשת קדושים, שענין קדושה הוא להיות מופרש ומובדל. וכן קדושת נרות חנוכה, פירושה שהם למעלה מהשגתנו ולכן אין לנו אפשרות להשתמש בהם. דהרי ישנם שני סוגי ראייה. ישנה ראייה שאדם קורא לאור הנר כלומר הוא משיג על ידי הנר, הוא תופש על ידי הנר, יש לו השגה בדברים. זה נקרא להשתמש בנר. וישנה ראייה שאדם רואה את הדבר, אבל הדבר קדוש, מופרש ומובדל ממנו, אין לו השגה בו, מחמת רוממותו. בנרות חנוכה הראיה היא מהסוג השני. וזה גופא התיקון למלחמת יון, מכח הנרות הללו מתגלה כח התיקון לחכמת יון. חכמה של יון היא חכמה בת השגה, וכנגדה היא חכמת התורה הקדושה, שבעומק אינה ברת השגה, בכחינת "מרחוק ה' נראה לי" (ירמי' ל"א ב'). זה נקרא אור וחשך משמשים בעירבוביא.

חכמת יון ענינה במורגש, חכמת התורה ענינה בפנימיות

כיצד יתכן שאור וחשך ישמשו בעירבוביא. אם זה אור, אזי אין זה חשך, ואם זה חשך, אזי אין זה אור. אלא כאשר האדם רואה דבר, והוא משיג שאין לו השגה בדבר, ולכן אינו יכול להשתמש בו, הרי שמחד יש כאן אור, דהרי הוא רואה את הדבר. אבל מאידך יש כאן חשך, דהרי אין לו השגה להשתמש בדבר, כלומר חסר לו בראיית פנימיות הדבר. זה נקרא אור וחשך משמשים בעירבוביא. הנרות הללו, הראיה שיש לנו בהם היא שאנחנו רואים את הוייתם אבל בעומק המושג אין לנו תפישה. ההבדל היסודי בין חכמת יון לחכמת התורה הקדושה,

היא שחכמת יון היא חכמת המושג והמורגש, כדברי הרמב"ן הידועים (דרשת תורת ה' תמימה), שצווח ככרוכיא על ראש הפילוסופים היווני הידוע, שהכחיש כל הרוחניות, ולא האמין רק במורגש. משא"כ בחכמת התורה הקדושה, כל מה שאדם רואה הוא יודע שהוא רואה את חיצוניות הדבר, אבל אין לו השגה בפנימיות, וזה נקרא אור וחשך משמשים בעירבוביא. כל מה שיש לנו בתורה הקדושה זוהי אותה הבחנה שאנחנו רואים שהדברים ישנם, אבל "עמוק עמוק מי ימצאנו" (קהלת ז' כ"ד), זהו כח החשך בשרשו.

אחכמה הוא האור והיא רחוקה ממני הוא החשך

הנה כאשר ר"ל האדם נופל לחטא, אז צריך להיות חשך בבחינה של הסתרה. כמו שאומרת הגמרא (קידושין מ' א'), "אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים וכו'". כי את החטא צריך לכסות בחשך, להסתירו, מחמת שהחטא מגלה אצלו אופן של חשך תחתון של העלם, של הסתר, שהוא תולדה מהחטא. אבל כח ההסתר בשרשו אינו במקום החטא. אלא שרש כח ההסתר הוא מצד אי ההשגה בעצמותו ית"ש, ובעומק חכמתו, שהיא חכמת התורה הקדושה, כי הוא וחכמתו חד. וכשם שעצמותו אינה מושגת, כך גם חכמתו הקדושה "עמוק עמוק מי ימצאנה". "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" (קהלת ז' כ"ג), ה"אחכמה" שבדבר הוא האור, "והיא רחוקה ממני" היא החשכה, והם משמשים בעירבוביא. כמובן שאין התולדה מכך שהאדם ח"ו לא יעסוק בתורה. דאם היה דין שלא יעסוק אדם בתורה, לא היה זה נקרא אור וחשך משמשים בערבוביא, אלא רק חשך. אלא מחד ישנה מצוה של "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א' ח'), ומאידך "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". מחד אור ומאידך חשך, והם משמשים בעירבוביא תדיר.

שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה איתא בגמרא (מנחות צ"ט ב'), "כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית? קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיו והגית בו יומם ולילה. צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית". והנה רש"י (ד"ה צא ובדוק) מפרש "דבר שלא יהא בעולם". כלומר אין כזה זמן, וממילא אינך יכול ללמוד חכמה יונית. אמנם יש לשאול, א"כ למה לא אמר לו בפשטות שאסור. מהו הלשון צא ובדוק לך זמן שהוא לא מן היום ולא מן הלילה. משמע שיש כזה זמן. ביאור הדבר. מצות הדלקת נר חנוכה. משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. זהו הזמן שהאור והחשך משמשים בעירבוביא. זהו זמן שהוא בתוך בין השמשות. כידוע בין השמשות זו סוגיה ארוכה (עי' טשו"ע או"ח תרע"ב וקחנו משם). אבל לעניננו, מדובר כאן בזמן הסתלקות החמה אבל קודם התוקף הגמור של הלילה. הרי זה זמן ממוצע בין היום והלילה, זהו זמן ההדלקה של נר חנוכה. א"כ כאשר אמר לו צא ובדוק לך זמן שהוא לא מן היום ולא מן לילה, רמז לזמן הדלקת נרות חנוכה. משם שואבים את הכח לנצח את חכמת יון, ע"י גילוי של החשך בשרשו, שהוא תיקון החכמה של יון. זמן שהוא לא מן היום ולא מן לילה, זמן שבו אור וחשך משמשים בעירבוביא. ומצד זה מתגלה בחכמת יון השרש של החשך דקדושה, וא"כ השתא שחזר הענף לשרשו, אז - עסוק בחכמת יון. חכמת יון כענף המנותק מהשורש היא במקום שהחשך מנותק מהאור, לא במקום שהחשך מחובר לאור, לא בזמן שהוא לא יום ולא לילה, לא בזמן שהחשך והאור משמשים בעירבוביא. מצות הדלקת נר חנוכה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק זהו דין של הדלקה מכח האור וחשך משמשים בעירבוביא.

מים ורוח אינם מעלימים, עפר ואש מעלימים

מבואר בדברי רבותינו שישנם שני מהלכים שמכוחם מגיע החשך. כידוע ישנם ארבע יסודות, אש רוח מים ועפר. המים מצד טבע ברייתם אינם מעלימים, להיפך, הם צלולים וזכים אלא אם כן מתערב בהם דבר המעכרם. גם כח הרוח אינו מעלים, אנו רואים דרך האויר. מאידך, היסודות אש ועפר הם שני הכוחות היוצרים העלם וכיסוי בבריאה. חז"ל אומרים (ב"מ מ"ב א') "כספים אין להם שמירה אלא בקרקע". את המת קוברים באדמה. את הדם מכסים בעפר (חולין פ"ג ב'). וכן על דרך זה. זהו סוג אחד של העלם, סוג אחד של חשך. הסוג השני של החשך הוא חשך שמגיע מכח היסוד שנקרא אש. כל אש בטבעה יוצרת כח של שחרחרות, כח של חשך. אמנם ההבדל היסודי בין החשך של יסוד האש לחשך של יסוד העפר, הוא שהחשך של יסוד העפר הוא חשך גמור, העלם גמור, העדר גמור של אור. משא"כ החשך ששרשו ביסוד האש, זהו חשך שיחד עמו ישנה האש ולכן ישנו גם אור, הרי זה אור וחשך משמשים בעירבוביא. חכמת הטבע היא בתכונתה חכמה של יסוד העפר, חכמה שבעצם מכסה ומעלימה על הפנימיות. ומאידך, יסוד העפר הוא היסוד שמגלה את כל שלשת היסודות כדברי הגהת המהרי"ץ הידועים בתחילת נפש החיים. כח העפר הוא הכח שמגלה את מה שישנו בבריאה. כל שלשת היסודות אש רוח מים מתגלים על ידי יסוד העפר. לכן מצד יסוד העפר, מחד יש לו כח של גילוי אבל מאידך יש בו כח של העלם, שני הפכים תמיד שרשם בבת אחת.

התורה ניתנה כאש שחורה על אש לבנה

מלכות יון מצד שורש החשך שבה, היא מיסוד העפר, הן מצד ההעלם שבו והן מצד הגילוי שבו. ומאידך, כח התיקון של מלכות יון הוא לגלות את שרשה במקורה שהוא ביסוד האש, שהוא אור וחשך משמשים בעירבוביא.

"הלא כה דברי כאש נאם ה'" (ירמ' כ"ג כ"ט). התורה נמשלה לאש, מחמת שכל התורה ניתנה כאש שחורה על גבי אש לבנה (עי' רש"י וזאת הברכה ל"ג ב' מתנחומא בראשית פ"א), הרי זה אור וחשך משמשים בעירבוביא. זה כח התיקון של מלכות יון.

מהו השורש לנר השמיני בחנוכה

וכשנצחום כמו שאומרת הגמרא (שבת כ"א ב'), לא מצאו אלא פך אחד של שמן חתום בחותמו של כהן גדול, ונעשה להם נס והדליקו ממנו שמונה ימים. והנה במנורת המקדש ישנם שבעה נרות (פר' תרומה כ"ה ל"ז), בעוד שבחנוכה אנחנו מדליקים שמונה נרות. והיכן המקור איפוא לנר השמיני? כיצד יתכן שישנו מושג של נר שמיני, כאשר במנורה היו רק שבעה נרות. הרי לכאורה המנורה היא שרש האור לכל הבריאה כולה. אמנם עי' ברש"י בשבת (כ"ב ב' ד"ה ובה היה מסיים), שמבאר שבין הערביים היה מוציא את הפתילה הדולקת מהנר המערבי [שהרי היתה דולקת בנס מעת לעת למרות שהיה בה שמן רק מערב עד בוקר], ואוחזה בידו או מניחה בכלי ריק, והיתה ממשיכה לדלוק מכח השמן הספוג בה, ובינתים היה נותן שמן ופתילה חדשים בנר המערבי, ואח"כ היה מדליק את הפתילה החדשה מהפתילה הישנה, ומהפתילה החדשה היה מדליק שאר הנרות (ועי' בתוס' שם ד"ה ובה היה מסיים שחולקים על רש"י). הרי שבעומק גנוז כאן בדברי רש"י נר שמיני במנורה. הנר המערבי כביכול נחלק לשנים. האחד במקומו והשני מחוץ למקומו. וזה שמחוץ למקומו הוא השורש לנר השמיני של חנוכה.

פתילה דולקת ללא נר היא אור וכלי

משמשים בערבוביא

עומק הדבר. השבעה נרות שהיו דולקים במנורה, הם אור בתוך כלי, פתילות דולקות בתוך הנרות. אבל האור השמיני לשיטת רש"י הוא אור בלא כלי, שהרי הוציאוהו מהנר המערבי, וממנו הודלקה הפתילה החדשה

על הגחלים כל קה"ק היה מתמלא עשן (עי' עי' רשב"ם אחרי מות ט"ז ב', ועי' רש"י מ"א ח' י"ב). א"כ גם כאן היו אור וחשך משמשים בערבובייה.

כח הצניעות כשורש להשגת פנימיות התורה

והנה המקור של האור נקרא תורה אור, והתורה הוא חשך ואור משמשים בעירבובייה. מה קודשא בריך הוא סתים וגליא, אף אורייתא סתים וגליא (עי' זהר אחרי מות ע"א ב'). יש בה אבחנה של גילוי ואבחנה של העלם. אמרתי אחכמה - גילוי, והיא רחוקה ממני - העלם. ימי חנוכה שהם ענין מלחמת מלכות החשמונאים כנגד מלכות יון, זוהי מלחמה על כיצד מגדירים את החשך. האם החשך שלאחר החטא, או גילוי מקור החשך קודם החטא. כשנצחום בית חשמונאי הם גילו שהמצוה של כיסוי אינה שייכת לחלק של השבירה בלבד, לחלק של צניעות מחמת ערות דבר בלבד. אלא מקור הצניעות היא כפי שאומרים חז"ל (קידושין ע"א א'), שאין מגלים השמות הקדושים אלא למי שהוא צנוע ועניו. צניעות היא כלי להבנת הנסתר. כח הצניעות, כח ההעלם, כח החשך, במקורו בשרשו, הוא מקור לגילוי דבר הנעלם, וגילוי דבר נעלם צריך כלי של העלם. מחד אומרים חז"ל (עירובין ס"ה א'), לא איברי ליליא אלא לשנתא, וזה מצד השבירה, מצד הנפילה. אבל מאידך אומרים חז"ל (שם) לא איברי סיהרא אלא לגירסא, שזה מצד שהלילה הוא דייקא המקום שדרכו יכול האדם להגיע למעמקים פנימיים, שיכולים להתגלות רק מכח ההבחנה הנקראת חשך, דהיינו אור וחשך משמשים בעירבובייה, ולא חשך דשבירה שהוא חשך בלי אור.

מהות האשה היא צניעות והסתר

מצות נר חנוכה כמו שאומרת הגמרא (שבת כ"א ב'), היא מצות נר איש וביתו. כל חד וחד יש לו חיוב להדליק נר. אבל החיוב אינו על הגברא בלבד, גם אינו רק על הבית בלבד. אדם שאין לו בית אין לו חיוב הדלקה, יש לו

שבנר המערבי. א"כ הנר השמיני בחנוכה שורשו הוא אור בלא כלי, ואור בלא כלי א"א להשיגו, הוא אינו בר תפיסה, א"א אלא לראותו בלבד. וזה אור וחשך משמשים בעירבובייה, כי מחד הרי הפתילה הישנה דולקת, כי אילו כבתה א"א היה להדליק ממנה את הפתילה החדשה, ודרכה את שאר ששה הנרות. אבל מאידך זו פתילה ללא נר, אור ללא כלי, ולכן אין זה בר תפיסה ולא בר השגה, אלא יש כאן ראייה בלבד, ללא כלים להשתמש בהם.

לדעת המהר"ל הארון בקה"ק הוא מקור לנר השמיני בחנוכה

והנה במהר"ל (נר מצוה עמ' כ"ג, חידושי אגדות ח"א עמ' ה' על מסכת שבת) מצינו מהלך אחר. המהר"ל מבאר שהשרש של הנר השמיני, הוא בארון שהיה בבית קדשי הקדשים. דהרי ישנם שתי מדרגות בגילוי האור בבית המקדש. ישנו אור שמתגלה בהיכל, והוא אור שבעה נרות של המנורה. וישנו אור שמתגלה בבית קדשי הקדשים ששם נמצא הארון, ארון מלשון אור, והוא השרש של השמיני שמעל השביעי, שמכוחו ישנו מהלך של נר שמיני בנר חנוכה. וביתר ביאור. ארון הוא אותיות אור-ן. נו"ן היא חמישים, שהוא בחינת "תספרו חמישים יום" (אמור כ"ג ט"ז), שהוא בא לאחר המהלך של שבע פעמים שבע, הוא היום החמישים והוא היום השמיני שמעל המהלך של ז'. זהו הכח שמעל לטבע שנמצא גם במילה שהיא ביום השמיני שהיא מהלך למעלה מהטבע, כי במהלך הטבעי אדם נולד ערל. בארון כמו שאומרת הגמרא (בבא בתרא י"ד ב'), נמצאים הלוחות השניות ושברי הלוחות הראשונות, ולכן גם בארון ישנה ההבחנה של אור וחשך משמשים בעירבובייה, הלוחות החדשות אור והלוחות הישנות השבורות חשך. הבחנה נוספת של אור וחשך משמשים בעירבובייה בקדש הקדשים, הוא מצד הכהן הנכנס לשם ביום הכיפורים (עי' רמב"ם הלכות עבודת יוה"כ פ"ד ה"א), ומערה הקטורת על הגחלים. הרי מחד יש כאן הארה מהגחלים, ומאידך לאחר הקטרת הקטורת

שהאור מסלק את החשך, הרי שהיה דין לאיש לעצמו ולאשה לעצמה, והוא והיא היו צריכים לקיים את המצוה כ"א לחוד. אבל כאשר המהות הפנימית של חיוב ההדלקה ענינה אור וחשך משמשים בעירבוביא, על זה נאמר "והיו לבשר אחד" (בראשית ב' כ"ד), מעין ה"יום אחד" של מעשה בראשית, של אור וחשך משמשים בעירבוביא. ואפילו לאחר הבדלתם הם נשארו אחד. אשתו כגופו כי זו מהות החיוב של מצות נר חנוכה. דהיינו, המהות של נר חנוכה הוא בעצם החיבור של האיש וביתו. כשהגמרא דנה מ' קודם, נר שבת או נר חנוכה (שבת כ"ג ב'), כידוע הגמרא פושטת נר שבת עדיף מצד שלום בית. לכאורה צריך לעיין, וכי גם בשאר המצוות נאמר ששלום בית עדיף. ברור שלא נוהגים כך תמיד, בודאי לא לדחות מצוה דאורייתא, אבל במצוה דרבנן פעמים שזה שייך. עכ"פ, ישנה סברא מיוחדת מדוע בחנוכה שלום בית עדיף, כי בעומק נר חנוכה יסודו שלום בית. לכן חנוכה זו מצוה הנקראת נר איש וביתו, אור וחשך משמשים בעירבוביא. זה גופא שלום בית, אלו אינם שני דברים.

הדלקת נ"ח אינה רק לפד"נ, אלא גם להאיר את החושך בבית

אותו מהלך שהנר חנוכה הוא חיבור של אדם לביתו, הוא גם המהלך של חיבור מקום הגילוי למקום ההעלם. "יצא אדם לפעלו" (תהלים ק"ד כ"ג), זה נקודת ההתגלות שלו, ולעבודתו עדי ערב" הוא חוזר לביתו, שם הוא נעלם, שם הוא גנוז. מצות נר חנוכה הוא בפתח ביתו. פתח הבית הוא מקום הכניסה וכן מקום היציאה. והנה כאשר הגמרא (שבת כ"ב א'), דנה האם להדליק בימין או בשמאל הפתח, מוכח מהסוגיה שימין או שמאל הוא ביחס למי שמגיע לפתח הבית מבחוץ. ולכאורה צ"ע מדוע, הרי כאשר הוא בא להדליק, הוא נמצא בתוך הבית, א"כ למה לא יהא ימין או שמאל ביחס למי שבתוך הבית. עומק הדבר. נר חנוכה הוא במהלך של כניסה לבית, הוא

ברכה ומצוה של רואה (שבת כ"ג א'). אדם שיש לו בית ואינו נמצא שם, ביתו פטור מהדלקה [א"כ יש משהו ממשפחתו בביתו שידליק]. מצוה נר חנוכה היא צירוף של איש וביתו ביחד. והנה ישנה שיטת המהדרין בחנוכה, נר לכל אחד ואחד (שם). ומ"מ גם לשיטת המהדרין, נהגו שהאשה אינה מדלקת, למרות שאם ברצונה להדליק רשאית להדליק בברכה, ואם בעלה אינו בבית, מחויבת להדליק (עי' מ"ב תרע"א סק"ט, ותרע"ה סק"ט). והסברא שאינן מדליקות דהויין טפילות לאנשים, ובאשה נשואה אמרינן אשתו כגופו (עי' שם ושם). גם ידועה סברת החת"ס (חידושים על שבת כ"א ב' ד"ה והמהדרין), שאשה פטורה מהדלקה כי "כל כבודה בת מלך פנימה" (תהלים מ"ה י"ד), ועיקר ההדלקה הרי הוא בחוץ. והנה סברת אשתו כגופו לכאורה תמוהה. למה בשאר מצוות לא אמרינן אשתו כגופו. כגון שבעלה יפטרנה מאכילת מצה מסברת אשתו כגופו. עומק הדבר. ישנם שני כוחות בבריאה. ישנו כח בבריאה שהוא כח של איש, וישנו כח בבריאה שהוא כח של אשה. כוחו של האיש כידוע הוא כח הגילוי וכוחה של האשה כידוע הוא כח ההעלם. ולכן באשה נאמר "כל כבודה בת מלך פנימה". ולמה נאמר בה "פנימה", מפני שמטבע היצירה שלה הוא צניעות, כדברי הגר"א הידועים (עי' איגרת הגר"א, וגם בנוסח האחר שכתוב בו שעיקר התבלין ליצה"ר באשה הוא הצניעות), שעיקר מעלתה של אשה נמדדת במדרגת צניעותה, כי עומק הדבר שזו מהותה. המהות של כח האשה הוא כח ההסתר הוא כח ההעלם.

מהות מצות נר חנוכה הוא שלום בית ולכן נר שבת דוחה נר חנוכה

מצות נר חנוכה היא מצוה של נר איש וביתו, ביתו זו אשתו (יומא ב' א'), וזה מקביל להגדרה של אור וחשך משמשים בעירבוביא. זו כל המצוה. כמו שהמצוה היא משתקע החמה, כך המצוה היא גם נר איש וביתו, זהו אותו מטבע של חיוב. אילו מהות המצוה היתה

לפנים, זה מהלך של הדלקה של שלום בית, של אור וחשך משמשים בעירבוביא. יתן ה' יתברך שנזכה לחזור למקור הראשון של החשך, לאור וחשך משמשים בעירבוביא, ליום אחד שיתגלה בסיעתא דשמיא יחידו של עולם

במהלך של גניזה. ההדלקה היא להאיר את המקום שלתוכו נכנסים, כלומר לאור וחשך המשמשים בעירבוביא. למרות שיש בהדלקה פירסומי ניסא לאלו שבחוץ, אבל ההדלקה היא גם לאיש וביתו, הארה למקום החשך. א"כ הנר מאיר גם לחוץ וגם לבית, להאיר במקום החשכה של הבית, בבחינת אור וחשך משמשים בעירבוביא. מצד מה שמדליקים לפרסם את הנר בחוץ, זה בבחינת מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך. אבל מצד מה שמדליקים

חנוכה 007 אור וחושך משתמשים
בערבוביא תשע
מספר שיעור בקול הלשון 1132400

אוצר האותיות

כיתים מעל אור וחושך

גילוי של פירוד גמור, כי המלאכים כן התקבצו לכיתים כיתים.

בלשון שני 'כיתים' זה מלשון 'כתם', יש כתם לשבח כגון "כתם אופיר" (תהילים מה י, ישעיה יג יב), ויש כתם דקלול, "נכתם עוונך לפני" (ירמיה ב כב). כתם אופיר זהו כתם של זהב, וכתם דקלול זהו "נכתם עוונך". המפרשים מבארים בשני לשונות מהו כתם, ללשון אחד כתם הוא דבר שעיקרו נסתלק ונשאר ממנו רק כתם, וע"ש כן הוא נקרא כתם, וללשון שני כתם זה מלשון השלמה, מכתם. א"כ המשמעות השניה של השם כיתים היא מלשון כתם, לשבח או לגנאי.

גילוי נוסף ב'כיתים' הוא שבעצם שורש כל הדברים הוא אחד, כמ"ש "שמן זית זך כתית למאור" (שמות כז כ), כתית היינו שלא טוחנים אותו במטחנה אלא כותשים אותו. השמן דקדושה שנקרא כתית, הוא כנגד ההתנגדות של יוון מול קומת השמן דקדושה, כנגד אותו כח של כתית למאור בקדושה, מתגלה בנו של יוון שנקרא כיתים.

מקור חכמת יוון ברושם מהסתלקות התורה

לאחר שנתבארו הג' לשונות בלשה"ק מהו כיתים, נבאר בהרחבה את הלשונות אחד לאחד. באחד מן הלשונות כתים הינו שמן זית זך, ר"ת ש'מן ז'ית ז'ך זה בגי' ש-די. בחנוכה אנו שמים את המזוזה בימין ונר חנוכה משמאל כדי שיהיה מוקף במצוות, שכשם שהמזוזה בימין רשום עליה ש-די, גם הנר חנוכה בשמאל ששורשו במנורה במקדש עם

ביאור כיתים בלשון הקודש

סדר התולדות של יוון מתחיל בנח, נח הוליד את שם, חם ויפת, יוון הוא אחד מבניו של יפת, "ובני יוון אלישה ותרשיש כיתים ודודנים" (בראשית י ד). ד' בניו של יוון הם ההתגלות של מה שגנוז בפנימיות יוון, מה שנמצא בעולם ובהסתר ביוון מתגלה בבנים להדיא.

הבן השלישי שמוזכר בפסוק נקרא "כיתים", כלומר, כח המעבר שבין מלכות אדום למלכות יוון נמצא ביד כיתים, כמו שנאמר בנבואת בלעם "וצים ביד כיתים" (במדבר כד כד). כח ההעתקה ממדרגת גלות יוון אל מדרגת גלות אדום נמצאת אצל כיתים, כך אנו רואים שלעיתים כיתים נמנה עם יוון ולעיתים הוא נמנה עם אדום. הרמב"ן (בראשית מ"ט) כותב שהמלך הראשון שמלך בכיתים היה מזרעו של עשיו, צפון בן אליפז בן עשיו, ולאחר מכן הוא מלך על כל איטליא של יוון, שהיא בעצם נעתקת מיוון לאדום, היא נמצאת במקום של אדום.

ננסה להבין ראשית מהו הגילוי של כיתים מבניו של יוון, ולאחר מכן נבאר את עניין המעבר בין גלות יוון לגלות אדום. בלשון אחד 'כיתים' זה מלשון כיתות, חבורות חבורות, בלשון חז"ל מובא שבשעה שרצה הקב"ה לברוא את עולמו נעשו המלאכים כיתים כיתים חבורות חבורות מהן יש אומרים יברא ומהם יש אומרים אל יברא. כיתים זה דבר שנחלק לחלקים, אבל לא חלוקה באופן של פירוד גמור, אלא כל כמה חלקים מקובצים בנפרד, מחד אין כאן גילוי של אחדות גמורה שהרי נעשו כיתים כיתים, אבל מאידך זה לא

זהו רושם בלבד. הרושם שנשאר מהסתלקות התורה, הוא מקור יניקת המדרגה של חכמת יוון, חכמת יוון היא משורש הסתלקות התורה. ועל הרושם הזה עצמו יש מחלוקת בין צד הקדושה לצד הטומאה של יוון, על דרך לשון הפסוק "רעיתי יונתי תמתי" (שה"ש ה ב), כל זמן שחכמת התורה נמצאת באתגליא במדרגת מתן תורה, כשיש 'תמתי' מלשון תאומים שזה מזל סיון, אז מתגלה האהבה של יונתי דקדושה, ואז אין מקום למציאות של יוון לחול, אבל כשנופלים ממדרגת סיון דתאומים, אז מסתלק ה'תמתי', ואז גם ב'יונתי' יש תוקף של קליפת יוון.

הכח של יוון מגיע לעולם מהאופן שנקרא רושם, ועל הרושם הזה גופא יש מאבק בין ישראל לאומות העולם ששורשם יוון. "נר מצווה ותורה אור" (משלי ו כג), האור של התורה מאיר כאשר הוא נמצא במדרגת מתן תורה, אבל לאחר חטא העגל מסתלקת הארת התורה, ומאותו אור לא נשאר אלא רושם בלבד. הרושם שנשאר זהו נר, כמ"ש "נר מצווה ותורה אור". הנר הוא הרושם של האור שהיה מעיקרא, וזה המהות של הדלקת נר חנוכה, כיון שכל המחלוקת חלה על המציאות של הרשימה.

כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, טוב שם משמן טוב זהו השם שהוא שמותיו של תורה, וכשהשם הזה מסתלק, כשמדרגת התורה נפלה בעגל נשאר רק השמן, ונשאר גם הרושם. רושם אותיות שמר, 'רושם' זה שם ר', שם מ', ו'שמר' זה שם שם ר' ונ', מה שנשמר ממדרגת מתן תורה זה השמן, זה הנר.

עומקה של קליפת יוון חלה על הרושם שנשאר ממתן תורה, שנקרא נר. כל זמן שהתורה במדרגה של אור, אין כח של יוון יכול לחול בהאי עלמא, אבל כשיש הסתלקות של התורה ונשאר רק רושם, על זה יכול לחול הקליפה דיוון.

שמן זית זך, גם הוא בסוד ש-די. בנוסף, סופי התיבות של שמן' זית' זך' זה בגי' כתים, בגי' 'עת', זמן. רבותינו מבארים (ספורנו, גר"א ועוד) שבמאמר "בראשית ברא אלוקים" (בראשית א א) נברא הזמן, בראשית נמי מאמר הוא ובו נברא הזמן.

בתרגום יונתן על הפסוק "בראשית ברא אלוקים", כתוב "בראשית ברא חכמתא", ההתגלות של יוון שהיא חכמה דקליפה מתנגדת לבראשית, היא מתנגדת לחכמתו יתברך. כידוע כל דבר בבריאה צריך שיהיה לו שורש בקדושה, וא"כ גם לחכמת יוון יש שורש בקדושה, וצריך לבאר מהו.

בכל דבר בבריאה, יש את עצם הדבר ויש את הרשימו של הדבר, מה שנשאר לאחר ההסתלקות. הדוגמה הברורה לכך היא במ"ש "ויצא יעקב מבאר שבע" (בראשית כח י), ומבאר רש"י שם שכל זמן שצדיק בעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה, כיון שעזב צדיק את העיר פנה הודה פנה זיווה פנה הדרה, מלמד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. מה הפירוש עושה רושם, לא שהיציאה עצמה עושה רושם, אלא שההארה מסתלקת ונשאר ממנה רושם. כל זמן שהצדיק בעיר ההארה היא הארה בתקפה והרושם לא ניכר, אבל כשהצדיק יוצא מן העיר, עיקר הארתו יוצאת מן העיר, פנה זיווה פנה הודה פנה הדרה, וכל מה שנשאר בעיר זה רק הרושם, זה ההגדרה של רושם.

כיוצא בזה, כל דבר שהיה קיים בבריאה ונסתלק, נשאר ממנו רושם מסוים. ובעולם הזה, כביכול קודם שנברא העולם אור האלוקות היה ממלא את כל העולם כולו, וכשנסתלק נשאר הרושם של האלוקות, וכך גם בתורה שנקראת חכמה, תורה אור, בהסתלקות של התורה כשאמרו היוונים כתבו לכם על קרן שור אין לנו חלק באלוקי ישראל, יש כאן הסתלקות של התורה, ומה שנשאר מן התורה

מדרגת השמן

שורש החלות של יוון נעשה מכוח הפכים קטנים שהשאייר יעקב אבינו מאחור, אותם פכים קטנים שהוא חזר אחר כך לקחתם, כדברי רבותינו שזה השורש של פך קטן אחד שמצאו החשמונאים כשטיהרו את המקדש. כבר נתבאר למעלה שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, כשיעקב אבינו עבר את הנהר עם כל בני ביתו, גם אז הוא השאיר רושם, הפכים קטנים הם הרושם שנשאר מחצייתו של יעקב אבינו את הנהר. כשטימאו היוונים את כל השמנים שהיו בהיכל, לא נמצא אלא פך אחד קטן שחתום בחותמו של כהן גדול, ומה שמר עליו חתום בחותמו של כהן גדול, הרושם, רושם-שמר, הפך הזה היה הרושם של כל השמנים.

השמירה של אותו פך היא מכוח הרושם שבשמן, זה מה ששמר על אותו פך שמן, ושורש השמירה הוא ביעקב שחזר על הפכים קטנים, זה הרשימו של יעקב אבינו גופיה. ביציאתו לחזן נאמר "ויצוק שמן על ראשה" (בראשית כח יח), והרושם שנשאר מאותו שמן זה אותו שמן של הפכים קטנים, ממש כמו שנאמר בחנוכה שהיוונים טימאו את כל השמנים ולא נותר אלא פך אחד חתום בחותמו של כה"ג, החותם זה הרושם, זה מה ששמר על הפך שמן

נחדד, המדרגה שנאמרה בשמן היא "לריח שמניך טובים שמן תורק שמניך" (שה"ש א ג), אומרים חז"ל בגמ' בברכות ששמן זה זכייתו לסיכתו, יש לנו גילוי של סיכה בשמן, אבל אנחנו זכינו גם לגילוי של הרחה, "לריח שמניך טובים". בחז"ל מבואר שיש בשמן כח מיוחד שאין בשאר דברים, שכל דבר בשעה שהוא מסתלק, הוא מסתלק לגמרי ולא נשאר ממנו כלום, אבל שמן תמיד משאיר סימן, למשל כאשר שמן נשפך מבקבוק עדיין נשארת שמנוניות דבוקה בו. ציור של רושם גמור מתגלה בשמן ובריה, בריח גם כשמסלקים את הגורם לריח, הריח עצמו נשאר, ושמן גם

כשהוא מסתלק עדיין נשארת שמנונית. א"כ העומק שמתגלה בשמן הוא שזוכים לסיכתו וזוכים לריחו, כאשר השמן מסתלק נשאר השמנונית שזה סיכתו, ונשאר ממנו ג"כ ריחו. אלו הם שני הכוחות שיש בשמן, זה העומק של הרשימו שמתגלה בשמן.

ולפיכך נעשה הנס דווקא בשמן, לפי שהשמן יש לו תפיסה של רשימו. בדקות, זה הסיבה לכך שהשמן הוא שמונה ולא שבע, שבע זה מהלך דמעשה בראשית, והשמנונית שבשמן זה מעבר לגדרי הבריאה, השמנונית היא מהרושם של אורו יתברך שמו שהיה קודם שנברא העולם. זהו האור של השמן שמכוחו אנחנו מדליקים נר חנוכה.

המאבק של יוון הוא על השמן, על הרושם שנשאר בכל דבר. וכשם שמחלוקתם היתה על התורה, כך הם נחלקו על ישראל, ועל שורש השורשים הבורא ית"ש. המחלוקת של יוון על הנפש היא בבחינת "ויגע בכף ירכו" (בראשית לב כו), ירכו זהו הרושם שהאדם משאיר אחרי הסתלקותו, בשעה שהאדם הולך לבית עולמו מה שנשאר ממנו זה זרעו, על הנקודה הזו נאמר "וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו" (שם), כף אותיות פך, כף ירכו זהו מקום הרושם שבאדם, ולפי דעה אחת בחז"ל זה היה במקום אב"ק, משם יוצא זרעו של האדם שהוא הרושם שנותר בעולם לאחר שהאדם מסתלק לבית עולמו.

א"כ במלחמה במדרגת נפש דישראל יוון נוגע בשורש של הרושם, לאחר ההסתלקות של מדרגת האור שהיה במתן תורה ע"י הנפילה בחטא העגל, הרושם דתורה הוא ה"נר מצווה", ושם יוון נלחם לתפוס את הרושם, ואף ברושם משורש השורשים בבורא ית"ש, שקודם שנברא העולם הוא היה ממלא את כל המקום כולו, וכשעלה ברצונו ית"ש לברוא את העולם צמצם את עצמו, על הרושם שנשאר מאורו ית"ש נלחם יוון לתפוס אחיזה בדבר

חנוכה אף שיש שיעור זמן שהנר צריך לדלוק, ואם אדם מדליק נר עם כמות שמן שלא תספיק לזמן הזה הוא לא יצא ידי חובתו, אין כאן דין זמן בשמן אלא יש פה דין כמה זמן הנר ידלק, אין דין כמה שמן צריך להשים, אלא כמה זמן הנר צריך לדלוק, וזה מדין זמן ולא מדין שיעור של כמות בחפץ, לכן על אף שהשמן אין לו שיעור, כתותי מכתת שיעורי, אבל למעשה הוא מאיר חצי שעה אז הוא כשר לדינא.

מונח כאן יסוד עמוק מאוד במצווה של נר חנוכה, בכל המצוות כולם, מצה, לולב, שופר וכדו', יש דין על החפצא, ואם החפצא הזה אין לו שיעור כי כתותי מכתת שיעוריה, אז הוא בטל וא"א לקיים בו את המצוה. אבל בנר חנוכה המצוה היא בהדלקה, ובהדלקה יש גדר שזה צריך להיות הדלקה לפחות לחצי שעה. נחדד, זה לא שיש מצוה של הדלקה ויש עוד דין של שיעור של זמן, אלא בעצם מצוות ההדלקה עצמה יש גדר שיהיה דולק כך וכך זמן. כך גם במקדש ב'שמן זית זך', ס"ת בגימטריא 'כיתים' וגימטריא 'עת', יש במנורה דין של "תן לה כמידתה שתהא דולקת", הדין הזה הוא לא שיעור בשמן עצמו, אלא שיעור בזמן ההדלקה. זה ההגדרה של המצווה, ומצד כך נתבאר בפוסקים שלא יהיה כאן חסרון של כתותי מכתת שיעוריה.

בעומק, כל עניינו של זמן הוא כתותי מכתת שיעוריה, הזמן הוא חלוקה לחלקים קטנים שלא מצטרפים לכדי שיעור, השעה מתחלקת לתת"פ חלקים שכל אחד מהם עומד לעצמו, הרי שהיא כתותי מכתת שיעוריה. אבל על אף שהזמן מחולק לתת"פ חלקים, הוא באופן של כיתים כיתים, הוא כן מצורף כלפי עצמו. בשאר הדברים שבעולם בשעה שאנחנו מפרידים אותם נעשה בהם פיזור גמור, אבל הזמן במדרגת החנוכה, בחנוכה מתגלה שמדליקים נר ויש בו מצווה של זמן כנגד הכיתים, זהו כיתים כיתים דקדושה, שמחבר את הדברים שנראים כנפרדים, דבר שנראה

הזה. אלו הם ג' חלקי רשימו, רשימו דישראל, רשימו דתורה ורשימו של אורו ית"ש.

מובא בדברי רבותינו שהאור שאנחנו מדליקים בחנוכה הוא מהאור הגנוז לצדיקים לעת"ל, "וירא אלוקים את האור כי טוב" (בראשית א ד), ראה שרשעים עתידים להשתמש בו עמד וגנוז לעת"ל, ומהאור שנגנוז נשאר רושם בעולם. כשאנחנו מדליקים נרות חנוכה, אנחנו מדליקים אותם מכוח הרושם של האור שנשאר כאן בעולם, וכך אנו מצרפים עצמינו לאור דלעת"ל. זה עומק המלחמה של יוון על הרושם, וזה עומק הניצחון, בהדלקת נר מכוח הרושם של האור לעת"ל.

כיתים במדרגת זמן

הזכרנו ש'כיתים' זה בגי' עת, זמן, "בראשית ברא אלוקים", במאמר הראשון נברא הזמן. הכיתים שמתגלה בקליפת יוון הוא קליפה כנגד התפיסה שנקראת עת, כנגד המציאות של זמן שמורכבת מעבר, הווה ועתיד. כל דבר ודבר בבריאה יש לו מציאות, יש לו קיום, והכוח של יוון הוא, סילוק הקיום שבכל דבר.

מבואר בדברי הגמ' בכמה מקומות שדבר שטעון כילוי אין לו שיעור, לדוגמה אי אפשר לקחת לולב של ערלה כי הוא אסור בהנאה, ואף שמצוות לאו להנות ניתנו, מכל מקום הלולב לא נחשב כקיים, כיון שהוא טעון כילוי, כתותי מיכתת שיעוריה. מצד כך אנחנו מגדירים את הדבר שעל אף שהוא קיים, כיון שכל העומד לישרף כשרוף דמי אז אין לו שיעור.

הפוסקים דנים האם אפשר להדליק בשמן של ערלה נר חנוכה, ועל פי מה שאמרנו לכאורה אף שמצוות לאו להנות ניתנו יש כאן בעיה שכתותי מכתת שיעוריה. אבל יש סברא בפוסקים שאין דין שיעור בשמן, בשאר המצוות שיש להם דין שיעור, לולב וכדו', אז אמרינן שכתותי מיכתת שיעוריה, אבל בנר

כנפרד מצד מדרגת הזמן אפשר לצרף אותו.

בדברים שנאמר בהם דין של כתותי מכתת שיעוריה, אין להם צירוף כלל והם פסולים, אבל במדרגת הזמן מתגלה שיש כאן צירוף של כיתים כיתים מצד התיקון. 'זמן' הוא מלשון 'מזומן', שמזומן מה שעתידי לבוא לאחר מכן, כלומר, על אף שהשעה מתחלקת לתת"פ חלקים, כל רגע מביא אחריו את הרגע הבא. זה ההגדרה של כיתים מלשון 'עת', צירוף של חלקים במדרגת הזמן

גילוי התנועה בחכמה

על החכמה נאמר "כולם בחכמה עשית" (תהילים קד כד), כבר נתבאר לעיל שהשורש של חכמת יוון הוא מהרושם של התורה ולא מעצמיות דתורה. מצד ה'רושם' של תורה אפשר לקחת דברי תורה ולפזר אותם, ע"ז נאמר שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, עני מלשון עינוי, משורש ע' נ', העינוי של תורה מתגלה באופן שהם עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.

הגמ' במסכת שבת (כב.) מביאה מימרא על מה שנאמר ביוסף "והבור ריק אין בו מים וכו' מים אין בו אבל נחשים ועקרבין יש בו". נחש עקרב ר"ת 'נע', שורש התנועה דקלקול בבריאה הוא בנחש ועקרב, הם שורשי הכח הרע בבריאה. חז"ל אומרים שעקרב זה השורש שקדם לנחש והנחש הוא ההתפשטות, אבל עקרב הרי עוקץ ונושך בלי טעם, כשאדם מתפלל נאמר שאפילו נחש על עקביו לא יפסיק לפי שהנחש לא נושך בלי התגרות, אבל עקרב על עקביו יפסיק כי גם בלי התגרות הוא ממית, הרי שהעקרב הוא השורש והנחש הוא התפשטות.

התנועה שמתגלה מכח הנחש והעקרב היא ע"ן ונו"ן, זה השורש של מציאות הקלקול. ובמדרגת תורה דקדושה הגילוי של ע' ונ' הוא, ע' פנים לתורה שבכתב, ונ' שערים לתורה

שבעל פה. מה שנראה מצד העולם דקלקול נחש ועקרב, מצד מדרגת תורה וקדושה זה מתגלה כע' פנים לתורה שבכתב ונ' שערים לתורה שבעל פה, ובוזה מתגלה התנועה דתורה דקדושה.

התורה מתחילה מבראשית, במאמר בראשית נברא הזמן, זמן כל ענינו הוא תנועה, אבל זה תנועה באופן של כיתים כיתים, שהדבר מתנועע ומתחבר אהדדי, זה המדרגה של חכמה דתורה.

כאשר הסתלקה התורה במדרגת הר סיני, נתחלקה התורה לשבעים פנים "כפטיש יפוצץ סלע" (ירמיה כג כט). אבל כולם מרועה אחד ניתנו כולם רועה אחד אמרן, במתן תורה התגלה האל"ף של הראשית, התגלה החיבור במדרגת זמן. הזמן תלוי במתן תורה, "יום השישי" (בראשית א לא) תלוי בשישי בסיוון, כלומר ה'בראשית' שהוא זמן תלוי במדרגה של מתן תורה, במדרגת מתן תורה מתגלה שהתורה ניתנה במדרגה של זמן. אמנם זמן הוא 'תת"פ' חלקים, ת"ת זה תלמוד תורה, ור"פ זה פירוד, אבל במדרגת מתן תורה הכל מצטרף אהדדי כי זה מדרגה של זמן, זה עומקה של תורה, "בראשית ברא אלוקים".

הקליפה של יוון היא מכח התנועה של הנחש והעקרב, נ' ע' זה שורש של תנועה שמגלה שהתנועה נפרדת אהדדי. זה הסיבה לכך שבמראה הנבואה יוון נראית כנחושת, מכח ההבחנה של 'נחש', 'מצח נחושה' הוא מגלה את התנועה של נחש ועקרב. בדקות זה נחש, אבל בשורש דאדום זה יהיה עקרב, ובהצטרפותם זה נחש ועקרב. השורש של חכמת יוון הוא, שהתנועה באה באופן של עלמא דפירודא. זה עומק ההבדל בין חכמת התורה לחכמת יוון

וכשהתורה מתגלה מצד המדרגה של אור תורה, ובמדרגה של זמן, אז התנועה היא תנועה שמצרפת. בעומק, זה הטעם שלא נאמר

שהוא מגלה את האור הראשון. המלחמה בין יוון לישראל היא כאשר מתגלה השמרים, מתגלה הרושם, ואז יש מחלוקת על הרושם, כמו שנתבאר לעיל. אבל כאשר מכוח הרושם מגלים את ה'כתם' במדרגת כ-תם, אז הרושם הוא כלל לא רושם בבחינת פירושים, אלא מה שנשאר לפנינו זה השלימות, זה המדרגה של שמן זית זך.

שמן זית זך, 'זך' זה כ"ב אותיות ביחד עם אותיות מנצפ"ך. מנצפ"ך בגימטריא פר, וכדברי רבותינו שפר הוא מקום הפירור, וה'זך' מגלה את המנצפ"ך לא באופן של פר דפירור, אלא באופן שהם האותיות הסופיות שמשלימות את הדבר, הזך מגלה שמנצפ"ך הוא תם, כ-תם שמשלים את האותיות.

מדרגת סוף ביוון וסוף בישראל

הזכרנו לעיל שמחד גיסא 'שמן זית זך' זה ר"ת בגי' ש-די, ומאידך גיסא סופי התיבות זה בגי' עת, מזווה בימין ש-די, ונר חנוכה בשמאל היינו ג"כ ש-די. יש בחז"ל כמה לשונות בביאור ש-די, ש-די שיש די באלוקותו לכל בריה ובריה, או כדברי הגמ' בחגיגה שאמר לעולמו די, ולפי הביאור הזה המדרגה של סוף זה ש-די. הסוף, יש לו שני פנים איך הוא מתגלה, כאשר הדבר מסתלק בבחינת מת, וכשצורת המת מסתלקת נשאר רק הרושם, זהו סוף שנשאר כרושם בלבד, סוף במדרגת מת. ויש סוף שמגלה את שלימות הדבר, זה ההבחנה של שבת קודש, באה שבת באה מנוחה לעולם, ושורש המנוחה הוא שכל מלאכתך עשויה, זה סוף שמגלה שלימות.

מצד ההבחנה של יוון, יוון עומדת כנגד חכמת שלמה המלך, כמו שמבואר בחז"ל שביום שנשא שלמה המלך את בת פרעה ירד גבריאלי ונעץ קנה שבים, וזהו כרך גדול של רומי שעליו נבנה כרך גדול של יוון, זה איטליא של יוון. חכמת שלמה נקראת בלשון חז"ל חכמה תתאה, זוהי החכמה של הסוף

כתותי מכתת שיעוריה בהדלקת נר חנוכה, כי במדרגת הזמן אין סברא של כתותי מכתת שיעוריה. הרי כתותי מכתת זה מלשון כיתים, מצד כיתים דקלקול השמן נקרא כיתת מעין כיתות, זה העקרב של הכיתים דיוון, אבל מצד הקדושה של מדרגת הזמן לא נאמר בשיעור ההדלקה של נר חנוכה הדין של כתותי מכתת שיעוריה.

שמן זית זך

בלשון נוסף ביארנו ש'כיתים' היינו 'כתם', מצד ההבחנה התחתונה כתם זהו רושם שנשאר מדבר שנסתלק, ונותר ממנו רק פירור אחד. מצד כך כיתים זה ג"כ מלשון רושם, שהדבר נסתלק ונותר ממנו רק פירור אחד, זה הפר של המנצפ"ך שצופים אמרום מצד המדרגת הראיה בשם.

אבל מצד ההבחנה העליונה שכתם זהו כתם אופיר, מלשון שלמות של כ-תם, מצד כך מתגלה שהכתם בבחינת רושם מעורר את האור הראשון שהיה שלם. כלומר, כתם הוא רושם מהאור שהיה שלם, אבל זה לא רושם שמגלה פירור והיפרדות של הדבר, אלא זה רושם שמגלה את התמות, כ-תם.

אלו הם שני לשונות שנקראים כיתים, מהצד התחתון כיתים זה רושם בלבד, פירור שנשאר מהדבר, אבל מהצד העליון הרושם מגלה את השלימות, כ-תם. זה היה המלחמה של היוונים בישראל, כתבו לכם על קרן השור כנגד יעקב שהוא שור תם, "איש תם יושב אוהלים" (בראשית כה כז), הם באים להפקיע את הכתם במדרגת כ-תם, ולגלות את הכתם באופן של רושם בעלמא, של פירושים. א"כ הכוח של הכיתים במדרגת יוון מגלה את הכתם דקלקול.

בעומק העניין הזה רמוז בהדלקת המנורה בשמן זית זך, רש"י מביא את דברי חז"ל, שמן זית זך היינו זך בלי שמרים, שמרים זה הרושם בלבד, אבל שמן זית זך הוא בלי שמרים לפי

בהדלקת נר חנוכה יש דין של שיעור ההדלקה כמו שנתחדד, ובעומק יש כאן שני חלקים, יש הבחנה של השיעור של ההדלקה, וכמו שנתבאר לעיל אין בזה את ההבחנה של כתותי מכתת שיעוריה בזמן. אבל הרי הנר כן נכבה בסוף השיעור של זמן ההדלקה, כשהשמן נגמר הנר נכבה, כך טבעו של נר, הנר דולק רק מחמת שהנר יש בו שמן, כך סדר בריאתו של עולם.

התפיסה הזו שהנר מפסיק לדלוק מחמת שהשמן נגמר, זה תפיסה ששייכת ליוון. הרי עומק נס פך השמן היה שלא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כה"ג שהספיק רק ליום אחד, ובכל זאת הוא הספיק לשמונה ימים. עומק הנס הוא שכל נר דולק מחמת שיש בו שמן, וכשאין שמן הוא לא יכול לדלוק, אבל בנס פך השמן התגלה שיש סיבה אחרת לבעירת הנר.

ראשית נבאר מהי סיבת כיבוי הנר, בהבנה החיצונית של יוון הנר נכבה כשכלה השמן. אבל מצד מדרגת הגילוי של תורה של ישראל, הנר נכבה מדין שרגא בטיהרא מאי אהני ליה, כשיש אור כבר לא צריך את הנר, הנר מצווה נכלל בתורה אור, ולכן נכבה הנר. מצד הקלקול כל 'כבה' זה כ"ב, ולכן כאשר נעלם הז"ך של הכ"ז אותיות ונשאר כ"ב אז הנר כבה. אבל מהצד העליון של "נר מצווה ותורה אור", הרי המחלוקת של יוון וישראל היתה על החכמה, ובעומק בהדלקת נר חנוכה אנו באים לצרף את ה"נר מצווה" ל"תורה אור", לאור שלא כבה לעולם. לכן שיעור זמן ההדלקה של נר חנוכה הוא עד שתכלה רגלא דתלמודא, שזה מקום הרגליים שרצות למצווה, ואז הם נכללים במדרגה של גולגולת, למדרגת הראש. 'בית רגליים' בגימטריא 'גולגולת', הרגליים עולות למדרגת הראש, ושם נכבה הנר כי שרגא בטיהרא מאי אהני לן. זה מקום הקביעה של הנר מצד הקדושה.

ומכוחה נבנה בית המקדש. שלמה המלך בנה את ביהמ"ק הראשון, 'כיתים' זה ת"כ ות"י, בית ראשון עמד ת"י שנים ובית שני עמד ת"כ שנה, הבנין הראשון נבנה מכוח חכמת שלמה, ושורש הבית שני נבנה גם הוא משורש הבית הראשון. היציאה ממצרים נקראת התחלה, והתכלית היא הביאה לאר"י ובנין בית המקדש, זה מקום הסוף. ביחס הזה 'כיתים' מצטרף לבנו הקודם של יוון שנקרא תרשיש, המלבי"ם אומר שהתרשיש צבעו תכלת שדומה לים, וים דומה לרקיע שדומה לכסא הכבוד שזה מקום התכלית.

מדרגת ה'כיתים' מגלה את התפיסה שנקראת סוף, ואלו הם שתי התפיסות שיש בכיתים, או סוף בבחינת רושם כמו שנתבאר, או סוף מדין שלימות. בצד הקדושה נאמר שלעת"ל יהיה מציאות של "זכיתתו חרבותם לאתים" (ישעיה ב ד), זה הגילוי של ההסתלקות של החרב, זהו סוף של שלימות. חכמת יוון מציירת את ה'כיתים' בהבחנה של רושם, משורש כתם, הסוף במדרגת יוון מגלה שכל דבר שמגיע לסופו מסתלק מן העולם, וכל מה שנשאר ממנו זה רק רושם. ולעומת זאת המדרגה של ישראל מציירת את ה'כיתים' כסוף של שלימות, כ-ת-ם.

נר מצווה ותורה אור

זה העומק של ההבחנה שנקראת "נר מצווה ותורה אור", כדברי הגמ' בסוטה שתורה בין בעידנא דעסיק ביה ובין בעידנא דלא עסיק ביה תורה מגנא ומצלא, ומצווה רק בזמן דעסיק ביה מצלא. "תורה אור", אור זה דבר שקיים לעולם ולכן הוא מגן גם כשלא עוסקים בו, אבל נר עתיד להיכבות ולכן המצווה שהיא כנר, "נר מצווה", מגינה רק בעידנא דעסיק ביה. המחלוקת עם יוון היא רק בדבר שמגיע לידי כליון לבסוף, נר הוא דבר שכבה, "נר אלוקים טרם יכבה" (שמואל א, ג א) אבל הוא יכבה לבסוף, אבל אור הוא דבר שלא בא לידי כליון לעולם.

וכאשר ה"נר מצוה" מתעלה למדרגה של "תורה אור", אז גם הנר דינו שאסור בהנאה, כמדרגת דברי תורה.

כתותי מכתת שיעוריה

אמרנו בתחילה ש'כיתים' הוא הכוח המחבר של גלות יוון וגלות אדום, ושורשו בכוח של עשיו שהיה איש שעיר, וכנגד יעקב אבינו שהיה איש חלק. שלושה הטעימים הקב"ה מעין עוה"ב בעוה"ז, אברהם, יצחק ויעקב, כדברי הגמ' (בבא בתרא זז.) "בכל מכל כל", יעקב אמר לעשיו "יש לי כל" (בראשית לג יא), ועשיו אמר "יש לי רוב" (שם ט), זה ה"רבת את ריבם" שמתגלה בחנוכה.

מדרגת ה'חלק' היא כלשון הברכה "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו", וכדברי הגמ' כטור ובשו"ע שחלק היינו "חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו" (דברים לב ט), "חלק ה' עמו" היינו בבחינת איש חלק, ולא חלק מלשון חילוק. מצד הקלקול נאמר "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכורותיהם וכו' אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" (בראשית מט ה-ז), "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל זה השורש לשבט לוי, מלכות בית חשמונאי שנלחמו כנגד יוון, וזה השורש לשמעון הצדיק כדברי הגמ' (יומא סט.) שאמר אלכסנדר מוקדון דמות דיוקנו של זה אני רואה מנצחת לפני במלחמה, זה השורש של ה"אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" לתפיסה דקליפה, זהו שורש דק ליוון.

מדרגת 'איש חלק' של ביעקב אבינו, "אנוכי איש חלק" (בראשית כז יא), עומדת כנגד החילוק של מדרגת עשיו, כנגד הכוח של כתותי מכתת שיעוריה. 'כתותי מכתת שיעוריה' נחלק לשניים, 'כתותי' הוא שורש שמונח בדקות ביוון, זה השורש שמחלק את הדבר, אבל ה'מכתת שיעוריה' זה כבר שורש שנמצא בעשיו איש שעיר, שיעוריה מלשון שעיר. מצד מדרגת יוון יש כתותי, אבל לכמה חלקים

ביתר ביאור, "טוב שם משמן טוב ויום המוות מיום הוולדו" (קהלת ז א), טוב שם משמן טוב זה תורה, התורה שהיא בבחינת שם משמותיו של הקב"ה טובה משמן המנורה. כבר נתבאר לעיל שהשמן דולק במדרגת הרושם, והנר דולק מכוח השמן והרושם, ש-נ-ו ושמ-ר, אלו נ' ור' של 'נר', וכשמתכלה השמן אז הרושם מתכלה. ועל זה נאמר "נר האלוקים טרם יכבה", שבשעה שהנר כבה מה נשאר מה'שמן' ומה'שמר', נוריד את האותיות נ' ר' מ'שמן' ו'שמר', נגלה שנשאר בהם רק אותיות 'שם', כלומר זה חוזר ונכלל בתורה שהיא שמותיו של הקב"ה, והיינו שהנר עלה למדרגה שנקראת אור, "אור תורה".

הצירוף של האור יחד עם הנר, זה הצירוף השלם שמחבר יחד את המציאות השלימה. 'נר' ו'אור' בגימטריא תנ"ז, צירוף נר ואור מתגלה במתן תורה, "כחת היוצא לקראת כלה", כך מתגלה השמש שיוצאת כלשון הפסוק "והוא כחתן יוצא מחופתו" (תהילים יטו), הארת השמש זה צירוף של הנר מצווה במדרגה של התורה אור, מצרפים את הנר למדרגה של תורה אור.

הנר נאמר בו דין שתהא שלהבת עולה מאליה, ולהיכן היא עולה, למקום הארתה של תורה, לשרגא בטיהרא מאי אהני ליה, לשם היא עולה. הקב"ה אומר "וכי לאורה אני צריך", לפי מה שביארנו לאורה אני צריך היינו שהנר נכלל בתורה, והקב"ה הרי איסתכל באורייתא וברא עלמא, ואין הוא צריך כלל את אור הנר.

נתבונן, על דברי תורה נאמר שהם אסורים בשימוש, "ודאשתמש בתגא חלף" (מגילה כח:), וכך גם נאמר בנר חנוכה שאסורים בהנאה אלא לראותם בלבד. שורש האיסור בנרות חנוכה הוא מחמת ההעלאה של מדרגת הנר למדרגה של תורה, וכמו שנאמר בתורה עצמה שאסור להשתמש בה להנאה. התורה לא באה לשימוש של העולם, אלא היא רק שורש ההשתלמות של העולם, איסתכל באורייתא וברא עלמא.

במפרשים, מחמת שהיה שם שורש לשניים. זה גם הביאור במ"ש "וכיתתו חרבותם לאיתים", כוח ה'כתותי' הוא זה שמבדיל בין 'חרב' בקלקול, ל'חיבור' בתיקון. ב'כתותי' מונח עומק נקודת החילוק של הדבר, ואף בחכמה שייך חילוק, מאחר שעצם החכמה נסתלקה ונשאר רק הרושם, כמ"ש.

כשמסתלקת המדרגה של 'חלק' מלשון איש חלק, ונשארת רק המדרגה של 'חלק' מלשון 'אין לכם חלק באלוקי ישראל', כאן מגיעה הקליפה שנקראת "עשיו איש שעיר", דהיינו כתותי מכתת שיעוריה, והכתותי מכתת שיעוריה זה מחלק את הדבר לעשרה. עשיו הוא משתמש בכח החילוק של יוון, ב'כתותי', וע"י 'מכתת שיעוריה' הוא נועץ אותו ב'בראשית' שזה עשרה מאמרות.

לפי"ז מה שנאמר בראשית נמי מאמר הוא, חכמת יוון עומדת כנגד מאמר בראשית דחכמתיה, בכראשית גנוז המאמר האחד, שבאחד יכול היה להיבראות אבל למעשה נברא בעשרה מאמרות. הכח שמתגלה בשורש יוון הוא משורש הנפילה במתן תורה, ע"פ מה שנאמר "אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי" (תהילים סב יב), "שתיים זו שמעתי" זה האופן שאפשר להבין ממנו כביכול יש שתי רשויות, מים מים ח"ו, כמו שאמר אחר. השורש הדק של כוח הכתותי דיוון מונח בשורש של "שתיים זו שמעתי". אבל לאחמ"כ כשנאמר "דבר אתה עימנו ונשמעה ואל ידבר עימנו אלוקים פן נמות" (שמות כטז), זה הפך להיות עשרה דברות, זה השורש למדרגת כתותי מכתת שיעוריה, זה הנפילה דעגל ששורשה הדק קיים במתן תורה עצמו, כך מבואר בארוכה בדברי הגר"א.

תיקון משורש נר חנוכה

והתיקון לכך הוא בנר חנוכה, נר חנוכה מניחו בפתח ביתו במקום בית שער, כדין מזוזה שמונחת בשער, "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך" (דברים ו ט), נר חנוכה בשמאל ומזוזה בימין. נר החנוכה מונח במקביל

מחלקים את הדבר, ליוון היו ארבעה בנים, "אלישה ותרשיש כיתים ודודנים" (בראשית יד) (בלשון הפסוק בדה"י נכתב "דורנים"), "אלישה" הוא השורש לאלישע וגיחזי, וזה שורש לאלישע בן אבויה, אחר.

בגמ' (חגיגה יד): מובא "ארבעה שנכנסו לפרדס וכו', אמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, משום שנאמר דובר שקרים לא יוכלו לנגד עיניי", ובהמשך הגמ' מובא שאחר אמר ח"ו שמא שני רשויות יש. מי שעולה וצופה במרכבה יש לו כוח להגיע למקום של מים מים ולחלק את זה לשני רשויות, ומשם מגיע השורש לקליפת אחר, אלישע בן אבויה שנפל למדרגה דקלקול שכביכול יש שני רשויות.

הכוח הזה מונח בכיתים, שיכול לכתות את הדבר ולחלק אותו לחלקים, היפך ה'איש חלק'. היפך מה שנאמר ביעקב אבינו "אנוכי איש חלק", כאן נאמר "כתבו על קרן השור אין לנו 'חלק' באלוקי ישראל", ה'חלק' הזה שורשו בכוח ה'כתותי'. והשורש של 'מכתת שיעוריה', נובע מהמציאות שכל דבר בכריאה נברא מהעשור, אז כאשר מחלקים אותו לשורשו הוא מתחלק ומגיע למדרגה שנקראת עשרה, זה המהלך של כתותי מכתת שיעוריה, אבל עצם כח החלוקה מונח ביוון.

מצד ההתגלות של "כולם בחכמה עשית" שאיסתכל באורייתא וברא עלמא, אז הכל הוא אחד, "וזה מעשה המנורה מקשה זהב" (כמדבר ח ד), זה הצורה הפנימית של התורה שמציירת את אחדותו ית"ש. אבל כשיש נפילה של מדרגת "תורה אור" ומתגלה רק ה"נר מצווה", אז מצד הנרות זה יוצר ריבוי. הדוגמה הברורה לכך נמצאת במנורה, המנורה עצמה היא מקשה אחת, אבל הנרות הדולקים היו שבעה נרות נפרדים. בזה מונח השורש למדרגת כתותי, כת תוון, שאפשר לחלק את הדבר לשניים.

בעומק, כך מתבאר מה שהיו לוקחים שן של פיל דווקא ממקום שנקרא כיתים, גבי יחזקאל

ממדרגת אדום ויוון גם יחד.

הכוח של הצירוף של יוון ואדום הוא במקום שיכול להיות בו חילוק, ואז החילוק נוצר מכוח יוון, ומתפשט לאופן של עשרה מכוחו של אדום. אבל כשמתגלה אופן של אחדות בבית שער, ובנוסף מתגלה הכוח של טיפה ראשונה, אז יש כאן הפקעה משניהם וחזרה אל מקום האחד, כפי שהוא מצטייר בשורשו בקומה של כנסת ישראל.

'שער' זהו מקום שיכול להיות בו מציאות של רשע, ויכול להיות בו מציאות שהוא שורש של הכל. מצד כך בראשית זה הפתח של הכל, אבל זה פתח באופן של אחד, זה ה'פתח' של ה'פה-תוך', אבל לא תוך במדרגה של כת-כיתים, אלא זה פתח של אחד. הפתח הזה הוא באופן של "אחת דיבר אלוקים", בדקות 'פתח' זה 'פה אחת', זה הדקות של העומק של פתח.

פתחו לי פתח כחודו של מחט, חודו זה החד, המקום המחטה, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. הפתח הזה הוא פתח באופן של אחד, ולא פתחו של אולם שעגלות וקרנות יכולים לעבור בו ונופל למדרגת עשר, וע"ז נאמר בעומק שבית שער יכול לתקן את הנפילה של כתותי מכתת שיעוריה.

עומק השלימות של ההפקעה ממדרגת יוון במדרגת כיתים, היא להחזיר את הבריאה למאמר הראשון של בראשית, בראשית נמי מאמר הוא, מאמר אחד לפני ההתפלגות לעשר, מאמר בראשית הוא הטיפה הראשונה של הבריאה.

מדרגת האור ולמעלה מהאור

"זימאמר אלוקים יהי אור ויהי אור וירא אלוקים את האור כי טוב ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרא לילה" (בראשית א ג-ה). זמן ההדלקה של נר חנוכה הוא משתשקע החמה, בזמן שחושך ואור משמשים בעירבוביא. הזמן הזה שורשו באור שהיה לפני ההבדלה, "ויבדל אלוקים בין

למקום המזוזה, מזוזה משורש 'זז מוות' דחטא העגל, ובאותו מקום מניחים את נר החנוכה שממנו השורש דיוון. את זה בא נר החנוכה לתקן, כשמניחים את הנר חנוכה בבית שער, "בשעריך", אז מחזירים את העשר לאחד, מחזירים את הדבר לשורשו. נר חנוכה מדליקים בשמן זית זך, ומדרגת ה'זך' עניינה שלוקחים את הכ"ז אותיות והופכים אותם לאחד.

כידוע העולם נברא בל"ב נתיבות חכמה, יש כמה וכמה פנים איך מגיעים לל"ב, ואחד מהביאורים שמובאים ברבותינו הוא, שהל"ב זה צירוף של עשרה מאמרות שבהם נברא העולם וכ"ב אותיות. הגילוי הזה של צירוף עשרה מאמרות עם כ"ב אותיות יכול ליצור מציאות דקלקול שהנר 'ככה', והעשרה מאמרות יהיו שורש לכתותי מכתת שיעוריה. כאן יש שורש ליוון למחלוקת על הל"ב נתיבות חכמה.

אבל כאשר מתגלה שאין כ"ב אותיות אלא כ"ז, שמן זית 'זך', שמן זית זך נעשה מטיפה ראשונה, זה מתקן את הבראשית, השמן זית זך מפקיע מהבית שער את מדרגת כתותי מכתת שיעוריה, ומחזיר את זה למדרגה של טיפה ראשונה של "שמן זית זך כתית למאור". החלק הזה של "כתית למאור" אמנם מפקיע את מדרגת 'מכתת שיעוריה', לפי שהוא שמן זית זך שנאמר בו שלא טוחנים אותו, ועדיין מצד ה"כתית" הוא שייך למדרגת כיתים. אבל השמן הזה הוא "שמן זית זך" כתית למאור, שמן זית זך מחזיר את הדבר למדרגת האחד, מכוח המדרגה של טיפה ראשונה של 'זך'. ההפקעה ממדרגת העשר זה מדין הבית שער, אבל החזרה למדרגת האחד היא רק מכוח ה'זך', ממדרגת הטיפה הראשונה. והתיקון הזה חוזר ומאיר את מדרגת הזמן, את מאמר בראשית שבו נברא הזמן, היפך 'כתים' גימטריא 'עת'. כשנעשה התיקון מכוח השמן זית זך, חוזר ומאיר האמת של הבראשית שהיא הראשית של החכמה, "כולם בחכמה עשית", חזרה למקום האחד הגמור. זאת ההפקעה הגמורה

עיגול, כתבו לכם על קרן השור, ולעומת זאת מצד התיקון נקודת האמצע של העיגול זה בראשית, למעלה מכ"ז אותיות.

"עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכל אחד ואחד מראה באצבעו וכו' זה ה' קיוונו לו ויושיענו" (תענית לא), קיוונו לנקודה האחת של הבראשית. ההחזרה לנקודה האחת של הבראשית היא שורש המציאות של הטיפה ראשונה, של המציאות שנקראת אור. יש אופן שבו אור וחושך משמשים בעירבוביא, אבל קדם לכך המצב של הנקודה השורשית, וכמו שנתבאר בדברי רבותינו שמצד אחד זה הרושם שנשאר בנקודה אמצעית, זה הרושם של הכיתים מלשון כתם, רושם, אבל מאידך לאותה נקודה אמצעית אנחנו מחזירים בעומק את כל הבריאה כולה. זאת האחדות המוחלטת והגמורה שהיא למעלה מהאור וחושך משמשים בעירבוביא.

הנקודה הזו היא למעלה ממציאות של אור ולמעלה ממציאות של חושך, זה לא במדרגה של אור ולא במדרגה של חושך ולכן זה גם לא במדרגה של אור וחושך משמשים בעירבוביא. לפי"ז, מה שנאמר בנרות חנוכה שאסור להשתמש לאורם, היינו בגלל שהנקודה הראשונה היא למעלה מהאור, ומכוחה אנו מדליקים את הנרות. נר חנוכה הוא לא במדרגה של אור וחושך משמשים בעירבוביא בתחילת מאמר שני, זה מונח במקום של הבראשית שהוא המקום הנעלם, המקום שאין בו אחיזה גם לאור ולחושך.

ההסתכלות על נרות חנוכה היא בבחינת "מרחוק ה' נראה לי" (ירמיה לא ב), כאשר רואים דבר מרחוק אי אפשר להשתמש בו כי הוא למעלה מההשגה. זה השלימות התיקון ממדרגת יוון, החזרת הדבר לנקודת השורש, לבורא ית"ש.

האור ובין החושך", זהו ה"ויהי אור" הראשונה ובדקות, האור הזה מושרש בטיפה הראשונה של הבריאה, והטיפה הראשונה של הבריאה זה בראשית נמי מאמר.

התיקון מצד האור הוא בשני אופנים, יש אופן שמחזירים את המדרגה של נר, את שורש הכוח של יוון, למדרגה שהנר נכלל באור כמשנ"ת לעיל, ומצד כך שרגא בטיהרא מאי אהני ליה, האור שייך ליום והנר שייך ללילה, וכאשר מצרפים את הנר ואת האור, בעצם זה חזרה למדרגת בראשית, לפני ההבדלה של "ויהי ערב ויהי בוקר" (בראשית א ה), לפני ההבדלה של האור והחושך.

יתר על כן, מצד המדרגה של כיתים התיקון הוא שהדבר לא נעשה כיתות כיתות, אפי' שהם עדיין מחוברים אהדי באופן של אור וחושך משמשים בעירבוביא, אלא מחזירים את הבריאה למדרגה השלימה של בראשית נמי מאמר. ע"ז נאמר בעומק שראשו של עשיו נקבר במערת המכפלה, ובזה הוא חזר לבראשית, הרי עשיו היה מטיפה שניה, בלידה הוא היה בכור אבל הוא נוצר מטיפה שניה, וכאשר הראש שלו נקבר במערה הוא נכלל באיש חלק של הטיפה ראשונה.

ע"ז נאמר בעומק "אל תאמרו מים מים", מים בגימטריא ט"פ, טיפה. הבריאה כולה היא בסוד נקודה אחת, במאמר בראשית כמו שמרחיב הגר"א, הנקודה הפנימית של הבראשית זה הטיפה אחת, התיקון הוא להחזיר את הבריאה לנקודה אחת, לטיפה אחת, וזה הטיפה שממנה מדליקים את הנר חנוכה. יש את האופן דתיקון של ה'זך', שזה כ"ב אותיות וה' דמנצפ"ך, אבל יש את ההחזרה השורשית לבראשית, ובזה התורה מתחילה, לחזור לנקודת הב' של הבראשית. ראשית מתקנים את הכ"ז משורש זך, אבל יתר על כן מחזירים את הדבר לנקודה הראשונה.

הנקודה הראשונה היא התוך של הדבר, כיתים מלשון תוך, בבחינת עיגול שהעומק שלו הוא נקודה אחת, זה מהות ההדלקה של נר חנוכה. מצד הקלוקל זה התגלה בעגל מלשון

חנוכה 039 כיתים מעל אור וחושך תשעד

מספר שיעור בקול הלשון 1131037

אוצר האותיות האור בעומק הנפש

אור חג החנוכה

חג החנוכה הוא החג בו יש גילוי של אור להדיא. כל המועדים כולם הם בוודאי אור גדול שהקב"ה נותן לעמו ישראל, ויש בהם אור רוחני גדול, אבל האור הזה לא מתלבש באור גשמי. בחנוכה מתגלה שהאור הרוחני מתלבש באור הגשמי, האור הרוחני יש לו התלבשות בנר הגשמי שאנו מדליקים.

מכח מה דולקים הנרות של חג החנוכה, מצד ההגדרה החיצונית והפשוטה הנרות דולקים מכוח הפעולה הטכנית של האדם שהדליק אותם, אבל בעומק האור של חנוכה הוא זה שמדליק את הנרות. בוודאי שבפעול הנרות דולקים באש הגשמית שהדלקנו, אבל על גבי ההארה הזו של הנרות כפשוטם מאירה ההארה של חנוכה.

בנר החנוכה יש דין שאסור להשתמש באורם, אלא לראותם בלבד, ומדוע אסור להשתמש בנרות לצורך תשמישים פרטיים, מכיון שהנרות מאיר בהם האור הרוחני, ואי אפשר לקחת את האור הרוחני ולהשתמש בו לצרכים גשמיים של העוה"ז.

אם נרות חנוכה היו נרות שמאירות בגשמיות בלבד ולא היה בהם את החלק הרוחני שמאיר בהם, אז הם היו אמנם נרות של מצווה, אבל המצווה לא הייתה באור אלא בהדלקה. אבל כאשר האדם מדליק נרות חנוכה, על גבי הנרות שהוא מדליק ישנו אור רוחני, וכאשר האדם מסתכל על אותם הנרות, בעין הגשמית הוא רואה נרות רגילים, אבל הנפש הפנימית רואה אור רוחני.

כדי שהנפש הפנימית תראה אור רוחני, קודם כל צריך שיהיה לאדם גילוי כלשהו של נפש פנימית. בעיניים הגשמיות של בשר ודם

האדם רואה נרות רגילים, הוא לא רואה שזה נרות חנוכה, ורק לפי התאריך הוא יכול לדעת אם זה נרות חנוכה או לא. אבל בעומק הפנימי של הנפש, הנפש צריכה להתחבר לנרות ממקום הרבה יותר פנימי. ננסה בעז"ה לגעת בפנימיות הנפש, שיהיה מקום פנימי בנפש שמכוחו נסתכל על העומק שבנרות.

הנשמה שנמצאת בתוך גוף האדם נקראת בלשון חכמים נר, "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" (משלי כ ז). נר מורכב מכלי, שמן, פתילה, ועל גביהם יש להבה. כאשר הנשמה נקראת נר בלשון חז"ל, הנשמה היא האור שנמצא מעל גבי הפתילה והשמן, והשמן והפתילה הם הגוף שמחזיק מעליו את הנשמה, הכלי של הנשמה זה הגוף. "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן", הגוף הוא הכלי והנשמה שנמצאת בתוכו היא עצם הבעירה.

נתבונן, גוף האדם נוצר מן העפר, "ויצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה" (בראשית ב ז), העפר מהותו חושך, ואילו הנשמה נבראה מהנפיחה של הקב"ה, "ויפח באפיו נשמת חיים" (שם), מהנפיחה של הבורא ית"ש שכולו אור. לפי"ז מהי ההרכבה של המושג שנקרא אדם העשוי מגוף ונשמה, הגוף הוא עצם חשוך, והנשמה מהותה אור, זה מבנה האדם. כאשר הנשמה מורכבת בתוך הגוף יש כאן דבר מאיר שנמצא בתוך דבר חשוך, ומה קורה כאשר אנו מכניסים לתוך חדר חשוך נר, כל החדר מאיר מכוח הנר, "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך".

כל זמן שהנשמה של האדם נעלמת, בלשון חכמים זה נקרא 'נשמה כבויה', על המצב הזה נאמר בנביא (ישעיה ט א) "העם ההולכים בחושך", וכשהנשמה זוכה לגילוי מתקיים

נדגיש, המושגים חושך ואור הם לא רק במובן הפשוט של חשך ומואר, כמו שהסברנו שגם עין טובה ועין רעה זה אור וחושך. הגוף הוא חשך, הוא עב, עצם גס, מהותו היא שהוא לא נקי וזך, מעין רפש שטיפת מים נשפכת לעפר והכל הופך להיות רפש וטיט. העפר כל מהותו היא דבר חשך וקשה, דבר שאין בו בהירות או רכות או נועם והארה וכן ע"ז הדרך. לעומת זאת האור הוא חמים, הוא נעים, מאיר, רך, מרגיע, מחבק, הוא נותן חיבור לדברים. אלו ממדים שורשיים בכל קומת הנפש.

כשאנחנו מדברים על אור לעומת חושך, לא הכוונה לאור מול חושך כפשוטו, אלא לטוב מול רע. אם נתבונן על העולם שבו אנחנו נמצאים, כמובן שמעורב טוב ברע, אבל הצד הבולט בעולם הוא החושך, הרע. מדוע רגילים לראות חומר ולא את האור שיש בעולם, לפי שהמימד של נפש שגלוי אצל האדם הוא הגוף שלו, וכשהוא מסתכל דרך יסוד העפר הוא רואה את הרע שיש בעולם. משל למה הדבר דומה, לאדם שלובש משקפיים שהזכוכית שלהם שחורה, כל דבר ייראה לו שחור, גם אם יהיה דבר נקי מאוד הוא יראה אותו מלוכלך, כך הוא יסתכל על עצמו וכך הוא יראה גם באחרים.

אדם שהנפש שלו מביעה את היסוד של נפש העפר, הוא לא מביע שמחה, הוא לא מביע אהבה, השדר שעולה ממנו זה אפרוריות והבלות של המקום שממנו הוא בא. אבל אדם שהנשמה שלו מאירה, כאשר הנפש שלו באה להסתכל על דברים היא מביעה את המקום שממנו היא באה, ההסתכלות היא מכוח המאיר של הנשמה ולכן הוא מביע שמחה, הוא מביע טהרה. המציאות אמנם לא משתנית על פי נקודת המבט, אבל המקום שממנו הוא מביט משפיע על המקום שאליו הוא יפנה. כלומר, בהסתכלות של האדם יש שאלה ותשובה, לדוגמה, הנפש שואלת היכן יש דבר טוב בהסתכלות סביב, ועל פי זה ההסתכלות עונה. כאשר האדם שואל שאלות משורש

בה "ראו אור גדול" (שם). כשהנשמה נמצאת בהעלם, כשהנשמה כבויה, התפיסה של הנפש שמתגלה לאדם היא תפיסה חשוכה. לא מדובר כאן בהגדרות גשמיות של אור וחושך, אלא בתפיסה בנפש.

התבוננות מכוח אור הנשמה

כבר נתבאר שהגוף מהותו חושך, והנשמה מורכבת מעצם מואר, ולא רק שהוא מואר אלא הוא גם מאיר על הגוף. כאשר גלוי אצל האדם המציאות של הגוף, ואילו המציאות של הנשמה נעלמת אצלו, אז כל תפיסת המציאות שלו נמצאת במדרגה של חושך, את כל החוויות בנפש הוא תופס מהמקום החשך שלו. אבל כאשר האדם זוכה והנשמה שנמצאת בקרבו מתחילה להאיר לו, כמובן כל אחד לפי ערכו, אזי כל דבר הוא יראה דרך העצם המאיר בנשמתו. אלו שני מקורות מאוד עמוקים בנפש, שדרכם אדם חווה את מציאות החיים.

נמחיש את הדברים, יש אנשים שמסתכלים על כל דבר בעין רעה, ולעומתם יש בני אדם שמסתכלים על כל דבר בעין טובה, מי שמסתכל על כל דבר בעין רעה, שורש ההסתכלות שלו הוא בגוף, בחושך. ומי שמסתכל על הכל בעין טובה זה משורש עצם הנשמה שמאירה בקרבו, מכוח האור שבנשמה.

העומק של ההבדל בין אנשים בהסתכלות בעין טובה או עין רעה, נובע מאותו מקום עמוק בנפש, האם הוא מסתכל במהלך של הגוף החשך, או של הנשמה המאירה. ייתכן שיש אדם שנולד רק עם תכונה של עין טובה ויש אדם שנולד רק עם תכונה של עין רעה, וכמובן גם מי שנולד עם תכונה של עין רעה צריך לעמול ולשנות את עצמו, אבל שורשי הדברים גנוזים במעמקי נפש האדם, כל זמן שהמבט של האדם הוא דרך גוף, הוא יראה רק עצם חשך, אבל כשהאדם מתבונן במדרגת הנשמה אז הוא יראה בכל דבר את החלק המאיר.

נותן לדיבור שלו חשיבות כי זה דיבור ממקום חיצוני בנפש. הנידון כאן הוא אפילו לא מצד מידת האמת, כדברי חז"ל שכל דבריך יהיו אמת, אנחנו דנים עכשיו מהו המקור של אותו דיבור. אנחנו יכולים לדבר מכל מיני מקומות בתוכנו, אנחנו יכולים לדבר מהמקום החיצוני ביותר, ואנחנו יכולים לדבר מהמקום הפנימי ביותר.

הנפש בנויה רבדים לפנים מרבדים, הדיבורים שיש בעולם הזה בד"כ הם נובעים מהמקום החיצוני של הנפש. ככל שהדיבורים נובעים ממקום יותר פנימי, ע"ז אמרו רבותינו את המשפט הידוע "דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב". אבל מה כוונת הדבר שדברים יוצאים מן הלב, לא רק כשאומרים לבן אדם אני אוהב אותך כואב לי כאבך, כאן מדובר על השורש של כל התפיסה של הנפש איפה היא חיה, ומהיכן נובעים אותם דיבורים שהיא מדברת. כאשר האדם חי ברובד של חיים משורש גוף, הדיבורים שלו הם ג"כ ממקום של גוף, הדיבורים שלו כולם חשוכים, כי הם מגיעים ממקום חשוך בנפש. אותו אדם, גם אם הוא ילך לבקר זקן ולנסות לעודד את רוחו, כל עוד הוא מדבר מהגוף, זה לא יאיר להם את הנפש, כי זה דיבור חשוך. אבל אם אדם מדבר מהמקום הפנימי של הנפש שלו, מילה אחת משורש האור שווה יותר מאלף מילים מהמקום החשוך שבנפש.

עומק הנפש מכוח הארת חנוכה

האור של חנוכה הוא לא רק שנדליק נרות שמונה ימים, האור של חנוכה מאיר לנו איך נשמה יכולה להתלבש בגוף ולהאיר עליו. כל המועדים כולם הם ג"כ אור, אבל הם נשארים במדרגת אור רוחני, הם לא מתלבשים בנר גשמי. חג הפסח זה אור גדול, פסח הרי היה בליל ט"ו שאז היה אור גדול, אבל האור הזה לא מתלבש באור גשמי. חנוכה מגלה לנו כח ייחודי, הכח שמתגלה בחג החנוכה הוא כיצד האור הפנימי לא נשאר ברוחניות בלבד, אלא

הגוף, השאלות שהוא ישאל הם לצורך עצמו, וגם התשובות יהיו רק לצורך עצמו. אבל אם האדם שואל שאלה מהעומק של הנשמה שלו, אז השאלה תהיה בהתבוננות טובה, לצורך זולתו. גם בשעה שהאדם פונה לבני אדם אחרים, אם הוא יפנה מכוח הנשמה, הנשמה של השני היא זו שתשמע אותו.

מקור הדיבור בנפש

אנחנו נמצאים בעולם שאין בו כמעט דיבורים של נשמה, כל הדיבורים שיש היום בעולם הם משורש הגוף, אין כמעט דיבורי אמת בעולם שלנו. כשאדם פוגש את רעהו ואומר לו בוקר טוב, מי מתכוון באמת למילים שיהיה לך בוקר טוב, "בוקר טוב" הפך להיות משפט של דרכי נימוס ותו לא.

מסופר על הסבא מסלבודקא, המנהיג והמנהל של ישיבת סלבודקא בחברון, שפעם הוא עמד בחלון ואמר בוקר טוב בוקר טוב שוב ושוב, עבר שם משהו וראה את הסבא אומר בוקר טוב שוב ושוב בלי שעובר שם אדם, שאל אותו, ילמדנו רבינו למי אתה אומר בוקר טוב, הרי אף אחד לא עובר כאן, אמר לו הסבא מי אמר שצריך לברך בני אדם רק כאשר רואים אותם, אני רוצה לאחל שיהיה לכל העולם בוקר טוב, ואין לי צורך שהם ישמעו את זה. אני יכול לשבת בבית ולאחל שלבן שלי יהיה בוקר טוב, שלשכן מלמעלה יהיה בוקר טוב, אם אני באמת רוצה לאחל לו את הטוב בעולם ואני מאמין שבאיחול יש משהו אין לי צורך שהוא ישמע את זה, אלא די לי באיחול בלבד, וכך אני מרגיל את הנפש שלי שאני ארצה שיהיה לאנשים אחרים טוב.

זוהי תפיסה שונה לגמרי של החיים, לא רק כלפי המחשבה על הזולת, אלא על כל התפיסה של החיים. המשמעות שבן אדם נותן לדיבור היא בהתאם למקום ממנו בא אותו דיבור, אדם שמדבר מהמקום החיצוני יכול לצורך העניין לקבוע פגישה, ואחר כך לא לבוא בתואנה שלא הסתדר לו. בעומק הוא לא

את החיים על פי אותו עומק, או שהוא משתמש בו לדבר המסוים שהתרגש עליו. באותו הזמן הוא מנסה להשתמש בנקודת העומק לשם החיים, או שהיא בוקעת ממילא רק לצורך הצרה, ולאחר שהצרה עוברת הוא חוזר לחיות את החיים בשטחיות. ויתר על כן, אפילו בזמן הצרה האדם לא משתמש באותו עומק לצורך החיים עצמם, אלא הוא משתמש עם אותו עומק רק לצורך הכאב שגרם לו להגיע לאותו מקום.

יש קמצן שיש לו בבנק כסף והוא אף פעם לא רוצה להוציא אותו, ורק כשכלו מים עד נפש ואין שום ברירה הוא משתמש בכסף הזה, בשביל מה הוא חי עם אותו ממון, ממון בידו קמצנותו בליבו, הוא לא נהנה כל ימי חייו ממה שיש לו. בדקות, המציאות הזו קיימת בנפש של כל אחד ואחד, כל אחד לפי העומק שהוא מכיר בנפשו, שכל חייו הוא חי בשטחיות מבלי להשתמש באותו עומק שיש לו בנפש, למעט אי אילו רגעים של צער ושמחה.

הכרת עצמי

במהלך החיים של האדם, התכלית היא להכיר את הבורא, אבל בשביל להכיר את הבורא אדם צריך לעבור מערכת של הכרה עצמית. דילוג על מערכת של הכרה העצמית מולידה חיסרון בהכרת הבורא, בני אדם שלא עבדו על ההכרה העצמית שלהם ודילגו להכרת הבורא, באיזשהו שלב המערכת מתגלה כמשובשת. רק מהכרת ה'אני' אפשר להגיע להכרת הבורא, "מבשרי אחזה אלוך" (איוב יט כו)

הכרת ה'אני' עניינה לברר מהי הנקודה הכי עמוקה בנפש האדם. נחזור ונדגיש שודאי שהנקודה הכי עמוקה בנפש זה החיבור של הנשמה לבורא ית"ש, אבל כאן אנו עוסקים ברובד של עצמיות הנפש, כמו שהזכרנו בדברי רבותינו שיש את הכרת ה'אני' ויש את הכרת הבורא, יש את העומק השלם של הכרת ה'אני' לעצמו, ויש את העומק שנשיג בהכרת הבורא, והכרת הבורא היא תכלית הבריאה. אבל השביל של הכרת הבורא עובר דרך הכרת ה'אני', ובזה נעסוק כעת, לברר מהי הכרת ה'אני'.

הוא מתלבש בנר גשמי ממש. כאשר האור הרוחני מתלבש בדבר הגשמי, במובן של נפש, הדברים שנפעלים מתוך הגוף, נפעלים כעת מהאור של הנשמה הפנימית שנגווה באדם. ההארה הזאת של חנוכה משפיעה על כל התפיסה של חיי היום יום שלנו. כל אדם עושה הרבה מאוד פעולות במשך היממה, למשל האדם נוטל את ידיו בבוקר, מאיזה מקום בנפש נובעת הפעולה הזו, האם זה נובע מעומק מסוים בנפש, או שהידיים עושות זאת מעצמן. כשאדם אומר לילדים שלו בוקר טוב, הוא עושה את זה ממקום עמוק יותר בנפש מאשר נטילת ידיים. אבל כמה פעמים אנחנו עושים פעולה מהמקום הכי עמוק שאנחנו מכירים בתוכנו, אולי פעם בשבוע, אולי רק פעם אחת בשנה.

כל אחד יש לו את העומק הכי פנימי שהוא מכיר בנפש שלו, אי אפשר להגדיר את זה, אבל כל אחד ודאי יכול להגיד על עצמו שיש לו עומקים שהוא מכיר בעצמו, אם אנחנו מכירים עומק כזה ובד"כ הוא לא מגיע לגילוי, אז החיים שלנו לא ממוצים כלל, כי הרי יש לנו עומק נורא ואיום שכל אחד מאתנו מכיר לפי ערכו, והזמן והכמות שאנחנו משתמשים בו היא מזערית.

האדם הפנימי זה אדם שחי עם העומק הפנימי שלו בצורה כמעט מתמדת, שהעומק הנפשי שלו לא משמש אותו פעם בשנה, אלא הוא הדבר השימושי ביותר שקיים אצלו בחיים. משל למה הדבר דומה, יש אדם שיש לו כורסה בבית והוא יושב על כסא רעוע בלי משענת, ורק כשמגיעים אורחים הוא יושב על אותה כורסה. הנמשל חד ונוקב, לכל אחד יש עומק בנפש, וכל אחד גם מודע לפחות לחלק מן העומק שיש בנפשו, אבל בכל זאת העומק הזה כמעט ולא בא לידי שימוש ככל שהאדם מרום יותר, הוא חי עם אותו עומק את חיי היום יום, ובדקות אפשר לומר שהוא חי עם אותו עומק כל רגע ורגע. על דרך כלל אדם מגיע לעומק בנפשו רק במקרים קיצוניים, או בזמן שמחה קיצונית או בזמן צער קיצוני, וגם אז הוא לא משתמש במודע עם אותו עומק, אלא המקרים החיצוניים גורמים להתעוררות בעומק הנפש שלו, ואז הוא תופס

פעם אחת ביום אני מיטיב, אבל זה לא מספיק, כי צריך לבדוק מאיזה שורש הוא מיטיב, האם הוא מיטיב כל יום מהמקום הכי עמוק בנפש, או שההטבה היא בשטחיות בשביל לצאת ידי חובה. עדיין צריך התבוננות האם העומק של ההטבה הלך והתחדד, או שהוא נשאר עם אותו עומק של הטבה.

כמובן עניין ההטבה הוא דוגמה בעלמא, אבל כל אדם צריך ברור בתוך עצמו מהו העומק שיש לו בנפש, ולאחר הבירור העבודה היא לחיות עם אותו עומק שקיים בנפשו. וככל שאדם יהפוך את המחשבות למעשים, כך הוא יגלה שיש בנפשו רבדים עמוקים יותר ויותר, כאשר אדם מתחיל להוציא את מחשבותיו מהכח אל הפועל, פתאום הוא מתחיל לגלות בעצמו עומקים חדשים, ואז הוא מברר את עצמו עוד ועוד, זה תהליך של ברור הנפש.

זה האור שהוא היפך החושך, ביארנו בתחילה שהאור של חנוכה מאיר בתוך המציאות הגשמית של העולם, האור של חנוכה זו נשמה שמאירה בתוך הגוף להכיר כלומר את המקומות הנעלמים, "חופש כל חדרי בטן". על המקומות המכוסים אני בא להתחיל עוד ברור ועוד ברור, לברר מהי הנקודה הנעלמת, מהו העומק הכי גדול שנמצא בתוכנו.

ברור העומק בנפש

ננסה לבאר עד כמה שניתן בעז"ה, מהי המדרגה הכי עמוקה בנפש. העומק הפנימי של הנפש זה עצם ההיות של הנפש, החוויה הכי עמוקה שהנפש יכולה להכיר בתוך עצמה. נזכיר, לא מדובר כאן ביחס של ההיות של הבורא, האמונה ודבקות בבורא ית"ש זה למעלה ממה שאנחנו מדברים. בתוך המערכת של ה'אני', הנקודה הכי עמוקה במערכת הזו היא עצם ההיות של האדם, וההגדרות מעבר לזה הם כבר מדרגות בתוך העומקים, כמו שנתבאר.

כאשר האדם מגיע למקום הכי עמוק בנפשו, אז הוא מגיע לעצם המציאות שלו. המקום הכי עמוק בנפש הוא עצם ההיות. אם תשאלו את רוב בני האדם האם הם מרגישים את ההיות

אנחנו חיים בעולם שהדברים החיצוניים מאוד ברורים, כתובת מגורים, מספר טלפון, תעודת זהות, הכל ברור, רק הזהות הפנימית של האדם משום מה נעלמת. זה נושא שעל דרך כלל האדם לא שם עליו דגש, ואולי גם לא מברר אותו כל צרכו, וממילא הנקודה הפנימית לא יוצאת מהכוח אל הפועל, וקל וחומר שלא חיים את העומק הזה בחיי היום יום.

התולדה של המציאות הזאת היא שגם את אותה נקודת עומק שהאדם כן מזהה בנפשו, גם בזה הוא לא עסק מעולם לברר מהו אותו עומק. אם אנחנו רוצים לחיות חיים אמיתיים, חיים טובים ומועילים לעצמנו וגם לזולתנו, חיים שלא יהיו רק הנאה עצמית אלא חיים עם תכלית, חייב להיות ברור מהי הנקודה הכי עמוקה בנפש שהאדם מצליח לחוות, ולאחר שהאדם ברר לעצמו מה הנקודה הכי עמוקה בנפש שהוא חווה, העבודה היא למצוא איך להשתמש באותה נקודה במהלך היום.

הברור מהו העומק שבאדם הוא לא ברור חד פעמי, זו עבודה תמידית מאוד רחבה, בן אדם אף פעם לא נשאר אותו דבר לאורך זמן, ולכן ודאי שגם הזיהוי העצמי משתנה עם הזמן. אבל קודם כל צריך לברר מהי הנקודה העצמית הבסיסית, ולאחר מכן העבודה היא לבדוק אם יש שינוי, ולברר את נקודת השינוי ולהתקדם על פיה. בלשון חז"ל זה נקרא "לכו מחיל אל חיל" (תהילים פד ח), כל הזמן יש השתנות, וההשתנות מביאה איכויות עמוקות יותר ופנימיות יותר.

זה מהות הארת חנוכה, למצוא את נקודת האור שבנפש. העבודה שלנו היא לברר בתוך עצמנו מהי הנקודה העמוקה אצלנו בנפש, וכשנברר את הנקודה הכי עמוקה שיש לנו, צריך למצוא איך להביא אותה לידי ביטוי לאורך היממה. מי שחי את העומק הפנימי של נפשו, יכול להשתמש בעומק שבנפש בכל רגע ורגע ביום, אבל גם מי שחי ברבדים חיצוניים יותר, לפחות פעם ביום שישתמש בנקודת העומק שיש לו בנפש.

ועדיין האדם צריך להיות בבירור תמידי האם הוא באמת משתמש באותו עומק, דוגמה לדבר, אדם שמשתמש בעומק של הטבה יכול להגיד

אותו עומק כמה שהוא כרגע משיג, וישתמש איתו יום יום שעה שעה, הוא ילך מחיל אל חיל ויגלה עוד עומק ועוד עומק בנפשו, מדרגה אחר מדרגה, ואז הוא יגיע למציאות האמיתית של הנפש. כמעט לא אפשרי להגיע למציאות הפנימית של הנפש, ראשית כי הנקודה הכי עמוקה בנפש במדרגה הנוכחית איננה מבוררת, וגם כאשר היא מבוררת היא כמעט לא נמצאת בשימוש, אז איך אפשר לחפור לעומק אם עדיין לא הבנו את הנקודה הקודמת.

הדרך להתקדם למקום עמוק יותר היא למצות את הנקודה שבה האדם עומד כעת, ואיך ממצים את הנקודה, כששתמשים בה יום יום, כשחיים עם העומק הפנימי כל פעולה ופעולה שעושים לאורך היממה.

הדברים האלו הם לא רעיונות, זו מערכת שלמה של חיים. הקב"ה יזכה כל אחד מאיתנו שיזכה להכיר את עומק נפשו, ונזכה להשתמש בעומק הנפש כמה שיותר, ולגלות עוד עומק ועוד עומק, ולהדליק את האור בעומק הפנימי שזה עצם ההווה, ומשם להגיע לדביקות שלימה בכורא יתברך שמו.

חנוכה 017 האור בעומק הנפש תשעב

מספר שיעור בקול הלשון 1132410

הפנימית של האדם, התשובה המוחלטת תהיה לא, מכיון שהם לא מכירים את עצמם. בדרך כלל בן אדם מכיר את עצמו לפי תכונות מסוימות, לפי מראה, או לפי מה שאמרו לו. אם בן אדם יתעלם מכל הסובב ויחדור לתוך המעמקים העצמיים של הנפש של עצמו, אז הוא יגיע לעצם המציאות שלו. עצם המציאות של עצמו זה ההיות שלו, ושם הנפש מכירה את עצמה.

התכונות שיש באדם הם רק הרכבה על הנפש, 'רצון' זה מלשון רץ, רץ מעצמו, כאשר האדם רוצה הוא לא נמצא בעצמו. לאשהאדם צריך להפסיק לרצות ח"ו, אבל העומק של הנפש הוא מעבר לאותם רצונות, העומק של הנפש הוא עצם ההיות של האדם. כאשר האדם מטהר את עצמו במצוות, בטהרה ובמידות, אז הנפש שלו שקטה, ואז הוא יכול לחוות את עצם המציאות של הנפש. וכשהוא חווה את עצם המציאות של הנפש, ע"ז נאמר שדי לו לחי כאשר הוא חי, היכן שההיות נמצאת, שם הנפש חיה.

במערכת השגרתית של החיים האדם רץ מבוקר ועד לילה, וגם כשיש לו מנוחה הנפש עדיין רצה, הלב, המחשבות והרצונות, הכל רץ אצלו בנפש והוא לא מגיע לשקט העמוק בתוך עצמו, במצב כזה הוא לא יכול להגיע לעצם ההיות שלו. לכן, כל זמן שהאדם לא יכול להשיג את עצם ההיות שלו, הוא צריך לברר מהו העומק הכי פנימי שהוא מצליח לחוות בנפש, כל אחד לפי דרגתו. לעיל ביארנו מהו העומק הכי גדול ששייך בנפש, אבל הבירור שהאדם צריך לעשות הוא, מהו העומק שבו אני מכיר את עצמי, ולפי"ז אני צריך לחיות. אדם לא יכול לחיות עם העומק הפנימי כל עוד הוא לא נמצא בדרגה הזאת, לכן צריך לברר מהו העומק אותו הוא יכול להשיג, ואז לנסות לחוות את אותו העומק כמה שיותר, כמובן באיזון נכון ובצורה נכונה, אבל לראות את אותו עומק כמה שיותר.

מי שיברר את כוחות נפשו, ויחווה את

חלק א': "אור" בהקשר לחנוכה

מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה

אור / אורים

אוצר האותיות

גילוי אור דשליטה

חכמת יון לעומת אור תורה

סוגיות במחשבה

אור

בלבניפדיה מחשבה

אור

מארבעת היסודות, והיסוד הראשון שממנו נוצרו שאר היסודות הוא אור, ומן אוויר נעשה מים מים אש וכו', ומבואר בתיקון"ז (י"ט.) כי או"ר הוא אותיות אור י', כלומר מאור אחד נעשה עשרה. זה ההבחנה נקרא אור.

הרי שהשורש העליון הוא אור שאין לו סוף, וההתפשטות הראשונה שלו היא התפשטות של מדריגת העשרה. עשרה המאמרות שבהן נברא העולם, עשרת הדיברות ושרשם כידוע עשרה ספירות, ספירה מלשון ספיר הארה. זו ההבחנה של האויר אור י', עשרת הספירות, ולמטה מכך משתלשל המדריגה הנקראת אור

התפשטות האור ושרשו במדרגת מאור, והפיכתו לארה קללה

מדרגה נוספת היא המדריגה הנקראת מאור, כלשון חז"ל 'מאור שבה מחזירו למוטב'. המאור יש בו שתי פירושים, השורש העליון של המאור הוא ממנו בא האור, ומצד כך במידה מסויימת זו מדרגת האויר השורשי, שממנו בא האור המתפשט, אבל לא האור הראשון.

למטה מכך מאור משתלשל המדריגה הנקראת מאורות, שהוזכר ביום רביעי דמעשה בראשית יהי מאורות ברקיע השמים, בשונה מהאור שברא הקב"ה ביום ראשון, ונחלקו בגמ' בחגיגה אם זה שני מדרגות או מדרגה אחת. ובעומק יש את השורש של מדרגת יום ראשון שהוא בבחינת אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו, מסוף העולם ועד סופו, (חגיגה שם) ומדרגת אור המשתלשל משם הוא מדריגת מאור התחתונה, הנקרא מאורות. מצד כך המאורות נקראים מאורות מלשון שהם מהאור, המאור העליון ממנו מגיעה האור, המאורות לתתא הם באו מהאור.

אור משורש א' ו', שכולל את שרשי כל הבריאה כולה

סוגית האור היא שורש כל הבריאה כולה, משום שהגילוי הראשון (כפי שמוגדר בדברי רבותינו) היה אורו יתברך שמו אור שאין לו סוף, והוא חובק מתוכו את הכול. וככל שנקיף את הסוגיא אינו אלא מעט אפס קצהו תראה וכולו לא תראה.

שורש המילה 'אור' היא משורשי האותיות א' ו', הפנים העליונות של הסוגיה זה בבחינת אור. או זה ואו זה, כלומר מהצד התחתון זה או זה ואו זה, מהצד העליון זה גם זה וגם זה וכנ"ל, ובשורש המדרגה העליונה שבבחינת אור אין סוף כולל את כל האפשרויות כולם. ומצד כך זה שורש של האור בגם העליון, שחובק בתוכו גם זה וגם זה, ולפיכך כל האפשרויות כולם ללא יוצא מן הכלל נמצאים באורו ית"ש שאין לו סוף.

פעם ראשונה שמצאנו בתורה תיבת 'אור', הוא בתחילת בראשית ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור וירא אלוקים את האור כי טוב ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרה לילה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. נאמר כאן חמישה פעמים לשון של אור כמו שאמרים רבותינו.

התפשטות האור באויר אור י'

השורש של הכל כמו שנתבאר הוא בבחינת אור, זה אורו שאין לו סוף. שורש הנבראים השתלשל מהמדריגה הנקראת אור, במדריגה הנקראת אוויר מלשון אור. והגם שתיבת "אוויר" איננה בלשון תנ"ך, אלא רק בלשון רבותינו פעמים רבות מאוד, גם היא משורש כל הבריאה כולה, שהרי הבריאה היא מורכבת

במדרגה הנקראת הסתרה הדבר בעצם קיים אלא שלעין הרואה הוא אינו מושג הוא לא מכיר בערכו של הדבר.

הגדרת חשך מבחינת גבול, ומבחינת הסתרה, כנגד שני המדרגות שישנם באור

ואם כן מה שכפשוטו של חושך יוצר מציאות של הגבלה בשורשו אינו אלא הסתרה, זה כוח החושך כפי שנראה לכל אדם, כאשר יש דבר באור רואים אותו, כאשר הדבר נמצא בחושך לא רואים אותו. ובהגדרה החיצונית האור נותן כוח לראות את הדבר ואילו הסתלקות האור לא נותן כוח ולפיכך לא רואים. אבל בעומק ההגדרה היא בדיוק הפוכה, ההגדרה היא שבעצם רואים את הדבר כי זו טבע הבריאה שכולו אור, החושך מחדש תפיסת הסתרה. אם כן עומקו של החושך הוא לא רק הגבלת האור כדברי הרמב"ן שהזכרו, אלא עומקו של החושך עניינו מציאות של הסתרה. האור אם כן התפשטות גילוי, המציאות של החושך הגבלה והסתרה, כמו שהוסבר חיצוניותו הגבלה ובפנימיותו תפיסה של הסתרה, זהו כוח אור וחושך.

זהו שורש כל הגלויות כולם מצד כך שיש את מציאות ההארה ויש את מציאות ההחשכה. בית המקדש נקרא אורו של עולם (ב"ב ד.), אורו של עולם זה מציאות של האור. ואילו הגלות היא בבחינת במחשכים הושיבני זה מציאות של החשכה.

הבוקר אור והאנשים שולחו, הוא האור העליון שאין חשך כנגדו

ירידת בני ישראל למצרים, היה בסדר מעשה אבות סימן לבנים באברהם, ואילו ביעקב היה כבר התחלת הירידה של הבנים, מתחילה יוסף ולאחר מכן השבטים שירדו למצרים לשבור בר, ואז יוסף משלחם בחזרה, ושם נאמר

א"כ בכללות סדר המדרגות הם: אור, אויר, אור, ומאורות. - המאור זה בבחינת האוויר שממנו נעשה המציאות של האור, כשזה משתלשל יותר לתתא כלומר לעלמא דקילקול שם זה נקרא אור מתהפך לארה, ארה בלשון תורה כידוע קללה, לכה ארה לי את העם הזה, ומקללך אאור וכן על זה הדרך. כלומר זה השתלשלות של אותו אור שהופך להיות מציאות של קללה.

מהות האור כח המתפשט

המהות של האור כידוע גם מבחינת כוחו בעולם החומר הוא כוח המתפשט. כלומר כל אור טבעו להתפשט. אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, זה אור שמתפשט מסוף העולם ועד סופו, הרמב"ן על הפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלוקים בין האור בין החושך", ביאר שיש את החושך היסודי שהיה מעיקרא שנאמר והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום זה חושך היסודי. ואילו מה שנאמר לאחר מכן כאן בפסוק ד' ויבדל אלקים בין האור בין החושך הוא החושך השני, לא החושך היסודי הראשון, ומהותו היא כוח המגביל את מציאות האור. הרי שמונח בעומק דברי הרמב"ן כי מהותו של האור היא התפשטות בלי קץ וגבול, והוא הנקרא אור אין סוף.

וזהו השורש לכך שהאור חל בכל הבריאה כולה. ולפיכך גם כשיש מציאות של חושך, אין כוונת הדבר כפשוטו שהחושך מגביל את מציאות האור, אלא שבערך לחושך לא מתגלה מציאות האור, אבל בערך לאור עצמו הוא מתפשט בכל. והיינו שאורו ית"ש מתפשט בכל דבר שנמצא כאן בבריאה, אלא שחל על גביו מציאות שיוצרת העלם וכיסוי, וכפשוטו זה יוצר הגבלה, ובעומק זה יוצר הסתרה. יש הבדל עצום ונורא בין המדרגה הנקראת הגבלה למדרגה הנקראת הסתרה. במדרגת הגבלה הדבר בעצם הפך להיות בר גבול,

נאמר חושך לא יחשיך בעדך, כלומר כביכול מולו יתברך שמו אין מציאות של חושך. ומצד המדריגה העליונה של האור אז נעשה מציאות שהחושך הזה לא יכול להחשיך בעדו.

והרי שבחמשת ה'אור' שהוזכר במעשה בראשית, עוד לא הוזכר חושך, רק אח"כ כתיב ויבדל אלוקים בין האור בין החושך, הוזכר אור ביחס לחושך, ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרא לילה. אבל בפעם הראשונה שנאמר ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור, לא הוזכר שום מציאות של חושך. והרי שהחלק הזה הוא השורש של אותה מציאות, שיש כאן קיום ג"כ, לאחר מכן על גבי אותו אור עצמו נאמר שנעשה בו מציאות של ההבדלה, ועל אף שפעמיים נזכר לשון של אור לפני שהוזכר חושך, בדקות שלש אפילו, אבל הגדרת הדבר, שהאור הראשון הוא לא ביחס לחושך, מכאן ואילך חל מציאות יחס של אור וחושך.

הדוגמה הברורה היא, חכמה תחייה את בעליה, והיא בבחינת חכמת אדם תאיר פניו, וההיפך של זה הוא מה שנאמר ימותו ולא בחכמה, אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, זה לעומת זה אור לעומת חושך, משא"כ האור העליון הוא אור בעצם.

ובהקבלה למה שהוזכר קודם לכן, הרי שכנגד האור עומדת מציאות של חושך שיוצר הגבלה בד'. משא"כ במציאות של האור העליון, אם יש שמה מציאות של חושך אין זה בגדר של גבול, אלא של הסתרה. וזה ההבדל העצום בין הארבע מדרגות התחתונות של האור למדרגה החמישית של האור.

המעשה אבות סימן לבנים, בעליה ממצרים מכח 'הבוקר אור' שכנגד 'לבני ישראל היה אור במושבותם

מכל מקום ירידת בני ישראל למצרים היתה בבחינת שורש הגאולה, שבו נתקיים לכל בני ישראל היה אור במושבותם, שהם אלו שיצאו

הבוקר אור והאנשים שולחו. והרי שהמעשה אבות סימן לבנים התחיל בירידתם למצרים וביציאתם ממצרים ובירידת אברהם ויציאתו, ואילו בירידת יעקב, אבל שם כבר היציאה אינה יציאה שלמה, והוא חזר משם באופן שאיננו חי, יעקב חי בדקות, אבל בהתגלות החיצונית, יעקב לא יוצא באופן שלם. וזהו השורש לגלות, ויש את האופן הנוסף של המעשה הבנים עצמן שהוא שורש לדורותיו אחריהם, זה הבנים, זה מה שהשבטים ירדו למצרים, ושורש יציאתם ממצרים זה מה שמעיקרא הם חוזרים בחזרה לאביהם ושם נאמר הבוקר אור ואנשים שולחו, כלומר הגאולה היא בבחינת הבוקר אור ואנשים שולחו, זה עומק הגאולה.

הארבעה חלקים מתוך החמשה שמתו במכת חשך שייכים לחשך התחתון

לאחר מכן במכת חושך מה שמתו ארבעה חומשים מתו בחושך ואחד רק נשאר, בעומק כוונת הדבר הוא, לא שארבעה חלקים מתו ואחד נשאר, אלא כמו שהוזכר לעיל דברי חז"ל כי חמשת הפעמים שהוזכר לשון 'אור' בבריאת העולם הם כנגד חמישה חלקי הנפש, וכנגד ארבעה אותיות הוי"ה וקוצו של י' וכידוע עד מאוד, והרי שיש ארבעה ושורשם, ואלו הם חמשה מדרגות שנאמר בהם אור. וא"כ הארבעה חומשים שמתו במכת חושך הגדרת הדבר, כלפי ארבעה מדרגות נשאר להם מציאות של חושך, כלפי מדריגה אחת מהחמשת חלקי ההארה עדיין היה שמה מציאות של הארה, זאת כוונת הדבר שהארבעה חלקים מתו ואחד נשאר. כלומר מחמשת חלקי הארה שנתבארו בתחילת בראשית ארבעה מהם נחשכו, ויש מדריגה אחת שהיא נשארה גילוי שעליה נאמר שגם הרשעים יצאו ממצרים.

והגם כי בפשוטו כוונת הדבר הוא, כי מי שהיה פחות רשע יצא, ומי שהיה יותר רשע מת במצרים, אבל בעומק ההארה העליונה שעליה

בתורה מתגלה מדרגת ה'מאור שבה', והאוי"ר אור י' הדברות, ותיקונה ע"י בצלאל בן אורי"

האור השלם הוא נר מצוה ותורה אור זהו מדרגת התורה, ובדקות יש בה אור ויש בה אור, וכנ"ל לשון חז"ל 'מאור שבה מחזירו למוטב', כי ה'מאור' שבה זה האור האור י' זה מדרגת מתן תורה שנתגלה שם עשרת הדברות. שהוא הגדר של גילוי של האור אור י'. שעליו כתוב "פתח דבריך יאיר" כלומר זה קאי על דיבורו של מקום, שפתח דבריו בעשרת הדברות, וזהו פתח דבריך יאיר, שהוא מאיר בבחינת אור, אור י' כמו שנתבאר.

ובעומק מצאנו את בחינת האור בעשרת הדברות, כמבואר בחז"ל שעל כל דיבור ודיבור שהקב"ה היה מדבר אז היה ריח טוב מתפשט לכל העולם כולו, והיכן היה מקום לריח החדש, היה יוצא אור ומסלקו. והרי שבעומק מדרגת מתן תורה היה במדרגת אור. ובדקות זה נקרא בלשון רבותינו אוור שאינו נתפס, כלומר זה דבר של אין בו ממשות, זה העומק העליון של אותה הארה. ואור זה הוא מדרגת התורה אור י' או"ר.

כשבני ישראל חטאו בעגל נעשה שורש של נפילה ממדרגת אור י' למדרגה של חושך. והתיקון לזה היה במדרגת המשכן, מי בנה את המשכן? בצלאל בן אורי בן חור, מה הוא בן אורי?, אור י' זה אורי, זה מדרגת בצלאל בן אורי בבחינת אור י'. אם כן עומק המדרגה שמכוחה בצלאל בונה את המשכן הוא בונה את זה במדרגה הנקראת אור י'.

בצלאל כנגד האור של הצל, הממוצע בין האור לחושך, שבבחינת צלם האדם, והמשכן

בדקות יותר הוא נקרא בצלאל בן אורי, ודרשו חז"ל כי נקרא בצלאל על שם 'בצל אל היית', והיינו מלשון צל. ומאידך הוא נקרא

ממצרים, מתחילה רבותינו אומרים יתר על כן מה כוונת הדבר במושבותם, כפשוטו היכן שבני ישראל ישבו היה אור, היכן שהמצרים ישבו היה חושך, אבל בחז"ל מבואר כי כאשר ישראל רצו למצוא מטמוניות של מצרים והיו באים לשם ורואים בביתו של העכו"ם בביתו של המצרי מה נמצא שם, וע"י כן לאחר מכן היו מקיימים ושאלה אשה מאת רעותה וכו'.

ומחודד בדברי רבותינו שכל פעם שיהודי היה הולך לבית העכו"ם, האור היה הולך עם היהודי וכשהיהודי היה מסתלק משם האור היה מסתלק עמו. ובהבנה החיצונית כוונת הדבר זה מעשה ניסים, אך בעומק ההארה שהאירה לישראל היא היתה עומק נשמתם, שהרי נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן, הנשמה נקראת נר, ולפיכך הגדרת הדבר הוא, שנשמתו של האדם גופא האירה, וזה ההגדרה שכשהוא הולך האור מסתלק כי הוא עצמו המאיר, ולפיכך בהליכתו משם היא גופא נקודת הסילוק.

האור במושבותם היה מכח הנר דלוק על ראשו של העובר, ושל ישראל שהיו במדרגת עובר

ובהקבלה הרי נר דלוק על ראשו נאמר בעובר במעי אימו, שהיא היתה מדרגת ישראל במדרגת גלות מצרים בבחינת עובר במעי אימו, וכלשון הנביא 'לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי' ודרשו חז"ל כעובר במעי אימו, וא"כ כמו שלעובר במעי אימו נר דלוק על ראשו, כך גם כן במדרגת בני ישראל במצרים כשהתגלה במדרגת החושך ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, נתגלה המדרגה של עובר במעי אימו נר דלוק על ראשו, וזה היה שורש ההארה שנאמר ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. זהו שורש גאולת בני ישראל ממצרים.

ראובן - אור בן, ונשיא שבטו שדיאור - שדי אור, מגלים את שורש התפשטות הבריאה והעלמות האור שבה

ויתר על כן בי"ב נשיאים שהיו בשבטים, שבט ראובן הנשיא שלו היה אליצור בן שדיאור, ראובן נקרא ראובן מלשון אור-בן, והנשיא לשבט ראובן בבחינת אליצור בין שדיאור, אז גם המילה שדיאור עצמו יש בו אותיות שד-י אור. הגמ' אומרת (חגיגה י"ב). כאשר הקב"ה ברא את עולמו מתחילה היה העולם מתפשט עד שגער בעולמו ואמר לעולמו די, זה שם שד-י אור, בלשון אחרת שיש די באלוקותו לכל בריה ובריה.

ולעניננו דידן, כפי שנתבאר כי המדריגה הנקראת אור היא התפשטות, ומאותו האור נתפשט העולם עד בלי די, וזה העומק של מה שהוזכר שפנמיות מהות הבריאה, אינה אלא הארה, אלא שעל גבי ההארה יש מציאות של חושך, או הסתרה או הגבלה, וזה נקרא בריאת העולם פנימיותו אור, והעולם כידוע נקרא עולם מלשון העלם, הוא העלם על גבי האור שחבוק בתוכו, לא העלם של אור שנמצא במקום אחר מדגישים, זה העלם של אור שחבוק בתוך המדרגה עצמה. ומאפה היסוד, אז זה ההגבלה הברורה כנ"ל שיש שני חלקים במציאות החושך, יש חושך שיוצר מציאות של הסתרה זה החשך העליון יותר, ויש חושך שיוצר מציאות של הגבלה. כאשר הקב"ה ברא את העולם היה העולם מתפשט, היינו מעצם האור, בורא את עולמו היינו העלם והסתרה, גער בעולמו ואמר לו די היינו הגבלה, זה בדיוק כל מהלך הדברים שהוזכר לעיל, מדוקדק מאוד בדברי חז"ל.

וא"כ שורש הבריאה כולה מתחילה היה העולם מתפשט עד שגער בעולמו ואמר לעולמי די זה נקרא שדיאור, אותיות שד-י אור, כי שורש נשמתו מכך שאמר לעולמו די לאור, זה נקרא שדיאור שד-י אור.

בצלאל בן אורי כלומר זה הצל הבא מן האור. בדיקות שהוזכר לעיל, יש מדריגה של אור ויש מדריגה של חושך, ובין האור לחושך ישנה מדריגה הממוצעת הנקראת צל, השם צלך הוא אור, ובהתפשטות שנמצאים במדריגה האמצעית היא הנקראת מדריגת צל.

מכל מקום בית המקדש ושרשו המשכן זה מעין מדריגה של סוכה שעשויה לצל, כדכתיב והסוכה תהיה לצל, ולכן דווקא בצלאל בן אורי, בונה את המשכן, משום ששורש הצל הוא לא צל כפשוטו, אלא הוא צל שהוא גם מאיר. משום שהגם שבפשטות צל הוא הסתרה של האור, אבל בעומק ההגדרה של הצל, זה הארה מוקטנת ביחס למדריגה הנקראת אור. הדוגמה הפשוטה כאשר האדם נמצא בחמה בתוקפה של חמה והוא רוצה להסתלק מאותה הארה של חמה, אז הוא מסלק את עצמו ממקום הארה של החמה למקום שנמצא צל, הרי שהצל הוא הממוצע בין האור לחושך.

וזו המדריגה הנקראת בלשון רבותינו צלמים צלם, כי בצלם אלוקים עשה את האדם. שכמו שהממוצע בין האור לחושך זה הצל, כך גם באדם יש את שורש הנשמה שהיא בבחינת אור, נר ד' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן היא בבחינת הארה, ומתחתיו יש את הגוף שיסודו מעפר שהוא בבחינת עב עכור חשוך, והממוצע ביניהם הוא הצל, והיא המדריגה הנקראת צלם, ובה יש שני מדרגות צלם אלוקים, צלם הוי"ה, שורש צלם הוי"ה בשורשו בצד של האור של נשמה, ושורש צלם אלקים בצד הגוף, כמו כל ממוצע שיש בו שני חלקים. וזו המציאות של בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה שבנה את מקום המשכן, שהוא במדריגת הנר, מדרגת נר למאור, כתית למאור מדרגת המנורה, יתר על כן מדרגת הארון אור-ן.

המשכן כמו שנתבאר, והשורש שלו הוא למטה יהודה, בהודה ולא בוש שנאמר ביהודה שהוא הודה במעשים שלו.

תיקון עלובה כלה שזינתה בחופתה נעוץ בהשליכוה ותשרף בתמר שהיתה כלה שזינתה

ביתר עומק, כפי שנתבאר כי המשכן בא לתקן את מדרגת העגל, ולהחזיר את מדרגת מתן תורה, שנפגמה בבחינת 'עלובה כלה שזינתה בתוך חופתה' (שבת פ"ט.), וזה מגביל ממש למעשה דיהודה, שאמר על תמר כלתו הוציאווה ותשרף, עלובה כלה שזינתה תוך חופתה זה מעשה יהודה ותמר, וכאשר חל שם אצל יהודה המעשה שהודה יהודה כל המעשה שנעשה בו, זה השורש דתיקון דיהודה וממילא הוא שורש לכל מעשה המשכן.

שהרי מעשה דיהודה גרם לידי כך לבסוף שמשם נבנה בנין בית, ועל ידי זה היה שורש ההולדה של פרץ זרח ונעשה מציאות של בנין בית כביכול. וא"כ עומק התיקון שמתגלה אצל יהודה שהוא הודה זה גרם שההארה העליונה תאיר ותתפשט.

יהודה נקרא על שמו של הקב"ה, כל שם יהודה על שם הוי"ה ואות ד' כמו שהוזכר, וכוונת הדבר הוא שדבק בשם העצם המאיר, זה נקרא הודאתו של יהודה, ובזה עורר את בחינת שורש ההארה המתגלה במציאות הבריאיה. ובלשון מדוייקת יותר מה שמעיקרא הוא אמר הוציאווה ותשרף אז השריפה שהייתה צריכה להיות, היא החשכה. וכאשר הוא הודה אז לא כפשוטו שמכאן ואילך היא לא נשרפת, אלא כוונת הדבר שאותו אור כשדים אותו כוח השורף שהיה צריך להתגלות ככוח המכלה שמכלה את תמר, מדין 'בת כהן כי תחל לינות את אביה היא מחללת באש תשרף' אותו הוציאווה ותשרף, הפך להיות הארה. הרי שההודאה מעמיקה את אותו דבר שהיה צריך

ומהצד ההפוך זה בבחינת שדים נכוננו מקום ההנקה יש די באלקותו לכל בריה ובריה, זה מקום ההתפשטות שבאור. מכל מקום המדריגה של ההארה חלה מכוח ראובן אור-בן, אבל השורש הוא בבחינת יהודה, וכנ"ל וזהו בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה.

המדרגה התחתונה שב'אור' על שם אור כשדים ושדי - אור

חז"ל (במדרש אגדה) דורשים שנקרא שדיאור מלשון שדי בארמית השליך, (כמו שדי בתר כתפוהי, שדי בתר מעיקרא), 'ממי למד ראובן לעשות תשובה מיהודה אחיו שהרי במעשה דתמר יהודה אמר להשליך אותה לאש ותשרף. ולאחר מכן נאמר ביהודה שהוא הודה ולא בוש ועל שם כן הוא נקרא יהודה אתה יודוך אחיך, כל שמו על שמו של הקב"ה, ודרשו חז"ל מציאות של יהודה שהודה גרם לידי כך שראובן למד מיהודה שהודה, ועל ידי כך ראובן הודה במעשה דיילה. והרי ששדיאור הוא על שם ההשלכה של יהודה, שמכוחו הודה יהודה, וע"י נשתלשל ראובן.

והרי מבואר כאן מדרגה נוספת ב'אור', שהרי מבואר כאן כי שדי-אור קאי על שהוא השליך אותה לאור להשרף, והרי שבסדר ההתפשטות הזו אז מאור נעשה אור זה עוד דקות בסוגיא שהוזכר לעיל שיש מדריגה של אור אור י' מאור, מאורות, ולמטה מכך יש ארה, ובדקות יש עוד מדרגה והיא הנקרא אור, ושורש הדבר באברהם אבינו באור כשדים, בפשטות ההגדרה היא מפני כך שהרי האש היא מציאות מאירה, ומהאש נעשה אור ועל שם כן זה נקרא אור מלשון האור שנעשית על ידי מציאותו של האש.

א"כ הגדרת הדבר ברורה מאוד שמכח שדיאור שהוא השליך אותה לאור, שהוא מדרגתו של יהודה נעשה בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. שהוא השורש דתיקון דמלאכת מעשה

כמבואר תענית זו: אמר ר' אמי אין הגשמים נעצרים אלא בעון גזל שנאמר על כפים כיסה אור ויצו עליו במפגיע, ואין כפים אלא חמס שנאמר ומן החמס אשר בכפיהם, ואין אור אלא מטר שנאמר יפיץ ענן אורו, הרי שמטר הוא מבחינת אור. כלומר שורש המטר הוא אור, א"כ שורש המים הוא בבחינת הארה.

ולכן כשמשה רבינו נולד נאמר ותרא אותו כי טוב מלמד שנתמלא הבית אורה, כלומר כאן נתגלה השורש של הברית מילה שהיא מקום התפשטות המים מן הטפה שיוורדת לתתא, אשר מכח זה נתמלא הבית אורה, ועל זה נאמר אור זרוע לצדיק, צדיקים לאורה ישרים לשמחה כדברי רבותינו.

אור י' זה מתגלה אצל יוסף בבחינת ויפזו מבין זרועי ידיו זהו בשורש דקלקול, הרי כי שורש ההארה כשמתגלה בהתפשטותה, הופכת להיות ממדריגת אור למדריגה הנקראת מים. זה עומק הירידה של אותה הארה מלעילא ללתתא שהופכת להיות ממדריגת אור למדריגת מים. וכשהיא מתפשטת יתר על כן אז זה לא רק עשרה אלא כל ריבוי בבחינת מטר שיש בו את אותו עומק של נקודת ריבוי.

הירידה מאור לעור, ותיקונה מער לזרח, וממי העיר ממזרח, להאיר

ואם כן שורש ההארה במדריגה הזו היא אור, בתורתו של ר"מ כתוב אור בא', ירד והשתלשל לעור בע' זה שורש הער כמו שהוזכר, זה השורש הערירי, מי שאינו מוליד, והיינו או שהוא חי במדריגה העליונה הנקראת אור שלא נשתלשל למדריגה לתתא של כוח ההולדה שיורד למים, ולכן נשאר רק במדריגת אור זרוע לצדיק אבל בלי הזרוע. בזרוע עצמו יש אותיות ער בע' וזה נשאר בשורשו, או שהוא נפל ממדריגת האור והוא נמצא במדריגת טיפה לתתא, אבל הטיפה הזו הוא בבחינת עקר שאינו מוליד אז הוא ערירי, או שהוא למעלה מהתפשטות של המים מהאור למים,

להיות קודם, ומגלה את פנימיותו, ומה שקודם לכן א"כ היה צריך להיות מציאות של היעדר וכילוי, הופך להיות מציאות של הארה, זה עומק הודאתו של יהודה.

פרץ זורח תחת ער ואונן הוא אור תחת ער דקלקול

ואיפה זה הוגדר?, הרי שני ילדים נולדו מאותו מעשה, פרץ זורח, זרח הרי נקרא זרח מלשון זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, זה עומק ההזרחה שמתגלה אצל יהודה מכוח שהודה.

לפי"ז יש לבאר לשון הפסוק, שנאמר מי העיר ממזרח צדק, דורשים חז"ל שזה קאי על אברהם אבינו, ושם נאמר מי העיר ממזרח צדק, באות ע', ודרשו חז"ל 'אל תיקרי העיר בע' אלא האיר בא', כלומר מה שמתגלה שורש של העיר בע' הופך להיות האיר בא', ביאור הדבר לפי דרכינו, כי מה שמתגלה כל דבר בע' זה שורש של נפילה, ומה שמעיקרא היה כתנות אור בא' הפך להיות כתנות עור בע', בתורתו של ר"מ כתוב כתנות אור בא' (ב"ר כ, כ"ט), ואיפה מתגלה הא' שהתחלף לע' בנקודת הנפילה?, בכן הראשון ער ואונן, ער במקום אור בא' זה הופך להיות ארה בקללה 'ער' ואונן מלשון אנינות וצער, מי שאינו מוליד הוא בבחינת ערירי, משום שכוח ההולדה הוא מקום ההארה.

אור בהשתלשלות לתתא נעשה מים י- אור כפי שנתגלה אצל משה, ויוסף

מבואר בדברי רבותינו כי שורש האור כאשר הוא מתפשט לתתא הוא הופך להיות מים. התרגום מתרגם אור יהי נהורא, ומבואר ברמב"ן כי נהורא מלשון נהר, יאור עוד פעם אור-י', אורי אורי- כל צמיחתו של משה רבינו היה מן היאור. אבל מכל מקום א"כ שורש הדבר הוא אור מים רקיע (זוה"ק ב, קס"ו.), כי התפשטות האור לתתא הופך אותו להיות מים

יש כמה וכמה גדרים של שורשים של ראשים בשבטים, בבחינת סדר ההולדה הפשוט זה בבחינת ראובן, ראובן כוח וראשית אוני הוא מבחינת הראשית, כוח ההולדה שמגלה ביעקב אבינו, יש לו דין של בכורה לשלעצמו. אך יהודה הוא גם כן שורש לכל השבטים, מדין מלכות, בהגדרה אחת הוא בבחינת משיח בן דוד, כלומר הוא האחרית של הכול. ראובן יש בו צד שהוא ראשית של הכל כוחי וראשית אוני, הוא ראשית בכור. ואילו יהודה בפנים הללו, יש לו יחס שהוא מעל כולם שהוא בבחינת מלך, והוא שורש של מלך המשיח, משיח בן דוד, שהוא האחרית של הכול.

והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקיפאון, אמר רבי אלעזר זה אור שיקר בעולם הזה וקפוי לעולם הבא, (פסחים ג.) ביאר רש"י, כשחמה מאירה בגבורתה ואורה גדול אותו אור חשוב ויקר שלה יהיה קפוי וקל לעולם הבא. כל דבר קל מסביר רש"י קרי קפוי, צף על המים צף הברזל מתרגמינן וקפא פרזלא. משום שבשעה שמים קופאים השכבה העליונה היא זו שקופאת, כלומר היא צפה למעלה.

ביאור הדבר בעומק, כמו שהוזכר נאמר באברהם אבינו מי העיר ממזרח צדק, זה מדרגתו של אברהם אבינו שהפך את הער למדרגת אורה האיר בא'. מה שחז"ל דורשים כאן ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקיפאון זה אור שיקר בעולם הזה, כמו שדרשו שם דברים שמכוסים ולמכסה עתיק יומין דברים שמכוסים בעולם הזה נתגלו לרבי עקיבא וחביריו. הרי שמה שהתגלה לר"ע וחביריו הוא האור יקרות וקיפאון.

וההגבלה ברורה מאוד הרי כל יקר נקרא יקר או מלשון כבד, שיהפוך לדבר קל. או יקר אותיות קרי, כלומר אותו הבחנה של פחז כמים אל תותר חללת משכבי אביך, שנתגלה אצל יעקב אבינו במעשה דראובן, אותו אור יקרות אור זרוע לצדיק, מקום היקר ברית

או שהוא למטה שאין אצלו את אותה מציאות של הארה.

א"כ במעשה דיהודה מתחילה הרי נולד ער ואונן זה שורש דקלקול של הער, איפה מתקן את הדבר יהודה? צדקה ממני ומכוח כך נולד זרח כמו שהוזכר מלשון זריחה, והוא התיקון של הפיכת הע' לא', כפי שהובא מדרשת חז"ל מי העיר ממזרח צדק זה אברהם אבינו, ושם כתוב בע' דורשים חז"ל אל תקרי בע' העיר אלא בא' האיר בא', כלומר נתהפך שמה העיר בע' להאיר בא' הארה, וזהו השורש לכך שיהודה קיבל את הכח להפוך את הער לזרח, ממה שנאמר באברהם אבינו מי האיר ממזרח צדק שהפך את הער לא' בבחינת מי יתן טהור מטמא אברהם מתרח (במ"ר י"ט, א), עי"ז הוא הפך את הער דקלקול בבחינת מקום ערווה, ער- ערווה שורש אחד שמתגלה לתתא הוא הפך אותו למציאות של הארה.

ושורש תיקונו של יהודה היה מאברהם אבינו שעלה מאור כשדים, שנעשה מכח כך שכפר בכל העבודה זרה, כדרשת חז"ל (מגילה י"ג.) איש יהודי על שם שכפר בע"ז, והרי שלשון הודאה חל על הכפירה בעבודה זרה, ומאחר ואברהם נפל לאור כשדים מכוח איש יהודי, שכפר בכל העבודה זרה כולה, ומשם השורש שנולד יהודה, ולכן יהודה הופך מהער לזרח מאותו שורש דאברהם אבינו כמו שנתבאר.

ראובן ויהודה מבחינת ראשית ואחרית מגלים 'לא יהיה אור יקרות וקפאון'

ובזה יבואר דברי חז"ל הנ"ל, שדרשו כי שדאור נשיא שבט ראובן, היה מכוח שדי יהודה במעשה דתמר הוא השליך, ומכוח כך יהודה הודה, ומכוח כך ראובן הודה, ההודאה אצל ראובן בדומה להודאה אצל יהודה, הוא כי ראובן עצמו יש בו אותיות אור-בן, אור ונר שמצטרפים אהדדי.

הזו המתגלה, האור בן המתגלה, זה ההבחנה שנאמר ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרא לילה ויהי ערב ויהי בוקר, ערב קודם לבוקר, זה שורש לידתו של ראובן לילה אמר הורה גבר, זה בבחינת ראובן שהוא שורש לכל הבנים כולם, אבל זה תפיסת ההולדה.

אבל יהודה, שורש מדריגתו הוא לא במדריגה הנקראת בן אלא במדריגה עליונה יותר כמו שהוזכר הוא אור יקרות וקיפאון, הוא לא במדריגה של אור יקרות, אלא במדריגה הנקראת קיפאון הוא דבר קל, מה טבעו של דבר קל? הוא עולה למעלה, זה שורש מלכותו של יהודה. וכנ"ל שהוא נקרא מלך המשיח, והיינו אחרית הימים, וא"כ ראובן שרשו באור יקרות מבחינת יקר כבד, יקירא דבר כבד יורד לתתא, ואילו שרשו של יהודה הוא בבחינת הקפאון שבדבר, באופן שהוא צף ועולה למעלה. ואם כן שורש האור של יהודה הוא האור דלעתיד לבוא, זה כל מהותו של יהודה משיח בן דוד, וממילא שורש האור המתגלה אצל יהודה הוא בבחינת האור דלעתיד לבוא.

ובפנים הללו מצד כך לפי זה ראובן הוא ראשית ויהודה הוא אחרית, ראובן משורש תפיסת ויהי ערב ויהי בוקר, ותפיסתו של יהודה היא מלילה כיום יאיר, ולפיכך א"כ שהוזכר שדיאור שאמר לעולמו די, וזה השדי שבאור, בבחינת החשך, ויתר על כן דרשת חז"ל שהוזכר שזה קאי על מה שהשליך יהודה את תמר לאש, ומהאש הזה לבסוף לא היה השלכה כפשוטו אלא גילוי של מציאות של הארה, לפי זה עומק ההבדל שבין מדריגתו של ראובן למדריגתו של יהודה, הוא כי אצל ראובן מתגלה האור מתוך החושך, ואילו אצל יהודה גם מתגלה בבחינת האור מתוך החושך, אבל לא מהחושך כפשוטו, אלא דייקא מתוך המחשבה של החושך צומחת האור. שהרי לא הוציאו את תמר לשריפה בפועל, ואעפ"כ התגלה מאותה מחשבה נקודה של הארה.

מילה, כלומר מקום היקר אות ברית קודש, שמה מתגלה המדרגה הנקראת אור יקרות, וזה יהיה קיפאון לעולם הבא ויהיה מציאות של קל.

ובזה יבואר חילוק המדרגות שבין מדרגת יהודה למדרגת ראובן, מדרגת ראובן היא נקודת הראשית, הנקרא אור יקרות, אור שיקר כאן בעולם הזה, ראובן בבחינת אור בן. והאור הזה כאן בעולם הזה הוא יקר, משום ששורש כל הלידה של כל אדם, כמו שדורשת הגמ' (גדה ט"ז). ולילה אמר הורה גבר, לילה ניתן להריון יום לא ניתן להריון, וממילא לילה אמר הוא המלאך הממונה על ההריון שלילה שמו, והרי שכל הריון זה בה', ולילה אמר הרה גבר, בבחינת א' ארה, כלומר כי כל שורש של כל לידה כאן בעולם הוא בחושך, לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון, ישראל קדושים הם. ומצד כך עומק נקודת הדבר הוא שההריון שמתחיל בבחינת הטיפה הוא לא מגיע בבחינת אור, אלא בבחינת חושך, וגם כשזה מתפשט למדריגה שנקראת אור ומים, גם המים עיקר הגשמים שיורדים אין מטר אלא אור, ועיקר ברכה של גשמים שיורדים בלילי רביעי ולילי שבת זה לא אור גמור. אלא שיש חילוק בין ליל רביעי לליל שבת, כי ליל שבת הוא במידה מסוימת של אור.

והרי שהכוח הזה שמתגלה כאן בעולם הוא מתגלה מכוח חושך, ולכן יעקב אבינו שאמר על ראובן כוחי וראשית אוני, שהוא תחילת כוח הלידה, ממדריגה של 'לילה אמר הרה גבר', וא"כ שורש לידת ראובן הוא מהארת אור יקרות בעולם הזה, זה בבחינה שלילה ניתן להריון יום לא ניתן להריון, זה בבחינת מי יתן טהור מטמא בערכין. בדקות לית נהורא אלא מגו חשוכא שזה הגדרה המדויקת לכאן, זה שורש לידתו של ראובן ועל שם כן הוא נקרא ראובן, אור בן, ראובן כלומר מהחושך יצא אור בן, ויהי ערב ויהי בוקר. הבוקר הברירות

יהודה מגלה חשך של הסתרה, של הו"א של חטא, וראובן חשך של הגבלה של חטא בפועל

בלשון דברי רבותינו היה בחירה של אדם הראשון האם לאכול מעץ הדעת אם לאו, ובעומק התכלית היתה גלגול כי לית נהורא אלא מגו חשוכא. וא"כ כשהוא חטא הוא גילה את האור מתוך החושך. ואילו לא היה חוטא הרי שעצם ההוה אמינא וההחלטה לא לחטוא זה גילוי של האור מתוך החושך של המחשבה, זה הכוח שמתגלה אצל יהודה, ואם כן עומק ההודאה שהודה יהודה הוא על ההוה אמינא של הטעות, אבל בפועל לא יצא כלום, זה כל ההודאה שלו, זה מעין מדרגת אדם הראשון קודם החטא, שזה באמת האור שיהיה לעתיד לבוא. יתר כל כן האור דלעתיד לבוא יהיה עוד יותר גבוה, אבל האור שמתגלה כאן בעולם הוא מוכרח לעבור דרך חושך, אבל לא חייב להיות חושך בפועל יכול להיות חושך בכוח. אדה"ר בחר בפועל, זה מדרגתו של ראובן, ולכן נאמר בו אז חללת יצועי עליה, שהוא מהשורש של החלול הראשון דמעשה נחש וחווה, בלבד יצועי אביו השורש במעשה נחש וחווה. אבל מכוח מדרגתו של יהודה החושך הוא רק בכוח, וההוצאה של האור היא מהחושך שנמצא בכוח, מתגלה מציאות שמהכוח נעשה מציאות של פועל של טוב.

לפי"ז שורש ההודאה שהודה ראובן שהוא מכוחו של יהודה, הוא לא הודה מכוחו מהאור הראשון שנמצא בתוכו, אלא מעומק כוחו של יהודה. ובעומק מצד כך, השורש שבשם שדיאור - שדי שאמר לעולמו די, וזה השדיאור שהוזכר שזה מכוחו של יהודה. וכמו שהוזכר בראשית הדברים יש שני מדרגות שנקרא חושך, יש מדרגה של חושך שנקרא הסתרה, ויש מדרגה של חושך שנקרא הגבלה. מדרגת ראובן מדרגת החושך שלו, היא הגבלה. ואילו מדרגת יהודה מדרגת החושך שלו היא הסתרה גבול.

ובעומק, כל מציאות של הו"א שיש לאדם לעשות דבר, כלומר שנסתר ממנו משהו, אבל אם הוא עשה את הדבר בפועל אז הדבר באמת הפך להיות גבולי. זה ההבדל המהותי, ובה מתחברים הדברים, כי מציאותו של ראובן שהיה חטא בפועל היא ההגבלה שבדבר, ואילו מציאותו של יהודה היא ההסתרה שבדבר, בהו"א של חטא.

הדוגמה הברורה שנמצא אצל יהודה ויגש אליו יהודה ויאמר אליו בי אדוני, הוא ניגש אליו למלחמה. ואליבא דאמת כל מה שהיה כאן אינו אלא הסתרה, אין כאן הגבלה, ולאחר מכן יוסף מתוודע אל אחיו, ואז מתגלה שכל מה שהיה קודם לכן הוא באמת מציאות, וגם כשיוסף הכניס את שמעון לבית האסורים, שזה היה נראה כהגבלה של שמעון, אבל אליבא דאמת זה היה מציאות של יוסף, אבל לאחר מכן לא יכול יוסף להתאפק, ויתוודע יוסף אל אחיו, כל המהלך מה היה אינו אלא מציאות של הסתרה.

ובעומק הגם שהיה את כל הי"ב שבטים, אבל ההסתרה של יוסף חלה כלפי יהודה שעליו נאמר ויגש אליו יהודה. ואם כן בעומק זה מציאותו של יהודה זה מציאות של חושך שעומדת מול מציאות של הסתרה, ומתוך אותו מציאות של הסתרה יוצר מציאות של גילוי של ההויה של האור, זו המדרגה הראשונה של ויאמר אלקים יהי אור.

בצלאל מגלה ע"י המשכן מדרגת צל שהחשך של חטא העגל אינו אלא הסתרה

לפי"ז עכשיו ידוקדק מהי מדרגת הצל, כפי שנתבאר כי יש מדרגה של אור חושך וצל. וההבדל בין חושך לצל הוא, שחושך (כדברי הרמב"ן הנ"ל) הוא הגבלה. והגם שיש לו גם שורש של הסתרה, שהוא הצל, שמהותו הסתרת האור. והוא מגלה כי החושך עצמו כשהוא יונק להדיא בהתגלות ממדרגת הצל,

תחיית המתים. משום שבתחיית המתים יש יציאה ממדרגת גוף דקלקול בבחינת משכא דחויא, ומתגלה העלמא דתיקון. בערך של העולם דידן אז יש אור ויש כלים והממוצע בין האור לכלי הוא צל, ואילו בעולם העליון לעתיד לבוא הצל הוא גופא הכלי של מציאות האור. זה נקרא מצות סוכה של לעתיד לבוא. שהכלי של הלעתיד לבוא יהיה צל, ואז יסתלק ההגבלה כי יתגלה הפרץ מה פרצת עלי פרץ, אם מפרץ קאתי, הוא משיח, זרח ופרץ זרח היא הארה, פרץ היא ביטול הגבול שמגלה שאין מציאות של ההגבלה אלא הסתרה, זה יהיה הכלי לעתיד לבוא.

זה נקרא מצוות סוכה דלעתיד לבוא, זה לא עוד מצווה שקיימת, אלא זו סוכה שמגלה שזה הכלי, כאשר האדם יושב בתוך סוכה אז הוא יושב בצילא דמהימנותא כלומר מתגלה שמה הכלי שיש לו?, הכלי הוא לא חשוך, על אף שיש דין לסכך מדבר שגידולו מן הארץ, אבל הוא לא בבחינת חושך של העפרוריות שבארץ, יש דין דבר שגידולו מן הארץ אם הוא כיסה בארץ עצמה סוכתו בודאי פסולה, הוא לא מכסה בחושך בכלי החשוך, אלא הוא מכסה בבחינת הארה שנשתלשלה למדרגה של צל, זה עומק שלימות המדרגה שעתידה להתגלות. כאשר הקב"ה ברא את האדם בצלמו ובצלם אלקים עשה את האדם, אז הארה הזו שחלה בצלם אלקים עד כמה שאדם הראשון היה לא חוטא בעץ הדעת אלא אוכל מעץ החיים, כך יהיה הגילוי דלעתיד לבוא כמו שנתבאר בצלם אלקים עשה את האדם זה הכלי שחל בו מציאות של צל מציאות של ההסתרה.

הודאת יהודה מגלה מדרגת התשובה העליונה על החטא שמעיקרא היה רק הסתרה ולא גבול

ואם כן עומק הודאתו של יהודה, כוללת ככל הודאה ויודי חרטה, וקבלה לעתיד, ויודי מלשון הודאה, אבל זה הו' ד' שבהודאה, מה

אז מתגלה ג"כ שמדרגת החושך אינו אלא הסתרה ולא הגבלה, אבל כאשר חושך מאבד את המדרגה של הצל שבו הוא נראה כמציאות של הגבלה, זה נקרא תיקון המשכן בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, הוא מגלה שמציאות הדבר של החושך, כפי שקרה בחטא העגל שהוא שורש ההחשכה הגמורה המתגלה בכריאה, אינו הגבלה אלא מצד האמת אינה אלא הסתרה, זה בצלאל שבונה את המשכן. המשכן מגלה מציאות של כיסוי, יריעות המשכן שיוצרות כיסוי הענן על גבי האוהל מכסה עמוד האש ועמוד הענן, עמוד הענן הוא מים, אבל אין מטר אלא אור וכנ"ל, זה בבחינת שורש הענן המטר הוא אור, ויתר על כן עמוד האש הוא אור, זה העומק של המשכן.

שני העמודים שהלכו לפני בני ישראל במדבר. עמוד האש והעמוד הענן, העמוד הענן הוא מים ששורשם מטר אור, והעמוד האש עצמו הוא בודאי אור, והם נמשכו מהמשכן שבנה בצלאל בן אורי בן חור, שמכאן ואילך יש משכן של עמוד האש והעמוד הענן, ובעומק עמוד הענן ועמוד האש זה עומק הארת המשכן. ועל אף שהעמוד האש והעמוד הענן היו לפני המשכן, כאשר בני ישראל היו בקריעת ים סוף, אבל שורש הארתם בא מכוח הארת המשכן, והעמוד האש שנעשה אם כן בעומק מכוחו של יהודה 'למטה יהודה', הוא עמוד האש שמגלה הארה דתיקון שהוציאוהו ותשרף דכילוי נהתהפך מכח הודאתו, לאש דתיקון בבחינת האור כשדים שהפך מי העיר ממזרח צדק, מהעיר בע' להאיר בא' וכנ"ל, זה עמוד האש ההולך לפניהם לנחותם הדרך כסדר. זה היה מדרגת בני שראל ביציאתם ממצרים שנקראו דור דעה, שמאיר להם בחינת תורה אור.

א"כ שלימות הארה הזו שמתגלה מכוחו של יהודה, היא ההארה שגם כאשר מתגלה מציאות של חושך מתגלה מדרגה של צל. בעומק זה ההגדרה שלעתיד לבוא יהיה

לבוא, והגם שיש הבחנה של עייל פילא בקופא דמחטא זה סוד הנס שבבריאה, אבל בעומק המהלך שנתבאר השתא.

זה נקרא אור חדש על ציון תאיר, האור שנמצא בהאי עלמא יש לו תפיסה של ראובן תפיסה של הגבלה תפיסה של צמצום, אבל האור העליון שהוא שורש האור שהיה אילולא חטא הוא שורש האור דלעתיד לבוא, זה הוא שורש מדריגת הדבר, שנעשה אור תכונתו תמיד נשאר, ההסתרה חלה על גביו, ובאופן הזה זה שורש האורות והכלים השלמים שמתגלים בבריאה. בתפיסה העליונה הזו אורו ית' ממלא את הכל וכל אחד משיג לפי ערכו, זה תפיסת ההסתרה שנמצאת לפי כל ערך של כל נפש ונפש. כשיהיה הגילוי הזה שהכל אינו אלא הסתרה של מציאות האור יש את עומק הגילוי של אור א"ס זהו מהות אורו של עולם בניין בית המקדש, השבעה דנחמתא שבהם נכנסו בימים האלה זה עומק הנחמה שהסתר של בית המקדש שהיה סתירה של חורבן, סתירה הזו הופכת להיות סתירת זקנים בנין, מתגלה שהכל אינו אלא לא גבול הגבלה, אלא הסתרה, זה שורש בניין בית המקדש, בזה ננוחם ויבנה בית המקדש במהרה בימינו.

א-1 אור-בלבביפדיה מחשבה

מספר שיעור בקול הלשון 1132761

העומק שבדבר, כל תשובה הרי זה עקירת החטא למפרע, כמו נדר שנעקר למפרע, מעין כך כאשר האדם עושה תשובה החטא נעקר למפרע כדברי רבותינו, ולפי הנתבאר הרי שעומק הדבר הוא כי אם החטא היה נעקר רק מכאן ולהבא, אז ההגדרה שזה היה גבול מכאן ואילך נעשה הרחבה, אבל עקירה מכאן למפרע מגלה שכל התהליך אינו אלא הסתרה, זה נקרא תשובה.

יש תשובה בתוך העולם ויש תשובה מחוץ לעולם, תשובה בתוך העולם היא במדרגה מכאן ולהבא זה אחרי מקום הגבול, אבל תשובה שמתגלה בשורשה זה שורש מדריגת היהודה שבדבר, זה כוח ההודיה, שמה שנעשה עד השתא לא היה אלא הסתרה, זה עומק שלימות הארה שמתגלה בבריאה. כאשר לא מתגלה התפיסה של ההסתרה אלא מציאות של ההגבלה אז זה משתלשל למדריגה הנקראת ארה קלקול, מקללך אור, לכה ארה לי את העם הזה, ויותר על כן כמו שהוזכר, זה משתלשל מהא' למדריגת ע' ואז מתגלה הער ואונן, וכשזה מתגלה ביחס לאורו של עולם בית המקדש על זה נאמר ערו עד היסוד, דייקא יסוד מקום האור זרוע לצדיק זה ערו בע' ערו עד היסוד בה הערירי. באברהם אבינו התגלה הנני הולך ערירי והפקעת הערירי, מכח שהתהפך ממי העיר ממזרח צדק בע' לא', זה גופא הפך לאור זרוע לצדיק.

ואם כן שלימות מקום הארה שמתגלה היא כאשר חל התפיסה, שכל מה שיש בבריאה אינה אלא הארה וכל מה שהיפך לאותה הארה אינו אלא הסתרה זה נקרא יושב בסתר עליון. ואילו אם מתגלה הגבלה לדבר, שם כביכול הקב"ה אין סוף לא יכול להתגלות כביכול, כי הוא אין סוף והבריאה היא מוגבלת, זה החושך יצר מציאות של גבול, אבל אם כל מה שהבריאה יוצרת מציאות של הסתרה אז עדיין תכונת האור המתפשט קיים, נמצא שאין סוף יכול לחול בתוכו. זה עומק הגאולה דלעתיד

בלבניפדיה מחשבה

אורים

שהוא פשטות הסדר בתורה וד' חז"ל, אלא תומיך ואוריך. א"כ אלו שלושה המקורות, שלושה הפנים שנאמרו בתורה ביחס לאורים ותומים.

ענין אורים ותומים

איתא במתני' (יומא דף פ"א:): "כהן גדול משמש בשמונה כלים, וההדיוט בארבעה: בכתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול: חשן ואפוד ומעיל וציץ. באלו נשא לין באורים ותומים. ואין נשאלין אלא למלך ולאב בית דין ולמי שהציבור צריך בו. וברש"י (שם) "באלו נשאלים - כהן הנשאל באורים ותומים צריך ללבוש שמונה בגדים".

נמצא שאורים ותומים הם חלק מחושן המ־שפט שהוא חלק מתפיסת שמונה בגדים של כה"ג. ועניינו של אורים ותומים הוא לצורך שאלה שנשאל לכה"ג, ואין נשאלים אלא למלך ולאב ב"ד ולמי שהציבור צריך בו.

אורים ותומים ביחס למלחמה

עיקר שאלה באורים ותומים הוא ביחס למ־לחמה כלשון הפסוק לעיל "על פיו יצאו ועל פיו יבאו".

דאיתא בגמ' (ברכות ג:): "אמר רבי שמעון חסידא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועור־סק בתורה עד שעלה עמוד השחר כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה

אורים ותומים במקרא

כתיב בפרשת תצוה (שמות כה ל)

"ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת המים והיו על לב אהרן בבאו לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד"

וברש"י (שם) "את האורים ואת התומים - הוא כתב שם המפורש, שהיה נותנו בתוך כפלי החשן, שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו. ובמקדש שני היה החשן שאי אפשר לכהן גדול להיות מחוסר בגדים, אבל אותו השם לא היה בתוכו, ועל שם אותו הכתב הוא קרוי משפט, שנאמר (במדבר כז כא) ושאל לו במשפט האורים"

מבואר שחלק ממציאות חושן המשפט הוא שיש עליו את האורים והתומים.

פעם נוספת שנאמר אורים הוא כשהקב"ה מצווה את משה רבינו ביחס ליהושע. שם נאמר (במדבר כז כא) "ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה".

נאמר כאן לשון אורים בלבד, וזה ביחס ליהושע כמו שיבואר לקמן.

שוב הופיע לשון אורים ותומים כשבייך יעקב אבינו את לוי. כתיב (דברים לג ח) "וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה". וברש"י (שם) "תמיך ואוריך: כלפי שכניה הוא מדבר".

אלא שכאן נתחלף הסדר. לא אוריך ותומיך

* נחלקו כבר הראשונים האם היה שם לעצמו או חלק מן האותיות עצמם שהיו בחושן המשפט. וכן נחלקו המפרשים (הגר"א ועוד) איזה שם מתגלה באורים ותומים או שהוא בן ד' אותיות או שהוא שם י"ב אותיות.

אופן השאלה

על אופן השאלה באורים ותומים איתא בגמ' (יומא עג.) "תנו רבנן כיצד שואלין השואל פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי שכינה השואל אומר ארדוף אחרי הגדוד הזה והנשאל אומר כה אמר ה' עלה והצלח רבי יהודה אומר אין צריך לומר כה אמר ה' אלא עלה והצלח אין שואלין בקול שנאמר ושאל לו ולא מהרהר בלבו שנאמר ושאל לו לפני ה' אלא כדרך שא־מרה חנה בתפלתה שנאמר וחנה היא מדברת על לבה".

מבואר בגמ' שגדר שאלת אורים ותומים הוא מעין תפילת העמידה שילפינן מחנה. שאלה באורים ותומים הוא מעין עומד לפני המלך. זה גדר הדבר שהנשאל פניו כלפי שכינה, מעין תפילת העמידה תפילת שמונה עשרה.

ממשיכה הגמרא "אין שואלים שני דב־רים כאחד ואם שאל אין מחזירין אותו וכו'". מבואר ששואלים רק שאלה אחת.

ב' מדרגות באורים - 'יהי מאורות' ו'יהי אור'

ובהמשך הגמרא (שם עג:) "למה נקרא שמן אורים ותומים אורים שמאירין את דבריהן תו־מים שמשלימין את דבריהן" נמצא ש'אורים' מלשון אור על שם ש'מאירים את דבריהם' ומאירים את עיניהם של ישראל.

כידוע האורים ותומים היו מאירים את האותיות באבני החושן. ומצינו שני לשונות בדברי הגר"א באופן האור שהאיר במדר־גת אורים ותומים. לשון הראשון בגר"א הוא שהאורים כנגד החמה, המאור הגדול התומים כנגד הלבנה - המאור הקטן, וי"ב האבנים כי־דוע כנגד י"ב שבטים. וזה כנגד יום רביעי דמ־עשה בראשית, (בראשית א יד) "יהי מאורות" (תהילים קלו) "לעושה אורים גדלים כי לעולם חסדו". אלו שני המאורות הגדולים בבחינת אורים ותומים.

אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחוליתו אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד מיד יועצים באחיתופל ונמליכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים אמר רב יוסף מאי קרא דכתיב ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר צבא למלך יואב אחיתופל זה יועץ וכן הוא אומר ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל (איש) בדבר האל־קים בניהו בן יהוידע זה סנהדרין ואביתר אלו אורים ותומים".

הוספה על עיר וחלוקת הארץ

אופן נוסף ששואלים באורים ותומים הוא כשרוצים להוסיף על עיר כמבואר בגמ' (שבו־עות יד.) "שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של שבעים ואחד ובשתי תודות ובשיר".

אופן שלישי של שימוש באורים ותומים היה בחלוקת הארץ כמבואר בגמ' (ב"ב קכב.) "ולא נתחלקה אלא בגורל שנאמר אך בגורל ולא נתחלקה אלא באורים ותומים שנאמר על פי הגורל הא כיצד אלעזר מלובש אורים ותומים ויהושע וכל ישראל עומדים לפניו וקלפי של שבטים וקלפי של תחומין מונחין לפניו והיה מכוין ברוח הקדש ואומר זבולן עולה תחום עכו עולה עמו טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו זבולן טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו וכו'".

לצורך גדול

כשרצה דוד המלך לבדוק מדוע לא ירדו גשמים, בדק ולא מצא ואז (יבמות עח:) "אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד" "ויבקש דוד את פני ה' מאי היא אמר ריש לקיש ששאל באורים ותומים". נמצא שאפשר להישאל באורים ותו־מים גם לצורך גדול וזה אופן של 'מלך אב־בי"ד ולמי שהציבור צריך לו'.

דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני ואלו הן ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה ורוח הקודש ואורים ותומים".

ומבואר במהר"ל שכל אלו דברים יש בהם מדרגת האור. הארון כרובים וכפורת ששורשם אחד, שכינה בבחינת 'אש אלוקיך אוכלה הוא' ואורים תומים ואש על גבי המזבח. בלשון קצרה בית בדברי הגמ' (ב"ב ד.) נקרא 'אורו של עולם' ו'עיניו של עולם'. בית ראשון הוא מדרגת אורו של עולם ובית שני הוא במדרגת עינו של עולם. לעת"ל אור חדש על ציון תאיר ונזכה במהרה לאורו, נזכה לחזור למדרגת האור שלמעלה ממדרגת העין.

מ"מ בבית שני היה חסר האורים ותומים.

עומק הדבר. הוזכר לעיל שביום רביעי נב"ראו שני המאורות הגדולים. אמנם לאחר מכן נאמר "את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה". וזה בא מק"טרוג הלבנה כידוע. א"כ יש מאור גדול ומאור קטן, מאור ראשון ומאור שני.

מכוח אותו שורש נחסר מדרגת האורים ותומים בבית שני. וזה, כי כשיש מאור גדול שמאיר בשלמותו מאיר גם המאור הקטן מכוחו. לבנה מקבלת מחמה. אבל עד כמה שהמאור הגדול איננו מאיר לאור הקטן, אין מציאות הארה שלימה. לפיכך בית שני לא היה בו אורים ותומים כי היה חסר בו את האור הגדול של יום רביעי, היינו שלא התגלה ההש"תלשלות הגמורה מיום ראשון דמעשה בראשית, האור שצופה בו מסוף העולם ועד סופו שבמדרגת אורים בשורשו. זהו א"כ מדרגת האורים בסדר מערכת הזמן.

נר דלוק מעל ראשו

מציאות האורים שמתגלה בסדר קומת האדם משתלשלת מעל ראשו עד המדריגה התחתונה לתתא. הוזכר פעמים רבות, שעובר במעי אמו

לשון שני בדברי הגר"א באדרת אליהו ועוד, שהאורים מאירים מכח אור יום ראשון דמ"עשה בראשית. דכמו שדברי תורה בבחינת מתן תורה, מדרגת שמחים ומאירים כנתינתן מסיני, כלשון הגמ' במס' חגיגה ועוד. שמחים ומאירים בבחינת אותיות מחכימות ומאירות. ואותיות הללו הם בבחינת האור של יום ראשון.

ובעומק יותר הגר"א מגדיר את הדבר בלשון שלישית.

המילה 'אורים' מורכבת מ'אור' ו'ים'. נמצא שיש ב'אורים' שני מדרגות. היא מצרפת את מדרגת מתן תורה בבחינת תורה אור ומדרגת קריעת ים סוף. הארת ה'אור' של יום ראשון דמעשה בראשית, מכח 'איסתכל באורייתא וברא עלמא' וזה מדרגת 'אור הגנוז שצופה בכל בבת אחת מסוף העולם ועד סופו' והחלק השני מדרגת ים דקריעת ים סוף.

אור מים רקיע

כידוע בלשון רבותינו ר"ת אמ"ר - אור מים רקיע. וסדר הדברים בכריאת העולם הוא: ביום הראשון "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" ואז "ויאמר אלקים יהי אור". ביום שני נאמר "יהי רקיע בתוך המים" ביום שלישי נאמר "יקוו המים מתחת השמים" ונעשה ים. וביום הרביעי "יהי מאורות".

לפי"ז נבין את האורים ביחס שהוזכר - אור וים. שלימות הארת האורים מאירה מהמדרגה של אור דיום ראשון אור שבו אדם צופה מסוף העולם ועד סופו, ומתפשטת עד המדרגה הנ"קראת יום רביעי שבה נבראו המאורות.

בבית שני נחסר האורים ותומים

איתא בגמרא (יומא כא:) "והאמר רב שמואל בר אינאי מאי דכתיב וארצה בו ואכבד וקריי"ן ואכבדה מאי שנא דמחוסר ה"א אלו חמשה

קודש. נמצא שכמו שבמדרגת הזמן הוא מת-
פשט מראשית לאחרית, כך גם בקומת האדם.

אורים ותומים - מה למעלה

דנו רבותינו השל"ה והגר"א מה למעלה
ממה. האם תומים למעלה מאורים או אורים
למעלה מתומים. הגר"א נוקט בפשיטות
שאורים למעלה מתומים, כמו שהוזכר בפ'
שוטו, אורים כנגד חמה ותומים כנגד לבנה.
וזה בבחינת לבנה - יעקב אבינו - הקטן כדברי
הגמ' שנמשלו ישראל ליעקב איש תם יושב
אוהלים. לעומתו השל"ה סובר שתומים למ'
עלה מהאורים כדברי הפסוק 'תומיך ואוריך'
אלא שבמדרגה מתתא לעילא נאמר אורים
ותומים.

הוזכר לעיל שהאורים מאירים את האותיות,
והתומים מתמימים ומצרפים את האותיות
לתיבה שלמה. לפי זה, ישנה הבחנה שהאותיות
ראשונות והתיבות יכולות להצטרף לתתא,
מצד כך אותיות למעלה מתיבות זהו סברת
הגר"א. בשל"ה מבואר סברא הפוכה, שהתי'
בות הם כללות והאותיות פרטות ומצד כך
התיבות הם למעלה מהאותיות.

א"כ האורים מתחיל מהמדרגה הראשונה עד
הנקודה התחתונה, וזה בחינת תם. דהרי נקרא
תם מלשון שלם, השלמה. הדבר הראשון שג'
ברא, מפורש בקרא הוא 'ויאמר אלוקים ויהי
אור' ביום ראשון. ותומים הוא מלשון סוף.
לפי"ז המילה אורים ותומים בהירה מאוד.
אורים התחלת הדבר ותומים סוף השלמת
הדבר. לשון חז"ל, לפי תמימותם של ישראל
כך הם מתמימים דבריהם, זוהי התמימות של
'התהלך לפני והיה תמים'.

וראך ושמח בלבו

יש דבר נפלא בשל"ה הק'. כמו שהוזכר,
נאמר אצל אהרן הכהן 'וראך ושמח בליבו'.

נר דלוק על ראשו וממנו צופה מסוף העולם
ועד סופו. מעל ראשו שם שורש ההארה. היא
מתפשטת עד מקום העקב התחתון בבחינת
'והיה עקב תשמעון', מצוות שאדם דש בעק'
ביו. מצד הבחנה הזו 'אורים' בגי' 'נזר' - 'נזר'
אלוקיו עליו' בבחינת 'כתר' שנמצא למעלה מן
הראש. מאותה הקבלה במדרגת הזמן - אור
דיום ראשון שצופה בו מסוף העולם ועד סופו,
בקומת אדם מתגלה למעלה מראשו בבחינת
אורים - נזר.

ושאל לו במשפט - התפשטות ההראה

כל 'משפט' מלשון 'מתפשט', זהו המשכת
הדבר. לפי זה, שורש האורים מתחיל מהמ'
דרגה העליונה, מראשו, ומתפשטת עד לתתא
בסיום קומת אדם. בהבחנה הפשוטה כמו
שהוזכר הוא במקום העקב, מצוות שאדם דש
בעקביו.

הבחנה נוספת בעומק, זהו מקום אות ברית
קודש בעטרה, שם מקום אחרון של מקום הע'
רלה בבחינת חפיא על מקום הקדושה - סוף
קומת האדם.

ובעניין מקום התגלות תומים באדם, ישנה
הבחנה כפשוטו שזה מקום הלב בבחינת 'תום
לבבי'. מכוח כך מקום האורים ותומים היה
כנגד ליבו של אהרן כמפורש בקרא. מבואר
בחז"ל להדיא, שמה שזכה אהרן הכהן באורים
ותומים שנאמר 'וראך ושמח בליבו' א"כ על
אותו מקום עצמו הוא זוכה כנגד כך מציאות
של אורים ותומים. זהו א"כ הבחנה אחת של
מקום התומים שנמצאת בלב.

עוד לשון תמימות באדם הוא בבחינת 'התה'
לך לפני והיה תמים', מקום אות ברית קודש,
מקום התמים והחתימה שבאדם.

בפנים הללו, האורים בגי' נזר כנ"ל מתחיל
מראשו למעלה, ומתפשטת עד אות ברית

ותומים נעשה מציאות בדרך נס. לפי"ז נבין דבר נפלא. כל כוח אורים ותומים שורשו ברוח הקודש. מבואר בגמרא שכל כהן שמדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו, שואלין בו, ושאינו מדבר ברוח הקודש ואין שכינה שורה עליו, אין שואלין בו. עוד מבואר שכשבטל המדרגה של אורים ותומים וסוף נביאים ראשונים, מכאן ואילך כבר אין רוח"ק גמורה רק היא מתגלה בבית קול.

על פי המתבאר, משה רבינו ששכינה מדב-רת מתוך גרונו, הוא בעצמותו מדרגת אורים ותומים.

ג' מדריגות באורים ותומים

הוזכר בראשית הדברים ג' לשונות בתורה ביחס לאורים ותומים. הראשון - מדרגת 'ונשא אהרן הכהן וכו' ונתת את חושן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן תמיד לפני השם'. השני - ביחס ליהושע 'ושאלו במשפט האורים'. השלישית כנגד משה רבינו 'וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך'.

משה רבינו - אוריך מכוח תומיך

וביתר ביאור. במדרגתו של משה רבינו, קדם התומים לאורים בבחינת 'תומיך ואוריך'. והוזכר לעיל שבלידת משה היה מהול ונתמלא הבית אורה. פשוט הדבר שמכוח שנולד מהול ולא היה בו ערלה שמכסה את מציאות ההארה, מזה גופא נתמלא הבית אורה. נמצא לפי זה, כשנולד מהול - 'תומיך' נתגלה 'אוריך'. בלי שון אחרת והיינו הך, בתורה עצמה קיימת שני הבחנות הללו. 'תורת ה' תמימה משיבת נפש', ותורה אור. 'תורת השם תמימה' זו מציאות השלימות שממנה מתפשט ההארה.

חז"ל מבארים ששמחו על ליבו וכנגד כך הוא זכה לאורים ותומים. מבאר השל"ה שזה מדין מידה כנגד מידה. האורים ותומים נמצא על ליבו כנגד שמח בלבו. וביאור הדבר מדוע דווקא אורים ותומים, ואמר השל"ה בזכות שהוא נתן את מקומו למשה. שהרי אהרן ראשון, לפיכך לפי סדר הדברים היה צריך להיות שהוא יהיה מושיען של ישראל. ובלידת משה רבינו היו שני דברים. נתמלא הבית אורה ונולד מהול. מתמלא הבית אורה זה אורים, ונעשה מהול - התהלך לפני והיה תמים, זהו בבחינת נולד מהול תומים.

מדריגת משה - אורים ותומים

נמצא בעומק שמדרגתו של משה רבינו בשעת לידתו היה אורים ותומים. וכשאהרן הכהן שמח בהצלחתו של משה הוא שמח במדרגת האורים ותומים של משה ומכוח כך הוא זוכה לאורים ותומים.

א"כ אע"פ שבפועל לא היה על משה רבינו אורים ותומים; היה לו עצמיות של מדרגת אורים ותומים בלידתו. ועולה בידינו יסוד עצום מעומק ד' השל"ה. יש שתי מדרגות של אורים ותומים. יש מדרגת אורים ותומים שהוא חלק ממדרגת בגדי כהונה, ויש מדרגת אורים ותומים שהוא עצמיותו של משה רבינו

לפי"ז בעומק. בלשון הפסוק על ציווי האורים ותומים נאמר 'ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים'. אלא שלא מוזכר כלל בשום מקום ציווי לעשות אורים ותומים רק 'ונתת'. אלא שמבואר בדברי רבותינו שזה היה מעשה ניסים כעין בעשיית המנורה שנתקשה בו משה בעשייתו שהשליך זהב לגבי האש ונעשה מאליו.

מעין כך נתקשה משה רבינו בקידוש החודש וזה הלבנה 'תומיך' כנ"ל. ומעין כך גם באורים

¹ בגמ' זבחים (קב.) יש נידון אם ועד כמה משה רבינו שימש בבגדי כהונה, רק בשמונת ימי המילואים או כל ארבעים שנה. וע"ז יש נידון לגבי האם הוא שימש בבגדי כהונה וכו'.

מדריגת אהרן - משים שלום

אהרן הכהן 'אוהב שלום ורודף שלום' עושה שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. וזה מדרגת אות ברית קודש. לשון חז"ל (שבת קנב) "משים שלום בבית בטל" זהו כוח הגברא שבטל בזמן הזקנה ממילא בטל שלום בבית בין איש לאשתו. אהרן הכהן בבחינת אור שמ" ביא לידי שלום, 'העלה את נרותיה'.

כידוע הפרשה בתורה שנאמר בה אורים ותומים ולא נזכר שמו של משה אלא של אהרן 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד'.

ולעניינא דידן, גדר הדבר הוא כי זה מדרגת תו של אהרן הכהן. הרי עיקר ההדלקה נעשית באהרן הכהן 'שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות'.

ולפי"ז מדרגתו של אהרן הכהן היא בבחינת אורים ותומים הבחנה של משים שלום. הרי חמה ולבנה נעשה ביניהם קטרוג שאי אפשר שיהיו שני מלכים משמשים בכתר אחד. וזה בבחינת דוכרא ונוקבא וע"ז צריך להיות משים שלום, וזו המדרגה של המאורות של יום רבי" עי, את המאור הגדול ואת המאור הקטן. בפ" גים הללו, 'אוריך' למעלה מ'תומיך'.

יהושע - תומיך ששואל מאוריך

למטה מכך יהושע מדרגת משפט - 'ושאל לו במשפט האורים'. הוזכר דברי הגמ' שאע"פ שנבואה יכולה להשתנות, דברי האורים והתו" מים אינן משתנים שנאמר בהם ושאל לו במשפט האורים'. אצל יהושע התומיך לא מתגלה בשלימותו. כוונת הדבר, שיהושע עצמו בבחינת לבנה בבחינת תומיך ומקבל את האר"תו מאוריך, ושאל לו במשפט האורים.

והרי, משה מינה את יהושע. ולפני מיתת

משה כל שאלה שהיתה ליהושע הוא שאל את משה כמבואר בגמ' (תמורה טז). נמצא, שגם כשמושה מת ויהושע מקבל את ההנהגה הוא ממשיך לשאול את משה רבינו בחינת תו" מיך ששואל את מדרגת האוריך. כמוכן זה לא מדרגת אוריך בשלימות שהרי משה נעלם בבחינת (ב"ב עה) "זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה". אלא שלבנה מקבלת מן החמה, ועד כמה ששאל לו במשפט האורים יהושע שואל מכח מדרגתו של משה רבינו.

אהרן כנגד שואל במלחמות

הוזכר בראשית הדברים שעל ג' דברים בעי"ק שואלים - מלחמה, הרחבת ירושלים וחלוקה בגורל. לפי זה, כמו שהוזכר, מדרגתו של אהרן הכהן - עושה שלום בין איש לאשתו בין אדם לחבירו. והרי עיקר המריבות בין בני אדם הם כלשון חז"ל דוגמת קין והבל שהיו רבים על חלקת השדה, נכסי דלא נידי, שם עיקר המח' בין בני אדם ועל זה יש מלחמות בין המדינות. א"כ כאשר נאמר משים שלום מדרגתו של אהרן הכהן הוא במדרגת המלחמה הוא משים שלום במלחמה.

והרי, כאשר יוצאים למלחמה, מפורש בקרא שפותחים קודם בשלום 'ופתחת עליה לשלום'. ורק עם לא רוצים פותחים במלחמה. אותו דבר בכל דין, מבואר בגמ' (סנהדרין) בדין פותחים בפשרה וזה אותו יסוד של מלחמה ואותו יסוד של דין, משפט האורים. במשפט מתחילים בפ" שרה ואם אינם מסכימים מגיעים לדין, אותו דבר גם במדרגת המלחמה, שפותחים לשלום ראשון.

¹ הראשונים לומדים מכאן דין שאפשר לשאול באורים ותומים רק ביום ולא בלילה כי דינו 'לבוקר דינכם' דווקא וצריך להיות משפט שהוא דווקא כשר ביום.

יהושע מכניס

שלים. ידועים דברי חז"ל שעתידה ירושלים שתתפשט עד דמשק, דולה ומשקה. והרי משה רבינו קבור ליד דמשק, כי שם חלקת מחוקק ספון. שורש מה שנאמר שמרחיבים את ירושלים במשה רבינו שקבור עד המקום הזה.

כמו שנתבאר, מדרגתו של אהרן שאורים קודמים לתומים ומדרגתו של משה רבינו הוא תומים ולאחמ"כ אורים. וביתר עומק.

מדרגתו של אהרן הכהן שהוא בא לעשות שלום. הרי הדבר עצמו חסר וההארה מתפשטת ומביאה לידי השלמה. נעשה שלום ביניהם שלימות השלמה תם, אז האור מביא לידי מציאות של השלמה. לעומתו, מדרגתו של משה רבינו היא בדיוק הפוכה. העיר כבר שלימה רק מוסיפים על הדבר השלם. זה נקרא כסדר מה שמזכירים ועצמות יוסף לקח עימו, נקודת התוספת ע"ג המציאות שיש. א"כ מדויק מאוד שמדרגת משה רבינו בחינת תומיך ואוריך לאיש חסידיך הרחבת ירושלים עיה"ק מכוחו של משה רבינו זה עומק המדרגה.

סליק ולא סליק

איתא בגמ' (סוטה מח:): "משמתו נביאים הראשונים מאן נביאים הראשונים אמר רב הונא זה דוד ושמואל ושלמה רב נחמן אמר בימי דוד זימנין סליק וזימנין לא סליק שהרי שאל צדוק ועלתה לו שאל אביתר ולא עלתה לו שנאמר ויעל אביתר". ובהמשך (שם) "אלא אמר רב נחמן בר יצחק מאן נביאים הראשונים לאפוקי מחגי זכריה ומלאכי דאחרונים נינהו דת"ר משמתו חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ואף על פי כן היו משתמשים בבת קול". ולעניינא דידן.

יש אורים ויש תומים. אור זה התחלה ותם זה הסוף. וזה גופא שתי השמות שנתבארו כאן

על חלוקת הארץ שואלים באורים ותומים. וזה מקביל ליהושע, הרי משה מת ויהושע בפועל עשה את הגורל באורים ותומים בחלוקת הארץ. היינו, שיהושע מכניס מכוח שהוא שליח של משה - ושאל לו במשפט האורים. הרי מעיקרא משה רבינו היה צריך להכניסם אלא ש'ען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לא תביאו את בני ישראל שמה'. נמצא שיהושע הוא בחינת לבנה ששואב ומקבל הארת החמה ומכוחו מכניס את בני ישראל לארץ.

ב' פנים בחלוקת הארץ

בפנים הללו בדקות היו שני חלקים בחלוקת הארץ. דין של גורל ודין של אורים ותומים.

מדרגת גורל עניינה, שהיא למעלה מטעם ודעת. ובעומק, היה שני הארות לחלוקת הארץ. יש מדרגה של 'שפתי כהן ישמרו דעת תורה יבקשו מפייהו כי מלאך ה' צבאות', טעם גנוז בפיו כלשון רבותינו. מצד כך, שכינה מדברת מתוך גרונו זה מדרגת לדעת בארץ דרכיך, דעת המתגלה בפה שזה מקום ההארה של 'שכינה מדברת מתוך גרונו'. והחלוקה של הארץ מטעם זה הוא לדעת בארץ דרכיך. אלא שהמדרגה היותר עליונה של חלוקת הארץ באה מכוח גורל. ומאריך המהר"ל כסדר במג"ת אסתר, שגורל עניינו שהוא למעלה מטעם ודעת. א"כ בעומק חלוקת הארץ הייתה גם מכוח מדרגת הדעת דמשה שיהושע בא בשליחותיה דמשה - ושאל לו במשפט האורים. אבל בעומק הייתה הארה יותר גבוהה בחלוקת הארץ, מכוח התמימות של תומיך שלמעלה מן הדעת.

משה כנגד הרחבת ירושלים

מדרגתו של משה רבינו כנגד הרחבת ירושלים

¹¹ יש בספר הגימטריה לר' יהודה החסיד שאורים בגי' אהרן.

מאירות מכוחו של משה רבינו וזה תורה אור.

כבר הוזכר פעמים רבות שכל דבר שבולט שורשו בבחינת עיבור. במדרגת הנפש זה שלוש חודשים שהוכר העובר. במדרגת מקום זה נקרא עיבורה של עיר. והרי, עבר הירדן אותיות עיבור (אותו שורש). עבר הירדן שמ־תקדש מכוחו של השני שבטים וחצי, חלקת מחוקק ספון זה חלקו של גד ומתקדשת מכוח דין עיבורה של עיר. וזו מדרגתו של משה רבינו כלשון הפסוק (במדבר יא יב) 'אנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו'. ומכוח משה רבינו נעשה מציאות של ההרחבה על העיר המתפשטת, ונעשית הארה שירושלים מתרחבת יתר על כן ממקומה שלה זה עומק הארתו של משה רבינו במדרגת העיבור.

ובפנים הללו האורים והתומים היו בולטים כמו שהוזכר.

שמונה פסוקים אחרונים שבתורה

כמו שהוזכר לעיל אורים זה אותיות לעצ־מם ותומים זה תיבות המצטרפות יחד אהדדי. ודברי הגמרא הידועים סוף פ"ק דב"ב, שלחד מאן דאמר שמונה פסוקים אחרונים שבתורה משה רבינו כותבם בדמע, לשון שני יהושע כו־תבם. השורש שלהם מקבילים אהדדי.

כל מדרגתו של משה רבינו כמו שנתבאר לעיל בהרחבה הוא מדרגת אורים ותומים שכינה מדברת מתוך גרונו. נמצא ששמונה פסוקים אחרונים שבתורה שמשו מת ויהושע מכניס, כבר אין את מדרגתו של משה רבינו בשלימות, אז נסתלק מציאות ההארה, ואין גי־לוי של תומים מכוחו של משה רבינו.

בסילוקו של משה, נשאר רק יהושע בבחינת 'ושאל לו במשפט האורים'. זה שמונה פסוקים אחרונים שבתורה שמשו כותב בדמע, עוד

בדברי הגמרא. תחילת דברי הגמרא שנאמר משמתו נביאים הראשונים, קאי על מדרגת האורים. המדרגה השניה שאומרת הגמרא לאפוקי נביאים אחרונים, זה קאי אתומים.

ומבארת הגמרא שבימי דוד ושלמה זמנין סליק וזמנין לא סליק, שפעמים עלה ופעמים לא עלה.

עומק הנקודה, שלפעמים זה עלה ולפעמים זה לא עלה, הרי ממה נפשך, אם יש אורים ותומים מדוע שלא יעלה? אלא לכאורה, שבימי דוד המלך ושלמה שהם נקראים נביאים ראשונים, בטל הארת האורים אבל הארת התומים עדיין קיימת. כשהגיע דורות אחרונים כבר גם הנקודה האחרונה של התומים בטילה אז אין לא אורים ולא תומים.

לפי זה, הוא שאל לגבי אבשלום באביתר ולא עלתה לו, ושאל בצדוק ועלתה לו. אבשלום זה אב של שלום, זה הקלקול היפך השלום - מעלתו של אהרן הכהן. וזה נאמר ביחס לכך שהוא שאל את אביתר אב יתר, וזה מדרגת משה רבינו תומיך ואוריך אז לא עלתה בידו כי זה אב יתר בדבר. אבל כששאל בצדוק שהוא בבחינת צדיק אות ברית קודש, מכח כך כן עלתה. ובלשון אחרת והיינו הך, הארת משה הסתלקה והארת אהרן קיימת.

א"כ יש כאן הארת האורים והארת התומים, שאחת מהם מאירה והשניה אינה מאירה, וזה נקרא זמנין סליק וזמנין לא סליק כי יש כאן חלקה של הארה ואין כאן הארה שלימה.

כח ההארה במדרגת העיבור

כאשר האורים היו מאירים, הוזכר בדברי רבותינו שהיו בולטות ומאירות. וזה בא מכוח מדרגתו של משה רבינו. הרי שורש התורה היא משה רבינו, זכרו תורת משה עבדי. האותיות

¹ יש לשון בד' רבותינו שהם היו מאירים מצד עצמם, אבל פשטות עומק דברי רבותינו שהיו האותיות של האורים בולטות.

שבא לפני דוד 'מי בראש יוסף בראש' ומתגלה אוריך ותומיך. אבל כשמתגלה האופן השלם זה תומיך ואוריך.

היו שמונה בגדים של כהן גדול כד' המשנה שהוזכר. ובעומק לפי"ז ברור, הבגדים מצד עצמם יתכן שהם בגדים דקלוקל מלשון בגידה מישחא דחביא, ובתיקון צריכים להיות לכבוד ולתפארת. אבל פנימיות הבגדים שורשם באותיות. מי שמחזיר את כל הבגדים לאותיות האורים והתומים, מחזיר את המדרגה של בגדיים למדרגה של תורה וזה העומק הפנימי של כל מדרגת האורים והתומים.

האורים והתומים הם אלו שמכוחם יבוא משיח. מלך נשאל אב בי"ד ומי שכל ישראל צריכים לו. מלך המשיח עתיד לעשות מלכות, מלך המשיח עתיד לחזור לכבוש את הארץ ולחלק את הארץ, ובעומק יותר הוא עתיד להרחיב את ירושלים. זה יהיה ההארה דלעת"ל הארת תומיך ואוריך. ובשלימות ההארה הזו שעתידי להתגלות יתגלה ה'תורת השם תמימה' ומכוחה יתגלה ההתפשטות של האור. ובעומק יותר האור עצמו שלמעלה ממציאות האור. ואז יתגלה מדרגת תומיך ואוריך ומאוריך השלימות הזו יהיה גילוי שאור משיח צדקינו הוא הארה שמחזיר את הכל למדרגה של אורים ותומים. הכל חוזר למדרגת האותיות דתורה, כל הבגדים - הבגידות חוזרות למדרגת האורים והתומים. ויתר על כן תומים ואורים ויתר על כן תומים ומאור. בבחינת המאור שבהם מחזירים למוטב.

זה תומיך ואוריך ומאוריך - שלימות ההארה דלעת"ל שתהיה במהרה בימינו.

א-1 אורים-בלבכיפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 1132762

פעם אין את התומים ואז מתגלה, שכותבם יהושע. על אף שבפשטות ד' הגמ' משמע שזה שתי לשונות כמובן ששורשם אחד. אלו הם שני השלבים. משה רבינו מסתלק מן העולם אז אין לו את מדרגת התומים, כשאין לו את מדרגת התומים אז הכוח שנשאר עכשיו זה ממה שנשאר ש'ושאל לו במשפט האורים', וזה נקרא שיהושע כותבם.

נמצא שיהושע כותב במדרגת משפט האורים. וזה ההבדל בין שאר פסוקי התורה לשמונה פסוקים אחרונים שבתורה שכתובים בים בדמע בחינת בלי תיבות אלא רק אותיות בבחינת אורים. אז גם כשיהושע בא לאחר מכן וכותבם זה מדרגת האורים, משתלשל התיבות אבל עדיין זה נשאר לו במדרגת האורים.

כניסה לארץ ישראל

לפי זה, הכניסה לארץ היתה במדרגת 'ושאל לו במשפט האורים' לכן החלוקה של הארץ לא היתה חלוקה שלימה. אילו חלוקת הארץ היתה נעשית בגורל, באורים ותומים בשלימות אז היה קביעות של קיימא באר"י כי היה כאן השלמה של אורים ותומים. אבל כיון שהיה כאן השתלשלות של האותיות שמשמה מת ויהושע מכניס בטלה ההארה השלמה. ועוד, הרי כמו שאומרת הגמ' בסוטה שהזכרנו בימי דוד ושלמה זמנין סליק ליה זמנין לא סליק ליה, נמצא שכבר האורים והתומים שהיו בבית הראשון כבר לא האירו במדרגה השלמה.

הארת אורים ותומים לעת"ל

כשיחזור במהרה בימינו חושן המשפט, יתורקן המשפט בבחינת ושאל במשפט האורים ויתוקן החושן כידוע אותיות נחש, שהוא המישחא דחביא, אז יחזור ויתגלה 'וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך', יחזור ויתגלה שלימות ההארה, ויחזור המציאות של אוריך שזה מציאות של הארת משיח בן דוד. ויתגלה האוריך שמוסיפים על העיר שזה מדרגת יוסף

אוצר האותיות גילוי אור דשליה

פסולה. והרי האל"ף כנגד הכתר, שכתר בגימטרי' עשרים, כנודע.

והנה יש לידע, שכל פסול - ובכלל זה הפסול של נר חנוכה שהניחו למעלה מכ' אמה - מצד מבט של שבירה, הוא למטה מהמצוות, ולכך א"א לקיים בו את המצוה. אבל מצד השורש העליון, הפסול הוא למעלה מהמצוות, וטעם פסולו מפני שאינו משתלשל לעולם המצוות. זהו סודו של כל פסול, שהוא מצד הארה של "מצוות בטלות לעתיד לבוא". ואף שודאי שמצד השבירה, הפסול הוא למטה מהמצוה, ולכך א"א לקיים בה את המצוה - אך בשורש, הפסול הוא למעלה מן המצוות.

מעטה נבין מדוע גם בעשרים ממש פסול, כי העשרים, שהוא סוד הכתר, הוא למעלה מנקודת המצוות, הוא הגילוי העצמי של אלופו של עולם, ששם יש את גילוי היחיד ואין עוד מלבדו. זוהי בעצם התכלית של כל דבר, להביאו לנקודת העשרים, נקודת הביטול.

הדלקה והנחה - תנועה ומנוחה

הגמ' בשבת מסתפקת אם הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה. הדלקה היא נקודת הפעולה - התנועה - שבדבר, אבל הנחה היא תנועה להביא את הדבר אל המנוחה. כלומר הדלקה היא מהלך של תנועה, והנחה היא מהלך של תנועה עבור אי תנועה, עבור הנחה

מצד הבריאה של היום - הדלקה עושה מצוה, כי השתא אנו מצד הפעולה, שהוא סוד שית אלפי שנין, עולם הפעולה. אבל מצד הארת הידיעה שלמעלה מן הבחירה, בעולמות שאין בהם חפץ, ב"יום שכולו שבת ומנוחה", מקום מנוחת הפעולה של הנבראים - מצד בחינה זו,

נצחון המלחמה - גילוי אלופו של עולם

היוונים גזרו על שלשה דברים: חודש, מילה ושבת, ר"ת חמש. הרי שהגזירה היתה בבחי' חמש, והם כנגד החמשה אלפין, כמו שהוזכר בספה"ק שמאל"ף מתפשטים חמשה אלפין.

ולפי"ז, בשורש היתה גזירה אחת בסוד אלף, וכשנפצל את הדבר, זהו חמשה. כי לעולם כל המלחמה היתה באלופו של עולם. ואפי' שנראה שהמלחמה בהתפשטות, אבל באמת כח הפועל בנפעל, והוא עשה, עושה ויעשה לכל המעשים, וכאשר נלחמים באחד מכוחות הנבראים - בעומק נלחמים בו ית'. נמצא שכל מלחמה יש בה מלחמה באלופו של עולם.

כתיב: "מלחמה לה' בעמלק מדור דור" (שמות יז, טז), המלחמה בראשית גוים שהוא עמלק, יש בה גילוי מפורש שהמלחמה היא עם השי"ת, וכיון שכל האומות שורשם בעמלק, על אף שמצד ההתפרטות, המלחמה עם כל האומות נראית מלחמה פרטית, מ"מ כאשר מגיעים לשורש המלחמה, עמלק, שם מתגלה שעצם המלחמה היא כביכול עם השי"ת, מלחמה לה'. לכן, בכל מלחמה צריך לראות את שורש המלחמה, שהיא התנגדות כביכול לאלופו של עולם.

וכן במלחמת יוון יש בה התגלות של הה' אלפין שכביכול רצו לבטל. וכנגד זה הגילוי של הנס, כאשר יש נצחון, הוא גילוי של אלופו של עולם.

הפסול למעלה מכ' - אור הביטול

"נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי" (שבת כב ע"א). ובאמת אי אפשר לצמצם, וא"כ בעשרים עצמה גם

שם נקודת הדלקה ליום אחד - לפי"ז הדלקה עושה מצוה, כי היתה שם מהות הראויה להדלקה, התנענעות, אפשרות לנענע, להאיר. אבל מצד העומק ש"לא היה בו" היינו שהיה שם 'לא' - מצד כך, הנחה עושה מצוה.

בגילוי הנס יש אור וחושך

אמרו חז"ל (בר"ב, ד): "וחושך - זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן". בפשטות, מהות מציאות השמן, שמצאו את גילוי האור. אבל לפי הפנימיות שמצאו את ה'לא' שבפך, הרי שמצאו את החושך דקדושה, והוא עומק הגילוי.

בגמ' שם מבואר, שזמן הדלקה "משתשקע החמה עד דכליא ריגלא דתרמודאי", וישנם בזה שני עניינים בעומק: האחד - שיעור כמה זמן צריך הנר לדלוק, ובנוסף לכך בעומק יש נקודה של אותו רגע שהוא מפסיק לדלוק. שלימות קיום המצוה אינה רק במשך זמן הדלקה, אלא גם ברגע שהוא כבה.

מלכות יון החשיכה עיניהם של ישראל. ומהיסודות היותר ברורים, שבכל נקודה של התנגדות, יש התנגדות מצד החסד שבדבר ויש התנגדות מצד הגבורה שבדבר. כלומר, התנגדות מצד השויון שבשניהם, והתנגדות מצד ההיפך של הדבר.

לפי"ז במהלך של גלות יון, שהיא בבחינת חושך על פני תהום, מצד נקודת ההתנגדות לחושך - ישנו מהלך של אור נגד החושך, אבל מצד נקודת ההתנגדות של ההשתוות - ישנו מהלך של חושך דקדושה.

נמצא שמצד גילוי הנס ישנם את שני המהלכים בקדושה: גילוי של אור דקדושה, ומאידיך חושך דקדושה. מצד האור דקדושה יש בחינת הדלקה, משא"כ מצד החושך דקדושה יש גבול עד כמה השמן צריך לדלוק. החושך שם גבול כלפי האור, והוא חושך דקדושה.

הנחה עושה מצוה. כי הנחה היא הנקודה של ביטול הפעולה, כי קביעות הדבר היא מצד הנייחא שבו.

נמצא, שמצד ההתגלות של השתא הדלקה עושה מצוה, ומצד ההתגלות של לעת"ל, הנחה עושה מצוה. כי בעומק בכל ספק, שני הצדדים שבו נכונים ואמיתיים, והוא רק ענין של מדרגות ובחינות. אם כן, מצד המדרגה התחתונה הדלקה עושה מצוה, כי זוהי תנועה, ומצד המדרגה העליונה הנחה עושה מצוה, נייחא דייקא, בסוד מנוחה מתנועה.

"ולא היה בו" - היה בו 'לא'

בעומקו של הנס, מצינו בגמ' (שבת כא ע"א): "מאי חנוכה וכו', טמאו כל השמנים וכו', ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כה"ג ולא היה בו אלא להדליק יום אחד". והבן בעומק ביאורו של "ולא היה בו", שהיה בו לא.

והנה על קושיית הב"י הנודעת, מדוע עושים זכר לנס שמונה ימים, הרי היה לכתחילה שמן להדליק יום אחד - כתב אחד הצדיקים, שמצאו פך שמן שהבית קיבול היה ליום אחד, אבל באמת לא היה בו שמן כלל.

והוא חידוש גדול, כי ידוע שכל ענין של נס הוא המשכה מיש ליש, כנודע במעשה השונמית ששאל אותה אלישע "מה יש לך בבית" (מ"ב, ד, ב), כדי להמשיך מיש ליש דייקא, כי אין מהלך של הנס לברוא חידוש מאין ליש. א"כ לכאורה צ"ל שגם בנס חנוכה היה שם שמן להדליק יום אחד כמו שמקובל לפרש, ולפי"ז הפירוש שלא היה שמן, הוא התגלות עמוקה מאין ליש.

לפי חידוש זה תתבאר היטב לשון "ולא היה בו", היינו שהיה שם 'לא', שהיתה בפך בחינה של 'לא'.

ומעתה, מצד ההבנה הפשוטה שלא היה בו רק שמן להדליק יום אחד, כלומר, היתה

לכאור' עד כמה שהנס מוליד חיוב להודות ולהלל, הרי כבר היה החיוב באותה שנה, ועד כמה שאין בתוקף הנס חיוב להודות ולהלל, א"כ מה התחדש בשנה האחרת.

מצינו בזה בספרים הק' כמה תשובות, ולענייננו: אנו מוצאים שתפילת ערבית היא רשות, אלא שקבלו עלייהו כחובה. בשחרית ובמנחה יש רק את בחינת החובה, משא"כ מצד תפילת ערבית, יש בה גילוי של שתי הבחינות כאחת: מחד יש בה גילוי שהיא רשות, ומאידך יש בה גילוי שהיא חובה, ושניהם אמת.

כמו בכל מחלוקת שיש גילוי של "אלו ואלו דברי אלקים חיים", גם כאן שתי הבחינות נכונות - גם בחינת הרשות וגם בחינת החובה

ולענייננו לענין חנוכה, שהוא מקביל לענין תפילת ערבית שזמנה משתקע החמה, בעומק היה צריך להיות שבגילוי הנס היא מהלך של חובה, ומהלך זה נגלה בכך שלשנה האחרת קבעום להודות ולהלל, ואז קיבל דין ההדלקה גדרי חובה, שחייבים לקיים את מצות ההדלקה, זכר לנקודת הנס שנעשה בימי החשמונאים.

אבל מאידך, באותה שנה האירה הארה, שכל אשר לבו חפץ, יגלה את מצפונוי לבבו במעשה, כמו שנפסק בשו"ע שכל אחד שנעשה לו נס צריך להודות ולהלל על הנס הפרטי.

נמצא, שבחינת גדרי הדין והחיוב להדליק, התחדשה רק בשנה האחרת, משא"כ באותה שנה, היתה ההדלקה בבחינת רשות, כל אשר נדבו לבו, ורק מצד השנה האחרת קבועה לחובה. הרי ששתי הבחינות אמת הן, אלא שמצד התחלוקת הזמן היתה תחילה התגלות של רשות בשנת הנס, ובשנה האחרת התגלתה החובה לדורות.

"עד דכליא ריגלא דתרמודאי", הוא הגבול של נקודת ההדלקה שמגלה את החושך דקדושה, נגד החשכת עיניהם של ישראל.

האין והיש שבמצות נר חנוכה

בבירור יותר, בגמ' שם נחלקו אמוראים אם כתבה זקוק לה או אין זקוק לה.

למ"ד שזקוק לה, צריך להמשיך את ההארה, והיינו מצד תפיסת האור שכנגד החושך. אך המ"ד שכבתה אין זקוק לה, שורש דבריו מצד תפיסת החושך, שחלק מחלקי המצוה הוא נקודת החושך של זה לעומת זה חושך דקדושה כנ"ל, ולכך כתבה אין זקוק לה, היינו שהוא זקוק אל בחינת האין שבאור, אין - זקוק לה, ולא היש שבאור.

ברור הדבר שאלו ואלו דברי אלקים חיים, כתבה זקוקה לה וכבתה אין זקוק לה. ויש כאן את שתי הדרגות שדיברנו, כי מצד התפיסה של אור כנגד חושך, צריך להמשיך את ההארה, ומצד החושך כנגד חושך יש מהלך של אין זקוק לה, שהאין - הוא גופא מה שזקוק לה.

כפשוטו תופסים, שכל הגילוי של חנוכה הוא נקודה של אור, חכמת התורה כנגד חכמת יון. אבל בעומק, בחנוכה מתגלות שתי הנקודות הללו: מחד מתגלה נקודת האור, שמעט מהאור דוחה הרבה מן החושך דקליפה. ומאידך מתגלה מהלך של חושך אמיתי, חושך דקדושה. ושניהם מחלקי גדרי ההתגלות שהיתה בהצלחה ממלכות יון.

רשות וחובה שבמצוה

חז"ל אומרים: "לשנה האחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה" (שם כב ע"א).

וידועה השאלה, מדוע הנס נעשה בשנה אחת, והקביעות לדורות לעשות משתה להלל ולהודות נקבעה רק לשנה האחרת, שהרי

הרשות למעלה מן החובה עומק הדברים נראה כך.

לגבי דין שכרות בפורים למדנו: "חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", וביאר מרן הגר"י מסלנט, שאין הכוונה שזהו גדר בכמות השתיה, עד שלא ידע, אלא שברגע שאינו יודע להבחין בין ארור המן לברוך מרדכי, הריהו אנוס ואין בו דעת, ופטור מכל המצוות.

כלומר, כל זמן שיש בו דעת, הוא במהלך של "חייב אינש", חובה. ברגע שהגיע למצב של "לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", אין זה שיעור בקיום המצוה, אלא שיצא מבחינת "חייב אינש".

בשתיית היין בפורים צריך האדם לצאת ממהלך של "חייב אינש", לא להשאר במהלך של החובה, אלא להיות בבחינת "למתים חפשי", חפשי מן המצוות.

ולענייננו, במהלך של גבול מתגלה מהלך של חובה, כי החובה היא נקודת "חייב אינש", הדעת מחייבת. אבל הרשות היא לעולם מעל נקודת החובה, וכאשר האדם למעלה מן הדעת, בבחינת "לא ידע" - אז נגלה אצלו עולם של רשות. והרי שאור הרשות - הן במעריב, והן באותה שנה של הנס - הוא למעלה מן החובה!

משה קיבל תורה מסיני. משה הוא נקודת הדעת, ותורה היא הוראה, כלומר: ההוראה מתקבלת ע"י נקודת הדעת שבנפש. אבל מצד הבחינה שמשה מת והדעת בטלה - הרי שאין מי שיקבל את התורה, וישנו ביטול של הדעת וההוראה, ואז נגלה עולם הרשות.

זהו האור דלעת"ל, שהשתא יש בו נגיעה רק בפנימיות הנפש, ביחידה שבה, משא"כ בלבושי הנפש, וכ"ש בעשיה אנו משועבדים לקיום הדין, ואסור לנו ח"ו לסטות ממנו אפילו כקוצו של יו"ד.

הרשות - הארה שלמעלה מהדעת

במעשה של פנחס וזמרי, משה רבינו ע"ה אמר לפנחס שהוא - פנחס - יעשה המעשה של הקנאות [קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא"], וטעם הדבר בפנימיות, כי המהלך של "הלכה ואין מורין כן", הוא למעלה מנקודת ההוראה שבתורה, ובוה אין בחינת "משה קיבל תורה". לכן אמר משה רבינו ע"ה לפנחס שהוא יעשה זאת, כי דין "קנאים פוגעין בו" אינו ממקור הדעת, שהרי מצד הדעת אין כאן הוראה, אלא הוא גילוי של עצמיות הנשמה שלמעלה מנקודת ההוראה.

לפי זה מתבאר היטב שההארה של הרשות היא הארה שלמעלה מהדעת.

כאשר אנו אומרים שאדם חייב לקיים, והמחייב הוא מחייב שכלי, הרי שאין כאן התנענעות גמורה אל השורש, כי יש מחייב שהוא כח השכלי והדעת, והרי שהמעשה מתנועע אחר הדעת. אבל כאשר אדם עושה ברשות, הוא מתנענע אחר השורש בשלימות.

זהו עומק ענין תפילת ערבית רשות, שכאשר היא רשות, האדם מקיימה לא למען קבלת השכר, וגם אין כאן כח המצוה [שבדקות זוהי בחינת שלא לשמה], אלא בנקודת לשמה, שמהותה התנענעות אחר השורש.

והבן מאד, שבדקות, מחייב שכלי הוא שלא לשמה, כי המחוייב הוא אני. משא"כ כשעושה לשמה, זוהי התנענעות אחר השורש, והוא הלשמה הגמור.

זהו יסוד גדול, כי בפשטות לשמה עניינו עשיית רצון ה' בלי נגיעות, אולם לפי מש"כ, לשמה גמור הוא דייקא למעלה מן המחשבה, שדייקא במקום כלות המחשבה - שם הוא הלשמה הגמור, שאין שם אני כלל.

זהו הגילוי שבשנה הראשונה עוד לא קבעוה כחובה, ויש כאן התנענעות אחר השורש מצד ההתדבקות הפשוטה. אלא שבנקודת הזמן

הדלקת הנרות - קיום ממשי לעבודת ביהמ"ק

הנהגה בחג הסוכות, מצוה סוכה היא זכר לענני הכבוד, אבל הזכר למעשה הקרבנות הוא רק בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו", אבל אין עבודה בפועל של השלמת קרבנות ימי החג. וכן בפסח ישנה מצות מצה ומרור, אבל אין קרבן פסח בפועל, ואנו עושים רק זכר למצוות שהיו בביהמ"ק.

כמו כן רואים אנו שכל מצות הקרבנות בטלה, ומלבד ענין ה"נשלמה פרים שפתינו" בטל הזכר הממשי לבנין בית המקדש.

אבל בנס חנוכה, צריכים אנו להדליק את הנרות. כביכול כל יחיד ויחיד מדליק את המנורה של בית המקדש, ויתרה מזו, חיוב ההדלקה לא היה רק בזמן שביהמ"ק קיים, אלא גם בעת החורבן.

ובפשטות יש לתמוה, הרי עבודת המנורה היא עבודה שלפנים. היתכן שמצוה שעבודתה לפנים יש לה המשכה לעבודה שהיא בחוץ? הרי אסור לעבוד עבודת פנים בחוץ, ואיך תיתכן נקודת המשכה שעבודה השייכת לביהמ"ק ולכהנים יוצאת לכלל ישראל?

אמנם עומק הענין נראה, שבמנורה שבביהמ"ק היו ז' קנים, ובחנוכה ההדלקה היא של שמונה נרות. כי ענין השבעה הם שבעת ימי הבנין, והשמונה הוא נקודת הביטול של הבנין, בבחינת קדמה לעולם.

זהו גופא עומק ההארה ש"ש"ך גדול משלהם", שבחינת ההדלקה בחנוכה אינה בגדר שהישראל עושה המשכה להדלקת המנורה שבבית המקדש, שהרי אין כאן כהנים וכו', וביותר שגם בזמן שביהמ"ק אינו קיים מדליקים נרות חנוכה, אלא זהו גילוי עצמי שהדלקת המנורה היא בעצם למעלה מהתפיסה של ביהמ"ק.

היתה התחלקות בין אותה שנה לשנה האחרת, אבל בנפש שתייהן אמת, כנ"ל.

והם הם הדברים בענין ככתה זקוק לה או אין זקוק לה. וכן האם הדלקה או הנחה עושה מצוה. כי מצד ה"לשנה האחרת קבעוה", אזי הדלקה עושה מצוה, וככתה זקוק לה. אבל מצד שורש ההארה של השנה הראשונה, ככתה אין זקוק לה, והנחה עושה מצוה, כנ"ל.

בימים ההם ובזמן הזה, יש ואין

נוסח המטבע של ברכה הוא: "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", וישנן בזה שתי בחינות: מצד הימים, זוהי בחינת שנה האחרת - "בימים ההם". אבל מצד הזמן - זה היה "בזמן הזה".

נמצא, שמחד יש כאן מהלך של שנה האחרת, אבל מצד סגולת הזמן, שבעצם בשורשו הוא מאיר כמו השנה הראשונה, הרי שהוא בבחינת בזמן הזה.

הרי מבואר כאן, שגם בזמן הזה עדיין קיימת ההארה של השנה הראשונה לפני ה"לשנה אחרת קבעוה", רק שמצד התלבשות שישנה בחינת ימים, יש מהלך של חובה, וקבעוה ועשאוה כחובה.

ידועים דברי הרמב"ן ריש פר' בהעלותך, שחלשה דעתו של אהרן שלא היה לו חלק בעבודת הנשיאים, אמר לו הקב"ה: שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות. וביאר הרמב"ן, שעיקר ההבטחה היתה על המנורה שאינה פוסקת לדורות, כי קרבנות הנשיאים היו רק בזמן שביהמ"ק קיים, אבל הדלקת המנורה, שהיא חנוכת בית חשמונאים, המשכה מעבר לנקודה של ביהמ"ק קיים.

ובעומק כבר נתבאר שנקודת החורבן הוא גילוי אורו של משיח, שלמעלה מהבנין.

חנוכה בעצמו מתגלות שני הבחינות: מחד - מניחה על פתח ביתו מבחוץ, נקודת הממוצע היא שמניחה על החלון שהוא בפנים אך מאיר בחוץ, והנקודה הפנימית היא שמניחה על שלחנו ודיו, שהיא הארה רק בפנים.

זהו כלל הגילוי של חנוכה. הפרטים רבים הם, אבל הקו הוא אחד. לראות את הגילוי של האור, נקודת החכמה, היש, ומאידך את נקודת הכתר, חושך דקדושה, אֵין. ובכל דבר ודבר מתגלות שתי הבחינות של האור והחושך.

"קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה", היינו יום שבו האור וחושך ישמשו בערבוביה, והוא גילוי של התכללות חכמת יון בחכמת ישראל, התכללות חכמת היש בחכמת האֵין, עד אשר תתגלה האחדות הפשוטה של האור והחושך, שזוהי בחינת אור חנוכה שהוא משתשקע החמה, שאור וחושך משמשים בערבוביה, ואז יש ביטול גמור של ההבדלה.

ביום הראשון היתה הבדלה בין האור לחושך, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך", וכאשר מחזירים את הבריאה ללמעלה מהבדלת האור והחושך, אל בחינת האור והחושך המשמשים בערבוביה - אזי מחזירים את הנבראים לשורשם, ודבקים בקדמה לעולם, ואז מתגלה שאין עוד מלבדו.

לכן דייקא נאמר חיוב להניחה בפתח ביתו מבחוץ, כלומר שההדלקה אינה שייכת כלל לבית, ולכך אין דינה להדליק בתוך הבית. שעל דרך כלל תיבת "בית" קאי על בית המקדש, כלשון חז"ל "משחרב הבית" האמור על ביהמ"ק, אבל כאן מניחה בפתח ביתו, מחוץ לבית. והוא בחינת המקיף של הבית, נקודת הכתר שהוא אורו של משיח, גילוי האֵין.

בית ובחוץ, חכמה וכתר, אור וחושך

זהו עומק הדברים שדיברנו לעיל, שמצד ה'זה לעומת זה' של אור כנגד חושך, האור הוא בחינת חכמה דקדושה נגד חכמת יון, והוא גילוי דייקא של הדלקת המנורה בבחי' בית, אור. ולכך מדליקו בפתח הבית, והרי שיש לו שייכות לבית. ועוד, שהרי בשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, וא"כ נגלה בזה דין הדלקה בבית, וכדלהלן.

אבל מצד הגילוי של ה'זה לעומת זה' של חושך דקדושה לעומת חשכת יון, ישת חושך סתרו, ולכן מדליקה מפתח ביתו מבחוץ. והוא שורש המחלוקת מתי להדליק הנרות, האם סמוך לשקיעת החמה, שעדיין יש הארה, או בצאת הכוכבים, שכבר שורר חושך גמור.

וכיון ששתי הבחינות קיימות ואמיתיות, לכך נפסקה הלכה שהדר בעליה מניחה בחלון, ובזמן הסכנה מניחה על שלחנו ודיו. נמצא, שגם בנר

ספר בעל שם טוב אות כא
עם פירוש בלכני משכן אבנה

חכמת יוון לעומת אור תורה

החילוק בין גלות ישראל לגלות התורה.

וענין הגלות הוא שהגויים שולטים על עם ישראל, בגלות מצרים פרעה שלט על עמ"י, בזמן גלות בבל נבוכדנאצר שלט בהם, וכך גם בגלות יוון אנטיוכוס שלט בעמ"י. וכמו שמלכות יוון שלטה על כלל ישראל, כך היא ניסתה לשלוט על התורה הקדושה.

אלא שישנו חילוק גדול בין גלות ישראל לגלות התורה. הרי ישראל מורכבים מגוף ונשמה, והגלות אצל האומות היא גלות על הגוף ולא על הנשמה. הנשמה בעומקה היא בת חורין, כמו שאמרו חז"ל (אבות ו, ב), אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. וגלות מצרים היתה שיעבוד הגוף, והיא חלה על הגוף והרובדים התחתונים של הנפש, אבל על הנקודה הפנימית, על הנשמה, הגלות אינה יכולה לשלוט.

כך גם הגרים שמתווספים לישראל שורש נשמתם כבר היה מעיקרא, כמו שאמרו חז"ל שהם עמדו בהר סיני. ורק החיצוניות והגוף התווספו לכלל ישראל, והיא עיקר הגלות שהיא שיעבוד הגוף על עם ישראל, וע"י חוזרים הגרים, שגופם היה בחוץ אך נשמתם עמדה בהר סיני.

אבל התורה בכל מקום ובכל עת בקדושתה עומדת, ואי אפשר לחללה בשום פנים. אבל גלות ישראל יכולה לחלל את הנפש והגוף, אבל התורה לעולם בקדושתה קאי. למשל כהן יכול להתחלל מקדושתו, או אדם שבא על אשת איש שהולד ממזר, ופגם בני הנידה שהם כולם חילול קדושת ישראל. אבל בתורה המילה 'ממזר', או המילה 'חלל' הן מילים קדושות, ומי שלומד אותן קיים מצוות תלמוד תורה. מוכח שהתורה תמיד בקדושתה קאי

החילוק בין קדושת התורה שקודם לחטא לקדושת התורה שאחר החטא.

בימי החנוכה מתגלה המלחמה של חכמת התורה למול חכמת יוון. על חכמת יוון נאמר יופי, יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם (בראשית ט, כז), שבחכמת יוון נמצא החלק של יופי, ואותו יופי ישכון בחכמת התורה, באהלי שם.

שתי תפיסות נאמרו במהלכי התורה: א. תורה שקודם לחטא אדה"ר, ותורה של לוחות ראשונים. והיא נקראת, תורת עץ החיים. ב. תורה של אחר החטא, והיא תורת לוחות שניים, הנקראת תורת עץ הדעת. ועל לוחות שניים נאמר, תבוא האם ותקנח צואת בנה (עייני במדרש תנחומא חקת ח).

והנה פשוט שקודם החטא לא היה היופי צריך לשכון באהלי שם, אלא שם היה מקומו. אלא שלאחר החטא המציאות של הקדושה אינה במקומה אלא בגלות. וכמו שיש ארבע גלות של כנסת ישראל, ושורשם הגלות החמישית - גלות מצרים. וכשישראל נמצאים בגלות התורה גם היא נמצאת בגלות, שבשורש ישראל ואורייתא חד הוא. וכך מתבאר במהר"ל, שיש הבחנה של גלות בתורה, שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר (ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ה).

ואמרו חז"ל (פסחים פז, ב), 'לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים'. וכך גם בגלות התורה, הגלות, מחדשת ומבררת את המהלך שאותו הדבר שיצא מכח הגלות חוזר לתורה. נמצא, שהגלות הוציאה את אותו כוח מן התורה ועל ידי בירור הדבר הוא חוזר ונתקן, וע"י הגלות הוא מתווסף שוב לתורה.

שרחל מבכה על בניה שהשכינה יוצאת לגלות עם עם ישראל. וזהו פירוש המילים, שבשעה שאדם מצטער השכינה אומרת 'קלני מראשי קלני מזרועי' (משנה סנהדרין מו, א).

ביאור גדר נס פך השמן בנר הנוכה.

נאמר במשלי (ו, כג), כי נר מצוה ותורה אור, מבואר שהמצוות נקראות נר ותורה נקראת אור. כלומר, שהתורה היא אור שחל על הנר, ולא שהתורה והמצוות הם שני עניינים נפרדים, ומהיינו טעמא אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פרק א הלכה ג) שהלומד שלא על מנת לעשות, נוח לו שלא נברא. שאם אין לו את המצוות שהן כלי לקבל את התורה השפעת התורה לא תחול עליו. כך מבואר במהר"ל בהקדמה לדרך החיים על מסכת אבות.

בנס פך השמן היה ניתן להבין שהנס הוא שהשמן התרבה ולא התכלה וממילא הוא הספיק לשמונה ימים, והאור חל על השמן שהתרבה כל העת. אבל בעומק נראה שהנס היה שהאור דלק מעצמו ולא מכוח השמן, וממילא השמן הספיק לשמונה ימים. ודוגמה נוספת לזה היא הסנה של משה רבינו, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל (שמות ג, ב). והנס הוא שהאש חלה בפני עצמה ללא הנר שיכיל אותה.

וזו היא מדרגת מתן תורה, שם מתגלה אורה של תורה שהיא למעלה מהנר, ולא היה צורך בכלי כדי שהאור ידלק. אבל לאחר החטא שאנו נמצאים בעולם המעשה, שבו נאמר (קידושין מ, ב), 'גדול תלמוד שהתלמוד מביא לידי מעשה'. ובעולם המעשה המצוות הן הכלי בשביל לקיים את התורה. מה שאין כן במעמד הר סיני, וס' י' נ' י' הוא כשורש ס' נ' ה, שם מתגלה האור שלמעלה ממדרגת הנר.

ולפי"ז יובן מדוע יש שמונה נרות ולא שבעה, שכל מהלך הבריאה הוא של שבעה ימים, ששה

אף שישראל יכולים להתחלל מן הקדושה. וא"כ גלות ישראל היא גלות על הנפש והגוף והיא יכולה לחלל אותם, אבל גלות התורה לא מחללת את קדושת התורה.

הגלות שכתובה להדיא בתורה היא גלות מצרים, א"כ התיבה 'מצרים' שכתובה בתורה היא מילה קדושה, והיא שורש הגאולה בגלות. אם מצרים הייתה גלות גמורה לא היה ניתן לצאת ממצרים, רק כיוון ששורש הדבר לא ירד לגלות, כיוון שהתיבה 'מצרים' בתורה נשארה בקדושתה, כך בני ישראל יכלו לצאת ממצרים. ואילו יצויר מה שלא יתכן שגם התיבה 'מצרים' בתורה הייתה יורדת בקדושתה בני ישראל לעולם לא היו יכולים לצאת משם.

ואמנם שגם בתורה חלה גלות, אבל הגלות לא מפקיעה את מקדושת התורה כלל. רק שנוצר מהלך שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. וכן בגלות יכולים להיגזר גזירות של שריפת התורה, אבל התורה עצמה לעולם בקדושתה קאי.

הקב"ה אמר לאברהם אבינו, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א). ורש"י שם הביא את דברי חז"ל, שלאחר מכן נאמר ואברהם, כיוון שהדרך ממעטת שלושה דברים, את השם, את הממון ואת הבנים. כלומר שהגלות מורידה וממעטת אצל אברהם אבינו. אבל התורה כשהיא יוצאת לגלות אינה מתמעטת כלל, ומה שהיא יוצאת לגלות ההבנה היא שהיא מתגלה במקום הגלות ומאירה בה.

וההבנה היא שהשכינה יוצאת לגלות ומאירה שם, והיא אינה יורדת מקדושתה אלא רק מאירה בגלות כשבני ישראל יורדים מקדושתם, וזהו שורש הגאולה שמכוח שהשכינה יוצאת לגלות יחד עם כלל ישראל והיא נמצאת בקדושתה הם נגאלים. וזה מה

עתידי הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה, ואז אורה יהיה חזק למעלה מהארתה היום. והוא יהיה אור שצדיקים מתרפאים בו, ורשעים נידונים בו (נדרים ה, ב).

ולפי מה שהתבאר, השינוי לא יהיה רק בחוץ האור אלא בהגדרתו, שאורה יאיר מעצמו ולא שיהיה תלוי בכלי. כעת אורה של החמה תלוי בכלי, בנרתיק. אבל לעתיד לבוא הקב"ה יוציא חמה מנרתיקה, דהיינו מן הכלי שמכיל אותה, ואורה לא יהיה תלוי בדבר אחר.

וזו ההגדרה של שלהבת עולה מאליה בעומק, שהיא לא עולה על גבי כילוי הנרות, אלא היא עולה ממצאיאות עצמה. וזהו סוד נר מערבי שנעשה נס והוא דולק תמיד. שהוא השורש של נרות חנוכה, כדברי הרמב"ן הידועים.

וכיוון שהנר דולק מכוח עצמו הוא פורץ את הגבולות של שבעה נרות של המנורה, ומוגדר נר שמיני שדולק מעבר למידתו. וכמו ששכינה לא זזה מכותל מערבי, אורו של נר מערבי לא פוסק, כיוון שהוא לא מכלה דבר כדי לדלוק. אף שהוא מתכלה לאחר יום, מתגלה בו התנוצצות של הארה שלא זקוקה לכילוי של הנר.

הטעם שאסור להשמש בנרות חנוכה אלא לראותם בלבד.

וזו הסיבה שאסור להשתמש בנרות חנוכה. שכל דבר כשמשתמשים בו הוא מתכלה, וכלשון הגמ' (סנהדרין נט, ב), 'חבל על שמש גדול שאבד מן העולם, וביאור הדבר שמחמת השימוש הוא מתכלה מן העולם. אבל לראותם מותר כיוון שהראייה לא מחסר מן הבעלות עצמה. ומשום כך מוציאים את הנרות לבחוש כיוון שאין תביעת בעלות על הראייה של האור, והשימוש בהם אסור.

וראייה לזה מן הגמ' בריש בבא בתרא (ג,

ימי חול ובשבת נאמר ויכל, שהדבר כביכול מתכלה. ובנרות חנוכה מדליקים שמונה נרות כיוון שהם לא מהמהלך של העולם הזה, וכמו שאמרו חז"ל שאור חנוכה זה אור דלעתיד לבוא. שהאור לא חל על נר שמתכלה אלא חל בפני עצמו.

וכמו הנר כך מבואר במן, שישנם שתי אכילות בבריאה, האש אוכלת והאדם אוכל. שכבני ישראל היו בתיקונם ואכלו מן המן נבלע באיברים ולא התכלה. שכשאדם נמצא בשלמותו לפני החטא אכילתו נקראת א-כל, כלומר שהכל נכלל האחדות. ואחר שאכל מעץ הדעת טוב ורע, מאכילת עץ הדעת טוב נבלע באיבריו, ומאכילת עץ הדעת רע נעשה כילוי. שהאכילה שקודם לחטא היא אכילה שלימה והיא אינה מכלה, כמו שהאש בשלמות לא מכלה. אבל לאחר החטא מעט מן האוכל נבלע באיברים אבל רובו נעשה פסולת שיוצאת מכוח האכילה, ומגדירה את האכילה כאכילה שמכלה.

זו התשובה לשאלת הבית יוסף, מדוע מדליקים נרות חנוכה שמונה ימים, הרי הנס היה שבעה ימים שהיתה להם כמות שמן ליום אחד שהספיקה לעוד שבעה ימים. התשובה, שהנס היה בכל שמונת הימים שהאש דלקה ללא כילוי השמן, ובכל יום האש דלקה ללא להזדקק לנר אלא מכוח עצמה. ומה שבסוף השמן התכלה הוא כיוון שבזמן שהארה מסתלקת מסתלקת גם השפעתה ולאחר שמונה ימים הנר התכלה.

ביאור ההבדל בין אור החמה כיום לאור החמה לעתיד לבוא.

דוגמה נוספת לזה היא החמה, שבפשטות לא נראה לעינינו שהיא מתכלה, ונראה שהיא מאירה מכוח עצמה. אבל האמת שגם החמה יוצרת כילוי, אלא שהכילוי הוא כילוי דק ביחס להארה, ואינו נעשה בבת אחת. אבל

הבטה על הקמה שמחסרת את הבעלות, כיוון שהיא משפיעה בעין רעה והיא אסורה.

זו הסיבה שהשמן לא התכלה בנס פך השמן, שהרי גם לפי ההסבר הפשוט שהשמן התרבה הוא התרבה מכוח הברכה שהשרתה עליו עין ימין. אמרו חז"ל (ב"מ מב, א), 'אין הברכה מצויה לא בדבר השקול, ולא בדבר המדוד, ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין - שנאמר (דברים כח, ח) יצו ה' אתך את הברכה באסמך'. והטעם לזה כיוון שבכל מקום ישנה ההשפעה של העין הרע, אבל בנר חנוכה שהתיקון שלו הוא הסתכלות של עין הרע שחוזרת אל הטוב, אין חסרון שתשרה הברכה גם בדבר הגלוי לעין. נמצא שהראייה כולה משפיעה ברכה, עין ימין יש בה הבחנה של ברכה, ועין שמאל אינה מעכבת כיוון שזהו התיקון שלה.

התיקון של נר חנוכה הוא החזרת העין הרע לטוב.

מבואר לפי זה שהחכמה השלימה היא כוח של משה רבינו, לעומת זאת בלעם נקרא סתום העין, סתום מלשון סמוי, משמע שעין הרע היא ממידותיו של בלעם. מבלעם הרשע נלמד שאסור לאדם להביט לשדה או בית חבירו, שהוא אמר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ודרשו חז"ל שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, והטעם הוא משום עין הרע, שלא ישפיע אדם על חבירו בעין הרע. ואילו בחנוכה מניחים את הנרות בפתח הבית, ונאמר להביט בהם, או בחלון הבית שגם בו יש עין הרע, שאסור לאדם לפתוח חלון כנגד חלון, ואילו בנר של חנוכה אין איסור וחסרון של העין הרע, כיוון שזהו התיקון שלו.

וגם בשעת הסכנה נאמר שיניח את החנוכה בתוך ביתו על שולחנו, ודיו מגורה לדרום ושולחן לצפון, ששורש השולחן בביהמ"ק ובבית הוא אחד, והוא מידת הדין. הרוצה

שמותר לאדם להביט על בית חבירו, ואין לבעל הבית זכות למנוע זאת, מהטעם שהסתכלות על הבית לא מחסרת את זכותו. אבל אסור לאדם להסתכל על שדה חבירו כיוון שהוא מזיק אותו בעין רעה, אפילו שהוא לא משתמש בשדה בפועל, אבל כיוון שהוא מחסר את השדה זה מוגדר שימוש. אבל ראייה ללא חיסור אינה מוגדרת שימוש.

שורש כל הקלקולים בעולם הוא העין, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל (בראשית ג, ו), וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר (שמות לב, א). ומשם הגיעו הקלקולים כולם, אכילת האדם מעץ הדעת טוב ורע, וחטא העגל. ההתחלה היא מהעין הרע, ומשם הגיעו הקלקולים. וא"כ יש להבין כיצד אכל אדם הראשון גם מעץ הדעת טוב ורע, הרי באכילה היה גם רע וגם טוב, ואם השורש הוא מהעין הרע א"כ לא היה אוכל מעץ הדעת טוב.

והביאור בזה שעין ימנית היא הבחנת אברהם אבינו, והיא עין טובה. ועין שמאל היא עינו של בלעם, והיא עין הרע. ובראיית האשה והאדם נכללו שתי העיניים - עין טובה ועין רעה, וכך אכל האדם מעץ הדעת טוב ורע, שמעורבים בו הטוב והרע.

נרות חנוכה נאמר בהם דין ראייה, הכוונה היא לתקן את הראייה הראשונה של האשה, ונר חנוכה צריך לתקן את הראייה של עין שמאל שהיא העין הרעה. ומה"ט מניחים את הנרות בצד שמאל, בכדי לתקן את הראייה השמאלית. והדלקתם משמאל לימין ע"מ להחזיר את הראייה השמאלית לימין, להחזיר את הראייה הרעה לטוב.

וראיית בני האדם את הנרות פועלת ברכה, ומשום כך נאמר בנרות שאין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד. וזהו החילוק בין הסתכלות על בית ועל נרות שאינה מחסרת את הבעלות, והיא ראייה מתקנת. לבין

עצמה. והחילוק בין חכמת התורה לחכמת יון, הוא שחכמת התורה היא נצחית ומתקיימת מכוח עצמה ואילו חכמת יון היא חכמה שבאה על גבי כילוי, כלומר, לא החכמה עצמה יכולה לבוא לידי כילוי אלא היופי של החכמה, והחכמה עצמה היא נצחית.

ויש לבאר מהו יופי שנאמר לגבי חכמת יון. הגדרת יופי הוא גילוי, מ"ד אין אשה אלא ליופי, דהיינו לנקודת ההתגלות של הדבר. מה שנאמר יפת אלוקים ליפת ישכון באהלי שם, ישכון הרי זה מלשון שכונה, ומשמע שהיופי ישכון ולא יתכלה. מתבאר שיופי מחמת עצמות הדבר אינו מתכלה, אבל יופי מזולתו של הדבר מתכלה.

בשרה אמנו נאמר בת מאה עשרים ושבעה, ודרשו חז"ל שהייתה יפה כבת ז' וכבת כ'. אף שאדם רגיל שמזקן היופי שלו מתכלה, אבל אם הוא ישכון באהלי שם היופי מתגלה מהמקום הפנימי, ואז אולי הוא יתכסה אבל הוא לא יתכלה. וכמו שיעקב אבינו הסתיר את רחל מעיניו של עשו, הוא לא כילה את היופי אלא הסתיר אותו.

ולפי זה הגדרת היופי בחכמת יון שהוא יופי חיצוני שמתקיים על גבי נר שמתכלה. אבל היופי שישכון באהלי שם הוא יופי פנימי ואמיתי, והוא מתקיים בעצמו ללא כילוי של דבר אחר.

אבל יש לציין, שהיופי של חכמת יון שישכון באהלי שם אין הפירוש שהחכמה החיצונית תקיים בתורה ח"ו. אלא שאותה סיבה שגורמת לדבר להיות יפה בחכמת יון. תגרום לחכמת התורה להתגלות, אבל שורש החכמה יהיה פנימי ויתקיים מעצמו.

להחכים ידרים והרוצה להחכים יצפין, שהברכה מגיעה מן הצפון (ב"ב כה, ב). ובבית המקדש מנורה ושולחן מצטרפים והברכה שורה מן השולחן למנורה. וכך גם בשעת הסכנה מדליקים נר חנוכה במקום שהברכה חלה מכוח ההארה של המנורה, והיא חלה מן השולחן.

הבחנה נוספת לתיקון היא שעונשו של הנחש הוא בקיצוץ רגליו שנאמר לו על גחונך תלך. ומשום כך מדליקים נרות עד שעה שתכלה רגל מן השוק, שאותן רגליים שהתקלקלו בחטא אדם הראשון צריכות תיקון בנר חנוכה, אבל אחר שכלתה רגל מן השוק הרגליים באו לידי תיקונם. ואחת מהשמועות בדברי האריז"ל, שמתקנים את רגל שמאל, ובנר חנוכה מתקנים את העין השמאלית כמו שהתבאר, וההבחנה היא לשנות את ההבחנה השמאלית לימין. ומשו"ה מדליקים בשמן, שמשנים את השי"ן השמאלית לשי"ן ימנית.

חכמת יון היא חכמה שבאה לידי כילוי אבל חכמת התורה היא נצחית.

העומק שהתגלה בנר חנוכה הוא שהאור מתקיים ללא כילוי של דבר אחר אלא הוא מקבל את כוחו מעצמו. כך גם החכמה שהיא אינה תלויה בדבר אחר אלא היא עומדת מכוח עצמה, הרי הסברות והחישובים אינם תלויים בדבר אחר אלא הם קיימים מחמת עצמם, ואינו יכול לבוא לידי כילוי. אלא שהחכמה כשהיא מתלבשת בחומר אז אם היא לא מתקיימת בחומר החומר ההוא כלה, ולכן אם לא עוסקים בתורה אפי' רגע אחד העולם נחרב ומתכלה.

וכך גם הגוף והנשמה, הנשמה היא רוחנית והיא אינה מתכלה מצד עצמה, וללא החטא הנשמה והגוף היו מתקיימים בפני עצמם. רק שאחר החטא של אדם הראשון, שהגוף ירד והנשמה כשהיא מאירה היא מאירה ומכלה את הגוף, ומאירה מכוח כילוי הגוף ולא מכוח

גלות יון והאופן לצאת ממנה.

אלא היא הוראה שמתקיימת מכוח עצמה.

התבאר שגלות ישראל מחללת מקדושת ישראל, ואילו גלות התורה אינה פוחתת מקדושת התורה. כיוון שישראל יורדים לגלות הם מאבדים את ההבחנה שנראת יופי, ואילו התורה גם בגלות נשארת בהגדרה שנקראת יופי.

כשישראל יורדים ליופי של יפת ומתחברים לחכמת יון הם נמצאים בגלות יון. אבל כאשר אותו יופי מונח בתורה, הוא מתגלה בקדושתו ומביא את בני ישראל לעסוק בתורה. הביאור של זדים ביד עוסקי תורתך, שכשהיופי נמצא בתורה הם מכלים את הכוח של יון, שהרי אין צורך ללכת לגלות, ואותו יופי שישנו בגלות נמצא בתורה אבל בשורשו הראוי, ובקדושתו.

אכן הבחנה זו קיימת בכל הגלויות, אבל הניכרת שבהם היא גלות יון, וכמו שהוזכר בפסוק, יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם (בראשית ט, כז).

האור של נר חנוכה הוא אור שורשי שאינו מתכלה.

התורה נקראת אור, כי נר מצוה ותורה אור. אך לשון תורה הוא לשון הוראה. ובאמת שהשורש הוא אחד, השורש של הוראה ואורה, אף שהוראה היא בה"א ואילו אורה היא באל"ף, מ"מ בשורש היא תפיסה אחת.

בפשטות זה אותו מהלך, שכמו שאור חל על גבי כילוי הנר ולא חל לבדו. כך המשמעות של הוראה היא שיש אדם אחר שמקשיב להוראה, וללא זאת לא היתה משמעות להוראה. אבל בתורה התבאר ששורשה מרומם מהאור הפשוט שמכלה את הנר, שהרי התורה אינה מכלה דבר כדי להתקיים אלא היא מתקיימת מכוח עצמה. כך גם ההוראה צריכה להיות גבוהה יותר מן ההוראה שתלויה בקבלתה,

קודם החטא לא היה צריך את קבלת ההוראה, שהרי לא היה לאדם יצר הרע וא"כ לבד האדם היה מגיע לדיני התורה, ורק אחר החטא נעשה צורך להורות לאדם כנגד היצר הרע. השורש של רע, הוראה, ואור הוא אחד, רק שהם מתחלקים לאל"ף ה"א ועי"ן. כך שרק מחמת היצר הרע ההוראה קיבלה משמעות ביחס לקבלת ההוראה, אבל קודם לחטא ההוראה הייתה מתקיימת לבדה, שהאדם שהיא לומד היה נפעל לפי התורה ללא קבלת ההוראה שהרי אין יצר הרע שיתנגד. וההוראה והאור באו כדי להתגבר על היצר הרע, לאחר החטא.

הגדרת נר חנוכה שהוא לא בא להורות, אלא הוא מגיע מהשורש שקודם לחטא, מתפיסת התורה השרשית שאינה משתמעת לשני פנים וללא הטיית היצר הרע. הוא בא מהמקום שהאור מאיר ללא כילוי אלא מהמקום השורשי של ההארה, מהמקום של הטוב שלא מתערב ברע, ואינו נצרך להורות אחרת לאדם, שהרי אין שם שני צדדים בטוב וברע.

וזוהו הביאור בקושיית הגמרא במסכת שבת מדוע אומרים 'שציוונו' על נר חנוכה, והרי נר חנוכה הוא לא ציווי אלא השורש של האור שלא בא לסלק את הרע, אלא מהאור הפנימי. הגדרת ציווי זהו שיש לאדם שני רצונות לטוב ולרע והוא מצווה לעשות כמו הטוב, אבל נר חנוכה הוא התגלות של האור האמיתי שלא מתכלה ואינו פוגע ברע.

פגם החשמונאים.

החשמונאים לקחו לעצמם את המלוכה אף שהיו כהנים, ומכאן נבעה טעותם. ושורש הפגם הגיע מן המקום של התורה שלמעלה מן ההוראה. אבל סו"ס הם לא היו בימות המשיח והם היו צריכים לנהוג לפי ההוראה. ולמעשה

והוא מצטמצם רק בלילה. אבל שורש התפיסה שנקראת או היא למעלה מהתפיסה שנראת הורעה, וזהו עומק הגילוי של נר חנוכה, אלא שלפכסוף הוא חוזר ומתלבש בהוראה, כי אנו נמצאים עדיין בעולם שעוד לא בא לשלמות, ועוד לא באנו לעתיד לבא והיצר הרע עוד לא הסתלק מן העולם.

כן מברכים 'אשר קדשנו במצוותיו וצווננו', כי האור מתלבש בעולם של הוראה, אבל השורש הוא ממקור שהוא לא של הוראה שמתלבש בהוראה.

בלשון חיצוני זוהי חכמת הגוף, שהיא חכמה עליונה שמתלבשת בדבר המתכלה. אבל חכמת התורה היא מתגלה באור של חל על גבי נר שמתכלה. סנה, נס פך השמן ונר מערבי, כמו שהוזכר הם הניצוץ של האור שאינו תלוי בדבר מתכלה. והחלק השני הוא שאם האור לא חל על גבי נר, הוא גם לא חל על גבי הוראה.

חנוכה 015 חכמת יון לעומת אור תורה
תשע"ב
מספר שיעור בקול הלשון 1132408

הוראה מטרתה לצרף הדבר, הוראה היא מלשון הריון לילה, אמר הורה גבר, מלשון הריון ומלשון הוראה. משם באה התפיסה שנקראת הוראה, היא באה באופן של צירוף דבר המגיע באופן של טיפה והולך וגודל עד תפיסתו, אבל בתפיסה הפנימית שנקראת אור. היום נאמר אסור לישראל לשמש מיטותיהם ביום, וזה מצד התפיסה שהאור מתלבש בהוראה מלשון הריון, וזה במהלך שמצטמצם לכלי, החמה יש לה נרתיק ולאור גם יש כלי

סוגיות במחשבה

אור

וזרעו אליצור בן שדיאור (במדבר, ב, י), שדי-אור, ובו יש די אור לכולם.

ושלימות בירור האור מן החשך, נעשה במשכן, הנבנה ע"י בצלאל בן "אורי", לשון אור. ונגלה בכלי המשכן, במנורה, כמ"ש (שמות, לה, יד) מנרת המאור ואת כליה ואת נרתיה ואת שמן המאור. ושם זהו בירור מבורר יותר, דכתיב (שמות, כז, כ; ויקרא, כד, יב) ויקחו אליך שמן זית זך כתיב לאמרו. והזכות הוא בירור אחר בירור.

ונגלה אף בבגדים, בחשן המשפט, כמ"ש (שמות, כח, ל) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים. וכמ"ש חז"ל שמאירים דבריהם. והיינו אותיות מאירות, ששורשו באורייתא, שכולה אותיות. ואור זה נגלה בפרט בשבט לוי, כמ"ש (דברים, לג, ח) וללוי אמר תומיך ואורך לאיש חסידך. והבן שיש אור בעולם, ושורשו ביום רביעי בתליית המאורות, וזה נגלה בראובן, אור-בן כנ"ל. ויש אור ששורשו ביום ראשון, יהי אור, ושורש בקדמה לעולם, כמ"ש בספר הבהיר, יהי אור, אור שהיה כבר. ושורשו באורייתא, באותיות מאירות, וזה נגלה בשבט לוי, בחשן המשפט, תומיך ואורך

ושורש נר חנוכה, ב"הי אור" של יום ראשון, היפך להשכיחם תורתך. כמ"ש השל"ה (הגהות לספר בראשית, וישב - מקץ - ויגש - תו"א, יב, מנורה). ועיין בת עין (וישב, ד"ה ולזה רמזו חז"ל. ודרושים לחנוכה, בתחילתם). ודברי חיים (חנוכה, ד"ה ולזה י"ל) וז"ל, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, בגימט' חנוכה, עכ"ל. ועיין חסד לאברהם (חנוכה). ובני יששכר (חודשי כסלו - טבת, מאמר ה). וכן הוא בעוד מקומות בדברי רבותינו.

כתיב (בראשית, א, ג) ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, ויקרא אלקים לאור יום וגו'. ונאמרו כאן ה' פעמים אור, כמ"ש חז"ל.

ולהלן ביום רביעי למעשה בראשית כתיב (שם, יד) יהי מארת (חסר ו') ברקיע השמים וגו', והיו המאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ וגו', ויעש אלקים את שני המאורות הגדלים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו', ולהבדיל בין האור ובין החשך.

והבן שתחילה היו אור וחשך משמשים בערבוביא, וכתולדה מכך נעשה מארת, חסר ו', כי דבק רשימו של חשך באור. ומאור הגדול שורשו באור, ומאור הקטן דבק בו רשימו של חשך, ולכך בשורש נעשה אורו קטן. ועיין רא"ש (שמות, יד, כ) שאור לשון חשך, וזהו מאור הקטן, והבן.

ומפני דביקות רשימו של חשך באור אף אחר שנבדל החשך מן האור, לכך נתנסה אברהם באור כשדים (שם, יא, כח) לברר רשימו זה.

והוברר ביתר שאת במכת חשך במצרים, כמ"ש (שמות, י, כב) ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים, ולכל בני ישראל היה אור במושבתם. ונעשה הבדלה גמורה בין חשך לאור. וזהו שורש יציאת בני ישראל ממצרים, יציאה מחשך לאור. ושורשו הדק ביציאת אחי יוסף, השבטים, ממצרים, כמ"ש (בראשית, מד, ג) הבקר אור והאנשים שלחו. אולם שם עדיין לא הוברר כראוי, כי לבסוף חזרו ליוסף למצרים. ועיקר שורש האור בשבטים הוא בראובן, אותיות אור-בן.

חלק א': "אזר" בהקשר לחנוכה

מדור
רל"א
שערים

צירוף

א-ו / א-ר / ו-ר

מדור רל"א שיערים

א-ו

ובקלקול הוא בחינת שורש הכפירה ח"ו שיוצר ח"ו 'או' אליו ית"ש, בחינת אלהים אחרים. אהור, או-חר, כנ"ל. והוא בחינת אלוה, או-לה, בסט"א. והוא בחינת ראשון שיונק מן הראשית האמיתית. ראשון, או-נשר, בחינת אם תגביה כנשר. כי שורשו הרע תאוה וגאווה (או כמ"ש 'תאוני וכעסני', כדברי הגר"א, ושורש גאווה וכעס אחד, יסוד האש). תאוה, או-תה. גאווה, או-גה. והם תולדת 'או' דקלקול. ובחינת עשו, אדום, או-דם, כנ"ל, גאווה. וישמעאל תאוה, כנודע. ואחריתם אבדון, או-בדן. והוא בחינת אגוז, או-גז. שיש בו ג' קליפות כנודע. ושרשם חשך, ר"ת חמור, שור, כלב, כנודע. כנגד ישמעאל - חמור. עשו - שור. ועמלק המצרפם כלב. והוא שורש ה'או', ספק, כנודע. והיא בחינת שוא, או-ש. כי בקלקול גם צד זה של ה'או' וגם הצד השני בטל. לעומתו בקדושה הוא בחינת שאול, או-של, מוריד שאול ויעל. מי שבחר ב'או', בצד הלא נכון, חוזר למקומו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבדון, אבוי, אבוס, אבות, אביהוא, אביון, אבשלום, אגוז, אגור, אדום, אדון, אדניהו, אוב, אוד, אויב, אוי, אויל, אולי, אולם, אלות, און, אונן, אופיר, אופן, אוצר, אור, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אות, אזוב, אזור, אהור, אחוה, אחות, אחיטוב, אחיהוד, אחיו, אחשורש, אילון, אלוה, אלו, אלוף, אלות, אליו, אלמוני, אמונה, אסון, אסור, אפוד, אפריון, ארמון, ארגון, אשדוד, אשקלון, אתמול, בורא, בתואל, גאווה, גאון, דואג, דראון, יאור, מתושאל, נאוף, נאוד, נאור, פוטיאל, צבאות, צואר, צוריאל, ראשון, רבוא, רעואל, רצוא, שאול, שוא, תאוה, תאום, ואת.

אדום. או-דמ. וזהו מהותו של עשו אדום, יצירת או, לכל דבר. יש אדם ויש אדום, ואזי נעשה או אדם או אדום. ובשורש הכל אחד, וזהו, א. והוא בחינת יום ראשון של מעשה בראשית שבו נברא הכל כמ"ש חז"ל, והובא ברש"י. ובכל יום יצא לפועל ונתגלה חלקו שנברא בו. והוא בחינת ו' דמעשה בראשית. וזהו בחינת א-ו, השורש שהכל ביום א'. וההתפרטות ו', שבו נברא האדם. וכתוב 'אחור וקדם צרתני'. זכה, קדם למעשה בראשית, בחינת ישראל עלו במחשבה תחלה להבראות, דהיינו א', אדם. לא זכה, נעשה אחור, יום שיש בו כסופו, בחינת עשו, אדום, אחור. או-חר. ומצד עצם בריאתו אחור, אחרון, צועק אבוי, או-בו. וכן צועק אוי, או-י. צעקת אבוי שרוצה להיות בהתחלה, א - לשון אב, התחלה. וצועק אוי, או-י, כנ"ל, שנברא אחרון, שנעשה י', שנברא האדם ממאמר העשירי.

ומצד בחינת קדם זהו אור, או-ר. ומצד כך האדם אדון על כל מעשה בראשית שנבראו אחריו. אדון, או-דן. ובחינת אשתו שהיא שורש ה'או' דתיקון שמאחד נעשה שנים, ואזי נעשה אפשרות ל'או'. והיא נקראת אוצר כמ"ש חז"ל שזוהי צורתה צר מלמעלה ורחב מלמטה. אוצר, או-צר. ובדקות אור - צר. מצד האור אורך. והיפוכו, צר, כללות הפכים אורך, או-רך כי הדבר הרך סובל הפכים. ובמלאכים הוא בחינת אוריאל.

ושורש בחינת זו בתורה נקרא אות, או-ת. כי ריבוי האותיות א', עד ת', והמשכה מא' עד ת' ע"י ו'. והשורש בו ית"ש, בחינת בורא, או-בר. שיכל כביכול להשאר לבדו, או לצאת לבר ולברוא נבראים. ונשתלשל מכך מצות האמונה. אמונה או - מנה. כי יש אמונה שאין עוד מלבדו כפשוטו, ויש אמונה שרצה לברוא נבראים. (ובדקות, האמונה באין עוד מלבדו, הוא שורש דק ונעלם לכפירה, שאין יחס של הנבראים לבורא, והבן מאוד). ומשם מתשלשל השם צבאות, או-צבת.

א-ר

אור-צר. בחינת אסור, אר-סו. כי מהות אסור ענינו בית האסורים, קשר, ובשורשו זהו צמצום ואסירת האור. אור-צר.

וכאשר מתגלה הטוב זהו בחינת אור, אורים. ארון שבו תורה אור. והתפשטות האור הוא בבחינת אורך אור-ך. והוא מדרגת אברהם, אר-בהם. הנקרא איתן האזרחי, מי האיר ממזרח צדק, וזו הארה בראשית, והארה באחרית בחינת חודש אדר. אר-ז. קבלת התורה "הדר קבלה". תורה אור. וזה נעשה ע"י אחשורוש אר-חשוש. וע"י אסתר אר-סת. וע"י מרדכי בן יאיר. ושם מתהפך האחר אר-ח, כנ"ל להארה שגם האחר בחינת פנים, כולו פנים, תאיר פניו.

ובמתן תורה היה גילוי של יראה, ירא אר-י, אור של י' דברות וממנו היראה, למען תלמדו ליראה אותי כל הימים. וכשם שניתנה תורה ע"י משה כן היתה ראויה להינתן ע"י עזרא אלא שקדמו משה כמ"ש בפ"ב בסנהדרין. עזרא אר-עז. ובתורה אסתכל וברא עלמא. ברא, אר-ב. שהוא גילוי הארתו ית"ש.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביעזר, אביר, אבנר, אביתר, אברהם, אבר, אברך, אשר, אגרת, אדיר, אדר, אדרעי, אדרת, אהרן, אופיר, אוצר, אור, אוריאל, אוריה, אורך, אורים, אושר, אזור, אור, אחור, אחיעזר, אחריע, אחרי, אחר, אחרון, אחרית, אחשורוש, אחשדרפני, אטר, איסר, איתמר, אכזר, אכר, אלעזר, אליצור, אמר, אמרפל, אסור, אסנפר, אסתר, אפר, אפרוח, אפרת, ארב, ארבה, ארבע, ארגמן, ארון, ארוך, ארה, ארח, אריה, אריאל, ארם, ארמון, ארמי, ארנון, רפא, ארפכשד, ארץ, ארט, ארש, אשור, אשר, אשריו, אתר, אגרוף, צואר, ירא, בורא, ביאר, ישראל, בלשאצר, ברא, ראש, בריא, גבריאל, דראון, יאור, יאיר, יזרעאל, ארג, תפארת, פאר, נבוכדראצר, נורא, קרא, עזרא, ראובן, ראה, ראם, רבוא, רעואל, רצוא, שאר, שדיאור.

אר-גמן. ונודע שארגמן ר"ת אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל. ובכולם יש אותיות אר-זולת מיכאל, והשורש במילת בראשית אר-בשית וזה לעומת זה עשה האלקים, טוב לעומת רע. ובחינת הרע, כאשר אלף מתהפך לעין נעשה מר-א, לר-ע. ובשורש דקלוקל זהו אר לשון ארה, קללה. ועיקר הקללה הוא מות, קללת אדה"ר, מות תמות. ועיקר מקום המיתה, "רגליה יורדת מות". ממקום מתנים ומטה, שע"ש כן נקראים מתנים. מת-נים, שינה, אחד מששים שבמות. ושם מקום החגור. שלבשו אדה"ר וחוו מפני חטאם כמ"ש "ויעשו להם חגורות", אזור במותניו. אזור. אור-ז. אר-זו. או-זר.

וכאשר הקלוקל עולה משליש תחתון לשליש אמצעי שבאדם, מקום גופו וידי, מתגלה בצורת איטר, שידו הימנית מתהפכת לשמאל (ובעומק זהו סוד התיקון, החלפה), בחינת השיב ימינו אחור. וזהו איטר, אר-יט, יט גימטריא חוה כנודע. שימין אדה"ר מול שמאל של חוה, וע"כ בעומק מתהפך ימינו לשמאל. ויתר על כן מתגלה בלבו מידת האכזריות. אכזר, אר-זך. שרש קללה, ארה על זכותו. והוא מדרגת אפרוח אר-פוח, שאין בכוחו לעוף, לעלות למדרגת ראש.

וכאשר זהו בתיקון אזי זהו בחינת פני אריה לימין. אריה אר-יה. אולם בקלוקל כאשר הימין מתהפך לשמאל ששורשו מיכאל בימין, לשון מך-יאל. ואזי נעשה מהיד אגרוף, אר-גוף. שתוקף הגוף מתגלה ביד כאגרוף המכה. ומכה זו נקראת מכת ארבה, אר-בה. ובה מתגלה הריבוי, כדלהלן.

וכאשר עולה למדרגת שלישי עליון אזי נעשה מפנים אחור, אר-חו. שבחינת פנים מאירות, אור, אר - ו, מתהפך ונעשה מאיר אור, אש השורפת. ודבר הנשרף נעשה אפר, אר-פ. כי האור מצרף ומחבר, בחינת אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לעומתו אפר, פרור. ואזי מה שקודם היה בחינת ראש, אר-ש. הופך לארש. והוא בחינת אמרפל, אר-מפל. שאמר והפיל אברהם פול לכבשן האש. ונפילת האור מן הראש מתגלה בצואר, אר-צו.

ו-ר

ונשמע קולו של כהן עד יריחו, יחי-רו. ומקום העבודה בהר המוריה, מיה-ור. ואזי מבורר, בר-ור, חלקו של יעקב שנטל את הבכורה מעשו, בכור, בכ-ור. וביהמ"ק נקרא צואר, צא-ור. בו יוצא ונגלה תיקון ו-ר. ושלמות התיקון ביוה"כ ע"י קטורת, שנכנס לפני ולפנים. קטורת, קטת-ור. וביוה"כ מאיר י"ג מידות של רחמים, ובפרט מזל נוצר, נץ-ור. ונגלה במקום בלוחות ראשונות, זכור, זך-ור. שמור, שם-ור. ועומק התיקון, כי נגלה המקור, קם-ור. והשורש, שש-ור. והוא תיקון הגבורה, כנ"ל. ויוה"כ כפורים. פור, פ-ור. ושלמות התיקון קו אמצע, קור וחום, קצוות. רויה, אמצע, רו-יה. וזהו שמתפלל כה"ג בצאתו מקה"ק ביוה"כ, שתהא שנה זו שנת רויה. ובחינת רויה זו, היא תורה אור, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אור, רוח, אומר, אופיר, אוצר, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אושר, אזור, אחור, אחשוורוש, אליצור, אסור, אפריון, ארון, ארור, ארמון, ארנון, אשור, שור, תרועה, בחור, בור, גורל, גבור, גור, גרון, דור, בוקר, בורא, חמור, חרון, חרוז, חרוץ, טהור, יריחו, ישרון, ירמיהו, בכור, כושר, כיור, כנור, מוסר, מישור, מגורה, מרום, צור, מצור, נותר, נעורים, סנורים, עבור, עור, פרוז, צואר, צוער, ערוץ, קיטור, ראשון, ברוך, רות, רוק, ברור, רחוב, רחוק, רצון, שופר, שמור, שרון, תורה, תנור, יתרו, תרומה, גדוד, גרוש, גרשון, גראון, דריוש, זכרון, זרוע, חגור, מוריה, מנורה, נורא, סופר, פעור, פור, צפור, הריון, שוטר, שריון, חבר, חוקר, חור, חצוצרה, חורש, חרון, חרמון, טהור, ירוק, ירושלים, זכריהו, בוצר, כור, כורש, כרוב, גרשום, מורג, כידור, ראובן, רויה, שבור, תרופה, קטורה, קטורת, מקור, שורש, שמרון, תור, נבוכדראצר, נוצר, נור, נחור, עפרון, ערוה, ערבון, פוטיפר, פורים, פדהצור, צוריאל, רבוע, רוכל, רחוב, רכוש, רימון, רעואל, רעות, רמליהו, שחור, שכור, תבור.

אור. א-ור. שורש הכל אור, אורו ית"ש. ונתפשט באויר, אי-ור, בחינת רוח, רו-ח. וזה נעשה ע"י י' מאמרות, בחינת "אומר ועושה", כמ"ש רבותינו. אומר, אם-ור. בחינת בורא, בא-רו. ותחלה נסתכל באוריתא, תורה, תה-ור, וברא עלמא. ואזי הכל היה ביושר, יש-ור, בבחינת אלקים עשה את האדם ישר. והכל היה טהור, טה-ור. ועשה הקב"ה לחוה כמין אוצר, אצ-ור. צר למעלה ורחב למטה, כמ"ש חז"ל. והיה ראוי שיבא עליה אדה"ר, בבחינת בחור ובתולה, בחור, בח - ור. אולם בא עליה נחש, בחינת ערוה, עה-רו, ונתקלקלה. ועקר בתוליה, והפכה לכלי קבול, בור, ב - ור. וזה היה בר"ה, בחינת היום הרת עולם, הריון, הי-ור. ונקרא יום תרועה יהיה לכם, תרועה, תעה-רו. ונקרא יום הזכרון, זכן-ור. ובו תוקעים בשופר, שפ-ור.

אולם בו ביום חטאו אדה"ר וחווה, ואזי הכהו בסנורים, סנים-רו. כי פקחת עיניהם הוא סיתום, כנודע. ואזי עשו להם חגור, חג-ור. כלומר, נפלו כל מדרגת החגים. והוא בחינת אזור, אז-ור. ועשה להם הקב"ה כותנות עור, ע-ור. ואזי שמעו את הקב"ה מתהלך לרוח היום, רוח, רו-ח, כנ"ל. ואזי נסתרו מפניו ית"ש, ונעתקו ממדרגת פנים למדרגת אחור, אח-ור. וחל בהם חרון אף ה'. חרון, חן-רו. נאבד החן. ונסתלק בחינת ברוך, כך-רו. ונגלה בחינת ארור, אר-ור. ונשתנה ממדת חסד למדת גבורה, גבה - ור. גבור, גב - ור, בחינת האחורים של ו - ר, היפך אור, א - ור, כנ"ל, בחינת פנים של ו - ר.

ותחילת התיקון בר"ה כנ"ל, ימי רצון, רו - צן. זכרון, תרועה, זכן - רו, שופר. ונמשך ביוה"כ, תבא האם ותקנה צואת בנה, חטא העגל, שור, ש-ור. ע"י גורל, גל-ור, גילוי ותיקון בחינת ו-ר. גורל לעזאזל, וגורל לה', שהוא בחינת יעקב, עונות - תם, כמ"ש חז"ל, הנקרא ישורון, ישון-רו. לעומת אוה"ע, בחינת עם הדומה לחמור, חמ-ור.

חלק א': "אור" בהקשר לחנוכה

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
אור

מילון ערכים בקבלה

אור פנימי ואור מקיף / הארת
בלתי בעל גבול בגבול / אור ישר
/ וחוזר / אור מקיף / אור פנימי /
אור אחור ופנים

בלבניפדיה קבלה

אור

אור א"ס

ז, ע"ב) על כפים כסה אור, בעון כפים כסה אור, ואין כפים אלא חמס, וכו', ושורש הדק של חמס בצמצום, ודו"ק. והבן שכאשר כח הכיסוי חל על האור נתהפך מאור לרו, שהם גימט' שווה, כנודע. ובקלקול נהפך הכיסוי מכותנות אור לעור, כנודע. ועיין עץ חיים (שבירת הכלים, פ"ב).

קו

תקוה. מצד הקלקול כתיב (ישעיה, נט, ט) נקוה לאור (קו) והנה חשך (צמצום), לנגהות, באפלות נהלך. וכתיב (ירמיה, יג, טז) וקויתם לאור ושמה לצלמות ישית ערפל. וכתיב (איוב, ג, ט) יחשכו כוכבי נשפו, יקו לאור ואין, ואל יראה בעפעפי שחר. וכתיב (שם, ל, כו) כי טוב קויתי ויבא רע ואיחלה לאור ויבא אפל.

עיין הלשון בתחילת העץ חיים (שער א, ענף ב') ואז המשיך אור (מאור א"ס) דרך קו ישר כעין צינור, עכ"ל.

עיין גר"א (היכלות, פקודי, כג, ע"ד) וז"ל, כל אור היוצא מאור (והיינו בשורש מאור א"ס) הוא בחסרון (צמצום) או תוספת (קו), עכ"ל. ובעומק - קו, אור ישר. צמצום, אור חוזר.

ולמטה נשתלשל האור ויורד דרך "חוט" השדרה באדם עד אות ברית קודש. עיין גר"א (תיקונים, תיקון כד, עז, ע"ג).

עיגולים

חג עיגול. וכתיב (איוב, כו, י) חק חג על פני המים עד תכלית אור עם חשך.

מטבע לשון התפלה, גולל אור מפני חשך, וחשך מפני אור. ודע והבן שיש אור פנימי, ואור מקיף ממוצע בין אור פנימי לעיגולים, כי צורתו כעין עיגול. ועיין גר"א (יהל אור, ח"א, כז, ע"א) וז"ל, אור בגימט' ב"פ עגל, וכן ב"פ מנחה, עכ"ל.

אור. שורש כל האורות - אור א"ס. כולו אור. וכמ"ש (תהלים, קלט, יב) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה. ועיין בהרחבה בלשם (הקדו"ש, שער ד, פרק ט') וז"ל, סוד גילוי רצון הוא אור א"ס, עכ"ל. ובעומק, עצם ידיעתנו שהוא קיים, זהו אור א"ס, אור - גילוי, גילוי שהוא קיים. והרצון, הוא בחינת מלכות דמלכות דאור א"ס. ועיין עוד בדברי הלשם בחלק הביאורים (שער דרושי עגו"י, פ"א, ענף א, אות א'). וכנודע, אין סוף בגימט' אור. עיין רמ"ק (ספ"י, פ"א, מ"ד). ועיין גר"א (ס"י, יא, ע"א) שאור הגנוז שצופים בו מסוף העולם ועד סופו הוא ניצוץ אלוהי השורה באדם, אמצעי בין הבורא לנבראים. ועיין עץ חיים (שער מ"ב). ובפרטות יותר, עיין מבוא שערים (ש"ב, ח"ג, פ"ה) וז"ל, כל האורות שהם עליונים נקראים א"ס לבחינת העולם שלמטה ממנו, עכ"ל.

צמצום

סילוק האור, הפיכת אור לחושך. וכתיב (ישעיה, ה, ל) צר (צמצום - צר) ואור וחשך בעריפיה. ובאבן עזרא (שם) כתב וז"ל, דעריפיה, כמו יערף מזבחתם (הושע, י, ב), וקרוב מגזרת וערפתו (שמות, יג, יג), עכ"ל. והיינו שהיפך חכמת אדם תאיר פניו, מקום הערף חשוך. ורש"י (שם) כתב וז"ל, בעריפיה, בבא אפילה שלה, יערף כמטר (דברים, לב, ב), וכן דרך בערוף מטר האור מאפיל, עכ"ל. ונקרא ערוף, לשון עורף. כי ביום הגשמים האור מתכסה על ידו, בסוד אמ"ר, אור - מים, רקיע. ומצד כך הסיתום והחושך הנגלה בלילה נקרא אור, כגון אור ל"ד בודקין את התמץ.

כיסוי האור. וכתיב (תהלים קד, ב) עטה אור כשלמה. וכתיב (איוב, לו, ל) הן פרש עליו אורו וגו', על כפים כפה אור. ובקלקול אמרו (תענית,

חוטם

מצד הקלקול, חרון אף. ועיין אברבנאל (ישעיה, ג, ד"ה ולפי) וז"ל, "לכו כאור אשכם", ר"ל, לכו בגלות, לא באור ה', כי אם באור האש אשר קדחתם באפו, עכ"ל. וכת"ב (תהלים, צ, ז-ח) כי כלינו באפיך ובחמתך נבהלנו, שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך.

פה

כתיב (במדבר, כז, כא) ושאל לו במשפט ה"אורים" לפני ה', על פיו יצאו ועל פיו יבואו. ומצד כך אמרו (ברכות, כב, ע"א) מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מר' יהודה בן בתירא, א"ל בני, פתח פיך ויאירו דבריך. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה יא) וז"ל, ע"י שהוא מדבר בהתורה בדיבורים, כמ"ש כי חיים הם למוצאייהם, למוציאיהם בפה (כשארז"ל עירובין, נד, ע"א) מאיר לו הדיבור בכל המקומות שצריך לעשות תשובה, כמ"ש רז"ל, פתח פיך ויאירו דבריך, עכ"ל. והיינו שזהו בחינת תורה, אור שבתורה שבע"פ.

תפלה. ואמרו (תענית, כג, ע"א) ועל דרכיך נגה אור, דור שהיה אפל הארת בתפלתך.

עינים - שבירה

ראיה. וכת"ב (בראשית, א, ד) וירא אלקים את האור כי טוב. וכת"ב (משלי, טו, ל) מאור עינים ישמח לב. וכת"ב (קהלת, יא, ז) ומתוק האור טוב לעינים. ראיה, שורש ר-א, שורש של אור.

ובקלקול כתיב (תהלים, לח, יא) לבי סחרחר עזבני כחי, ואור עיני גם הם אין אתי. ואמרו (תגיגה, יב, ע"א) דאמר ר' אלעזר, אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם "צופה" בו מסוף העולם ועד סופו, כיוון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור ההפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן, שנאמר וימנע מרשעים אורם, ולמי גנזו, לצדיקים לעת"ל. ועיין גר"א (יהל אור, ח"ג, יב, ע"ג).

אור העינים, בחינת ע"ב דס"ג דע"ב, ע"ב - ס"ג - ע"ב, עולה אור. עיין גר"א (ליקוטים, א-ב, א, לו). וזאת מלבד אור תחתון בעינים, ס"ג דס"ג

ועיין לשון העץ חיים בתחילתו (שער א, ענף ב') באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר בחינת אור דוגמת העיגול ממש וכו', עכ"ל. כי נתפשט מן האור העגול שלו שסביב החלל.

יושר

כתיב (תהלים, קיב, ד) זרח בחשך אור לישרים. ועיין תענית (טו, ע"א) צדיקים לאורה וישרים לשמחה, דכתיב אור זרוע לצדיק. ולמטה מכך כתיב (משלי, ד, יח) וארח צדיקים (ארח דרך פרטית) כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. והבן, אור לישרים קו אמצע, שם עיקר האור, אורח מישר. אורה, אור-ה. אולם הצדדים שנטו אחר הצדיקים, יש רק מדרגת כאור "נגה". וכת"ב (איוב, כד, כח) ותגזר אמר ויקיים לך, ועל דרכיך נגה אור. משא"כ אצל הרשעים כתיב (איוב, יח, ה) גם אור רשעים ימשך ולו "יגה" שביב אשו, אור חשך באכלו ונרו עליו ידעך. ועיין ברכות (יא, ע"ב) יוצר אור ובורא חשך, לימא יוצר אור ובורא נוגה. ועיין פסחים (ב, ע"א) מאי אור, רב הונא אמרי נהגי. והבן שהיום אור, ולילה מקצת אור, נגהי, ושורשו בקדושה, קליפת נגה, נהגי. ודו"ק. ועיין תגיגה (יב, ע"א).

שערות

סוד כוכבים. עיין זוה"ק (ויחי, רעג, ע"ב) שערהא דסיהרא דאקרון ככביא דשרביטא. כי המוחין אור, והיוצא מהם נקראים כוכבים. כדוגמת חמה ולבנה, והאור היוצא מהם נקרא כוכבים. ואמרו (פסחים, ב, ע"א) נודר מן האור אסור באורן של כוכבים.

אזן

נודע מדברי האריז"ל, שיציאת האור מא"ק תחילתו בשערות, ושם יצא אור מכוסה. אולם אח"כ יצא אור האזן בחינת הבל, אור מגולה. ובה נגלה אות ה' כנודע. ולכך כתיב ה"פ אור במעשה בראשית, כמ"ש בזוה"ק (תרומה, קסז, ע"א. ותיקונים, תיקון ה, ט, ע"א).

חיבור לשורש, כי נתחבק עמו בשורשו. כי עיקר החיבוק בגוף, וימינו תחבקני. אולם שם היה חיבור בשורש, שהעלו עפר ברגליהם עד כסא הכבוד, כלומר, עד השורש. וזהו אבוקה, חיבור בשורשו.

אמרו בזוה"ק, יהי אור אבא, ויהי אור אמא. עיין גר"א (ספד"צ, פ"א), עיי"ש בהרחבה.

עיין פע"ח (שער העמידה, פי"ד) וז"ל, אור שקדם לעולם הוא יסוד דאבא, והיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, כי הוא יוצא מפי יסוד דאמא, אור גדול עד מאוד, וגנזו הקב"ה לצדיקים שהוא תוך יסוד דז"א, כי שם מתלבש, כנודע, וכו'. והנה כשיוצא ממנו אור כדי לעשות פיצוץ יעקב אינו יוצא כל האור, רק נשאר כמנין טוב גנוז ביסוד ז"א, והוא סוד אך טוב וחסד ירדפוני, וכו', עכ"ל, עיי"ש.

אמא

נקבה נבראה כמין אוצר. אור-צר. כי עיקר האור באבא, תורה אור. והנקבה בחינת נר, אור-צר.

סוד השמחה, אם הבנים שמחה. ואמרו (חגיגה, יב, ע"א) כיוון שראה אור שגנזו לצדיקים שמח, שנאמר אור צדיקים ישמח. ועיין ערך קטן נוק'. ובעומק יש ב' בחינות באור נקבה. א. שנלחש האור, כמ"ש בספר הגלגולים (פרק כד). והוא בחינת אמא. ב. שיוצא דרך נקב, כמ"ש בע"ח (שער מ"ן ומ"ד, דרוש י"ג). והוא בחינת מלכות. ולכך אור דתיקון יצא ממצח ללא נקב, סוד זכר.

ז"א

י"ב גבולי אלכסון, שורש לי"ב שבטים, כנודע. ועיקר גילוי האור בראובן, אור-בן, ונגלה בנשיא שלו אליצור בן שדיאור (במדבר, א, ה) שדי-אור. ובכללות ו"ק בחינת יצירה - צורה. וכתוב (ישעיה, מה, ז) יוצר אור ובורא חשך.

בחינת שם מ"ה. ועיין גר"א (ליקוטים, א-ב, א, לו) שניקודין של מ"ה הוא אור, עיי"ש כיצד.

שנעשה ב"ן. וזהו השורש שנעשתה השבירה נעשה ארה, קללה. בחינת ארור, אור-ר. וכתוב (איוב, כד, יד) לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון. וכתוב (ישעיה, ה, ל) צר ואור חשך בעריפיה. וברד"ק כתב (הושע, י, ב) וז"ל, יערוף, ענין הריסה ושבירה, וכן חשך בעריפיה, עכ"ל. והוא שורש לנחש, כמ"ש (ישעיה, יא, ח) "מאורת" צפעוני. ומשתלשל לחושך בפעל בעולם, כמ"ש (ישעיה, יג, י) כי כוכבי השמים וכיסליהם לא יהלו אורם, חשך השמש בצאתו וירח לא יגיה אורו. וכתוב (ירמיה, ד, כג) ראיתי את הארץ והנה "תהו ובהו", ואל השמים ואין אורם. והבן שלתתא זהו תהו ובהו, ולעילא סילוק אור. וכתוב (יחזקאל, לב, ח) כל מאורי אור בשמים אקדירם. וכתוב (איוב, ד, טז) כנפל טמון לא אהיה, כעללים לא ראו אור. וכתוב (שם, יב, כה) ומששו חשך ולא אור, יתעם כשיכור.

עתיק

נעתק כח ההארה. כמ"ש (חבקוק, ג, יא) שמש ירח עמד זבלה לאור חציץ יהלכו. וכתוב (יהושע, י, יב) שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון. וכן במלחמת עמלק ע"י משה.

עתיק בחינת תענוג כנודע. ועיין גר"א (תיקוני זוהר, תיקון מ', פט, ע"ג) וז"ל, אור הוא התענוג של הזווג, שהולך בזווג בכל האיברים ונגנז בעטרת היסוד, עכ"ל. ועיין עוד בדבריו (ליקוטים לספד"צ, ב) וז"ל, כשהזוער יוצא בכל הגוף הוא אור, וזהו התענוג בזווג, עכ"ל.

אריך

אורך, אור-ך. כ' - כתר - אריך. וכתוב (ישעיה, נח, ח) אז יבקע כשחר "אורך", "וארכתך" מהרה תצמח. כי בסוד אריך, האור מתארך לכל הקומה כולה. וזהו מהות אריך, אריכות של אור.

אבא

כתיב (תהלים, מט, כ) תבוא עד דור אבותיו, נצח, לא יראו אור.

אבוקות של אור, כגון מ"ש ביומא (סט, ע"א). אבוקה לשון אבק, אב-ק. לשון ויאבק, ויחבק,

נוק'

אור. עיין רמ"ק (ספ"י, פ"ב), ועוד רבות בדברי רבותינו. וכן ג"פ אור, גימט' כתר, כנודע.

חכמה

עיין גר"א (הוספות תיקוני זוהר, י, ע"ד) וז"ל, אורות תחילתן כולם בחכמה, ה"ה וה"ג, בחכמה הם אות י', ונחלקים בכינה לה', ואח"כ נחלקים בחגתנ"ה, עכ"ל.

שמן. וכתוב (שמות, כז, כ) ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. וכתוב (שם, לה, ח) שמן למאור. ואמרו (ב"ב, כה, ע"ב) הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום. ונקראת מגורת המאור (שם, לה, יד). וכתוב (קהלת, ח, א) חכמת אדם תאיר פניו. וכתוב (תהלים, ד, ז) אור פניך הוי"ה. ועיין נדרים (מט, ע"ב) של ר' יהודה ומצד הקלקול כתיב, הוי חשבי און ופעלי רע על משכבתם, באור הבקר יעשוה. כי חכמה מאין תמצא, כמ"ש (תהלים, לו, י) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. והוא בחינת (קהלת, ב, ג) כיתרון האור מן החשך, מאין תמצא.

ועיין פירוש הר"י דמן עכו לספ"י, וז"ל, דרך השגת העליונים במחשבה, שכל זמן שימשוך אדם מחשבתו אליו למשוך אצלו אור לא יראה אור, כ"ש שלא יגיע אל עיקרו ומקורו, אלא בעת שיעלה מחשבתו ושלחנה למעלה דרך התחלת האור אשר התחיל להשיג, ילך דרך האור הזה במחשבתו, עכ"ל. והבן שזהו בחינת והחכמה מאין תמצא. ודו"ק.

בינה

לב. וכתוב (שמות, כה, ל) ונתת אל חשן המשפט את "האורים" ואת התומים, והיו על לב אהרן.

כאשר מנה הראב"ד בהקדמה לספ"י נ' שערי בינה, שער יב - איזה דרך ישכון אור. שער יג - וחשך איזה מקומו, וכו'. איזה הדרך ישכון אור הזרוע לצדיקים מאור הבינה וכ"ע של התענוג, וחשך הבא מכח הגבורה.

עיין גר"א (יהל אור, ח"ב, לאט, ע"א) שאור ששימש ביום שביעי למעשה בראשית ל"ו שעות עד מוצש"ק, הוא אור הבינה "אלהים חיים", ששם

עיין ע"ח (שער מ"ן ומ"ד, דרוש י"ג) וז"ל, עיני אורות זכרים ונקבות וכו'. שהנה כאשר אור העליון מתפשט, אם הוא מקום שאינו עובר דרך מחיצה נקרא זכר, וכו', אבל כאשר האור עובר דרך מחיצה שנוקבת האור ויוצא דרך מחיצה דמיון אור היוצא לנוק', וכו', נקרא נקבות, עכ"ל. ועיין ספר הגלגולים (פרק כד).

בית. וכתוב (שמות, י, כג) ולכל בני ישראל היה אור במשבתם. ובמשכן עיקר בית, משכן. ונבנה ע"י בצלאל בן "אורי", ושם היה שורש הכלי לאור שבכל מקום ומקום הקבע בימה"ק, נקנה מאורנה היבוסי. אורנה, אור-נה. וכתוב (ישעיה, ב, ה) "בית" יעקב, לכו ונלכה באור ה'. ולכך נקרא אוריאל, אורי-אל. ועיין סוטה (ג, ע"א) נתמלא כל הבית כולה אור. ועיין ב"ב (ד, ע"א) ילך ויעסוק (בבנין בימה"ק) באורו של עולם ולהיפך, מצד הקלקול כתיב (איוב, כד, טז) חתר בחשך בתים יומם חתמו למו לא ידעו אור. ואמרו (סנהדרין, כד, ע"א) כל אדם שמתה אשתו בימיו, עולם חשך בעדו, שנאמר אור חשך באהלו ונרו עליו ידעך.

סוד שמירה, נקבה תסובב גבר. ואמרו (סוטה, כא, ע"א) ואת התורה באור, לומר לך, זה אור מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם.

כתר

עיין גר"א (תיקונים, תיקון ע', קלט, ע"א) אור הגנוז שהוא בחינת כתר, שזהו עין לא ראתה, שכתר הוא כ', למעלה מעשרים שהעין אינה שולטת שנקרא אין.

בחינת א' של אור. וכאשר ח"ו נעשה קלקול נהפך אל"ף לאפל. ובעומק אוכם הוא כתר כלפי עילת כל העילות. ובערך אין סוף הכתר כולו אפלה. ועל בחינה שעל הראש כתיב (איוב, כט, א) בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך. ועיין ראב"ד (הקדמה לספ"י, במנין ל"ב נתיבות פליאות חכמה) וז"ל, הנתיב ה"א נקרא שכל מופלא (כ"ע) והוא אור מושכל קדמון, והוא כבוד ראשון אשר אין בריה יכולה לעמוד על מציאותו, עכ"ל. ונודע שהכתר יש בו "תר"ך" עמודי

אשר הוצאתיך מאור כשדים. וכתוב (דברים, לג, ח) תמיך ואוריך לאיש חסידך. ועיין שער הגלגולים (לו) שאוריה החתי וכן אוריה הכהן משורש הבל, קו ימין. ועיין שער הפסוקים (שמות) שהיה גלגול אהרן. וכתוב (תהלים, קלו, ז) לעשה אורים גדולים, כי לעולם חסדו.

מים. נעשה מאור, מים, בסוד אמ"ר, אור - מים - רקיע. ונעשה יאור, י-אור. ונעשה נהר, מלשון נהורא, וכמ"ש הרמב"ן. ונעשה טל, כמ"ש (ישעיה, כו, יט) כי טל אורות טלך. ואמרו (תענית, יז, ע"ב) ואין אור אלא מטר, שנאמר יפיץ ענן אורו.

ועיין גר"א (תיקונים, תיקון מז, צה, ע"ב) שעיקר אור הגנוז בחסדים שבדעת.

גבורה

שם אלקים. וכתוב (בראשית, א, ג) ויאמר אלקים יהיה אור ויהי אור. וכתוב (איוב, לו, טו) התדע בשום אלוה עליהם והופיע אור עננו. ובעומק רוח צפונית חשוכה, שהיא כנגד גבורה. ובבחינת לית נהורא אלא מגו חשוכא, שורש האור צפון בשם אלקים. והשתא עיקר כח גילוי כח האור בצפון גבורה, הוא בסוד אש המאיר. וכמ"ש (ישעיה, י, יז) והיה אור ישראל לאש וקודשו ללהבה. ולכן א"א להיכנס לתוך האש, אלא רחוק ממנה, גבורה. וכתוב (ישעיה, מז, יד) אור לשבת נגדו. והוא בחינת דין, בחינת משפט, וכמ"ש (הושע, ו, ה) ומשפטיך אור יצא. וכתוב (מיכה, ז, ט) ועשה משפטי יוציאנו לאור אראה בצדקתו. וכתוב (תהלים, לו, ו) והוציא כאור צדקך ומשפטיך כצהרים.

ובעומק אור ראשון שגנוז הקב"ה לצדיקים לעת"ל, הגניזה בצפון, לשון צפון ונסתר, כמ"ש (זוהר, בראשית, השמטות, רסד, ע"ב, מדרש רות) ויאמר אלקים יהי אור, שני המאורות הגדולים היו, דכתיב ויהי אור וכו', ולקח הקב"ה האחד וגנוזו לצדיקים לעת"ל, דכתיב מה רב טובך אשר "צפנת" ליראך. ועל אור זה כתיב לעת"ל (זכריה, יד, ו) והיה ביום ההוא לא יהיה אור

הכל אחד, "יום אחד יודע לה' והיה לעת ערב יהיה אור" (זכריה, יב, ז).

עיין גר"א (הדרת קודש) שבכללות כל ג"ר נקראים אורות, וכל ז"ת נקראים כלים בערכם. אולם בפרטות נקראים כולם ספירות, לשון ספיר - הארה. ולכל ספירה יש שם כינוי לאורו, כמו שהרחיב הרמ"ק בערכי הכינויים ערך אור, ועוד מקומות. ועוד כתב שם הגר"א, וז"ל, אור מקיף הישר נעלם ודבוק בפרצוף שקדם לו, והוא בחינת כתר, או"מ החוזר הוא בחינת חכמה, וכו', אור פנימי הוא נגד בינה שמתלבשת בז"ת, עכ"ל.

דעת

דעת דהבדלה. וכתוב (בראשית, א, ד) ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. וכן ביום רביעי כתיב (שם, שם, יח) ולמשל ביום ובלילה, ולהבדיל בין האור והחשך. ומצד דעת המתהפכת דקלקול כתיב (ישעיה, ה, כ) שמים חשך לאור ואור לחשך. ומצד התיקון מתהפך מחשך לאור, כמ"ש (ישעיה, ט, א) העם ההלכים בחשך ראו אור גדול, ישבי בארץ צלמות אור נגה עליהם. וכתוב (ישעיה, ל, כו) והיה אור הלכנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים.

וכתיב (שם, נח, י) וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים. וכתוב (תהלים, קלט, יא) ואמר אך חשך ישופני, ולילה אור בעדני, גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה. וכתוב (איוב, יב, כב) מגלה עמוקות מני חשך ויצא לאור צלמות. ושם (יז, יב) לילה ליום ישימו, אור קרוב מפני חשך.

חסד

יום, יומם יצוה ה' חסדו. וכתוב (שם, מד, ג) הבקר אור והאנשים שלחו. ואמרו (פסחים, ב, ע"א) אלמא אור יממא הוא. וכתוב (בראשית, א, ה) ויקרא אלקים לאור יום. ובאברהם כתיב (שם, יא, לא) ויקח תרח את אברהם בנו וגו' ואת שרי כלתו אשת אברהם בנו ויצאו אתם מ"אור" כשדים. וכתוב (שם, טו, ז) ויאמר אליו אני הוי"ה

(בחינת גבורות גשמים), ואצל הנקבה מים - ימין, אור של אש - שמאל.

הוד

נו"ה תרי רגלין. ואמרו (תענית, י, ע"ב) דאמר רב יהודה אמר רב, לעולם יצא אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב, שנאמר, הבקר אור ואנשים שלחו. וכתוב (ישעיה, מב, טז) והלכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכס, אשים מחשך לפנים לאור. וכתוב (ישעיה, ס, ג) והלכו גוים לאורך. וכתוב (תהלים, מג, ג) שלח אורך ואמתך המה ינחוני, יבואני אל הר קדשך ואל משכנותיך. וכתוב (שם, פט, טז) באור פניך יהלכון. וכתוב (שם, קיט, קה) נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי.

נו"ה רגלין, מעמידים גופו של אדם. וכתוב (ישעיה, ס, א) קומי אורי כי בא אורך. וכתוב (מזכיה, ז, ח) אל תשמחי איבתי לי, כי נפלתי קמתי, כי אשב בחשך ה' אור לי.

יסוד

מצד הקלקול, כתיב (שמואל, א, כה, לד) כי אם נותר לנבל עד אור הבקר משתיין בקור. כי שורש המים באור, בסוד אמ"ר, אור - מים - רקיע, כנודע. וכאשר נתקלל נופל למי רגלים שיוצאים מפי היסוד. ולכך כתיב עד אור הבקר דייקא.

ומצד התיקון, אור זרוע לצדיק (תהלים, צז, יא), כי שורש הטיפה שביסוד, במח, בחינת חכמה - אור (עיין ערך קטן חכמה) כודע. וכתוב (ישעיה, לא, ט) אשר אור לו בציון. וכתוב (משלי, יג, ט) אור צדיקים ישמח. ועיין חגיגה (יב, ע"א) גנוז (לאור) לצדיקים לעת"ל.

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) וז"ל, אור וחשך, וצריך למכריע ביניהם כלול משניהם, והוא יסוד עולם צדיק, עכ"ל. ששם גנוז אור שגנוז לעת"ל. והבן שיש בחינה שגנוז בגבורה, ויש בחינה שגנוז ביסוד ומלכות, עיי"ש. ויש בחינה שגנוז בדעת. ויש בחינה שגנוז בכתר. ובדקות בכל בחינה יש אור הגנוז, ופשוט. ועיין שער מאמרי רשב"י (י, ע"ב), וכן שם (ג, ע"ב).

יקרות וקפאון וגו', והיה לעת ערב יהיה אור. ועיין פסחים (ג, ע"א). ועיין גר"א ספ"י (פ"א, מ"ו).

תפארת

עיין ראב"ד (ספ"י) שבחינת שמש הוא ת"ת. וכתוב (בראשית, א, טז) את המאור הגדול לממשלת היום. ועיין דגל מחנה אפרים (בא) ולכל בני"ה היה אור, והטעם, במשבתם, חסר כתיב, שהוא אותיות במושב-תם, היינו שהיו במדרגת יעקב איש תם, והוא היה דבוק באמת, על דרך תתן אמת ליעקב (מזכיה, ז, כ) ומאל"ף של אמת נעשה להם אור. והבן שזהו המאור הגדול. ובפנימיות הוא בחינת שם הוי"ה, וכמ"ש (ישעיה, ס, כ) כי הוי"ה יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך, (ושם יט) והיה לך הוי"ה לאור עולם ואלהיך ל"תפארתך". וכתוב (מזכיה, ז, ח) כי אשב בחשך הוי"ה אור לי. והוא אור התורה, תורה אור. אולם כאשר לא זוכים, כתיב (עמוס, ה, יח) הוי המתאווים את יום הוי"ה למה זה לכם יום הוי"ה הוא חשך ולא אור, ושם (כ) הלא חשך יום הוי"ה ולא אור אפל ולא נגה לו. ועיין סנהדרין (צח, ע"ב).

תורה. ואמרו (תענית, ז, ע"ב) ואין אור אלא תורה, שנאמר כי נר מצוה ותורה אור. וכן הוא במגילה (טו, ע"ב) אורה זו תורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור. ומצד כך אמרו (חגיגה, כז, ע"א) אין אור שולטת בו בת"ח שכל גופן אש, והיינו אש במדרגת אור תורה, ולא אור של אש מכלה. ועיין סוטה (כא, ע"א).

נצח

צד מעלה. וכתוב ביום הרביעי למעשה בראשית, כנגד נצח שהיא מדה רביעית (בראשית, א, טו) והיו למאורות הרקיע השמים להאיר על הארץ.

ועיין גר"א (היכלות, בראשית, יב, ע"א) שאור לעולם בימין, ובהיכלות הוא "אהבה", חסד. והתחתונים מקבלים ממנו, נצח מתקשר בימין, ולכן נר בנצח. ועיין עוד בדבריו (תיקונים, תיקון מ, פט, ע"ג) שאצל הזכר אור - ימין. מים - שמאל

מלכות

לבנה. וכתוב (בראשית, א, טז) ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו', להאיר על הארץ. בחינת מלכות, ארץ.

כתיב (משלי, טז, טו) באור פני מלך חיים.

עיין גר"א (תיקונים, יט, ע"ד) וז"ל, חכמה היא אור הגנוז, והוא נתיב לא ידוע עיט, ונעלמה מעיני כל חי, והוא דטמיר במלכות, עכ"ל.

סוד אור חוזר. עיין עץ חיים, שער העקודים (פ"ה ופ"ז) ושער אח"פ (פ"ג), ועוד הרבה.

נפש

משותפת לישראל, לאוה"ע ואף לבע"ח. ומצד כך כתיב (ישעיה, מד, ו) ואתנך לברית עם לאור גוים. ובחינה המשותפת לישראל ואוה"ע הוא מצוות, משא"כ תורה מאורסה לישראל. ובחינת מצוות, בחינת נר, כמ"ש נר מצוה ואור תורה. וכתוב (ירמיה, כה, י) ואור נר.

רוח

בחינת אור, אור-י, כנודע מהתיקונים. ועיין ספ"י (פ"ו, מ"ח, דפוס מונטבא) אור - רוח - רויה גויה. כל אלו מקבילים ההדדי. ועיין גר"א (יהל אור, ח"א, כג, ע"ב) וז"ל, אור הוא מסטרא דאוריא, וכשהוא לבדו, אינו נתפס, עכ"ל. ועיין עוד בדבריו בהיכלות (בראשית, יב, ע"ב). וכן עיין עוד בדבריו בתיקוני זהר חדש (יט, ע"א) שאור הגנוז, עניינו אוריא, היו"ד שהוציא מאויר. אולם למטה מתגלים הגוונים. עיין בדבריו ביה"א (ח"ג, יא, ע"ג) שאור שחור הוא הנאחז באש בבחינת המלכות. ועוד כתב שם (ח"א, ה, ע"ד) שאור הנר מאיר מן האור השחור. ובהיכלות (בראשית, טז, ע"א) כתב, אור הנר בו ד' מיני אור, הסמוך לפתילה יכול להיות תכלת או שחור או אדום, מעליו גוון לבן שאינו משתנה, מעליו אור סתום המקיף.

נשמה

הגוף חומרי ועכור, הנשמה עצם זך כולו אור. ומי שזכך חומר, הויתו מאירה. והוא מדרגת משה, שעליו אמרו (סוטה, יב, ע"א) בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור, כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא, וכתוב התם וירא אלקים את

האור כי טוב. וכן לאחר חטא העגל, קרן אור פניו. כי הנשמה במח, ומכחה קורן אור הפנים דייקא בחינת צהבו פניו.

ועיין ראב"ד (הקדמה לספ"י) וז"ל, שכשם שהחמה הזאת מאירה לכל בשר, כן שמש ומגן הוי"ה אלקים, הוא אור לנשמות, עכ"ל.

חיה

כתיב (משלי, טז, טו) באור פני מלך חיים, לאור באור החיים. וכתוב (תהלים, נו, יד) כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי להתהלך לפני אלקים באור החיים. וכתוב (איוב, ג, כ) למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש. וכתוב (שם, לג, ל) להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים. ועיין גר"א (יהל אור, ח"ג, יד, ע"ג).

אור, תולדתו אור של אש. ואמרו (ברכות, נג, ע"א) אור של חיה וכו' מברכין עליו.

ואמרו (כתובות, קיא, ע"ב) כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל, כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו. ועיין חסד לאברהם (מעין ד, נהר ז) וז"ל, כי האור הא"ס שופע ומשתלשל בשלשלת המדרגות עד הגיע אל אפס החיים שהוא המות, והיינו אור הא"ס שאינו מתפשט בחיצונים שהם המות, כי המות אין בו חיים כלל, עכ"ל. ועיין פירוש הר"מ בוטריל (ספ"י, פ"ב) וז"ל, וממשות כח זה נקרא חכמה הקדומה, אור החיים, עכ"ל. חכמה - חיה.

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) וז"ל, באור פני מלך חיים, והוא עיניים, שהוא אור ה', עכ"ל.

יחידה

הדבר הראשון המפורש בקרא שנברא ע"י מאמר, ויאמר אלקים יהי אור. והיה יחיד לעצמו. ואף אחר שהובדל החשך כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וכמ"ש היה יחידו של עולם בלבד. והוא בחינת אור התורה הנקראת בת יחידה. עיין תיקוני זוהר (כו, ע"א). והיא בחינת אור מקיף ביושר כנודע, עיין עץ חיים (שער מ"ה, פ"א, מ"ת).

מילון ערכים בקבלה

אור פנימי ואור מקיף

שהם נפש רוח נשמה חיה יחידה, אבל אינם נר"ן ח"י דמוחין, עכ"ל.

וכלל מוסד הוא שלעולם אור מקיף גדול מאור פנימי, אולם יש יוצא מן הכלל בפרצוף "עתיק", ששם הוא להיפך, כמ"ש בעץ חיים (שער יא, פרק ב) דע, כי אור פנימי הוא אור גדול מאור המקיף, וזהו בבחינת עתיק יומין דוקא, לא בשאר האצילות, עכ"ל. ושורשו בא"ק, שהאור הנמצא תוך א"ק גדול מאור היוצא לחוץ דרך נקביו, ודו"ק.

והנה כל אור פנימי של עליון נעשה אור מקיף ופנימי לתחתון, כמ"ש הלשם (הקדו"ש, שער הפונה קדים, פרק יז) וז"ל, כשנמשך האור מלמעלה לכנוס בכל ספירה, הנה נחלק בו האור לפנימי ומקיף, שהחלק אור היותר גדול הוא נשאר בחוץ לבחינת מקיף, כי הוא אינו מצטמצם בהכלי מחמת גודלו, ואינו נכנס בהכלי לאור פנימי אלא רק החלק אור היותר קטן. ומהפנימי דהכתר נעשה אור פנימי ומקיף לחכמה, ואח"כ מפנימי דהחכמה נעשה אור פנימי ומקיף להבינה, ומפנימי דהבינה נעשה אור פנימי ומקיף לז"ת, עכ"ל.

והנה אור מקיף אינו נשאר מקיף אלא תכליתו להיכנס חלקו לאט לאט ולהפך לפנימי, וכנודע באריז"ל. וז"ל הלשם (ספר הכללים, כלל ה, ענף ב) אמנם המקיף והפנימי הנה הם באמת אחד (שהרי נמשכו ממקור אחר, מאור הפנימי של העליון), שהרי הם תמיד נמשכים כאחד, ונמשך מבחוץ (ממקיף) לפנים (לפנימי) והם אחד ממש. והיינו שרצון המקיף להתאחד עם הפנימי

ז"ל העץ חיים (עיגולים ויושר, ענף ג) והאור נחלק לאור פנימי ואור מקיף. ועיי"ש (שער ב, ענף א) וז"ל, האורות האלו הם ב' בחינות, אחד נקרא או"פ המתלבש תוך הכלי, והב' נקרא או"מ, וסובב עליו, שמרוב גודל הארתו, אין הכלי יכול להלבישו ולקבל כוחו בתוכו ונשאר אור ההוא מקיף וסובב על הכלי מבחוץ, עכ"ל. ועיינ ענף ג', ד"ה ואחר.

ועיינ רמח"ל בכללים ראשונים (כלל ז) וז"ל, ענין אור האין סוף ב"ה שנכנס באצילות ומתחלק לשנים - לפנימי ומקיף. הענין הוא, כי הנה הפעולות של הטוב ורע הם המושרשות בכלים, שהם מידות של ההנהגה הזאת. אך לפי הנהגת היחוד, תוכיות כל פעולה שממנו ית' אינו אלא טוב. ולעת"ל כשמתגלה כבוד ה', שנאמר "אודך ה' כי אנפת בי", אז יודע איך הכל לטובה. אמנם אפילו כשיגלה זה, לא יגלה כל עומק הענין שבפעולותיו ית', כי הם מרחיבות והולכות מאוד. והנה מה שיוודע מיד בהיגלות האמת שאין ידיעה פחותה ממנו, הוא מושרש באור הפנימי המוגבל תוך הכלי. אך מה שיש עוד חכמה רבה בפעולה ההיא עצמה, שמתרחבת והולכת מרחב גדול - מושרש באור המקיף המתרחב חוץ לכלי. וזה ענין הפנימי ומקיף של אור א"ס ב"ה המבואר בדרושי אור פנימי ואור מקיף. אך יש מקיפים אחרים, שהם "מקיפי המוחין" (עיינ עץ חיים, שער כה, דרוש ח), ואינם זה הענין כלל, אע"פ שגם זה האור פנימי ואור מקיף נכלל בחמש מדרגות,

מ"ב), ועי"ז מזדכך הכלי מבית ומבחוץ, כמ"ש בעץ חיים (שער ב, ענף ג). ונעשים אור אחד, עיי"ש, ודו"ק. ואור מקיף זה הוא בחינת יחידה ויש אור ממוצע שנכנס תוך הכלי ויוצא בבחינת אור חוזר, והוא אור בחינת חיה. עיין עץ חיים (שער מ"ה, פרק ב, מ"ת). ועיין לשם (חלק הביאורים, דרוש עיגולים ויושר, ענף ו, אות א) בהרחבה.

כי בשרשם הם אחד, (ולכך המקיף כל הזמן נכנס לפנימי), וכו', ונודע כי גם קודם שנכנס האור מקיף בפנימיות ממש, הנה הוא משלח את הארתו תמיד להאור הפנימי להאיר אליו, כי האור מקיף הוא בבחינת בלתי צמצום (בערכין), והאור פנימי הוא בבחינת צמצום כנודע, עיי"ש.

ואור המקיף עומד חוץ סביבות הכלי, ואור פנימי נכנס תוך הכלי (עיין עץ חיים, שער ו, פ"א,

מילון ערכים בקבלה

הארית בלתי בעל גבול בגבול

ששורש הצמצום באמיתתו "הנעלמה", מצד היותו נעלם. (והבן שיש אמיתת היותו שלמעלה מאמיתתו הנעלמה, ואכמ"ל). ושורש זה הוא השורש לצמצום שנעשה ע"י חלל. ונמצא ששורש הצמצום בקו. א. מפני היותו דבוק בא"ס ששורשו באמיתתו "הנעלמה". ב. מפני כניסתו למקום החלל, מקום הצמצום. ומלבד זאת עצם צורת הקו "קו אחד דק", שהוא צורה מצומצמת.

והנה הקו ממשיך אור א"ס, אולם לא לפי ערך א"ס אלא לפי ערך הגבול - הצמצום - הרשימו. וכלשון הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח כז) וזה נקרא קו - זה הענין שא"ס ב"ה נכנס בהנהגת הרשימו - נקרא שקו ממנו נכנס תוך החלל. קו - זהו מה שאנו אומרים שקו אחד נמשך מא"ס ב"ה המקיף, כמו צינור אחד אל תוך החלל, ושדרך צינור הזה יורד אור מא"ס ב"ה למה שבתוך החלל וכו'. והיינו שבתוך מה שהא"ס ב"ה מביט אל הדרך המוגבל בכל יכולתו, מתעלם ומתלבש מה שהוא פועל אותם הפעולות עצמם של הרשימו לפי שלמותו, לכך נקרא לזה צינור, ולזה אור נמשך בתוכו. וזה הנמשך הוא מה שנאמר שהרשימו "מקבל" אורו מא"ס ב"ה וכן ש"מתדבק" המאציל בנאצל, עכ"ל.

ולפי דברי הלשם שהוזכרו לעיל בבחינת הנהגת הנס, היינו צינור מלשון ניצוץ כמ"ש בערוך, והיינו שנכנס לתוך הרשימו ניצוץ של אור א"ס שלמעלה מן ההבטה לפי הרשימו.

ז"ל העץ אור א"ס מאיר תוך מקום החלל, והוא הארית הבלתי בעל גבול בגבול. ועיקר הארית זו נמשכת ע"י הקו. וכמ"ש בעץ חיים (ש"א. ענף ב) וז"ל, וכל "עיקר" התקשרות ודביקות העגול הנאצל ההוא (היינו עיגול כתר שורש הנבראים) עם א"ס המאציל, הוא ע"י הקו ההוא הנ"ל, אשר דרך בו יורד ונמשך אור מן א"ס ומשפיע וכו', כי הוא מוכרח שהארית א"ס בנאצלים תהיה דרך קו ההוא בלבד, עכ"ל. וכתב שם (ש"א. ענף ד) וז"ל, והנה מוכרח הוא כי קו הישר יהיה דבוק ממש בא"ס הסובב, וממנו מתפשט ויורד ומתלבש תוך פנימיות א"ק, עכ"ל.

אולם מלבד הארית שמאיר אור א"ס הסובב דרך הקו שהוא "עיקר" הארית כנ"ל, מאיר באופן נוסף אל תוך החלל, וכמ"ש שם (ש"א. ענף ג) וז"ל, ואור א"ס מקיף וסובב עליהם ומאיר לכל העולמות אשר בתוך המקום הזה מכל צדדיהם "בהשוואה אחת", מלבד מה שמאיר בהם עיקר הארית האמתית גדולה וממשית דרך קו המתפשט ממנו ונמשך בתוך כל העולמות האלו, עכ"ל.

והנה הקו הוא שורש השפע הנמשך מן א"ס. אולם בפרטות יש בו תפיסת התפשטות ותפיסת צמצום. ותפיסת ההתפשטות שבו שורשה במה שהוא "דבוק ממש בא"ס", כלשון העץ חיים. והא"ס הוא שורש ההמשכה. אולם מאידך יש בקו תפיסת צמצום. ושורשה שהרי אור א"ס "גילוי ראשון" כמו שהרחיב הלשם, ושורשו כלשון הלשם "באמיתתו הנעלמה", וזהו העלם היפך גילוי, ודו"ק היטב. ונמצא

ממלא ולא בבחינת טובב, כלשונו בתורה אור, בראשית, ועוד מקומות מעין כך. וז"ל בתורה אור, מגלת אסתר, שני המדרגות הנ"ל שבכתר, הבחינה העליונה נק' קדומו של עולם כנ"ל. והבחינה השנית נקראת טובב כל עלמין וממלא כל עלמין, עכ"ל).

ובנפש החיים ביאר שיש לדבוק בק"ש באור א"ס שקודם הצמצום. ולשיטתו נקרא ממלא, והיינו שעדיין ממלא האור כמו קודם הצמצום. ונראה שאינו גדר "העבודה" בחינת "רוח" כחב"ד, אלא מדין שלמעלה מן העבודה, מדרגת "נשמה", השגה, ודו"ק.

ובתורת חב"ד שעיקר מהלך העבודה להאיר אור א"ס השובב בתוך הממלא. יש בו ב' חלקים. א. להמשיך אור רב יותר מן השובב לממלא. אולם לא ביחס של שפע רב, בחינת נס כדברי הלשם, אלא בבחינת מש"כ הרמח"ל שע"י הקו "מתדבק המאציל בנאצל", והיינו גילוי יתר של דבקות. ובלשון חב"ד גילוי יתר של אלוקות. ב. כמ"ש האדמו"ר הזקן (תורה אור, ויקהל, ד"ה ובחינת) שמצד השובב גם עתה הוא מאיר ככתחלה בממלא כמו קודם הצמצום. והוא "העבודה" של תורת חב"ד להאיר בממלא. והיינו בתפיסה במקום שיש צמצום, את השובב, את התפיסה שאין צמצום במקום זה כלל. (ולמעלה מכך יש עבודה "לדבקה בו בא"ס ב"ה ממש שהוא למעלה מגדר עלמין ואינו לא בבחינת

מילון ערכים בקבלה

אור ישר ואור חוזר

עד עתה, וא"כ יהיה האור רחמים גמורים, כי לולי שהתחתונים ראויים אל הרחמים לא היה יורד ומתפשט למטה להאיר תוספת נשמות שלא היו עד עתה, ולכן נקרא אור זה אור ישר, שבא ביושר מלעילא לתתא, כי כן דרכו ויושרו להאיר בתחתונים, ומטבע החסד והרחמים הוא להיות מטיבים בעולם, ונקרא אור של רחמים ג"כ לסיבה הנ"ל, ונקרא אור הזכר, כי כן דרך הזכר להשפיע לזולתו שהיא נקבה, ועוד כי טבע של הזכר הוא להשפיע נשמות חדשות ממש. ונקרא אור הפנים, כי הוא מביט בעין יפה ובפנים מאירים אל התחתונים, וע"כ הופך פניו אליהם. ונקרא אור של פנימיות, שהרי הנשמות מזיווג הפנימיות של המוחין באים, והם שמות של הוי"ה המורים רחמים, ולא שמות אלקים המורים דין. אמנם כשאין התחתונים ראויים, האורות מסתלקין וחוזרין למעלה שאינם רוצים להאיר למטה, עכ"ז לא יחפוץ המאציל ב"ה בהשחתת העולם, ומאיר לתחתונים שיעור חיות ומזון ושפע הראוי לעצמן בלבד ולא להוציא תוספת נשמות חדשות. וכיון שהשפעת אור זה בלתי רצונו, הנה הוא ממשיך אליהם אור מחיצוניותו בלבד שהוא אור מספיק לחיות העולמות די הכרחן ולא יותר, ע"כ נקרא אור חיצוניות (היינו חיצוניות הרצון, ודו"ק). ונקרא אור האחור שהוא הפך פניו בכעס עמהם, בסוד דומה דודי לצבי. ומאיר להם אור ההכרח עם היותו מסתלק ואינו נותן להם האור אלא בהפיכת האחוריים אל

כתב בעץ חיים (ש"ה, פ"ז) וז"ל, דין ורחמים שהם אור ישר (רחמים) ואור חוזר (דין), עכ"ל. וכתב שם (ש"ו, פ"ה, מ"ח) וז"ל, שהם ב' הפכים, זה אור ישר, והוא רחמים, וזה אור חוזר, והוא דין, עכ"ל. ושם (פ"ז, מ"ח) הוסיף, האור הנמשך דרך ירידה הוא אור ישר ורחמים, ונקרא אור הפנים, ואור החוזר דרך עליה נקרא אור חוזר ואור אחור ודין, וכו', ונמצא עתה ב' בחינות אורות נמשכין מן המאציל לתחתונים. א. הוא בעת ירידת האורות למטה. ב. הוא בעת הסתלקות האורות למעלה, עכ"ל. והבן שאור חוזר יש בו ב' הבחנות. א. עצם האור שחוזר למקורו. ב. המשכת אור מלעילא לתתא דרך האור החוזר, וכאשר פונה אור החוזר לשורשו, הרי פניו לעילא, וא"כ אור היורד דרכו לתתא עובר דרך אחוריו של אור החוזר ולכך נקרא "אחור", ודו"ק. ועיין לשם (ספר הדע"ה, ח"ב, ד"ב, ענף ד) שאור ישר אור של ההתהוות, ואור חוזר - התכלית להחזיר הכל לשורשו. ועיין קל"ח פתחי חכמה (פתח טז) שהוא סוד שהכל יוצא מן הא"ס, ושב לא"ס. ודבריו אלו הם בסוד עצם האור שחוזר, ואולם הדברים להלן הם בסוד השפע הנשפע בסוד אחור, ודו"ק.

ובלשון בהירה ורחבה ביאר בעץ חיים מהות אור ישר ואור חוזר, וז"ל (ש"ו, פ"ח), ענין אחור ופנים וחיצוניות ופנימיות, כפי הנראה מוכרח שהכל דבר אחר. והענין, שבהתפשט האור להאיר למטה, הוא שיש לו חשק להשפיע תוספת נשמות חדשות בתחתונים מה שלא היה

כתר במלכות וחכמה ביסוד וכו', עד מלכות בכתר, וז"ס נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן וכו'. ויש הפרש, כי אור ישר הוא עצם אור האצילות כדמיון אור השמש המכה בעששית, אך אור החוזר אין דומה לזה, רק אור חלש יותר כמו אור השמש המכה ומתהפך אליו, עכ"ל. וזהו בבחינת אספקלריא דלא נהרא, בחינת "מראה", שרואים בה אף שמה שנמצא לאחוריו, בסוד אור חוזר, כי תכליתו להחזיר הכל לשורשו, ודו"ק. וכל זה נאמר בכל האורות שיש בהם אור ישר ואור חוזר.

ומלבד כך יש אור חוזר בסוד מקיף דחיה שנכנס ויוצא. עיין שער מ"ה (פ"א, מ"ת). והוא ממוצע בין אור ישר לאור חוזר כמ"ש בלשם (חלק הביאורים, עו"י, ענף ג, אות א).

התחתונים. ונקרא אור דין לסיבה זו. ונקרא אור חוזר, כי בעת חזרתו והסתלקותו למעלה שלא להשפיע בהם שפע גדול, אז נמשך להם אור הכרחי הזה. ונקרא אור נקבה לב' סיבות ע"ד הנ"ל, אם לפי שהוא כדרך טבע נקבה שמקבלת ואינה משפעת, ואם הסיבה שאין בה כח להוליד נשמתין כמו הזכר, אלא בחינת מזון לבד, כמ"ש ותתן טרף לביתה וגו', שהם שמות אלקים שהוא דין, עיי"ש עוד בביאור ההבדל ביניהם.

יתר על כן, אור חוזר מהפך את סדר הספירות מתתא לעילא. וכמ"ש שם (שער לט, דרוש טו) וז"ל, הספירות הם אור ישר ואור חוזר. והוא כי הא"ס האציל י"ס מלמעלה למטה, דהיינו מכתר עד מלכות, וחזר עוד בעת שובו אל מקורו, האיר עוד והאציל עוד י"ס אחרים מלמטה למעלה,

מילון ערכים בקבלה

אורות – אור מקיף

מקיף, והיינו "שמביט עליו לכל צד", כלשון הרמח"ל.

ובדקות יותר, יש מקיף דחיה ומקיף דיחידה. מצד מקיף דחיה הוא מביט עליו מכל צד. ומצד מקיף דיחידה הוא מקיף עליו להביאו לתכליתו, בסוד נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן. וכמו שכתב בעץ חיים (ש"ו, פ"ה, מ"ה) וז"ל, והנה מקיף זה הוא נשמה לנשמה הנקרא חיה. והנה הוא מקיף לכל הגוף בכללות, אבל הוא מקיף ומאיר בכל חלק כפי מה שהוא, כי בחלק הנשמה מקיף לה בבחינת אור נשמה, ולרוח מקיף בחינת רוח, ולנפש מקיף בבחינת נפש (והיינו הקפה מכל צד, כנ"ל), אבל המקיף הגדול שהוא יחידה שהיא בבחינת א"א, אינו מקיף בצד חלקים, רק מקיף הכל בהשוואה אחת, ולכולן נותן אור של בחינת נשמה, ולכן נקרא יחידה, מפני שאין לה אלא בחינת אחת לבד בהשוואה אחת (והיינו הקפה להביא הכל לתכליתו), עכ"ל. וכן כתב שם (ש"ד, פ"א) וז"ל, ודע, כי נר"ן מתלבשים תוך פנימיות הכלים שהוא הגוף, אך בנשמה לנשמה אין יכולת בגוף האדם לסובלה ונשארת בחוץ בסוד או"מ. וכשהוא מקיף את המוח מדור הנשמה אז הוא בחינת מקיף אל הנשמה, וכשהיא מקפת את הלב שהיא מדור הרוח אז הוא בחינת מקיף אל הרוח, וכשהיא מקפת לכבוד מדור הנפש אז הוא מקיף לנפש, כי זו שיש ג' בחינות אלו שהם נר"ן, כן הנשמה לנשמה צריך שיהיה בה בחינת ג' אלו כולם בסוד אור מקיף. אמנם הגולגלת שהוא סוד הכתר משם שורש לנשמה

ז"ל העץ חיים (שער עיגולים ויושר, ענף א) אורות הם עצמות הרוחניות, ויש בו שני בחינות שהן ארבעה, דהיינו פנים וחיצון, ואור פנימי ואור מקיף, ואין לך שום אור שאינו כלול מבחינות אלו.

וכתב הרמח"ל בקל"ח פתחי חכמה (פתח כח) וז"ל, אור מקיף - עומד בחוץ ומקיפו, ונקרא שכולל כחו ומביט עליו לכל צד וכו', וזהו אור פנימי ומקיף של ספירות וכו'. ועומד בחוץ - וזה כי האור שהלך להכנס בכלי, לא כולו נכנס, אלא חציו עומד בחוץ, וכו'. ומקיפו, ר"ל שאינו עומד מרחוק שלא יהיה לו שייכות עם הנפעל, אלא מקיפו. ונקרא שכולל כחו, ר"ל שהוא סיבה לו (המקיף סיבה לפנימי), ונמצא שכולל אותו כסיבה למסובב, עכ"ל.

וכתב בעץ חיים (שם, שם) וז"ל, והנה האורות האלו הם ב' בחינות, אחד נקרא אור פנימי "המתלבש" תוך הכלים, והשני נקרא אור "מקיף" ו"סובב" עליו, שמרוב גודל הארתו אין הכלי יכול להלבישו ולקבל כחו בתוכו ונשאר אור ההוא מקיף וסובב עליו מבחוץ. וכמו כן בבחינת הכלים אין לך שום כלי בעולם שאין לו ב' בחינות ע"ד הנ"ל, הלא הוא בחינת פנימיות הכלי, ששם ה"תדבקות" ו"התלבשות" אור פנימי הזה בתוכו. ועוד יש לו בחינת חיצוניות הכלי אשר עליו מבחוץ סובב ומקיף אור מקיף הנ"ל, עכ"ל. והבן שלפי דברי הרמח"ל הנ"ל, אין ענין אור מקיף רק ריבוי בכמות ביחס לאור פנימי, אלא זהו מהות שונה, מהות של

עליונה הנקרא יחידה. וטעם קריאתה יחידה,
לפי שהיא מקפת כל העולמות בבחינת נשמה
לבדה, עיי"ש.

ובעומק המקיף אינו מאיר רק לאור פנימי
שלו, כנ"ל, אלא לכלל כל העולמות שתחתיו.
וכמ"ש שם (שער יא, פ"ב) וז"ל, כל האצילות
שהוא מא"א עד נוקבא דו"א עם כל המקיפים,
כולם נתונים בין או"פ דעתיק יומין ובין אור
המקיף שלו, וכולם מאירין ממנו, עכ"ל. ודו"ק
היטב.

ועיין לעיל מאמר אור מקיף ואור פנימי.

מילון ערכים בקבלה

אורות – אור פנימי

ומקיף החזור. והיחידה מתחלקת לד' מקיפים כנגד הנרנ"ח, ומקפת לאותו פרצוף ולכל הפרצופים שממנו ולמטה, ונקרא מ' דצלם, ומקיף הישר, עכ"ל. ועיין רמח"ל (כללים ראשונים, אות ז. וכללי מלחמות משה, כלל יט). ולשם (חלק הביאורים, עו"י, ענף ו, אות א) ב' פעולות של המקיף בפנימי.

ואור הפנימי הנכנס תוך הכלי נכנס כניסה גמורה, וכלשון העץ חיים (ש"א, ענף ד) כל כלי מהם יש בתוכו עצמות או"פ הנקרא נפש, "מתלבש בתוכו ממש", עכ"ל. והוא מחיה הכלי, וכמ"ש שם (ש"ב, ענף ג) וז"ל, הנה האור ה"מחיה" והמאיר בתוך הי"ס הנקרא כלים, הנה יש בו בחינה המתלבשת תוך הכלים, כדמיון נשמה הנכנסת תוך אברי הגוף ומתלבשת תוך אברי האדם ומחיה אותם ומאיר בפנימיותם, וזה יקרא או"פ, עכ"ל. ומלבד כך שמאיר תוך חלל הכלי, כן מאיר בתוך דופני הכלי, כמ"ש וז"ל, ב' אורות אלו מאירים בכלי, כי או"פ מאיר חצי עובי כותל מצד הפנימי, ואו"מ מאיר חצי עובי הכותל מצד החיצון, וע"י ב' אורות אלו מאיר ומזדכך הכותל של הכלי מבית ומחוץ. והנה האו"פ להיות מצומצם ובדוחק תוך הכלי ומתדבק בו היטב, הנה הוא נכנס ובוקע בחצי כותל של הכלי מצד פנימיותו ונבלע בו ועובר בתוכו ועי"כ מזכך הכלי ונעשה זך, אבל אור החיצון (מקיף) להיותו רחוק ובלתי דבוק בכלי, ובפרט שאינו מצומצם, אינו בוקע בכותל הכלי מצד חיצוניותו לעבור ולכנס בתוכו

ז"ל העץ חיים (שער כ, פרק יא) בכל כלי מאלו, צריך שישרה בתוכם אור פנימי המחיה אותן, ודרך כללות נקראו אלו האורות "נשמת" הכלים. אמנם דרך פרטים נחלקים גם הם לג' בחינות אחרות דוגמתן, נפש כנגד כלי החיצון, ורוח נגד התיכון, ונשמה כנגד כלי פנימי (כמ"ש שהכלי נחלק לג' בחינות ב"עובי", חיצון תיכון ופנימי), עכ"ל. ובאורך נשמה במח, רוח בלב, נפש בכבד. כמ"ש באוצרות חיים (שער אבי"ע, ועץ חיים, שער, מד, פ"ב) וג' כלים הם דמיון מח לב כבד, שהם משכן לנר"ן (ושורש אור מקיף באור א"ס הסובב, ושורש אור פנימי בקו. כ"כ הלשם, חלק הביאורים, עו"י, ענף ג, אות ז).

וכתב בחסדי דוד (אות ב) וז"ל, כל בחינת האורות הנזכרים לעיל, הנקראים נרנח"י, הנר"ן נקרא אור פנימי, ונקרא צ' דצלם, יען מתלבשים בכל הט"ס דאותו פרצוף, בחינת הנשמה בחב"ד, ועיקרה במח (ובנפש החיים כתב שרק ניצוצי זוהר הנשמה מתלבשים), ומשם משלחת פארות אורתיה ע"י הגידין הלבנים בכל כלי הפנימי. והרוח בחג"ת, ועיקרו בלב, ומשם משלח פארות אורו ע"י העורקים הדופקים בכל כלי האמצעי. והנפש בנה"י, ועיקרה בכבד, ומשם מאיר ע"י הגידין הגסים המלאים דם בכל כלי החיצון דאותו פרצוף. והחיה נכנס בפנים וחוזרות לצאת דרך השערות, ומתחלקת לג' מקיפים, כדי להקיף לנר"ן דאותו פרצוף בלבד, ונקרא ל' דצלם,

ואופן נוסף של חיבור אור פנימי עם מקיף, כי הפנימי בוקע ויוצא לחוץ דרך העור. וכלשון הרמח"ל באדיר במרום (ד"ה תאנא בגולגלתא דרישא) אור פנימי תמיד הוא בוקע ויוצא לחוץ דרך נקבי העור (עיין עץ חיים, ש"ה, פ"א, מ"ת), עכ"ל. ועיי"ש שמתאחד עם המקיף הנמצא בחוץ. וכן עליון המאיר בתחתון מאיר הן אור פנימי והן אור מקיף, בסוד מוחין אור פנימי, ובסוד חשמל, לבוש, אור מקיף. ועיין לשם הקדו"ש (ש"ה, פ"ב).

ולהאיר בו ולזככו, עכ"ל. עיי"ש. ומלבד זיכוך הכלי כנ"ל, עיי"ז מתחברים האורות מקיף ופנימי יחדיו. ובשורשם הם אחד. עיין לשם (הקדו"ש, ש"ו, פי"א). ושורש חיבור אור מקיף ואור פנימי נגלה בפה, משא"כ באוזן וחוטם שמצד ימין יצא המקיף, ומצד שמאל הפנימי. כמבואר בעץ חיים בשער אח"פ. וכמו שחידד הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח לג) וז"ל, בתחלה אור פנימי ואור מקיף רחוקים זה מזה (באוזן), והולכים ומתקרבים מעט מעט (כי אורות האוזן יוצאים מן הצדדים והולכים לפנים ושם מתקרבים, וכן בחוטם) וכו' והולכים ומתקרבים עד הפה, עכ"ל. דבפה נעשים אחד. ועיין עץ חיים (טנת"א, פ"א, ופ"ב. ועקודים, פ"א).

מילון ערכים בקבלה

אורות – אחר ופנים

שם (שער לא, פ"ה, מ"ח) וז"ל, והנה מתבאר למה הזכר יוצא דרך פנים דז"א, והנקבה דרך אחר. כי זה מצד אבא וזה מצד אמא. ולעולם הזכר בערך הנקבה הוא פנים והיא אחר, בסוד אחר וקדם צרתני. והנה בהיות או"א קודם התיקון אב"א, עכ"ז היה אבא בבחינת פנים בערך הנקבה שהיא אחריו, עיי"ש. ועיין שער מ', דרוש ח'.

בחינה נוספת של אחר ופנים, מצינו שכל אחריים של עליון שיוורדים לתחתון נעשים פנים של התחתון. וכמ"ש בעץ חיים (שער טו, פ"ו) וז"ל, מה שהיה למעלה באבא בבחינת אחר, בכאן ביש"ס פנים הנקרא קדם, בסוד אחר וקדם צרתני, וכו'. למטה היה זה בבחינת אחר בבינה העליונה, וכאן (בתבונה) הוא פנים שהוא קדמת, מלשון אחר וקדם צרתני כנזכר בזהר, עכ"ל. וכן להיפך פנים של תחתון נעשה אחר של עליון. עיין שם שער מ', דרוש ט"ו.

ובחינה נוספת מצינו שם (שער מ, דרוש א) וז"ל, חיצוניות הנקרא אב"א, והפנימיות הנקרא פכ"פ, עיי"ש. ועיין שם (שער ט, פ"א, מ"ב) שכתב וז"ל, וצ"ע ענין אחר ופנים מה ענינים ופירושים, וכן ענין פנימיות וחיצוניות מה עניינו בכלים ובאורות, עיי"ש. ועיין שער מ', דרוש ח'. ושם (דרוש טו) כתב וז"ל, האורות יש בהם פנים ואחר, והם בחינת פנימיות וחיצוניות דאורות הפנימים. והכלים יש להם פנים ואחר, והם פנימיות וחיצוניות דכלים החיצוניים אל האורות. כלל העולה, כי מילת פנימיות ר"ל פנים, מילת חיצוניות ר"ל אחר, עיי"ש. והאמצע נקרא אחר ביחס לפנים,

כתב בעץ חיים (ש"ה, פ"א, מ"ח) וז"ל, בבחינת הראש אין אנו מזכירין לעולם בחינת אחר ובחינת פנים, לפי שבמקום שאין שם נקבים וחלונות, אז יוצא האור שוה מכל צדדיו ומאיר בשוה. אמנם כשמתחיל בחינת הנקבים, כגון מהאזנים ולמטה, אז יש בחינת פנים ואחר, כי המצח נקרא פנים והעורף נקרא אחר, לפי שכל הנקבים הם ממשיכים האור לחוץ דרך הפנים, ומה שאין בו נקבים יקרא אחר, עכ"ל

ובהרבה יותר יש יחס נוסף לאחר ופנים, כמ"ש שם (ש"ו, פ"ו, מ"ח) וז"ל, האור הנמשך דרך ירידה, הוא אור ישר ורחמים, ונקרא אור פנים. ואור החוזר דרך עליה נקרא אור חוזר, ואור אחר ודין, עכ"ל.

ובהרבה יותר מצינו שם (ש"ו, פ"ח) שכתב וז"ל, המוחין של בחינת חיה אשר בז"א הבאים מחכמה הם הגורמים זוג זו"ן כדי להוציא נשמות חדשות, והם בחינת פנים, כי הוא זכר. והמוחין דז"א מצד אימא הנקרא נשמה, הם ענין אחר, והם נקבה, עכ"ל. והבן שבכללות הזכר נקרא פנים והנקבה אחר. והשורש לכך בפרצוף עתיק, שמחוברים זכר ונקבה אחר באחר, ומקום הזכר בפנים, ומקום הנקבה באחר, ודו"ק. ועיין שם (שער יב, פ"ב, מ"ח) שכתב וז"ל, מה שאנו אומרים לפעמים גם בעתיק בחינת פנים ואחר, הכוונה על ב' בחינות של מ"ה ושל ב"ן. כי בחינת ב"ן ואפילו הפנים שלו יקרא אחר בערך המ"ה העומד בצד אחר. ונמצא כי הפנים דמ"ה שמצד זה נקרא פנים, ובחינת הפנים דב"ן העומדים מצד אחר נקרא אחר בערך שם מ"ה, עכ"ל. וכתב

עדיין אינה מקבלת רק אור של אחורים מן הזכר ואינה יכולה לקבל אור הפנים שלו. למעלה מזה מדרגה ג', המעולה ממנו, והוא פנים באחור, שפני הזכר מביטים באחורי הנקבה, ובזה יש מעלה יתירה, שמקבלת הנקבה אור הפנים ממש, אלא שלהיותו אור גדול אינה מקבלתו אלא דרך אחור שלה, ואז שם מתעבה האור, וכאשר יתעבה האור יוכל אח"כ לילך דרך אחור ולהגיע עד הפנים שלה ואז תוכל לקבל בו, וכו'. מדרגה ד' למעלה מכולם הוא פב"פ, פירוש שניהן זכר ונקבה פונים פניהם זה לזה, ומדרגה זו היא תכלית השלמות, עכ"ל. עיי"ש שבזו"ן יש כל ד' המדרגות משא"כ באו"א חסר מדרגה הב', עיי"ש הטעם.

ונקרא פנים ביחס לחיצון. כמ"ש שם (שער ל, פ"א, מ"ב).

והנה יש אופן של שינוי מעמד ממצב של פנים למצב של אחור (מלבד השינוי הנזכר לעיל, ביחס ירידת עליון לתחתון, ולהיפך עליית התחתון לעליון, אלא באותו עולם עצמו). כמ"ש שם (שער יא, פ"ז, מ"ח) וז"ל, בכל בחינה שיש זכר ונקבה, יש ד' בחינות, וזה סדרן לפי מעלתן ממש מלמטה למעלה. תחלה היא מדרגת אב"א, פירוש שיהיו זו"ן (וכן היה באו"א, עיי"ש) אחוריהם דבוקים זה לזה והפוכים אחור כנגד אחור (שלא ינקו החיצונים משא"כ בעתיק שזו למעלתו). מדרגה ב', והוא שיהיו אחור בפנים, שיהפוך הזכר אחוריו נגד פני הנקבה, ואז יש מעלה שמקבלת הנוק' מן הזכר דרך הפנים, אבל

חלק א': "אור" בהקשר לחנוכה

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
אור-אורי-אורי-אורתא-אהוריירי

מילון ערכים בארמית

אור – אוריא – אורי – אורתא – אהוריירי

קה"ר (פרשה ז, פסקה טז) אלפני אוריא, עיי"ש שמבואר שהתורה נקראת אוריא - אוריתא, והוא מלשון אור. ואמרו (ילק"ש, דברים, פ"ח, רמז תתנ) ר' חמא חמי חד סגי נהורא דיתיב ולעי באוריתא, א"ל שלם לך בר אוריא. ויש לפרש שקראו כן מלשון אוריתא, שהרי יתיב ולעי באוריתא, או שקראו כן בלשון סגי נהור, כמ"ש ריש פסחים, אור לי"ד, אורתא, ואורתא משמש לב' לשונות, אור כפשוטו, ואור לשון סגי נהור, לילה. ועיין מאירי (שקלים, פ"ג, מ"א, ד"ה ראוי לאדם) וז"ל, מאי אוריא חדתא שמעת, כלומר איזה דבר תורה נתחדש לך שכך אתה שמח, א"ל תוספת עתיקתא, קרא עליו חכמת אדם תאיר פניו, עכ"ל.

וכתב בספר השורשים לרד"ק (ערך אור) וז"ל, וענין שישי, ועדרים לאורות (דה"י, ב, לב, כח), הם האבוסים, והוא הפוך מארות סוסים (מלכים, א, ה, ו), עכ"ל. וכתב עוד בערך ארה, וז"ל, ארה - וארוה כל עברי דרך (תהלים, פ, יג), אריתי מורי (שה"ש, ה, ב), ענינו לקטוה, לקטתי וכו'. וארות לכל בהמה ובהמה (דה"י, ב, לב, כא), ובסמוך ארות סוסים (מלכים, א, ד, כו), וביוד תמורת למ"ד הפועל אריות סוסים (דה"י, ב, ט, כה), ענינו אבוסים, תרגום אבוס בעליו (ישעיה, א, ג) אוריא דמרוהי, עכ"ל. ונראה שהוא לשון קיבוץ שבו מתקבצים הסוסים. והבן מאוד שכל אור מלשון קיבוץ, כי חשך מפריד, ואור מקבץ.

אמרו (ב"ב, כה, ע"א) ורב אבהו אמר, שכינה במערב, דא"ר אבהו, מאי אוריה (ויש גורסים אוריא באל"ף, עיין ערוך ערך אוריא), אור-י-ה. ופרש"י (שם) וז"ל, אוריה - אני שמעתי כך קורין למערב בלשון פרסי, ול"נ שכך קורין למזרח בלשון לע"ז, דקאמר אור יה, שהשכינה במערב ופניו למזרח, נמצא המזרח אורו, עכ"ל. ועיין תוס' (קידושין, יב, ע"ב, ד"ה הא איכא סהדי באורית). ועיין שו"ת חות יאיר (סימן ריט).

ושורש אור, הוא אור, כמ"ש בהכתב והקבלה (בראשית, א, ג) וז"ל, אותיות אור ואור דומות ממש, ואפשר שאין לקרות מלת אור בפת"ח וציר"י, אבל האל"ף חלומה והוי"ו והיו"ד שאחריו נעלמים בקריאה כמלת אור, ובכ"ב, כה, ע"א, מאי אוריה, אור-י-ה, ולזה נקרא הגשם והמטר בשם אור (יפיץ ענן אורו, איוב, לז), כי תחלת התהוות הענן וסופו להיות הגשם, איננו כי אם ע"י האור, כמ"ש הטבעים, עכ"ל, עיי"ש בארוכה. ועיין ערכי הכינוים לרמ"ז (אות א, ד).

עוד ביאור במילה אוריא, רפת בקר, כמ"ש רש"י (מו"ק, י, ע"ב) וז"ל, ולמיבני אוריא, רפת בקר, עכ"ל. וכתב במצודות ציון (דה"י, ב, ט, כה) וז"ל, אוריות - אבוסים, כי אבוס בעליו (ישעיה, א, ג) תרגומו אוריא, והוא מקום מאכל הבהמות, עכ"ל. ועיין ב"י (אור"ח, סימן תק"מ, ה-ו). ועיין ערוך (ערך אהוריירי). וכתב בשטמ"ק (כתובות, פה, ע"ב) וז"ל, בר אוריא - בן אדם גדול, ואית ספרים דגרסי בה בר אורייתן, בן תורה, כלומר מורה הוראות לשם שמים, עכ"ל. ועיין

חלק ב': שאר שיעורי 'אור'

מדור מזעדים

סוכות
פסח
בין המצרים

סוכות אור וצל

מצד בחינת הכתר, מבחינת האין, מבחינת הלא נודע, למעלה מהעין, "כי לא יראני האדם וחי" (כי תשא ל"ג כ'), ולכן לא צריכה העין לשלוט בה. בעוד שת"ק תופס את הסוכה מצד חכמה, המשתלשלת מכתר בסוד "והחכמה מאין תמצא" (איוב כ"ח י"ב), והעין צריכה לשלוט בה, כי עין היא בחינת חכמה (עי' ע"ח ש"ד פ"א קרוב לתחילתו). לסיכום, ישנם שני בחינות של סוכה, האחת של דעת, למען ידעו דורותיכם, והשניה, של לא ידע, שאין אדם יודע שהוא דר בסוכה, כלומר אין אדם יודע, שזה מהלך של סוכה של לא ידע.

שיטת ר' זירא ושיטת רבא

מלבד פירוש רבה במשנה, הגמרא מביאה עוד שני פירושים, דרב זירא ודרבא. רב זירא לומד מהפסוק "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר" (ישעי' ד' ר'). וסברתו היא שעד כ' אמה אדם יושב בצל הסכך, ואם הסוכה גבוהה מכ' אמה, הוא כבר יושב בצל הדפנות, והסוכה נקראת על שם הסכך ולא על שם הדפנות שהם רק היכי תימצוי להחזיק את הסכך. ורבא למד מהפסוק "בסוכות תשבו שבעת ימים, אמרה תורה, כל שבעת ימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי, עד כ' אמה אדם עושה את דירתו דירת עראי, למעלה מכ' אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע". ביאור הדברים. אם הסוכה היא זכר לסוכות הגשמיות במדבר כדעת ר"ע, א"כ הסוכות שלנו והסוכות במדבר אינן אותן סוכות ממש. דהרי אפילו האידנא כל סוכה אינה דומה לחבירתה, וכל אדם גם יכול לבנות סוכה שונה משנה לשנה. א"כ סוכות דידן הן באמת עראי. אבל אם הסוכה היא זכר לענני הכבוד, שהם מהעולם הרוחני

סוכה גשמית או ענני כבוד

איתא בגמרא (סוכה י"א ב'), "כי בסכות הושבתי את בני ישראל, ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר, רבי עקיבא אומר, סוכות ממש עשו להם". זו המחלוקת הידועה מה היו הסוכות שבמדבר, וברור הדבר שאלו ואלו דברי אלקים חיים. אלא שבתפיסה של עולם העשיה עשה להם סוכות ממש, ובתפיסת שורש הסוכה בעולם הרוחני, היו סוכות הללו ענני כבוד. יוצא שכל מאן דאמר מיירי בעולם אחר. אלא שישנה כאן הבחנה של אור וכלי, דהיינו, הסוכה הגשמית היתה כלי להארה של ענני הכבוד.

עד עשרים אמה שלטא עינא

איתא במשנה בריש סוכה "סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה, ורבי יהודה מכשיר". ובגמרא מובאים כמה פירושים במחלוקת זו. פירוש ראשון משום רבה, "עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה, למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלטא בה עינא". מבואר שהמחלוקת היא מצד הדעת. דהנה בפסוק כתוב "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וכו'" (אמור כ"ג מ"ג). א"כ ת"ק לומד מהפסוק שהסוכה נצרכת לדעת, ולמעלה מכ' אמה הוא למעלה מהתפיסה של הדעת, של המוחין, שזו בחינת ראייה. בעוד שרבי יהודה תופס את הסוכה במהלך של לא ידע, ואינו דורש את הפסוק. מבואר אם כן שישנן כאן שני בחינות בסוכה. ישנה סוכה של דעת, למען ידעו דורותיכם, ויש סוכה שלמעלה מן הדעת, שאין אדם יודע, שזה למעלה מעשרים. בלשון הפנימיות אפשר לומר שמכיון ש"עשרים" בגימ' "כתר", א"כ ר' יהודה תופס את הסוכה

(קהלת ח' א'). וכל השתלשלות היא מהלך של העלם וצמצום. וכמוכן הצמצום הקדמון הוא בחינה של העלם. בהקשר של הסוכה, שני הבחנות הללו של אור וחשך, גילוי והעלם, נקראות חמה וצל. והנה הבחנת העקוד בסוכה היא האחדות בין החמה לצל. בנקודה זו נמצא סוד היחוד, סוד היחיד, התפיסה שאין בה שבירה. כלומר עצם העבודה של הסוכה היא לגלות את ההבחנה שחמה וצל הם אחדות פשוטה.

לא תוסיף ולא תגרע על רמ"ח מצוות עשה

נבאר את הדברים ביתר הרחבה. הנה הגמרא בסוכה (ב' ב') מבארת שרבה ורבא לא למדו את הדין של כ' אמה כרב זירא מהפסוק בישעי', מפני שהם למדו שהסוכה בפסוק היא סוכה שתהיה בימות המשיח, אבל א"א ללמוד ממנה הלכות לסוכות דהאידינא. והנה בפסוק מוזכר שהסוכה תהיה למחסה ולמסתור מזרם וממטר. וידוע שישנם רמ"ח מצוות עשה, ועל רמ"ח עשה הללו נאמרו שני לאוין, דהיינו לא תוסיף ולא תגרע (ע' חינוך מצוה תנ"ד ותנ"ה). והנה אם נגרע מרמ"ח אחד, יישאר רמ"ז, אותיות "זרם". ואם נוסיף לרמ"ח אחד, נקבל רמ"ט, אותיות "מטר". ויש להבין מה ענין זרם ומטר ללא תוסיף ולא תגרע. בהקדם, הנה ענין לא תוסיף ולא תגרע הוא אזהרה שלא לשבור את הגבול, לא רק אזהרת לא תגרע, אלא גם אזהרת לא תוסיף, דכל המוסיף גורע (סנהדרין כ"ט א'). ושורשם של הלא תוסיף ולא תגרע הוא בנקודה שלמעלה מהגבול, הנקראת בלתי בעל גבול, שבטבעו לבטל את הגבול. וא"כ כאשר התורה אוסרת להוסיף או לגרוע, עומק הדברים הוא שאף שבודאי עבודת האדם מצד פנימיות הנפש היא לדבק עצמו בנקודה של אין עוד מלבדו, בבלתי בעל גבול, מ"מ חייב האדם לדבק עצמו גם בגבול. זאת התורה לא תהא מוחלפת. ורצונו ית' הוא שנידבק גם בגבול. ומצד כך הוזהרנו שלא להוסיף ולא

שלמעלה מהעולם הגשמי, אזי עצם הסוכה אינה עראי, אלא היא קבע, דענני הכבוד אינם משתנים לעולם, רק שהית האדם בתוכם היא עראית, וגם במדבר לאחר מות אהרן נסתלקו ענני הכבוד. א"כ לשיטת רבא, לכאורה יוצא שרבי יהודה סובר כר"א שהסוכה היא זכר לענני הכבוד, ות"ק סובר כר"ע, שהסוכה היא זכר לסוכה גשמית.

עקודים נקודים וברודים

והנה בכתבי האר"י (ע"ח ש"פ"א מ"ת), מוזכרים ג' עולמות, עקודים, נקודים, וברודים, ע"ש הפסוק בפר' ויצא (לא"א י"ב). והנה בתמצית ממש, עולם העקודים הוא אותו עולם שהדברים נעקדים מאוחדים ואינם נפרדים בו. ולאחריו יצא עולם הנקודים בו היתה נקודת ההתפרדות, ובו היתה שבירת הכלים. ולאחריו יצא עולם הברודים שהוא עולם האצילות, עולם התיקון של השבירה. לענייננו, ענין העקודים הוא לתפוס כל דבר כאחדות. העקודים הם למעלה מן השבירה ולמעלה מן התיקון. דשבירת הכלים אינה שייכת כלל בעקודים כידוע, כי דבר שהוא עקוד הוא מאוחד, ואין שייכת בו שבירה כלל, כי השבירה שורשה בהתפרדות.

חמה וצל בסוכה ובבריאה

והנה קי"ל סוכה שחמתה מרובה מצילתה פסולה, צילתה מרובה מחמתה כשרה (משנה סוכה כ"ב א', או"ח תרל"א א'). כלומר בסוכה תמיד יש עירוב של חמה וצל. ואם היא מעובה עכ"כ שגשמים אינם חודרים לתוכה, וכ"ש חמה, יש ספק אם היא כשרה (עי' מ"ב תרל"א סק"ו), דהוי כמו דירת קבע. והנה "חמה" בגימ' נ"ג, ו"צל" בגימ' ק"כ, וביחד עולה קע"ג, ועם הכולל קע"ד, גימ' ד"עקד". הרי שחמה וצל בסוכה הם בהבחנת העקודים. עומק הדבר. למעשה שורש הבריאה הוא עירוב של אור וחשך, גילוי והעלם, פנים ואחורים (עי' ברמח"ל, כללים ראשונים כלל כ"ח, וקל"ח פתח ע"ו), "חכמת אדם תאיר פניו"

הדבר שביום הראשון נבראה הבחינה של האין. וא"כ ביום הראשון שיח השדה ועשב השדה וכן האדם היו במצב של אין, בכח, במצב של טרם, אותיות מטר. ורק לאחר שיצא האדם לפועל ויחל לעבוד את האדמה, ואח"כ המטיר ה' על הארץ, אז שיח השדה ועשב השדה יצאו מהכח אל הפועל. א"כ ביום הראשון היה גילוי של האין עוד מלבדו, גילוי של הבלתי בעל גבול. ואז הגבול עדיין לא נברא בפועל, אלא היה בשורש, בכח, באין, בהיולי. ומה שהאיר היה רק נקודת האין עוד מלבדו, והגבול היה בבחינה של שרש, בבחינה של מטר, בבחינה של טרם. ואדם אין לעבוד את האדמה, בפשטות משמע שכאשר הבריאה היא במהלך של אין, אזי עדיין לא היה כאן את המהלך שהקב"ה המטיר. אבל בעומק, "כי לא", הבחינה של "לא", שזו לכאורה בחינה של שלילה, באמת אין זו שלילה, אלא זה גופא "המטיר ה' אלקים", זה גופא היה המטר. כלומר הבריאה היתה באותה נקודה שהמהלך של לא תוסיף ולא תגרע היה רק בשרש. "ואדם אין", כלומר שהשרש שלו היה מאותה נקודה של האין גבול. אלא שביום השישי כאשר צבר הקב"ה את אפרו וגיבלו כמו שאמרו חז"ל (פרקי דר"א פ"י, ויק"ר כ"ט א'), אז התחדש המהלך של הגבול שבאדם, היצירה של היש של האדם, שאז נאמר איסור של לא תוסיף ולא תגרע.

שורש החטא בלא תוסיף

ועל איסור זה עברה חוה, שהוסיפה על ציווי ה' (רש"י בראשית ג' ג'). שבעומק, הוספה זו היתה אותה הארה של הבלתי בעל גבול, אבל עי"ז היא שברה את הגבול, וזה נגד רצונו ית'. וכל זה בא מכח הנחש בגימטריא משיח כידוע. אבל באמת תיקון המשיח הוא לגלות את ההתכללות של הגבול בהבלתי בעל גבול, אבל לא שהבלתי בעל גבול ישלול את הגבול. זה גופא התיקון הגמור, זו האחדות הפשוטה, שהגבול והבלתי בעל גבול נכללים זה בזה, ואינם שוללים זה את זה. וכן זה גופא התיקון

לגרוע. וסטיה מגדר הגבול, כלומר הארה של הבלתי בעל גבול בגבול לבטל את הגבול, הוא נגד רצונו ית'.

כח השמירה בסוכה

והנה כאשר ההארה של הבלתי בעל גבול והגבול מתגלים בבת אחת, שבעצם זו סוד האחדות, על בחינה זו נאמר והסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר. והנה מסתור הוא בסוד הסתר, וכאשר מתגלה הבחינה של יושב בסתר עליון (תהלים צ"א א'), אזי מתגלה נקודת הבלתי בעל גבול, ולכאורה זו סתירה לגבול. לכן כתוב כאן ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר. כלומר יש כאן גילוי של בחינה הנקראת זרם ובחינה הנקראת מטר, שהן הגדרים של לא תגרע ולא תוסיף, כנ"ל. וא"כ הפסוק מרמז גם על הבלתי בעל גבול וגם על הגבול, והוא מברר לנו שבסוכה מתגלה ששניהם אמת, ואין לבטל לא את זה ולא את זה. בסוכה ישנה ההתגלות של הבלתי בעל גבול אבל עדיין צריך שמירה על הגבול, דהמצוות אינן מתבטלות. והנה ידוע מה שכתוב בספד"ק (עי' שם משמואל מועדים סוכות שנת תרע"ד בשם אביו האבני נזר, וכן בתפארת שלמה על סוכות שבת חוה"מ), שסוכה אינה צריכה שמירה, כי יש בה כח שמירה בעצמותה, ולכן זו אחת הסיבות שפטורה ממזוזה. אבל לדרכנו, עומק הענין אינו שמירה ממזיקין, אלא כח הסוכה הוא בכך שלא תהיה פריצה של הבלתי בעל גבול שיבטל את הגבול.

כל הבריאה נבראה ביום הראשון

והנה כתוב בפסוק (בראשית ב' ד-ה) "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה". ורש"י (ריש פסוק ד') מפרש, ללמדך שכולם נבראו ביום ראשון, וכן כתב הרמב"ן בריש בראשית בענין ההיולי. כוונת

לסוכה. והנה הזכרנו לעיל את חילוקו של רבי זירא, שעד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה, ולמעלה מעשרים אמה אדם יושב בצל דפנות. עומק הדברים. בודאי החמה מאירה דרך הסכך, אבל מקור הצל יכול להיות בין מהסכך ובין מהדפנות. כאשר הסוכה היא פחות מעשרים אמה, אזי האדם יושב בעיקר בצל הסכך, ודרך הסכך מאירה החמה וגם מקור צל החמה הוא בסכך. וא"כ הסכך מגלה את האחדות של הצל והחמה, של הגבול והבלתי בעל גבול, וזו מהות הסוכה כפי שנתבאר. אבל בסוכה שלמעלה מעשרים אמה, צל הדפנות הוא העיקר, וצל הסכך בטל אליו, אזי ישנו כאן פירוד בין מקור האור למקור הצל, בין הגבול לבלתי בעל גבול, ולכן הסוכה פסולה. אמנם ר' יהודה מכשיר גם כאשר הצל בעיקרו הוא צל דפנות. פירוש הדבר, שר' יהודה תופס גם בגבול את האין עוד מלבדו, שאין מציאות של נפרדות כלל, ואלו דברים עמוקים מאד.

אדם בתפיסה של 'כל'

והנה ישנה שמועה בשם הגר"א (עי' חומש הגר"א מהדורת וויינרעב חיי שרה כ"ד א'), מנין שאברהם קיים מצות סוכה, מדכתיב וה' ברך את אברהם בכל, בכל הוא ראשי אותיות של המלים בסוכות, כל, למען (אמור כ"ג מ"ב-מ"ג). וצריך להבין מה הקשר בין בכל לסוכה. בהקדם, הנה איתא בגמרא (ב"ב ט"ז ב'), "שלשה הטעמין הקב"ה מעין עולם הבא, אלו הן אברהם יצחק ויעקב. אברהם דכתיב ביה בכל, יצחק דכתיב ביה מכל, יעקב דכתיב ביה כל". דהיינו, בשלשתם נמצאת הבחינה של 'כל'. והמהרש"א פירש שם ש'כל' הוא בחינת עולם הבא שכולו טוב. אבל אנו נבאר במהלך אחר. הנברא הוא גבולי והקב"ה הוא בלתי בעל גבול. נמצא שהנברא הוא חלק, והקב"ה הוא 'כל', דלא שייך להגדיר בו חסר ח"ו. א"כ עולה שהגמרא דורשת שכביכול הקב"ה האיר

לחטא של אדם הראשון, שנבע מאותה נקודה של לא תוסיף, שבאה לשלול את נקודת הגבול, ובכך עברה על רצון ה'. ובעומק צריכה להיות כאן הארה של האיסור דלא תוסיף, וכן הארה שהאין גבול אינו שולל את הגבול, אלא זה נכלל בזה, כפי שבארנו לעיל כיצד זה מרומז בפסוק דישיע', בסוכה של ימות המשיח.

האומות בועטים בסוכה ויוצאים

מובא בחז"ל (ע"ז ג' א', תנחומא שופטים פ"ט), שלעתיד לבוא ירצו הגויים לקיים מצוות כדי שיהיו ראויים לקבל שכר כישראל, והקב"ה יתן להם מצוה קלה, וסוכה שמה. וכ"א יבנה לו סוכה בראש גגו, והקב"ה מוציא חמה מנרתיקה^א, וכאו"א מבעט בסוכתו ויוצא. והנה בפשטות משמע שהוצאת החמה מנרתיקה גורמת להם לבעוט בסוכה ולצאת. אבל בעומק הפירוש הוא הפוך. חמה היא הבחינה של ההארה, והנרתיק הוא הבחינה של הצל, שהוא הגבול של החמה. חמה בנרתיקה היא ההבחנה של התכללות הגבול והבלתי בעל גבול. את ההבחנה הזאת אומה"ע אינם יכולים לסבול. הבעיטה שלהם בסוכה, היא בעיטה בחמה בנרתיקה, בהתכללות של הגבול בבלתי בעל גבול. הם רוצים לבעוט בגבול, בנרתיק, לשבור אותו, ולהישאר רק עם הבלתי בעל גבול, עם החמה. התפיסה שלהם היא שאם ישנו בלתי בעל גבול, אז הגבול אינו נכון. א"כ עצם הבעיטה שלהם היא להוציא את חמה מנרתיקה, לבטל את הגבול, וממילא אין צורך במצות סוכה שהיא גבול, ולכן הם יוצאים ממנה.

ביאור פירושו של ר' זירא

אם נתבונן בסוכה, נראה שהדפנות הם מצד ההבחנה של גבול בסוכה, שהרי הם מגדירים את גודל הסוכה. והסכך הוא מצד ההבחנה של הבלתי בעל גבול בסוכה, שהרי דרכו בא האור

^א בגמרא בע"ז הגי' היא מקדיר עליהם חמה, אבל בתנחומא הגי' היא מוציא חמה מנרתיקה, ועי' במימרא דר"ל בע"ז (ג' ב' שורה תחתונה), מוציא חמה מנרתיקה ומקדיר.

מצד הצלא דמהימנותא, מצד עומק האמונה באין עוד מלבדו, אפשר לאדם להתכלל בבת אחת בגבול ובבלתי בעל גבול. זה הבחינה של הבלתי בעל גבול כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה (בר"ר כ"א ה'). הארת הסוכה בעצמיותה היא "בצל כנפיך יחסיון" (תהלים ל"ו ה'), "יושב בסתר עליון" (תהלים צ"א א'), "וסוכה תהיה למחסה ולמסתור", כי הבלתי בעל גבול מסתתר בסוכה, וזו בעצם ההארה בימים אלו ליושב בסוכה.

אין קבע בנברא

נחזור לענין דירת קבע ודירת עראי בסוכה. והנה ההבנה הפשוטה של דירת עראי היא שעולם העשיה הוא בעצם מציאות עראית, בעוד שגן עדן הוא הדירת קבע, בלשון חז"ל, התקן עצמך בפרוזודור לפני שתיכנס לטרקלין (אבות פ"ד מט"ז). אבל באמת גם הקבע דגן עדן אינו אלא עראי. הרי לאחר ביאת המשיח שוב לא יהיה גן עדן, והמשיח אי"ה הרי יבוא קודם סוף האלף השישי. א"כ גן עדן אינו קבע, אלא שהמשכו הוא יותר מאשר השבעים שנה של אדם בעולם העשיה. ואם נתבונן הלאה, גם השכר של האלף השביעי הוא עראי, רק אלף שנה. לאחר מכן ישנו האלף השמיני שהוא מהות אחרת. סוף דבר באלף העשירי יגיע הנברא למצב של ביטול גמור בהתכללות בו ית'. נמצא שעצם המציאות של הנברא היא רק עראי, ואין לו מציאות של קבע כלל. רק מציאותו ית' היא מציאות קבע. ושאר הנמצאים נמשכים מאמיתת המצאו בצורה של עראי. אם כן בעומק, הצא מדירת קבע והיכנס לדירת עראי, אין הכוונה רק כפשוטה לצאת מעולם העשיה, מהבית הארצי בו אנו דרים רוב ימות השנה, ולהיכנס לסוכה הארצית של חג הסוכות. אלא בעומק הציווי הוא לצאת משרש הגבול, שהוא החכמה, הדעת, המוחין, לצאת

על האבות בחינה של עצמו. ולכן גם מצינו בספה"ק שהאדם נקרא 'כל' (עי' עבודת הקודש לאבן גבאי חלק סתרי תורה פכ"א, הביאו השל"ה בהקדמה לעשרה מאמרות אות ו', ועי"ש גם בהקדמה לעשרה מאמרות הגה"ה ד"ה הנה באתי לבאר אות ג'). לדרכנו הפירוש בזה הוא שיש בכח האדם לדבק את עצמו באין עוד מלבדו, בבלתי בעל גבול, שהוא ית' לבדו יכול באמת להיקרא 'כל', כי אין מציאות בלתו של 'כל'. אבל הנבראים הם בעצמותם חלק, וא"א לומר עליהם 'כל'. אלא שעצם הכח שבאדם לדבק את עצמו בנקודה של אין עוד מלבדו, נקרא 'כל', על שם שהוא דיבק עצמו בתפיסה הנקראת 'כל', כביכול בעצמותו ית'. א"כ מה שנאמר 'כל' באדם בכלל ובאבות בפרט, הוא רק מצד ההתכללות בו ית'.

הבלתי בעל גבול מסתתר בסוכה

נחזור לשייכות בין בכל לסוכה. להנתבאר לעיל, נמצא שהגר"א בא לרמז שהסוכה היא גילוי של אין עוד מלבדו. ולמרות שהתפיסה החיצונית של הסוכה היא בבחינה של גבול, מצד הצל ומצד הדפנות, מ"מ סוד הסוכה היא 'כל', ה' ברך את אברהם בכל, ובסוכה מתגלה ההתכללות של הגבול והבלתי בעל גבול בבת אחת. דהיינו, עצם התפישה של הסוכה היא האחדות האמתית של האין עוד מלבדו, כח הבלתי בעל גבול - עם התפיסה של הגבול, וזהו עצם המציאות הפנימית של הסוכה. כלומר תפיסת הסוכה היא התבטלות אליו ית', התכללות בו ית'. וע"י ההתכללות בו ית' בישיבת הסוכה, אדם יכול לכלול את הנקודה של הגבול והבלתי בעל גבול בבת אחת. ובודאי שאין האדם יכול לעשות זאת מצד השגה, כי אין תפיסה ואחיזה בו ית' כלל וכלל, והדעת אינה יכולה להבין כיצד הגבול נכלל ומתיחד בבלתי בעל גבול. אלא

² אמנם הזמן באלף השביעי אינו הזמן שאנו מכירים בעולם העשיה.

³ בענין מהלך האלף השביעי עד העשירי עי' ברמח"ל, כללים ראשונים אות ט', אגרות פתחי חכמה ודעת אות כ"ג (מהדורת פרידלנדר).

יש אין יש

א"כ אדם מתחיל מתפיסה של יש, עובר לתפיסה של אין, וחוזר לתפיסה של יש. היש הפשוט הוא דירת הקבע הפשוטה שאדם תופס את עצמו כמציאות. צא מדירת קבע והיכנס לדירת עראי, זו אותה תפיסה שהכל עראי, ואז אין לנברא במה להאחז, והוא מרגיש שמציאותו מתבטלת. ואז אדם נכנס ליש האמיתי שהיא ההתכללות בו ית', ואז הוא למעלה מנקודת העראי. נמצא אם כן, שהעראי קונה את הקבע מנקודת ההתכללות. אבל באותה נקודה, כשם שהוא לא מושג כך גם הנבראים לא מושגים. ואם הם אינם מושגים, גם לא שייך לומר בהם מציאות של עראי. העראי היא מאותה נקודה שאנחנו אוחזים את הדבר ומצד המקבל ישנה השתנות. אתמול היה נראה בעיניו כך, והיום נראה בעיניו כך. מצד כך ישנה התפיסה של עראי. אבל מצד העבודה שהנבראים נכללים בו ית', אז אין לנו השגה לא בו ולא בלבושים. וכאשר אין לנו השגה לא בו ולא בלבושים, אין שייך לומר שיש כאן מציאות של עראי, אלא הכל כאן קבע, אלא שאין אנו משיגים דבר. הרי שזו הגדרה נוספת בעומק הנקודה של הסוכה. לכלול את הקבע ואת העראי בבת אחת בנקודה שהיא למעלה מהקבע ולמעלה מהעראי, באותה נקודה שלא שייך לדבר בה אם היא קבע או עראי, כי אין לנו בה לא אחיזה ולא תפיסה ולא הבנה.

כניסת כל האדם לסוכה פירושו ביטול האדם בסוכה

והנה ישנה שמועה בשם הגר"א שישנן רק שתי מצוות שאדם נכנס כולו לתוכם, ארץ ישראל וסוכה, כפי שמרומז בפסוק "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון" (תהלים ע"ו ג). והנה הענין שאדם נכנס כולו לתוכם, אינו רק כפשוטו שהוא נמצא כולו במצוה, אלא בעומק הענין שכולו לא נמצא

מהעולם שלא שייך בו באמת מציאות של קבע, ולהיכנס לדירת עראי, דהיינו לתפיסה שכל הנבראים בעצם הם עראי. ואז ישנה ההתכללות של הבלתי בעל גבול והגבול בבת אחת כנ"ל.

תפיסת הקבע היא בדקות כפירה

כאשר האדם תופס את עצמו כמציאות של קבע, הוא אינו יכול להיכלל בו ית', כי סוף סוף הוא תופס שגם הוא מציאות, ואין מציאות יכולה להתבטל. אבל בעומק, בדקות, תפיסה זו היא קרובה לכפירה. כי בעומק אין שני מציאויות, והמציאות האמיתית היא אחת. אמנם כשם שהוא ית' אינו נודע, כך גם הגבול לא נודע, וכשם שאותו ית' איננו מבינים, כך איננו יכולים להבין כיצד הגבול נכלל בו ית'. א"כ בעומק שום מציאות איננה מובנת, הכל אמונה. וממילא, ברגע שהאדם משיג את עצמו כמציאות בפני עצמה, הרי שהוא מרגיש את עצמו כקבע, ולא חשוב שהוא יודע שההרגשה מכוזבת, אבל עצם ההרגשה גורמת לכך שהוא נפרד, וממילא אינו יכול להכלל בעצמות המציאות, כי הוא חי במציאות כוזבת, למרות שהוא יודע שזאת מציאות כוזבת והכל כאן עראי. ובעומק לפנינו מעומק, כל עראי בעצם הוא קבע, כפי שהעלינו לעיל בשיטת ר' יהודה אליבא ר' זירא. כשאנחנו תופסים שדבר מסוים אתמול הוא היה והיום שוב אינו נמצא, זה מצד התפיסה של שינוי ותנועה. אבל עד כמה שמבינים שבאמת מצד התפיסה של אין עוד מלבדו, אין שייך לדבר על השתנות, "כי אני ה' לא שניתי" (מלאכי ג' ו'). נמצא שמצד התפיסה של אני ה' לא שניתי לא שייך לדבר על מושג של עראי. עראי ענינו שינוי, דבר שאינו קבוע. בו ית' מצד התפיסה של אני ה' לא שניתי, בודאי לא שייך לדבר על השתנות, על עראות. כשאדם תופס בעומק את הבריאה שאין עוד מלבדו, והכל זה 'הוא', ממילא אין כאן תפיסה של עראי.

¹ לכאורה שמועה זו אינה נמצאת בספרי הגר"א או של תלמידיו. אמנם היא מובאת בספרים רבים, עי' למשל יינה של תורה על סוכות לר"ב אדלר עמ' י"ד. ועי' גם בספר לבוש יוסף על מועדים ח"א, שמבאר ע"פ הגר"ח מבריסק, שהמקוה שונה מא"י וסוכה, שאין הטהרה חלה כאשר האדם נמצא בתוך המקוה אלא לאחר שיוצא מתוכה, עי"ש.

לקרבן, וחסדי ה' הוא שיכול להביא בעל חי תחתיו. נמצא שהשבעים פרים שמקריבים בחג, מצד התפיסה של נפש האדם, עד כמה שהוא נכלל בתוך הסוכה, וכפי תוקף ההארה של הכניסה שלו לתוך הסוכה, כך בעצם הוא מקריב את האני שלו, ומבטל את שבעים כוחותיו כידוע מהגר"א (פירושו על ישעי' י"א א', ומובא גם בליקוטים לפירושו על ספר יצירה, וראה פירוש על כך בקונטרס שבעים כוחות הנפש המובא בספר עצות והדרכות לר"מ גרינוואלד). כלומר, שבעים האומות שבחיצוניות, בפנימיות אלו שבעים כוחות הנפש. וכאשר האדם כולל את כל שבעים הכוחות בסוכה, כלומר בו ית', אז האדם מגיע למהלך של שמחת תורה, שיש יחוד גמור בינו לקב"ה. ולכן שמחת תורה הוא יום אחד, היום שנתגלה בו האחד, אבל זה רק לאחר שאדם עבד בשבעת ימי סוכות לכלול את שבעים כוחותיו בו ית'. וכאשר הוא מגיע לשמחת תורה בלי תפיסה של אני בכלל, אזי אין לך שמחה גדולה מכאשר ישנו גילוי גמור של אין עוד מלבדו ממש.

כלל. כלומר, אין הפירוש שאני בתוך המצוה, אלא הפירוש שבתוך המצוה אין אני, אלא האני בטל לנקודת האלוקות שבמצוה. כביכול האין עוד מלבדו מכליל את האני - בו ית'. ואם יבוא אדם וישאל אם הבורא כולל את הנברא בו, אזי שוב אינו בורא אלא נברא ח"ו. אמנם כבר חזרנו ובררנו שענין ההתכללות בבורא אינו דבר מושג, אלא זו אמונה, ושם הסבר שבעולם לא יתפוס את הנקודה. כי הסבר פירושו אחיזה ותפיסה. ומה שמסבירים ואוחזים ותופסים הוא אינו הבורא. אם כן בו בעת שמדברים על הבורא, לא עליו מדברים. זהו סוד השלמות של הצלא דמהימנותא, שע"י נקודת האמונה השלימה, שהאדם מאמין שהוא נכלל בו ית' לגמרי, וכפי תוקף האמונה והאהבה וקביעות הלב, כך האדם נכלל בו ית' ואין לו מציאות של אני בכלל.

אדם מקריב עצמו קרבן

וזהו העומק של השבעים פרים שישנם בחג כנגד השבעים אומות (סוכה נ"ה ב'). עצם הכניסה לסוכה זהו המהלך של "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע י"ד ג'), כלומר אדם צריך להקריב עצמו בסוכה. דהרי בעצם כל המהלך של הקרבן, כמו שכתוב ברמב"ן (ויקרא א' ט', ועי' גם בעץ הדעת טוב לרח"ו ריש ויקרא), שצריך המקריב לחשוב שראוי שהוא עצמו היה עולה

סוכות 002 אור וצל בסוכה תשס"ז
מספר שיעור בקול הלשון 1132300

פסח אור ליד'

אור בליל י"ד, שמכוחו אפשר למצוא גם מה שנמצא במקום החור ובמקום הסדק.

'חור' ו'סדק', הם בגימטריא 'עשיו' עם האותיות. 'איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו' (עובדיה א, ו). זה מקום של הסתר, של היעלמות. כלומר, מכח האור שמאיר בליל י"ד, אפשר למצוא גם את מה שרז, את מה שנעלם.

"אור לי"ד בודקין את החמץ". לכאורה מה שבודקין הוא את הבית, ומדוע כתוב שבודקין את החמץ? מבואר א"כ בעומק דברי המשנה, שבליל י"ד אפשר לבדוק ולמצוא מה שנמצא בתוך החמץ. מה שבפסח נאמר 'תשביתו שאור מבתיכם' (שמות יב, טו), בליל י"ד יש כח למצוא בתוך החמץ את מה שנעלם. מאיר אור שמה שנראה בפסח חמץ, בליל י"ד מתגלה שיש אור שנמצא בתוך פנימיות החמץ!

מה נמצא בתוך פנימיות החמץ?

'יין והחמץ, דבש והדביש' (ב"מ לה ע"א). אברהם אבינו היתה לו פסולת שיצא ממנו ישמעאל. אך זו לא פסולת גמורה של ישראל, שהרי אמו של ישמעאל היתה הגר ולא שרה. אך אצל יצחק, יצא עשו שבא מרבקה. ולכן עשו קרוי 'ישראל מומר'. כלומר, מה שצריך להתגלות מכח יצחק, קומה שלימה של בנים קדושים, יצא משם מציאות של עשו. זוהי מציאות של יין והחמץ.

אור לי"ד בודקין את החמץ, את החמץ עצמו, כמו שהתבאר. אז מתגלה שמוצאים שגם מה שנראה מציאות של חמץ, מכח האור אפשר לגלות את פנימיותו.

'יין והחמץ' - בליל התקדש חג אנו שותים ד' כוסות. ביין נאמר 'אל תרא יין כי יתאדם' (משלי כג, לא). זהו יין של אדמוניות של קדושה.

בודקין את החמץ בליל י"ד

מצינו מספר זמנים בהכנה לחג הפסח. "שואלין ודורשין שלושים יום קודם החג" (פסחים ו ע"א). יתר על כן, כאשר נכנס ר"ח ניסן אומרים בהגדה: "יכול מר"ח? ת"ל ביום ההוא". שלב נוסף שמתגלה הוא בבדיקת חמץ, בליל י"ד ניסן, כאשר בודקים חמץ.

ממתי מתחיל היו"ט של פסח? לכאורה הוא מתחיל בט"ו, אך גם יום י"ד נקרא יום טוב, משום שהוא זמן של הקרבת קרבן פסח. א"כ היו"ט לא מתחיל רק מליל התקדש חג בט"ו בחדש, אלא מתחיל כבר בי"ד.

בדיקת חמץ אנו עושים בליל י"ד. הגמ' (שם ד ע"א) שואלת מדוע לא בודקים ביום י"ד עצמו. עונה הגמ', כיוון שאור הנר מאיר יותר בלילה. ובעומק יותר - על ליל התקדש החג, ליל ט"ו, נאמר 'לילה כיום יאיר' (תהלים קלט, יב).

אך יתר על כן, אור לי"ד בודקין את החמץ (שם ב ע"א). מכח מה בודקים? מכח האור שמאיר בי"ד.

מהיכן יש כח לאור להאיר בליל י"ד? מהאור של אותו ליל ט"ו. א"כ, האור של פסח לא מתחיל רק בליל ט"ו, אלא כבר בליל י"ד. יש אור חדש שיורד שמכוחו אנו בודקים את החמץ.

מהו האור שיורד בליל י"ד?

רבותינו אומרים ש'יצחק' בגימטריא ר"ח, ו'אור' בגימטריא ר"ז. ר"ז, כלומר רז, הוא דבר נסתר. בודקים דווקא בלילה, כדי שיוכל לבדוק בחורים ובסדקים. בחורים יש דבר שנעלם, דבר נסתר. אנו בודקים חמץ בליל י"ד מכח האור, רז, שמגלה מה שנמצא במקום הנסתר. אור לי"ד בודקין את החמץ. מאיר

של יציאת מצרים, הרי ששלמות התיקון היא לא רק בליל ט"ו, שאז בני"ג נגאלו ובבוקרו של יום יצאו ממצרים. אלא בבחינת 'אני יוצא בתוך מצרים' (שמות יא, ד), ובתוך ארץ מצרים עצמה. ומתי מתגלה התוך של מצרים הגמורה? ביום האחרון שלפני הגאולה, בליל י"ד, בבחינת שלמות החושך שלפני השחר. אז מקום עומק הגלות הגמורה. לילה לאחר מכן יש כבר מציאות של גאולה לילה כיום יאיר. א"כ ליל י"ד הוא התוקף הגמור של הגלות. בליל י"ד שבודקין את החמץ, את האור שעתיד להתגלות בט"ו, כאן מונח עומק הגאולה של בני ישראל.

בעומק הפנימי שבדבר, הגאולה בשורשה לא התחילה רק בליל ט"ו, אלא מכח תקנת חכמים לבדוק את החמץ בליל י"ד, הרי אנו מאירים את הגלות והופכים אותו לגאולה עוד קודם שהגיעה הגאולה.

'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז, יד), אבל בעומק הגאולה העתידה עיקר, וגאולת מצרים טפילה. אנו מגלים גאולה חדשה ביציאת מצרים. היכן מתגלה גאולה חדשה ביציאת מצרים, כאשר הגאולה חלה בליל י"ד ולא בליל ט"ו.

ככל שהאדם מחובר יותר לגאולה העתידה, מאיר בו האור של ליל י"ד, של תקנת חכמים לבדוק את החמץ, וע"י כן הוא מאיר את אור ט"ו בליל י"ד. ובעומק יותר, לא רק האור של ט"ו מאיר בי"ד, אלא גם האור של הגאולה העתידה. מצד כך יתוקנו גם הרשעים הגמורים. מה שהתגלה במצרים, שמתו הרשעים הגמורים במכת חושך, אבל מכח אור לי"ד בודקין את החמץ כנגד בן רשע שהוא עשוי, מכח האור הזה יהיה תיקון גם לאותם נשמות שמתו במכת חושך. והנשמות הללו גם יתוקנו בגאולה העתידה במהרה בימינו אמן.

הפסולת של אדמומיות של קדושה נאמר אצל אדום 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה' (בראשית כה, ל), זוהי פסולת של אותה אדמומיות. בליל פסח כאשר באים לשתות יין אדום, זהו כח האדמומיות של הקדושה. כנגד ארבעה בנים דיברה התורה, אומרים חז"ל, 'אחד תם', זה יעקב אבינו, 'אחד רשע', זה עשו, שבו ביום יצא לתרבות רעה.

מכח האור שנתגלה אור

מכח האור שמתגלה בי"ד, בודקין את החמץ. מכח האור שנתגלה, אור, רז כמו שהתבאר, להוציא את ה"יין והחמץ" ולתקן אותו. מכח אותו אור שמתגלה 'לילה כיום יאיר', בליל ט"ו, אז חל בו מציאות של כנגד ארבעה בנים דיברה תורה, וכנגדם ארבעה כוסות. וגם כנגד בן רשע, בחינת עשו הרשע, ג"כ יש כוס בליל התקדש חג.

עשו נלחם בעם ישראל בבחינת ארבע מאות איש עמו. הכח הזה השתלשל במצרים. 'ארבע מאות שנה שישבו בני ישראל במצרים'. ארבעה בנים, ארבע מאות אנשים של עשוי, וארבע מאות שנות ישיבה במצרים - מתקנים את הכח של האבחנה כנגד בן רשע.

ליל י"ד שבודקין את החמץ, את החמץ עצמו, מכח אותו אור, רז שמתגלה. מגלים את השורש שנמצא בעשו. אור, רז, יצחק - הגימטריא שווה. מכח כך מתגלה שיציאת מצרים לא מתקנת רק את הגלות בפועל ואת הגאולה בפועל, אלא את שורש הגלות שעליו נאמר 'ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם' (בראשית טו, יג). היכן מתגלה השורש, שכיוון שיוצא מיצחק פסולת של עשו, ארבע מאות שנה נמנים מזמן לידתו של יצחק. זהו כוחו של עשו ביצחק, ארבע מאות איש עמו. כאשר מתגלה אור לי"ד בודקין את החמץ, מתקנים את שורש הגאולה כבר מראשיתה, אצל יצחק אבינו.

בליל י"ד, הרי ישראל עדיין היו במצרים, שהרי רק בט"ו יצאו. אם כבר בי"ד מאיר האור

בין המצרים אור וחושך

לעתיד, ולמה שהיה בעבר, זה מצרף אותו למקדש שקיים, רק הוא נמצא יותר בעולם, יותר ב"גניזו", יותר בהסתר, אבל הוא קיים.

בלשון פשוטה, בית המקדש של מעלה, קיים, בית המקדש של מטה, חרב. ואומרים חז"ל כידוע, שהקדוש ברוך הוא נשבע שהוא לא יכנס לבית מקדש של מעלה, עד שהוא יכנס לבית מקדש של מטה. אבל בית המקדש קיים, רק הגילוי שלו, על זה חל החורבן.

נקודת היסוד צריכה שתהיה ברורה מאד. לשון חז"ל הידוע לכולם, "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה" - בהווה, ולא רק בעתיד, איך הוא זוכה ורואה בבניינה בהווה, הרי לכאורה בית המקדש איננו? ביאור הדברים, בפנימיות, בית המקדש קיים, בחיצוניות הוא נסתר, נעלם. והגדרתו - נחרב. אבל בפנימיותו, הוא עדיין קיים.

העבודה שלנו השתא כפולה, מחד, יש לנו עבודה לדבק את עצמינו לבית המקדש הפנימי הקיים, ומאידך, יש לנו עבודה, לקוות, לייחל, ולצפות, שגם בית המקדש בחוץ, יתגלה.

אי אפשר אבל לקוות שהחיצון יתגלה, אם לא מצורפים לפנימי, זה תקוות שווא! כל התקוה היא, שמה שקיים בפנימיות, יתגלה גם בחוץ, זו התקוה! אבל אם אין צירוף לבית המקדש הפנימי, אין שום אפשרות שבית המקדש החיצון יחזור ויתגלה. עד כמה שהאדם לא מכיר את בית המקדש הפנימי, איך הוא יכול להתאבל על מה שחרב, הרי הוא לא מכיר מה זה בית המקדש.

כאלפיים שנה שאנחנו נמצאים בגלות, והנפש החיצונית הרי לא ראתה מעולם בית המקדש. "אשרי עין ראתה כל אלה, למשמע אוזן דאבה נפשינו", אבל העין החיצונית, העין

סדר זמן השנה שמתחיל מניסן, ולפיכך, סדר הצומות: "צום הרביעי צום החמישי צום השביעי וצום העשירי", כשעדיין לא זכינו שנהפך לששון ולשמחה.

יש כאן תחילת סדר הזמנים בהעדר גילוי שכינתו יתברך בעולם, העדר גילוי השכינה שחל בבית המקדש.

בית המקדש, כמו שאומרת הגמרא במסכת בבא בתרא נקרא "אורו של עולם" ונקרא "עיניו של עולם". העין, היא ה"כלי קיבול", והאור הוא מה ששורה בתוך העין.

בית המקדש הוא ה"כלי קיבול" להארה השלימה. האור, הוא אור שכינתו יתברך שמו.

"כי ה' אלקיך אש אכלה הוא", האור מאיר בכלי, שהוא בית המקדש, אבל בית המקדש, הוא הכלי להארה של הבורא יתברך שמו.

בית המקדש חרב, הכלי לאותו הארה, נחרב, וציפייתנו ותקותינו ויחולינו, שיבנה במהרה בימינו.

זה לא רק תקוה, זה לא רק ציפייה, זה לא רק יחול, התקוה, הציפייה והיחול, מצרפים את האדם לבית המקדש, זה לא תקוה לדבר שהיה, ודבר שיהיה, התקוה - היא נקראת בלשון רבותינו קו, חוט שמקשר את האדם, לעצם הדבר עצמו.

זה לא תקוה למה שהיה, ואיננו, ולמה שיהיה, ועדיין אינו, זה תקוה לדבר שקיים בפנימיות, ואנחנו מקוים לגלות אותו, גם ב"איתגליא", בחיצוניות. אבל הוא קיים בשלימותו בפנימיות בית המקדש הפנימי, מעולם לא חרב, בית המקדש החיצוני, חרב ב' פעמים.

התקוה, היחול של הנפש מצרפת את האדם לבית המקדש שקיים, לא רק למה שיבנה

אשה היתה בוררת חיטים מהאור שנעשה מכח אותם אבוקות, אז היה גילוי גמור של האור שמאיר.

כל זה ציור של דבר בבחינת מקום, ארץ ישראל, ירושלים, מקום הקודש והמקדש, עד בית קדשי הקדשים. זה ציור של מקום.

מהו ציור של נפש, בית המקדש שבמקום, חרב, בית המקדש שבנפש, יכול שיהא בנוי אצל כל אחד ואחד.

כשם שבית המקדש שבמקום נקרא "אורו של עולם", זה מקום שכולו אור, "כי באור פניך נתת לנו", זה מקום של אור הפנים, אור של הפנים, זה האור של בית המקדש שבמקום - כך הם פני הדברים בנפש.

מהו אותו אור של הנפש?

כשהקדוש ברוך הוא ברא את עולמו ביום ראשון דמעשה בראשית, "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם", המאמר הראשון להדיא שבעצם הוא השני - "ויאמר אלקים יהי אור".

כל הבריאה כולה נתמלאה אורה מאורו יתברך שמו, "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום הראשון, אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו".

האור הזה הוא האור שגנוז בנפשות דידן. דברי חז"ל "ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטים", ורשעים השתמשו באותו אור שלא לצורך הראוי, "עמד וגנוזו לצדיקים לעתיד לבוא", היכן גנוזו - כמה לשונות בדברי רבותינו, גנוז בתורה, גנוז במקומות אחרים גם כן.

אבל נבין, על תקופה דידן נאמר "חושך יכסה ארץ", כל מי שיש לו מעט עיניים פקוחות, רואה את החושך שמתגבר מיום ליום. במדרגת מכת חושך שהיתה במצרים, מכה התשיעית, שני שלבים היו במכת חושך, חושך אחד, כמו שאומרים חז"ל, זהו חושך טבעי, אבל החושך השני, כמפורש בקרא, וכמו שביארו חז"ל "וימש חושך", חושך שיש בו ממשות, אפשר למשש אותו.

כשאנחנו מדברים עכשיו על דרא בתראה,

הגשמית שקבועה בגולגולת, לא ראתה את בית המקדש.

איך יתאבל האדם רק "למשמע אוזן"?

אבל אמיתות הדבר, שמי שמכיר בנפשו את "בית המקדש פנים", יש לו הכרת אמת מהו בית המקדש, ויש לו צער, כאב, בכי בעומק הנפש, שזה רק פנימי, ולא מתגלה גם בחיצוניות זוהי האבילות על בית המקדש. אדם לא יכול להתאבל בשלימות על דבר שהוא לא ראה אותו מימיו, "לא תהא שמיעה גדולה מראיה", ושמיעה למטה מן הראיה, אם זה רק "למשמע אוזן", מדריגת ההתאבלות חסירה.

ככל שהאדם מצורף בפנימיות הויית נפשו לבית המקדש הפנימי, "ושכנתי בתוכם", כדברי חז"ל כידוע מאד, "בתוכו" לא נאמר, אלא "בתוכם", בתוך ליבו של כל אחד ואחד.

מי שבית המקדש הפנימי שבלבבו בנוי, הוא זה שיכול להתאבל ממעמקי לבבו, על הבית המקדש החיצון שחרב. אבל אם בקומת הנפש, בליבו של האדם, לא מתקיים בו "ושכנתי בתוכם", בתוך לבבו, אז אין לו הכרת אמת מהו בית מקדש פנימי, וכשחסירה לו הכרת האמת של בית המקדש הפנימי מהו, איך הוא יכול להתאבל על מה שבית המקדש נחסר בחוץ?

ננסה לצייר, עד כמה שניתן במילים, על אף שמילים, לעולם לא יכילו את הציור הפנימי האמיתי, אבל עד כמה שניתן, בתוך מערכת של כ"ב אותיות/ כ"ז אותיות, לצייר ציור של בית מקדש פנימי.

בית המקדש, כמו שהוזכר כלשון הגמ', הוא נקרא "אורו של עולם", כשאנחנו מציירים את זה בבחינת מקום, אז יש מקום של ארץ ישראל, ירושלים עיר הקודש, בתוך זה, מקום הר הבית בכללותו, ועד מקום בנין בית המקדש, זה המקום.

ושם האור מאיר, עד המדרגה השלימה שהאור האיר בפועל, כמו שאומרת הגמ' כידוע במסכת סוכה, בשמחת בית השואבה,

דרך משל, והם לא נאמרו בדרך גוזמא, הם נאמרו בהגדרה המדוייקת שלהם לכל גדרי דין, אנחנו נמצאים בעולם שההגדרה שלו היא "וימש חושך".

מי שלא ראה מאורות מימיו, סבור שהוא נמצא באור, אבל מי שמרגיש מעט אור, הוא תופס, שהמציאות של השנים האחרונות, ומיום ליום הדבר נעשה "מוסיף והולך" של "וימש חושך" עוד יותר עבה ועוד יותר עבה. חז"ל אומרים "עבה כאיסר". לאט לאט נהיה יותר עבה ויותר עבה ויותר עבה. ויותר עבה.

כמו שאדם הולך במים שהם טיט היום, הוא שוקע, וכל צעד נעשה כבד יותר, כך פעולות הנפש, לא פעולות הגוף דייקא, אבל גם פעולות הנפש נעשים כבדים יותר וכבדים יותר וכבדים יותר.

אבל - וה"אבל" הזה הוא גדול מאד מאד מאד.

"ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", החושך, היה למצרים, ולמי שהשתתף עמם, אבל לבני ישראל, היה אור.

ישכיל כל בר דעת ויבין, איזה אור היה לבני ישראל בשעה שלמצרים היה "וימש חושך", האם היה לבני ישראל אור רגיל, ולמצרים היה חושך של "וימש חושך"!!

זה לעומת זה עשה האלקים", אם ירד חושך של "וימש חושך", בהכרח שאיזה אור ירד? אור שהוא ההיפך הגמור של "וימש חושך", עם אותו אור מה עשו בני ישראל, קיימו את ציווי הכתוב, מה שאמר הקדוש ברוך הוא, "ושאלה אשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ושמלות", והם היו צופים עם אותו אור במטמוניות, לא שהיה להם רק היכי תימצי איך לחפש, כי המצרי לא יכל לזוז ולראות, אז הוא הלך ולחפש בחורים ובסדקים של המצרי איפה יש מטמוניות, לא זה כוונת חז"ל. האור שירד באותו זמן, הוא מקביל למעמקי החושך שהתגלה באותו זמן, כשם שהחושך שירד באותו זמן היה "וימש חושך", יכלו למשש

על הימים שבהם אנחנו נמצאים, על הדור שבו אנחנו מונחים, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", חז"ל הקבילו הרי את ימות גאולת מצרים לימות גאולת עולם, לגאולה האחרונה.

וכסדר הירידה שהיתה במצרים, גם סדר הירידה שיש השתא, אנחנו לא נמצאים בחושך הראשון, אנחנו נמצאים בחושך השני של "וימש חושך".

מי שלא מרגיש שהחושך כבר יש בו ממשות גמורה, אין לך עוור גדול מזה.

הנפש צריכה להרגיש ראשית, איפה היא נמצאת, זה לא דבר שיכול להיות כתוב בדברי רבותינו. על דרך כלל, להדיא כתוב שיהיה כזה דבר, אבל אנחנו נמצאים במה שכתוב שיהיה, אצלנו זה לא יהיה, זה הווה.

"וימש חושך", מי שקם, לא יכל לשבת, מי שישב, לא יכל לקום, הכל עומד על מקומו.

רק יש הבדל אחד יסודי בין החושך שהיה במצרים, לחושך שיש עכשיו. החושך שהיה במצרים, הוא היה חושך גשמי בפועל ממש, זה חושך שראו אותו בעיניים הפשוטות, זה חושך שיכלו למשש אותו בחוש המישוש הגשמי, וזה חושך שמי שקם לא ישב, ומי שישב לא קם, יכלו לחוש אותו בחמשת חושי הגוף הפשוטים.

לעומת זאת, החושך שבו אנחנו נמצאים עכשיו, החושך שבו אנחנו מונחים עכשיו נאמר עליו בדיוק "וימש חושך", אבל מי שיכול למשש אותו זה רק מי שהוא בעל נפש מעט. זה לא חושך של גוף, זה חושך של נפשות, "וימש חושך", מי שקצת הנפש שלו פתוחה, היא קצת מרגשת, לא רק הרגשי גוף, אלא הרגשי נפש, מי שהנפש שלו מרגישה, הוא הולך ברחוב, והוא מרגיש שהוא צריך לדחוף חושך - זה מה שיש.

העולם לא שיש בו חושך, החושך הוא ממשות גמורה. למי שמרגיש את המציאות.

צריך להבין שהדברים האלה לא נאמרו על

וזה עיקר סוגייתנו שאליה אנחנו מכוונים, כל הדברים שנאמרו עד השתא זה הקדמה.

ה"בעל שם טוב" הקדוש, כשהוא מצייר צורת אדם דקדושה, איך נראה אדם שחי חיי תורה פנימיים באמת, איך נראה אדם שמציאות הוייתו מקושרת לבוראו, אחד מהציורים שהוא מעמיד, שהאדם יצייר לעצמו, שנמצא מסביבו אור, והוא נמצא במרכז, והאור מקיף אותו, שזה אורו יתברך שמו. אדם נמצא, ומסביבו יש היקף, היקף גמור של אור, והוא נמצא בתוך אותו אור.

הציור הזה נראה לרוב בני האדם שצריך להשתמש איתו לכאורה, בכח שנקרא "מדמה", ומכיון שהשימוש איתו הוא בכח שנראה "מדמה", אז הציור הזה, רחוק מאד, מרוב בני אדם.

אבל בזמן שמחד נאמר "וימש חושך", ומאיך נאמר "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", הרי שכשם שירד בכל יום ויום רחמנא ליצלן ממשות יותר גדולה בחושך, בכל יום, בכל שעה, בכל אחד מתת"פ חלקים של השעה, יורד עוד חושך ועוד חושך ועוד חושך, ואיזה חושך, חושך של "וימש חושך", שיש בו ממשות.

בהקבלה לכך, לא פחות מכך, ובדקות, יתר על כן, בכל יום, בכל שעה, בכל אחד מחלקי התת"פ חלקים של השעה, יורד ממשות של אור, אבל איזה אור, אור שקל הרבה יותר למשש אותו.

אם בדורות קודמים כבעל שם טוב וסיעתו, למשש את אותו אור, היה צריך להיות מהישישים חבריא הקדושים של הבעל שם טוב ותלמידיהם.

בדורנו אנו, שהחושך יש לו ממשות גמורה, "וימש חושך", גם לאור, יש ממשות גמורה.

מי שפותח צוהר קטן בנפש, קטן, אבל אמיתי, הוא נכנס דרך אותו פתח למקום האור שיש בו ממש.

את החושך, כך גם כשהיה במדריגת ישראל, "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", האור שהיה לבני ישראל במושבותם, זה אור שיכלו למשש אותו, כמו שיכלו למשש את החושך.

המצרי, יכל למשש חושך, יהודי, ישראל בקדושתו יכל למשש אור.

צריך להבין ברור, ברור מאד, הזמן שבו אנחנו נמצאים עכשיו, הוא מכת חושך של "וימש חושך". מכת חושך גמורה לנפשות של "וימש חושך", דברי חז"ל כידוע מאד, "וחמושים עלו בני ישראל ממצרים", אחד מחמשה, אחד מחמישים, אחד מחמש מאות, וכו', ומתי מתו אותם ארבעה חלקים, או יתר על כן, במכת חושך.

צריך להבין, בכל יום ויום, עכשיו, שאנחנו חיים, אם בבתי קברות יש מספר מסויים של אנשים שמתים כל יום, בנפשות מתות כל יום נפשות. אותם חלקים שלא יצאו בעבר... ה' יעזור שכן יצאו בגאולה העתידה - אבל בכל יום מתים נפשות.

צריך להסתכל על זה בעין פנימית, לא רק בעין חיצונית, בעין חיצונית מגדירים את זה "ירידת הדור", יש תאות, יש יצר הרע, יש נסיונות, כל ההגדרות נכונות.

אבל בעין פנימית, בעין של תורה, זה מכת חושך של "וימש חושך", שלושה ימים הללו - זה עכשיו, כמובן שזה לא מתגלה באופן של שלושה ימים, הלואי שזה היה רק שלושה ימים. אבל הצורה של הדברים, זה מה שיש בידינו השתא.

כל מי שיש לו מעט עיניים רואה, הוא רואה שהחוץ יורד, הוא רואה שהחוץ מדרדר, הוא רואה שהזוהמה עוטפת כל מקום, כל מקום, עד תוך היכלי התורה. זהו "וימש חושך" גמור

אבל בבחירתנו, בחירת כל נפש ישראל, האם לדבק את עצמו ל"וימש חושך", או לדבק את עצמו ל"לכל בני ישראל היה אור במושבותם"

אבל כאן צריך להבין חידוד עצום ונורא,

ממש. בני אדם על דרך כלל, כשהם מציירים את אורו יתברך שמו, אז הם מגדירים את זה כהשגחתו, שהאדם בעין השכל שלו, רואה את ההשגחה, אז הוא רואה את הארת פניו, ובו דאי שזו הגדרה אמיתית.

אבל לא על זה אנחנו מדברים השתא, אנחנו מדברים על אותו אור שממלא את הנפשות, אותו אור שעיקר גילוי בלב, אותו אור שגילוי במח, אותו אור שממלא את כל הישות של האדם, אותו אור שממלא את כל היקום כולו - לשם הנפש מייחלת, לשם הנפש מקווה, ועל זה אנחנו מתאבלים על העדרו.

כשבית המקדש היה קיים, אומרים רבותינו, יש בגר"א, ועוד, אי אפשר לצייר אפילו מדרגה של יהודי שנקרא כביכול "פשוט" שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים. כשבית המקדש עיר היה קיים, יהודי שהיה עולה לירושלים עיר הקודש, שם פעמיו לבית המקדש, הוא היה מרגיש את האור בפועל, בחוש!

היה לו הכרת אמת בנוכחות ה', והרגש גמור באור שיוצא מהנוכחות הזו. זה צורה של חיים של אמת. חיים שהאדם חי נוכח פני ה', שמציאותו יתברך שמו מוכרת הכרת אמת, כהכרת נוכח בפועל ממש. מציאותו יתברך שמו, לא שהוא לא מסיח דעת, הלוואי כך - אלא מציאותו יתברך שמו עומדת גלויה לו, היא הנוכחות של המציאות שלו "נוכח פני ה'" מתי אדם יכול לבכות על בית המקדש שאיננו? "שפכי כמים ליבך נוכח פני ה'", כאשר האדם מרגיש את מציאותו יתברך שמו נוכח בהכרת הנפש שמכירה את בוראה באמת, הוא חי נוכח פני ה', החיים נוכח פני ה' מולידים את האור שממלא את כל היקום כולו.

זה צורת חיים של נשמה של יהודי, שחי חיי אמת. חיי אמת, הצורה שלהם, זה לא רק קיום מצוות, שאי אפשר בלעדיהם, זה לא רק לימוד תורה, שאי אפשר כלל בלעדיה, זה לא רק מידות טובות, שאם לא - תורתו איננה תורת אמת.

"ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטים, עמד וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא", שלימות של אותו אור שיש בו ממש, יהיה בעלמא דאתי, לעולם הבא.

אבל בסוף יומין, כשאנחנו נמצאים בערב שבת בין השמשות, במערכת ימות עולם, "אור וחושך משמשים בעירבוביא", אבל איזה אור וחושך משמשים השתא בעירבוביא? משמש חושך שיש בו ממש, שמפיל נפשות רבים, "רבים חללים הפילה". אבל מאידך משמש אור שיש בו ממש, למי שבוקע לאותו מקום.

צריך להבין, להבין ברור אבל, מה שנאמר כאן השתא, זה לא דרוש, זה לא רעיונות, משל לאדם שנסע למדינת הים, והוא חוזר ממדינת הים, והוא מספר מה שהוא ראה שם, זה נכון שדבריו הם סיפור של ראייתו, אבל מה שהוא מספר, זה מה שיש, רק שמי שלא היה שם, לא ראה את זה, אבל הוא, מספר את מה שיש.

הדברים שנאמרו כאן השתא הם לא סיפור כפשוטו הם תיאור מצב גמור של איפה שאנחנו נמצאים.

אם נבוא להגדיר את זה, בדור כמו דידן, עבודת האדם בעומק היא לחיות בתוך אורו יתברך שמו, זו היתה עבודת הצדיקים בכל הדורות כולם, להיות גנוזים באור, באורו יתברך שמו, אבל זו היתה עבודה ליחידים, זו היתה עבודת יחידי הדורות, שאר עמך ישראל, נתחממו כנגד אורם של אלו שחי באותו אור.

אבל בדרא בתראה, היכן שאנחנו נמצאים היום, אם אדם לא נמצא באותו אור, קרוב לוודאי שהוא נופל לחושך. אורו יתברך שמו ממלא את כל היקום כולו, ומי שמרגיש את אותו אור בהרגש אמת, כמו שאדם העומד ליד נר, הוא עומד ליד שלהבת, הוא עומד ליד מדורה, הוא מרגיש את החמימות שבנר. "הוי מתחמם כנגד אורן", הוא מרגיש את החום שנוולד מאותו אור, מי שחי את אורו יתברך שמו, חיות אמת, חיות פנימית, הגוף שלו כפשוטו יכול לקבל חמימות, זה אור שיש בו ממש, יש בו

שהם מביטים על צורת יהודי, המבט איך שהם מביטים על תורה, על מצוות, תפילה, חסד, אהבה, וכו', הם מביטים על הדבר ממבט של גוף, עם מעט התנוצצות של הארת השכל מאור הנשמה, ולכן נראה לאדם שצורת החיים היא זו, אלא שצריך לעמוד להשיג אותה.

אבל אליבא דאמת, צורת החיים האמיתית היא שונה לגמרי, שונה לגמרי, אי אפשר אבל לאדם להתאבל על צורת חיים שהוא לא מכיר, הוא יכול להתאבל על צורת חיים שהוא הכיר בעבר, או שהוא מכיר בהווה, רק שהצורת חיים הזו לא גלויה בחוץ, שהצורת חיים הזו היא איננה משוטטת בכל העולמות כולם.

יש קול, ויש בת קול, כמו שאומרים רבותינו, פשוטם של דברים, בת - קול היא בת, היא ההולדה שבאה מהקול.

צריך שלפחות, לפחות הנפשות בפנימיותם, יקלטו את ההד, את הריח הפנימי, שהוא ריחה של נשמה, ינסו להקשיב הקשבה פנימית מאד, לעומק הפנימי שהם מכירים בתוך עצמם.

ולדעת, ולדעת באופן ברור מאד, שאותו עומק שכל אחד מאיתנו מכיר, הוא רק הפתח והשער לחתור ולבקוע לעומק פנימי יותר.

כל אחד מאיתנו יש לו את הנקודה העמוקה ביותר בלבבו, שגלויה לו לפי מדריגתו השתא, מדריגות רבות יש לבני אדם שונות זו מזו, אבל לכל אחד יש את המקום העמוק ביותר לפי מדריגתו שגלוי לו. ועבודת כל יחיד ויחיד, לתת אוזן קשבת, הקשבת נשמה, הקשבת פנים, למקום הפנימי הזה ביותר שהוא מכיר, לייחד לזה זמן בכל יום, להקשיב הקשבת אמת, לעומק הפנימי שכן גלוי לו, ולהכיר ולדעת, שהמקום הפנימי הזה, הוא רק פתח ושער לעומק פנימי יותר, ופנימי יותר, עוד ועוד ועוד.

מי שלא מייחד לעצמו זמן להקשיב למקום הפנימי הזה ביותר, על אף שבדאי המקום הפנימי הזה ביותר, מתגלה לו לעיתים מסוימות, כל אחד לפי ערכו, אבל הוא לא יוצר לעצמו מצב שדרך המקום הפנימי הזה, הוא יבקע עוד ועוד

כל זה צריך להביא את האדם לחיי פנים, לחיי נפש. חיי פנים, חיי נפש, שעל אף היות האדם נמצא כאן, בעולם החומר, נשמה בתוך גוף, אבל הגוף לא מסתיר לגמרי את אור הנשמה.

ואז הכרת הנשמה שבו, מכרת הכרת אמת את מציאותו יתברך שמו. זוהי ההכרה הפשוטה ביותר, שהיא ההכרה שצריכה למלאות את הלבבות.

לא לחיות לבד, לא לחיות לבד, לחיות חיים, שמציאותו יתברך שמו ממלאה את הנפש, אנחנו לא מדברים כאן על הרגשי אהבה, הרגשי יראה, שאלו הם קודש קודשים. מדובר על חיי אמת, שהמציאות של הקדוש ברוך הוא, היא זו שעומדת וגלויה לנגד האדם תמיד.

כשמחד יש "וימש חושך", אז מאידך יש "וימש אור". אם בכל הדורות כולם, זו היתה תקוותם של העובדי ה', והשגתם של היחידים, בדורינו אנו, זה קרוב לכל נפש מבקשת. זה קרוב, כי האור, יש בו ממשות, כשהוא הגיע לכלל ממשות, גם מי שלא שייך למקומות הדקים יותר, יכול לחוש את אותו דבר.

כמו שבחושך, צריך להיות עוור גמור, על מנת לא למשש את אותו חושך, כך, גם באור שיוורד, צריך להיות עוור גמור, על מנת לא להרגיש את אותו אור.

אנחנו מנסים לצייר בדברים הללו, ציור חיים פנימיים, שמאד לא נראים על פני השטח החיצוני ציור חיים שהאדם יכול לחיות כאן בעולם, הוא יכול כביכול לחיות בתור מקיים מצוות, הוא יכול לחיות בתור לומד תורה, בתור אדם שעובד על מידותיו ומיטיב ומאיר פנים לזולתו, אבל הוא חי חוץ, הוא לא חי חיי פנים.

החיים האלה הם חיי אמת, הם חיים שכל אחד מאיתנו במעמקי נשמתו, יודע ומכיר את בוראו, יודע ומכיר שזו צורת החיים, אלא שמחמת שאצל רוב בני אדם, רובם ככולם, מעמקי נשמתם נסתרת, נעלמת, גנוזה עמוק עמוק עמוק, והחלק הגלוי להם בעיקר, הוא גופם, ופעמים מעט גם ניצוצי נשמתם, לכן המבט איך

על זה בעומק חל צער השכינה הפרטי של כל נפש - על מה שהאדם לא מכיר. אבל על אותה הכרה שיש לכל אחד מאיתנו, לפי מדרגתו שלו, והוא מודע לכך, ומכיר אותה בפנימיות נפש, אבל הוא גם מודע לכך שהיא לא שולטת בפועל על כל רובדי החיים החיצוניים של עצמו, על זה חל צער חורבן הבית הפרטי של כל נפש.

זה חלק אחד בצער חורבן הבית, אבל זה על פי ההגדרה שנאמרה בראשית הדברים, הצער הוא שמה שקיים בפנימיות לא מתגלה בחיצוניות, מה שאין לי בו השגה בפנימיות, קשה לי להצטער עליו.

מעבר לכך, ככל שאהבת ישראל שבאדם גדולה יותר, לא מן השפה ולחוץ, אלא מן השפה ולפנים, שליבו גדוש אהבה לישראל, אותם הכרות שהוא מכיר בתוך נפשו, הכרות אמת, אותם עומק של תפיסות, שיש לו בהשגת נפשו, כל אחד לפי ערכו, האהבה שלו לאחינו בני ישראל, מולידה אצלו צער עמוק, למה הם לא זוכים לאותה הכרה - זה צער השכינה הכללי של חורבן הבית.

אנחנו מציירים כאן ציור מעשי לימי האבלות בפועל - ציור מעשי, עוד פעם - את אותה הכרת אמת שאני מכיר בתוך נפשי, אבל אני יודע שלא כל חלקי הנפש משתעבדים לאותה הכרה - זה צער השכינה הפרטית, שיש לי בנפש שלי.

אותה הכרה שיש לי בנפש, ולא כולם משיגים אותה, על זה יש לי צער השכינה של העדר גילוי האלוקות, לפי השגתי שלי, זה עבודת כל יחיד ויחיד, לצרף את עצמו לצער השכינה בחורבן הבית.

נחדד, כשמגיע הימים האלה של החורבן, יש הרבה בני אדם שיש להם רצון טוב, והם רוצים להשתתף בהדי צער דשכינתא, אבל הם לא ראו הרי אף פעם את בית המקדש, אז הם מנסים ללמוד דברי רבותינו, ציור בית המקדש במסכת מידות וכו', דברי חז"ל באגדתא מה

ועוד. אם בן אדם מרגיל את הנפש, להקשיב לאותו מקום פנימי, שעת שקט, מבודד מכל מה שסביבותיו בהאי עלמא, והוא מרכז את חושיו, קשב עמוק לנקודה הפנימית שבתוכו, אם הוא ירגיל את עצמו לעשות את זה באופן קבוע, לאט לאט אותה הכרה תתרחב ותתרחב ותתרחב, וכשהיא תתרחב, בשלב מסויים יבקע לו פתח לנקודה פנימית יותר, וחוזר חלילה. מדובר כאן על צורת חיים מעשית בפועל ממש, צורת חיים מעשית בפועל ממש, לא רעיונות, למעשה ממש.

אם אדם מייחד לעצמו כל יום כזה זמן, אז הוא מכיר הכרת אמת פנימית יותר ופנימית יותר, וחוזר חלילה.

אי אפשר לומר לאדם תשיג את מה שעוד לא השגת והוא לא יודע מהו, כשאיפה יש לאדם שאיפה להשיג את מה שהוא לא השיג, אבל אפילו הוא לא יודע מה זה. בחיצוניות אפשר לומר לו, מסכת פלונית לא למדת, אתה רואה את זה בארון, תשאף לדעת אותה. לא למדת את דברי הראשונים, למדת רק גמ' רש"י ותוספות, תשאף ללמוד גם את זה, אמת.

אבל כשמדברים על מהלכי נפש פנימיים, קשה להעמיד הגדרות ברורות למי שלא נמצא שם.

אבל דבר ראשון צריך לדעת, שיש כזה מקום, והמקום הזה הוא פנימי יותר ופנימי יותר ופנימי יותר.

מי שכל חייו היא בקיעה למקום הפנימי יותר, וכמו שנאמר, הוא מייחד לעצמו זמן של הקשבה פנימית, והוא מחדד את אותו פנים שהוא משיג, ומרחיב אותו ומרחיב אותו, ולאט לאט הוא בוקע למקום יותר פנימי, אז הוא הולך מחיל אל חיל בפנימיות.

ואז, מה שנוגע לעבודת הימים האלה.

כל אחד ואחד מאיתנו, לפי מדרגתו הפרטית שלו, יש לו הכרה פנימית בנפש, עמוקה, אותה הכרה פנימית בנפש עמוקה היא לא תמיד שולטת על כל רובדי הנפש החיצוניים.

נברא, ומאותה נוכחות בוקע אור שאין לו סוף, שממלא את הכל, ולחיות בתוך אותו מקום.

מי שיצייר את הדברים בציור אמת, עד כמה שניתן לפי ערכו, ויבכה ויתחנן לפניו יתברך שמו, שיפתח את אור שכלו ואת מעמקי לבבו, שהוא יכיר, ירגיש, שהוא חי בתוך האור השלם של הבורא יתברך שמו.

עד שהוא יזכה, שהוא ירגיש בחוש אמת, את מציאות הבורא יתברך שמו, ואת הארת אורו יתברך שמו שמאיר לכל.

אני חוזר למה שנאמר לעיל - הדברים שנאמרו הם נאמרו בדיוק ולא בהשערה.

סוף דבר, לא יתכן לבטאות מהלך פנימי בבירור, בכ"ז אותיות, אבל, ציור פנימי, חייב שיהיה לכל אחד מאיתנו, לחיות חיי פנים, לחיות חיים של הכרת הקדוש ברוך הוא בתוככי הלב, לחיות חיים שהאור של הקדוש ברוך הוא שיש בו כבר ממש, באיתגליא, יורגש בנפש, ונזכה בסיעתא דשמיא יחד כל הכנסת ישראל לעשות תשובה שלימה מעומקא דליבא, לקבל את מלכותו יתברך שמו ברצון ובשמחה, ושיבנה בית המקדש בשלימות עוד היום, אמן ואמן.

היה ומה נחסר, ועל ידי כן לעורר את נקודת הנפש, לבוא לידי צער.

וודאי שיש בזה אמת, אבל כל זה מהלך של דברים שאדם פועל מבחוץ, הוא לא ראה, הוא לא מכיר, אז הוא מנסה לקרוא ולדעת ולעורר תשוקות של געגועים.

הציור של הדברים שנאמר השתא, זה איך להצטער מצד מהלכי הנפש הפנימיים.

הני מילי למי שחי חיי פנים.

לפחות, לפחות בימים האלה, אבל כמובן, זה לא רק בימים האלה, כל אחד ואחד, צריך לייחד לעצמו זמן, להקשיב את אותה הקשבה פנימית שבנפשו, להצטער על זה שהיא לא מוכרת לשאר חלקי הנפש בשלימות, להצטער על זה שזה לא מוכר לכלל קומת הכנסת ישראל, אוי, אוי, איפה שהכנסת ישראל נמצאת.

אבל אנחנו מצפים ומייחלים ומבקשים בכל יום "אור חדש על ציון תאיר" - אור חדש.

כל נפש שקצת בקעה למעמקי הנפש פנים - אדם שהוא בעל הרגש, הוא משתדל לעשות תשובה אמיתית בכל יום, מעומקא דליבא, לטהר נפשו, ולטבול גופו.

צריך לנסות לצייר לעצמו בציורי הדעת לפי ערכו, את העולם כולו מלא באור ה', עולם שכולו מלא מאורו יתברך שמו, עולם שנוכחותו של הקדוש ברוך הוא מוכרת לכל

חלק ב': שאר שיעורי 'אור'

מדור תורה אור

נר מצוה ותורה אור ומאור/
תורה אור חיבור לחלקו הפרטי/
מאור שבה/
נמשך שפעת
אור וברכה מהתורה

נר מצוה תורה אור ומאור

כללות שלשה המדרגות של צירוף לתורה

שהיא עולם הבא. הצירוף של האדם לתורה ממדרגת אחר החטא הוא בבחינת "נר מצוה", הצירוף של האדם לתורה ממדרגת קודם החטא הוא בבחינת "תורה אור", והצירוף של האדם לתורה לעתיד לבוא (מדרגת עולם הבא) הוא בבחינת "המאור שבה".

יש יסוד יודע וברור מאד בחז"ל (ספר יצירה פ"ג) שבכל דבר בכריאה יש עש"ן (עולם, שנה, נפש), כל מה שיש בעולם יש בשנה (זמן) וכל מה שיש בזמן יש בנפש. יש זמן של לעת"ל וזהו מצד מדרגת הזמן, אבל במדרגת הנפש זה נקרא שבת, שהוא מעין עולם הבא. יש הגדרה של "איזהו בן עולם הבא", כלומר בחינת הזמן של עוה"ב המתגלה בתוך הנפש, בבחינת "עולמך תראה בחיך". וא"כ בתוך הנפש עצמו יש צירוף של האדם כבר השתא למערכת של הזמן של לעתיד לבוא, אם כי הוא לא בשלימות. מדרגת מאור שבתורה שהוא צירוף לתורה מצד לעתיד לבוא, אין הכוונה לעתיד לבוא כפשוטו, שזהו רק מצד מדרגת הזמן, אלא מצד מדרגת הנפש, יכול להיות חיבור כבר השתא למאור שבה, שיתקיים בו "המאור שבה מחזירו למוטב".

הפנים הגלויות של הצירוף כל אדם לתורה הוא בבחינת "נר מצוה". לעומת כך, מדרגת "אור תורה" הוא נעלם יותר, ואילו מדרגת "מאור שבתורה" הוא כמעט נעלם לגמרי, הוא קיים, אבל בנעלמות מאד, בבחי' גנוז. אומרים חז"ל "אור שברא הקב"ה ביום ראשון, גנוז לצדיקים לעתיד לבא, והיכן גנוז? בתורה" (לחד מהלשונות), וזה נקרא בעומק "המאור שבה", האור הגנוז בתורה.

שלש מדרגות בתורה - נר מצוה, תורה אור, מאור

מהתורה באופן כללי מאד נקרא בשלש אבחנות. "נר מצוה תורה אור", יש נר מצוה ולמעלה מכך יש מדרגת תורה אור. בכל נר, יש את הנר ויש את האור שבנר, המצוות הם נר והתורה מוגדר כאור. למעלה מכך יש את ה"מאור שבתורה" כלשון חז"ל, שמחזירה למוטב. א"כ יש שלש מדרגות בתורה - נר מצוה, תורה אור, ומאור שבתורה.

במובן הפשוט, נר מצוה לא שייכת לתורה אלא למצוות, והתורה היא לכאורה רק במדרגה של אור ומאור ולא מצוה, אבל בדקות, כיון שיש מצות תלמוד תורה, א"כ יש מדרגה של תורה שנקראת מצוה. בודאי התורה הוא למעלה מהמצוות, אבל אחד הפנים של התורה מתגלה באופן של מצוה. יש מצות "והגית בו יומם ולילה" ויש מצות "ושננתם לבניך". אלו הם בגדרי מצות ת"ת ומצד כך התורה מתגלה כמדרגת מצוה.

צריך להבין שהצירוף שלנו לתורה יש בו ג' פנים. יש צירוף לתורה ממדרגת נר מצוה, יש צירוף לתורה ממדרגת תורה אור, ויש צירוף לתורה ממדרגת המאור שבה.

צירוף האדם לתורה במדרגת קודם החטא, במדרגת אחר החטא, ובמדרגת לעתיד לבוא

בלשון כללי מאד, יש מדרגה של קודם החטא, ולמעלה מזה יש את המדרגה של אחר החטא, ויש את המדרגה העליונה ביותר,

להיות אצלו בזמן. מצות עוברת תלויה בזמן, וזה מעמידע שהעסק התורה שלו מוגבל לקיים המצוה התלויה בזמן. כלומר, מדרגת נר מצוה הופכת את התורה לתורה של זמן.

זוהי מדרגת תורה שלאחר החטא, תורה שנופלת ויורדת, ובלשון עמוקה יותר - מתלבשת - בתוך הזמן. זה מדרגת מצוה. ומצד כך גם מצות תלמוד תורה מקבל פנים של זמן, והתוקף הגדול שלה, שמצוה יכול לבטל אותו מתלמוד תורה. איך יתכן שמצוה דוחה תלמוד תורה, הלא "תלמוד תורה כנגד כולם"? בפשטות זהו משום "גדול התלמוד שמביא לידי מעשה" ואם אין הדברי תורה מביאים למעשה אז חסר בעצם התלמוד תורה שלו. זה אמת, אבל מה שנוגע השתא הוא, מחמת שהתורה מתגלה אצלו רק במדרגת מצוה. ולכן מצוה יכול לדחות אותה.

יש צירוף אדם לתורה במדרגת מצוה, ויש צירוף לאדם לתורה במדרגת תורה. "מי שלומד תורה לפרקים, תורתו נעשה קרעים קרעים", מלבד הכוונה כפשוטו ממש, הכוונה בעומק הוא שכל מדרגת התורה נתפס אצלו כפרקים - הוא רק רואה התורה כעוד פרק ועוד פרק ועוד פרק. יכול להיות שהאדם עוסק בתורה מבוקר עד לילה, אבל התפיסה שלו לתורה הוא במדרגת פרקים. כל התורה אצלו הוא רק זמן מסוים שיש לו לעסוק בו. יכול להיות שאדם יקיים שש מצוות תמידיות, אבל בעצם הוא קיים רק במערכת הזמן. "זהגית בו יומם ולילה" אין כוונת הדבר להגביל לימוד התורה לזמן של יום ולילה. לא שיש לו חיוב תלמוד תורה גם ביום וגם בלילה, כאילו שמצות תלמוד תורה הוא מצוה התלויה בזמן, וזמנו הוא יום ולילה. אלא, התורה אין בו דין של זמן.

כאשר האדם נמצא במדרגת זמן והוא לומד תורה רק לפרקים, בודאי שהוא עוסק בתורה במדרגת מצוה ולא במדרגת תורה, וזה ברור.

צירוף האדם אל התורה בימינו נתפס כמדרגת מצוה, ולא במדרגת תורה להבין עכשיו ברור, ולפתוח הדברים עוד יותר.

יש יסוד שהמהר"ל מדבר בו בכמה מקומות, על הגילויים של עסק התורה שנקראים נר מצוה ואור תורה: "מצוה בעידנא דעסיק ביה, מגניה לי, מצוה בעידנא דלא עסיק בה, לא מגניה לי", ולעומת כך התורה "בין בעידנא דעסיק ביה בין בעידנא דלא עסיק ביה, מגני ומצלי" (גמ' סוטה יג.), וטעם החילוק הוא מאד ברור. מצוה כל ענינה זמן. בודאי יש מצוות עשה שהזמן גרמא, שהוא זמן בפועל, אבל גם במצוות שאין הזמן גרמא, בדרך כלל כל ענינם של המצוות הוא מצוה לזמן (מלבד מצוות התלויות במחשבה ובלב, שהם הממוצע בין תורה למצוות), אף מצוות עשה שאין הזמן גרמא, מחמת שהקיום של המצוות איננה תמידי אלא לפרקים. לדוגמא, מצות צדקה אינו מצות עשה שהזמן גרמא, אבל האדם לא מקיים בכל רגע את מצות צדקה, אלא הוא נותן צדקה רק לפרקים. כל מצוה היא לזמן. ולכן המצוה מגין רק בזמן שהוא עושה מצוה, מחמת שכל מהותו של המצוה היא זמן. וזהו גם העומק של "מצוות בטילות לעתיד לבוא", שאז הזמן בטל ולכן המצוות שהם ענינים הם זמן, בטילה לעתיד לבוא.

"זאת התורה לא תהא מוחלפת", ומשום כך נאמ' "זהגית בו יומם ולילה", ויש את דברי הרמב"ם בהל' תלמוד תורה כידוע, בין ילד בין בוגר בין חולה בין בריא, מחויב בתלמוד תורה בכל עת ובכל שעה. זהו מצד המדרגה שנקראת אור תורה של התורה, לא מצד מדרגת נר מצוה של התורה. על מדרגת נר שבתורה נאמר "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", ולכן אם בא לאדם מצוה עוברת הוא חייב לבטל מתלמוד תורה כדי לקיים המצוה העוברת - ובעומק זה משום שהתורה הפכה

במדרגת מצוה - שהוא רק בעידנא דעסיק בה מגני ליה. מלאך המות הוא שורש הנחש, חטא, שמשם מגיעה כל הקלקול, וזה מגלה שכל מדרגת התורה של היום נקראת מצוה.

חיבור זמני לתורה או חיבור נצחי לתורה
כשמבינים את היסוד הזה, מקבלים פנים עמוקות מאד לצירוף של האדם אל התורה. בודאי שיש תפיסה שורשית של מצות תלמוד תורה, אבל יש תפיסה יותר עמוקה של תורה, שהוא במדרגת תורה. וצריך להבין ברור ההבדל בין מדרגת "נר מצוה" למדרגת "תורה אור".

מה ההבדל בין אור לנר? הנר מאיר לזמן, והוא תמיד נמצא בתהליך של כילוי, היא לא חיה בעצם אף שהיא קיימת, אבל האור הוא בעצם, היא הויה קיימת. כשהאדם נמצא במדרגת נר, גם האור לא מאיר לגמרי, ולכן האור שיש בידינו עכשיו הוא אור זמני. אבל ביסוד הדבר, הנר מאיר רק לזמן, ואילו האור הוא קביעא וקיימא. זה תפיסה דקה להנפש.

להבין ברור מה ההבדל. "נר מצוה" הגדרתו הוא, שהצירוף של האדם (לכל דבר, אבל בפרטות ביחס) אל התורה הוא, שצירופו אל התורה הוא רק כמציאות פרטית אחת בתוך מציאויות נוספות, ואפשרות נוספת היא, שהוא תופס התורה כמציאות הויתית שזו המציאות.¹

בתפיסה הראשונה שהוזכר, צירוף האדם אל התורה הוא בר חילוף. לשון הירושלמי הוא, "ציבור אינו מת". התורה יש בה ששים רבוא אותיות, זה חיבור הציבור להתורה, וחיבור הזה לא ניתן להחלפה. החיבור של נר מצוה

אבל בדקות, גם אם אדם עוסק בתורה יום ולילה אבל הוא תופס את התורה במדרגה של מצוה, זה בעומק נקרא עוסק בתורה רק לפרקים שנעשה קרעים קרעים - כלומר, מקרע אצלו מדרגת התורה כתורה, ומדרגת תורה מתגלה אצלו רק במגדרת מצוה. התורה ביסודה היא הויה אחת, של מקשה אחת, אבל במדרגת מצוה-זמן הוא תופס את התורה רק כחלקים ולא כמקשה אחת. וכשהוא לומד את התורה באופן של קרעים קרעים, כך הוא תופס התורה - במדרגת קרעים קרעים שאינו תורה אחת.

בעצם זה המדרגה הפשוטה והברורה של כל הנפשות מצד מדרגת התורה כמצוה. מצד כך, כאשר אדם לומד תורה, הוא תופס שיש כאן הרבה אותיות, תיבות, פסוקים, פרקים, ספרים, מסכתות - הוא בעצם תופס התורה כפרקים כפרקים, לא כתפיסה של "תורה אור".

שיהיה ברור: יתכן שהאדם עוסק כל ימיו בתורה, אבל הוא תופס התורה כמצוה ולא כתורה. ודאי שעצם מצות עסק התורה הוא מצוה שאין לה ערך, אבל כל ימיו הוא עוסק רק ב"מצוות", הוא מזדרז לעשות מצוות, הוא לומד התופס בתפיסה שנקראת מצוה. בדקות, נאמרה עליו "בעידנא עסק ביה מגני ליה, בעידנא דלא עסיק ביה לא מגני ולא מצלי".

היום אין עסק שלם של תורה. בגמ' מבואר המעשה של פטירת דוד המלך, שנתפס על ידי המלאך המות אע"פ שהיה עוסק בתורה - והלא התורה מגין גם בעידנא דלא עסיק ביה וא"כ אין המלאך המות היה יכול להמית את דוד המלך? סיבה אחת לזה בנוגע לעניננו הוא, מחמת שהמדרגה של תורה בימינו הוא

¹ החסרון של "קרעים קרעים" נמשלו לבגדים נקרעים. התורה היא עיקר ה"לבוש" של האדם, וצריך לכוש שלם, לא לכוש קרוע. ועוד, משום שהתורה צריך להיות "מקשה אחת" אל האדם, ולא חלקים מובדדים.

² שזה הצירוף החיצונית יותר אל התורה, במדרגת נר מצוה, שהתורה נתפסת אצלו כהמצוה לעסוק בתורה.

³ שזה הצירוף יותר פנימית אל התורה, במדרגת תורה אור, שהתורה נתפסת אצלו כהתורה בעצם, לא רק מצד במצוה שבו.

שלהם אל התורה, הם באותו מדרגה ומאותו מקום של ילדות, וזה גורם להם למלחמות כל ימי חייהם בלימוד התורה.

על זאת לא נאמר "שבע יפול צדיק וקם". כי אדם במדרגה הזו לא יוצא מנפילותיו לעולם. ולמה? כי מקום החיבור שלו לתורה הוא מאותו מקום של חיבור זמנית לחייו. כשהוא גדל מילדותו, רק הכלים הסובבים לו בחייו השתנו - ולא השתנה עצם מדרגתו.

ויש אדם ברמה רוחני יותר, שהוא מחליף את אהבת עולם הזה לאהבת הרוחניות ואהבת תורה - אבל עדיין כח החיבור שלו בא מאותו מקום של תפיסה ילדותית בנפשו.

לעומת זה, כאשר האדם עוסק בתורה בבחינת "תורה קדמה לעולם", שנאמר על התורה "ה' קנני ראשית דרכו", ישראל קדמו לעולם והתורה קדמה לעולם, חיבורו שלו להתורה לא בא ממקום של שבעת ימי הבראשית שעליה נאמר "שבע יפול צדיק וקם", אלא מקום חיבורו בא ממקום של ההויה שלפני כן, של הויה המתמדת והנצחית שהיא קביעה וקיימא, של המציאות פנימית שבתוכו, שאיננה משתנה. אם משם הוא מתחבר אל התורה, אז חיבור כזה לתורה הוא חיבור מוחלט.

חיבור הגוף לתורה, לעומת חיבור נשמה לתורה
להבין עכשיו נקודה ברורה מאד.

על דרך כלל אם האדם לא עמל על עצמו לגלות את נשמתו, טבע של האדם הוא שהגוף כובל את נשמתו כמעט לגמרי, זה סדר הבריאה, אם לא שהאדם עמל על עצמו.

הוא חיבור פרטית לתורה, שהוא בר תנועה, וניתן להתחדש או להתבטל. החיבור של "תורה אור" להתורה אמנם, היא חיבור להויה קביעה וקיימא, שאינו ניתן להחלפה.

כאשר האדם מתחבר אל התורה ממקום הגוף שלו, משכל האנושי שלו, הצירוף שלו לתורה נובע ממקום בעצמו שהוא בר כילוי והחלפה. וכשזה הצירוף שלו לתורה, הוא גם מצטרף לדבר שהוא בר כילוי, ועל כן חיבורו לתורה יכולה להתבטל.

אבל אם אדם יש לו מקום גילוי נשמה בתוך עצמו, שעליה נאמר "נצח ישראל לא ישקר", מציאות של הויה נצחית שבתוכו, נמצא שמכוחה הוא מתחבר לתורה, וחיבורו הוא חיבור הוויתית שאינו ניתן לחילוף. וזה גם עומק הגדרה שנקרא "חכם". יש כל מיני הגדרות מהו חכם, אבל ההגדרה העמוקה והפנימית של חכם היא, שהצירוף שלו לתורה בא ממקום אחרת לגמרי בנפשו, צירוף לתורה ממקום פנימי יותר, שהיא הכח להתחבר באופן מוחלט.

בסדר הבריאה של העולם, תינוק יונק מאמו ואח"כ אוכל ואח"כ מדבר ומשחק. לאחר מכן הוא עוסק בתורה, מתוך כל אותם ההיכרות שהוא מכיר. הוא לומד, וגם מדבר ומשחק תוך לימודו, כמו שהיה רגיל עד השתא לדבר ולשחק. הוא עוסק בתורה באותו תפיסה של ילדות שהיה לו עד עכשיו. חיבור כזה לתורה אינו חיבור בעצם לתורה, אלא היא חיבור שניתן להחלפה.

כאן בנקודה זו מונח כל ההתמודדות של בנ"א ביחס לעסק התורה. הצירוף שלהם לתורה לעולם בא מאותו מקום של תפיסה הילדותית בתוכם. המדרגה של החיים שלהם, והחיבור

¹ על אף ששכל האנושי נקרא "רוחניות הגוף", עדיין זה נקרא הגוף, והוא חיבור גופני לדבר, לא חיבור נשמתי אל דבר.

² פרקי דרבי אליעזר פרק ג, וכמו שהובא בנפש החיים שער ד

נשמתו הוא מה שבא לעסוק בתורה, וכמו שנא' "כל אשר נשמה באפו" - זהו בבחינת "מגלה לו סתריה", כי אם הוא מעמיד את עצמו כנשמה, אז הוא מגלה את נשמתו של העולם.

קשר גופני ושכלי בלבד אל התורה בלי נשמה אין לו את כח ה"תורה אור"

צריך ראשית כל, לצאת מהתפיסה השטחית שהאדם מורגל בו מילדות. ודאי שכל אדם בקטנותו מורגל בכל הדברי חז"ל כמו "אסתכל באורייתא וברא עלמא", "תלמוד תורה כנגד כולם", וכו'. ודאי שכל זה אמת גמורה, אבל השאלה היא כיצד האדם תופס דברים אלו. האם יש לו רק תפיסה שטחית כלפי לימוד תורה, וכל תפיסתו בתורה מסתיימת בכך שהוא שמע שצריכים לנצל כל רגע ללמוד התורה, וכו'? על אף שבדאי כל הגדרות כאלו הם אמת, אבל יש בהם עומק שהאדם צריך לתפוס אצלם.

"והערב נא ה' אלוקיך את דברי תורתך בפנינו" - כשהאדם עוסק בתורה, הוא צריך לצרף את עצמו להתורה באופן שיש לו את עריבות של תענוג הנשמה להצטרף אל התורה.

אדם שחי חיי גוף בצירוף שלו עם התורה, אם יש לו עריבות מסוימת בתורה, זה עריבות במדרגת גוף. כל אדם שהוא קצת בעל שכל ישר, אפילו אדם שאינו שומר תורה ומצוות או אפילו גוי, אם הוא בר שכל, הוא נהנה מדבר ישר שאומרים לו - למה לא? אדם שיש לו תשוקה שכלי, הוא נהנה מדברים של שכל. (בדורינו זה לא כ"כ מצוי כי הדור נמצא רחוק מאד מן שכליות, אבל בדורות קודמים, היו הרבה בני אדם שהיו אנשי שכל והיו נהנים משכל הישר של התורה.) לכן, השורש הבדיקה הנצרכת לאדם, לברר את מדרגת הצירוף שלו לתורה, צריך להיות מאד ברור.

בשעת מתן תורה פרחו נשמתם על כל

אם האדם לומד דף היומי, וגם הוא לומד קצת יותר בשבת קודש, והוא שומע עוד ועוד שיעורים, והוא לומד גם כשהוא חוזר הביתה - עדיין יכולה להיות שהכל הוא במערכת זמנית, ולא חיבור הווייתית. ומצד כך, יכול להיות שהאדם עוסק בתורה כל ימי חייו, אבל, כמעט ללא יוצא מן הכלל, אין לו שום עסק בתורה.

מי שקולט את דברים אלו לעומקם ולאמיתתם, הדבר יכול להזדעזע נפשו מאד אבל באנו לומר דברים אלו כמובן רק לפתוח את הנפש, ולגלות את החיבור היותר פנימי. מדרגת הצירוף האדם אל התורה - האם היא בא ממערכת הגוף שלו, או ממערת הנשמה שלו? זהו בעצם שאלת השאלות.

לעולם יש בכל אדם גוף ונשמה. אומרים חז"ל שהתורה היא הנשמה של העולם. האדם שנמצא במדרגת גוף - אז הוא מצטרף לתורה רק במדרגת הגוף. עליו נאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא" רק על ה"ברא עלמא" שבה - על הגוף של התורה, שרק לזה הוא מצטרף. הוא יכול לעסוק בפרק שור שנגח את הפרה רק מצד ה"ברא עלמא" של התורה, והוא יכול לידע את הדין, הוא עוסק בכל מיני ספיקות שבדין, אבל הוא עוסק רק בה"ברא עלמא" שבתורה, לא בה"אורייתא" של התורה - כי רק גופו עוסק בתורה.

במדרגת חיבור להתורה רק מצד גופו, אפילו אם הוא עוסק בחלקים היותר פנימיים של התורה, בעומק נפשו הוא יתפוס רק את המשל של הדברים ולא את הנמשל, והמשל שבו הוא ה"ברא עלמא" שבתורה, ורק זה הוא יכול לתפוס. אפילו בחלקים הפנימיים ביותר בתורה שיכולים להיות, אבל כל הדברים מולבש במשל, והוא יתפוס א"כ רק משלים - מחמת שהנפש שלו תופס רק מדרגת הגוף של התורה. (הגוף הוא משל, והנשמה הוא הנמשל)

אבל אם האדם תופס את עצמו כנשמתו, ואם

תורה שלא לשמה הוא עסק הגוף עם התורה - ואינו מביאה האדם לתכליתו
אנחנו עסוקים כאן להבין נקודה מאד מאד יסודית.

כלל ישראל כבר אלפי שנים לאחר מתן תורה, ואנחנו לא רואים שהגילוי של התורה הביא כל מי שעסק בה לתכלית הנרצית. למה?

כאשר האדם עוסק בתורה שלא לשמה, אז כל מדרגת התורה שלו הוא במדרגת גופו. זה לא יש כאן פנייה זרה, וחסר בה טהרה - על אף שזה גם אמת. ויכול להיות הרבה מעבר לכך. אלא כאשר האדם עוסק בתורה שלא לשמה, אז בעצם הוא עוסק בתורה רק מכוח גופו, וא"כ נמצא שמימיו לא זכה לעסוק ב"תורה אור" - אלא כל ימיו הוא עסק במדרגת תורה שנקראת נר מצוה.

תורה לשמה הוא עסק הנשמה עם התורה - ומביאה האדם לאור התורה

אבל כאשר האדם עוסק בתורה לשמה, כלומר הוא עוסק בתורה מתוך הנשמה (לשמה ונשמה שורשם אחד), אז הוא עסק בעסק של נשמות. וזה סם החיים שמתגלה בהתורה.

כל אחד מאיתנו יש לנו איזשהו ניצוץ של לשמה, על אחד לפי ערכו. ומהמקום הזה, האדם צריך להשתדל לעסוק בתורה.

כמובן יש תמיד את השלא לשמה, ואמרו חז"ל לעולם יעסוק בתורה ובמצוות שלא לשמן, שמתוך שלא לשמה יבא ללשמה (פסחים נ ע"ב) והכוונה בזה בדקות לעניננו הוא, שכאשר האדם עוסק בתורה רק מדין מצוה (גוף, שלא לשמה) הוא יגיע להמדרגה שנקראת תורה (נשמה, לשמה). אבל באותו מקום שגילוי אצלו מדרגת הנשמה, לפי ערכו שלו, מהמקום הזה חייב להיות שיהיה צירוף אל התורה שהוא עוסק בה.

דיבור ודיבור, עומק הדבר, כי הנשמה היא זה שקיבל את התורה, והיא רוצה חיבור מוחלט לדבר, ללא הלבשה של גוף, ולכן נשמתם פרוחה על כל דיבור ודיבור. קבלת התורה לא נעשו על ידי גופם אלא על ידי נשמתם: "אשר ישנו פה עומדים עמנו היום, והאיננו פה היום", כל נשמות ישראל היו שם כמו שאמרו חז"ל - הם היו שמה כנשמות בלי גופים. אלו היו אשר איננו פה עמנו היום, שנשמתם היו שם בהר סיני, וקיבלו התורה בנשמתם. אמנם אלו אשר פה עמנו היום, אלו שהיו שם גם גוף, היו להם עיכוב לקבל התורה מחמת הגוף, ולכן היו צריכים שנשמתם פרוחה כדי שהגוף לא יפריע לנשמתם לקבל התורה. הצירוף שלהם לתורה לא היה מצד הגוף, אלא מצד הנשמה. הרי היה להם גוף מזוכך אז, כי בהר סיני פסקה זוהמתן, אבל סוף כל סוף הם היו בגוף, ואפילו בלי זוהמת הנחש, גם גוף מזוכך אינו יכול לקבל התורה.

אנחנו נמצאים אחרי החטא, וא"כ נמצא שהאדם מצטרף לתורה מתוך הזוהמת הנחש מחטא עץ הדעת. ועל זה נאמר בעומק "ביום אכלך ממנה מות תמות", ואמרו חז"ל, "זכה - נעשה לו סם חיים. לא זכה - נעשה לו סם המות." איך דבר כזה, שהתורה הקדושה נעשה לסם המות!? זה בא מהעץ הדעת טוב ורע, שעליו נאמר "מות תמות", ועל זה נאמר שאם לא זכה נעשה לו סם המות - שזה מדרגת צירוף לתורה במערכת הגוף. על אף שהאדם לומד התורה עם שכלו, לאו דוקא שזה שהשכל הזה ישפיע על הגוף שלו, ועל שכל כזה לא נאמר "החכמה תחיה את בעלה", אלא להיפוך - "מות תמות". אדם שעוסק בתורה מצד מדרגת גופו, כל עסקו בתורה הוא מצד עץ הדעת טוב ורע, ועל מדרגה כזה נאמר שאם לא זכה, נעשה לו סם המות.

¹ ולקמן בפרק ז, יתבאר שיש מדרגה בעסק התורה שלמעלה מסם החיים. (זה מדרגת מאור שהיא למעלה מן אור התורה).

משל לאדם שמניח תפילין בבוקר, ולא יודע על איזה יד להניח תפילין. צריך לידע את גדרי המציאות של המצוה וההלכה ואז יכול לקיימה ולהתאימה לגדרי המציאות שלו. כאשר האדם לומד תורה, באיזה חלק בעצמו הוא בא להצטרף עם התורה? כי יש מצות תלמוד תורה? כי הוא רוצה לנצל את הזמן? כי רוצה שכר לעתיד לבא?

ניתן עוד משל להבהיר את הדבר. אם יש חבית מלאה יין ושמן, אף אם רקנתי כל היין והשמן, עדיין נשאר שם ריח היין וריח השמן, וגם הלחלולית של היין והשמנותית של השמן נשארת. נחזור לנמשל: מה קורה כאשר האדם עוסק בתורה לזמן מסוים, לשעה מסוים - מה נשאר לו מאותו עסק? הרשימו שנשאר מגלה מה היה כשהיה את הדבר עצמו. אם סדר העסק שלו היה רק לקבל שכר, או כי לימוד התורה הוא מצוה - אז הרשימו שנשאר לו בנפש יהיה: צריך חפש עוד שכר, או צריך לחפש עוד מצוות. ויכולים לראות בני אדם שעסקו בתורה, והאור שנשאר להם מאותו עסק התורה זה תולדה של "קיום מצוות" בלבד, כי כל התורה שלהם היה תורה במדרגת "מצוה" בלבד.

כתוב "חכם לב יקח מצוות", ובחז"ל אומרים שיש מדרגות למעלה מזה, כמו מדרגת משה ועוד, אבל מי שעוסק בתורה רק מכח חכמת לב, הוא נמצא במדרגת מצוות, וכל החכמת לב שלו הוא ליקח מצוות. אבל אם אחרי שהוא עסק בתורה, ה'רשימו' שנשאר הוא רשימו של

כמובן שזה לא יכול להיות נקי לגמרי. אבל אם הוא יתחבר לתורה רק מצד גופו (שלא לשמה), אז תורה כזה יכולה להפוך אצלו לסם המות!

יש את הצורת חיים מבחוץ שאנחנו רגילים אליה, ויש את צורת חיים הפנימית ואיך שהדברים צריכים באמת לחול. חייב להיות שהאדם מעמיד את הנקודת הגילוי שקיימת בתוכו, בכחינת ה'תורה אור" שבתוכו, שמכח כך הוא מעורר יתר על כן את שער החלקים. אבל - זה יכול להיות רק אם הנקודה כבר גלוי וקיימת בתוכו. אם לא, אז כל שאר החלקים כמעט לא יכול להועיל.

בהירות האדם במדרגת הצירוף שלו לתורה

זו בעצם הסיבה, אם אפשר לומר באופן כללי, שעל אף שאור התורה קיים הרבה בעולם - אנחנו לא רואים את גילוייה בתוך רוב רובם של אלו שעוסקים בתורה. בודאי שהכמות של דברי תורה שיש בעולם בדרונו היא דבר שלא ניתן לשער, אבל כמות האור שקיים בעולם היא לא ביחס כלל להכמות התורה שקיימת. טעם הדבר הוא, לפי מה שמתבאר.

כשאדם בא לצרף עצמו אל התורה, חייב להעמיד מציאות של נפש מבוררת לחלקיה: עם איזה חלק הוא בא להצטרף - גופו או נשמתו?

¹ דוגמא בהירה לכך, אם אדם היה צועק "כבדוני ככדוני, על דעת כל הצדיקים כולם", ברור שזה לא יעזור לו כלום, מחמת שדיבורו סותרת את מדרגת לבו.

דוגמא מצויה יותר: כאשר האדם מדבר בדברי תורה, אם לבו ומחשבתו סותרת לגמרי להדברי תורה שהוא אומר, זה "בשפתך כבדוני ולבכם רחוק ממני", שזה לא מועיל כלום, ורק יוצר סתירה בתוך האדם.

תינח אם יש גילוי נקודה מסוימת בלבבו, והוא רוצה להוציא מוכח אל הפועל מכח דיבורו, כדי לעורר הנקודה הפנימית שבתוכו אז הוא מלבה את הנקודה שכבר קיימת בתוכו, זהו בחינת ניב שפתים, שהוא מלבה את הדבר מכח הניב שפתים שבו, וזה יהיה לתועלת לו. לזה יש מקום.

אבל כאשר דיבורו נעשה במעשה קוף בעלמא, מחשבתו ודעתו בל עמו, וכוונתו לשם כבוד, וכשהוא ניגש לעמוד הוא מחזק את כח גרונו לצורך כבוד, והוא צועק "הריני מכוין על דעת כל הצדיקים כולם", וכדומה, אז מעשיו סותרים לגמרי את כוונתו, ויש כאן סתירה מוחלטת.

כלומר, משם בא האור. יש אור, ויש מאור. האור בא מה"מאור", ולכן אור שבא ממקורו נקרא "מאור". אלו הם דברים ברורים.

בעומק יותר. ה"מאור שזה מחזירה למוטב" - איך ה'מאור' שבתורה מחזיר האדם למוטב? ברור, כאשר האדם מחפש המאור שבתורה, הוא מחפש אור שבתורה, ולבסוף הוא ימצא הקב"ה בהתורה. המאור תובע מאיפה בא הדבר שאני רוצה להשיגו. המאור לא מעמיד את מה שהיא גלוי, אלא להעמיד את המקור שממנו הדבר בא.

במדרגת "תורה אור", אני עוסק במה שגלוי, ומה שגלוי, זה אור. במדרגת "מאור", כל העסק הוא בהמקור שממנו בא הדבר, ולכן בהכרח שהוא יחזור למציאות הבורא: "המאור שבה מחזירה למוטב". הכח לעסוק בתורה ממדרגת 'מאור' שבתורה, הוא - הכח במעמקי הנפש לחתור אל שורש הראשון של הדבר בכל דבר.

שלוש מדרגות של חיפוש בלימוד התורה - מתתא לעילא

כשהאדם עוסק בדברי תורה, יש מי שרוצה לדעת רק הנקודה האחרונה של הדבר, לא הנקודה הראשונה של הדבר: הוא מחפש רק למעשה, מה עושים למעשה כאשר יש שני הלכות פסוקות שסותרות אהדדי. הוא מחפש רק תכלית מלימודו. אבל כמובן לא זו דרך שלימה. אדם יותר פנימי הוא לומד ומתחיל משורש של הדבר, הוא מתחיל מה"אור" של התורה, עד שמגיע ל"נר מצוה" שבתורה: מה לעשות למעשה. אבל, הגילוי של המאור שבתורה הוא הגילוי שבנפש שהנפש לא נחה ולא שקיטה עד שהגיע לשורש הראשון של אותו דבר.

השתוקקות טהורה לחכמת לב של התורה, אז יש לו רמה מסוימת בעסק התורה שלו שהוא למעלה ממדרגת מצוה.

אפשר להרחיב יותר את הדברים מהרבה פנים, אבל להעמיד הדברים שיהיה ברור מאד. כל נפש טעון בירור מוחלט, עד כמה שניתן, מאיזה מקום בעצמו הוא מצטרף לתורה: ממדרגת גוף או ממדרגת הנשמה? ודאי שאי אפשר בלא שניהם, שאין נשמה בלי גוף ואין גוף בלי נשמה. השאלה היא רק, מה היחסיות ביניהם כשהוא מצטרף לתורה.

רק צירוף לתורה ממדרגת הנשמה נותנת לאדם אם סיפוק הלימודו

הנשמה - היא המציאות הפנימית שבתוך האדם, שהיא כבר יודעת את כל התורה¹¹. וככל שהאדם מצטרף לתורה מכח נשמתו, אז הוא נעשה ל'מעין המתגבר'. וכשהוא לומד תורה, יש שם תורה בעצם.

אבל ככל שהאדם מצטרף לתורה ממדרגת גופו, שנקרא 'גוף הנגוע', כשאנינו מקבל די חיותו מלימוד התורה, הוא כל הזמן נצרך לעוד ועוד דברים מבחוץ. כי אין כאן תורה בעצם, אלא מצוה של תלמוד תורה. הוא כל זמן נצרך יותר לעוד תורה, עוד תורה, ועוד תורה - למה? כי באמת, אין לו תורה.

החיבור העליונה לתורה - מדרגת מאור שבה

עד עכשיו דיברנו על שני אופני הצירוף התחתונים לתורה: נר מצוה (חיבור הגוף עם התורה), ולמעלה מכך, תורה אור (חיבור הנשמה עם התורה). עכשיו נדבר באופן הצירוף השלישי והעליונה לתורה שהוזכר, שהיא, חלק המאור שבתורה. מה הוא המאור שבתורה שמכוחה האדם מצטרף להתורה? אומרים רבותינו, מאור מלשון "ממנו אור",

¹¹ וכמו שאומרת הגמרא בנדה (לא). גבי עובר באמו, שיש נר דלוק על ראשו, ומלאך מלמדו כל התורה.

מדרגת מאור שבתורה - מנוחה רק במציאת מקור הראשון של דבר

כאשר אין לו אותו תשוקה בנפש, נראה לו שהשורש של הדבר נמצא במקום מסוים ומונח שם. אבל כשהאדם יש לו תשוקה בנפש בגילוי, כל הזמן מחפש וחוקר: "איפה הדבר הזה יותר כתוב?" עד שהוא הגיע לשורש הראשון של הכל.^ב זה נקרא "מאור שבתורה". בכל אור שהוא רואה, שורש כל האורות הוא בהתורה שנקראת תורה אור, ולכן הוא חוקר ובודק מאיפה מקורו של אותו אור.

כמובן שיש אדם שקורא הלכות פסוקות ומחפש מקורות לכל דבר. אבל לא זה כח המאור שבנפש. רק הכח של הנפש לחפש מקור עמוק של הנפש - זה נקרא כח המאור שבתורה. זה נקרא הכח של "משה" שבנפש, משה בגמטריא מקור. זה התשוקה של הנפש לא לנוח ולא לשקוט אלא אם הגיע לשורש הראשון של הוויה הזו.

זה נאמר בפרטות על כל דבר שהעוסק בו, ובכללות על כל החיים כולם. גם בכל סוגיא וסוגיא שהאדם לומד, אם יש לו נטייה לחפש למקור הראשון של הדבר, אז הוא עומד על שורשו. בודאי שבשטח של הדברים נראה שלכל דבר יש מקור אחד, אבל כשהאדם חוקר וחוקר עוד דקיות בהדבר, הוא ימצא שיש גם שורה שונה לאותו דבר. "יהי מקורך ברוך", זה לחפש תחילת המקור של אותו הוויה.

מי שהכח הזה גלוי אצלו בנפש, זה נקרא "מאור שבה מחזירה למוטב". אין כוונת הדבר רק שהקב"ה מחזירה אותו למוטב, שזה אמת, אבל הגדרת הדבר בעומק הוא, שהתכונה לחפש את מקור הראשון של הדבר היא עומדת וגלויה בנפש שלו.

אבל יתר על כן, מי שמחפש מקור לדבר ומצא אותו, יש לו נייחא בזה ועל כן הוא ממשיך הלאה לנקודה הבאה. נמצא שהחיפוש שלו להמקור לא היה בכדי להגיע להמקור, אלא רק כהיכא תמצא להגיע לתמונה שלימה, וכל זמן שאין לו את התמונה השלימה אין לו נייחא. ומצד כך כשהוא הגיע להמקור, יש לו נייחא בנקודה הזו, וממשיך לנקודה הבאה. אבל בחיפוש המקור הראשון של דבר, שהוא כח ה"מאור שבתורה שמחזירה למוטב", זה לא מצד התכונה לחפש תמונה שלימה של דבר, אלא מצד שהאדם לא נח אלא במקור.^א

להבין יותר את נקודה הפנימית שנקרא כח המאור שבתורה שמחזירה למוטב, בהתורה מונח הכח לחפש המקור הראשון של דבר. התורה קדמה לכל, התורה היא ראשית הנאצלים, השעשוע של הבורא קודם שנברא הכל. אז נחקק בהתורה הכח לחפש את הראשית שממנה היא נאצלה. אין הכוונה לחפש רק אותה, לחפש רק התורה כשלעצמה, בלי חיפוש השורש של התורה. כי זה נקרא "אותי עזבו". אלא הכוונה הוא, לחפש את השורש שממנה התורה באה. זה הכח של המאור שבתורה שמחזירה למוטב.

שלשה פנים של צירוף לתורה ב"אסתכל באורייתא וברא עלמא"

"אסתכל באורייתא וברא עלמא" - יש כאן שלש פנים שמתגלים בהתורה. יש את הקב"ה, שהוא ה"אסתכל". ולמטה יש את ראשית הנאצלים שהיא התורה, "אורייתא", שאינו ניתן להחלפה: "זאת התורה לא תהא מוחלפת". ולמטה מכך יש את הנבראים, שהם ה"ברא עלמא" של התורה, והם ברי חילוף.

ושלשה פנים אלו הם במקביל לשלשה

^ב שהוא הבורא

^א "משה" בגמטריא 345, "מקור" בגמטריא 346, וא"כ בעם הכולל הם שווים.

^א שבעומק זה הרבש"ע שהוא מקור הכל, ושם המנוחה הגמורה של הנפש. אמנם איך להגיע לזה, זה גופא סוגיא עמוקה.

ה"פועל", ואילו הכח לחפש מה שלפני ההויה שלי, זה כח ה"נפעל". ואין הכוונה לא לחפש הדבר כאן כמו שהוא קיים, אלא, לחפש מקורו שממנה הוא באה. זה הכח לעסוק בתורה ממקום שלפני עצם ההויה שלי.^י

זהו העומק של "שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך". למה התורה בא לנו באופן של שלשלת הדורות, שצריך לשאול את מי שהיה בעולם לפני? בודאי זה היכא תמצא לידע מה שהיה לפני, וזה אמת. אבל יש כאן נקודה הרבה יותר עמוקה. כל עסק התורה בעומק צריך להיות באופן שהתורה לא מתחיל אצלי, אלא ממקום שהיה לפני איתי, במה שקדם לי. כל ההויה של התורה מתחיל ממקום שהוא לפני - ולכן אני צריך לחפש את המקור של כל דבר בתורה. זה כח המאור שבתורה שמחזירה למוטב.

העמדתנו א"כ בכללות את שלשה המדרגות של צירוף לתורה, הנקראים: (א) נר מצוה,^י (ב) תורה אור,^י (ג) והמאור שבה.^י

דע את תורתך 003 נר מצוה תורה אור ומאור מספר שיעור בקול הלשון 1128400

אופני צירוף לתורה. "נר מצוה" - זה "ברא עלמא" שבתורה, קומת הנבראים. "תורה אור" - זה אורייתא. ה"מאור שבה", מה שאור התורה מגלה, הוא הקב"ה, מי שהוא "אסתכל" בהאורייתא שהוא ית' שמו.

סיכום כל שלשה מדרגות של צירוף האדם אל התורה

נסכם את הדברים. "נר מצוה" זה צירוף האדם לתורה מהגוף שלו, שהוא מקום בר חילוף, ולכן כשהוא מצטרף תורה, הוא מגלה רק חיבור לתורה שהוא כביכול בר חילוף.

"תורה אור" זה צירוף האדם לתורה ממקום של הויה עצמית שלו שהוא נשמתו, ואז הוא מגלה מדרגת תורה שהוא "תורה אור", האור שבתורה. "מאור שבתורה" הוא מקום היותר פנימי שממנה האדם מצטרף לתורה.

עומק מדרגת "מאור שבה" - לחפש המקור לפני ההויה שלי

מדרגת מאור שבתורה, זה בבחינת אברהם אבינו, שהסתכל: "מי ברא עלמא?" הוא לא חיפש הדבר מתוך עצמו, אלא מתוך המקור של עצמו. אם האדם עוסק בתורה מאותו כח לחפש המקור של עצמו שממנה הוא בא, אז הוא מגלה מדרגת "מאור שבתורה".

רבותנו אומרים, "כח הפועל בנפעל". בעומק, הכח לחפש דבר מתוך עצם ההויה שלי הוא כח

^י הערה מהעורך: במקביל לשבעים כוחות הנפש של הגר"א, זה במקביל לכח הראשוני בנפש שנקרא "ההעדר קודם להויה".

^י הפרק הבאה (פרק ד) יתבאר ביותר הרחבה את חלק ה"נר מצוה" של התורה.

^י מדרגת "תורה אור" נתבאר ביותר הרחבה בעזרה"ת בפרק ה.

^י מדרגת "מאור שבה" נתבאר ביותר הרחבה בעזרה"ת בפרק ו.

חיבור לחלקן הפרטי

תורה אור - עסק התורה במדרגת הנשמה

מי שעוסק בתורה במדרגת גופו, זה סתירה גמורה למציאות שנקראת תורה, כי כל המציאות של התורה היא מציאות של נשמה, וכאשר האדם עוסק בתורה רק בגופו, על אף שבודאי יש כאן איזשהו תנועה של נשמתו, אבל עיקר עסקו בתורה הוא מכח גופו - והוא מופקע מעצם מדרגת עסק התורה שנקרא תורה. כל לשונות חז"ל על הארת התורה היא מופשטת ולא מצטמצמת רק לכלי הגוף.

אדם הראשון מתחילה ישב בגן עדן, ושם עסק בתורה במדרגה של גן עדן, שהיא עסק התורה במדרגת נשמה. וכאשר הוא נזרק מגן עדן, עסק התורה של האדם הוא במדרגה נמוכה יותר. עבודתנו תמיד הוא בבחינה של תשובה למקום הראשון שממנו באנו. ומצד כך, עסק התורה הוא פנים של אופן של נשמות. על כל דיבור ודיבור פרחת נשמתו, כלומר, עסק התורה [אמיתית] הוא במדרגת נשמות.

עכשיו מדרגת העסק התורה שלנו הוא במדרגת "נשמה בתוך גוף", אבל אם אנו עוסקים בתורה רק במדרגת נשמה בתוך גוף ולא בנשמה שמופשטת מן הגוף, הרי שכל עסק התורה שלו היא במדרגת מצוות. התורה היא מצוה אחת מן התרי"ג מצוות, וזה התורה במדרגת מצוות, וגם התורה היא כללות של התרי"ג מצוות. עסק התורה במדרגת נשמה בתוך גוף - זה תורה שהיא רק במדרגת אחד מן התרי"ג מצוות. עסק התורה במדרגת נשמה בלי גוף - זה מדרגת תורה שהיא כללות כל התרי"ג המצוות.

עסקנו בס"ד בשלשת המדרגות של תורה שנקראים נר מצוה, תורה אור, ומאור. בשיעור הקודם עסקנו במדרגת נר מצוה [שהוא מדרגת מעשה של התורה, גילוי מדרגת תורה בהמצוות שאנחנו עושים].

בשיעור הזה נעסוק בס"ד במדרגת תורה אור. יש מדרגה הנקראת תורה, ויש מדרגת הנקראת מצווה. התורה נקרא אור, והמצוות נקראים כלים.

דוגמא ברורה, בכל נר מצוה שמדליקים, יש את הכלי, שזה נר ושעוה. וזה נקרא "נר מצוה". ויש את האור שחל על גבי אותו הארה, וזה נקרא "תורה אור".

ביחס לאדם, המצוות הם היחס כלפי הגוף, והתורה היא היחס כלפי הנשמה. יש אור-נשמה-תורה, ויש כלי-גוף-מצוות. האדם, שהוא חיבור גוף ונשמה, הוא חיבור של תורה ומצוות. אדם בהאי עלמא יש לו את המצוות, וכשהוא עולה לעולם העליון, אין מעשה שם, כמו שאין שם גוף. על אותו משקל, בעולם עליון יש שם רק תורה, ואין שם מצוות.¹⁰

בודאי שכל מעשה שהאדם עושה בהאי עלמא הוא עושה כן מחמת שהוא נשמה בגוף. אנו לא נשמות בלבד בלי גוף, כי אנו לא בגן עדן, ואנו לא גופים בלבד בלי נשמה, כי אם כן היינו מתים. אבל היחס הבולט של התורה הוא לנשמה, והיחס הבולט של המצוות הוא להגוף.

¹⁰ יש מושג של מדרגת ממוצע שנקרא גוף רוחני, שהוא כתב התורה על גבי קלף.

למדרגת מצוות. הוא רואה כל דבר בתורה רק מתוך המקום שהוא נמצא.

משל למה הדבר דומה, אם הוא מחזיק נר בידו ועכשיו הנר נמצא במקום מסוים, הוא רואה שם - וכשהנר נמצא במקום אחרת, הוא רואה שם איך שהוא נמצא - אבל מעבר לכך, הוא לא רואה, כי הוא מצמצם את תפיסת ראייתו להמקום שבו הוא מונח.

מי שנמצא במדרגת תורה ולא רק במדרגת מצוות - בכל דבר שהוא לומד, הוא בעצם רואה אותו והוא יכול לראות את אותו יסוד בכל מקום בתורה. מדוע? כי הוא לא מצמצם את ההסתכלות של התורה שהוא רואה רק לתוך הכלי שבו הוא עוסק.

הגמרא אומרת (סוטה יג.) מצוה - מגני ליה בעידנא דעסיק ביה, ולא מגני בעידנא דלא עסיק ביה. תורה - מגני ליה בין בעידנא דעסיק ביה, ובין בעידנא דלא עסיק ביה. "מדוע באמת המצוה מגני ליה (שומרת את האדם) רק בעידנא דעסיק ביה, ואילו התורה מגני ליה אפילו בעידנא דלא עסיק ביה? עומק ההבנה בזה הוא על דרך הדברים שנתבארו כאן.

התורה שומרת את האדם אפילו בזמן שלא עוסק בה, אם כשהוא עוסק בתורה הוא לא עוסק רק במה שהוא עוסק - ולכן התורה שומרת על כל ההיקף שלו. וזה לעומת עשיית מצוות, שאם הוא מניח תפילין או נוטל לולב וכו', זה מה שהוא עושה, ולכן המצוה שומרת עליו רק "בעידנא דעסיק ביה" - כי זה מה שהוא עושה.

התורה, שהיא חכמה, כל יסודה היא לא לצמצם אותה רק להדבר שזה עוסק בה עכשיו. ולכן התורה ששומרת על האדם בין בעידנא דעסיק ביה בין בעידנא דלא עסיק ביה, זה במי שעוסק בתורה ולא מצמצם את הסתכלותו בתורה רק באותו ענין שהוא עוסק.

עסק בתורה במדרגת נשמה היא התורה בהפשטתה ממדרגת הגוף ולא בהצטמצמותה אל מדרגת הגוף. בודאי שהאדם מחויב לעסוק בתורה מצד שהיא אחת מן התרי"ג מצוות, שעל זה נאמר "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה". אבל עיקר מדרגת תורה היא מדרגת תורה כשלעצמה, שהיא תורה דגן עדן, תורה דעולם הבא, תורה של מדרגת נשמות. זה עיקר המדרגה שנקראת תורה, וזהו מעין מדרגת מתן תורה, שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתן.

ההבדל בין שמירה שעל ידי התורה לבין שמירה על ידי מצוות

עכשיו נשתדל להבין בס"ד את שורשי הדבר.

מה ההבדל בין דבר שנמצא בתוך כלי לבין דבר שלא נמצא בתוך כלי? ובלשון דידן לענייננו, מה ההבדל בין תורה שמצטמצמת נשמה אל הגוף, לבין תורה שהוא מופשטת מן הגוף, שזה מדרגת נשמה?

יש בזה כמה אבחנות. משל למה הדבר דומה. כאשר יש לאדם נר והוא מכניס אותו בתוך מקום מסוים, למשל אם בודק בחורין ובסדקין לבדיקת חמץ, הנר מצטמצם לאותו מקום, לאותו חור או סדק, ומאיר את אותו מקום. הנר מאיר כפי מה שהצטמצמי אותו למקום הזה. אבל אם לוקח אבוקה, הנר מתפשט לכל מקום ומאירה את כל המקום סביב.

כאשר האדם לומד תורה, בודאי שיש התלבשות של התורה על דברי חומר. אם האדם מאיר את אותו הארה של התורה רק בדבר שבו הוא עוסק עכשיו, לדוגמא אם לומד הלכות שבת או הלכות תפילין, כל אחד לפי מה שהוא לומד - אבל אם הוא רואה את ההארה של התורה רק כפי אותו כלי שהוא עוסק בו, הרי שהוא צמצם את ההארה לתוך אותו כלי שבו הוא נמצא. וזה נקרא צמצום של נשמה אל הגוף, צמצום של מדרגת תורה

לא תלויה בשום מעשה או בשום זמן, כי היא השכלה לעצמו.

וזה עומק ההבדל בין תורה ומצוה, שהתורה שומרת בין בעידנא דעסיק ביה ובין בעידנא דלא עסיק ביה, ואילו מצוה שומרת רק בעידנא דעסיק ביה. עומק הדבר הוא, שהמעשה שעשיתי אותו - זה הוא, נגמר. אבל הסברא שהיה אתמול הוא אותו סברא של היום. יכול להיות שהיום לא חשבתי ולא העמקתי בהסברא שנאמר אתמול, או שחישבתי בהסברא יותר או פחות ממה שחישבתי בה מאתמול - אבל לעולם ובכל אופן, אותו סברא נשארת אותו סברא. עומק הדבר שהעסק התורה של האדם שומרת עליו גם בזמן שהוא לא עוסק בה הוא - שאם האדם עוסק בתורה רק מצד העסק או המעשה שבדבר, זה תורה מדרגת מצוה. אבל אם הוא מחובר לתורה מצד היות של הדבר, ולא רק להמעשה שבדבר - זה נקרא חיבור לתורה במדרגת תורה.

התורה קודמת אילי, לעומת המצוות שהם תולדה ממני

כאשר אדם לומד תורה, יש שני חלקים - יש את עצם התורה, ויש את מה שאני עוסק בה, שהיא או פעולת הדיבור או פעולת המחשבה שבתורה.

אבל כאשר אדם עושה מצוה, מה יש כאן? רק המעשה שאני עושה. לדוגמא, כשאני לוקח אתרוג, בעומק אין כאן את חפצא של האתרוג, האתרוג היא כלום. אין כאן רק את הפעולה של המצוה שאני עושה על ידי האתרוג, ואני הופך את האתרוג למעשה של מצוה. אבל אין קדושה להאתרוג מצד עצמה. וכן באכילת מצה, אין כאן קדושה על המצוה, יש רק את

בודאי שהוא מרוכז במה שהוא עוסק, אבל זה רק מצד הלבשה של הכלי של התורה. מי שעוסק בתורה רק כפי הכלי שהוא עוסק בה - זה תורה במדרגת מצוה, ועל המצוות נאמר ההגדרה של "מצוה מגני ליה רק בעידנא דעסיק ביה" - למה המצוה שומרת עליו רק בזמן שהוא עוסק בו? בעומק, כי זה מדרגת תורתו. בכדי שהתורה ישמור עליו בעידנא דלא עסיק ביה, צריך שהתורה שלו יהיה במדרגה של תורה.

בתמצית הדברים, כשאדם עוסק בתורה והוא מצמצם את ההארה של תורה רק אל הענין שהוא עוסק בה, זה נקרא תורה במדרגת מצוה. וכאשר האדם לא מצמצם את התורה רק אל הענין שהוא עוסק בו, זה האבחנה של תורה במדרגת תורה.

השכלה ומעשה

ההבדל בין תורה ומצוות הוא גם במקביל להבדל בין השכלה למעשה.

מה ההבדל בין מעשה להשכלה? יש הבדל מהותי. מעשה - זה תהליך של דבר, שבנקודה מסוימת הלך ונגמר. השכלה - הוא דבר שהיה הווה ויהיה, כי השכלה של דבר לא משתנה.¹⁷

המעשה שנעשה אתמול לא קיים למחר. זה סדר בריאה, שיש התחלה, יש אצמע, ויש גמר. בשלב מסוים, המעשה נגמר.

אבל השכלה היא דבר שהוא קביעא וקיימא. הסברא שנאמר אתמול היא אותו סברא היום, היא לא משתנה. כמובן שיכול לחזור בימי בגרותו על הסברא שהוא אומר בינקותו ולהבין עומק יותר ממה שהשיג אתמול. אבל הסברא היה אותו סברא של אתמול, והיא

¹⁷ כל דבר השכלה אמיתית נקרא תורה. ההשכלה כהשכלה היא חכמה, אורייתא. בודאי שההלבשה של ההשכלה יכול להיות בדברי תורה להדיא או בדבר שהוא לא דברי תורה להדיא. יש פסולת של השכלה שיורדת למטה, אבל ההשכלה ששורשו באורייתא.

מגני ומצלי". זה דבר שהוא זמני, וגם אצלי לא היה תמיד. כמו שאדם שהיה לו זמן שלא היה לו ילדים ועכשיו שיש לו זמן שיש לו ילדים, וכן כמו שאדם לא היה זמן שעשה המצוה, ועכשיו הוא עושה המעשה המצוה - אז המעשה מצוה הוא דבר זמני אצלו גופא. מלבד כך ש"מצוות בטילות לעתיד לבוא" וא"כ המצוות הם זמניות, אבל בעומק יותר, מצד החיבור של האדם לאותו מצוה - זה מתחיל ממנו, והמצוה היא מצוה זמנית. ולכן בהכרח שמצוה שומרת על האדם רק בעידנא דעסיק ביה.

אבל כל המציאות שנקראת תורה, שבאה ומגלה את כל עצם מציאות הקיום של הנבראים - זה עסק התורה בעומק. זה לא רק לעסוק בפה, שבודאי זה התגלות התורה כמובן - אלא, עסק התורה בעומק הוא, להתחבר לשורש ההיות שלי. זה נקרא תורה. תורה אין הגדרתה שהאדם הוגה בו בפיו או במחשבתו, "הגיגי פה", "הגיון לבו", אלא - התורה ביסודה היא חיבור של האדם לשורש ההויה שלו שקדמה איליו.

הפעולה שבעסק התורה לעומת עצם ההיות של התורה

כאשר האדם עוסק בתורה, אפשר שהוא מחובר מאד להפעולה של עסק התורה שבה הוא עוסק, יכול להיות שהוא לומד ב"ריתחא דאורייתא", והוא מחובר לה"ריתחא" שהוא פועל, ואם כך, אז הוא עוסק בה בפיו, או במחשבתו באופן של הגיון. אבל בכל אופן, הוא עוסק בהפעולה של הדבר - ולזה הוא מחובר. זה עסק התורה במדרגת מצוות.

אבל אם הוא עוסק בתורה מחמת עצם ההיות שהדבר, הוא מופשט מהפעולה שהדבר והוא

פעולת המצוה שאני עושה על ידי אכילת מצוה. ציצית הם רק תשמישי מצוה, מכח שהיא משמשת למצוה, הטלית והציצית הם רק בגד וחוטין, ורק שאני קיימתי מצוה בהן וחל בהן מעשה של קדושה.

ברוב רובם של המצוות א"כ, הקדושה שבדבר הוא רק בהעשייה של הדבר, זה כל תחילתו של הדבר - רק בהעשייה שאני עושה.

לעומת כך, התורה איפה מתחילה? בדיוק הפוך ממצוות. למה? כי התורה קדמה אילי. "אסתכל באורייתא וברא עלמא" - התורה קדמה לכל.

במעשה המצוות, "אני" קודם להמצוה. אבל בתורה, האורייתא קודמת אילי.

בלשון הברורה ופשוטה, קודם החטא לא היו מצוות, ובהכרח שעל מעשה המצוות הם תולדה שבא אחרי, הם לא קיימים קודם לכן. לעומת כך האורייתא, אסתכל באורייתא וברא עלמא, היא כל שורש עצם ההיות של כל הנבראים כולם, אש בודאי שהיא קודמת להם.

יש הבדל עצום בין היחס של האדם למצוות לבין היחס של האדם לתורה. היחס של האדם למצוות הוא יחס שמתחיל אצלי. "תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים", המעשים הם תולדה שלי ומתחיל ממני, והם מתפשטים להיות מעשים של מצוות. לעומת כך, מדרגת תורה היא שהתורה הוא השורש שלי, וכשאני לומד תורה, בעצם אני מתחבר לדבר שקדם לעצם ההיות שלי.

דבר שהוא נובע ממני - זה מדרגת מעשה מצוות. זה לא עצם ההיות שלי, אלא הוא תולדה ממני - וזה נקרא "בעידנא דעסיק ביה

¹ רק בתפילין יש קדושת תפילין מצד עצמה, כי התפילין הם בסוד תורה, לפי שנכתבו פרשיותיהן בתוך התורה עצמה.

² מלבד תפילין כמו שהוזכר.

³ נדרים ס.

שההשכלה נתפסת אצלו כעצם ההיות שלו? אם כן - זה נקרא עסק התורה במדרגת תורה. אם לא - זה נקרא עסק התורה במדרגת מעשה מצוות.

הכלי-הלבשה שבתורה, לעומת ההשכלה-ההיות שבתורה

בלשון אחרת, כאשר האדם עוסק בדברי תורה, יש את ההשכלה, ויש את הכלי שבה הוא עוסק.

אם בתפיסת העסק שלו בתורה שהוא עוסק ב"כלי", שעליו ההשכלה חלה - זה מדרגת מצוות. אבל אם הוא מחובר לעצם ההשכלה של הדברי תורה ולא רק ביחס אל הכלי וההלבשה של הדברי תורה שהוא עוסק בהם עכשיו - אז הוא חי את עצם ההיות של התורה ומצד כך, הוא יכול לראות את אותו דבר בכל התורה כולה.

נכון שבשעה שהוא עוסק בתורה הוא לא יכול לעבור ממקום למקום, וכמו שאומר רבי, שאסור לשאול תלמיד חכם על ענין שהוא לא עוסק בו. וא"כ לא מדובר על אותו רגע שהוא עוסק בענין מסוים. אבל בשעה שהוא עוסק בתורה, האם ההשכלה שלו נתפסת ככלי, או כעצם ההיות? זה השאלה.

חז"ל אמרו שעסק התורה הוא באופן של "ליגמר והדר ליסבר". בלשון פשוטה ברורה, ה"ליגמר" - זה תורה במדרגת כלים, מדרגת מעשה מצוות, וה"ליסבר" - זה תורה במדרגת היות.^א

בודאי שיש מי שלומד תורה על מנת לקיים מצוות תלמוד תורה, ויש מי שלומד תורה מנת לדעת את התורה, וכל מיני נוסחאות למה הוא לומד תורה. אבל כל סיבות אלה הם תורה

מחובר לעצם הדבר עצמה. היסוד הזה יש לה כמה גילויים.

בלשון אחרת, כאשר האדם עושה מעשה מצוה, המעשה שהוא עושה, יש התחלה ויש אמצע ויש סוף. בפעולת המעשה, הוא יכול להכנס לתוך המעשה שהוא עושה, בבחינת בא אל התיבה. אבל מה שהוא עושה - זה כניסה אל תוך מה שהוא עושה. זה מעשה המצוות - הם כלים. ובעומק, ההגדרת הכלים במעשה מצוות הוא שכאשר האדם עושה דבר אז מה קורה כאשר הוא רוצה דבר? הוא נכנס אל תוכו.

דוגמא ברורה לכך, מצות סוכה, שהאדם נכנס כולו לתוכה. זה ביטוי להבנת התפיסה - כאשר הוא עושה מעשה מצוה הוא נכנס אל תוך המצוה, נפשו נכנסת אל תוך הדבר - הוא לא רק עושה פעולה בלבד, אלא נפשו נכנס אל תוך הדבר. זה נקרא מעשה מצוה.

לעומת כך, בתורה - כאשר האדם עוסק תורה, הוא לא רק נכנס אל תוך התורה, אלא הוא מתחבר לשורש ההיות שלו.

ההבדל הוא, שכאשר האדם עוסק במצוה, יש את האני הנפרד, ש'נכנס' לתוכו. אבל כאשר האדם עוסק בתורה, לא שהעצם שלו 'נכנס' אל תוך התורה - אלא ההגדרה של עסק התורה הוא, שהוא מתחבר לעצם ההיות שלו.

בלשון ברורה יותר, כאשר האדם עושה מעשה מצוה, הוא מניח תפילין או מתעטף בציצית או מנענע לולב - זה לא עצם האני, אלא זה מעשה שאני עושה. האני שלו נכנס אל תוך המצוה. אבל זה לא אני. אדם נכנס לארץ ישראל או נכנס לסוכה, בכל כניסות האלה הוא נכנס, אבל זה לא אני. אבל כאשר אדם עוסק בהשכלת דברי תורה, האם הוא מזוהה

^א הערת העורך: יש הרבה אבחנות של ההבדל בין ליגמר וליסבר בתורה שנאמרו בסדרה זו וגם בספר דע את תורתך - דרכי הלימוד ובעוד מקומות, ואבחנה זו היא רק פנים אחד מהן, לענייני דידן כאן.

של חבריו שאינה שייכת לו, ואינו מחבר את הענף עם השורש.

במדרגת מצוות - זה לא נקרא תורה במדרגת תורה. וזה ברור ומאד פשוט.

כאשר האדם עוסק בתורה ויש לו הוא אמינא לעסוק בחלק בתורה שאינה שייכת לו - או על מנת שיקראוהו רבי, או על מנת לקבל כבוד, או על מנת שאני ידע את התורה וכו', או בכל על מנת שיהא, אבל הצד השוה שבכולם הוא - שאין אני עוסק בחלקי בתורה. ובדקות, זה נקרא תורה שלא לשמה.

לעומת כך, תורה לשמה ענינה, להגיע לשורש הפרטי שלי בתורה. כל תורה שלא לשמה הוא כשהאדם עוסק בתורה בכל מיני כוונות זרות מלבד הכוונה הזו. זה הגדרת שלא לשמה. ואם זה הכוונה, זה גופא המסך המבדיל שמונעת ממנו מלהגיע לחלקו שלו בתורה. יכול להיות שבהגדרה כוללת שהוא אומר לעצמו שרוצה להגיע לחלקו בתורה, אבל גם יש לו הרבה רצונות בחיים שמונעים אותו מהדבר. הוא רוצה איזה חברותא מסוים בכולל, הוא רוצה רבנות. הוא רוצה רוצה ורוצה, והרצונות האלה הם לא הרצון האמיתי להגיע לחלקו שלו, והם מונעים ממנו מלהגיע לחלקו שלו. ממילא הוא ישאר במדרגת מצוות²¹, והוא לא יגיע למדרגת תורה.

מדרגת תורה - להגיע לפרטיות של הכלליות

מדרגת התורה שנקראת נר מצוה, זה בעצם מדרגה הנקראת כלים. כלים נקראים כלים מלשון כללות. מדרגת נר מצוה בתורה, עסק בתורה מדרגת מצוות בתורה, היא שהאדם

חלקו הפרטי בתורה - חיבור לעצם ההיות התורה

נחدد יותר. אומרים חז"ל "פרצופיהן שונים ודעותיהן שונים"²², כאשר האדם לומד תורה ולא מגיע להיחודיות של חלקו בתורה של המחשבה הפרטי שלו בתורה, חלקו שלו בתורה, כמו שדובר לעיל בפרקים הקודמים בהרחבה²³, אז בעצם הוא לא מחובר לעצם ההיות שלו. יש לו ביקוש כללי לתורה ששייך לכלל, אבל זה לא שייך להפרט שלו. אם הוא לא מחובר לההיות שלו, הוא יכול להרגיש תורה רק במדרגת כלים. בכדי שהאדם יגיע לתורה של מדרגת השכלה, בחינת חיים, בחינת עצם ההיות - חייב להיות שהוא יגיע למקום בתורה, ששם חלקו הפרטי בתורה.

אין כוונת הדבר שבכל דבר לראות את אותו שיטה. אלא בכל מה שהוא עוסק, יש לו פרט מסוים פרטי ששייך רק לו. כל זמן שהאדם עוסק בתורה והוא לא נוגע בחלק הפרטי ששייך לו, הוא לא מחובר בעומק לעצם ההיות של התורה, שמשם בא ההיות של עצמו.

תורה לשמה - ללמוד את חלקך בתורה

וזה בעומק נקרא תורה לשמה, שהאדם עוסק בחלק התורה ששייך לו. כי ההגדרה של לשם שמים הוא לחבר הארץ לשמים - כלומר, לחבר כל ענף לשורש. ואילו תורה שלא לשמה בעומק הוא, אדם שעוסק בחלק של התורה

²¹ ברכות נח.

²² עיין לעיל בפרקים א-ב של סדרה זו. (סדרה הנוכחית, "דע את תורתך - חיבור לתורה", נאמרו בשנת תשע"ב. לאחרונה בשנת תשפ"ב - תשפ"ג נמסרו עוד הרחבה בנושא מציאות חלקנו הפרטי בהתורה, ושיעורים אלו נקראים "דע את חלקך".

²³ במצוות, אין חלק פרטי ביסודו [ודלא כתורה, שבו יש לכל אדם חלק פרטי שייכת רק לו]. במצוות, גם אם האדם מגלה פרט מסוים במצוות ששייכת רק לו, זה מגיע מהשתלשלות מהפרט של התורה ששייכת לו. בודאי במערכת המצוות יש מצוות כלליות ויש מצוות ששייכות רק למלך ולכהנים וכדו', אבל חוץ מזה, כל המצוות הם כלליות. במצוות יש כללות ואין פרטות. הפרטיות ביסודה חלה רק בתורה.

כאשר האדם מגיע לתפיסת הפרטיות [בצד הקדושה] של נפש שלו, אז ההסתכלות שלו על כל התורה היא הסתכלות אחת. ודאי, יש ששה סדרה משנה, ששים מסכתות, והתורה היא ארוכה מארץ מדה ורחבה ממני ים, המציאות התורה היא שלימה. אבל כל אחד יש לו את הפרטיות שלו בתורה.

פרטות בתורה - אותו הילוך המחשבה הפרטי שבכל דבר

מה כוונת הדבר "פרטיות שלו" בתורה? ההגדרה היא - תפיסת ההילוך המחשבה הפרטי שלו, שאין עוד אחד בכריאה ששייך לאותו תפיסה.

ודאי שהדקיות של זה הוא דק על דק עד אין נבדק, אבל יש לו תפיסה הפרטית שלו. אם מדרגת עסק התורה הוא במדרגת מצוות, הוא לא יגיע לתפיסת הפרטיות שלו. אז ההשכלה שהוא עוסק בו כאן הוא שייכת לכולם, והיא לא שייכת לפרטות של הכלי שבו עוסק. זה כמו העוסק במצוה פלוני ומצוה אלמוני, שזה שייך לכולם. אבל אם הוא מגיע להפרטיות שלו, המחשבה הזו היא השורש שמכותו הוא עוסק בכל התורה כולה. ונמצא שבכל מה שהוא עוסק בתורה, הוא יעסוק באותו פרט, כי הוא עוסק באותו שורש של תפיסת המחשבה. אצלו, התורה הופך להיות מקשה אחת.

מי שלומד דברי רבותנו, לדוגמא הוא לומד ספרי רמח"ל או ספרי רבי צדוק הכהן או ספרי הגר"א או ספרי הבעל שם טוב וכן על זה הדרך, הוא יכול לראות את ההילוך המחשבה הפרטי שלהם גם בתוך כל הכללות של דבריהם. כל אחד מרבותינו יש לו צורת מחשבה שונה. כשהאדם לומד ספרי רבותינו של כל הדורות כולם הוא יכול לראות בהם ההילוך מחשבה של כל אחד מהם, ובפרטות גם כל אדם בתוך עצמו יכול לראות ההילוך

עוסק בתורה מצד הכללות שבה ולא מצד הפרטות שבה. זה מי שעוסק בתורה במדרגת כללים.

בודאי שהאדם צריך לעסוק בתורה באופן של "כללים כללים", וכמו שאמרו רבותינו, אבל מכח כך האדם צריך להגיע לפרטים, כלומר - הפרט הפרטי של עצמו.

יש את הכלל ופרט כלל, שהאדם אוהז בהכלל ומהכלל הוא מגיע לפרט ומכח הפרט הוא חוזר בכללות השלימה. זה הגדרת עבודת האדם. במדרגת מצוות, המדרגה הפנימית של זה הוא חיבור לתורה מצד הכלליות שבנפש. דבר שאני עוסק בה מצד כלליות - זה הופך אצלי לכלי. אבל כאשר האדם עוסק בתורה, הוא צריך להגיע להפרטיות, וכמו שאומרים, "ותן חלקנו בתורתך". כשאני עוסק בתורה מצד פרטיות, אני מגלה מכח הפרט את השורש.

לא מדברים כאן על תפיסת פרטיות דקלוקול, שהאדם דואג לעצמו מצד אנוכיותו, שעל זה נאמר "עד שתכלה פרוטה מן הכיס". זה פרטות תחתונה שהיא למטה מכללות. למעלה מכך יש את הכללות, ולמעלה מכך - יש פרטות שאוחזת בכללות, והנפרטות הזו אנו אוחזים בכללות. מדברים כאן כל תפיסת פרטות שמכח כך אוחזת בתפיסת כללות, הפרטות שחלה בתוך הכללות - ומכח כך הוא נאחז בכללות.

זה ההבדל בין תורה ומצוות. עסק התורה במדרגת מצוות הם כלי, שאני נכנס אל תוכם. אבל עסק התורה במדרגת תורה הוא, שאני מגלה את הפרט שלי, ומכוחה אני אוהז בכלל. זה גם ההבדל בין ענף לשורש - הענף היא פרט, השורש הוא כללות. עצם ההמציאות הנקראת תורה היא, שמכח הפרטות שלי בתורה, אני מגיעה על ידי לכללות שבתורה.

משה בסיני. משה הוא בחינת הדעת של כל הכנסת ישראל, שנשמת משה הוא כנגד כל השישים רבוא נשמות של כל כנסת ישראל. הפרטיות של כולם נמסרו למשה והם נשארים אצלו, אבל הם לא נמסרו להדורות.

האדם מקבל מרביותיו בכל דור ודור את חלק הכלליות של התורה שנמסר למשה בהר סיני. והחלק הפרטיות של כל אחד ואחד בתורה - גם זה נמסר למשה בסיני, ברור, כי מי שאומר חידוש שלא נמסר למשה בסיני הוא "מגלה פנים בתורה שלא כהלכה". אבל הפרטיות של כל אחד בתורה נשארו אצל משה, ולא נמסרו להדורות.

כמו שהמצוות נמסרו בכל דור ודור, גם התורה שנמסרה מפה לפה היא בעומק נמסרה באופן של סיני, ויש סיני ועוקר הרים, סיני זה משה שמוסר התורה ליהושע, וחלק זה הוא שנשאר ליהושע - חלק הסיני שבתורה. אבל חלק ה"עוקר הרים" שבתורה, זה לא נמסר אחריו, אלא זה נתקבל למשה, כל מה שעתיד תלמיד ותיק לחדש, אבל לא נמסר מרב לתלמיד את הפרטיות של כל אחד בתורה. ברור, שזה דבר שאינו יכול להמסר. כי זה דבר שרק מגיעים בה כל אחד ואחד [שלא על ידי רבם].

מי שהגיע לפרטיות שלו בתורה - על מה נאמר בו? "משה שפיר קאמרת". מדוע? כי הוא השיג את הפרטות של 'תלמיד ותיק שעתיד לחדש' שנאמר למשה.

שתי מדרגות של חיים - מדרגת מצוות ומדרגת תורה

נמצא, שיש חיים במדרגת מצוות, ויש חיים במדרגת תורה.

ברור ופשוט שכולנו חייבים במצוות, אבל יש חיים במדרגת מצוות, ויש חיים במדרגת תורה. מי שהגיע להפרטיות של השכלת דברי תורה

המחשבה הפרטי של עצמו. מי שרגיל ללמוד עיון הוא רואה את זאת היטב מאד. אם יזכרו לו איזה ציטוט מאיזה ספר הוא יכול להגיד לך מאיזה ספר אתה אומר.

ודאי שלא תמיד מתגלה ההילוך המחשבה הפרטי שלו כל פעם שהוא לומד תורה, כי זה לא כל הזמן בגילוי, לעולם יש "רצוא ושוב" וכשהאדם נמצא בשוב, יש לזה העלם מסוים ולא נמצא תמיד בעומק הגילוי.

בתחילת דרכו של האדם הוא רואה רק את כללות דברי התורה והוא לא רואה את הפרטיות של נפשו בדברי תורה. בתחלת דרכם של רוב בני אדם הם לא רואים את הפרטות שלהם, כי כם לא הגיעו עדיין למקום פנימי בנפשם, והם רואים רק את הכלליות שבדבר. כשהוא נכנס יותר פנימה הוא רואה הדברים לפי הפרטיות שלו.

חלק הכלליות שבתורה וחלק הפרטיות שבתורה

בהתורה יש את חלק של סדר מסירת תורה, שמשה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ולזקנים וכו' וזה מסורת התורה עד ימות משיח. מצד כך, יש אבחנה שהאדם לא אמר דבר שלא שמע מרביו. זה מצד הכלליות של מדרגת המצוות.

ויש אבחנה מתהפכת, של "חכם ומבין מדעתו". ומצד כך יש אבחנה ש"כל מה שעתיד תלמיד ותיק לחדש נאמר למשה בסיני".

"כללותיה ופרטותיה נאמרו למשה כולם בסיני" - מה ההבדל בין כללותיה ופרטותיה? מה שנאמר למשה בסיני - האם זה נמסר מדור אחר דור? לא. הכלליות של תורה נמסר למשה ומשה מסרה ליהושע וזה מה שנמסר לכל דור ודור. מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה בסיני - החלק הזה אבל לא נמסר. הם נאמרו למשה בסיני ואיפה הם נשאר - אצל

או אם הוא ישמע את זה - הוא לא יכול לקבל את זה לעולם, כי זה לא הוא. הוא רק יקבל את הדברים רק לפי מי שהוא, אבל הוא לעולם לא יכול לקבל את עצם הדברים כפי שהם באמת נאמרו לו.

"החכמים הולכים וחושבים תמיד".¹² בשטחיות, זה אדם שלוקח איזה מחשבות מסוימות אל תוך מוחו והוא חושב בהם תמיד. בודאי שראוי לעשות את זה במדה מסוימת, אבל על זה נאמר בעומק, "אשת יפת תואר - בשביה הוא לוקח אותה". הוא בעצם משתמש בדברים החיצוניים אלא שהוא מנתב אותם למקום פנימי. לא זה הכח הפנימי שנקרא החכמים הולכים וחושבים תמיד. ברור לכל בר דעת, כמו שהלב פועל כל הזמן כן יש כח בנפש לחשוב תמיד. מדוע הלב פועל כל הזמן? כי זה חיותו. מאותו מקום שזה חיותו, כך החכם חושב תמיד, כי זה חיותו. כשמתגלה כח המחשבה הפרטי דייליה שהיא מקור הנביעה הפרטית שלו, זה מחמת שחיותו משם - ולכן היא מתגלה.

מי שלא הולך וחושב תמיד מצד אותו נקודה פנימית, אבל אם הוא הולך וחושב תמיד, הוא הולך תמיד מדין כולם, מדין כללות. אבל זה לא שייך למקור הנביעה של החכם שהולך וחושב תמיד.

יש כאן הבנה ברורה. כלל ישראל קיבלו את התורה והקב"ה דיבר איתם בהר סיני, וכל אחד מישראל שמע את הקול ה' בהר סיני לפי מדרגתו שלו. "משה דיבר והאלוקים יעננו בקול", כל אחד שמע כפי כוחו, הזקנים לפי כוחם, שאר האנשים כפי כוחם, הנשים כפי כוחם, והילדים כפי כוחם. אין זה ענין של גיל, אלא כל אחד שמע כפי מדרגתו שלו.

בחייו, זה נקרא חיים במדרגת תורה. אדם שלא הגיע לפרטות של הילוך המחשבה שלו בעסק התורה, אפילו אם הוא יזכור את כל התורה שהוא לומד, הוא נמצא במדרגת מצוות.

חז"ל אומרים על רבי שמעון וחביריו שהיו תורתם אומנתם, לא הפסיקו מתורה כדי להתפלל, כי התפלה נקראת חיי שעה והתורה נקראת חיי עולם. עומק הדבר, כי תפילה הוא חיי שעה שזה מדרגת מצוות, ומי שלא מפסיק לתפילה זה אדם שנמצא בחיי תורה.

וזה עומק הדבר של "תורתם אומנתם". התורה נקרא אומנות, מלשום אומן. אין כוונה שהוא עושה מה שחבירו עושה. מה ההבדל בין מי שהוא אומן ומי שהוא לא אומן? בשטחיות, מי שלא אומן עושה דברים שאינם משובחים, זה מעשה הדיוט, שמותר לעשות מעשים כאלו בחול המועד. ומי שהוא אומן עושה דברים משובחים. אבל זה ההגדרה השטחית של אומן. אבל ההגדרה הפנימית של אומן הוא, שהוא עושה דבר שאף אחד לא יכול לעשות כמוהו. זה נקרא מעשה אומנות. דבר שאינו מעשה אומנות - ראובן יכול לעשותו בדיוק כמו ששמעון יכול לעשותו. אבל מעשה אומנות הוא מעשה שמגלה האני היחודי של האדם.

זה נקרא "תורתו אומנתו", בעולם הזה ובעולם הבא. אומנות מלשון אומן ומלשון אמונה - הוא דבר נסתר ונעלם. "תורתו אומנתו בעולם הזה ובעולם הבא" זה רק מחמת שהוא נמצא במקום הפרטיות של מחשבה של התורה, שהיא נקודה יחודי הפרטי של האדם, שלא ניתנת להתגלות לזולתו.

למה הזולת אינו יכול לקבל את אותו נקודה היחודי הפרטי של חבירו? כי זה לא הוא! ולכן הוא [הזולת] לעולם אינו יכול לקבל את זה. וגם אם יאמרו לו את זה, או נכתבו לו את זה

¹² רמח"ל בדרך עץ חיים.

המעלה והסיכון בחיפוש גילוי החלק הפרטי של האדם

זה דבר מאד עמוק בנפש. ויש בו סכנה מחד, אבל הוא מעלה מאידך.

כאשר האדם עוסק בדברי תורה, איזה מקום בנפש הוא מעמיד את אותו עסק? בודאי אדם שנמצא בקטנותו וילדותו ממש, לא מבורר לו החלקים שאותם הוא מעמיד. אבל כשאדם נעשה יותר בר דעת יותר פנימי - כל עבודה של האדם הוא לברר את היחודיות הפרטיות של נפשו, ודרך כך לקשור את עצמו לכללות ישראל ולבוראו. וזה תמצית הגדרת העבודת האדם בעומק, לגלות את היחודיות של נפשו, שמכוחה הוא אוחד בכלל, ומכח כך הוא דבק בא"ס ב"ה. החתירה היא חתירה שצריך להיות לברר כל זמן את פרטיות של עצמו. ויש בזה המעלה שהוזכר של גילוי היחודיות של האדם, אבל גם יש בו סכנה, כמו שיתבאר להלן.

כמובן כאשר האדם נמצא בהתחלה ממש, הוא נמצא בסכנה של גאווה גמורה, וכל הזמן הוא רוצה רק לברר: מי אני, מי אני, מי אני. יש בני אדם שבמהלך הזה כל הזמן הם שקועים בה "אני" שלהם, הם מספרים כל הזמן על עצמם ומשבחים את עצמם כל הזמן, וכל הזמן הם שקועים ב"אני". הם שואלים תמיד "מי אני?" הולכים כל הזמן לצדיקים נסתרים ושואלים, "מה אני צריך לתקן, מה תיקנתי כבר, מה השורש הנשמה שלי, מה חלקי בעולמי?", וכדומה. כל הזמן, הם עסוקים בעצמם מבוקר עד לילה.

אבל כאשר הוסר הקליפה הראשונה הזו מהנפש, והאדם חי חיי קצת יותר פנים, הבירור של נקודת הפרט שלו היא לא במובן הגס של הדברים, אלא במובן הפנימי של תשוקת הנפש לחפש את מקום הפנימי. שמה, האבחנה של

סוף מעשה במחשבה תחילה" היא, שהנפש צריכה לחתור לחפש את המקום הפנימי, את המקום הפרטי של עצמה. זה לא שהאדם קם בבוקר יום אחד, והוא רוצה לחפש. ברור שלא זה הגדרת הדבר. שאם כן, אז הוא כל הזמן רוצה לחפש "איפה אני, איפה אני, איפה אני?" וכשה תפיסתו, כשהוא עוסק בתורה הוא תמיד מחפש "איפה אני יכול לומר את החידוש שאף אחד לא אמר?" יש בני אדם שעושים את זה, אבל על דרך כלל זה כולו גאווה.

העבודה היא בדיוק הפוך - לעמול ולעמול ולעמול בדברי התורה ורבותינו, ולראות שמה מה הוא מבין, ואחרי זה דייקא - לראות את ההבדל בין מה שהוא הבין, לבין מה שאחרים מבינים. לא שאחרי שהוא ראה את דברי רבותינו אז הוא מנסה להבין "ומה אני אומר על זה...?" אלא המהלך הוא בדיוק הפוך - ללמוד את מה שהוא מבין, ואחרי זה, הוא מביט על דברי רבותינו ולראות בדבריהם "מה אני לומד בדבריהם - ומה אני הבנתי בדבריהם?"

אם הוא רואה שהוא הבין כדבריהם, אז במילים עמוקות מאד - או שהוא הבין כדבריהם, ומחמת כן הוא לא הגיע לעצמו, או שהוא לא הבין ההבדל בינו לביניהם ולכן הוא לא רואה את נקודת ההבדל כאן - אבל בעצם, מה שכתוב ומה שהוא הבין, זה לא אותו דבר.

כאן הבירור העמוק לנפש האדם. ככל שהאדם נעשה יותר פנימי, אין לו מחשבה שבו הוא אינו מברר את המחשבה הפרטית של עצמו. בכל השכלה (של דברי תורה) שבו הוא עוסק, הוא צריך להעמיד את דבריו כדברי רבותינו. אבל, לא באופן של "הם אמרו דברים שפלים, ואני אמרתי דברים אמיתיים יותר". המהלך צריך להיות בתפיסה שונה לגמרי מזה [וכמו שיתבאר להלן].¹²

¹² צריך להתאים את מה שהוא אמר לדברי רבותינו, ולא מצד אבחנה חיצונית אלא מצד אבחנה פנימית. לא מצד עונה חיצונית, אלא מכח דיוק פנימית ואמת.

נכון שבמדה מסוימת כל נפש חושב שהצד שלו הוא יותר אמת מהדברים שאחרים חושבים. למה נראה שלו שהצד שלו והחשיבה הפרטית שלו יש בו יותר אמת? כי לפי שורשו, הוא תופס ש"זה המבט", ולכן נראה לו שהוא אומר נקודה יותר אמיתית מאחרים. אבל כשהוא תופס את שורש נקודת הדבר שזה, שהאמת שלו נראה לו כהאמת רק כי כך הוא מסתכל ממבטו של שורש נשמתו, ולכן נראה לו שהאמת נמצאת אצלו - אז הוא יכול להבין, שכמו כן יש מבט אחרת לחבירו מצד השורש הנשמה של חבירו, ולכן כל אחד תופס את האמת דיליה. ואז האדם יכול לקבל באהבה את שני הצדדים. עדיין נראה לו שהצד שלו הוא אמת, כי אם לא, אז זה לא הצד שלו ואין לו את החשיבה הפרטית של עצמו.

זה ברור רק למי שמבקש אמת, ולא למי שרוצה להלביש את הדברים בכדי לגלות את עצמו. הברורים האלו מבררים את חלקו שלו בתורה, וחייב לעשות בירורים אלו כנגד כלים של זולתו.

חלקם של אחרים בתורה הם כלים לחדד את חלקי שלי בתורה

זה עומק ההגדרה של תורה ומצוות. ודאי בהגדרה פשוטה יש תורה ומצוות כפשוטם, אבל בהגדרה עמוקה, המצוות הם כלים, התורה הוא אור. כאשר אני עוסק בחלק שאיננה שלי, בעומק מה זה כלפי? כלים.

החלק שלי הוא "רז", שהוא בגמטריא "אור" כמו שאמרו רבותינו, וזה האומנות הפרטי שלי מלשון תורתו אומנתו, זה הסדר הפרטי שלא ניתן לגלות לזולתו - זה המקום ההארה הפרטי שלי. זה "החכמה מאין תמצא", מהמקום הנסתר הפנימי של עצמי, שלא ניתן לגילוי לזולתי, מחמת שזה רק אני - ומשם אני יונק החכמה הפרטית שלי. זה החכמה שבא מהאין, כלומר, היא נמצאת במקום הפרטית שלי שלא ניתן בשום פנים ואופן לגילוי לזולתי. אם גיליתי חכמה ממקום אחרת בנפשי, לא עברתי

חלקי הפרטי בתורה נתברר רק על ידי חלקם של אחרים

ודאי שהדברים כאן עמוקים, אבל מי שרוצה להיות בר דעת מבין שכל הבריאה בנויה מהמציאות שנקראת "לית נהורא אלא מגו חשוכא", בלשון חז"ל - כלומר, כל דבר נידון ביחס לאחר. זה מציאות הגילוי של הבריאה. ומצד כך, גם כשיש לאדם מציאות עצמית ויש לו את הנקודה הפרטית של עצמו, עד כמה שהוא לא ירד את זה ביחס לדברים של זולתו, אז ההבלטה של הבירור של הפרטיות שלו לא מחודדת.

על אף שלכאורה שיש לו מציאות פרטית ונקודת הפרטית שלו, אבל הבוהק של תפיסה העצמית שלו לא מתגלה אצלו אלא אם כן הוא רואה את שאר התפיסות.

ודאי שגם אם הוא לא ירד לשאר התפיסות אז יהיה לו חיים פרטיים בתוך עצמו ובחלקו הפרטי שלו בתורה. אבל החיבור המוחלט לזה, החוזק והבהירות של חלקי שלי בתורה, הוא לא מבורר אלא אם אני רואה את חלקם של אחרים. כשהאדם גם רואה את חלקם של אחרים וגם הוא רואה את חלקו - אז ברור לו מהו חלקו.

ולפעמים הוא רואה שחלקם של אחרים הוא גבוה מחלקו שלו, אבל, גם בזה האדם צריך להאמין ולהסכים שזה גופא חלקו!

איך להתייחס כראוי לחלקם של אחרים - כל אחד יש לו את מבטו משורש נשמתו

כשהאדם לא מוכן להסכים לזה, אז הוא תמיד מבקש להכחיש את חלקו של רעהו.

ברור, שזה לא יחס של מיהו נמצא במדרגה עליונה יותר ומיהו נמצא במדרגה תחתונה יותר. יש שורשי הנשמות שונות, ויש לכל אחד את חלקו שלו, והחלק הזה הוא לאו בר החלפה.

את נקודה הפרטית שלי להזולת.

כל אחד יש לו מקום שבו שורש^כ, ומכח השורש הזה הוא מקבל תפיסה איך להסתכל על הכל. יש לו את השורש הפרטי שלו, שזה או הפסוק שלו בתורה, או התיבה שלו בתורה^כ, או האות שלו בתורה, ושם זה שורשו. ואם לדוגמא שורשו הוא באות מסוים בתורה, מהאות הזה הוא מסתכל על כל התורה כולו לפי הפרטיות שלו.

זה נקרא מדרגת תלמיד חכם שיוכל לשאול אותו על כל מקום בתורה, כמו שאומרת הגמרא במסכת קדושין. זה לא כמו שתופסים בשטחיות שזה אדם שזוכר כל התורה כולה ולכן יוכל לשאול אותו על כל דבר. זה הגדרה מצד הכלים, מדרגת מצוות. במדרגת תורה אמנם, יוכל לשאול אותו בכל מקום כי הוא יכול לענות בכל מקום בתורה לפי התפיסה של שורש נשמתו. וזה נקרא בעומק חכם^ל.

ועכשיו יכולים להבין עומק יותר בהבדל בין מדרגת תורה ומדרגת מצוות. ההגדרה של מצוות הוא כלים, והגדרה של תורה הוא אור. כל תורה של זולתי - בערכי נקראת כלים. כל תורה היא רז, וזה אותו חלק שלא נמסר לזולתי - ובערכי זה נקרא תורה. כאשר אני לומד את חלק של התורה ששייכת לזולתי, כלפי זה נקרא כלי.

על לעתיד לבוא נאמר "לא ילמדו איש את רעהו", וכמו שהמצוות בטלות לעתיד לבוא, מאותו משקל נאמר שלא ילמדו איש את רעהו. כי במדרגה הפנימית, התורה שמתגלה כתורתו של רעהו הוא הכלים.

משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע - בעומק מה מסר ליהושע? כלים. ומה היה יהושע כלפי משה? הוא תלמיד של משה, נער לא ימוש מתוך האהל, הוא היה משרת את

משה - לצורך קבלת הכלים של התורה ממשה. הוא קיבל כלים ממשה. ודאי שזה היה הארה מסוימת, אבל בעומק מה הוא קיבל ממנו? כלים. ויהושע בחלקו שלו - זה היה הארה של חלקו הפרטי שלו שהוא האיר בעצמו.

בודאי שיש הגדרה כללית של תורה ויש הגדרה כללית של מצוות, ובכל דברי התורה אפשר לחלק בין חלק שנקראת תורה ובין החלק שנקראת מצוות. וכל זה הוא חלק הכלים שבתורה. אבל חלק הפרטי של האדם בתורה זה ההארה שלו בתורה, זה האור שלו בתורה. החלק שאיננה שלו - זה הכלים של התורה שמונח בכל הבריאה כולה.

לסיומם של הדברים

יתכן שהאדם עוסק כל ימי חייו בתורה - ולעולם הוא עוסק באבחנה של תורה שנקראת "כלים מכלים שונים", אבל הוא לעולם לא עסק בחלקו בתורה שנקראת "ליהודים היתה אורה". השאלה הוא, באיזה חלק של התורה האדם עוסק בה כל ימיו בהאי עלמא.

לעתיד לבוא, כפי החלק באורייתא שהאדם קיבל בהאי עלמא - לא רק במדרגת האורייתא שנקראת כלים אלא במדרגת האורייתא שנקראת אור - זה נקרא "בן עולם הבא". איזהו בן עולם הבא בעומק, שהוא מי שחי כאן בעולם הזה בבחינת עולם הבא? זה מי שחלקו שלו בתורה נגלה לו. אז הוא למעלה ממדרגת מצוות והוא נמצא במדרגת תורה.

ודאי שהוא מקיים מצוות וזה מביאו לידי עוד תורה ולעוד תורה, וחוזר חלילה. אבל בהבנה פנימית של הדברים, הסדר הפנימית הוא, שהוא מגלה מהמצוות עוד תורה ועוד תורה, אבל מדוע - כי הריבוי של הכלים מחדד את האור שלו. ולכן מתוך המצוות הוא מגיע

^כ ואם האדם לא הגיע לשורשו, יכול להיות שהוא מחבר הרבה ספרים, אבל כל הדברים נאמרו ממקום חיצוני ולא ממקום אמיתי בנפש, ויש הרבה מיני ספרים ושיטות כאלה שנכתבו.

^כ הערך העורך: כידוע, שיש ששים רבוא אותיות בתורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל.

^ל מדברי הרב בשו"ת כת"י תשפ"ד: "כל חכם מדבר בדברי תורה לפי שורש נשמתו וכפי ערך גילויה."

יזכנו הבורא את כולנו להגיע לחלקנו הפרטי בתורה.

דע את תורתך 005 תורה אור חיבור לחלקו הפרטי
מספר שיעור בקול הלשון 1128402

לתורה, מכח כלים הוא מגיע להארה, וחוזר חלילה כל הזמן. זה סדר הפנימי של הבריאה.

הדברים האלה צריכים בירור מאד מאד עמוק בתוך נפש האדם^א. זה מבחיל שהאדם יכול לעסוק בתורה כל ימי חייו והוא כבר עשה הרבה פעמים סיום הש"ס, אבל הוא לא נגע לעולם במדרגה שנקראת תורה.

זה באמת חלקם ולא מחמת רדיפת כבוד או קנאה או משאר פניות, שכולם נובעים מרצון לעשות כמו החלק של הזולת - אלא מדובר כאן רק על אלו שזהו חלקם בחיים באמת) להיות מלמד, או מגיד שיעור, או פוסק, או ראש ישיבה וכו', אבל על אף שכל אלו עושים את חלקם (כלומר בהאופנים שזהו באמת חלקם בחיים), זה לא אומרת כלל וכלל שאחרים צריכים לעשות בדיוק כמוהם.

מלבד זאת, גם צריך להרגיש הכרת הטוב עצומה ותמי" דית להקב"ה על כל מה שנתן לך, שהקב"ה לא מחייב ליתן לך כלום, ואם כן מה בכך אם הקב"ה נתן יותר לאחרים, הלא הקב"ה אינו חייב ליתן לך כלום, ואף על פי כן הוא נתן לך הרבה מתנות וכוחות טובים וחלקך. (ונקודה האחרונה הזאת נתבאר בספר "הכרה עצמית והעצמת הנפש").

נקודה שניה כאן הוא - השורשים השונות של האדם. יש לחדד את נקודה הזאת על פי דברי הרב בשו"ת שאל ליבי, שאלו שנוטים רק לחיצוניות ואינם רוצים להכנס פנימה כלל, ובאופן הטוב ביותר הם נכנסים לעיני עבודה ורוחניות אבל הם מסתפקים בעבודה וצי" מיחה חיצונית בלי צמיחה פנימית ואינם מבקשים אמת ופנימיות וכדו' - אין להתרעם עליהם ח"ו ולהוכיחם שדרכם אינם נכונה כלל. כי זה חלקם - שיש להם שורש נשמה בחיצוניות. רק כשאנחנו מצידנו רואים את זאת, יש עלינו להרגיש רחמנות אמיתית עליהם ולהתפלל עליהם שהם יגיעו לתכליתם, כי המציאות היא שאם הם ימשיכו לחיות כך כל חייהם ולהסתפק רק בחיצוניות, של עשיית מצוות בלבד ועבודה חיצונית בלבד בלי ש"י נוי פנימית, ברור שהם לא יגיעו לתכליתם בשלימות.

^א(הערת העורך: ונראה שיש כאן שתי נקודות חשובות שראוי להרחיבם על פי דברי הרב במקומות אחרים: (א) להיות "שמח בחלקו", לשמוח בחלקו הפרטי שלו על אף שחלקו של הזולת הוא יותר גבוה ממני. (ב) להבין שבאופן כללי יש אלו ששורשים בחיצוניות יותר, ויש ששורשם יותר בפנימיות.

על הנקודה הראשונה של לשמוח בחלקו, פשוט משום שהאדם צריך לשמוח בחלקו אף ברוחניות, בחלקו וב" תורה, ולא לדמות את חייו ומצבו הפרטית לאחרים, ראשית, מלבד שברוב הפעמים האדם רק מדמה שא" חרים יש להם חלק יותר טוב ממנו בחיים ובהצלחה שלהם בתורה ובמידות וכו', אבל גם באופן שהאדם ידע בודאות שהזולת יש לו חלק יותר ממנו, גם בזה הוא צריך לשמוח שיש לו את חלקו שהקב"ה נתן לו. לדוגמא, אם הקב"ה ברא אותי עם שורש נשמה נמוכה יותר ופחות כוחות שכליים ונפשיים מאחרים, למשל אם יש לי שורש נשמה מעולם העשייה, ואני רואה זולת שיש לו נשמה ששורשו בעולם אצילות, או שאני רואה שבאופן כללי יש לו הרבה יותר כוחות ממני, או שהוא משיג הרבה יותר ממני, או שהוא מצליח הרבה יותר ממני - בכל אלו, האמונה בהקב"ה ושכל מה שהקב"ה עשה הוא טוב גמור מחייב אותי לשמוח בחלקי, שכך הקב"ה ברא אותי, עם שורש נמוכה יותר או עם כוחות נמוכים יותר מהזולת - וזה חלקי בעולמי. ועבודתי להאמין באמונה ובבטחון שזה טוב בעבורי, ולא ליפול למדה הגרועה הקנאה על אחרים שאינו מ"קנאת סופ" רים תרבה חכמה", אלא היא רק התלוננות על החסר שלי בחיים ועל מה שיש לאחרים יותר ממני. כי זה סוג של כפירה בהקב"ה. וכמו שכל ישראל אינו יכול לקנא בכך שהקב"ה לא ברא אותו ללוי או לכהן. כי אם היה טוב לו להיות לוי או כהן, אז הקב"ה היה ברא אותו כהן או לוי. וכן יש בני אדם שחלקם בחיים (אם

מאור שבה

המאור שבתורה - חיפוש אחר השורש

שלשה תפיסות בכל דבר - תולדה-בן,

היות-אב, שורש-סבא

מתתא לעילא, התולדה של דבר נקרא מדרגת מצוות. "תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים." וההיות של דבר נקרא אור. והשורש של הדבר נקרא מאור. אלה הם שלשת המדרגות שהוזכרו.

בהבנה פשוטה של הדברים, כשהאדם עוסק בדבר והוא מסתכל רק על התולדות של הדבר, תפיסתו הוא מדרגת מצוה. לדוגמא, מי שתמיד מחפש מעשים כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה - הוא מחפש רק התולדה של תלמוד תורה, שזה מעשים טובים, ולכן הוא עוסק בתורה רק במדרגת מעשה, שהוא מדרגת הגוף. אין לו עדיין נגיעה במדרגת שנקראת תורה. אלא הוא נמצא רק במדרגת מצוות, הוא מחפש רק את התולדות של התורה.

וכן מי שנושא אשה רק להוליד ממנה ילדים והוא מקיים את דברי חז"ל כפשוטו "לא ניתנה אשה אלא לפרו ורבו", הוא תופס שאין היות לאשה, ושהאשה הוא משמשת רק צורך דבר מה - שהוא ילדים. אבל מי שעוסק בכל דבר, לאו דוקא בתורה אלא בכל דבר שהוא עוסק בו, הוא עוסק בו מצד ההיות של הדבר ולא רק מצד תולדתיו - התפיסה הזו נקראת תורה

יתר על כן, בכל דבר כאשר הוא עוסק בה, מלבד תפיסת התולדה ומלבד תפיסת ההיות, כשהאדם מבקש ושואל וחוקר לידע את מקור היות הדבר - זה תפיסה עליונה יותר, שנקרא שורש. זה לא רק לחפש את מה שכתוב, ואיפה

חיבור לתורה על ידי המאור שבתורה

בשיעורים הקודמים בס"ד עסקנו לבאר את כללות שלשת המדרגות בצירוף האדם לתורה, שהם נר מצוה, תורה אור, ומאור. כבר ביארנו בארוכה את השתי מדרגות הראשונות שהם נר מצוה ותורה אור, ושיעור הזו נעסוק בס"ד במדרגה שלישית והעליונה של צירוף לתורה, שנקרא מאור שבתורה.

ביום ראשון דמעשה בראשית נאמר יהי אור, וביום רביעי דמעשה בראשית נאמר, יהי מאורות בשמים. יתר על כן, דרשו חז"ל מאורות חסר ו', שזה לא לשון של אור אלא לשון של מהרה, שהוא לשון קללה - מאורות מלשון מים מאררים. וא"כ נתגלה ביום רביעי הקלקול של האור. ננסה להבין בס"ד מהו המאור שבתורה, ואיך האדם יכול לצרף ולדבק את עצמו למדרגת מאור שבתורה.

מאור - מקור של היות הדבר

מה ענינו של מאור שבתורה? יסוד ברור מאד, כל מאור הוא מלשון "ממנו בא האור". דיברנו בפרקים הקודמים שבכל דבר שהאדם עוסק, צריך להתחבר לעצם ההיות של הדבר, שזה נקרא אור, וגם צריך להתחבר להמקור של הדבר - וזה נקרא מאור. כל מקור נקרא מאור. יש את השורש של הדבר, יש את הדבר עצמו שבא מן השורש - ויש את התולדה של הדבר.

השורש, מחזירה אותם למוטב. בכל דבר יש תפיסת אב ויש תפיסת אבי אביו, הסבא של הדבר, השורש של היות הדבר - ואם אדם לומד בתפיסה זו, הוא יחתור עד שהוא ימצא את המקור השורשי ביותר של הדבר.

תפיסת שורש ותפיסת ענף

כל דבר בכריאה בנוי בצורה של שורשים וענפים. והענפים עצמם יש להם ענפי ענפים. כלפי הענף הנוסף, הענף הקודם הוא שורש.

בכל דבר כשהאדם מחפש את שורש הדבר, צריך לחפש באיזה ענף כלפי איזה שורש. בכל דבר שאני עוסק בה, אני עוסק בה רק כשורש, היות, ותולדות - שהם ענפים של השורש. ואם הבנתי את שורש את הדברים, זה נקרא שמצאתי את המקור. אם לא ראיתי את הדבר כענף ביחס לשורש, הרי שלא גיליתי את מקור הדבר.

דוגמא לדבר. כל הכריאה בנוי באופן של שמים וארץ, שכל דבר שנברא בארץ הוא ענף משורשו בשמים. בכל דבר שהוא רואה, יש לו לראות איפה הדבר מתגלה בארץ ואיפה הדבר מתגלה בשורשו בשמים. ויכול לעשות זאת בכל דבר שבכריאה. כמוכן שזה רק דוגמא אחת, ויש להמשיך איתה לעוד דוגמאות.

(יכול לראות שורשים כלליים יותר, ושורשים פרטיים יותר - עד אין סוף. אבל בכל אופן, עצם התפיסה צריך להיות שבכל דבר שהאדם עוסק, הוא רואה את הדבר כענף של שורש שקדום לו, ושהדבר הזה הוא גם שורש לדבר אחר. בכל שורש יכול לראות בו כענף של דבר אחר, ויכול לראות בכל ענף איך שהיא שורש לדבר אחר. דבר זה אינו עבודת יום או יומיים אלא להתרגל הנפש לתפיסת הסתכלות על שורש וענף, וכשהאדם מתרגל לזה אז נקודה

זה כתוב בתוספתא ובפסיקתא ובמדרשים לא ידועים - בודאי שזה מקור, אבל זה רק מקור חיצוני. זה רק הכלים של המקור, אבל זה לא נקרא המקור של הדבר. אלא, יש לחפש איפה שורש ההיות של הדבר.

בלשון ברורה, כמו שיש סבא ואחריו האבא ואחריו הבן - כן בכל דבר יכול להסתכל עליו או בתפיסת סבא, או בתפיסת אב, או בתפיסת בן. ההיות של הדבר - שזה האב של הדבר. התולדה מן המקור - זה תפיסת בן. והשורש של הדבר - זה תפיסת סבא. יש לראות את תולדת הדבר, ואחריו את ההיות של הדבר שהוא האב של הדבר, ואחריו את השורש של הדבר, שהוא הסבא של הדבר.

זה מבט פנימי איך להסתכל לא רק על כל דבר שלומד בתורה, אלא זה מבט איך להסתכל על כל דבר, שלכל דבר יש כל שלשת מבטים אלה - הסבא, האב, והבן.*

המאור שבה מחזירה למוטב - על ידי חיפוש השורש של כל דבר

זה נקרא בעומק "המאור שבה מחזירה למוטב". איך התורה מחזירה את האדם למוטב? כי כשהאדם מחפש את המקור של כל דבר, שזה כח המאור של התורה, הוא יגיע להשורש שממנו הוא בא.

"אותי עזבו ואת התורה שמרו" - כלומר, הכח המאור של תורה מחזירה אותם אצלי אם הם מחפשים את המקור של הדברים שהם לומדים והם לא יעצרו את עצמם רק במה שהם לומדים, אלא מחפשים להשורש של הדברים שהם לומדים. וכשהם מחפשים את השורש, הם חותרים יותר ויותר עד שהם יגיעו להשורש העליון ביותר - הבורא. ועל ידי זה, המאור שבתורה, שהוא הכל לחזור אחר

* ואז בכל דבר הוא יכול לדבוק בבורא, שבכל דבר הוא חוזר אל השורש של הדבר - עד השורש הכל שהוא הבורא ית'.

לחושך, אלא - זה התהפכות של חושך עליון לחושך תחתון, שהמאורות נופלים למהרה. "החכמה מאין תמצא" - החכמה בא ממקור שהוא נסתר וחשוך. כל מציאות הבריאה הוא אור, וזהו מאמר הראשון ויהי אור. "אסתכל באורייתא" - זה אור. הכל בנוי בצורה של הארה. אבל ההארה הזו בא לגלות מה שהוא מעבר לאור [שהוא החושך שלמעלה מן האור].

התורה - אמצעי לגלות את הקב"ה

בלשון פשוטה וברורה, התורה אינה התכלית - אלא התורה היא אמצעי. בלשון רבותינו, התורה היא תכלית להכיר את הקב"ה - ואיך דרך אחרת להכיר הרבש"ע רק על ידי דרכה של תורה. כי אסתכל באורייתא וברא עלמא, בה ברא את העלמא. על ידי כח האורייתא אני מגלה את מי שהסתכל בה. אין דרך להכיר את הקב"ה זולת התורה, בשום פנים ואופן.

ואם תמצא גוי שמכיר את הרבש"ע, זה רק מצד חלקו באורייתא. ידועים דברי הגמרא שהקב"ה הלך לכל האומות ורצה ליתן להם את התורה. אמרו רבותינו שהקב"ה לא רצה ליתן להם את כללות התורה, אלא את רצה ליתן להם חלקיהם שבתורה, כי התורה נתבארה בשבעים לשונות, וכל אומה ואומה אילו קיבלו את התורה היו מקבלים את ההלכשה של התורה בלשונם.² ועל ידי שבעה מצוות בני נח וחסידים אומות העולם, באופנים אלו הגוי מצרף עצמו לגילוי תורה שלו ועל ידי זה

מסוימת נפשו בוקעת לאין סוף, כי כל נקודה שהוא עוסק בה הוא מחזיר אותה להאין סוף. גם במצוות יש לראות כל מצוה שהיא ענף של מה. לדוגמא יש מצוות התלויות בלב, כמו מצות אהבת ה' ומצות יראת ה'. יש הסתכלות פשוטה להעמיק מהי אהבת ה' כשלעצמה ומיהי יראת ה' כשלעצמה, או יכול לראות את שורש מצוות האלו בלב. וכן על זה הדרך.

זהו ההגדרה השורשית של השלשה פנים שהם תורה אור שהיא הסתכלות על עצם ההיות, שהוא אסתכל באורייתא שהיא ההיות שהיא התורה, ויש את נר מצוה שהיא הברא עלמא שהיא המצוות, ויש את המאור, ממנה בא האור, שהיא להתבונן על שורש ההיות של כל דבר.

מאור - החושך שלמעלה מן האור

ועכשיו אפשר להבין עוד יותר בס"ד. הדברים דלהלן הם יסודות ברורים אבל אנחנו משתמשים בהם לסוגייתנו.

המאור יש בו אבחנה שהוא למעלה מהאור וגם יש בו אבחנה שהוא מאירה להאור. המאור בעצם היא אש חשוכה, היא דבר חשוך - ואילו האור הוא מציאות מאירה.

במציאות התחתונה, כאשר אור העליון נופל למטה, האור הפך להיות מהרה, קללה, מקום חשוך. מאיפה האור העליון מתהפך ממקום עליון למקום תחתון? זה לא היפוך של אור

² כל אחד ואחד מן שבעים האומות יכול להכיר פנים אחד של השבעים לשונות שבהם ניתנה התורה, יש שבעים פנים לתורה שבכתב, והגוי יכול להכיר אחד מן שבעים פנים האלה של התורה. אבל בתורה שבעל פה אין להם שום נגיעה בהם. [מתוך השו"ת של שלבים הבאים של השיעור: גם קודם חטא אדם הראשון הגויים היה להם שייכות עם התורה אבל רק בדרך אחור, ולולא החטא הם היו יכולים לקבל את חלקם בתורה דרך אחוריים. "וראית את אחורי, אבל פני לא יראו", יש להאומות שייכות עם אחוריים של התורה אבל לא עם הפנים של התורה. אמנם לאחר החטא, האומות הופקעו לגמרי מקבלת התורה. [זולת חסידים אומות העולם או אלו שמקימים שבעה מצוות בני נח, שאלו הם יחידים, אבל בכללות, האומות אין להם שייכות עם קבלת התורה לאחר החטא]. ובמתן תורה שהיה חזרה למצב של קודם החטא - מה קיבלו האומות? הם לא קיבלו הפנים של ורה אבל הם קיבלו האחוריים של התורה. [אבל לאחר חטא העגל, חזרה ההפקעה של הגוים מהתורה].

החושך שבתורה

התורה בא לתת לנו אפשרות ודרך להכיר הקב"ה. ומצד כך, התורה גלויה באופן של החשכה.

הבורא נגלה רק מצד מעשיו אבל הוא נסתר מצד מהותו ולכן התורה עצמה היא סתים וגליא, כל לימוד צורת האורייתא יש בו סיתום וגילוי, לעולם בתורה יש חלק גלוי ויש חלק נעלם. אסתכל באורייתא - זה הצד הנעלם שיש בתורה. הברא עלמא - זה צד הגלוי שבתורה.

יש הבדל בין התורה שניתנה במעמד הר סיני, שהיה קודם חטא העגל - תורה של קודם החטא - להתורה שנמצאת השתא בידינו, שהיא תורה הבאה לאחרי החטא העגל. שני מדרגות של תורה אלו היו סתים וגליא, וא"כ מה ההבדל ביניהם? יש הבדל עצום בין הסיתום של מדרגת התורה קודם החטא, להסיתום שיש בתורה שלאחר החטא. הסיתום בתורה של לאחר החטא הוא סיתום באופן של קושיא. אמנם הסיתום שקיים בתורה של מדרגת מתן תורה היא לא סיתום באופן של קשיא, אלא היא סיתום מצד כך שאני לא משיג את עומק הדבר.

כאשר האדם מסתכל מהאור לחושך, הוא לא רואה. כאשר הוא מסתכל בחושך לראות אור, הוא רואה. כן כביכול כשהקב"ה מסתכל באורייתא מאיפה הסתכל? מהמקום החשוך אל מקום המאיר. מי שנמצא בתוך אורייתא והוא רוצה להסתכל עכשיו למקום חשוך, הוא יראה רק חושך. האורייתא מצד עצם היותה היא חושך ואור. מצד כך היא נקראת אורייתא מלשון אור, וגם מלשון אורתא שהוא לשון ארמית של ערב, לילה. ומצד כך התורה יש בה גילוי וגם יש בה חושך. במדרגת תורה של מתן התורה, מה היה הגילוי של ההארה, ומה

הוא יכול להכיר את הקב"ה. לולא הצטרפות לחלקו שלו בתורה, אין שום דרך לעכו"ם להכיר את הקב"ה - ברור שלא.

אין שום דרך להכיר הקב"ה מלבד המדרגה שנקראת תורה, ורק על ידי הדרך הפנימית הזו חל הכרה במציאות הבורא.

התורה - סתים וגליא

בהגדרה ברורה, מה ההבדל בין תורה לקוב"ה? התורה הוא גילוי של מקום. התורה היא הפן המתגלה. על הקב"ה עצמו נאמר "אכן אתה אל מסתתר", עצמותו ומהותו לא ידעינן, אנו יודעים רק מקיומו שהוא ית' קיים, מכח האמונה בו ית', אבל לא משיגים את עצם מהותו ית'.

התורה מגלה את הקב"ה, אבל התורה עצמה יש בה אבחנה של גילוי אמנם הקב"ה נקרא אכן אתה אל מסתתר. מצד כך, האורייתא בא לגלות את הקב"ה, אבל כאשר אני מגלה אותו יתברך מה אני מגלה? שאני לא משיג אותו! ולכן כל שורש האורייתא הוא ממקום חשוך. אלו יסודות מוסדים מאד.

אילו תכלית הבריאה היה האורייתא, אז התכלית היה אור, לא מאור. אבל כיון שברור שהאורייתא אינו תכלית הבריאה אלא האורייתא היא כלי אומנתו של הקב"ה לגלות את בעל האומנות. בהכלי יש בו השגה מסוימת, ולכן אומרים חז"ל שהתורה היא סתים וגליא. אבל הקב"ה הוא גלוי מצד מעשיו, ונעלם מצד מהותו. והתכלית של אורייתא היא - לגלות את הקב"ה.

¹ רק בהנהגתו ית' יש לנו השגה, אבל לא בעצם היותו שלו ית'. על ידי אמונה בקיומו יתברך אנו יודעים שעצם מהותו קיים, אבל לעולם אין לנו השגה בעצם מהותו יתברך. אלו הם יסודות של שורשי האמונה. בדקות, ההשגת הנברא בהנהגתו יתברך הוא השגת עצם היותו של הנבראים עצמם.

² ודאי שבדקות גם באסתכל באורייתא יש צד של גילוי, אבל בכללות, זה צד הנעלם של התורה.

ב"אפס קצהו תראה" של התורה.

לעומת כך, בהעלם של תורה של לאחר חטא העגל, אי השגה מעלים את ההשגה בתורה, בבחינת קליפה קודמת לפרי. ואז ההעלם שבתורה מפריע לגילוי האור, והוא בא לפני האור והוא לא תכלית האור שבאה אחרי האור. וכאן בעצם מונח כל ההסתר והקושי שיש לפנינו כשלומדים תורה.

"**אם** בחוקותי תלכו" - ואומר רש"י, שתהיו עמלים בתורה. מדוע נצרך עמל בתורה, ששורשו בהעלם (עמל והעלם שורשם חד)? העמל נצרך לסלק ההעלם כי כח החושך שלמעלה מן האור נפל ללמטה מן האור, וכאן חל במציאות כל כח ההעלם. וזהו עומק דברי חז"ל "אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה"

היחס הנכון לקושיות בלימוד

כשאדם נתקל בקושיא, והרי כל אדם שלומד כל הזמן נפגש עם קושיות - אם אדם מסתכל על זה בשטחיות הוא רק חושב "קשה לי. אני לא מבין!" אבל אם האדם רוצה להסתכל על הדברים במבט פנימי, הוא צריך לקבל היחס הפנימי והנכון בחיבורו לאורייתא.

כל חיבורו של האדם להאורייתא צריך שיהא בו שתי פנים - מהמקום הגלוי והמקום ההסתר. ובכל הסתר שהוא נפגש, הוא צריך להכיר את שורש ההסתר, לא רק את שורש ההסתר הפרטי שבו הוא נמצא השתא. אלא הוא צריך להכיר בכירור שורש הגילוי ושורש ההסתר.

השלשת עצות כלליות איך לסלק

קושיות - דרך עמל, דרך תשובה, ודרך תפילה

כאשר האדם מכיר את שורש ההסתר, אומרים רבותינו שני עצות לזה. אדם לומד

היה הסתר של התורה? שם ההארה של התורה היה השגה בתורה, וההסתר בתורה היה את ההכרה שהתורה הוא מעבר ההשגה שלי. בלשון רבותינו, "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע" - להכיר את האי-ידיעה.

אמנם במדרגת תורה של אחר החטא, כח הגילוי וכח ההעלם נעשים חקוקים באורייתא. ומכאן ואילך ההעלם שבתורה קיבל פנים לגמרי שונות. קודם החטא, ההעלם של התורה היא הבחינה שלמעלה מאור התורה, אבל לאחר החטא, ההעלם שבתורה הופך להיות העלם שמסתירה את האור.

שורש כל הקושי בלימוד - מההעלם שבתורה

זה כל סוד הקושיות שיש בידינו כשאנחנו לומדים. כל הקושיות שורשם ב"חומר ובלבנים", הם אותו כח של הסתר שבאה אחרי האור מתתא לעילא, שהפך להיות הסתר שקודם לאור. ולכן לא משיגים את מה שלומדים, ואפילו את מה שכתוב.

האורייתא ביסודה יש בה כח של העלם וכח של גילוי. זה עצם חקיקת האורייתא. בלשון חז"ל, זה נקרא אש שחורה על אש לבנה. וזה עצם ההיות של האורייתא, וזה לא משתנה לעולם. מה שמשנתנה בתורה הוא רק איך נראה הגילוי ואיך נראה ההסתר. מדרגת קודם החטא היה מדרגה אחת של גילוי, ומדרגת אחר החטא היה מדרגה אחרת של גילוי. (כאן כרגע לא עוסקים בחלק הגילוי שבתורה אלא בחלק ההעלם שבתורה).

ההעלם שבתורה קודם החטא היא, שלאחר השגה בתורה אני משיג שלא השגתי רק אפס קצהו. שם, אי-ההשגה של התורה לא מונעת ממני את תחילת השגה בתורה, רק שאני משיג שלא השגתי את שלימות הדבר, והיא בבחינת "עמוק עמוק מי ימצאנו" - אבל, יש לו השגה

פנים האלו של עמל ותשובה.

גם יש עצה ממוצעת בין שניהם, שהיא - תפילה. וכמו שיש תורה ומצוות ויש ממוצע ביניהם שהיא תפילה, יש את צד העליון שהוא תורה ויש את צד התחתון שהיא מצוות ויש את הממוצע ביניהם שהוא תפילה, ואלו הם שלשה מדרגות, גם כאן יש שלשה אפשרויות. האפשרות העליונה היא תשובה, האפשרות החתונה היא עמל, ויש אפשרות ממוצעת ביניהם היא - שהיא תפילה. ואלו הם שלשה אפשרויות שנהגו רבותינו.^ה

וא"כ בהאורייתא שיש גילוי והסתר, ויש שלשה פנים איך להתמודד עם ההסתר שבתורה. יש את ההסתר העליון שנקרא אכן אתה אל מסתתר, שהוא מביא את התכלית לגלות את הקב"ה ויש את ההסתר התחתון שממנו בא כל הקושיות. כאשר האדם נפגש בקשיא, יש שלש עצות כלליות שהם כתובים בדברי רבותינו. העיצה של עמל - זה מפורש בכל דברי חז"ל. העיצה של תשובה - ידוע שהחזון איש, וגם החוזה מלובלין, השתמש הרבה בדרך זה. אלו הם רק דוגמאות אבל

ומתקשה בלימודו, או שיש לו סתירה או יש לו איזה נקודת קושי - איך הוא פותר את אותן נקודת קושי? יש לזה שתי דרכים שורשיות.

דרך אחת שורשית היא - לעמול. ההעלם נסתלק על ידי עמל. להעמיד את עצמו בעמל של תורה - ואז גייעתו ועמלו בתורה מסלק את ההעלם.

דרך שניה - שבכל קושיא של האדם, שהוא יעשה תשובה. כתוב "לרשע אמר לאלוקים מה לך לספר חוקי". מה מעלים ממנו, בעומק? העוונות של עצמו הם אלו שמעלימים אותו. יכול להיות שיש לו עוונות מגלגולים קודמים או יכול להיות שיש לו עוונות מבני דורו או עוונות מאלו שתלויים בשורש נשמתו, וכו', אבל בכל אופן, מה שמעלימים תורה ממנו - זה חטא העגל וענפיו. על ידי שהאדם שב בתשובה, וזה מסלק את שורש ההעלם.

שורש ההעלם הוא בהעלם שאחרי האור - במאור. והנפילה של ההעלם הוא שהמאור נפל ל"מהרה". מה העצה בכל פעם שהמאור נפל להעלם התחתון הזו? בעיקר על ידי שתי

^ה יש כאן שני נקודות חשובות מתוך השו"ת שנשאלו בתוך השיעור:

(א) באופן מעשי כשהאדם נתקשה בקושיא שעולה בתוך לימודו - מתי להשתמש ביותר עמל, מתי להשתמש בתשובה, ומתי להשתמש בתפילה? התשובה לכך - תלוי באיזה פרט של ההסתר מונח בהקושיא. אם האדם למשל לומד פסוק והוא יודע שהוא לא מקיים את הפסוק, הוא לא יבין את הפסוק. ברור שבאופן הזה האדם צריך לעשות תשובה, ואם לא, הוא לא יבין את הפסוק הזה. אבל אם אדם לומד דבר והוא לא רואה את העדר הקיום שלו [הוא אינו מודע לכך שהוא אינו מקיים את הפסוק זה של התורה] אז עבודתו לעשות תשובה בכללות.

(ב) כשההסתר בתוך הלימוד נובע מחמת העוונותו שלו אז אפילו אם הוא יעשה תשובה על זה לכאורה אינו יכול לעשות תשובה עכשיו בשלימות ולתקן את הכל - וא"כ איך מועיל לעשות תשובה עכשיו? כי האדם לא צריך לתקן בשלימות. אם זה עבירה שהוא עשה אז בודאי שעיקר תיקונו תלוי בו בתשובתו על העבירה שעשה. אבל אם ההסתר על האדם בא מחמת שהוא תלוי באחרים אז החלק שלו מאיר לחלק אחר, ואז בצירוף של עמל ותשובה ותפילה אז חלקו יאיר יותר. אבל גם שם לא יהיה בשלימות, וזה המציאות עד ביאת משיח. אבל ככל שהאדם מאיר את חלקו יותר, הארתו תהיה גדולה יותר.

הקושיא נובע מתפיסה של עמל. לדוגמא להבהיר את הענין, ידוע שהאריז"ל היה עוסק בתורה באופן של ששה פנים, קושיות, ובפן השביעי הוא עוסק בתורה באופן של תשובה להקושיא.

לחדד הדברים יותר, בלשון אחרת, כאשר האדם לומד ויש לו קושיא, מה הוא מחפש? הוא רוצה תשובה להקושיא. כאשר הוא עמל הוא מצד הקושיא. אבל כאשר הוא עושה תשובה - מה הוא ישיג בודאי? תשובה לשאלתו. השאלה מולידה עמל, אבל החיפוש לתשובה אחרי השאלה - אם אני עושה תשובה בנפש - אני יקבל את התשובה להשאלה.

ומצד כך, הלימוד התורה בששת ימי מעשה הם מקום הקושיא, קש, שאלה. ולימוד התורה בשבת היא במקום של תשובה. חז"ל אומרים שלכו"ע התורה ניתנה בשבת - הכוונה בזה, שניתנה בשבת תורה של תשובה בלי עמל. זה נקרא מדרגת מתן תורה. (זה מדרגת תורה של לפני החטא.)

להשתמש בכל שלשת העצות של עמל, תשובה, ותפילה

יש לנו את השלשה עצות כלליות של התורה שהיא עמל תשובה ותפלה. מי שחושב שהוא יפעל רק עם אחד מהשלשה חלקים בלבד, היא לא תצלת. מי שמבין שהוא יכול לפעול עם שלשתם - זו נקודת ההצלחה.

יש מעשה בהקוצקער שאמר לתלמידו החדושי הרי"ם, שאמר לו על האבני נזר, שהכוחות התפילה שלו הוא יותר מכוחות העמל שיש לו, וההשגה בתורה באה לו מתפילות שלו יותר מהעמל! זה איזון דק.

מי שחושב שהוא יכול להשתמש רק באחד מהאופים - אי אפשר להשיג תורה כך. ודאי

זה הוזכר בדברי רבותינו זעיר שם זעיר שם. מה העמל פועל? העמל פועל מהענף התחתון ביותר.

התשובה אמנם פועלת על שורש העליון של ההסתר, במקום תחילת הקלקול, ומשיב את האדם להשורש.

והעצה הממוצעת ביניהם, שהיא תפילה, שנקרא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הוא דרך שאוחזת גם בחלק התחתון והוא אוחזת גם בחלק העליון, התפילה הוא ממוצע בין תורה של שמים למצוות של הארץ, התפילה ממצעת את שני חלקים האלה. כל תפילה היא בחינת נפתולי אלוקים נפתלתי שהוא מלשון התעקשתי, התפילה מגיע ממקום של עקשות, מקום של חושך וקלקול, ואתנפל אל ה' בעת ההיא לאמר - במקום הקלקול שם חל התפילה שבאה לסלק את ההעלם. אבל התפילה היא ממוצעת בין העמל ובין התשובה.

תפיסת חול-עמל בתורה ותפיסת שבת-תשובה בתורה

בלשון אחרת והיינו הך, יש ששת ימי מעשה ויש את השבת. הששת ימי המעשה הם עמל. השבת היא מלשון תשובה.

מצד מדרגת הזמן, התורה מגלה בחינה של ששת ימי מעשה וגם התורה מגלה בחינה של שבת.

כאשר האדם לומד תורה בשבת, אומרת הגמרא בנדרים, מחמת הדין של עונג שבת האדם צריך ללמוד דברים חדשים ולא להעקש בהם. עומק הדבר, בשבת מתגלה שהקושיא מסתלקת מכח התשובה.

בימי החול מתגלה שעיקר הסילוק של

במדרגת תורה אור. אבל מי שהנטייה שלו בלימודו לחפש קושיות - הוא מונח רק במדרגת נר מצוה. הוא מונח בשורש השאלה, לא בשורש התשובה. יש בני אדם שיש להם קושיא ומחפשים תשובה, ובשעה שמוציאים תשובה, מיד הם מחפשים קושיא חדשה. משל חיצוני למה הדבר דומה, לאדם שקונה כרטיס בית, ומיד כשהם שומעים שהם לא זוכים - מה מה עושים? קונים עוד אחת.

וא"כ יש גילוי של פנים בתורה, שהיא תפיסת גילוי, עלמא דאתגליא, ויש גילוי של אחר בתורה, תפיסת ההסתר וההעלם, עלמא דאתכסיא. השאלה הוא - האם אנחנו רואים את אתכסיא כהיכא תמצא לאתגליא, או שאם רואים האתגליא כהיכא תמצא לאתכסיא.

הצורה השלימה היה בית המקדש - איפה היה השראת השכינה בשמה, במזרח או במערב? קודש הקדשים היה במערב. "לעולם השכינה לא זזה מכותל המערבי", וזה אף בהסתלקות השכינה, אבל גם בהתגלות השכינה עיקר הגילוי של בית המקדש היה במערב. למה? כי זה היה סוד החושך העליון שהוא התכלית, זה סוד קודש הקדשים שהיה מקום חשוך.

אבל כאשר כח זה של חושך עליון נופל לתתא, התשוקה של בני אדם הוא לחפש חושך. אפילו בהתגלות החיצונית של בני אדם יכולים לראות, שיש שאוהבים לשבת בחושך ויש שאוהבים לשבת באור. יש בני אדם שאם שמים אותם במקום חשוך, אי אפשר להם להתמודד עם זה, מיד זה מעורר פחד או חששות מה יהיה שמה, והם רוצים מיד להיות באור. אבל יש בני אדם שאוהבים לשבת בחושך. מה הסיבה? זה יכול לבוא או מחושך

שחייב להיות את כל שלשתם. כשיביא להגדיר בדקות כמה חלק של עמל וכמה חלק של תפילה וכמה חלק של תשובה - זה משתנה מנפש לנפש, ובאותו נפש זה משתנה ממדרגה למדרגה ומזמן לזמן. ודאי שדרך היסודית היא עמל. אבל כמה עמל, כמה תפילה, וכמה תשובה? זה משתנה מנפש לנפש ומזמן לזמן.

כל שלשה עצות אלו מסלקים את ההסתר העליון שנפל אל ההסתר התחתון. ועל ידי כן ההסתר מסתלק.

תפיסת קושיא (מדרגת נר מצוה) לעומת תפיסת הבירור (מדרגת אור תורה)

עכשיו נחدد את הדברים. יש את שלשת המדרגות של תורה. המדרגה התחתונה נקרא נר מצוה. המדרגה למעלה מכך נקרא תורה אור, והמדרגה העליונה נקרא מאור. הנטייה של הנפש -ויכולים לראות זאת באנשים מסוימים - שהם מחפשים קושיות.

יש סוגי בני אדם שמחפשים להבין ברור את הדברים, וזה התענוג שלהם. אבל יש סוג בני אדם שכשהם לומדים, התענוג שלהם הוא: מה קשה כאן? ואם לא קשה להם כלום, אז הם מחפשים באיזה ראשון או באיזה אחרון או באיזה משהו כדי למצוא מה קושיות שיש כאן.¹

מאיפה התכונה הזו בנפש נובעת? בודאי יש סיבות חיצוניות שהאדם מחפש התמודדיות, וכל מיני סיבות חיצוניות. אבל בדקות, יש שורש פנימי יותר לזה, ונבאר בס"ד.

מי שמחפש בירור בלימודו - הוא מונח

¹ [מתוך שו"ת תשפ"ג בענינים שונים: החזון איש, שלמד תורה לשמה והתפלל מעומק לבבו ובהשתפכות הנפש ובאימוץ כל כוחותיו, העיד על עצמו שהוא השקיע יותר כוחות בתפילה מעמל התורה שלו, וידוע שהוא למד בעיון דברי אגדה כמו שלמדו בעלי עיון את הש"ס - אז הוא הגיע, יש כזה דרך, אבל זה היה מתוך לימוד התורה לשמה ובמסירות נפש ובתפילה ובהתאמצות רבה. אבל כמעט אין בנ"א שיכולים לדרוך בדרך הזה. זה דרך, אבל זה לא דרך כבושה [לרבים].

של "לבי ראה הרבה חכמה" אלא באופן של שכלו ראה הרבה חכמה, אז כאשר הוא עוסק בקושיא ואחר כך בתשובה, אז הכל מעבר שכלי בעלמא. אבל כאשר האדם לומד תורת לב, ("לעיני כל ישראל" היא סוף התורה, ו"בראשית" זה תחילת תורה, וכידוע שזה אותיות ל"ב), הרי שתורתו הוא מושכל מורגש. ואז הקושיא אצלו באמת קשה לו, והתשובה להשאלה באמת משיבה אותו למקום שורשו.

יש קושיא ויש תשובה. כאשר שולחים קושיא לאדם שדר באפריקא, הוא מוצא דבר קשה עד שהוא מוצא פתרון. הקושיא לא קשה לו, והתשובה להקושיא לא משיבה אותו. אלא הקושיא היא קושיא, והתשובה היא תשובה, הוא רק התמודד על הקושיא ומתמודד עם התשובה. והדבר אינו נוגע בלבבו. אמנם קושיא בתורה היא ריחוק שלי מההיות של הדבר - ותשובה לקושיא בתורה הוא, שאני מתקרב לדבר. זה נקרא תורת חיים. אדם שתורתו הוא תורת אמת, חיי עולם נטע בתוכינו, ולא כתורת דואג ואחיתופל שהיא מן השפה אל חוץ, אלא תורה בתוך קרבינו, תורה בתוך מעיני - אז הקושיא מקשה עליו! והתשובה משיבה אותו!

בלשון מאד פשוטה, כאשר האדם לומד דברי אביי והוא לא הביין את דברי אביי, אז יש לו קושיא אל אביי. אבל באמת התפיסה צריך להיות - שהקושיא היא לא על אביי, אלא הקושיא עליך! וזה לא משפט חיצוני, אלא זה משפט מאד אמיתי. על אביי לא קשה כלום. הקושיא היא זה מה שמרחיק אותך מדברי אביי. והתשובה להקושיא היא מה שמשיבה אותך לדברי אביי.

זה לא מילים בעלמא, זה שאלה של חיי נפש, איך האדם תופס את חיבורו שלו לתורה. כאשר האדם תופס הדברים בצורה הנכונה, אז בעצם כל עסקו בתורה הוא כל הזמן מצטרף ומצטרף ומצטרף.

התחתון או מכח חושך העליון. וזה בירור מאד עמוק בנפש.

ויכול האדם לברר זאת על ידי שהוא רואה לאיפה החושך מביא אותו. אם הוא רואה שהחושך מביא אותו לאפיסה מוחלטת ופנימית, אז ברור לו שהחושך יביא אותו לנקודה תכליתית. אבל אם החושך מביא אותו להתכנות, אז ברור לו החושך מביא אותו לחושך התחתון. יש בני אדם שהחושך מגזים את אני התחתון שלהם וזה ברור, ויש בני אדם שהחושך מביא אותם לאפיסה מוחלטת ומשם הם מגיעים לנקודה פנימית, וכמו שהוזכר בספר המספיק לעובדי השם של רבי אברהם בן הרמב"ם.

ההתגלות של צירוף האדם לתורה חייב שיהיה שני פנים - הפנים של אתגליא והפנים של אתכסיא. כל אדם חייב לברר נפשו: כמה הוא מונח באתגליא, אור, ברירות (ברור מלשון בא אור) וכמה החיבור שלו למקום הקושי. יש בני אדם שמחוברים לקושי מחמת החוסר הבהירות, אבל אנחנו לא עוסקים כאן בזה. כאן מדברים על כמה האדם מחובר לעצם נקודת הקושי של הדבר.

שכל ולב בלימוד התורה

בהגדרה יותר דקה של נפש, כאשר האדם לומד תורה, יש שני מקומות שממנה הוא לומד. יכול ללמוד באופן של שכל, ויכול ללמוד באופן של לב. לימוד התורה באופן של לב, אין הכוונה להרגשות בעלמא, אלא לב מלשון ל"ב נתיבות חכמה - כלומר, מושכל שהוא מורגש.

יש מושכל כמושכל, ויש מורגש כמורגש, ויש מושכל מורגש. מורגש כשעצמו - זה חיצוניות הלב. מושכל כמורגש - זה פנימיות לב, שהוא ל"ב נתיבות חכמה.

מי שעוסק בתורה בשכל לבד, לא באבחנה

רואה את התורה בכחינת כח לפעול על ידו. אבל משל לאדם שרואה דבר ועובר לידו ולא השתמש בו. אלא מאי, הוא יושב ולומד? לא, כי הוא לומד תורה. הוא לומד מצוות.

רוב בני אדם כמעט לא למדו תורה. הם למדו מצוות, וכמעט לא למדו תורה. ודאי כל אדם שיש לו איזשהו הארה של התורה. אבל רוב בני אדם מעולם לא למדו תורה אלא מצוות - כי הם למדו התורה רק ככלי להשתמש בה, ביחס לתולדות וכמו שנתבאר לעיל¹, אבל לא כעצם ההיות.

חייב להיות שיש לו תפיסה של היות, תפיסה שכלית של תורה. וזה מדרגת תורה אור. ויש את התולדות של לימוד התורה, ויש את התורה בהיותו שורש. ואלו הם במקביל לשלשת המדרגות של תורה שנתבארו לעיל (נר מצוה - תולדות, תפיסת מצוות. למעלה מכך, מדרגת תורה אור - עצם ההיות של התורה. ולמעלה מכך - מאור, שהוא שורש ההיות של התורה). ומצד כך, וידעת היום - זה ההיות של התורה, והשבות אל לבבך - זה התולדות של התורה.

צריך את הצירוף של נר מצוה ותורה אור. וכשהצירוף הזו נעשה בצורה האמיתית, אז האדם משכיל את הדברים עד דקותם, "דק על דק עד ואין נבדק", עוד דקות ועוד דקות עד אין קץ, אבל מאידך התורה אצלו היא תורת חיים, וידעת היום והשבות אל לבבך, שהקושיא בתורה היא קושיא לו ומרחיקה אותו, והתשובה להקושיא משיבה אותו, זה צורת חיים.

צריך שיהיה ברור מאד, מי שבדרך כלל לא לומד תורה בעיון, אז התורה נתפסת אצלו רק כ"השבות אל לבבך", התורה נתפסת אצלו רק כנר מצוה, כתולדות. היא כלי אומנות לא להגיע מצידו להקב"ה בדקות אלא היא כלי אומנות לנר מצוה, לתולדות למעשה, אבל אין לו היות. אם אין לו היות, הוא לא יגיע

"לא ניתנה מצוות אלא כדי לצרף בהן את הבריות", וזה מצד מצוות הכלליות, אבל לענייננו דידן בדקות, אז הוא עוסק בחלק הנר מצוה שבתורה שהוא הקושיא שבתורה. ומצד כך לא ניתנה תורה לצרף בהן את הבריות" היינו שלא ניתנה הקושיות אלא לצרף הבריות, זה גופא תכלית הקושיא.

נחדד יותר. כאשר האדם לומד דברי חז"ל באופן של קושיא ובאופן של תשובה, צריך שיהיה לזה שתי פנים. "וידעת היום והשבות אל לבבך" - אם האדם רוצה להשיב דבר מיד אל הלב, אז בעצם כל קושיא שהוא לומד יש סכנה שהוא לא תופס אותה כקושיא אלא מיד רק כריחוק, אבל הוא מאבד את הקושיא השכלית. מאידך, אם הוא תופס רק את הקושיא השכלית והוא לא רואה את ריחוק שלו מהדבר, אז הוא עוסק רק בתורה רק בשכלו ולא בלבו.

התפיסה המאוזנת בין שכל לב - ללמוד התורה כעצם היות

כאן מגיעים דבר דק מאד.

מי שרגיל על דרך כלל לעסוק בתורה מימי שחרותו, הוא רגיל לעסוק בתורה עם שכלו. הוא תופס התורה שכל בלא לב.

לעומת כך, מי שפעמים הרבה חזר מצור חצבתו לגיל מבוגר יותר, פעמים הרבה מאד, הנטייה שלו הוא שהלב גלוי יותר. ואז הוא תופס התורה כלב, כמוהו התחתון שלו ביותר, כמו שנתבאר, אז בעצם התורה הופך אצלו בלשון חיצונית להיות כדבר סגולי, הוא לא תופס את השכליות שמונחת בה. הוא ילמוד תורה רק על מנת להתקרב לבורא, או על מנת לטהר את נפשו, הכל על מנת - אבל, הוא לא לומד!

למה הוא לומד? כי הוא לא תופס שכל. הוא

¹ ראה פרק ד

שלא תפסתי בעומק הוא, מחמת שאני עוסק בדבר שהוא בעצם לא מושג.

במדרגת מאור, יש שתי פנים כמו שדיברנו - המדרגה העליונה שבה נקרא מאורות, ומדרגת הנפולה שלה נקרא מהרה.

מי שמנסה לגעת בתחילתו דרכו למדרגת מאור - זה נובע מקלות הדעת ומעצלות שהוא לא עמל, לא התפלל, ולא עשה תשובה. אז הוא לא יכול להגיע לעצמיות האור שבתורה, הוא רחוק מהשגה שבתורה כי הוא מדלג על סדר המדרגות, ואז כל מה שהוא עשה יהיה בכחינת מגדל הפורח באויר.

בכל אי השגה של הנפש, יש שני מקורות בנפש איך הנפש תופסת למה לא תפסתי את התורה שאני לומד. בפן התחתון שלה, כי זה בגללי, זה ממני, זה "עוונותי שהחריבו את היכלי", זה נובע מהקשיות עורף שלי, מהחוסר השגה, מהכח העביות שלי. ועל זה יש צורך לעמול ולהתפלל ולעשות תשובה.

אבל לאחר מכן, צריך לתפוס, שהוא ישיג את ההיות של השכליות שבתורה לפי ערכו שלו, אבל מעבר לכך - זה לא ידיעה, אלא כמו שאמרו רבותינו, אי ידיעה היא תפיסה חושית.⁹ וזה לא העדר כפשוטו מה שאנשים קוראים העדר, אלא זה העדר חושי. כלומר - שאני תופס שאני עוסק בדבר בלתי מושג. ולא עוד, אלא שאני מדבק את עצמי להבלתי-מושג שבה.

מי שמדבק את עצמו להבלתי-מושג של דבר - בעומק, הוא אדם שדבוק בבוראו.

לסיומם של הדברים

הדברים האלה הם מאד דקים ועמוקים בתוך הוויית הנפש של האדם. זה לא הגדרות

להקב"ה. ואפילו אם בדעתו ללמוד על מנת להגיע להרבש"ע, ואז הוא רוצה את התולדה הזו - אבל זה תולדה בדקות מתורה אור ונר מצוה, רק נראה לו שהוא משתמש בה על מנת להגיע לרבש"ע - אבל בעצם זה תפיסה של תורה אור על מנת להגיע לנר מצוה, זה רק "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", שהיא תפיסת תורה כמעשה מצוות אלא לא תורה כתורה.

חייב להיות שיש לו את התפיסה האמצעית שהיא **עצם ההיות**, של עצם השכליות התורה. ולזה יש שתי פנים, כמו שהוזכר. הפנים התחתונות - תולדה, "נר מצוה", ומצד כך זה קירוב וריחוק שלי מחמת נפילת המאורות למהרה. זה פנים התחתונות של התולדה. והפנים העליונות הוא לחפש את השורש - ושם הנפש מגיעה לנקודת ההשגה שמי שאמר והיה העולם.

עומק הסיבה שהאדם לא תופס לימודו

(מודעות הבאה דייקא אחרי עמל ותפילה ותשובה)

לאחר שהאדם עמל והוא לא השיג, צריך להבין שיש כאן שני פנים.

יש את הפנים שהאדם תופס שמה לא השגתי זה מחמת שיש לי עבירות, אני קשה עורף - ולכן לא תפסתי. זה תפיסה התחתונה, שהיא נר מצוה. ובמדרגה הזו של תורה, האדם צריך לעמול, להתפלל, ולעשות תשובה - כמו שנתבאר.

אבל אחרי כל העמל ואחרי כל התפילה ואחרי כל התשובה - אחרי דייקא, ולא לפני, אחרי בכל לשון של הדגשה - כי אם לא, הנפילה יהיה עצומה - אז אחרי כל העמל והתפילה והתשובה, צריך להבין שהסיבה

⁹ זה נקרא "חוש העדר". וזה אחד מן שבעים כוחות הנפש להגר"א (ישעיה יא, א), שנקרא כח "העדר קודם להויה".

זה לא חשש בעלמא שמא הוא יטעה, אלא זה חיבור למקום שבו אני לא מבין. זה לא ממקום התחנות של חוסר הבנה, מריחוקו שלו וחוסר השגתו שלו, מהעביות שלו, ומהגסות שלו, מהעבירות שלו ולכן הוא לא מבין. אבל הסיבה בעומק מה שאני לא מבין, זה לא נובע מהעבירות שלי, אלא מזה שאני נברא ואני לא בורא - ולכן אני לא מבין.

מי שההכרה החושית שלו שמה שהוא לא מבין זה מחמת היותו נברא - וכשהוא יודע זאת לא רק בידיעה שכלית, אלא כשזה מלפפת את נפשו והוא חבוי בתוך אותו ידיעה - אז הוא מכיר את מי שהיה והיה העולם.

אלו הם השלשת המדרגות בקצרה ממש - נר מצוה, תורה אור, והמאור שבה שמחזירה למוטב.

שכליות בלבד. כאן העמדנו את הדברים בהגדרה שכלית באור מסוים, אבל זה הרבה מעבר הגדרה שכלית. זה חיבור נפשי של האדם לשלשת המדרגות של נר מצוה, תורה אור, ומאור.

כיון שלעולם נאמר הכלל שה"קליפה קודמת לפרי", אז בתחילת דרכו של האדם הוא לא מבין ולא ישיג, כי זה צורת לידתו של האדם, עד שהוא מתחיל להשיג דברים כשהוא לומד תורת צוה לנו משה. אבל קודם לכך, הוא לא מבין או משיג שום דבר. כל התחלה מגיעה ממקום שאני לא מבין.

"שלא אומר על טהור טמא ועל טמא הוא טהור ועל מותר אסור ועל אסור מותר", זה תפילת רבי נחונייה בו הקנה לפני התחלת הלימוד, זה לא תפילה קודם לימוד כפשוטו, אלא זה תפילה לדבק את עצמו למקום שאין בו טעות, להתדבק למקום של העדר הבנה

נמשך שפעת אור וברכה מהתורה

ללילה, לתוך העולם הזה שנקרא "לילה" מאירה התורה ממקור שרשה העליון באופן של אור שמתגלה לתתא.

"ומתברכת" - מתוך שפע האור מתגלה גם מציאות של ברכה, אבל כמו שנתבאר לא רק שפע הברכה מגיע לכאן למציאות העולם, אלא עצמותו של האור של תורה "תורה אור" מתגלה כאן בעולם.

וזהו עומק ענינה הגדול של הארתה של התורה, שאפי' בעולם השפל, מקום החומר התחתון, כאן בהאי עלמא, אפשר לדבק בעומקה של אורה של תורה, שעל אף ששרשה בגבוי מרומים, אבל התגלותה בהארתה - הארתה דייקא - משתלשלת גם לכאן.

כתוספת לכך "מתברכת ומביא הרבה טובה ושפעת ברכה לעולם".

אבל עיקר מה שהתחדש כאן הוא האור שבתורה שנמצא בעולם הזה. ובדקות, מחמת מדרגת התורה עצמה, מאיר ה"אור", ובהצטרף מדרגת המצוות לתורה מתגלה חלק ה"מתברכת ומביא הרבה טובה ושפעת ברכה לעולם".

ככל שהדבקות של האדם במדרגה של "ואהיה שעשועים יום יום", מדרגה שמתגלה במתן תורה שגילה את המעין של "ואהיה שעשועים יום יום", "פרץ את כל הרקיעים" וראו אז מעין אותה מדרגה, אז דביקות האדם בדברי תורה נוגעת בשורש העליון, אז מתקיים "ונמשך שפעת אור ברכה ממקור שרשה העליון" - דייקא "ממקור שרשה העליון", דייקא מעל כל העולמות, "וגם הארץ האירה מכבודו" וכל הבריות כולם מתברכים על ידה.

ואז משתלשל ונמשך שפעת אור וברכה ממקור שרשה העליון של התורה על כל העולמות.א

כאשר עוסקים בתורה כדבעי אז נדבקים במקור המאור שבתורה ומשם משתלשל האור שבתורה אזי נאמר "ונמשך שפעת אור", ובהתפשטותו יתר מכן זה מתגלה כ"ברכה... על כל העולמות".

וגם הארץ האירה מכבודה ומתברכת ומביא הרבה טובה ושפעת ברכה לעולם

כלומר, חידש כאן הנפש החיים, שאף על פי שהתורה הקדושה נמצאת במקורה בשרשה העליון, מכל מקום אורה מתפשט בכל העולמות מריש דרגין עד לתתא שהיא מדרגת הארץ - "וגם הארץ האירה מכבודה".

לא רק מדרגת ה"ברכה" מגיעה לעולם, אלא גם הארץ האירה מכבודה", ומה שהתורה נקראת "תורה אור", לא רק בשרשה העליון נקראת כך, אלא גם בהתפשטותה לתתא "הארץ האירה מכבודה".

ומצד כך נאמר "חכמת אדם תאיר פניו", אור פניו של האדם, הוא מפני היות מדרגת "תורה אור" מתגלה בו, משום כך מתגלה בו "חכמת אדם תאיר פניו".

ובעומק, "תשת חושך ויהי לילה" - זה עולם הזה שדומה ללילה, מקום החושך, ועל אף שכל מהות העולם שאנו נמצאים בו דומה

* בסיעתא דשמיא נפש החיים שער ד' המשך פרק יד

למחזיקים בה" אינה במדרגת "עץ הדעת", אלא היא במדרגה של "עץ החיים", אם כן ההידבקות בה, הינה הידבקות ב"עולם שכולו טוב" - זהו תורה הנקראת "טוב".

בהבנה ברורה,

עולם שנקרא כולו טוב זה עולם הבא, "יום שכולו טוב, יום שכולו ארוך, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" - זהו "עולם שכולו טוב".

עלמא דידן, מעורב טוב ורע.

היכן יש מציאות בתוך העולם הזה, שהוא מעין עלמא דאתי, "עולם שכולו טוב", זה התורה שנמצאת כאן בעולם.

וזהו מי שהוא בבחינת "איזהו בן העולם הבא, שייף ועייל, שייף ונפיק, גריס באוריתא תדירא", כלומר שהוא דבוק במציאות הטוב כאן בעולם, מעין העולם הבא "עולם שכולו טוב", במציאות התורה שהיא "טוב", שמתגלה כאן בעולם.

וזהו מה שנאמר "הרי זה מביא טובה לעולם", כלומר, טוב שאינו מעורב ברע אלא כולו טוב דבר שאינו מתגלה אלא במציאותה של התורה הקדושה.

ויכול הוא לבקש רחמים ולהתפלל

לפני הקדוש ברוך הוא.

על שם כן פעמים שהתורה נקראת "רחמנא", משום שהתורה היא גילוי רחמיו של הבורא יתברך שמו בעולמו.

"מתחילה עלה במחשבה לברא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושיתף עמו מידת הרחמים".

"שיתף עמו מידת רחמים" - זוהי הארתה של תורה, שמקיימת את העולם בכל מדרגה, אפילו במציאות השפילה והתחתונה ש"אין העולם מתקיים", גם שם מכח התגלות מציאות התורה, - רחמנא גילוי רחמיו - הדבר יכול להתקיים.

זהו מה ש"יכול הוא לבקש רחמים ולהתפלל

ככל שהעסק של האדם בדברי תורה, נובע אחר הכנה דרבה של טהרה וקדושה, כך הוא נדבק לשורש העליון במקור השפע הבא לעולם, ומגיע על ידו ברכה עד בלי די.

ובתנא דבי אליהו סדר אליהו רבא

פרק י"ח אמר, כיון שלומד את

התורה הרי זה מביא טובה לעולם

כלומר, התורה הקדושה נקראת "טוב" כדרשת הגמרא "אין טוב אלא תורה שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי על תעזבו".

והתגלותה של התורה הקדושה, בחינת "טוב", בעולם, היא המתגלה לעולם וזהו "מביא טובה לעולם", אדם זה מביא את הטוב הגמור לעולם, וממנו משתלשל כל הטוב היחסי המגיע אל העולם.

נעמיק יותר ונבאר,

חוק הטוב להטיב, וזהו הסיבה שבורא העולם בורא את העולם, - כידוע מאוד בדברי רבותינו - כדי להטיב לבריותיו, ומכח מה הוא מטיב לבריותיו? "אין טוב אלא תורה", ומה שהוא מטיב לבריותיו, הוא על ידי התגלותה של התורה, שהיא גילוי טובו יתברך שמו. ועל זה נאמר כאן "הרי זה מביא טובה לעולם".

שורש הבריאה - להטיב, והתגלות של ההטבה היא בתורה - הנקראת "טוב" - המשתלשלת לתת באופן של מציאות של טובה.

כמו שנאמר כסדר תמיד, התורה נקראת "טוב" גם כאשר נאמר בתורה המילה "רע" זה גם "טוב" במדרגה של תורה, כי "כל התורה כולה איקרי טוב".

"ונשמרת מכל דבר רע", גם על ה"דבר רע" שנאמר בתורה, חל בעומק שם "טוב".

שאר כל עלמא דידן מעורב טוב ורע, מכח אכילת אדם הראשון מ"עץ הדעת טוב ורע" המעורבים זה בזה.

אבל התורה הקדושה נקראת "עץ חיים היא

נוגע בחכמתו, אלא יתר על כן נוגע ברצונו "ועושי רצון אביהם שבשמים", אז ההידבקות ברצונו יתברך שמו, היא גופא גילוי של רצון, מלשון "רצה ה' אלוקינו בעמך ישראל ולתפלתם שעה", גילוי הארת ה"רצון", הוא עומק ה"גילוי פנים".

על זה נאמר "הקב"ה בעצמו נפנה אליהם לברכה", מעצם דביקות במדרגת רצונו. הדבקות במדרגת רצונו הוא המוליד את ה"נפנה עליהם לברכה", שכן הארת ה"רצון" המאירה אליהם, זהו גופא ה"נפנה אליהם לברכה".

וזוהו "ואין השקפה אלא לברכה" - בחינת הסתכלות מתגלה מכח גילוי הרצון שנתגלה בחכמה, המתגלה במקום הארת העינים, זהו "ואין השקפה אלא לברכה"

אבל תחילת הדבר אינה "השקפה", אלא הידבקות ברצונו, משם מגיע גילוי של הארת פנים - היא חכמה, "חכמת אדם תאיר פניו", ועיקר גילויה בעינים, בחינת "עיני העדה" - חכמי העדה. זהו "ואין השקפה אלא לברכה".

והנה המברך מתברך - מי שעוסק בתורה ומכוונו נעשית מציאות הברכה, גם הוא מתברך ומברכתם של העולמות יבורך גם האדם העוסק בה כראוי לאמיתו.

כמו שכתב מה"ר חיים ויטאל בשערי קדושה שכאשר האדם נדבק בשרשו ומושך משם שפע, האופן הנכון הוא לכוון שמתוך אותו שפע יומשך גם עליו.

וכאשר האדם עוסק בדברי תורה, הרי הוא מאיר את ההארה העליונה, שממנה משתלשלת הברכה כמו שנתבאר.

אבל בעומק, "המברך מתברך" לא רק בחלק הברכה הנמשך על העולמות, שנמשך גם על האדם, אלא גם החלק שהוזכר לעיל "וגם הארץ האירה מכבודו", שכן כאשר האדם עוסק בתורה, הוא יוצא במידת מה - לפי

לפני הקדוש ברוך הוא, מכח ההארה הנקראת "רחמנא" - "מידת רחמים".

ויפקק את הרקיע ויביא מטר לעולם כו'

"מפקק" - היינו מנענע, כלשון המשנה "מפקק, ונוטל אחת מבנתיים", על ידי נענוע, מביא שפע לעולם.

וכל זאת זהו מפני שכל מציאות הבריאה - כמו שהוזכר - אינה אלא התגלות של אורייתא ובשעה שאדם מנענע את נשמת הבריאה - הנקראת "אורייתא" - גם הגוף שהוא העולם, מתנועע.

כדוגמת אדם המורכב מנשמה וגוף, נענוע של הגוף מנענע את הנשמה, ונענוע של נשמה מנענע את הגוף, כך העולם והתורה, התורה היא "הנשמה", והעולם - הוא "הגוף" של התורה, ונענוע של הדברי תורה, מנענע את ה"גוף" - בחינת העולם.

על זה נאמר "ויפקק את הרקיע ויביא מטר לעולם".

ואמר שם עוד כל זמן שישראל עוסקים בתורה ועושים רצון אביהם שבשמים - כלומר, נדבקים בתורה במדרגת "הוראה" שהיא מלשון גילוי של רצון, "ועושים רצון אביהם שבשמים" כלומר, עסק התורה יוצא מהכח לפועל וגילוי רצונו מתקיים - "הקב"ה בעצמו נפנה אליהם לברכה, שנאמר "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" ואין "השקפה" אלא לברכה שנאמר "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך" וכו'.

תז"ל הרי אומרים, "כל השקפה שבתורה לרעה חוץ מ"השקיפה ממעון קדשך מן השמים", זהו בעומק מה שנאמר כאן "הקב"ה בעצמו נפנה אליהם לברכה".

בזמן שישראל עוסקים בתורה וזה לא רק

יתברך שמו נגלה לו, והוא מכיר את מי שאמר והיה העולם, מכח גילוי מעשיו המגלים את כבודו.

**ומשיג לנשמה אצולה ממקום
קדוש לפי ערך גודל עסקו ודיבוקו
בה, כמו שאמרו אדם מקדש עצמו
מלמטה מקדשים אותו מלמעלה,
מעט מקדשים אותו הרבה**

כמו שהוזכר לעיל "נשמה אצולה" זהו החלק הפנימי של הנשמה שעדיין נמצא אצלו יתברך שמו.

"אצולה" מלשון "המשכה", אבל גם מלמד שעל אף שזה נמשך, זה עדיין עמו ואצלו. וכיון שהתורה הקדושה חבוקה עמו יתברך שמו, לפיכך כאשר אדם עוסק בה כראוי לאמיתה הוא נמצא אצלו, "משיג לנשמה אצולה ממקום קדוש".

אבל כל זה "לפי ערך גודל עסקו ודיבוקו בה" כפי מדרגת הדביקות כך הוא דבוק ונמצא אצל הבורא יתברך שמו.

מי שמבטל את עצמו - את עצם היותו - לאורה של תורה, אז המציאות שלו נמצאת בשרשה העליון, והוא הוא שזוכה שמתקיים בו "משיג לנשמה אצולה ממקום קדוש".

כאשר האדם זוכה למדרגה זו אזי האדם בכל עת ובכל שעה עוסק בדברי תורה, מכח חוק טבעו, כי משם מציאותו אצולה, וחבוקה שם בכל עת.

ויתר על כן בהכרח שהוא ירגיש את מציאות הבורא תמיד בלא הפסק, משום שהוא נמצא במקום ששם "נשמה אצולה ממקום קדוש לפניו יתברך שמו"

ערך מדרגתו - מדבקות בגוף שעשוי מעפר, מחומר חשוך, ואור התורה אזי מאיר בקרבו, ואדם העוסק בתורה במדרגה הזו, הרי הוא - כדברי חז"ל - כהולך עם נר, כהולך עם אבוקה שמאיר לו את כל מציאות חייו.

והאור שמאיר בקרבו, איננו רק אור שחופף עליו בעלמא, אלא הוא עצמו נהפך - במידת מה לפי ערכו - להיות "אור", עצם מאיר, ועל ידי כן היכן שהולך והיכן שמתבונן, הארת התורה מאירה עמו, והוא רואה את הכל באספקלריא של תורה, מכח אור התורה המאיר בקרבו.

אור התורה ה"משתלשל - מלעילא - ונמשך שפעת אור וברכה ממקור שרשה העליון" עד ש"וגם הארץ האירה מכבודה" - אין "כבוד" אלא תורה שנאמר "כבוד חכמים ינחלו", זהו האור שמאיר בו, אור השפע העליון, ואור זה שמאיר בקרבו הופך להיות עצם מעצמיו, ועל ידי כן התבוננותו בכל דבר, והליכתו - אין הליכה אלא "הליכות עולם לו" - וד' אמות של הלכה, מאיר בהם האור ההולך עמו כסדר, והוא רואה את הכל באספקלריא של תורה.

בנוסף לכך "הנה המברך מתברך ומברכתם של העולמות יבורך גם האדם" העוסק בה כראוי לאמיתה - אימתי זוכים לכל זה, דווקא אם עסק האדם בדברי תורה הוא כראוי לאמיתה ובעומק, כמו שנתחדד, עיקר השפע מגיע למי שעמלים בה בטהרה ובקדושה לשמה דייקא.

וכבוד ה' חופף עליו כל היום

כבודו יתברך שמו - הארת התורה הנקראת "כבוד" - מאיר בו "כבוד חכמים ינחלו". ובעומק, כבוד ה' שחופף עליו, כלמר שמתוך ידיעת התורה הוא משיג את כבוד ה', "רצונך שתכיר את בוראך, עסוק בדברי אגדה, שמתוך כך אתה מכירהו" - זהו פנים אחד. אבל בפנים נוספות, מעצם עסק התורה עצמה כדבעי, כבוד ה' חופף עליו, ואז כבודו

חלק ב': שאר שיעורי 'אור'

מדור כללי

אורו של משיח

חיבור בין אור א"ס לאדם

גילוי אור א"ס בכריאה

אורו של משיח

פועל אמת שפעולתו אמת, לברר שכל מעשי הנבראים אף שהיו בהעלם, עתה מתבררת אמיתותם.

וביתר עומק: הרי הכלים הללו הם אלו שצריכים לאחר מכן להתבטל לאור. לכן, ראשית כל צריך לברר את הכלים, את מעמדם. קיבוץ כל הכלים ביחד, הוא הגילוי של הדעת דדוכרא של משיח. והכלים הללו הם אותן האותיות, אותם צירופים שנעשו בכל ימי הנבראים. ולאחר מכן משיח בא לגלות את האור הפנימי, ואת ביטול הכלים לאור. הכלים - האותיות - מתבטלים לאור. הידע בטל ללא ידע

נמצא אפוא, שהגילוי החיצוני שהוא הגילוי של הראיה, אינו גילוי תכליתי, רק גילוי של כלים שצריכים לאחר מכן להתבטל לאור הפנימי של הלא ידע. אם כן, גילוי משיח כולל שני גילויים: א. גילוי של אורות חדשים, והיינו גילוי אור ה"לא ידע", ההשתוות. ב. קיבוץ מעשי כל הנבראים ובירורם לאיזה צירוף הגיעו, לאיזו פנימיות הגיעו, ואז את אותו יש צטרכו לבטל לאור של הלא ידע.

ב' פנים בהשגת המחשבה את שורשה

לעיל הוזכרו דברי הרמ"ק (בפרשת פקודי) בשם הזוהר, שהרי הקב"ה "לית מחשבה תפיסא ביה" - אי אפשר להשיגו. [האור של הלא ידע הוא למעלה מן המחשבה, כמו שביררנו לעיל בארוכה].

אמנם, טבע כל דבר לחשוך לשורשו, ומאחר ו"החכמה מאין תמצא" - המחשבה שורשה באין - הרי שהמחשבה חושקת להשיג את שורשה, אלא שצורת השגת השורש, יש לה שתי פנים: יש את הפן שהתחנות רוצה להוריד

שני הגילויים שיגלה משיח

כפי שכבר בורר, עיקר הגילוי של משיח בפנימיות הוא אור ההשתוות, הנקרא גם "לא ידע", כלומר: אין דעת המבדלת, וממילא הדברים שווים הם. ענין ההשתוות עמוק הוא כשלעצמו, אבל באופן כללי זהו שורש הדברים. באמת, זוהי הפנימיות של ימות המשיח, אבל בתחילת ימות המשיח תתגלה דעת הנעלם, דעת דדוכרא. כך מבואר בכתבי הבעש"ט, שבמצרים התגלתה הדעת דנוקבא - ה"למען תדע", כמו שכתוב כמה וכמה פעמים בפסוקים, והיינו שהדעת היתה בגלות, והגואל היה משה שהוא בחינת דעת. ולעתיד לבוא תתגלה הדעת דדוכרא.

דעת דנוקבא עניינה דעת של הרגשה, ודעת של דוכרא היא דעת של ראה, "והיו עיניך רואות את מורידך" (ישעיה ל. כ), "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיה נב. ח) וכו'. ומ"מ עדיין אין זו אלא חיצוניותו של גילוי משיח.

בירור הדברים: כפי שכבר ביארנו, תמיד ישנם אורות ויש כלים. ולעתיד לבוא ה"לא ידע", ההשתוות - הם יהיו האורות, והאורות של היום, הדעת - הם יהיו הכלים.

עניין גילוי משיח שיגלה דעת דדוכרא, הוא קיבוץ מעשי כל הנבראים, כמש"כ "סוף דבר הכל נשמע", ומפרש בתרגום שעתיד הקב"ה לפרוש כשמלה את כל מעשי הנבראים לעיני כל, וזה יהיה הראשית של גילוי משיח. אבל כל זה הוא הגילוי החיצוני, זהו הגילוי של הכלים של ימות המשיח, ולא גילוי האורות של משיח. הדעת דדוכרא שכתב הבעש"ט שהיא גילוי של משיח, היא גילוי הכלים של משיח, ולא גילוי אורותיו. הגילוי הראשון הוא לגלות שהקב"ה

בה האור של הלא ידע, כיון ששורש המחשבה הוא ב"חכמה מאין תמצא", בנקודה הנעלמת, הבלתי נתפסת, וכאשר ה"אין" מאיר בה, הוא נקרא מטי ולא מטי.

אבל יש בחינה עליונה יותר, שדרכה כביכול ניתן להשיג את האור אין סוף [ו"להשיג" אין הכוונה להשגה של הבנה, השגה של תפיסה, שהרי לית מחשבה תפיסא ביה, אלא הכוונה שזהו עולם שלמעלה מהמחשבה, וניתן לכלול את המחשבה בשורשה]:

כאשר אדם מגיע עם כלי ורוצה להכניס את אור האין סוף לתוכו, באמת אי אפשר לעשות זאת באופן הזה, כי האור כאן הוא "לא ידע", לית מחשבה תפיסא ביה, והכלי הוא מחשבה, וא"כ זהו תרתי דסתרי, ואי אפשר להשיג כך את הקב"ה. אבל כאשר האדם מדבק את המחשבה באמונה, ולא ברדיפה של השגה בכלי המחשבה, אלא מחשבתו דבוקה באמונה פשוטה שיש מצוי [בלתי נתפס], הריהו נכלל בהויית האין סוף כביכול.

בעצם המילים הללו סותרות למחשבה, כי המחשבה היא יש, היא אחיזה של גדרים, כח הציור שבמחשבה הוא נקודת הגדר המוחשית יותר, ומבואר עוד בספה"ק שעצם המחשבה הוא האותיות, והאותיות הם גדרים. לכן, לחשוב שיש מצוי בלתי נתפס, אם זו מחשבה שטחית, ודאי שלא קשה כל כך לעשות זאת, אבל לכלול את המחשבה, שמחשבה זו תהיה התפיסה שבה, האחיזה שבה - בעומק זהו תרתי דסתרי!

עצם המציאות של המחשבה זו אותה נקודה שתופסת גדרים, שתופסת הבנה. יש בזה מדרגות כמובן, אבל המחשבה מצד עצמה היא תפיסה בנקודת חשיבה, בנקודת הגדרה, בנקודת גבול. לקבוע את המחשבה באותה נקודה שלית מחשבה תפיסא ביה, זו בעצם מחשבה של שלילה, ולא מחשבה של חיוב. מחשבה של חיוב היא אחיזה בדבר, והמחשבה של שלילה סוף כל סוף היא ביחס

את העליון ולהשיג אותו, ויש את הבחינה העליונה יותר, שהתחתון רוצה להתכלל בעליון. מצד התפיסה התחתונה, הרי אף שלית מחשבה תפיסא ביה, אך תשוקת המחשבה היא להשיג את האין-סוף, את האור הבלתי נתפס, את אור הלא ידע. אולם מצד התפיסה העליונה יותר, המחשבה משגת ומכרת את האור העליון שהוא אינו נתפס במחשבה, והמחשבה דבקה בכך שלית מחשבה תפיסא ביה. זוהי שלילת המחשבה מיניה וביה, והיא גופא התכללותה באור הלא ידע, באור האין סוף.

התכללות המחשבה באור הא"ס ע"י אמונה

ה'זוהר' בפרשת נח, כשהוא מדבר על אותו אור אין סוף שלא ידע ולא איתיידע וכו', כתב שהמחשבה רדיפא להשיג זאת, ובעצם איננה יכולה כי לית מחשבה תפיסא ביה, וזהו תרתי דסתרי. ומכח הכאת המחשבה החפצה להשיג את הדבר ואינה משיגה - מטי ולא מטי - נבראים עולמות, ט' היכלים חדשים, וכלשון הזוה"ק "קיימין ולא קיימין בהו", שסוף כל סוף האור של האין סוף מאיר במחשבה, כמו שהאריך בזה בליקוטי מוהר"ן, שהכח הרוצה להשיג את ההשגה של האין סוף נקרא "חכמה". המחשבה רוצה להשיג, והכתר מונע את ההשגה, וההכאה זה בזה מולידה את ההיכלות.

זהו פשוטם של דברים, אך לאמיתו של דבר טמון בדברי הזוה"ק עומק גדול עד למאוד, יותר ממה שנתפס במחשבה. המחשבה רדיפא [רודפת] להשיג את האין סוף, אבל בעצם זהו תרתי דסתרי, שכן הקב"ה לית מחשבה תפיסא ביה, והאור של ה"לא ידע" [אין דעת המבדלת], הוא אור של השתוות, אור שאי אפשר לאחוז בו. ואכן, במחשבה אי אפשר להשיג זאת. אמנם, מכח הרצון, מכח התשוקה, מכח ההכאה, נבראים הט' היכלים, ובדקות ההיכלות הללו הם אותה נקודה שהמחשבה סוף כל סוף מאיר

עצם הדעת היא "לא ידע"

הם הם הדברים שדברנו בארוכה לעיל, שעצם הדעת היא "לא ידע". כאשר תופסים שיש ידע ויש לא ידע, ותופסים זאת כהדרגה - יש ידע ועל גביו לא ידע - נמצא שהידע יכול להיות רדיפה להשיג את הלא ידע, אבל הוא לא נכלל בו.

אבל כאשר מבינים שעצם הדעת היא "לא ידע", במילים עמוקות הכוונה שמאיר האור של הלא ידע בעצם במחשבה, ואז אין רדיפה חיצונית להשיג את הלא ידע, אלא עצם המחשבה נתפסת כלא ידע, ונמצא שעצם המחשבה יש לה דבקות באין סוף, בלא נתפס.

כל זמן שתופסים את הדעת כדעת, אלא שמגיעים לנקודה העליונה שהיא בלתי מושגת, אבל הדעת היא דעת עצמית - הרי מכח הדעת הזו רוצים להשיג, רוצים לדעת, והרי את האור אין סוף אי אפשר לדעת.

אבל כאשר ה"לא ידע" והדעת הם אחד, כלומר שאדם מבין שעצם הדעת הוא לא ידע - "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", שעצם ה"נדע" הוא "לא נדע" מכח האמונה - נמצא שבמחשבה עצמה מאיר האור של ה"לא ידע", ואין כאן רדיפה לרדוף אחרי משהו חיצוני, אלא זוהי תפיסת המהות של עצם המחשבה כמות שהיא שאדם תופס שהוא לא ידע, וממילא יש לו דבקות באור האין סוף.

ואז הדבר לא נעשה בצורה של הכאה, אלא שעצם המחשבה עצמה נכללת באין סוף לגמרי, כי היא נתפסת כ"לא ידע" גמור. כמו כן במצב כזה אין נפקא מינה בינה לבין מה שעל גביה, כי הנפקא מינה בפשטות היא, שהיא נתפסת, ומה שלמעלה ממנה לא נתפס, אבל כאשר מבינים שגם החכמה אינה נתפסת, שגם הדעת אינה נתפסת - אין נפקא מינה בין הידע ל"לא ידע", כי הרי עצם מהות הדברים חד הוא, כי את שניהם איננו תופסים.

לגדר, כי עצם שלילת הגדר גם היא מהוה יחס לגדר, אבל זוהי שלילה, ואין כאן גדר. נמצא אם כן, שבאופן הזה אדם יכול לדבק את מחשבתו כביכול במה שנקרא אור אין סוף. ויתר על כן למעלה ממחשבה של שלילה, אפשר לו לאדם לקבוע מחשבתו באמונת אומן "שיש מצוי", והיא מחשבה חיובית [למעלה מכח הציור שבמחשבה] באמיתת ההויה האלוקית.

ואין הכוונה שלאחר שאדם חושב כך, הוא יגיע להשגה והבנה באין סוף, שהרי לית מחשבה תפיסא ביה, אלא הכוונה שמחשבתו תהיה מדובקת, מקושרת, ונכללת באור של האין-סוף. ולאחר מכן אין צל של ספק שלא יהיה לו השגה של הבנה, של אחיזה, של תפיסא באין סוף, אבל תהיה מציאות שמחשבתו נכללת באור הלא נתפס, באור הלא ידע.

ודברי הזוה"ק אמורים באופן שהמחשבה רדיפא להשיג את האור בצורה של מחשבה, בצורה של השגה, וזהו ודאי תרתי דסתרי שלא יתכן, אלא שמכח זה נוצרת הכאה, וסוף כל סוף מכח ההכאה מאיר האור של הלא ידע.

במבט היותר עליון, המחשבה אינה באה להשיג את האין סוף. היא מכרת את האמת שאת האין סוף אי אפשר להשיג, והיא מבטלת את הרדיפא, אלא שהיא נכללת בו, היא לוקחת את האור של האין סוף ומאירה מתוכו את המחשבה בעצם, אבל היא עושה זאת לא בצורה של מחשבה, כי הרי לית מחשבה תפיסא ביה, אלא היא מאירה זאת בצורה של שלילה, של אין גדר, אין אחיזה, אין תפיסה.

כלומר בכירור יותר, הזוה"ק מדבר מצד בחינת עשר הספירות הנתפסות, שהן ה'ש' כמו שזכרנו, וכשרוצים מכח הספירות להשיג את האין-סוף, הרי שזה נקרא מספר וזה אין מספר, והיינו העולמות שלמעלה מן הספירות, כמו שכתב הרמ"ק שעולמות אלו אין להם מספר. אבל כאשר אדם לוקח את המספר עצמו, ומשתמש בו לשלילת המספר, הריהו אוחו בנקודה שלמעלה מן המספר.

ואם תאמר: אם כן, מדוע זה נקרא "אוחז במקצת"? התשובה היא: כי השלילה היא ביחס ליש, והיש הוא רק המקצת, שהרי את הכל לא ניתן לשלול, כי איננו יודעים כלל מיהו הקב"ה, אלא שמצד מדותיו אנחנו מכירים אותו ית"ש, וכאשר שוללים את ההשגה במידותיו, נמצא שבין עצמותו כביכול ובין מידותיו - הכל נעלם מאיתנו, ואם הכל נעלם - הרי שאוחזים בכולו! אבל לא אחיזה של השגה, אלא אחיזה של התכללות.

סוד הנשמות החדשות שתהיינה באלף השביעי

בכתבי האריז"ל (בספר הגלגולים ובשער הגלגולים) מבואר, שכשם שלעתיד לבוא "תורה חדשה מאתי תצא", כך תהיינה גם נשמות חדשות. הרי אורייתא וקוב"ה חד הם, וכשם שתהיה התחדשות בתורה, כך בהכרח תהיה התחדשות בנשמות, שהרי הא בהא תליא.

בעצם, אלו הן ה"עטרות". כשם שבמעמד הר סיני קיבלו את הכתרים, כך גם לעתיד יהיו כתרים יותר עליונים ממעמד הר סיני, שהם יהיו העטרות של הנשמות שישנן כיום, והן גופא נקראות הנשמות החדשות.

מהו עניינן של אותן נשמות חדשות?

מיסודי היסודות שישנם בתורת האריז"ל ובתורת הבעש"ט, הוא שישנן ג' מדרגות מלמעלה למטה. בלשון האר"י ההגדרה היא: שכינה, נשמות, ומלאכים, ובלשון הבעש"ט ההגדרה היא: אלוקות, נשמות, ועולמות. וכבר כתב האדמו"ר מקורמנא שהאריז"ל קיבל מאליהו, והבעש"ט קיבל מאחיה השלוני, ולכן דיבר כל אחד בסגנון שונה, אבל הדברים מצד עצמם מקבילים זה לזה.

מהו החילוק המהותי בין שלושת ההגדרות הללו? נדבר קודם כל מצד הלשון של הבעש"ט. "עולמות" בפשיטות זו אותה נקודה שהיא נעלמת ולא מושגת. "עולם" מלשון נעלם

הרי כשאנו מדברים על דבר, לעולם הדיבור הוא ביחס איך הדבר נתפס אצלנו, איך הוא נראה מצד המקבלים, ולא על מהותו, ואם שניהם אינם נתפסים אצלנו, הרי ששניהם מוגדרים אצלנו כ"לא ידע". אין רדיפה להשיג דבר מבחוץ.

אוחז במקצת האחדות - אוחז בכולה

אחד מהיסודות היותר עמוקים המובאים בתורת הבעש"ט הוא, שהאוחז במקצת האחדות, אוחז בכל האחדות.

כשנמצאים בעולם הנפרדות, תופסים שהאוחז בראש אינו אוחז בסוף, והאוחז בסוף אינו אוחז בראש. אמנם, כל זה מצד תפיסה של פירוד. אבל מצד התפיסה של אחדות, תפיסה זו היא אותה נקודה שאדם לא אוחז, שהוא שולל, וכיון שאינו אוחז בכלום, הרי שכלפי הכל זוהי אחדות, וממילא "אוחז במקצת האחדות אוחז בכל האחדות". אם זו אחיזה, לא יכול להיות שהאוחז במקצת אוחז בכולו, כי הרי עד כאן הוא אוחז, ומכאן והלאה איננו אוחז. אבל אם האחיזה שלו מצד תפיסת השלילה, כיון שהכל נשלל ממנו, הרי שכלפיו הכל שווה. זהו "אוחז במקצת אוחז בכולו".

אף שאדם אינו יכול לשלול את השגתו בכל בחינות האין סוף, כי איננו יודע מיהו בכדי לשלול זאת, מ"מ כשהוא שולל את אחיזתו בו, נמצא שהכל נשלל ממנו, כי שום דבר לא נתפס אצלו, ממילא הוא אוחז בכולו. כלומר, כאשר אדם מדבק את עצמו בנקודת השלילה, הוא שולל כל אחיזה, וממילא הוא אוחז בכל, כי האין-סוף כולו אינו נתפס, ואף על פי שהוא שולל רק המקצת הנתפס, אבל בעצם הוא אוחז בכולו. ודאי שניתן לפרש שאוחז במקצת האחדות אוחז בכולה, כי מצד העצמות אין פירוד, אך לפי פירוש זה מדובר כאן על היחס מצדו ולא מצדנו. אבל לפי דברינו, מצד המקבל האוחז במקצת האחדות אוחז בכולו, שכן כלפי המקבל הכל לא נתפס, ממילא הוא אוחז בכולו.

מצד התפיסה של היום, העולם הוא נעלם, הנשמות יודעות, בבחינת "נפשי יודעת מאוד", והאלוקות עניינה "כבוד אלוקים הסתר דבר", כלומר לא נתפס, נסתר, נעלם. זוהי התדבקות בנעלמות, אבל הנשמה יודעת. באלף השביעי לעומת זאת, תהיה התחדשות של הנשמות, ואז יתברר שהנשמה עצמה אינה יודעת, ואז נמצא שבעצם אלו ג' מדרגות של "לא ידע" - ראש, תוך, וסוף. הראשית, האחרית והאמצע - הכל הוא "לא ידע", אחדות גמורה!

מצד התפיסה של היום, כל זמן שהנשמה נמצאת בגוף, הרי שגם מהנשמה נעלם חלק מההשגות, כי היא משועבדת לגוף. אולם בשעת פרידתה מהגוף, היא הולכת לגן העדן התחתון, ולגן העדן העליון, ושם היא משגת כביכול. אבל כשיגיע האלף השביעי, ותהיה התאחדות של הנשמה והגוף - שניהם יהיו בבחינת "לא ידע".

סוד חטא עץ הדעת

היום אנחנו תופסים שיש דעת ויש לא ידע, וממילא ישנה התפרדות של הנשמה מן הגוף, וזהו סוד חטא עץ הדעת שגרם מיתה לעולם. אילו אדם הראשון לא היה חוטא, הנשמה היתה יכולה להיות בתוך הגוף, מדוע? כי הנשמה מצד עצמה היתה מתעלה ל"יום שכולו שבת" והיתה משגת שגם היא "לא ידע", ואז הלא ידע של הגוף והלא ידע של הנשמה היו מתאחדים אחד עם השני.

אבל כאשר אכל אדה"ר מעץ הדעת, הרי שהנשמות שלו ז"ל נפלו! (כמבואר בכתבי האריז"ל). לא רק הגופים נפלו, אלא גם הנשמות ירדו ממדרגתן, ודבקו בעולם הנקרא "ידע". נמצא אם כן, שהגוף הוא לא ידע, הוא העלם, והנשמה היא ידע, וממילא חייב שיהיה פירוד בין הנשמה לגוף, כי היא צריכה להחזיר את ה"ידע" שלה. אם כן, בעצם מה שהנשמה הולכת לגן עדן - הן גן עדן עליון והן גן עדן תחתון - בעומק זהו גהינום! הכל נובע מהחטא!

כפשוטו. "נשמות" הוא בבחינת "ונפשי יודעת מאוד", היינו מה שכל נשמה ונשמה מכרת ומשגת את בוראה - כל אחד לפי נשמתו, ו"אלוקות" זו אותה נקודה נעלמת של הלית מחשבה תפיסא ביה, "לית" - אי אפשר להשיג, אי אפשר לתפוס. "כבוד אלוקים הסתר דבר, וכבוד מלכים חקור דבר" (משלי כה, ב), "הסתר" - סתר, כפי שביארנו בארוכה.

במילים פשוטות הסדר הוא: לא ידע, ידע ולא ידע. עולמות - הלא ידע התחתון של ההעלם, נשמות - הידע, ואלוקות - נקודת הלא ידע העליון בחזרה. אלוקים, א-ל, אותיות של לא, של אֵל, מלשון של שלילה בעצם. מה הכוונה? שאין לנו אחיזה, "במופלא ממך אל תדרוש" (חגיגה יג ע"א), זהו פלא עליון, דבר מופלא שאין בו אחיזה, אין בו תפיסה.

הסדר שאנו מכירים כיום הוא: אורות וכלים. האורות אלו הנשמות, והכלים הם הגופים. בכל עולם ועולם יש את הנשמה שלו והגוף שלו. יש את הנשמה הכללית של העולם שהיא התורה, ויש את הנשמה שבכל אדם ואדם, ואת הגוף שבכל אדם ואדם. ולמעלה מכך יש את ה"ושכנתי בתוכם", שזוהי השכינה הנמצאת אצל האדם. אלו הן שלושת המדרגות.

אבל כאשר יתגלה שהכל הוא לא ידע, יתאחדו כל העולמות עם האלוקות. הרי "עולמות" הוא מלשון העלם, ואלוקות אף היא עניינה "כבוד אלוקים הסתר דבר", דבר נעלם ומופלא. כאן צריך לכלול את נקודת האמצע שזו הנשמה. הנשמה, שהיא בבחינת "נפשי יודעת מאוד" - היא צריכה להתכלל!

זהו סוד הנשמות החדשות שיהיו באלף השביעי, עליהן דיבר האר"י ז"ל. מה כוונתו? הרי כפי שביררנו, בימות משיח פנימיות גילוי של משיח יהיה האור של הלא ידע, ואז תתגלגל נשמות חדשות, נשמות שמצד עצמן תופסות את ה"לא ידע".

השגות כלשהן באלוקות - הרי שאינה יכולה להיקרא על שם בוראה, כי הקב"ה מופלא, נעלם, ומאחר והשגה היא דבר של יש, הנשמה נמנעת ממנה ההדבקות בנעלם. אבל כאשר ההשגה נכללת והאדם מכיר שה"ידע" עצמו הוא לא ידע - אז נקראת הנשמה על שם בוראה.

הרי מה שקוראים אנו לקב"ה בשמות, בעומק אלו לא שמות של השגה בו ית', מפני שאין לנו השגה בו. השם הוי-ה, הוא הנקרא "שם העצם", כלומר: העצם נעצם ונעלם מאתנו. שאר השמות הם ביחס למקבלים, אבל שם העצם, השם של השורש ביחס כביכול לקב"ה - אינו עוסק כלל בהשגת הבורא. השם גופא אומר שאת ההויה העצמית איננו תופסים, כי הקב"ה נעלם. וכאשר נשיג שאת עצם מהות הנבראים איננו משיגים - נשיג שה"ידע" שלנו הוא לא ידע, וזהו "צדיקים נקראין על שם הקב"ה".

נמצא אם כן, שהחילוק בין ג' המדרגות - עולמות, נשמות ואלוקות - נובע מצד התפיסה של השתא, מצד האחיזה שלנו אחרי החטא שהננו רוצים תפיסה. אבל בעצם, "נשמה" היא מלשון שממה, תוהו ובוהו, "תוהו על שממון שבה". כי עומק הנשמה מונח בדבקותה בנקודה הנעלמת. נשמה היא מלשון חלל, שומם. כאשר אדם מגיע לשורש הבריאה, מגיע לחלל, שם אין שום מילוי - את האין סוף אינו משיג, כי לית מחשבה תפיסא ביה, ואת ההשגות התחתונות הוא כבר עבר - אז נמצא הוא במצב שיש רק "לא ידע" גמור.

זהו סוד החלל בעומק: החלל אומר שההשגה התחתונה האדם מבין שהיא לא מושגת, וההשגה העליונה היא אין סוף ואי אפשר להשיגה לעולם. נמצא אם כן, שההתכללות בעצם של הנשמה בקב"ה היא באותה נקודה שכשם שהבלתי מוגבל לא נתפס, כך גם הגבול לא נתפס, וכפי שביררנו.

הרי זה פשוט וברור, שאילולי היה חטא, לא היתה הנשמה מגיעה לגן עדן עליון, אלא ישירות לאלף השביעי. כל המושג שהתחדש גן עדן תחתון וגן עדן עליון, הוא עולם אמצעי לאחר החטא של עץ הדעת.

התפיסה הפשוטה על גן עדן הוא שכביכול זהו השכר, אבל כשמבינים לעומק רואים שזהו עוד סוג של גהינום. ודאי שהוא יותר קל מהגהינום כפשוטו, אבל זהו הגהינום למצב שאחרי חטא עץ הדעת, שהנשמה אינה מסוגלת לחיות עם הלא ידע, וממילא חייבת להיפרד מן הגוף.

"כי ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב, יז). כתוב כאן, שביום שתאכל ממנו, נשמתך תדבק בעולם שהיא רוצה לדעת, ותמיד כאשר היא נמצאת בגוף היא לא יודעת, אבל היא רוצה דעת, והיא מחפשת את השכר של הידיעה, ובאמת היא תקבל, אבל בעצם בסוף היא תראה, שאפילו גן העדן העליון שבעליונים, הוא בעצם גילוי רק מצד החטא, ולולי החטא, היה מיד "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים", היינו זוכים מיד לגילוי עטרות הנשמות של האלף השביעי, והנשמות היו נכללות באלוקות.

"עתידין צדיקים שנקראין על שם הקב"ה"

אמרו חז"ל: "עתידין צדיקים שנקראין על שם הקב"ה" (ב"ב עה ע"ב). ביאור הדברים: היום אנחנו תופסים שיש עולמות, נשמות, אלוקות, והנשמה מצדה משגת. אבל כאשר תגיע הנשמה לאותה נקודה שהידע שלה יהיה לא ידע - זהו "שנקראין על שם הקב"ה", והיינו שכשם שהבורא אינו נתפס ואינו מושג, כך לעתיד לבוא תדבק הנשמה את עצמה בלא ידע, וממילא תהיה נכללת בשמו יתברך.

כאשר אנו תופסים שהנשמה אמנם אינה משגת לגמרי את הקב"ה, אך סוכ"ס יש לה

ונולד משיח, כי כל זמן שיש אור בעולם [וכמו שאמרו חז"ל שביהמ"ק נקרא "אורו של עולם"], לא יכול להיות שמשיח יבוא, כי עדיין ישנה אחיזה לגוף. כאשר התורה נמצאת בגילוי, שנקראת "תורה אור" - לא יכול משיח לבוא.

בעקבתא דמשיחא "חכמת חכמים תסרח". למה? כי משיח יבוא לגלות את עולם החושך, את עולם ה"לא ידע", וכל זמן שישנו בעולם גילוי - הן גילוי של נשמות והן גילוי של תורה - גילוי זה סותר מאתנו את ההתדבקות בנקודה העליונה של החושך. אבל כאשר האור שבתורה ייכלל ב"מאור" שהוא למעלה מהאור - אז יהיה גילוי של משיח, גילוי המאור שבתורה.

כל זמן שישנה אחיזה בנקודת האור כמות שהיא, ותופסים שצריך להאיר את הלילה - זהו היפך מהלך הגאולה. במצרים היה מהלך של "תאיר כאור יום חשכת לילה" - כביכול החושך הוא התחתון והאור בא להאיר את הלילה. אבל בגאולה העתידה יתגלה שהלילה הוא העיקר.

"קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שפכי כמים לבך נוכח פני ה'" (איכה ב, ט), דייקא בנקודת חצות הלילה, שהיא בחינת דוד - דייקא אז מתגלה נקודת הגאולה. כך כתוב בזוה"ק, שאז שכינה יורדת כביכול מעולם האצילות לבי"ע, לגן עדן העליון לטייל עם הצדיקים. כי כל זמן שיש כביכול אור, אין תפיסה בקב"ה. כאשר יש ביטול גמור, חושך גמור, שהדעת היא "לא ידע" - אז יש מקום לגילוי הבורא יתברך שמו.

המאמין בצדיק - מרומם אותו למדרגת לא ידע

כאן מתגלה העומק בתורת הבעש"ט, אשר חידש את ענין האמונה בצדיקים.

מהיסודות הגדולים של תורת הבעש"ט הוא, שיש אמונה בצדיק. ולכאורה מה זה שייך לגאולה, שהרי תורתו של הבעש"ט יש בה

סוד תחיית המתים - התכללות הנשמה בגוף, ולא להיפך!

גם סוד תחיית המתים מונח באותה נקודה. כאשר אדם תופס שהכל הוא לא ידע, הרי ברור שאין שום הבדל בין גוף לנשמה, שהן הנשמה אינה נתפסת, והן הגוף לא נתפס. וההעלם של הגוף איננו העלם של שלילה, וכמו שאנו תופסים אותו היום, אלא זוהי התדבקות בקב"ה בלבוש של גוף.

כך מבואר בספה"ק, שבאמת שורש הגוף הוא למעלה מן הנשמה, וכמו שבענין הדוכרא והנוקבא, אף שמצד התפיסה של היום הדוכרא הוא עליון, אבל לעתיד לבוא "אשת חיל עטרת בעלה", עטרה בראש צדיק - כך גם עם הנשמה והגוף, שבעצם שורש הגוף גבוה יותר מהנשמה.

מה הכוונה בזה? הם הם הדברים: הנשמה היא נקודת הדעת, והגוף הוא נקודת ההעלם, בבחינת "במחשכים הושיבני כמתי עולם". אבל כאשר מבין האדם שהחושך הוא למעלה מן האור, נמצא שהגוף בשורשו גבוה יותר מן הנשמה. וכאשר מתגלה נקודה זו, הנשמה מבטלת את אורה, וחוזרת ל"ישת חושך סתרו", ל"חושך על פני תהום", שהוא למעלה מ"זיהי אור", ואז היא נכללת בגוף.

כשלומדים את ה'דעת תבונות' תופסים בפשטות, שבחינת תחיית המתים היא שהאור של הנשמה ילך ויבקע את הגוף, עד שהגוף יזדכך ויתכלל בנשמה. אבל האמת הפוכה לחלוטין: הנשמה תתכלל בגוף, ולא הגוף יתכלל בנשמה! הנשמה תתכלל באותה נקודה לא מושגת, לא נתפסת, לא נאחזת. אין הכוונה בגוף כפשוטו, אלא הכוונה בשורש הגוף, שהוא נעלם, שהוא חושך.

משיח יגלה את עולם החושך

לכן דייקא כאן בארץ משיח בא, ותחיית המתים תהיה כאן בארץ ולא בשמים, וכן דייקא בתשעה באב כבה אורו של עולם,

האמונה בבורא. אין צל של ספק שכל גילוי מכיל בקרבו גם את בחינת החושך, את מניעת ההשגה. אבל עומק הגילוי הוא, שאפילו שככיכול יש כאן אדם, בן תמותה, ואמנם על הקב"ה אנחנו אומרים שלית מחשבה תפיסא ביה, אבל איך אפשר לומר כן על צדיקים?

כאן בא הבעש"ט ומגלה שעצם הדעת היא לא ידע. "עתידין צדיקים שנקראין על שם הקב"ה" - הם יהיו נכללים בקב"ה, וכשם שאת הקב"ה לא תופסים, כך את הצדיק לא תופסים. או אז יתגלה שעצם הדעת היא לא ידע, וזהו שורש אור שהגאולה שדיברנו בו בארוכה.

אמונה בקב"ה שיכוונו להאמין בצדיק האמיתי

עומק האמונה היא אותה נקודה, שאדם מגיע למצב שאין לו אחיזה בכלום, ואין לו תפיסה בכלום, לית מחשבה תפיסא ביה. כאשר אדם לא תפוס בכלום, באפשרותו להגיע להתכללות האמיתית בקב"ה. כל זמן שיש לו איזושהי אחיזה, אף אם אינה בבורא, כי אם בצדיק - הרי תפוס הוא בעולם של אחיזה.

הקליפה שמעלמת את הגילוי הנזכר של הלא ידע, היא אותה נקודה שאדם עושה הבדלה בתוך הצדיקים עצמם. כאשר ישנה הבדלה בתוך הצדיקים, זוהי גופא נקודת השבירה לאמונה בצדיקים.

אין צל של ספק שאדם בדעת אנושית לא יכול לדעת מי באמת צדיק ומי לא, אבל ההבדלה בדעת מונעת את העלאת הצדיק מהידע ללא ידע.

כאן נצרכת אותה נקודת אמונה שאדם מאמין בקב"ה שיתן לו אמונה ושאמונתו בצדיק לא תהיה פגומה. כי כל זמן שאדם רוצה לברר את האמונה ע"י דעת, הוא מנסה לברר: זה צדיק, זה לא צדיק וכו'. נמצא, שחזר בחזרה לנקודת הדעת. אבל כאשר האדם לא מברר בשכלו מי צדיק, אלא הוא מאמין בקב"ה שיכוון אותו במי להאמין - אז יש כאן אמונה שלימה לחלוטין.

התנוצצות מתורתו של משיח, ומה שייך לזה ענין האמונה בצדיקים?

אמנם עומק הענין הוא, שכאשר ישנה השגה בצדיק ואמונה בבורא, נמצא שיש ידע ולא ידע: מצד הקב"ה לית מחשבה תפיסא ביה, ואנו רק מאמינים, ואילו את הצדיק רוצים אנו להשיג, ונמצא שתופסים זאת בדעת. אבל כאשר מתייחס אדם אל הצדיק באותה נקודה של לית מחשבה תפיסא ביה בצדיק, שהוא אינו משיג אותו - נמצא שאפילו בדעת עצמה מתגלה נקודה של אמונה.

נמצא, שמי שבאמת מאיר את הצדיק, אלו אותם אנשים שמאמינים בו אע"פ שהם לא מבינים אותו. הצדיק מצד עצמו ח"ו יכול להגיע לנקודה שככיכול הוא משיג את עצמו, הוא מבין את עצמו, הוא אוחז במה שהוא מדבר, ואז יש לו דעת. מי מביא אותו לאותה נקודה של ביטול הדעת שלו? אלו הם אותם אנשים שמאמינים בו, אע"פ שאינם מבינים אותו. וכיון שהם דבקים בו ונכללים בו אע"פ שאינם משיגים אותו - הרי שמאירים הם בקרבם את אור ה"לא ידע", וממילא גם בצדיק עצמו הם מאירים אור זה, שעצם הדעת היא לא ידע.

ודאי שהנקודה מסוכנת, כי עלול להיווצר מצב שהצדיק יישאר בידע והם יישארו בלא ידע, אבל באמת, תכלית ההתקשרות בצדיקים היא להעלות את הצדיק גופא מידע ללא ידע. זולת האופן הפשוט שהצדיק עצמו מדבק את עצמו בלא ידע.

הצדיק מצד עצמו, כיון שנאמר בו "ילכו מחיל אל חיל", והולך מהשגה להשגה - יתכן ח"ו שיתדבק בהשגה, ולכן קיימת אפשרות שמישהו אחר יביאהו אל בחינת "לא ידע". האמונה הפשוטה של האנשים בצדיק - היא גופא מעלה אותו. זהו העומק שגילה הבעש"ט בענין האמונה בצדיקים.

ודאי ש"זה לעומת זה עשה אלוקים", ויתכן ח"ו מצב הפוך, שאמונה בצדיק תחליש את

יתכן שתהיה מחלוקת על משיח.

זהו טעם הדבר שעל משה שבכל דור ודור חולקים, ועל משיח תהיה הסכמה, כי כאשר אורו של משיח אינו מאיר בכירור, אלא ישנו צירוף של אור המשיח ואורו של משה בבת אחת - הרי שכל הזמן ישנה מחלוקת על ההתנוצצות זו. אבל כאשר האור יאיר בעצם - שוב לא יהיה שייך לחלוק על כך, משום שעצמיות הדבר היא למעלה מן המחלוקת, למעלה מן החלוקה. האור של הלא ידע אומר שאין חילוק, שאין דעת, שאין ההבדלה, וממילא אי אפשר לחלוק על כך.

"צדיק יסוד עולם" - שורש ההעלם

"צדיק יסוד עולם" - הצדיק הוא היסוד של העולם. ובפשטות תופסים שהצדיקים הם האור של העולם. אמנם בעומק לפי מה שביארנו עתה, "צדיק יסוד עולם" - "עולם" מלשון העלם, ומהיסוד של ההעלם יהיה סוד הגילוי. ומהיסוד צריך להגיע לאותה נקודה שהיא נעלמת.

הלא דבר הוא שרואים שמצד דיני הצניעות, את האיבר שהוא היסוד, אפילו בבית המרחץ [כשעולה מן המרחץ ופניו אל העם] צריך לכסות, כי בעצם היסוד הוא שורש ההעלם, לא שורש הגילוי. אבל לא העלם של שבירה! "צדיק יסוד עולם" הוא גופא השורש בסוף של כל דבר, להביא לאותה נקודה של גילוי הנעלם, להביא להתדבקות בנקודה הנעלמת, בלא ידע.

כאשר תופסים שהצדיק הוא גילוי של אור, הרי שזוהי תפיסה של שבירה מצד הגלות. אבל כאשר תופסים שהוא היסוד של הנקודה הנעלמת, ודוקא האמונה בו מצד נקודת ההעלם נותנת לו את נקודת התוקף של הצדיק שבו - הרי שיסודו להביא את העולם אל הגאולה השלמה של ההתדבקות בנקודה הנעלמת.

אין לך כביכול מציאות שבכוחה להעלים את הקב"ה יותר מהצדיק! כי כאשר הצדיק נתפס

על משיח לא שייך שתהיה מחלוקת

המחלוקת על משה שהיתה לאורך כל הדורות - משה שהיה בדור הראשון, ומשה שישנו בכל דור ודור - נובעת מאותה נקודה שעצם המציאות של משה מעוררת מחלוקת, כי כיון ששורשו דעת, הרי שהשגתו גם היא נתפסת בדעת, וכיון שכך, היא מעוררת הבדלה, וממילא גם מחלוקת. אבל כאשר האחיזה בצדיק לא תהיה מצד נקודת הדעת, אלא מצד נקודת אמונה - שוב לא תהיה שייכת מחלוקת על הצדיק.

כאן נעוץ החילוק היסודי בין משה למשיח. משה שורשו דעת, וגם האחיזה בו היא מצד הדעת, וממילא שייכת כאן מחלוקת, כי הדעת מעוררת הבדלה, מעוררת הכרעה. היא אמנם מעוררת חיבור, אבל חיבור לכאן ולא לשם. אבל כאשר האדם מקבל את הצדיק לא מתוך הכרעה של דעת אלא מצד הכרעה של אמונה - שוב אין מקום למחלוקת.

ואף שמצינו בספ"ק שכתבו שתהיה על משיח מחלוקת, עומק הדבר הוא רק כאשר גילוי משיח יהיה בבחינת התנוצצות, ואזי עדיין ישנו כלי של דעת בעולם, ולכך המקבלים מקבלים את אור ההתנוצצות בכלי של דעת, וזה אי אפשר, ולכך יש על משיח מחלוקת. אולם כאשר אורו של משיח יאיר בגילוי גמור, לא תהיה עליו שום מחלוקת, וכמ"ש.

זהו הסוד שעל משיח לא תהיה מחלוקת. בפשטות תופסים זאת, משום שהדבר יהיה כל כך ברור לעין כל, עד שכולם יסכימו ללא עוררין.

ודאי שגם זה נכון, אבל יש כאן עומק הרבה יותר גדול מזה: שורש האחיזה במשיח היא מאותה נקודה שאינה יכולה לעורר מחלוקת. ודאי שמצד הגלות, אף שישנה התנוצצות של משיח, אך בזמן הגלות אנחנו עדיין בתוך עולם הדעת, וממילא ישנה מחלוקת. אבל כאשר גילוי המשיח יהיה ע"י אמונה כמות שהיא, זוהי נקודה שאין בה התחלוקת, וממילא לא

יש כאן שלמות של קומה של "לא ידע". אבל אם באחד מכל האופנים הללו ישנה איזושהי התדבקות בידע - הרי שנשללת בכך נקודת הגילוי של הלא ידע.

אם כן, עצם האחיזה בצדיק היא מצד האמונה בו, מצד שהוא מגלה את הקב"ה ולא את מציאות העולם, את מקרי העולם - מה יהיה ומה היה.

נמצא אפוא, שהעולמות, הנשמות והאלוקות - הכל אחד. "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". "רזא דאחד" - זו אותה נקודה שנבין שהעולמות, הנשמות והאלוקות אינם שלשה דברים נפרדים, אלא יש כאן מציאות אחת של התחברות לנקודה הנעלמת בלבד.

שלימות התמימות, של ה"תמים תהיה עם ד' אלוקיך", היא ה"תורה יבקשו מפיהו". איזה תורה יבקשו לשמוע מפיו? "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה", וכשם שהקב"ה לית מחשבה תפיסא ביה, כך דיבורו לית מחשבה תפיסא ביה. וזאת "יבקשו מפיהו" - יבקשו את הנקודה הנעלמת, לא את הנקודה הידועה, אלא בבחינת "שכינה מדברת מגרונו", וכאשר זו תהיה כל התורה שיבקשו מפיו, נזכה בעז"ה לגילוי הגמור של ה"לא ידע", ונגיע אל השלימות הנכספת.

כלבבי-ט 011 אורו של משיח
מספר שיעור בקול הלשון 35403939

כהשגה עצמית, כלומר: אף שמאמינים בו, אבל תופסים אותו כמשיג - הריהו החציצה הכי גמורה בינינו לבין הבורא ית', כי הרי הפשוט שבפשוטים לא משיג והצדיק משיג, וא"כ הוא הדעת הגדולה ביותר שיכולה להיות.

אבל כאשר מאמינים בצדיק לא מצד השגתו, אלא מאמינים בו מצד הדבקות שבו, נמצא שעצם האחיזה בצדיק אינה מצד דעת, אלא מצד אמונה, ומה שמאמינים בו הוא מצד השגת ההתכללות שבו, וא"כ אין כאן שום נקודה של דעת המבדלת, ויכול הוא להיות באמת "יסוד עולם", יסוד של ההעלם.

כאשר באים לצדיק ורוצים שם גילויים - מה יהיה, מה היה וכו' - שוברים את כל האמת של הנקודה הנזכרת. אבל כאשר באים לשם בשביל לקבל את האלוקות, אזי זו שלמות תכליתו של צדיק.

וזהו הגילוי שבא שמשח לגלות. הוא לא בא לגלות עתידות, הוא לא בא לגלות נסתרות, הוא בא לגלות את הקב"ה בעצמו כביכול! נמצא שהצדיק הוא כלי לגילוי נקודה נעלמת, ולא כלי לגילוי נקודה נגלית, נקודה של דעת ושל השגה.

הצדיק צריך להיות מקור לבקש דרכו את הקב"ה. "תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא", צריך לחפש אצלו רק את הבורא-עולם בלבד. באופן כזה הוא לא נעשה בבחינת מחיצה בינינו לבין הקב"ה, כי הוא עצמו דבק ב"לא ידע" והוא מגלה זאת גם לאחרים המאמינים מצד ה"לא ידע", וממילא

חיבור בין אור א-ס לאדם

כל הנושאים שנתבארו מיוחסים לגבול, אפילו הראייה של החושך היא ראייה של החושך הגבולי שנמצא בעולם, שהרי גם לחושך יש גבול כיוון שהוא נברא.

הבעש"ט מגלה עומק נוסף בעבודת האדם והוא, להשתמש בכוח הראייה לראות אור א"ס. פשוט וברור לכל בר דעת שבעיניי הג' שמיות לא שייך שהאדם יראה אור א"ס. ולכן אומר הבעש"ט הקדוש, שלשם ראיית האור א"ס אנו משתמשים בכוח המדמה, אולם לא בכוח המדמה הגבולי כמו שדרכנו עד כאן, אלא כוח מדמה שהאדם מדמה במחשבתו שסביבו נמצא אור א"ס והוא בתוכו. וכפי שכ' תוב במקובלים, שקודם הבריאה היה רק האין סוף לבדו, לאחר מכן נתהווה חלל, ושם בתוך החלל הזה נשתלשלו בהדרגה כל הנבראים, אך גם כעת אור א"ס נמצא מסביב לכל העו' למות וממלא את כל העולמות. כל אלו דברי משלו של האריז"ל ואינם כפשוטם, הדברים מבוארים בשאר ספרינו ואין כאן המקום להרחיב.

העומק שגנוז בדברי הבעש"ט, שאדם יקח את כוח הראייה שלו ויגיע איתו עד לראיית אור א"ס. נבאר ראשית את כללות המהלך כיצד להגיע עם כוח הראייה עד ראיית האור א"ס. כל הדרכים שדרכנו בהם עד לכאן היו דרכי הגבול, כאן בא הבעש"ט ומגלה לנו נקוד' דה חשובה לאין ערוך, תצייר לעצמך בכוח הדמיון שהכל מסביבך מלא באור א"ס, ואתה נמצא במרכז בתוכו.

עומקם של דברי הבעש"ט, שאנו עולים כאן מעולמות הגבול לעולם הבלתי גבולי, לאור א"ס. הציור הזה במחשבתו של האדם, בדומה

א. יחס של חיבור בין אור א"ס לאדם
נבאר בעז"ה את ראיית א"ס (אין סוף).

שורשי הדברים מובאים בשם הבעש"ט (הבעל שם טוב) הקדוש, שעבודת האדם לצייר לעצמו שא"ס ברוך-הוא נמצא סביבו, והוא נמצא בתוך.

נסביר את משמעות הדברים - כאשר עסק'נו בעניין הראייה ביארנו שישנה ראייה שהיא ראייה פשוטה מהעיניים וישנה ראייה שהיא מכוח הדמיון.

כאשר אנו באים לבאר את עניין ראיית א"ס, כמובן שלא מדובר בראייה בעיניים, אלא זו ראייה רק בכוח המדמה.

כבר ביארנו בארוכה בפרקים הקודמים שישנה ראייה מכוח המדמה אך עדיין בציור גבולי הקיים בעולם הזה, והיינו לצייר לעצמו את בית המקדש או את נרות החנוכה או לצייר כל דבר של קדושה. וכן ציור גבולי מסוג עליון יותר והיינו ציור של העולמות העליונים הרוחניים, כדוגמא שהוא נמצא בבית דין של מעלה, או שהוא נמצא בגהינום, או שהוא שר עם מלאכים, וכן מה שהוא מצייר את תבנית העולמות כולם כפי שהם מתוארים ב-'עץ חיים' ועוד. ברם כל זה בעצם ראייה מכוח המ'דמה שרואה דברים גבוליים, שאף שהעולמות העליונים אדירים ונשגבים אך גם הם סוף כל סוף בעלי גבול, שהרי יש להם סוף.

כאן בא הבעש"ט ומגלה לנו עומק פנימי יותר ששונה בתכלית מכל הדרך שדרכנו בה עד עתה. עד כאן עסקנו בכל ההבחנות בראייה גבולית: בין אם זו ראייה ממשית ובין אם זו ראייה בכוח המדמה, ובין אם זו התאינות.

לאש ומתו). האדם שמדמה את קפיצתו לאש לא יעשה כן על דעת הרן אחי אברהם שרצה להינצל כמו אברהם והוא באמת לא ניצל, אלא הוא קופץ בהסכמה להתבטל.

נשתמש בנקודה הזו לעניינינו, בהסבר הוראתו של הבעש"ט שהאדם יצייר לעצמו שאור א"ס נמצא סביבו והוא במרכז, כאן הרי ישנה עליית מדרגה ביחס לכל הראיות הקודרות שביארנו, שהן כולן היו במימד הגבולי, משא"כ כאן ישנה הארה של אור א"ס. ומ"מ כאשר נתבונן בעומקם של דברי הבעש"ט, הרי שאין זה ציור שכולו אור א"ס, אלא זה ציור שיש אור א"ס ואני נמצא במרכז, הרי האני הזה הוא גבולי. וא"כ המימד של הציור הזה מתחלק חלקו בגבול וחלקו לאור א"ס, ישנו את האור א"ס שסביבי, וישנו הגבול שזה אני, ואני מקבל הארה מאור א"ס. א"כ ישנה כאן עלייה של מדרגה שהאדם יוצא מכל הציורים והראיות הגשמיים והרוחניים שכולם גבוליים, והוא עולה לגילוי של תפיסה של אור א"ס. אך לא כל הציור שהוא מצייר הוא אור א"ס, הוא מצייר אור א"ס מסביבו והאני הגבולי בתוכו. לכן זוהי איננה עליית מדרגה גמורה, זוהי בעצם חצי מדרגה, אמנם יצאנו מהגבול אך הגענו לציור שחציו אור א"ס וחציו גבולי.

ממילא נבין את השלב הבא, צעדינו נעשים בהדרגה: הצעד הראשון הוא גבולי בכל חלקי הגבול שהזכרנו בארוכה בפרקים הקודמים, צעד שני הוא צעדו של הבעש"ט הקדוש, שהאדם מצייר את אור א"ס סביבו והוא במרכז, הרי שיש כאן ציור שמתחלק, חציו לאור א"ס וחציו לגבול שזה האני. הצעד השלישי הוא בעצם ציור שכולו א"ס.

נסביר את הדברים, כמו שב- 'צעטיל קטן' כתוב שישנה עבודה של - 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', שהאדם זורק את גופו לתוך האש, כך להבדיל בעומק יותר ישנו אור א"ס שהוא הכל, וכל נשמה היא בבחינת ניצוצי הארה מאור א"ס.

לכל פעולה עם הכוח המדמה כפי שהארכנו לבאר בפרקים הקודמים הוא, שהאדם מאיר מאור הא"ס לתוכו. כמשל לאדם שנמצא בתוך חבית של שמן, אזי הלחלוחית של השמן נדבקת בו, שאפילו לאחר שהוא יצא ממנה אך מ"מ הלחלוחית נדבקה בו. או כדוגמת אדם שנמצא בתוך מים והוא יוצא מהמים, אך עדיין נשארת בו רטיבות, הוא בבחינת - 'טופח על מנת להטפוח'.

כאשר האדם מצייר לעצמו את אור א"ס סביבו, ושהוא נמצא בתוכו, זו לא שאלה של מיקום גשמי - איפה האור א"ס נמצא, ואיפה אני נמצא ביחס אליו, אלא זו נקודה של תפישת נפש. המציאות של האור א"ס היא מסביבי ואני בתוכה, וא"כ אני בתוך הא"ס, ואני מחובר אליו.

ב. יחס של ביטול האדם לאור א"ס

נפנה לבאר הבחנה עמוקה ודקה יותר בעבודת של ראיית א"ס. בתחילת הספר הקדוש 'נועם אלימלך' נדפס 'צעטיל קטן' ובו כמה וכמה הנהגות של קדושה. אחת מהנהגות הכתובות שם, שכאשר יש לאדם זמן פנוי יחשוב אז לקיים מצוות - 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב), דהיינו שיצייר לעצמו שהוא עומד לפני אש גדולה והוא קופץ לתוכה למען שמו באהבה, למען קיום מצוות - 'ונקדשתי בתוך בני ישראל'. אך הוא מזהיר שם שהדמיון צריך להיות אמיתי, שבאמת הקב"ה בוחן כליות ולב, שהאדם אכן צריך להיות מוכן לעשות את זה למעשה, כמו הרבה יהודים שקיימו זאת בפועל כידוע.

אנו נשתמש בדברי ה- 'נועם אלימלך' כמשל, ישנה אש והאדם נמצא מחוץ לה והוא קופץ לתוכה. בשעה שהוא קופץ לתוכה, הרי ודאי שימות (אם לא יקרה לו אותו הנס שאירע לאברהם אבינו באור כשדים, או אותו הנס שאירע לחנניה מישאל ועזריה בכבשן האש אצל נבוכדנצר מלך בבל. לא לכל יהודי שקפץ לאש התרחש אותו הנס, היו הרבה שקפצו

גפרור דולק שנזרק לתוך מדורה עם שלהבת גדולה, אזי שלהבת הגפרור נכללת באש הגדולה.

ג. "ונשגב ה' לבדו" - אין יחס של גבול ובלתי בעל גבול אלא רק הא"ס לבדו

מכאן הדרך לעלות לשלב השלישי ברורה. האדם מצייר את אור א"ס בלבד. כלומר, לא שיש אור א"ס סביבי ואני במרכז שזהו השלב הראשון, ולא שיש אור א"ס ואני קופץ לתו-כו ומתבטל שזהו השלב השני, אלא שהאדם מצייר את האור א"ס בלבד.

במאמר מוסגר - באמת גם השלב השלישי הוא לא סוף העבודה, כי סוף העבודה היא הכרה באור א"ס בלי ציור. רק כיוון שאנו עסוקים עתה במה שנקרא עולם הראייה, לכן אנו מבארים את הכל במימד של הדבקות באור א"ס בתפיסה של ראייה, אלא שאין זו ראייה בעין הגשמית אלא בכוח של ראיית המדמה שבנפש. אך מ"מ אין זו סוף העבודה, ורק לענייננו עתה כאן אנו עוצרים.

סוף העבודה היא כאשר האדם דבק במציאות הבורא שלמעלה מראייה גשמית ולמעלה מדמיון מחשבת, זוהי הכרה של עצם הנשמה במציאות הבורא ית"ש. ביארנו כאן את שלושת ההבחנות הללו בדברי הבעש"ט שאלו הם הבחנות בתוך עולם הראייה בו אנו עסוקים כעת.

ד. חוש הראייה - סיכום.

בראשית הספר (סוף פרק ב') ביארנו את המהלך שגדרוך בו לכל הדרך. יסודו של הבעש"ט הקדוש שבכללות ישנם שלושה דרגות: עור למות, נשמות, אלקות. העולמות הם הכלים, הנשמות הם האורות, והאלקות הוא הא"ס.

כאשר אנו עובדים על הראייה, הרי שבכדי לקבל ציור שלם של ראייה אנו מוכרחים

כאשר האדם צייר לעצמו את המצב של הבעש"ט הקדוש, שישנו אור א"ס סביבי ואני הגבולי בתוכו, הוא מקבל הארה מאור א"ס, אולם הוא עצמו נשאר גבולי, זה נקרא ירידת העליון לתחתון. העליון מאיר בתחתון, כדוגמת אב שלומד עם בנו ומרחיב את ידיעותיו, וכדוגמת רב שלומד עם תלמידיו ומרחיב את ידיעותיהם. המשפיע לא מעלה את מדרגת הילד לאב, ולא את מדרגת התלמיד לרב, אלא הוא מוסיף לו תוספת של מוחין, של הבנה.

אולם ישנה עבודה שהאב רוצה לגדל את בנו באופן שהוא יוכל להיות אב בעצמו, וכן הרב רוצה לגדל את תלמידו שהוא יהיה רב בעצמו. באופן הזה המשפיע לא באת לתת למורשפע שיהיה יותר רחב במדרגת הנמוכה, אלא הוא מעלה אותו לדרגת העליון של המשפיע בעצמו. באופן הזה הרב לא באת לתת לתלמיד הרחבה שהוא יהיה תלמיד יותר טוב, אלא הוא באת להעלות אותו ממדרגת תלמיד למדרגת רב. הרי תכלית של רב היא לא במטרה שהוא תמיד יישאר הרב והתלמיד תמיד יישאר תלמיד, אלא לנסות להביא את התלמיד למדרגה שהוא עצמו נמצא בה. א"כ הוא לא מוריד את עצמו לתלמיד לשם ירידה אלא הוא עובד להעלות את התלמיד אליו, שהם יהיו שווים. בתחילה הוא תלמידו לאחר מכן הוא חבירו, וכפי שאנו מוצאים זאת בחז"ל (עיי' ברכות כז:) שיש בחינה של 'תלמיד חבר'.

לענייננו בעבודה עם אור א"ס ונקודת הגבול, הרי שהאור א"ס הוא א"ס, והנשמה היא ניצוץ. ואנו רוצים להגיע לנקודה של ראייה רוחנית, שהיא בחינת ציור של אור א"ס. אזי השלב הראשון הוא כדברי הבעש"ט שהאדם מצייר לעצמו שיש אור א"ס ואני בתוכו. וא"כ יש כאן את המימד הגבולי של האני. השלב השני בציור הבעש"ט הם דברי ה'נועם אלי' מלך' ב-'צעטיל קטן' שלו, שהאדם מצייר לעצמו שהוא זורק את עצמו לתוך כבשן האש, לתוך האור א"ס, וא"כ הוא מתבטל. כדוגמת

של הנבראים את הנשמה זו ראייה רוחנית. ישנה ראייה שמגלה את הקשר בין הנברא לבורא, כפי שביארנו את דברי הבעש"ט שישנו אור א"ס ואני במרכז, וישנה ראייה שהאדם רואה רק את האור א"ס, זוהי ראייה של עצם ההויה. לא שח"ו כך הא"ס נראה, אלא זה המבט בכוח המדמה.

וא"כ לקחנו את כוח ראייה וקיימנו בו את כל שלבי ההתבודדות: ראייה של גוף, ראייה של נשמה, ראייה של התאינות בתוך הנשמה, וראייה של אלקות

להסתכל בכלים ולהסתכל באורות ולאחר מכן להגיע לאלקות. התחלנו עם תפיסת ה-'יש' של הראייה, ומשם עלינו לתפיסת ההתאינות ומשם ואילך עלינו להגיע לאור א"ס.

כוח ראייה שנמצא באדם צריך לעלות מה עולמות לנשמות, ומהנשמות לאלקות. וכפי שביארנו שעבודת האדם תחילה היא, לגלות את הנשמה, לאחר מכן לגלות את הקשר של הנשמה לבוראה, ולאחר מכן לגלות את הא"ס. את כל השלבים הללו עברנו עד כאן בתפיסת ראייה, ועוד נשלים את הדברים בהמשך בעז"ה.

ישנה ראייה שאדם רואה במבט גשמי, וישנה ראייה שהוא רואה באור רוחני, אך שניהם זו ראיית נבראים, כאשר האדם מגלה בפנימיות

דע את נשמתך 005 יחס של חיבור בין
אור א-ס לאדם
מספר שיעור בקול הלשון 1128470

גילוי אור א"ס בבריאה

מתוך שיעור בעין חיים

בערכו שלו, עוד לאט עוד עיגול. העיגול הוא אמנם השתוות, אבל הוא השתוות ביחס למדרגה הזו, לאחר מכן מתפשט עוד לאט, אזי זה עיגול כבר במדרגה היותר תחתונה. לפ"ז, עיגול הכתר הוא ראשון, עיגול החכמה הוא תחת אותה מדרגה, וזהו ה"לאט" שגרם את העיגול של החכמה, שביחס לאותה מדרגה זה עיגול של מדרגתו שלו. וכאשר מתפשט עוד התפשטות, אזי עוד פעם ירידה של מדרגה ונעשה עיגול הבינה, ביחס לחכמה זה נעשה הדרגה. ביחס לעיגול עליון אזי העיגול התחתון הוא הדרגה, וביחס לעצמו הוא השתוות.

א"כ, זהו העומק שיש כאן קו שמתפשט ונעשה ממנו עיגול. מצד אחד האופן שהקו מתפשט עוד נקודה זהו סוד ההדרגה, אזי יש עיגול כתר, עיגול של חכמה, עיגול של בינה, באופן של הדרגה. אבל מצד שני, תכונת הקו ביסודו היא התפשטות מהירה, ולכן תכונה זו של הקו יוצרת השתוות של נקודת עיגול.

השתוות העיגולים מכח הארת א"ס הסובב שבקו

ובעומק יותר, הרי אילו הקו היה מאיר משני הצדדים הוא היה אחד ארוך. ובעומק, מדין העיגול הוא מאיר מסוד א"ס הסובב, וא"ס הסובב הוא באמת שווה, ולכן העיגולים שווים. במעמקי הקו בבכח שבו לעתיד לבוא הוא יגיע מלמעלה עד למטה, והמעין של הדבר מתגלה מהעיגולים, וזהו מה שמתגלה השתא בעיגולים הפנימיים. כלומר, הכח של העיגול שנעשה השתוות זה לא מהארת הקו לבד, אלא בעומק הוא מהארת האור א"ס הסובב שמאיר בשווה, וההארה הזו תתגלה לעתיד לבוא בקו עצמו שבאמת יגיע מלמעלה עד למטה, ומעין

ר"ל כי בתחלה התחיל קו האור להתפשט שם ותכף בתחלת התפשטותו בסוד קו נתפשט ונמשך ונעשה כעין גלגל א' עגול מסביב

העיגולים שנעשו מהקו

נבאר את החידוש הגדול שנאמר כאן. למדנו שיש אור א"ס מסביב, בצורה של עיגולים, כמו-כן למדנו שקו אחד מתחיל להתפשט. לאחר-מכן, כפי שנתבאר כאן, מהקו אחד נעשה עיגולים, הקו התחיל להתפשט ונעשה עיגול, אח"כ המשיך הקו ונעשה עיגול נוסף, וכן על זה הדרך. ובין כל עיגול ועיגול אופן יציאת האור הוא דרך חלון. כשם שבמקום יציאת מימי האור העליון מהאור א"ס נעשה פתח, שזהו הפנים שלו, כך בכל עיגול יש פנים, שזהו החלון שדרכו עוברת ההארה.

עכ"פ, החידוש הגדול שנאמר כאן הוא, שהקו נעשה עגול. וכאן בעצם מונח האופן שנתבאר לעיל. אם התפשטות הקו הייתה התפשטות אחת, מקו אחד לא יתכן להיעשות עיגול, שהרי זהו כח אחד שמתפשט. אולם, מכיוון שהקו מתפשט לאט לאט, אזי זוהי הדרגה, ולכן כל נקודה לא ממש בטלה לקו הקודם עדיין, אלא היא נקודה לעצמה שבטלה, וכיוון שהיא נקודה לעצמה שבטלה, אזי היא יכולה כעת להתעגל ולהיעשות נקודה בצורה של עיגול. כאן מונח בעצם העומק שהתפשטות הקו היא לאט לאט, אם ההתפשטות לא הייתה לאט אזי לא היה עיגול.

והאופן שזה גורם, שכל לאט יוצר עיגול

פנימיותינו, "קנה אֶל ה'" - קו, כמו שמאריך הרמח"ל בדרוש הקיווי, וזוהי פנימיות הקו. אבל הצורה שלנו היא צורת אדם, ולכן אנו משיגים באדם ולא משיגים להדיא בסוגיית הקו, והשגתנו בקו היא רק בהלבשת אדם. עכ"פ, ההגדרה היא שאלו שני מדרגות, כמו שהדגשנו, עוסקים בקו שנעשה יושר ועיגולים במדרגת הקו עצמו, לפני מדרגת א"ק.

שורש העיגולים שנעשו מהקו

עתה נבאר היכן הוא השורש של העיגולים שנעשו מהקו. בדברי שלום ובשמן ששון על אתר מבואר, ששורש הדברים הוא מהיות העיגולים שכבר נעשו קודם לכן. כלומר, שמעיקרא היה כבר מציאות הכלים. הכיצד, אור א"ס שהיה בתוך החלל, נצטמצם ויצא מתוך החלל לחוץ לחלל, וצורת הצמצום היא באופן שהוא נעשה עיגול. עיגול ראשון מלכות, עיגול שני יסוד, עיגול שלישי הוד, וכן על זה הדרך, ושם נעשה שורש העיגולים. מעתה, כאשר הגיע הקו, אור א"ס חזר והאיר את אותה הארת עיגולים. ובדקות, יציאתם של האורות מבפנים לחוץ עשו כלים של עיגולים, וכניסת הקו עושה אור של עיגולים, אבל הוא כבר מצא תכונת עיגול בתוכו.

נדגיש שוב, הגדרת הדברים היא, יש שורש דכלים דעיגולים, ויש שורש דאורות דעיגולים. כלים דעיגולים נעשו מתתא לעילא, אורות דעיגולים נעשו מלעילא לתתא. הרי הכלים יצאו מבפנים לחוץ, ולכן העיגול הפנימי ביותר הוא מלכות, לאחר מכן יסוד, וכן על זה הדרך. אולם האורות באו מלמעלה, ולכן האור הראשון הוא כתר, האור השני הוא חכמה, האור השלישי הוא בינה, וכן על זה הדרך. ונמצא שיש חילוק בין האורות לכלים. היסוד הקבוע הוא אור ישר ואור חוזר, בערכין הכולל זה נקרא יושר ועיגולים, היושר הוא בסוד אור ישר, העיגולים הוא בסוד אור חוזר. זוהי צורת עיגול שחוזר למקומו,

כך מאיר כבר עכשיו בעיגולים, כי אילו בקו לא היה כזו הארה לעתיד לבוא אזי לא יכול להיות שיהיה בעיגולים מציאות של השתוות. זו נקודה דקה.

א"כ, העמדנו היכן יש בעיגולים מציאות של השתוות והיכן יש בהם מציאות של הדרגה. כל עיגול ביחס לעיגול העליון הוא הדרגה, וביחס לעצמו הוא השתוות. והשורש לכך הוא באור א"ס הסובב, שמצד אחד מתגלה בקו הדרגה, שמתפשט לאט, ומצד שני הקו לעתיד לבוא עתיד להתפשט מלמעלה עד למטה וזה יהיה הארה של השתוות. ולכן כבר השתא מאיר בעיגולים הארת אור א"ס הסובב שמאירה בקו, המעין לעתיד לבוא מתגלה השתא בעיגולים, וזה בעצם עומק ההארה.

הבחנות נוספות בעיגול שנעשה מהקו

ישנם כמה זוויות כיצד לפתוח את הסוגיא שמהקו נעשה מציאות של עיגול, כמה הבחנות שמתגלות כאן. לאחר שנתבאר הדברים הנ"ל, נמשיך ונבאר הבחנות נוספות.

כעת אנו עוסקים בעיגולים ויושר, ועדיין לא עוסקים בא"ק. נשוב ונחדד את דבריו של הדברי שלום, והלשם שהאריך בכך. המדרגה הראשונה - אור א"ס, המדרגה השניה - קו וצמצום, המדרגה השלישית - א"ק. כעת אנו עוסקים במדרגה השניה, קו. עיקר עסקנו בצמצום, אבל גם בקו. ונדגיש, שבקו עצמו יש עיגולים ויושר, "דרוש עיגולים ויושר".

אמנם, בפשטות דברי הרב ז"ל ישנם סתירות, שהרי פעמים הוא מחבר את א"ק וקו בבת אחת. הלשם ועוד מגדירים זאת, שלרוב עצמות האחדות שביניהם אז יש לנו גילוי של קו וא"ק בבת אחת. ובעומק, בערכנו שלנו שאנו צורת אדם, אין לנו תפיסה בקו אלא יש לנו רק תפיסה בצורת אדם, לכן גם השגתנו בקו היא בהתלבשותו באדם, מפני שאנו צורת אדם ולא צורת קו. אמנם יש לנו קו במעמקי

נקודה ועוד נקודה. אם זה קו אחד ישר הרי שהוא לא יכול להתעגל, זוהי מציאות שכביכול רצה עד לתתא. אולם כיוון שהתפשטות הקו נעשתה בסוד תוספת על תוספת, אזי הנקודה הקודמת לא באה ממילא מהנקודה שקדמה לה כהמשך גמור, אלא כתוספת על גביה, ואם זו תוספת על גביה היא יכולה לבוא באופן של יושר ויכולה לבוא באופן של התעקמות.

א"כ, כאן מונח שורש תפיסת היושר והעיוגולים שבכריאה בשורש העבודה של **יְשֵׁר עֵשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יְשֵׁר וְהָמָה בְּקִשׁוֹ חֲשָׁבְנוֹת רַבִּים**, "כנ"ל. כמובן שהעיוגולים השלמים כאן זה מצד הקדושה, כאן מדובר בעיוגולים בבחינת "עתידי הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, כולם מחוי באצבע ואמרי זה ה' קוינו לו" (תענית לא ע"א). אבל בשורש הנעלם מונח כאן התעקמות של הקו.

ונוסיף, באופן הנעלם והדק גם הקו עצמו הוא לא ישר מוחלט, כי אם הוא היה ישר מוחלט אזי לא היה אופן של עיוגול. לדוגמא בעלמא, כאשר אדם מצייר קו, לא יתכן שכל נקודה עומדת בדיוק בנקודה הקודמת, אלא ישנה סטייה מאד קלה, רק שהיא בלתי ניכרת לעין הגשמית הרואה, אבל בעין יותר דקה אפשר לראות את הסטייה. בנעלמות, מה שהקו נעשה בו עיוגול, בעצם הקו עצמו לא היה ממש בנקודה, הרב ז"ל הגדירו כקו אחד דק, אבל בתוך הדק עצמו יש דק לפנים מן דק שבזה חייב להיות שיש איזו שהיא נקודת סטייה בישרותו, וזה גופא השורש הנעלם למציאות העיוגולים. ונדגיש, שלכן אין ישר גמור בכריאה. ובדקות, גם העיוגול הוא לא ממש עיוגול, בשביל שיהיה עיוגול גמור צריך שכל נקודה תהיה ממש שווה בהתעקמותה, וגם זה לא קיים. לכן ביושר יש מעט סטייה לעיוגול, ובעיוגול יש מעט סטייה לשורש היושר, וחוזר חלילה, וזוהי אחדות עיוגולים ויושר.

בדקות, בדרך רמז, יושר שורשו - י' ש' ר',

מעגל. בפרטות, בתוך העיוגולים עצמם יש אורות וכלים. הכלים הם בבחינת אור חוזר, הם יצאו מההתפשטות של הצמצום של האור א"ס שנמצא בתכולחוץ מעין אור חוזר. האור שבהם בא מהקו שנעשה אור העיוגולים, ולכן הם בסוד אור ישר דפרטות דעיוגולים. ובדקות, הכלים של העיוגולים הם לעצמם, האור של העיוגולים שורשו ביושר, ונעשה מהקו שחזר ונכנס. אלו שני הצדדים, הכלים של העיוגולים נעשו מכח הצמצום עצמו, האור של העיוגולים נעשה מכח הקו שנכנס, ממילא בפרטות, אור דעיוגולים שורשו באור היושר, כלים דעיוגולים הם עצם המציאות של הכלים.

אמנם, היא גופא חוזרים ומבארים תדיר, על אף שזה לא הוזכר בדברי הרב ז"ל, הרי הצמצום נעשה באופן שהאור הסתלק, וכיצד היא צורת סילוקו, ע"י קו, וא"כ גם בתחילת הצמצום יש מציאות של קו. אמנם, שאלת הקו והעיוגולים זה דבר שאי אפשר לעמוד עליו, וזהו עומק נקודת הנידון, מה קדם למה, יושר לעיוגולים או העיוגולים ליושר. אלו סתירות בדברי הרב ז"ל [כמו שיתבאר להלן בדברי המפרשים], בלשון הרב צמח נאמר להלן (בענף ג') שזה נעשה בבת אחת. עכ"פ, יש כאן סוגיא של שני כוחות שאי אפשר לעמוד עליהם, איזה מהם קדם.

התעקמות הקו - שורשי התנועות בכריאה אינם שלמות

כעת נשוב לעומק נקודת הנידון כלפי ההבחנות שנוצרות מכח הקו שנעשה עיוגול. סוגיית העיוגולים בעצם יוצרת תנועה של קו שמתעקם. וכאן מונח בעצם שורש דשורש הנעלם ל"**יְשֵׁר עֵשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יְשֵׁר וְהָמָה בְּקִשׁוֹ חֲשָׁבְנוֹת רַבִּים**" (קהלת ז, כט), **"סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן"** (תהלים יב, ט). יש כאן קו ישר שמטבעו צריך לילך ישר, והוא נעשה לעיוגול. כמו שנתחדד לעיל, השורש שהקו נעשה עיוגול הוא בכך שהוא לא התפשט ישר מיד עד למטה אלא לאט לאט, ואזי נעשה עוד

והעגול הזה היה בלתי דבוק עם
אור הא"ס הסובב עליו מכל צדדי

העיגול אינו דבוק באור א"ס הסובב

ראשית כל הייתה התחלת התפשטות של הקו, ורק לאחר מכן נעשה עיגול. לפיכך, ישנה עכ"פ מעט תחילה של התפשטות קודם עשיית העיגול. תחילת התפשטות זו של הקו התפשטה מהאור א"ס הסובב, שממנו התפשט מעט קו, ולאחר מכן נעשה עיגול, וא"כ ישנו הבדל בין הא"ס הסובב לעיגול שנמצא בתוכו.

כפשוטו היה אפשר להבין שתיכף שהתפשט הקו נעשה עיגול, שמאותה תחילת נקודת הקו נעשה עיגול, ואזי העיגולים דבוקים. לכן הרב ז"ל מגדיר שנעשתה התפשטות של הקו, דהיינו, כפי שחודד לעיל, ההתפשטות גורמת לכמה דברים: א. האור אינו ממש כמו האור הקודם שהיה. ב. יתר על כן תנועה יוצרת עוד התמעטות, תנועה מלשון עינוי, העינוי מצמצם את הדברים. ג. התרחקות ממקומו הראשון זוהי עוד מציאות של התמעטות. ד. יתר על כן, הרי התנועה כאן היא לא רק תנועה של הקו, הרי העיגול עצמו נעשה כל הזמן מתנועה, ולכן התנועה של העיגול עצמו יוצרת עוד הצטמצמות בתוך העיגול עצמו. וזהו מעמקי העיגול.

א"כ, מה שנאמר כאן והעגול הזה היה בלתי דבוק עם אור הא"ס הסובב עליו, כמו שנתבאר זהו מחמת שיש צמצום מהאור א"ס דרך הקו עצמו. בדקות, כמו שהוזכר לעיל, הרי האור א"ס עצמו שהצטמצם מבפנים לחוץ הוא גם צמצום - צמצום בעצם כך שהוא מתנועע, צמצום בעצם כך שהוא נעתק ממקומו, צמצום בעצם כך שזה נעשה דרך קו. ויתר על כן, כל החזרות של הקו, שאז יש את שלשת המדרגות: א. האור עצמו, ב. הצינור שהוא הניצוצות, ג. הכלי עצמו שהוא קו. כל המדרגות הללו נתבארו לעיל, ולא נשוב ונשנה אותם בכל פעם. עכ"פ, יתר על כן שזה הגיע למדרגת

עיגול שורשו - ע' ג' ל', וזוהי גימ' של תרי"ג. זה נקרא פרצוף, פרצוף הוא בצורה של תרי"ג, פרצוף אותיות צרוף, כמו שמאריך הרמח"ל, הספירות הם בסוד עשרה, והפרצוף הוא בסוד תרי"ג. וא"כ, צורת הבריאה היא צירוף של יושר ועיגולים, וזה נקרא 'תרי"ג מצוות'. זוהי צורת הבריאה, זהו צירוף של הבריאה, וזוהי צורת הצירוף. אבל הצירוף גורם לא רק שהעיגולים ויושר מצטרפים, אלא הוא גורם שהיושר הוא לא יושר גמור, והעיגול הוא לא עיגול גמור.

וכאן מונח מצד אחד האחדות שביניהם, אבל מצד שני שורש הקלקול שיוצר מציאות שאין תנועה מדויקת בבריאה. אנו מדגישים את העומק הנורא שנתבאר כאן - אין תנועה מדויקת בבריאה. ולכן כאן הוא שורש כל הקלקולים כולם שעתידים להיות. ודאי ששורש דשורש זהו עצם כך שהאור א"ס הסתלק ונעשה חלל, וחלל הוא העדר, וההעדר הוא שורש דקלקול. אבל כל זה מצד ההעדר, כאן הרי יש תנועה. יש העדר ויש תנועה, ההעדר שורשו בחלל, התנועה שורשה בקו. תנועתו של הקו עצמו היא בלתי מדויקת. ועל זה נאמר "אין צדיק בַּאֲרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא" (קהלת ז, כ), יחטא מלשון להחטיא את המטרה, כדברי רבותינו, "אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים" (מלכים א, א, כב) - חסרים, כלומר מחטיא את הדבר, שהוא אינו שלם, מחמת שהתנועה כאן לא יכולה להיות מציאות שלמה בתנועתה, וזהו עומק מציאות הבריאה.

א"כ, כאן מצינו ששורשי התנועה שבבריאה הם לא תנועות שלמות, אלא הם חסרות מעצם יסודם, כאן היא תחילת ההשרשה של נקודת הנידון. לאחר מכן אפשר לראות בכל מדרגה ומדרגה היכן התנועה שלה אינה שלמה, וזהו בעצם כל עומק ההשתלשלות. אבל היסוד הוא כאן, שתנועת הדבר איננה תנועה שלמה.

ולפ"ז יש להדגיש, מ"ש כאן: נתפשט ונעשה כעין גלגל אחד עגול מסביב, זהו יושר ועיגולים דמדרגת קו.

נחלה, שעובר וממשיך ממקום למקום דרכו. עכ"פ, עצם כך שמהקו נעשה עיגול אזי הקו כבר לא מתפשט באופן גמור, וזהו העומק של ה"לאט לאט", ישנה מציאות של התמעטות מחמת שנעשתה מציאות של עיגולים.

שני תפיסות הבריאה היסודיות - דבקות וביטול - וגילויים כאן

ממילא, אין דביקות מצד העיגולים עצמם, אלא רק מכח הקו. ובעומק יותר, וזהו יסוד מוסד שנתבאר רבות, הבריאה בנויה באופן של דביקות ובאופן של ביטול. ושורשם של התפיסות הללו נמצא כאן, הקו שורשו דבקות, כנ"ל - קו גימ' דבק, והעיגול שורשו ביטול. כל ביטול זהו דבר שנכלל בדבר אחר, והרי שכל עיגול כולל את כל מה שנמצא בתוכו. עיגול המלכות הוא עיגול לעצמו, עיגול היסוד בתוכו נמצא המלכות, וא"כ היסוד כולל את המלכות, ההוד מקיף אותם, אזי הוא כולל בתוכו את היסוד ואת המלכות, עיגול הכתר כולל את כולם, ועיגול האור א"ס כולל את כולם בתוכו. זהו הגדרה של ביטול. כאן מונח בעצם שני התפיסות היסודיות, תפיסה של קו גימ' דבק, תפיסה של עיגול - ביטול.

לפיכך, מה שהרב ז"ל כתב, סמוך אל עיגול הא"ס ובלתי מתדבק בו, הרי שאין כאן מצד העיגול דבקות, אלא מה שיש מצד העיגול זה ביטול. אבל בעומק, הקו הוא חוט המקשר בין העליון לתחתון, העיגול העליון מבטל את העיגול התחתון, אבל העיגול התחתון מצד עצמו אין לו חיבור לעליון, אלא מצד העליון הוא בטל אליו. כלומר, העיגול התחתון נמצא בתוך העליון, אזי מי שגורם את הביטול זהו העיגול העליון שבתוכו נמצא התחתון. משא"כ בקו זהו חוט המקשר של שניהם, החוט המקשר של שניהם הוא יוצר את נקודת החיבור. כאשר עושים ברית בין שני אנשים, אז החיבור הוא מכח שניהם. משא"כ בביטול, הביטול הוא מכח העליון, אא"כ התחתון יש

העיגול אזי הוא לא דבוק בא"ס, שישנם כאן את הצמצומים הללו.

שאם יתדבק בו יחזור הדבר לכמות שהיה ויהיה מתבטל באור א"ס ולא יתראה כחו כלל ויהיה הכל אור א"ס לבד כבראשונה לכן העיגול הזה סמוך אל עיגול הא"ס ובלתי מתדבק בו.

כל דבקות בבריאה מכח הקו - גילוי בעיגול

כמו שהוזכר, דבק בגימ' קו - כל דבקות בבריאה היא מכח הקו. העיגולים אינם דבקים, והגורם לעיגולים להיות מחוברים אהדדי זהו הקו, שהרי העיגולים נעשו מכח כך שהקו מתפשט ונעשה עיגול. וא"כ, כאן מונח עומק נקודת הדבר שאין מציאות של דביקות אלא מכח הקו. נחמד שנית, הוזכר לעיל בדברי הרב ז"ל שהקו התפשט לאט לאט, אזי בפשטות שהוא התפשט לאט לאט הייתה לו נקודת עצירה, והתפשט מנקודת עצירה לנקודת עצירה.

והפועל של נקודת העצירה הזו היא שמכל קו נעשה עיגול, וזהו גופא ה"לאט לאט" שבו. כביכול אם הוא היה מתפשט ישר לא היו נעשים עיגולים כמשנ"ת, הוא התפשט, עוד תוספת, והתוספת יוצרת עיגול, וא"כ בודאי שזהו לאט לאט, שהרי זהו הפועל יוצא של ה"לאט לאט", שהרי מכל קו נעשה עיגול, וא"כ עשיית העיגול מעכבת את התפשטות הקו.

לאחר שנשלם אותו עיגול, כמו שהוזכר לעיל מיסוד דברי הרב ז"ל, ישנו חלון בתוך העיגול, דרך החלונות בעיגולים הקו ממשיך. חלונות אותיות נחל, דרכו עובר מעבר, לולי החלון זה לא יכול להמשיך, והנחל הוא בחינת

עיקר התקשרות ודבקות העגול הנאצל הוא עם א"ס המאציל הוא ע"י הקו ההוא הנ"ל, שזהו רק העיקר, אולם ישנו עוד מהלך שנקרא ביטול, והמהלך הזה הוא בסוד העיגולים.

אשר דרך בו יורד ונמשך אור מן א"ס ומשפיע בעיגול ההוא והא"ס סובב ומקיף עליו מכל צדדיו כי גם הוא בבחי' עגול סביב עליו ורחוק ממנו כנ"ל כי הוא מזכרח שהארה א"ס בנאצלים תהיה דרך קו ההוא לבד.

שתי תפיסות בבריאה - גילוי הבורא בנבראים וביטול הנבראים לבורא

א"כ, מבואר שעיקר ההארה מגיעה דרך הקו. הבריאה היא בסוד אין ויש, ולפיכך הנבראים הם בסוד יש. בסוד היש עליון והיש התחתון, וקו ודבק ביניהם. ויש עוד עבודה בסוד מיש לאין, שזוהי עבודה בסוד העיגולים. נחדה, הבריאה הייתה מאין ליש, וא"כ יש אופן שאנחנו יש, והוא היש האמיתי, ויש דביקות, שזהו כח של "ודבק". ויש את האופן של הביטול. לפ"ז, עיקר ההשפעה של הבריאה היא באופן שיש נבראים. בעומק, יש שני תפיסות בנבראים, יש את התפיסה מצד הנבראים, שתכלית הבריאה היא לעשות לו דירה בתחתונים, שזה סוד היש דיין. ויש את התפיסה שתכלית הבריאה להיות בטלה אליו, שזה סוד האור חוזר. כמו שנתבאר לעיל, סוד אור חוזר הוא תמיד בסוד העיגולים, הוא סוד הביטול. אזי העבודה בסוד דירה בתחתונים הוא סוד הקו, ואז אנחנו יש, והוא יש, והיש האמיתי מתגלה כאן. זהו סוד הדבקות, סוד הקו. משא"כ בסוד העיגולים, סוד אור חוזר, חוזר הכל ונכלל ובטל אליו ית"ש.

לו אישות והוא לא מוכן להתבטל, אזי הוא מעמיד את עצמו כבטל.

דוגמא בעלמא לשני הצורות הללו, בקידושין. מחד, אופן של קידושין מדין ביטול, בלשון קידושין נאמר, הרי את מקודשת ומבוטלת, מופקרת, מופרשת מכל העולם כולו, ומקודשת לי. א"כ, מצד כך שנאמר "מופקרת", קידושין עניינם שהנקבה מתבטלת לזכר. מאידך, אופן של קידושין מדין הקו, שזוהי נתינת אצבע, כמו שידוע בדברי רבותינו, זהו חוט המקשר. אלו הם שני האופנים, אופן של קידושין מדין קו, בגימ' דבק, "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ", ויש אופן שהיא בטלה אליו, היא כלולה בו.

והדוגמא הברורה לאופן שהיא כלולה בו, זהו בשורש ותחילת היצירה שהם היו אחד, קודם הנסירה, למ"ד זהב היא, אזי היא כלולה בו לגמרי, ולמ"ד פרצוף הוא, היא ג"כ כלולה בו. ולאחר מכן הם נפרדו, נעשה נסירה וחיבור, ואזי זה הופך להיות דבקות, נעשה קו, נעשה דבק, "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ". זוהי דוגמא מאד ברורה, קודם הנסירה - עיגול, ביטול, ולאחר הנסירה - קו.

נדגיש שוב, זו התנועה שמתגלה כאן בשורש, אולם לאחר מכן זה מתגלה בכל החכמה כולה. ולפ"ז גם בסדרי העבודה ברור מאד היכן יסודם, תנועה של קו היא דבקות, ותנועה של ביטול היא בסוד העיגול.

וכל עיקר התקשרות ודביקות העגול הנאצל ההוא עם א"ס המאציל הוא ע"י הקו ההוא הנ"ל

נדגיש, לשון הרב ז"ל שזוהי התקשרות ודבקות, כלומר, זו מדרגה של דבקות, התקשרות לעבודה. אולם מכח ביטול, זו מדרגה של עיגולים, עיגול תחתון שבטל לעיגול עליון. לפ"ז מדויק לשון הרב ז"ל, וכל

כי אם היה האור נמשך להם דרך גם מכל סביבותיהם היו הנאצלים בבחינת המאציל עצמו בלתי גבול וקצבה ולא עוד אלא אפי' גם הקו ההוא דק מאוד ולא בהתרחבות גדול

כמו שהוזכר לעיל, מכל סביבותיהם, יכול להיות בב' אופנים, א. אופן של קוים, עוד קו ועוד קו, ב. אופן של אור העיגול. וכמו שנתבאר, אם זה היה באופן של קוים אזי הקו היה בוקע מצד לצד. ואם זה היה באופן של סוד העיגול, אזי היה מאיר א"ס את הכל, והכל היה בטל אליו לגמרי. ונחדד, אור הביטול שמתגלה היום הוא לא ביטול שלם, אם היה ביטול שלם לא היה נבראים, לכן זה נקרא רק בסוד אור א"ס הסובב, מעין אור של מקיף. אבל אם זה היה מתגלה בסוד אור פנימי, הוא היה מבטל את כל הנבראים כולם.

בעומק, כל ביטול נקרא אור מקיף, כי הפנימי בטל למי שנמצא חוצה לו. זה נקרא בעומק התפיסה "מקיף", מחמת שזו תפיסה שהוא יוצא מעצמו, הוא מבטל את עצמו, הוא יוצא מעצמו למה שמעליו. אולם בלשון היותר פשוטה שהוזכרה, אם זה היה מאיר בסוד אור פנימי אזי לא היה נבראים והכל היה בטל.

לכן אומר הרב ז"ל, כי אם היה האור נמשך להם דרך גם מכל סביבותיהם, או באופן של קוים או באופן של עיגול, היו הנאצלים בבחינת המאציל עצמו בלתי גבול וקצבה ולא עוד אלא אפי' גם הקו ההוא דק מאוד" כלומר הקו שיצא הוא קו אחד דק, ולא בהתרחבות גדול, כמו שהוזכר זהו בחינת הקמץ והפתח. מצד אחד זה נפתח, מצד שני זה קמוץ, זה פנים ואחור. הפנים זה הצד שהוא נפתח, [כדברי הלשם לעיל], האחור זה אותו מקום שהוא סתום דרכו. מה שהוא מתפשט הוא קראו הלשם חסד, ומה שהוא מצטמצם הוא קראו גבורה [וכן נתבאר לעיל מהו 'מזרח ומערב'].

בשית אלפי שנין העיקר הוא הקו - לעת"ל העיקר הוא א"ס הסובב

כעת העיקר שבבריאה העיקר שבבריאה הוא הקו. לעת"ל העיקר שבבריאה יהיה האור א"ס הסובב. נדגיש, מה שהרב ז"ל כותב כאן שהעיקר הוא הקו, זהו בעלמא דידן, בתפיסה שהכל יורד. אבל בסוד עליית העולמות, לאחר מכן הכל חוזר, הכל חוזר ראשית לעתיק דאצילות, כל אבי"ע חוזר לשורשו. לאמח"כ עתיק מחזיר את זה עד האלף העשירי, החזרת הכל לאור א"ס - החזרה לשערות א"ק, החזרה לקו, ולאמח"כ מחזיר זאת לא"ס.

במאמר המוסגר, וזו סוגיא דקה לעצמה, הלשם לומד באופן מיוחד, שעד סוף האלף העשירי יהיה רק עלייה של אבי"ע לעתיק דאצילות, ומשם ואילך נקרא נצח נצחים כפשוטו. הפשטות שיש בדברי הרמח"ל משורש הברית מנוחה, שהעלייה הזו כבר תהיה בסוף עקבתא דמשיחא, בסוף שית אלפי שנין, ומכאן ואילך עולים הנבראים עד סוף האלף העשירי, ואזי דבקים באור השערות, באור הקו, באור א"ס.

עכ"פ, ההגדרה ברורה, כעת התפיסה היא שעיקר ההארה היא הקו, אולם לעת"ל עיקר ההארה תהיה בסוד העיגולים. ולפ"ז, כאן לא מדובר לאחר שכל העולמות יעלו לשערות דא"ק, לקו, ומשם יעלו לאור א"ס, שאזי תהיה תכלית ההארה דביקות במדרגת אור א"ס הסובב, ואזי הכל יהיה במהלך של בטילות, של מקיף, של עיגול.

כדי שיהיה האור הנמשך אל
הנאצלים במדה וקצבה אשר
לסיבה זו נקרא הנאצלים י' מדות
וי"ס להורות שיש להם מדה וקצבה
ומספר קצוב

כל קצבה זהו קץ ב', דהיינו שזה שתי
הקצוות, קצה עליון וקצה תחתון. לדין כל
דבר יש לו קצבה כללית ואז מודדים כל דבר
כפי חלקיו.

משא"כ בא"ס וכמ"ש בס"ה פ'
פנחס פקודא תליסר דא ק"ש
כו' אבל דלא אית ליה מדה ולא
שם ידיע כגזונא דספירן כו'. דכל
ספיר אית לה שם ידיע ומדה וגבול
ובהיות הקו דק ימשיך להם שפע
כדי צרכם בלבד בערך היותם
נאצלים ולא יותר מדאי בערך
היותם מאצילים.

א"כ, עד כאן התבאר שצורת הבריאה היא
באופן של מיושר שנעשה מציאות של עיגול,
ושתי התפיסות היסודיות - דביקות מכח קו
וביטול מכח עיגולים.

עין חיים למתחילים 007 עיגולים ויושר ענף ב
והנה בהיות אור
מספר שיעור בקול הלשון 1130114

ליתר שיעורים הקשורים לערך 'אור':

1130484 דרשות 014 אור של הבעל שם טוב תשס"ז מספר שיעור בקול הלשון

1132184 ראש השנה 018 לדוד ה אורי תשס"ט מספר שיעור בקול הלשון

113240 חנוכה 016 חכמת יון לעומת אור תורה תשעב 2

1132599 פורים 074 אסתר ויהי אור-מגילה פ' א פסוק א תשע"ז מספר שיעור בקול הלשון

23193963 פסח 055 אור של ליל פסח תש"פ מספר שיעור בקול הלשון

1132135 טו באב 001 אור של העתיד יבוא תשעב מספר שיעור בקול הלשון

1130384 ספר דעת תבונות המשך אור וחשך 033 סימנים קנב-ג מספר שיעור בקול הלשון

1128882 ספר חובת הלבבות 006 הקדמה האור הצפון מספר שיעור בקול הלשון

1127984 תפילה 166 אור פניך מספר שיעור בקול הלשון

1131149 פרשת השבוע תשס"ו 003 לך לך גילוי אור האמונה מספר שיעור בקול הלשון

1131165 פרשת השבוע תשס"ו 019 תרומה אור וכלי דצמצום מספר שיעור בקול הלשון

1131184 פרשת השבוע תשס"ו 038 דברים אור האחד מספר שיעור בקול הלשון

1131185 פרשת השבוע תשס"ו 039 ואתחנן תיקון התאוה ע-י אור היחידה מספר שיעור בקול הלשון

1131189 פרשת השבוע תשס"ו 043 כי תצא אור הדעת-ל מספר שיעור בקול הלשון

1131224 פרשת השבוע תשע"ד 029 תצוה אור ציץ מספר שיעור בקול הלשון

להאזנה לשיעור בקול הלשון

USA 605-313-6660 073-295-1245 ישראל

קישורים: כוכבית [*] סולמית [#] -> [מספר שיעור] -> סולמית [#]

